

A 1,066,440

www.libtool.com.cn

www.libtool.com.cn

www.libtool.com.cn

www.libtool.com.cn

VÁPNFIRÐINGA SAGA,

www.libtool.com.cn

ÞÁTTTR AF ÞORSTEINI HVÍTA,
ÞÁTTTR AF ÞORSTEINI STANGARHÖGG,
BRANDKROSSA ÞÁTTTR,

besörget og oversat af G. THORDARSON,

udgivet

af

det nordiske Literatur-Samfund.
Nordiske äldskrifter... V

E. SIEVLR.

KJØBENHAVN.

TRYKT I BRØDRENE BERLINGS BOCTRYKKERI.

1848.

**BIBLIOTH. REG.
UNIVERSIT. VRATISLAV.
EX HEREDITATE
STEINWEHR.**

www.libtool.com.cn

839.56

N832

*Doublette
aus der k. k.
Universitäts
Bibliothek*

51

Scand.
Norr.
12-16-35-
31278
40, im 1

Forord.

www.libtool.com.cn

Den nu för første Gang udgivne Vápnfirðinga saga, af Nogle kaldet Sagan af Broddhelga, slutter sig til Droplaugarsona saga, da Hovedmændene i dem begge deels ere beslægtede, deels besvogrede med hverandre; desuden foregaae Begivenhederne i de samme Egne af Island. De Haandskrifter, man har benyttet ved Bearbejdelsen af Texten, ere følgende: 1) et Papirshaandskrift i AM. Nr. 513, 4.; 2) et Papirshaandskrift i AM. Nr. 563 b, 4.; 3) to Papirshaandskrifter i Rask's Samling paa Universitetsbibliotheket Nr. 28 og 36, 4.; 4) et Membranblad (i AM. Nr. 162 B Fol.). Dette Membranblad hænger sammen med det i Fortalen til Droplaugarsona saga omtalte Membranblad. Den forreste Side af samme, som indeholder vistnok det meste af det, som mangler i nærværende Saga, Pag. 21, om Broddhelges Drab, er desværre for det meste ulæselig; hvorimod den bageste Side, med Undtagelse af enkelte Ord, er heelt igjennem læselig. Denne begynder överst oppe med Ordene: at þer man i skap hafa runnit, og ender med Ordene: eigi allfá, en ...

Ved at undersøge disse Haandskrifter noget nøiere, kom jeg snart til Kundskab om, at det under Nr. 1 anførte Papirshaandskrift var at foretrække for de andre, baade hvad Sproget og hele Fortællingsmaaden angik, og heri bestyrkedes jeg end mere ved at sammenholde det med det under Nr. 4 anførte Membranblad, da den Side af samme, der heelt igjennem er læselig, paa faa Undtagelser nær kan siges at stemme ganske överens med dette Haandskrift. Jeg tog altsaa ikke i Betænkning at lægge det til Grund for Udgaven, og kun tage Hensyn til de övrige Haandskrifter, hvor det forekom nödvendigt at foretage en Rettelse, hvilket, for saavidt det ansaaes for vigtigt, findes anført i Noterne under Texten.

De ligeledes for første Gang udgivne Pátttr af Þor-

steini hvíta og Þátr af Þorsteini stangarhögg slutte sig begge til Vápnfirðinga saga, da den første er en Fortælling om Broddhelges Bedstefader, og i den sidste er Broddhelges Søn, Bjarne, den ene af Hovedmændene; desuden er Begivenhedernes Skueplads den samme. De Haandskrifter, jeg har benyttet, ere følgende: a) tre Papirshaandskrifter i AM. Nr. 144, 156 (skreven af *Jón Erlindsson*), 158, Fol.; b) to Papirshaandskrifter i AM. Nr. 496, 562 a (hvori to Haandskrifter af Þátr af Þorsteini stangarhögg, det ene dog ikke fuldstændigt), 4.; c) et Papirshaandskrift Nr. 27 i Additamenterne, Fol.; d) Nr. 1243, Fol. i Suhms Saml. paa det kongelige Bibliothek. Desuden forefindes Þátr af Þorsteini stangarhögg a) i AM. Nr. 552 e, 4.; b) i Nr. 27 og 36 i Rask's Samling paa Universitetsbibliotheket; c) et Membranblad (i AM. Nr. 162 A Fol.), som ikke er blevet benyttet, da det er temmelig afvigende fra alle de anførte Haandskrifter, der i Hovedsagen stemme overeens med hverandre, og kunne vistnok alle ansees for at nedstamme fra een og samme Membran. Imidlertid har jeg lagt AM. Nr. 144 Fol. til Grund.

Brandkrossa þátr er udgiven efter et Papirshaandskrift, AM. Nr. 164 k Fol., sammeholdt med Nr. 27 i Additamenterne. Dette Sagn slutter sig ikke til Vápnfirðinga saga, uden for saavidt Stedet angaaer, men hører snarere deels til Sagan af Hrafnkeli freysgoða, deels til Droplaugarsona saga. Iøvrigt er det uden synderlig historisk Værd. Denne þátr er udgiven för af Prof. Thorlacius i Universitetets Indbydelsesskrift for Aaret 1816.

Rætskrivningen er overeensstemmende med den, som findes anvendt i Sagan af Hrafnkeli freysgoða.

Oversættelsen er beregnet paa at lette Forstaaelsen af Texten. Brandkrossa þátr er oversat af Copist i Cancelliet S. P. Chr. Th. Thorlacius.

I Sagaens Text har jeg bemærket følgende Trykfeil: Pag. 25⁸¹ og f. ok; 28¹ Ærinn f. OErinn; 37²⁹ nökkur f. nökkur, ⁸⁹ Hedinn f. Hèðinn; 39¹² eið f. reid; 43²⁷ og f. ok; 44¹⁴ vínu f. sínu; 46¹⁷ ógrligr f. ógurligr.

www.libtool.com.cn

VÁPNFIRÐINGA SAGA,

besörget af

G. Thordarson.

www.libtool.com.cn

Sá maðr bjó at Hofi í Vápnafirði, er Helgi hét; hann var sonr Þorgils Þorsteinssonar, Ölvissonar, Ásvaldssonar, Öxnaþórissonar. Ólvir var lendr maðr í Noregi um daga Hákonar jarls Grjótagarðssonar. Þorsteinn hvíti kom fyrst út til Íslands þeirra langfeðga ok bjó at Tóptavelli fyrir utan Eireksstaði¹; en Steinbjörn bjó at Hofi, sonr Refs hins rauða. Ok er hánú eyddist fê fyrir þegnskapar sakir, þá keypti Þorsteinn Hofslanð, ok bjó þar sextigi vetra. Hann átti Ingibjörgu Hroðgeirsdóttur hins hvíta. Þorgils, sonr Þorsteins, var faðir Broddhelga; hann tók við búi Þorsteins. Þorkell ok Hèðinn vágú Þorgils, föður Broddhelga, en Þorsteinn hvíti tók þá enn við búi, ok fœddi upp Broddhelga sonarson sinn. Helgi var mikill maðr ok sterkr ok harðgörr, vænn ok stórmannligr. Eigi var hann máligr í barnæsku, en úðell ok úvæginn þegar á unga aldri; hann var hugkvæmr ok margbreytinn. Frá því er sagt einhvern dag at Hofi, er naut vâru á stöðli, at graðungr var á stöðlinum, er þeir frændr áttu, en annarr graðungr kom at, ok stönguðust graðungarnir. En sveinninn Helgi var úti, ok sêr, at þeirra graðungr dugir verr ok ferr frá. Hann tekr mannbrodd einn ok bindr í enni graðunginum, ok gengr þaðan frá þeirra graðungi betr. Af þessum atburði var hann kallaðr Broddhelgi, ok var hann afbragð allra þeirra manna at atgörfi, er þar fœddust upp í hêraðinu.

¹) *saaledes de tre Haandskrifter; Birreksstaðl, 36; hvilket stemmer overens med Landnámabók.*

Maðr hét Svartr, er kom út hingat, ok görði bú í Vápnafirði. Hit næsta hánum bjó sá maðr, er Skíði hét; hann var félitill. Svartr var mikill maðr ok rammr at aflu, vel vígr ok úeirðarmaðr hinn mesti. Þá Svart ok Skíða skildi á um beitingar, ok lauk því svá, at Svartr vá Skíða; en Broddhelgi mælti eptir vigit, ok görði hann sekan um; þá var Broddhelgi tólf vetra gamall. Eptir þat lagðist Svartr út á heiði, þá er vèr köllum Smjörvatnsheiði, skammt frá Sunnudal, ok leggst á fè Hofsverja, ok görði miklu meira at, enn hánum var nauðsyn til. Sauðamaðr at Hofi kom heim einn aptan, ok gekk inn í lokrekkijugólf Þorsteins karls, þar sem hann lá sjónlauss. Þorsteinn mælti: „Hversu hefir at farit í dag, félagi,” segir hann. „Sem verst,” segir hinn; „horfinn er geldingr þinn hinn bæzti, ok þrír aðrir,” segir sauðamaðr. „Komnir munu til sauða annarra manna,” segir Þorsteinn, „ok munu aptr koma.” „Nei, nei,” segir sauðamaðr; „þeir munu aldri aptr koma.” „Mæl við mik slíkt er þèr líkar,” segir Þorsteinn; „en tala eigi slíkt fyrir Broddhelga.” Broddhelgi spurði sauðamann, hversu flakkat hefði um daginn; en hann hafði öll hin sömu svör við hann, sem við Þorstein. Broddhelgi lét sem hann heyrði eigi, ok fór í rekkju um kveldit. Ok er aðrir menn váru sofnadir, reis hann upp, tók skjöld sinn, ok gekk út. Þess er getið, at hann tók upp einn hellustein, mikinn ok þunnan, ok lét annan enda í brækr sínar, en annan fyrir brjóst. Hann hafði í hendi bolöxi mikla, á háfu skapti. Hann ferr unz hann kemr í sauðahús; hann rekr þaðan spor, því at snjár var á jörðu. Hann kemr á Smjörvatnsheiði upp frá Sunnudal. Svartr gekk út ok sá mann knáligan kominn at sér, ok spurði, hvern þar væri. Broddhelgi segir til sín. „Þú mant ætla at fara á fund minn, ok eigi erendislaust,” segir Svartr; hljóp at hánum, ok leggr til hans með högg-

spjótí miklu, en Bróddhelgi brá við skildinum, ok kom á utanverðan skjöldinn ok í helluna, ok sneiddi af þenni svá hart, at hann féll eptir laginu; en Broddhelgi höggr á fótinn, svá at af tók. Þá mælti Svartr: „Nú görði gæfumun okkarn,” segir hann, „ok mantu verða banamaðr minn; en sá æt-geigr man verða í kyni yðru hëðan af, at alla æfi man uppi vera, meðan landit er byggt.” Eptir þetta hjó Helgi hann banahögg. Nú vaknar Þorsteinn karl heima at Hofi, og gengr af rekkju sinni, ok tekr í rúm Broddhelga, ok var þat kalt orðit. Hann vekr upp húskarla sína ok biðr þá leita Broddhelga. Ok er þeir komu út, röktu þeir spor hans alla leið, ok fundu hann, þar sem Svartr lá dauðr. Síðan huldu þeir hræ Svarts, ok höfðu með sér allt, þat er fëmætt var. Var Broddhelgi viðfrægr ok lofaðr mjök af alþýðu fyrir þetta verk, er hann hafði unnit, jafnungeir sem hann var enn at aldri.

Í þann tíma, er Þorsteinn hjó at Hofi, ok Broddhelgi óx upp með hánnum, þá bjó sá maðr í Krossavík hinni ytri, er Lýtingr hét, ok var Ásbjarnarson, Ólafssonar langháls¹. Hann var vitr maðr ok vel auðigr at fè; hann átti konu þá, er Þórdís hét, dóttur Herlubjarna² Arnfinnssonar. Þau áttu tvá sonu, þá er við þessa sögu koma; hét annarr Geitir, en annarr Blængr. Halla hét dóttir Lýtings, en önnur Rannveig, ok var hún gipt í Klifshaga í Öxarfjörð, þeim manni, er Ólafr hét. Þeir váru mjök jafngamlir bræðr ok Broddhelgi; ok var með þeim vinfengi mikit. Broddhelgi fékk Höllu Lýtingsdóttur, systur þeirra bræðra. Þeirra dóttir var Þórdís todda, er átti Helgi Ásbjarnarson. Bjarni hét sonr þeirra hinn yngri, en Lýtingr hinn ellri. Bjarni var at fóstri í Krossavík með Geiti. Blængr var rammr at

1) Laugahallssonar, 513, 28 og 563.

2) Helliðbjarna 28, Hallbjarnar 36, Hechluðbjarnar 563.

afl, ok hallr nökkut í göngu. Geitir átti Hallkötlu Þiðranda-dóttur, fændkonu þeirra Droplaugarsona. Svá var vingott með þeim Broddhelga ok Geiti, at þeir áttu hvern leik saman ok öll ráð, ok hittust mjök hvern dag, ok fannst mönnum orð um, hversu mikil vinátta með þeim var. Í þann tíma bjó sá maðr í Sunnudal, er Þormóðr hét, ok var kallaðr stikubligr¹. Hann var sonr Steinbjarnar kartar, ok bróðir Refs af Refsstöðum ok Egils á Egilstöðum². Börn Egils váru: Þórarinn, Hallbjörn, Þróstr ok Hallfríðr, er átti Þorkell Geitisson. Synir Þormóðar váru þeir Þorsteinn ok Eyvindr; en synir Refs, Steinn ok Hreiðarr. Allir váru þeir þingmenn Geitis; hann var spekingr mikill. Samfarir þeirra Höllu ok Broddhelga váru góðar. Lýtingr var á fóstri í Öxarfirði með Þorgilsi skinna. Broddbelgi var vel auðigr at fè.

Eitthvert sumar er frá því sagt, at skip kom út í Vápnafirði. Því skipi stýrði sá maðr, er Þorleifr hét, ok var kallaðr hinn kristni. Hann átti bú í Reyðarfirði í Krossavík³, ok var stjúpson Ásbjarnar loðinhöfða. Annarr stýrimaðr er nefndr Hrafn, norrœnn at kyni, auðigr ok fjölskrúðigr⁴ at gersimum, sínkr maðr, fálátr ok vel stilltr. Þess er getið, at hann átti einn gullhring, þann er hann hafði ávallt á hendi sèr, ok einn kistil, er hann hafði opt

1) stikubliðr 513. 28 og 563.

2) alle Haandskrifterne ere her betydelig afvigende fra hverandre, nemlig i Stedet for Ordene: Hann var sonr Steinbjarnar kartar, ok bróðir Refs af Refsstöðum ok Egils á Egilstöðum Aar 563: Hann var sonr Steinbjarnar kers ok bróðir Refs hins rauða á Refsstöðum ok Egils á Egilstöðum; 36: Hann var bróðir Refs á Refsstöðum ok Egils á Egilstöðum; 28: Hann var sonr Steinbjarnar karls sonar Refs hins rauða á Refsstöðum. Maðr hét Egill; hann hafði bú á Egilstöðum; 513: Hann var sonr Steinbjarnar Karlssonar Refs hins rauða á Refsstöðum. Maðr hét Egill; hann bjó á Egilstöðum. Man Aar saaledes fulgt 563 og 36, der, sammenholdte, stemme overens med Landnámabók, paa det nær, at 563 har kers, hvilket er rettet til kartar, som er den oprindelige Eieform af kótr.

3) Krossanesi 563; Cruxavík 28.

4) Glæning for fjölkunnigr.

undir sèr í rúmi, ok hugðu menn hann fullan af gulli ok silfri. Þorleifr fór heim til bús síns í Krossavík¹, en austmenn vistuðust. Broddhelgi reið til skips, ok býr stýrimanni til vistar með sèr. Austmaðr kvazt eigi þangat mundu til vistar fara; „því mér ertu sagðr stórlátr ok fægjarn,” segir hann, „en ek em smálátr ok lítillhæfr, ok er þat úsamfært.” Broddhelgi falaði af hánum góða gripi, því at hann var skrautmenni mikit, en Hrafn kvazt engan grip vilja á frest selja. Broddhelgi svarar: „Scemiliga hefir þú gört ferð mína, neitað vistinni, en synjat kaupins.” Geitir kom ok til skips, ok fann stýrimann, ok kvað hánum úvitrliga hafa til tekizt — ginntan at sèr hinn göfgasta mann í því héraði. Austmaðrinn svarar: „Þat hefða ek ætlat, at vistast hjá einhverjum bónda, eða viltu nú taka við mér?” segir hann. Geitir lét eigi skjótt við því, en þó kom þar, at hann tók við stýrimanni. Vistuðust hásetar annarsstaðar, ok var skipi til hlunns ráðit. Görfibúr var austmanni fengit at geyma í varning sinn, ok seldi hann smátt varninginn. En er komit var at vetrnáttum, höfðu þeir Egilssynir haustboð, ok váru þeir Broddhelgi ok Geitir þar báðir. Gekk Helgi fyrir, ok sat ionar, því at hann var skrautmenni mikit. Orð var á því gört eigi alllítið, at þeim Helga ok Geiti þótti svá tíðrætt vera saman at því boði, at menn fengu hvárki af þeim tal nè gaman. Var nú slitið boðinu, ok fór hverr til síns heimilis. Um vetrinn var leikr fjölmennr at bæ þeim, er at Haga heitir; skammt frá Hofi; Broddhelgi var þar. Geitir fýsti austmanninn mjök til þessa fundar, ok kvað hann þar hitta mundu marga sína skuldunauta, ok fóru þeir síðan þangat, ok varð hánum hjaldrjúgt um skuldir sínar. Ok er leiknum var lokit, ok menn váru í brautbúningi, sat Helgi í stofu ok talaði við þingmenn sína. Maðr kom í stofu ok

¹) *udeladen i 36 og 563; 28 Aar Krossavik.*

sagði þeim, at Hrafn austmaðr væri veginn ok yrði menn eigi varir við vegandann. Helgi gekk út, ok lét illa yfir því verki, er þar var unnit. Útför Hrafns var gör sœmilig at þeirri siðvenju, sem þá var títt. Maðr hét Torfi, ok bjó á Guðmundarstöðum; hann var mikill maðr, ok rammr at afli. Torfi var vinr þeirra Broddhelga ok Geitis. Hann var horfinn þann dag allan, er austmaðrinn var veginn. Þat var sumra manna frásögn um líflát Hrafns, at hán um hefði vísat verit á forað, ok týnzt þar. Þau orð fóru á milli Broddhelga ok Geitis, at hálf tæ Hrafns myndi hvárr þeirra hafa, ok skipta eigi fyrr enn eptir várþing, ok tók Geitir við vörinni um várit, ok læsti í útibúri sínu. Þorleifr hinn kristni bjó skip sitt um várit til utanferðar, ok varð albúinn at várþingi. En er svá var komit, þá fóru menn til várþings í Sunnudal, bæði Broddhelgi ok Geitir, ok var þá í mörgum stöðum fátt manna heima. Ok er á leið þingit, var þat einn morgin snimma, at Þorleifr vegr upp skipverja sína. Stigu þeir á bátinn, ok ræru síðan í Krossavík; gengu þar upp, ok til útibúrs Geitis, luku því upp ok báru á braut allan fjárlut, þann er Hrafn hafði átt, ok fluttu til skips síns. Halla var þar Lýtingsdóttir, ok skipti sér engu af. Nú fór Broddhelgi heim af þinginu með Geiti, en áðr þeir komu heim, var þeim sagt, at Þorleifr hefði allan fjárlut Hrafns upp tekit, ok ætlaði í braut at flytja hëðan af landi. Helgi tók svá upp, at Þorleifr myndi lögvillr orðinn um þetta mál, ok þegar myndi hann laust láta, ef vitjat væri. Fara þeir nú síðan út til kaupskipsins, ok höfðu mörg skip ok smá; ok er þeir kvöddust, mælti Broddhelgi, at Þorleifr skyldi laust láta fëit. Þorleifr kvazt lítið vita til laga, en kvazt ætla, at fëlagi myndi eiga at færa fë erfingjum. Broddhelgi svarar: „Eigi ætlum vër erendislaust at fara.” Þorleifr svarar: „Fyrr skulu vër berjast allir, enn þer

fáit nökkurn penning.” „Heyrit,” kvað Helgi, „hvat sá maðr mæli, er engis góðs er verðr; skulu vèr at vísu göra þá hrið, at nökkuram sviði.” Þá tók Geitir til orða, ok mælti: „Ekki at ráði þykkir mér þetta, at veita þeim atsókn á smáskipum, en vèr vitum eigi, nema komi á andviðri, ok reki þá upp síðar; má þá enn þat af göra sem sýnist.” Þetta var vel ræmt af öllum, ok var þetta ráð tekit; létu þeir þá at landi, ok fór Broddhelgi heim með Geiti, ok var þar nökkurar nætr. Þorleifi gaf þegar byri, ok varð hann vel reiðfara; ok færði erfingjum fè þat, er Hrafn hafði átt, en þeir kunnu hánun þökk fyrir, ok gáfu Þorleifi sinn blut skips. Skildu þeir síðan góðir vinir.

Broddhelgi var heldr úkátr um sumarit, ok langaði mjök til komu Þorleifs. Á hverjum mannfundi hittust þeir Broddhelgi ok Geitir, ok ræddu um fjárlát sitt. Broddhelgi spurði Geiti at, hvat af kistli þeim væri orðit, er Hrafn hafði átt. En Geitir kvazt eigi vita, hvárt Þorleifr myndi hann utan haft hafa með öðru fè, eða man austmaðrinn haft hafa með sér. „Ek ætla annat heldr,” kvað Helgi, „at þú munit hafa hann í vitum þínum.” Geitir mælti: „Hvar er hringr sá, er hann hafði á hendi, þá er hann var veginn?” „Eigi veit ek þat,” segir Helgi, „en þat veit ek, at eigi hafði hann hann í gröf með sér.” Ok á hverjum mannfundi, er þeir hittust, spurði Helgi at kistlinum, en Geitir í mót at hringnum, ok greindi þá sýnt um. Verðr nú svá, at hvárr þeirra þóttist eiga nakkvat í annars garð, ok tók heldr at fækkast með þeim. Um sumarit eptir kom skip út í Reyðarfirði, er átti Þorleifr hinn kristni, ok váru þar á tveir sendimenn¹ með hánun. Þorleifr seldi sinn blut skips, ok ferr síðan til bús síns eptir þat. Broddhelgi varð feginn þessum tíðendum. En er hann spurði, at Þorleifr hafði allt fè af

¹) aðreyksir menn 36.

höndum greitt erfingjum Hrafns, þá þótti hán um úgreiðlig sú sök, at hún yrði gefin Þorleifi, ok ætlaði at fá á hán um annan fangstað. Kona hét Steinvör; hún var hofgyðja ok varðveitti höfuðhofit. Skyldu þangat allir bændr hofstoll gjalda. Steinvör ferr á fund Broddhelga, því at hún var hán um skyld, ok segir hán um til sinna vandræða, at Þorleifr hinn kristni gyldi eigi hofstoll sem aðrir menn. En Broddhelgi kvazt taka munda þetta mál af henni á hendr Þorleifi hinum kristna. Maðr hét Ketill, er bjó í Fljótsdal, ok var kallaðr hinn¹ digri Ketill, góðr drengr ok garpr mikill. Þat er at segja um för Helga, at hann kom at gisting til Ketils, ok tók hann vel við hán um. Þeir binda vel vinsengi sitt. Helgi mælti: „Einn er sá blutr, Ketill, er ek vil biðja þik, at þú görir fyrir mik, at sækja Þorleif hinn kristna um hofstoll, ok stefnir hán um fyrst, en ek vil koma til þings, ok sem vit þá báðir saman.” Ketill segir: „Eigi munda ek bundit hafa vinsengi við þik, ef ek hefða vitað þetta undir búa; því at Þorleifr er maðr vinsæll, en eigi man ek neita þér í fyrsta sinni.” Skildust þeir síðan, ok ferr Helgi leiðar sinnar. Ketill bjóst heiman, þá er hán um þótti tími til, ok fara saman tíu karlar. Koma þeir í Krossavík² snemma dags. Þorleifr stóð úti ok kvaddi þá Ketil, ok bauð þeim öllum gisting, en Ketill kvað snimmt at taka gisting, svá gott veðr sem væri. Ketill spýrr, hvárt Þorleifr hefði goldit hofstoll, en hann kvazt ætla at goldinn myndi. „Þat er mitt erendi hingat, at heimta hofstollinn,” segir Ketill, „ok er þér eigi ráð at halda, því er engan mun ferr í.” Þorleifr svarar: „Meir gengr mér þat til, enn smálæti, at mér þykkir þat allt illa komit, er þar leggst til.” Ketill svarar: „Þat er mikil dul, at þú þykkist betr kunna, enn aðrir menn allir, er þú vilt eigi gjalda slíkar lögskyldir.” Þorleifr svarar: „Eigi hirði ek,

1) tilfötet. — 2) saaledes alle Haandskrifterne.

hvat þú segir um þetta mál." Síðan nefndi Ketill sér vátta, ok stefndi Þorleifi hinum kristna, ok er lokit var stefnuni, þá bauð Þorleifr þeim þar at vera, ok taldi veðrit útróligt górast. Ketill kvazt fara mundu. Þorleifr bað þá apr hverfa, ef veðrit tæki at harðna. Fara þeir nú á braut. ok var skammt at bíða illviðris, ok urðu þeir aprt at hverfa. Komu þeir allsíð til Þorleifs, ok váru mjök dasaðir. Þorleifr tók vel við þeim, ok sátu þeir þar tvær nætr veðrfastir, ok var því betri beini, sem þeir sátu lengr. En er þeir Ketill váru braut búnir, þá mælti hann: „Vér höfum haft hér góðan beina, ok hefir þú, Þorleifr, reynzt hinn bezti drengr, ok man ek því launa þér, at niðr skal falla sök þín, ok vera vinr þinn hëðan frá." Þorleifr svarar: „Mikils þykkir mër vert vinfengi þitt, en ekki þykkir mër undir, hvárt sökin fellr eða eigi; heit ek á þann félaga, er mik lætr eigi slíkt verða." Skilja þeir síðan við svá búit, ok liðr nú svá fram til þingsins. Pat er sagt, at Broddhelgi fjölmennir mjök til þingsins, og hyggjr sér til hreifings. Ok er á leið þingit, spurði Broddhelgi Ketil, hvar komit var um mál Þorleifs hins kristna; en hann sagði hánnum hit sanna. Helgi segir: „Mjök hefir þú, Ketill, brugðizt mër um þetta mál, enda man ok lokit vinfengi okkru." Ok fæst nú ekki fang á Þorleifi; ok er hann ór þessarri sögu. Þeir Broddhelgi ok Geitir hittust nú skjótt eptir þingit, ok taldi Helgi mjök á hendr Geiti; kvezt af hánnum þessa svirðing hlotið hafa, nær sem hann gæti leiðrètt, ok tók þeirra vinfengi heldr at minnkast.

Pat er sagt, at Halla Lýtingsdóttir tók eitt sinn til orða við Broddhelga, ok mælti: „Samfarir okkrar hafa lengi góðar verit, en ek kenni mjök vanheilsu, ok man þér verða skömm forvista at mër fyrir þúi þínu." Helgi svarar: „Ek þykkjumst vel kvángaðr vera, ok ætla ek at una þessu meðan okkat

líf vinnst." En þat var þá siðvenja í þær mundir at beiðast ór búí. Kona hét Þorgerðr, ok var kölluð silfra; hón var dóttir Þorvalds hins háfa, ung at aldri, ok var hón þó ekkja, ok bjó í Fljótsdal, þar sem nú heitir at Þorgerðarstöðum, ok var at umsýslu með henni bróðir hennar, er Kolfinnr hét. Þorgerðr bauð Broddhelga til sín við þriðja mann, ok fór hann þangat. Tók hón við hánum ágæta vel: setti hann í öndvegi, ok sat hjá hánum sjálf. Varð þeim allhjaldrjúgt, ok áðr Helgi fór heim, er þat skjótast af at segja, at hann fastnaði sèr Þorgerði silfru. Er þá eigi frá Helga sagt, fyrr enn hann kom heim til Hofa. Var hann þá spurðr at tíðendum. Hann segir, at kona sè föstnuð manni. Halla spurði: „Er þat Þorgerðr silfra?" „Já," segir hann. „Hverjum er hón föstnuð?" segir hón. „Mèr," kvað hann. „Þat þykkir þèr eigi of brátt?" segir hón. Litlu síðar kvezt Helgi mundu fara eptir Þorgerði, ok bað hón skyldi þar vera á meðan, ok þat lét hón leiðast, at hón fór eigi fyrr, enn Þorgerðr kom. Spurdust nú þegar þessi tíðendi um héraðit, ok lagðist illr rómr á; því at Halla var vinsæl af öllum mönnum. Þeir bróðr sendu menn eptir Höllu, ok fór hón með þeim, er Helgi var heim kominn, ok hafði með sèr gripi sína. Helgi stóð úti í durum, ok lét sem hann vissi eigi, at Halla fór í braut. Halla var varla á bak komin, áðr Geitir, bróðir hennar, kom þangat ríðandi. Þá mælti sendimaðr, at þau skyldu ríða fyrr, enn Geitir sneri til málaleitanar við Helga; ok svá gördu þau. Þá mælti Geitir við Helga, er þeir hittust, ok spurði, hvenær hann vildi greiða af höndum fè þat, er Halla ætti í hans garð. Helgi svarar: „Gott þykkir mèr, ef Halla únir eigi í Krossavík, þá er hón er heim komin; man hón enn hverfa heim aptr hingat til Hofa." Geitir reið nú heim við svá búit, ok þótti hvarumtveggja eigi betr enn áðr. En er

Geitir kom eptir, spurði Halla, hvat þeir Helgi hefði við talast, en hann sagði slíkt, sem til bar. Hón segir: „Þú hefir verit hölzi bráðr í þessu máli, ok má vera, at Helga þykki sviptir í, ef þú firrir hann öllu saman, ok er fjárstaðr greiðr at Helga; man eigi mitt fe þverra í hans garði, ef þat stendr með leigum.“ „Sè ek,“ kvað Geitir, „hversu þetta mál horfir; þykkir mèr svá fremst allrar svivirðingar í leitað, ef þú ríðr felaus ór hans garði.“ Nú leið af vetrinn, ok fór Geitir um várit til Hofs at heimta út penninga Höllu í annat sinn, en Broddhelgi vildi eigi út gjalda. Þá stefndi Geitir Broddhelga um fe Höllu til Sunnudalsþings, ok fjölmenntu hvarirtveggja mjök til þingsins. Varð Helgi fjölmennari, en Geitir hafði mannval betra. En er at dómi skyldi ganga, þá varð Geitir ofrliði borinn, ok kom Broddhelgi málinu fram. Bauð Geitir málinu til alþingis, ok eyddi Broddhelgi þá enn málit ok mest af liðveizlu Guðmundar hins ríka, ok görðist nú hinn mesti úpokki með þeim Broddhelga ok Geiti.

Maðr hét Þórðr, er bjó í Sunnudal, á bæ þeim, er í Tungu heitir, þeim megin ár, er Hofsbær stendr; hann var þingmaðr Helga. Þeir Þormóðr áttu skóg saman, ok skildi þá á um skógarhöggit ok svá þeitingar, ok þóttist Þórðr mjök vanhaldinn fyrir Þormóði. Fór hann á fund Broddhelga, ok sagði hán um ágang Þormóðar. Broddhelgi kvað eigi nenna at deila um fe hans, ok engan hlut mundu í eiga, nema hann handsalaði hán um feit allt ok færi til Hofs með allt sitt; en hann kaus þetta, ok seldist Broddhelga arfsali. Einhvern dag kvaddi Broddhelgi Þórðr at ríða á afrett, ok sjá geldfe sitt, þat er þar var. Fóru þeir síðan ok komu í afrettinn. Þá mælti Broddhelgi: „Nú höfum vit sæt yfir fenað þann, er þit Þormóðr hafit áttan.“ Síðan ferr Broddhelgi til ok safnar saman uxum þeim, er Þormóðr

átti; höggv af þeim höfuðin, og lætr þar liggja; ferr heim síðan, sendir mann Þormóði, ok biðr hann at láta forvitnast um yxn sín, ok svá var gört. Var slátrit heim fœrt. Eptir þat ríðr Þormóðr í Króssavík, ok segir Geiti til; bað at hann rætti hluta sinn, en Geitir kvazt eigi nenna at deila við Broddhelga. Þormóðr segir: „Illa er þèr varit, er þú vilt eigi stoða mál vár.” „Eigi stoða ek mál þín,” segir Geitir, „en fœr hingat uxaslátrit, ok man ek kaupa svá, at þèr sè skaðlaust.” Þormóðr ferr heim þvílíkr, er hann kom þar, ok var nú Broddhelga sagt, at hann myndi hafa farit að segja Geiti til vandræða sinna. „Þat vilda ek gjarna,” segir Broddhelgi, „at hann þyrfti eigi optar slíkra erenda at fara.” Ok litlu síðar stefnir Broddhelgi til sín landsetum sínum, ok kveðr þá til ferðar með sèr, þar með húskarla ok gesti; ok fóru þeir í skóg þann, er þeir Þormóðr áttu báðir saman; hjuggu upp allan skóginn, ok drógu hvert trè heim til Hofs. Ok er Þormóðr frætti þetta, hvern skaði hánum var görr, þá ferr hann í annat sinn á fund Geitis, ok sagði hánum, hvern újafnaðr hánum væri görr. Þá svarar Geitir: „Miklu þykkir mèr meiri várkunn á, at þèr þykki sá skaðinn illr, heldr enn hinn, er fyrr var görr, því sá þótti mèr lítils verðr; vil ek eigi veita þær móti Helga til þessarra mála, en þó man ek leggja ráð til með þèr: Finn þá frændr þína, sonu Refs hins rauða, Stein ok Hreiðar, ok bið þá fara með þèr stefnuför til Hofs; kom þú ok á Guðmundarstaði, ok bið Torfa¹ at fara með þèr, ok verit eigi fleiri saman, enn átta. Þú skalt² stefna Þórði um skógarhögg, ok stilltu svá til, at Broddhelgi sè eigi heima; eigi man yðr ella duga.” Þormóðr ferr við svá búit, ok hittir þá menn, er Geitir hefir til nefnda, ok hētu þeir allir förinni, ok ákveða hvenær fara skyldu. Ríðr Þormóðr nú heim, ok segir Geiti, hvar komit

1) Tjörfa 28, 563. — 2) Gising.

var. En svá er satt sem mælt er, at ferr orð, ef um munn líðr', og kemr þetta til eyrna Broddhelga, ok ferr hann eigi, sem ætlat var. Þann morgin, er þeirra var ván, mælti Broddhelgi við húskarla sína, at þeir skyldi hvergi fara frá húsum um daginn; „skulu þèr,” sagði hann, „höggva yðr sviga stóra ór viði, ok stafi marga; er manna hingat ván í dag, ok skulu þèr þá neita stafanna, ok keyra hrossin undir þeim, ok reka svá ór túni allt saman.” Nú fara þeir Þormóðr heiman, sem ætlat var, ok koma til Hofa; sjá þeir ekki manna úti, ok ríða þegar á blaðit, ok nefnir Þormóðr sér vátta, ok stefnir Þórði um skógarhögg. Helgi var inni ok heyrir stefnuna; hleypr út síðan, ok leggðr í gegnum Þormóð með spjóti, ok mælti: „Rekum í braut þessi vanmenni, ok látum þá hafa hingat erendi átt til Hofa í dag.” Nú hlaupa út húskarlarnir, ok berja hrossin undir þeim, ok hörfar nú allt saman ofan fyrir blaðit, ok urðu þau málalok, en eigi betri, at menn Geitis komust undan með illum leik, bæði sárir ok barðir, en sumir féllu þar dauðir. Þat höfðu menn fyrir satt, at Broddhelgi myndi orðit hafa banamaðr þeirra, er dauðir váru; lét hann bera líkin í tópt eina, ok bera ofan á hris. Menn Geitis undu stórilla sínum hlut, ok ekki þó öðru verr, enn því, at þeir náðu eigi at jarða frændr sína ok ástmenn. Komu þeir opt á tal um þetta mál við Geiti, en hann bað þá bíða um stund, ok sagði: „Þat er mælt, at síðar verðr sá at leita, er lítið sax hefir, ok man oss svá fara við Broddhelga.”

En er á leið, sendir Geitir orð þingmönnum sínum. Fara þeir síðan ór Krossavík, ok stefndu leið til Hofa. Geitir mælti: „Vèr höfum eigi lið þetta svá leyniliga saman dregit, at eigi muni Broddhelgi spurt hafa, ok get ek, at þar muni fjölmennt fyrir vera. Vèr skulum ríða í tún, ok stíga af baki, en binda hesta vára, ok leggja af oss skikkjur

ok ganga síðan heim snúðigt; en ek get, at þá komi þeir Broddhelgi í móti oss, en eigi munu þeir bera vápn á menn vára. Skulum vèr þat mest varast, at sæta áverkum við engan mann fyrri, ok þæfast svá við. Nú skulu þeir fara af liði váru Egilssynir ok Narni hinn mikli með þeim upp þessum megin um Guðmundarstaði, ok svá í skógana gegnt Hofi, ok skulu þeir hafa kollaupa stóra ok tóma á hestunum, ok farit," segir hann, „þegar þer komit at túngarðinum, heim til húsa leyniliga, takit líkamana ok látið í laupana, ok farit svá aptr sömu leið til móts við mik." Nú skilja þeir, ok fara hváirtveggja eptir fyrirsögu Geitis; ok er þeir Geitir komu mjök at bönum, stíga þeir af baki, ok fara at öllu tómliga. Helgi var mjök fjölmennr fyrir, ok rézt þegar á móti þeim Geiti. Verða þar kvaðningar með engri blíðu. Spurði Broddhelgi, hvert þeir Geitir ætluðu at fara; en hann kvazt litlu mundu nú við auka, ok læzt þat ætla, at öllum myndi þykkja auðsýnt erendit. „Munum vèr ok eigi úfriðbjóða at sinni," kvað hann, „þó at til þess sè ærin sök, ok viljum vèr enn frammar leita hins sama, sem fyrr, áðr enn vèr ráðum frá með öllu." Þeir þæfast nú þannig við um daginn, ok reidir þröngina ýmsa vega eptir vellinum. Þá tekr einn maðr til orða ór flokki Helga: „Menn fara þarna, eigi allfáir, með klyfjahross." Annarr svarar: „Eigi eru þat síðr kolamenn, ok fara ór skógi, ok eru laupar á hrossunum; sá ek þá í dag, er þeir fóru í skóginn." Nú fellr svá niðr þeirra hjal. Þá mælti Geitir: „Nú man enn fara sem optar, at vèr munum ór bera hinn lægra blut; því at vèr nám eigi at flytja í braut lík frænda várra. „Því lætr þú þannig," segir Broddhelgi, „þat er enn líkliga, at hinn lægri verði at lúta; þó er þat vænst til, at hvárigir taka nú úvirðing af öðrum á þessum fundi, ok viljum vèr nú slíta þessarri þæfð um sinn, ef yðr sýnist, en eigi viljum

vèr komu yðra nær húsi, enn nú eru þær komnir." Eptir þetta slitu þeir þröngdinni, ok fóru þeir Geitir til besta sinna, en þeir Broddhelgi váru eptir á vellinum. Þeir Geitir komu til móts við þá Egilssönu, stigu þegar af baki, ok stallra við, en þeir Broddhelgi stóðu uppi á hlaðinu at Hofi, ok sá at þeir Geitir dvöldust. Þá tók Broddhelgi til orða: „Eptir koma úsvinnum manni ráð í hug. Vèr höfum verit í allan dag í þröngd þessarri, ok sè ek nú eptir, at kappar Geitis váru hær engir, ok munu þeir hafa borit braut líkin í kollaupunum, ok er þat ávallt, at Geitir er vár vitrastr, þótt hann verði jafnan ofríki borinn." Ekki varð eptirmál um víg Þormóðar, ok í engu máli fékk Geitir jöfnuð af Helga. Þorkell fór utan, sonr Geitis, ok var jafnan landa í millum, þegar hann hafði aldr til þess, ok varð hann lítt við riðinn um mál þeirra Broddhelga ok Geitis föður síns. Vanmáttir Höllu Lýtingsdóttur görðist mikill ok hættuligr.

Þat er sagt, at Geitir fór heiman í Fljótsdalshérað til Eyvindarár á kynnisleið, ok var í braut meir enn viku. Ok er hann var heiman farinn, sendi Halla mann eptir Broddhelga, ok bað, at hann skyldi hitta hana. Hann fór þegar í Krossavík. Halla kvaddi hann, en hann tók vel kveðu hennar. Hón bað, at hann skyldi sjá meinit, er hón hafði; en hann görði svá, ok kvazt hánum þungt hugr um segja. Hann hleypir út vatni miklu ór sullinum, ok varð hón mjök máttlítil eptir þetta. Hón bað hann þar vera um náttina, en hann vildi þat eigi; var hón angrsöm, ok mælti við hann: „Eigi þarf nú at biðja þik lengr hærvistar; þú mant nú lauss þykkjast, ok lokit hafa verkum, en þess get ek, at fæstir muni leika svá við konur sínar, sem þú nú við mik." Broddhelgi fór heim aptr til Hofis, ok undi illa við sinn blut. Lifði Halla litla stund síðan, ok var

hón önduð, er Geitir kom heim. Var hánú sagt allt svá sem farit hafði, ok er nú kyrrt um hríð.

Eptir þetta óx mikil úþykkja með þeim Broddhelga ok Geiti. Eitthvert sumar var þat, at Broddhelga varð aflafátt á alþingi, ok bað hann Guðmund ríka liðs; en hann kvazt eigi nenna at veita hánú lið á hverjum fundi, ok úvinsæla sik svá við aðra höfðingja, en taka af hánú engi gæði í mót. Skildu þeir svá fyrir um þetta mál, at Guðmundr hèt hánú liði, en Helgi skyldi gefa Guðmundi hálftr hundrað silfrs. Ok er dómum var lokit, höfðu Broddhelga málin vel gengit; þá mœttust þeir Guðmundr við búðir, ok heimtí Guðmundr feit at Helga; en Broddhelgi kvazt ekki eiga at gjalda hánú, ok kvazt eigi sjá, at hann þyrfti fè at gefa í milli vinfengis þeirra. Guðmundr segir: „Illa er þer farit,” segir hann, „þarft annarra ávallt, en geldr eigi þat, er þú ert heitbundinn, en vinfengi þitt þykki mér lítils vert; man ek eigi optar heimta þetta fè, enda vera þer aldri at liði síðan.” Skildu þeir við svá búit, ok er nú lokit vinfengi þeirra. Geitir spyr þetta, ferr til fundar við Guðmund ríka, ok býð hánú at taka fè til vinfengis. Guðmundr læst eigi vilja fè hans, ok kvað sèr lítið um vera, at veita þeim mönnum lið, er ávallt vildu hinn lægra blut ór hverju máli bera. Fara menn nú heim af þinginu, ok er allt kyrrt um hríð.

Þat er sagt, at skip kom út í Vápnafirði, ok var á því skipi Þórarinn Egilsson, er þá var kallaðr vænstr maðr í fōrum ok görfiligstr. Broddhelgi reið til skips, ok bauð þeim Þóarni til vistar með sèr, ok þeim mönnum með hánú, sem hann vildi; en hann kvazt þat þiggja mundu. Fór Broddhelgi heim, ok sagði þangat ván Þórarins stýrimanns til vistar. Geitir reið ok til skips, hitti Þórarinn ok spyr, ef hann ætlar til Hofs. Hann kvað þat rœtt,

en ráðit eigi. Geitir kvað hánnum heldr ráðligna at fara í Krossavík; „því at fám ætla ek mínum mönnum vel gefast at þiggja vist hjá Helga.“ Þat rezt ór, at Þórarinn fór í Krossavík. Broddhelgi spyr þetta, ok ríðr þegar til skips með söðlaða hesta, ok ætla at hafa Þórarin heim með sér. Þórarinn segir, at þá var annat ráðit. „Þat vil ek sýna,” segir Broddhelgi, „at ek hef þér eigi með flærð heim boðit; því at ek vil vera vandalauss af, þótt þú farir heim þangat.“ Annan dag eptir reið Broddhelgi til skips, ok gaf Þórarin stóðhross, fimm saman, til vinfengis, ok váru þau öll sífilbleik. Geitir ferr nú eptir Þórarin, ok spyr, hvárt hann hafi þegit stóðhrossin at Broddhelga. En hann kvað þat satt vera. „Þat ræð ek þér,” segir Geitir, „at þú skilir aptr stóðhrossunum.“ Hann gördi svá, ok tók Broddhelgi við þeim aptr. Þórarinn var með Geiti um vetrinn, ok fór utah um sumarit eptir, ok er hann kom út, hafði Geitir flutt bústað sinn, ok bjó þar er heitir í Fagradal. Þórarinn fór á Egilsstaði til vistar. Þeir bera ráð saman þingmenn Geitis, ok þóttust eigi lengr þola mega újafnað Broddhelga. Fara nú til fundar við Geiti, ok er Þórarinn fyrir þingmönnum. Hann mælti þá: „Hversu lengi skal svá mega fram fara,” segir hann, „til þess er yfir lýkr með öllu um ágang Broddhelga. Nú gengr margt manna undan þér, ok laðast allir til Broddhelga, ok virðum vèr þér þrekleysi eitt til ganga, er þú hlífist við Broddhelga. Þú ert ykkar eigi úsnaðari, ok eigi hefir þú með þér minni garpa, enn hann hefir með sér. Eru nú tveir kostir til af várri hendi — at þú farir heim í Krossavík með bú þitt, ok flý þaðan aldri síðan, en gör í mót Broddhelga, ef hann görir þér nökkurn úsóma hæðan í frá; ella munu vèr selja bústaði vára, ok ráðast í braut, sumir af landi, en sumir ór hëraði.“

Geitir görir nú heiman ferð sína norðr í Ljósavatnssakarð

til Úfeigs Járngerðarsonar. Guðmundr hinn ríki hitti Geiti, ok sátu þeir á tali allan dag. Skilja þeir Geitir síðan, ok gistir hann at Mývatni, at Ölvis hins spaka. Spurði hann at Broddhelga vandliga, en Geitir lét vel yfir hánum, ok kvað hann vera stórmenni mikit, úvæginn ok údælan, ok þó góðan dreng at mörgu lagi. „Er hann eigi újafnaðarmaðr mikill?” segir Ölvir. Geitir svarar: „Þat er helzt á mæri orðit um újafnað Helga, at hann ann mæri eigi at hafa himininn jafnan yfir höfði mæri, sem hann hefir sjálfr.” Ölvir svaraði: „Skal hánum þá allt þola?” sagði hann. „Svá hefir enn verit hær til,” segir Geitir. Nú hættu þeir þessu tali, ok ferr Geitir heim, ok er allt kyrrt um vetrinn.

Um várit eptir færir Geitir bústað sinn í Krossavík, ok hafði mjök mannmargt. Hallæri var mikit. En er dró at þingi, hittust þeir Broddhelgi ok Geitir, ok spurði Helgi, hversu fjölmennr hann myndi ríða til þings. „Hví skal nú fjölmenna?” segir hann, „þar á ek ekki um at vera; ek man ríða til öndverðs þings, ok ríða við fá menn.” „Við munum hittast, þá er ek ferr,” kvað Helgi, „ok ríða báðir saman, ok man ek við fá menn ríða.” „Vel man þat vera mega,” segir Geitir. Bjarni, sonr Broddhelga, ríðr heiman á öndvert þing með þingmönnum þeirra Helga, en Lýtingr beið föður síns, því at hann unni hánum miklu meira. Geitir hefir nú njósn af för Broddhelga. Broddhelgi ríðr heiman, er hann var búinn, ok með hánum Lýtingr, sonr hans, ok Þorgils skinni, fóstri Lýtings, Eyjólfr feiti, Kollr austmaðr, Þorgerðr silfra, ok dóttir þeirra Broddhelga, er Hallbera hét. Geitir ríðr ok heiman, ok með hánum Egilssynir, Þórarinn, Hallbjörn ok Þróstr, Tjörfi hinn mikli ok sjau menn aðrir. Þat segja sumir menn, at Broddhelgi ætti fósturu framvísa; var hann vaðr at finna hana jafnan, áðr hann fór heiman, ok svá gördi hann enn. Ok er hann kom til hennar, sat

hón ok sá í gaupnir sér ok grèt. Helgi spyr, hví hón grèt, eða hví henni væri svá skappungt. Hón kvazt gráta drauma sína. „Þat dreymdi mik,“ segir hón, „at mér þótti hér upp rísa at Hofi uxi einn, bleikr at lit, mikill ok skrautligr, ok þar hann hátt hornin, ok gekk á sandinn fram hjá Sunnudalsmynni. Enn sá ek fara naut utar éptir héraðinu, stór ok eigi allfá,“ segir hón, „ok þar fyrir uxi rauðfleckótt, eigi mikill nè fagr, en allsterkligr var hann; nautin stönguðu uxann til bana, hinn mikla. Þá reis hér upp at Hofi rauðr uxi, ok var beinalitr á hornum; hann var allra nauta skrautligastr, sá stangaði rauðfleckóttu uxann til bana. Þá reis upp í Krossavík þjórr nökkurr, ok var sænautalitr á hánun. Hann fór þeljandi um allt héraðit ok heiðarnar, ok leitaði ávallt hins rauða uxans, enda vaknaða ek þá,“ segir hón. „Þat mantu ætla,“ segir Broddhelgi, „at ek muna eiga hinn bleika uxann, en Geitir hinn rauðfleckóttu, ok muni hann verða mér at bana. „Þat ætla ek víst,“ segir hón. „Þat mantu ætla,“ segir hann, „at Lýtingr muni sá rauði uxinn ok muni hefna mín.“ „Nei,“ segir hón, „Bjarni man hefna þín.“ „Þá veiztu ekki til,“ segir hann, ok hljóp þá út reiðr¹ at þer muni í skap hafa runnit við oss, ok vildum vér þat þó eigi. Bjarni var fámáligr mjök. Kolfinnr fór heiman með Bjarna. Hann tók til orða illu heilli, ok mælti, ok sá í himininn upp: „Nú er margháttað um veðráttu; þótti mér nökkut èlligt vera ok allkalt, en nú þykkir mér því líkt göra, sem þegja muni. Bjarni svarar: „Þá man ávallt þegja, ef þetta verðr at því.“ Bjarni stóð þá upp ok mælti: „Dofinn er mér fótr minn.“ „Ligg þú þá kyrr,“ segir Geitir. Bjarni hjó þá í höfuð Geiti, ok fekk hann þegar bana; ok jafnskjótt sem hann hafði höggvit Geiti, iðraðist hann, ok settist undir

¹) Her er en Lacun i alle Haandskrifterne; see Fortalen.

höfuð Geiti, ok andaðist hann í knjám hánum. Geitir var jarðaðr síðan, ok fara menn braut [ok var þar ekki mælt til líka]¹. Þetta verk mæltist illa fyrir, ok þó... úmannligt orðit. Bjarni fór heim til Hofs, ok er hann kom heim, rak hann á braut Þorgerði silfru, ok mælti, at hún skyldi aldri koma í augsyn hánum. Þorkell, sonr Geitis, var eigi á Íslandi, er faðir hans var veginn, en Blængr varðveitti bú í Krossavík með umsjá Egilssona, er þá váru mágar Þorkels Geitissonar. Um vórit tóku bændr af þingit, ok vildu eigi hafa, ok þótti úvænt² í millum at ganga þeirra manna, er í slíkum stórmálum áttu hlut. Þat er sagt, at Bjarni setti til mann þann, er Birningr hét, at hafa njósn af, ef nökkurs ófriðar væri vón, at göra Bjarna varan við, svá ekki mátti hánum á úvart koma. Þorvarðr hét maðr; hann var vinsæll, ok var kallat, at hann væri þá beztr læknir þar í héraðinu; hann bjó á Eireksstöðum³. Nú kemr Þorkell Geitisson út, ok ferr hann þegar til bús síns í Krossavík, ok lætr sem hann eigi ekki umr at vera. Þá sendir Bjarni menn á fund Þorkels, þá er beggja þeirra vinir váru, at bjóða hánum sætt ok sjálfðæmi. En er þeir báru erendi sín upp fyrir Þorkeli, lét hann sem hann heyrði ekki, ok eigi brá hann tali sínu, því er hann hafði áðr. Nú fara sendimenn apr, ok segja Bjarna svá búit. Svá virðu meñ, at Þorkell myndi eigi til hefnda hyggja. Bjarni var vanr at fara á fjall hvert haust, sem faðir hans hafði gört, ok treystist þá engi öðrum rangt at göra. Þorvarðr læknir varð þess varr, at Þorkell bjóst til fjallgöngu, ok valdi hann menn með sér til brautargengis. Þorvarðr görði Bjarna varan við. Settist Bjarni þá apr, ok fær aðra menn í sinn stað. Nú gengu

¹) *dette Sted er forvandsket i Haandskrifterne. 513 og 28 Aar: ok var ekki mælt eptir slíku at sinni; men udelades ganske i 563.*

²) *Gising for teint.*

³) *Sirteksstöðum 30, 563.*

menn á fjallit, ok varð eigi fundr þeirra, sem Þorkell hafði ætlat, ok sátu þeir um kyrrt.

Þat er nú þessú næst frá at segja, at Þorkell Geitisson sendir þann heiman einn dag ór Krossavík, ok til Egilsstaða at hitta Þórarin. Sá maðr hét Kollr, er sendr var. Þat var erendi Kolls at vita, hversu fjölmennt væri at Hofi. Ok er hann kom á Egilsstaði, hittu hann Þórarin úti, ok segir hánnum sitt erendi. Þórarinn mælti: „Eigi man þér gestbeinliga þykkja boðit; far þú heim aptr sem tíðast, ok lát eigi verða við vart, en ek man varr verða, þess er Þorkel forvitnar, ok man ek segja hánnum þat.” Nú snýr Kollr heim á leið, ok varð hánnum síð farit; en á þessum sama tíma varð sá atburðr, at maðr braut fót sinn á næsta bæ Eirekstöðum¹⁾, ok var farit eptir Þorvarði lækni, ok kom hann at binda fótinn. Hánnum var boðit at vera, en hann vildi heim ríða um náttina, ok hittu Koll á leið. Kvöddust þeir ok spurðust tíðenda. Þorvarðr spýrr, hvaðan Kollr væri at kominn; en Kollr spýrr í móti, hví hann fari um nœtr. Þorvarðr kvað þat engu sæta, en „seg mér nú þitt erendi,” segir hann. „Ek fór upp í hérað,” segir Kollr, „at leita sauða ok fann ek eigi.” Skiljast þeir nú, ok fór Kollr heim um náttina. En um morgininn eptir tók Þorvarðr hest sinn, ok reið upp til Hofs; var hánnum þar vel tekit, ok var spurðr at tíðendum, en hann segir, at maðr braut fót sinn. Heimtir hann nú Bjarna á tal, ok segir hánnum, at hann hittu Koll, ok þótti sem hann myndi kominn frá Egilsstöðum, ok sagðist víst vita, at hann segði hánnum ekki orð satt um sína ferð. „Sè ek nú,” kvað Bjarni, „at þú vilt, at ekki görist þat nú í héraðinu, at ek vita eigi, ok haf mikla þökk fyrir. Nú far þú heim ok kom þú á bæ þann, er heitir at Fáskrúðsbakka í miðju héraðinu; þar

1) Eirekstöðum 30, 503.

eru Þorkels menn fyrir; ok ef at verðr spurtr, hversu fjölmennt hær er, þá seg þú, at hær komu í morgin nökkurir várir menn, ok váru þross heim rekin, eigi allfá, en eigi vissir þú, hvat þau skyldi. Porvarðr ferr nu, ok kemr á Bakka¹, ok var hann spurðr, hversu fjölmennt væri at Hofi, en hann segir slíkt sem hánúm var sagt, ok ferr hann heim síðan. En þegar er hann var í braut, sendu þeir menn til Egilsstaða, at seta mikil væri at Hofi. Síðan sendi Þórarinn Þorkeli Geitissyni orð, at eigi myndi at svá búnu auðsótt til Hofs, ok líðr nú vetrinn.

Um vórit eptir átti Bjarni ferð út á strönd, ok varð hann at fara hit efra um heidina, því at vatngangr var um vikrnar. Sel váru á heidinni, ok ríðr Bjarni hjá selinu við þriðja mann, ok finnr eigi fyrr, enn þar er Þorkell Geitisson fyrir hánúm við níunda mann, ok hafði hann haftr njósnir af um ferðir Bjarna. Fyrr selinu stóð fjalhögg mikit ok þrífótt. „Nú skulu vér taka fjalhöggit,” kvað Bjarni, „ok fœra þat í kápu mína, ok setja þat í söðul minn, ok ríða á tvær hendr ok styðja þat á baki, ok ríða á þat leyti, er næst er selinu, en ek man ganga inn í selit. En ef þeir ríða eptir yðr ok um fram selit, þá man ek ganga í skóginn ok forða mæ. En ef þeir víkja hingat at selinu, þá man ek verjast eptir því, sem minn er drengskapr til.” Nú göra þeir þetta eptir því sem hann hafði fyrir sagt. Þorkell var maðr eigi skyggn, en þó var hann vitr ok glöggþekkinn, ok er saman dró með þeim, þá spurði Þorkell, ef þeir sæi víst, at þrír væri mennirnir fram frá selinu, „því at ráð er þat,” segir hann, „at ganga inn í selit, ok þá í skóginn, ef oss berr um fram.” En þeir kváðust víst sjá, at þrír fóru mennirnir fram. „Sá ek,” kvað Þorkell, „at þrír váru hestarnir, en grunr var mæ á,

¹) Faskrúðsbakka 36.

hvárt menn væri á baki öllum." „At heldr váru menn á baki þeim öllum," kváðu þeir," at sá var maðrinn mestr á baki, er í miðit reið." „Þessu munu vèr hlíta," segir Þorkell, „sem yðr hefir sýnt, en þat hygg ek, at þessu muni misráðit, er eigi er kannat selit." Ríða þeir Þorkell þú eptir þeim, ok er þeir eru mjök eptir komnir, þá láta þeir förunautar Bjarna falla ofan fjalhöggit, ok ríða undan síðan. En Bjarni hefir sik í skóginn, ok er nú hólpinn fyrir Þorkeli. Þorkell hverfr nú aptr, ok kemst heim; unir hann illa við sinn hlut. Förunautar Bjarna vitja hans, þegar þeim þykkir hán um úhætt vera; fara svá leiðar sinnar, ok berr nú enn í sundr með þeim Bjarna ok Þorkeli at sinni.

Litlu síðar sendir Þorkell Geitisson menn í Fljótsdals- hérað eptir frændum sínum, Helga ok Grími Droplaugar- sonum, at þeir skyldi koma í Krossavík. Þeir fara þegar með sendimönnum Þorkels, ok er þeir koma í Krossavík, var við þeim tekit vel, ok spurði Helgi, hvat at skyldi hafast, er hann hefði þeim orð sent. „Fyrir skömmu fór ek þá för," segir Þorkell, „er ek unni illa við svá búit. Görða ek mik beran í því, at ek vilda Bjarna feigan, ok kom ek engu fram. Nú vilda ek fara til Hofs," segir Þorkell, „ok veita Bjarna heimsókn, ok sækja hann með eldi, ef vèr getum eigi með vápnum." Helgi lét vel yfir þessarri fyrirætlan, ok sofa þeir nú af um náttina fyrst. Þorkell var lítt heill jafnan, ok tók opt bráðasótt. Helgi vaknar þegar í elding ok klæðist; gengr síðan til lokrekkju Þorkels, ok mælti: „Mál er upp at standa, ef nú er slíkt í hug, sem í gær, því sjaldan vegr sofandi maðr sigr." Þorkell svarar: „Litla athöfn man ek drýgja daglangt fyrir sakir vanheilsu minnar." Helgi bauzt til ferðar þessarrar, ok göra at slíkt, sem áðr var ætlat. Þorkell svarar, „Eigi þykkir mér þat annarra manna, enn mín, at vera foringi

þessarrar ferðar." Þá tók Helgi at stytta, ok mælti: „Eigi þarftu mér optar orð at senda, er þú skræfist nú, er ek em hér kominn til liðs við þik, enda viltu eigi heldr, at aðrir fari." Skiljast þeir nú síðan með styttingi. Fara þeir bræðr heim, ok er nú kyrrt um hríð. Fundust þeir Þorkell ok Bjarni eigi í þessu sinni.

Um várit eptir fara þeir höfðingjarnir til várbings í Fljótshlíð, Bjarni Broddhelgason ok Þorkell Geitisson. Með Þorkeli var Blængr ok þeir Egilssynir, Þórarinn, Hallbjörn ok Þröstr, ok Eyjólf, er bjó á Víðivöllum. Váru þeir Þorkell fimmtán saman. Fóru þeir til Eyvindarár til Gró, ok annaðist hún þat, er þeir þurftu. Með Bjarna váru í för Þorvarðr læknir af Eireksstöðum¹, Brúni af Þorbrandsstöðum, Eilífr Tjörfason² af Torfastöðum, bræðr tveir af Búastöðum³, Bergr ok Brandr, synir Glittuhalla⁴, Skíði fóstri Bjarna ok Haukr Loptsson, ok váru þeir átján saman. Þau Helgi Ásbjarnarson ok Þórdís Broddhelgadóttir tóku vel við þeim, er þeir komu til Mjófaness. Ok er þinginu var lokit, varð Þorkell fyrr á braut búinn, ok þótti Bjarna þat vel. En er hann var búinn til brautferðar, þá gaf Þórdís todda, systir hans, hánum men gott, ok kvazt eigi laun vilja fyrir hafa; bjó hún svá um, at þat var fest um háls hánum rammliga. Þorkell ferr nú með sínu föruneyti um heiðina; komu þeir síð ofan í Böðvarsdal. Tóku þeir þar gisting hjá bónda þeim, er Kári hét; hann var þingmaðr Þorkels. En er þeir gengu at sofa, þá bauð Þorkell Kára um, at hann skyldi vörð halda, ef menn nökkurir kæmi af heiðinni, ok göra hann þegar varan við. Bjarni fór tómliga um heiðina, ok þótti vel, at Þorkell görði feril um heiðina, fyrir

1) Sírekstöðum 563, 36.

2) Tjörfason 563, Þorbrandsson 26.

3) Búastöðum 563, Blástöðum 36.

4) Glittuhalla 36.

því at færð var ill. Hann kom til konu þeirrar um náttina, er Freygerðr hét. Fóru þeir síðan um heiðina, ok komu snimma morgins ofan í Bööðvarsdal, hjá hœ Kára. Ok er spor þeirra Þorkels lágu til hœjar, þá mælti Bjarni, at þrír skyldi ganga jafnframt, ok þar eptir aðrir þrír, ok síðan þriðju þrír, ok svá hveir at öðrum, „ok man þá sýnast þriggja manna spor,” segir hann; ok svá gördu þeir. Kári var úti, er þeir gengu hjá garði, ok gördi eigi vart við; þótti hán um mikill vandi með þeim frændum, ok vildi hann þat eigi til sín taka láta. Þorkell vaknaði í sæng sinni, ok vakti upp förunauta sína; kvað fullsofit. Nú vápnast þeir, ok ganga síðan út. Þorkell bað þá ganga aptr á ferilinn, ok sjá, ef nökkur spor lægi af ferlinum, er þeir höfðu gört, ok sjá þeir nú liggja þriggja manna spor af í braut. Hann ferr sjálf til ferilsins, ok mælti: „Þungir hafa þessir menn verit,” segir Þorkell, „ok ætla ek, at þeir Bjarni muni hér farit hafa; höldum nú eptir þeim hart.” Ok er þeir komu nökkut svá í braut frá bænum, sjá þeir at sporin dreifðust; sá þeir nú sem mest megu þeir, unz þeir koma mjök svá í öndverðan dalinn. Bær stendr þar lítill, er heitir á Eyvindarstöðum; þar bjó sá maðr, er Eyvinðr hét. En er þeir Bjarni áttu mjök skammt til túngarðsins, tóku þeir hvíld. Þá mælti Bjarni: „Eigi man ek renna lengra fyrir Þorkeli, ok skulum vèr hér þess bíða, er at höndum kemr,” ok í þessu sjá þeir för þeirra Þorkels. En er þeir nálgast, mælti Þorkell til manna sinna: „Göngum nú at þeim alldrengiliga,” segir hann, „vit Bjarni frændrnir munum á sjást, en Blængr ok Birningr, Þorvarðr ok Þröstr, ok svá hverir sem megu af hinum.” Nú tókst bardagi, ok vörðust þeir Bjarni hit drengiligsta, en hinir sóttu at í ákafa. Gekk svá um stund, at menn urðu eigi sárir. Þá mælti Þorkell: „Klækiliga sökjum vèr nú at, er ekki verðr söguligt.” Bjarni mælti:

„Erinn hefir þú hug,” segir hann. Kona ein gekk út á Eyvindarstöðum, ok sèr á sameign manna. Hverfr hón inn apr skyndiliga, og mælti: „Eyvindr,” segir hón, „þat bygg ek, at þeir frændr munu berjast hér skammt frá garði, Porkell ok Bjarni, ok sá ek einn mann liggja undir garðinum; sýndist mér sá allhræddr.” Eyvindr segir: „Förum vèr sem skjótast, ok höfum klæði með oss ok köstum á vápnin.” Eyvindr tók sèr setstokk einn í hönd, reidir hann um öxl sèr; hljóp hann þar til, er hann kom at garðinum, þar sem maðrinn var undir, ok var þetta Þorvarðr. Hann spratt upp ok varð felmsfullr; en þegar hann kom til, tókst mannfallit í bardaganum; hafði hann kastat sèr niðr af mœði undir garðinn. Fèll þar fyrstr Birningr fyrir Blængi; þá hjó Porkell til Bjarna, ok kom á hálsinn, ok brast við hátt, Bjarni skeindist, en menit fèll niðr í snæinn; seildist þá Bjarni eptir meninu, ok lét þat koma í serk sinn. Porkell mælti: „Fægjarn ertu enn, frændi.” Bjarni mælti: „Svá mantu um búa í dag, at þurfa man fjárins.” Porkell settist þá niðr af mœði, en Blængr sótti at Bjarna allfast í ákafa, ok lýkr svá þeirra atgangi, at Blængr fellr. Þá stóð Porkell upp, ok sækir snarpliga ok fékk sár á höndina, ok varð úvígr. Synir Glituhalla¹ fellu þar báðir; Eilífr fèll ok fyrir Hallbirni, ok lifði hann þó at kalla. Þá kom at Eyvindr, ok gekk svá hart fram með setstokkinn millum manna, at þeir brukku fyrir. Konur vátu þar ok með hánum, ok köstuðu klæðum á vápnin; stöðvast nú bardaginn. Þá vátu fallnir ór liði Bjarna fjórir menn, en þeir margir sárir, er eptir lifðu. Fjórir menn fellu ok af Þorkeli. Eyvindr spurði, ef Porkell lofadi at færa Bjarna til húsa ok hans menn, en kvazt sjá, at Porkell myndi vilja hjargast sjálfr á sínar hendr ok hans menn. Porkell bannaði þat eigi. Síðan

¹) Glituhalla 36.

var búit um lík þeirra manna, er þar féllu, ok eptir þat sneru á braut hváirtveggja; fóru þeir Þorkell heim til Krossavíkr, en Eywindr slutti þá Bjarna inn eptir Vápnafirði, ok komu þeir heim til Hofs. Þorvarðr læknir kom til Hofs, ok batt sár manna. Eillfr Tjörfason lá í sárum lengi, ok varð þó græddr. Bjarni fór þegar á fund Glituhalla¹ ok segir hánnum fall sona sinna; bauð hánnum heim til sín, ok kvazt skyldu vera hánnum í sona stað. Halli svarar: „Mikill skaði þykkir mér at sonum mínum, en þó þykkir mér betra at missa þeirra, enn þat þeir bæri bleyðiorð, sem sumir förunautar þínir. En ek man enn hlíta búum mínum, ok fara eigi til Hofs; en haf þú mikla þökk fyrir heimboðit,” segir hann.

Þat var einn dag, at Bjarni mælti við Þorvarðr lækni: „Nú er svá komit sárum várum hér at Hofi, at vèr munum vera sjálfbjarga með umsjá þinni, en ek veit, at Þorkell Geitisson hefir sár, ok græðir hann engi, ok görist hann máttlítill. Nú vil ek,” segir Bjarni, „at þú farir at lækna hann.” Þorvarðr kvazt svá göra mundu, sem hann vildi. Ferr hann nú ok kemr í Krossavík nær miðjum degi; var þar tafl uppi haft. Sat Þorkell upp við öxl, ok horfði á taflit; var hann mjök fölleitr. Engi maðr heilsaði á Þorvarðr; hann gekk at Þorkeli, ok mælti: „Sjá vil ek sár þitt; er mér úrífliga af því sagt;” en Þorkell bað hann göra sem hann vildi. Var hann þær sjau nætr, ok batnaði bónda dag frá degi. Nú ferr Þorvarðr braut ór Krossavík, ok launaði Þorkell hánnum vel lækning sína: gaf hánnum hest ok silfrhring, ok mælti síðan við hann vingjarnligum orðum. Ferr Þorvarðr síðan til Hofs, ok segir Bjarna til svá búins. Þótti hánnum vel hafa ór ráðizt, er Þorkell varð heill.

Sumar þetta varð lítið forverk í Krossavík, því at

¹) Glituhalla 36.

Porkell var lítt færr til umsýslu með Jórunni húsfreyju sinni, ok horfðist mjök úvænliga til, at skera myndi verða niðr kvikfè. Húskari Porkels átti för eptir héraði, ok tók nú gisting at Hofi; var þar vel við hánum tekit. Bjarni spurði hann um heilsu manna ok búfjárhagi. Húskarlinn kvað vel þoka áleiðis um heilsu manna; en um búfjárhagi kallaði hann górast hit úvænligsta. Ok um morgininn, er húskarlinn fór í braut, leiddi Bjarni hann ór garði, ok mælti: „Bið þú Porkel göra annathvært, flytja hingat hjú sín ok fænað, ella man ek þangat flytja slátr ok fjárfœði, svá at eigi þurfi um at huga félát, ok ver nú drengr góðr.” Húskarlinn fór nú, ok kemr svá heim, at menn váru undir borð komnir, ok bar Jórunn mat fram. Hann gekk fyrir Porkel, kvaddi hann ok segir hánum öll orð Bjarna. Jórunn nam staðar á gólfinu, ok hlýddi á, hvat hann mælti; en Porkell svarar engu. Þá mælti Jórunn: „Hví mantu þegja við því, er svá er drengiliga boðit?” Porkell svarar: „Eigi man ek bráð svör veita þessu máli; því at kostaboð þessi munu flestum mönnum á úvart koma.” Jórunn mælti: „Þat vilda ek, at vit færim til Hofis á morgin ok hittim Bjarna, ok þykkja mér þvílík boð allsæmilig af þvílíkum manni, sem hann er.” „Þú skalt þessu ráða,” segir Porkell, „því at ek hefi opt reynt þat, at þú ert bæði vitr ok góðgjörn.” Um morgininn eptir fara þau Porkell heiman tólf saman, ok er för þeirra var sèn frá Hofi, þá var þetta sagt Bjarna. Hann varð feginn ok gekk á móti þeim ok fagnaði þeim Porkeli vel ok bauð þeim þar at vera. Ok er þeir áttu tal með sèr frændr, þá rippuðu þeir upp öll málaferli þeirra vel ok einarðliga. Síðan bauð Bjarni Broddhelgason Porkeli Geitissyni sætt ok sjálfðæmi, ok kvazt hans vilja gjarna göra mundu um alla hluti þaðan í frá meðan þeir lifði báðir. Porkell þekktist þessi boð vel, ok sættust þeir nú

heilum sáttum. Görði Þorkell hundrað silfrs fyrir víg Geitis; seldi svá hvárr þeirra öðrum grið, ok hældu vel síðan. Bjarni var röskr maðr. Eigi hafa Hofsverjar verit spekingar miklir, en þó hefir þeim flest vel tekizt. Þorkell var höfðingi mikill, ok hinn mesti hreystimaðr, ok mála- fylgismaðr mikill. Fè gekk af höndum hánum í elli hans, ok er hann brá búi sínu, bauð Bjarni hánum heim til Hofa, ok eldist hann þar til lýkta. Þorkell varð kynsæll maðr: Ragnheiði dóttur hans átti Loptr Þórarinsson, ok áttu þau níu börn; Halla var dóttir þeirra; hana átti Steini, faðir Höllu, móður Þorláks byskups hins helga. Ragnheiðr var systir Þorláks byskups, móðir Páls byskups ok Orms Jónssonar ok Jóns prests Arnþórssonar. Ok lúkum vèr svá Vápnfirðinga sögu.

Tillæg.

Landnámabók, Pag. 238 — 241.

Eyvindr vápni ok Refr hinn rauði, synir Þorsteins þjokku- beins, þjuggust til Íslands af Strind ór Þrándheimi, því at þeir urðu missáttir við Harald konung, ok hafði sitt skip hvárr þeirra. Refr varðr aptreka, ok lét konungr drepa hann, en Eyvindr kom í Vápnafjörð ok nam fjörðinn allan frá Vestradalsá, ok bjó í Krossavík hinni innri; hans sonr var Þorbjörn.

Steinbjörn körtr hèt sonr Refs hins rauða; hann fór til Íslands og kom í Vápnafjörð. Eyvindr föðurbróðir hans gaf hánum land allt milli Vápnafjarðarar ok Vestradalsár; hann bjó at Hofi. Hans synir váru þeir Þormóðr stikublígr, er

bjó í Sunnudal, annarr Refr á Refstöðum, þriði Egill á Egilsstöðum, faðir Þórarins ok Þrastar ok Hallbjarnar ok Hallfríðar, er átti Porkell Geitisson.

Ölvir hinn hvíti hét maðr, sonr Ásvalds Öxnaþórissonar; hann var lenðr maðr ok bjó í Almdölum; hann varð úsáttr við Hákon jarl Grjótgarðsson, ok fór á Yrjar ok dó þar; en Þorsteinn hinn hvíti, sonr hans, fór til Íslands, ok kom skipi sínu í Vápnafjörð eptir landnám; hann keypti land at Eyvindi vápna, ok bjó á Tóptavelli fyrir utan Síreksstaði nökkura vetr, áðr hann komst at Hofslöndum, með því móti, at hann heimti leigufè sitt at Steinbirni kört, en hann hafði ekki til at gjalda, nema landit. Þar bjó Þorsteinn sextigi vetra síðan, ok var vitr maðr ok góðr. Hann átti Ingibjörgu dóttur Hroðgeirs hins hvíta; þeirra börn váru þau Þorgils ok Þórðr, Önundr, Þorbjörg ok Þóra. Þorgils átti Ásvöru dóttur Þóris Grautatlasonar; þeirra sonr var Broddhelgi. Hann átti fyrr Höllu Lýtingsdóttur, Arnbjarnarsonar. Þeirra sonr var Vigabjarni. Hann átti Rannveigu dóttur Eireks ór Goðdölum.

www.libtool.com.cn

**ÞÁTR AF ÞORSTEINI HVÍTA.
ÞÁTR AF ÞORSTEINI STANGARHÖGG.
BRANDKROSSA ÞÁTR.**

www.libtool.com.cn

Þátr af Þorsteini hvíta.

Maðr hét Ölvir hinn hvíti, hann var Ásvaldsson¹, Öxnaþórissonar. Hann var lendr maðr í Noregi ok bjó í Naumudal; hann stökk fyrir ófriði Hákonar jarls á Yrjar ok dó þar. Hann átti einn son barna, er Þorsteinn hét, ok var kallaðr Þorsteinn hvíti. Hann fór þegar eptir andlát föður síns út til Íslands með alla fjárbluti sína, ok kom skipi sínu í Vápnafjörð; en þá var lokit landnámum á öllu Íslandi. Sá maðr bjó þá at Hofi í Vápnafirði, er Steinbjörn hét, ok var kallaðr körtr, ok hafði hánum þar land gefit Eyvindr föðurbróðir hans, allt á milli Vápnafjarðarar ok Vestrdalsár. Steinbjörn var eyzlumaðr mikill í búinu. En er Þorsteinn vissi, at lönd váru öll númin áðr, fór hann á fund Steinbjarnar, ok kaupir hann at hánum land ok reisir bæ at Tóptavelli ok bjó þar nökkura vetr, ok varð hánum gott til fjár ok metnaðar. Hann hafði skamma stund í bóí verit, áðr hann fór ok leitaði sér ráðs, ok bað konu þeirrar, er Ingibjörg hét, ok var hón dóttir Hroðgeirs hins hvíta Hrafnssonar; hennar fékk hann. Við þessarri konu átti hann fimm börn: sonr hans hét Önundr, annarr Þórðr, þriði Þorgils; dótr þeirra hétu Þorbjörg ok Þóra. Þorgils var hinn mannvænligsti maðr. Þorsteinn græddi fè í ákafa. Steinbirni kört varð fèfátt ok fór á fund Þorsteins ok þeiddist

1) Sönguhrólfssonar tilföle alle Haandskrifterne.

fjárláns af hánum. Þorsteinn er ok góðr af fjárlánum, ok þangat til tekr hann lán af Þorsteini, at harðla mjök eyðist fe Steinbjarnar, ok þykkir Þorsteini vesna skuldunautrinn, ok þykkir úviss skuldastaðrinn at Steinbirni; ok nú heimtir hann feit, ok lýkst með því þeirra fjárreið¹, at Steinbjörn geldr Þorsteini Hofsland, ok fór Þorsteinn byggðum til Hofs ok kaupir sér goðorð, ok görðist hinn mesti sveitarhöfðingi. Hann var allra manna vinsælastr. Ok er Þorsteinn hafði búit marga vetr á Hofi, þá görðust þau tíðendi at herbergjum hans, at Ingibjörg tók sótt ok andaðist. Þorsteini þótti þetta skaði mikill, en hêlt þó búi sínu sem áðr.

Maðr hêt Þórir², hann var sonr Atla, sem bjó í Atla-vík fyrir vestan vatn; þar eru nú sauðhús. Atli var kvangaðr; kona hans hêt Áslaug³, ok var dóttir Brynjólfs hins gamla. Þau Þórir áttu tvau börn; hêt sonr þeirra Einarr, en Ólöf⁴ dóttir. Einarr var vaskligr, en eigi stórr maðr, hávaðamaðr mikill, ok í meðal lagi vinsæll. Ólöf⁴ var kvenna vænst ok vinsælust. Þat görðist til tíðenda á hag Þorsteins hvíta, at hann tók augnaverð svá mikinn, at þar fyrir missti hann sjónina, ok þykkist vansærr til umsýslu; ræðir nú um við Þorgils, ok biðr hann at taka við liðinu. Þorgils sagði þat skylt, at hann veitti slíkt fulltingi, er hann má. Faðir hans ræðir við hann, at hann fái sér kvánfang ok biði Ólafar⁵ Þórisdóttur, ok þat varð, ok fór hún með hánum til búans, ok tókust með þeim ástir góðar, ok áttu tvau börn; sonr þeirra hêt Helgi, en dóttir Guðrún. Þorgils var þá vel tuttugu vetra.

¹) saaledes alle Haandskrifterne (for det sædvanlige lúkast fjárreiður).

²) saaledes alle Haandskrifterne.

³) saaledes alle Haandskrifterne.

⁴) saaledes alle Haandskrifterne. Landnámabók har Ásvör.

⁵) Áslaugar 144, 156, 158, 406, 562.

Hrani¹ hét maðr ok var kallaðr gullhöttur; hann var fóstri Þorgils, en frændi Ólafar². Hann var hávaðamaðr mikill³ ok var heimamaðr at Hofi, ok var kallaðr grályndr. Þorkell hét maðr ok var kallaðr fleytir⁴; hann var heima-
maðr at Hofi og frændi þeirra Hofsverja, mikill ok sterkr. Þorbjörn hét maðr, hann bjó í Sveinungsvík; þat er á milli Melrakkasléttu ok Þistilsfjarðar. Þorbjörn var drengur góðr ok rammr at aflu, vinr Þorsteins hvíta. Maðr er nefndr Þorfinnr, hann bjó á Skeggjastöðum í Knefilsdal⁵; hann átti ok enn annat bú. Þorgerðr hét kona hans; þau áttu þrjá sonu, hét einn þeirra Þorsteinn ok var kallaðr hinn⁶ fagri, annarr Einarr⁷, þriðri Þorkell; allir váru þeir mannvænligir. Þorsteinn var fyrir þeim brøðrum; hann var fullkominn at aldri, er hær er komit sögunni. Kraki⁸ hét maðr, er bjó á bæ þeim, er heitir á Krakalæk. Kraki var vel auðigr maðr ok kvánaðr, ok hét kona hans Guðrún; þau áttu dóttur eina barna, er Helga hét, ok var allra kvenna fríðust, ok þótti sá kostr beztr í öllu Fljótsdalshéraði. Þess er getið, at Þorsteinn fagri beiddist fjárlánstillaga af föður sínum, ok kvazt vilja af landi braut. Þorfinnr kvað svá vera skyldu; leggr hann til slíkt sem hann beiddist. Hefir hann verit í förum nökkur sumur, verðr hánum gott til fjár ok metnaðar, ok hvert sinn, er hann var utan, lagði hann eptir nökkut af fjárblut þeim, er hann þóttist þurfa ok faðir hans⁹. Ok eitt vár, er Þorsteinn var út hær um

1) Grani 496, 562.

2) Áslaugar 144, 156, 158, 496, 562.

3) hofmenn mikit 158, 496.

4) fletir 158, 496.

5) Sneflsdal 562.

6) Hlífótt.

7) saaledes alle Haandskrifterne; men i Landnámabók og Vápnárlöngu saga kallas han Hébinn.

8) saaledes alle Haandskrifterne.

9) kun 27 Aar: er faðir hans þóttist þurfa.

vetrinn, kemr Einarr Þórisson at máli við fúður sinn, ok beiðist af hánum tillags, ok segist vilja fara til félags við Þorstein. Þorsteinn kvazt eigi mundu synja Einari félags, ok gefr hánum skip hálf, telr þó, at hánum segi meðal lagi hugr um félag þeirra, fyrir sakir úvinveits skaplyndis Einars. Þeir fóru utan, ok lögðu félag saman. Þorsteinn heldr öllu til virðingar Einari, ok virti hann í öllu mest, ok þó lagðist svá á, at Þorsteinn var meira virðr enn Einarr af öðrum mönnum, fyrir þess sakir, at hann reyndist góðr drengr ok vinveittr í skaplyndi. Fór vel um stund félag þeirra.

Þat er sagt einn vetr, er þeir váru út hær fóstbræðr, at Þorfinnr kemr at máli við Þorstein, ok spyrr, hvern hann ætlaði sinn ráðahag at sumri. Þorsteinn kvazt utan ætla. Þorfinnr kvazt heldr vilja, at hann tæki við búi með hánum. Þorsteinn sagðist engan hug hafa á því, en kvað hann slíkt hafa skyldu af sínu gózi, er hann vildi; Þorsteinn hafði mikit fê í förum. Þorfinnr læzt hugsat hafa ráð fyrir hánum, ok læzt vilja biðja hánum til handa Helgu Krakadóttur. Þorsteinn kvað sêr þat ófráð, er hón stóð ein til alls arfs eptir Kraka. Þorfinnr kvað hann vera jafnræði, bæði fyrir ættar sakir ok mannanar. Fara þeir nú ok vekja þetta mál við Kraka. Hann kvað sêr þetta vel at skapi; var þetta mál upp borit fyrir Helgu, ok fundust eigi afsvör í hennar máli; váru þar vottar, at heitorði Þorsteins. Þorsteinn vildi fara utan fyrst, en ráð skyldu takast, þegar hann kæmi apr. Fóru þeir Þorsteinn ok Einarr utan, ok tekr Þorsteinn skyrbjúg í hafi, er þeir svá kalla, ok varð hann eigi liðfærr. Menn hlógu at hánum, ok var Einarr upphafsmaðr at því; ok er þeir komu til Noregs, leigðu þeir þar skemmu eina, en gáfu engan gaum at Þorsteini. Hann lá þar allan vetrinn. Einarr spottar hann mjök, ok lét kveða um hann. Eitt sinn um várit hittir Einarr Þorstein ok biðr

hann fjárskiptis; læzt vilja hafa einn skipit, ok kvað sèr þykkja Þorsteinn úlíkligr til utanferðar. Þorsteinn kvað eigi fjærri því farit hafa, sem hann gat um skaplyndi Einars. Þeir skipta um várit fjárhlut svá at Einarr kaus, en Þorsteinn skipti ór rúmi sínu. Einarr hlaut skipit, ok hèlt til Íslands um sumarit; ok er hann kom út, var hann spurðr tíðenda. Hann kvazt engi tíðendi kunna at segja greiniliga; kvað Þorstein eigi dauðan hafa verit sèrliga, en þó hefði hann eigi úlíkligr verit, at hann myndi eigi aptr koma. Einarr reið til föður síns, ok svívirðir mjök Þorstein í allri frásögn. Um haustit kom skip af hafi í Reyðarfjörð. Einarr eið til skips, ok keypti at austmanni, at hann segði andlát Þorsteins, ok svá görði hann ok allir skipmenn. Einarr kom heim og sagði andlát Þorsteins, ok kvað hann hefði fengit herfiligan dauða.

Þann vetr bað Einarr föður sinn, at hann skyldi biðja Helgu Krakadóttur; Þórir kvað svá vera skyldu. Nú fara þeir heiman ok koma til Kraka, ok vekja bónorð við hann fyrir hönd Einars. Kraki kvazt áðr vilja vita til vís andlát Þorsteins, en læzt þá mundu gefa Einari konuna, ef þat væri áðr til vís vitað. Þórir kvað þat eigi sannligt, at Einarr væri vánbiðill konu þeirrar, er skjótt var heitin Þorsteini. Eigi lèt Kraki gangast svör þessa máls. Fara þeir feðgar heim við svá búit, ok litlu síðar ríðr Einarr norðr til Hofs, ok segir Þorgilsi bónorðit, ok kveðr sèr hafi verit neitað. Hrani¹ var hjá, ok svaraði svá: „Illa koma þèr, Einarr, í hald góðir frændr, ef þú skalt eigi fá konu þessa; kvað hánum ok lítið stoða at vera í vináttu við Þorgils, ef hann skyldi einskis meta þessa sneypu, er Einari var gör.“ Þorgils svarar: „Mèr virðist Kraki vitrliga með fara, ok munda ek svá gört hafa, ef ek ætta hans hlut.“ Satt eitt sagði

¹) Grani 158, 496.

Einarr frá orðum Kraka, en þó eggjaði Hrani¹ Þorgils at fara með hánum. Þorgils kvað sér eigi lætt hug um segja, þó at þessu ráði yrði komit í hendr hánum. Síðan fóru þeir ok hittu Kraka, ok hafði hann hin sömu svör fyrir sér, sem fyrr. Þorgils mælti þá: „Vera má, at þú ráðir dóttur þinni, en eigi mantu svá undan setja, at þú fáir eigi sakargiptir um annat.” Kraki mælti: „Eigi man ek til þess hætta;” hann fastnaði þá dóttur sína Einari, ok hafði sjálfr brúðkaup inni. Kraki skyldi vera ór öllum vanda um kaupbrigði við Þorstein.

Þat er nú frá Þorsteini at segja, at hánum batnaði, ok bjó hann skip sitt til Íslands, ok kom út næsta sumar eptir brúðkaupit í Reyðarfjörð, ok hafði selt austmönnum skipit, ok ætlaði til ráðahagsins við Helgu ok láta af förum. Ok er hann kom til Íslands, frétti hann alla þessa ráðabreytni; fór hann þá til fundar við föður sinn, ok lét þó haldast skipsöluna eigi at síðr. Þorsteinn lét lítt á sér finna um þetta mál, en keypti sér skip um vetrinn, er uppi stóð í Bolungarhöfn², ok bjó þat at öllu. Bræðr hans ætluðu með hánum utan, ok urðu eigi húnir svá skjótt, sem hann, því at þeir fóru at fjarheimtingum sínum um héraðit. Austmenn vesuðust illa, er þeirra þyrfti at biða, bræðra Þorsteins, ef byrr kæmi á. Þorsteinn mælti þá: „Ek man ríða frá skipi váru, ok hitta þá ok biðja þá, at þeir flýti sér, en þér skulut biða mín hit skemmsta sjau nætr.” Þorsteinn reið utan eptir Öxarfirði ok í Bolungarhöfn³, ok upp á Möðrudalsheiði ok ofan til Vápnafjarðar, ok svá austr yfir Smjörvatnsheiði⁴ ok svá yfir Jökulsá at brú ok svá yfir Fljótsdalsheiði ok austr yfir Lagarfljót ok upp með fljótinu,

1) Grani 158, 496.

2) saaledes alle Haandskrifterne.

3) Bublungahöfn 27, 562.

4) Smjördalsheiði 158, 496, 562.

unz hann kom í Atlavík snimma morgins. Þórir¹ var farinn í skóg ok húskarlar hans með hánum, ofan á Buðlungavöllu². Einarr var heima ok eigi upp risinn, er Þorsteinn kom at durum. Kona var úti, er Ósk hét; hón spurði, hvern hinn komni maðr væri. Þorsteinn segir: „Sigurðr heiti ek, ok á ek at gjalda Einari skuld, ok vil ek nú afbenda hánum; gakk þú inn ok vek Einar, ok bið hann út ganga.” Þorsteinn hafði spjót í hendi ok ullhött á höfði. Konan vakti Einar; hann spurði, hvern kominn væri. Hón sagði hann nefndist Sigurðr. Einarr stóð þá upp ok kippti skóm á fœtr sér ok tók skikkju yfir sik, ok gekk út síðan. Ok er hann kom út, kenndi Einarr, at þar var kominn Þorsteinn, ok varð Einarr nökkut fár við. Þorsteinn mælti: „Því em ek hér kominn, at ek vil vita, hverju þú vilt bæta mér, er þú gabbaðir skyrbjúg minn í hað, ok hlótt at mér með hásetum þínum, ok man ek vera allltilþægr at.” Einarr mælti: „Heimtu fyrst at öllum, er hlógu at þér, ok man ek bæta þér, ef allir bæta aðrir.” Þorsteinn segir: „Ek em eigi svá fêpurfi, at ek nenna alla at hitta, en ek vil, at þú bœtir fyrir þik.” Einarr kvazt eigi bæta mundu, ok sneri hann undan til svefnskemmunnar. Þorsteinn bað hann biða, ok hrapa eigi svá skjótt til rekkjunnar Helgu. Einarr gaf engan gaum at því, sem hann mælti. Síðan lagði Þorsteinn á Einar með spjótinu ok í gegnum hann; Einarr féll dauðr inn í skemmuna. Þorsteinn bað griðkonuna at greiða ferð Einars. Þorsteinn ríðr þá hina sömu leið aptr, er hann reið fram; hann reið vestr yfir háls til sels Þorbjarnar, er stóð á milli Melrakkasléttu ok Ormsár. Hann spurði Þorbjörn, ef bræðr hans hefði þar komit; en Þorbjörn kvað þat eigi vera. Þorsteinn segir hánum tíðendin,

1) Þoráinnr 27, 144, 156, 158, 496.

2) Buðlungarvöll 27; Buðlungarvöllu 156, 158, 496.

ok það hann segja bræðrum sínum, at þeir flýtti sèr til skips. Reið Þorsteinn þá til skips. — Griðkonan gördi Þóri¹ orð, ok lét segja hánum víg Einars sonar síns, ok brá Þórir¹ skjótt við, ok fór norðr til Vápnafjarðar með tvá húskarla sína, ok fór á skipi yfir fljót ok til Hofa. Segir hann þeim Hofsmönnum víg Einars. Þorgils kvað sèr eigi vel hafa hug um sagt, þegar er Einarr fékk Helgu. Þeir báðu hann eptir ríða; hann lét taka hesta sína. Hrani² frýði hánum áðr hugar, ef hann seinkaði ferðinni. Þórir¹ hvarf aptr, ok gördi það at ráði Þorgils, en húskarlar hans fóru með Þorgilsi ok váru þeir sjau saman, ok fóru síðan leið sína.

Bræðr Þorsteins riðu til sels Þorbjarnar annan morgin eptir, er Þorsteinn hafði þar ríðit; þeir höfðu þar dagverð, en lögðust síðan niðr til svefns. Þorbjörn latti þá þessa mjök, því at hann sagði þeim víg Einars, ok orðsending Þorsteins; en Þorbjörn var vinr hvárratveggja. Litlu síðar kom Þorgils ok þeir sjau saman. Þorbjörn sagði þeim bræðrum, at þeir Þorgils váru þar komnir, ok vakti þá; hvergi máttu þeir undan komast. Þorbjörn ræð þeim, at þeir grœfi þar djúpa gröf í selinu fyrir durunum, en ek man standa í durunum, ok svá gördu þeir. Þeir Þorgils koma þá at selinu; þóttust þeir vita, at þeir bræðr myndi þar inni, er hrossin váru þar mædd ok nýkomin undan klyfjum. „Veit ek,” segir Þorgils, „at þeir eru hér.” Þorbjörn svarar: „Þú ert manna glöggvastr, en þó eru þeir bræðr eigi hér, sem þú segir, en ek lét fara eptir viðum hross mín, ok höfum nýtekit af þeim klyfjarnar; eru þau nýkomin frá vetrhúsum, en áðr gengu þau af rekaströndum til skálagerðar

¹) *saaledes alle Haandskrifterne.*

²) *Grani 158, 496.*

í Sveinungsvík, ok á ek hrossin." Þorgils kvazt eigi þessu trúa mundu, „ok far þú ór durunum, ok viljum vèr rannsaka selit." Þorbjörn kvazt þat eigi göra mundu, „síðan þèr trúit eigi minni tilsögn." Hrani¹ mælti: „Drepum hann þá, ef hann vill eigi fara ór durunum." Þorgils svarar: „Þá þykkir fōður mínum illa." Þá bauð Þorkell fleytir² at fara á bak húsunum ok hlaupa af veggnum ofan milli Þorbjarnar ok duranna, ok þera hann svá frá durunum ofan fyrir brekkuna. Þorgils bað hann svá göra. Síðan breytti Þorkell svá; Þorbjörn barst með þessarri atferð frá selsdurunum; síðan bundu þeir hanh. Eptir þat gengu þeir at durunum, ok möttust þeir um, hverr þeirra skyldi fyrstr inn ganga. En er Þorgils fann þetta, mælti hann: „Eigi verðr oss nú hugmannliga, er vèr þorum eigi inn at ganga." Þorgils hleypr þá inn. Þorbjörn aptraði hánun, ok sagðist letja hann inn at ganga; en hann gaf engan gaum at orðum hans. Hann hafði skjöldinn yfir höfði sér, ok snarar þá inn, ok hljóp í gröfina, ok drápu þeir-bræðr hann þar í gröfinni. Síðan rufu förunautar Þorgils selit, ok sóttu þá bræðr um stundar sakir. Hrani¹ gullhöttir lá þá á selsveggnum ok kōgglaði þann veg inn. Þá var hann lagðr spjóti í höndina. Þeir bræðr vörðust bæði vel ok drengiliga, en féllu báðir þar at síðustu með góðan orðstír. Þar féllu ok báðir hús-karlar Þóris³ ok hinn þriði maðr, Þorgils Þorsteinsson, er þá var þrítigr at aldri. Þorbjörn var leystr síðan eptir fundinn; hann færði alla vöru þeirra bræðra í Bolungarhöfn⁴ til skips, og sagði þar Þorsteini tíðendin. Þorsteinn kvað Þorbjörn þetta vel gört hafa, ok skildu með mikilli vináttu.

1) Grani 153, 496.

2) Aettir 153, 496.

3) saaledes alle Haandskrifterne.

4) Buðlungarhöfn 144, 27; Buðlungarvík 156.

Þorsteinn fór utan um sumarit, ok var á braut fimm vetr; kom hann sèr vel við höfðingja, ok þótti hinn röskvásti maðr. Hrani¹ gullhöttr kom heim til Hofs, ok sagði Þorsteini hvíta, at synir Þorfinns tveir væri fallnir ok húskarlar Þóris² tveir. Þorsteinn spurði hann: „En hvar er Þorgils sonr minn?“ Hrani¹ svarar: „Hann er ok fallinn.“ Þorsteinn mælti: „Fjándliga³ segir þú frá tíðendum; illt hefir jafnan af þèr hlotizt ok þínum ráðum.“ Þetta þóttu mönnum mikil tíðendi, þá er spurðust. Um sumarit eptir váru mál til búin á hendr Þorsteini Þorfinnssyni, ok varð hann sekr um víg Einars. Broddhelgi var þá þrèvetr, er faðir hans var drepinn, ok var þá þegar efniligr maðr at jöfnum aldri. Þorsteinn Þorfinnsson fór til Íslands at fimm vetrum liðnum, ok kom skipi vínu í Miðfjörð; hann reið þegar norðr til Hofs við annan⁴ mann. Broddhelgi var þá átta vetra gamall, ok lèk sèr á hlaði úti, ok bauð þeim þar at vera. Þorsteinn spurði, hví hann laðaði gesti. Hann kvazt þar allt eiga með afa sínum. Þeir Þorsteinn Þorfinnsson gengu inn eptir þat. Þorsteinn hvíti kenndi farmannaðau, ok spurði, hverir komnir væri. Þorsteinn Þorfinnsson segir hit sanna. Þorsteinn hvíti mælti: „Hvárt þótti þèr of lítil mín skápraun, ef þú sóttir mik eigi heim blíndan karl ok gamlan.“ Þorsteinn Þorfinnsson svarar: „Eigi gekk mèr þat til, heldr hitt, at ek vil bjóða þèr sjálfðæmi fyrir Þorgils son þinn, ok hefi ek ærit góz at bæta hann, svá at eigi hafi annarr maðr ðýrri verit.“ Þorsteinn hvíti kvazt eigi vilja bera Þorgils son sinn í sjóði. Þorsteinn Þorfinnsson, er kallaðr var hinn fagri, sprettr upp, ok leggr höfuð sitt í

1) G ani 158, 496.

2) sauledes alle Haandskrifterne.

3) heitliga 562, 158, 496.

4) samtá 562, 158.

knè Þorsteini hvíta, nafna sínum. Þorsteinn hvíti svarar þá: „Eigi vil ek láta höfuð þitt af hálsi slá; munu þar eyru scæmst, er uxu, en þá göri ek sætt okkar á millum, at þú skalt fara hingat til Hofs til umsýslu, með allt þitt, ok ver hér meðan ek vil; en þú sel skip þitt.” Þessarri sætt játar Þorsteinn fagri, ok er þeir kumpánar komu út, læk sveinninn Helgi Þorgilsson sèr at gullreknun spjóti, er Þorsteinn fagri hafði sett hjá durunum, þá er hann gekk inn. Þorsteinn fagri mælti við Helga: „Viltu þiggja af mèr spjótið?” Helgi ræzt þá um við Þorstein hvíta, fóstura sinn, hvárt hann skyldi þiggja spjótið at Þorsteini fagra. Þorsteinn hvíti bað hann þiggja víst, ok launa sem bezt. Þorsteinn fagri var eina nátt á Hofi í þat sinn. Þorsteinn fagri fór þá til skips síns, ok seldi þat; síðan færði hann sik til Hofs í Vápnafjörð ok allt sitt. Hann færði mjök fram kvikfé Þorsteins hvíta, nafna síns. En er hann hafði þar verit nökkura stund, þá vildi Þorsteinn hvíti, at Þorsteinn fagri bæði Helgu Krakadóttur, ok svá görði hann. Þorsteinn hvíti var með hánunum í ferð, ok gengu þau mál vel fram, ok þótti Kraka þetta gört eptir sínu skaplyndi. Fór Helga þá til Hofs með Þorsteini fagra, því at Þorsteinn hvíti vildi brúðkaupit inni hafa, því hann þóttist hrumr til at sækja brúðkaupit annars staðar; ok af því var svá gört. Boðit fór vel fram; váru samferðir þeirra góðar. Átta vetr var Þorsteinn fagri á Hofi með nafna sínum, ok var hánunum í sonar stað í allri umsýslu; ok þá svá var komit tímum, mælti Þorsteinn hvíti til nafna síns: „Vel hefir þú gefizt mèr, ok ertu röskr maðr ok drengr góðr um alla hluti ok vel at þèr búinn. Nú vil ek, at þú bregðir þessu ráði, ok svá föður þíns ok Kraka mágs þíns, ok ráðist allir til utanferðar með allt þat, er þèr eigit, því at ek ætla Helga frænda mínum görast mjök þungt til þín,

en hann er nú átján vetra gamall, en þat er líkast, at ek verða maðr eigi langlífir hëðan af, en ek vilda, at vit skildimst vel, en Helgi frændi minn maðr verða ofsamaðr mikill, ok engi jafnaðarmaðr. Nú haf þú ráð milt um þetta, ok ver eigi lengr hër, enn ek legg til." Þorsteinn fagri kvað svá vera skyldu, ok keypti tvau skip ok fór utan með þau, ok allt sitt skuldalið. Þorfinnr faðir hans fór ok utan ok Kraki mágr hans. Þeir komu norðarlega við Noreg, ok fóru um sumarit eptir norðr á Hálogaland, ok flendust þar með öllu liði sínu. Bjó Þorsteinn fagri þar, meðan hann lifði, ok þótti hinn vaskasti maðr.

Helgi óx upp með Þorsteini hvíta, fóstura sínum; hann gördist mikill maðr ok sterkr, bráðgörr, vænn ok stórmannligr, ok eigi máligr í barnæsku, údæll ok úvægin þegar á unga aldri; hann var hugkvæmr ok margbreyttinn. Þat var einn dag at Hofi, er naut váru á stöðli, at þar var griðungr einn með nautunum, mikill ok ógrligr. Annarr griðungr var heima fyrir, mikill ok stórr, er þeir frændr áttu. Helgi var úti staddr, ok sá at griðungarnir gengust at ok stönguðust, ok varð heima-griðungrinn vanhluta fyrir búigriðunginum¹. En er Helgi sá þat, gengr hann inn ok sækir mannbrodda stóra, ok bindr þá framan í enni á heima-griðunginum. Síðan taka þeir til at stangast, sem áðr, allt þar til er heima-griðungrinn stangar hinn til dauðs; höfðu mannbroddarnir gengit á hol. Þótti flestum þetta bellibragð² vera, er Helgi hafði gört; fékk hann af þessu þat viðræfni, at hann var kallaðr Broddhelgi, en þat þótti þá mönnum miklu heillavænliga, at hafa tvau nöfn. Var þat átrúnaðr manna, at þeir menn myndi lengr lifa, sem tvau nöfn hefði. Skjótt var þat auðsèt á Helga, at hann myndi verða höfðingr mikill,

¹) saaledes alle Haandskrifterne.

²) heilibragð alle Haandskrifterne, undtagen 144.

ok engi jafnaðarmaðr. Einn vetr lifði Þorsteinn hvíti, síðan þeir Þorsteinn fagri skildu, ok þótti hann verit hafa hit mesta mikilmenni. Geitir í Krossavík átti Hallkötlu dóttur Þiðranda hins gamla Ketilssonar (þryms) sonar Geitis ok Hallkötlu. Með þeim Geiti ok Broddhelga var vinátta mikil í fyrstu, en minnkaðist svá sem á leið, ok verðr fullr fjandskapr, sem segir í Vápnfúrðingasögu, ok lýkr hér sögu Þorsteins hins hvíta.

Þátr af Þorsteini stangarhögg.

Maðr hét Þorsteinn, er bjó í Sunnudal, gamall maðr ok sjónlítill; hann hafði verit rauðavíkingr¹ í æsku sinni; hann var eigi dældarmaðr, þótt hann væri gamall. Son átti hann sèr einn, er Þorsteinn er nefndr; hann var mikill maðr, öflugr ok vel stilltr, ok vann svá fyrir búi föður síns, at eigi mundi þriggja manna annarra verk haldkvæmara. Þorsteinn var heldr féltilill maðr, en vel margt átti hann vápna; þeir áttu ok stóðhross fedgar, ok var þeim þat helzt til fjár, at þeir seldu undan hestana, því at engir brugðust at reið nè hug.

Þórðr er maðr nefndr, hann var húskarl Bjarna frá Hofi; hann varðveitti reiðhesta Bjarna, því at hann var kallaðr hrossamaðr. Þórðr var újafnaðarmaðr mikill; lét hann ok marga þess kenna, er hann var ríkismanns húskarl, en eigi var hann sjálfr at meira verðr, ok eigi varð hann at vinsælli. Þeir menn váru enn á vist með Bjarna, er annarr hét Þórhallr, en annarr Þorvaldr, ok váru uppaustrarmenn miklir um allt, þat er þeir heyrðu í héraði. Þeir Þorsteinn ok Þórðr mæltu til hestaats ungum hestum, ok er þeir öttu, þá vildi hestr Þórðar verr bitast. Þórðr lýstr nú á skoltinn hesti Þorsteins, er hánum þótti sinn hestr verr hafa, mikit högg, en Þorsteinn sá þat, ok lýstr á móti hest Þórðar heldr meira högg, ok rann nú hestrinn

1) víkingr 552, 36, 27; de övriga randavíkingr.

Þórðar, ok æptu menn þá með kappi. Þá lýstr Þórðr Þorstein með hestastafnum ok kom á brúnina, ok hljóp hún ofan fyrir augat. Þá risti Þorsteinn af skyrtublaði sínu, biðr upp brúnina, ok lætr sem ekki hafi at orðit, ok biðr, at menn leyni þessu föður hans; ok féll þetta þar nú niðr. Þeir Þorvaldr ok Þórhallr höfðu þetta fyrir kalsi, ok kölluðu hann Þorstein stangarhögg.

Litlu fyrir jól um vetrinn risu konur snimma til verks í Sunnudal; þá stóð Þorsteinn ok upp ok bar inn hey, ok lagðist síðan niðr í bekk. Nú kemr Þórarinn karl innar, faðir hans, ok spurði, hvern þar lægi. Þorsteinn sagði til sín. „Hví ertu svá snimma á fótum sonr?“ sagði Þórarinn karl. Þorsteinn svarar: „Við fá þykkir mér at meta, þat sem hér er at vinna,“ sagði Þorsteinn. „Er þèr eigi illt í höfuðbeinunum, sonr?“ kvað Þórarinn karl. „Eigi kenni ek þess,“ segir Þorsteinn. „Hvat segir þú mér, sonr, af hestapinginu því í fyrra sumar; vartu eigi lostinn í svima, frændi, sem hundr?“ „Engi þykkir mér virðing í vera,“ sagði Þorsteinn, „at kalla þat heldr högg, enn atburð.“ Þórarinn mælti: „Eigi mundi mik þess vara, at ek mynda ragan son eiga.“ „Mæl þú nú þat eitt um, faðir,“ sagði Þorsteinn, „er þèr þykkir eigi of mælt síðar.“ „Eigi man ek hér svá mikit um mæla,“ sagði Þórarinn, „sem mér er at skapi.“ Nú reis Þorsteinn upp, ok tók vörn sín, ok gekk síðan heiman, ok fór, unz er hann kóm til hrossahúss, þess er Þórðr gætti hesta Bjarna, ok var hann þar fyrir. Þá hittir Þorsteinn Þórð, ok mælti til hans: „Vita vilda ek þat, Þórðr minn, hvárt þat varð af þèr váðaverk, er ek fékk af þèr högg í fyrra sumar á hestapingi, eða hefir þat at vilja þínum orðit?“¹ Þórðr svarar: „Ef þú átt tvá hvoptana,

¹) *See Nilföie 144, 156: manta þá vilja yfir, með en Lacune foran manta, hvor emrent to Ord kunde staa. 496 her: eigi manta þá vilja yfir, uden nogen Lacune.*

þá bregð þú tungunni sitt sinn í hvorn, ok kalla í öðrum váðaverk, ef þú vilt, en í öðrum kalla þú alvöru; ok eru þar nú bætrnar, þær er þú mant af mër fá." „Bústu þá svá við," sagði Þorsteinn, „at vera má, at ek heimta þær eigi optar." Síðan hleypr Þorsteinn at hánum ok högg hann banahögg; gekk síðan til húss at Hofi, ok hittir konu eina úti, ok mælti við hana: „Seg þú Bjarna, at naut hafi stangat Þórð hestamann hans, ok man hann biða hans þar, til þess er hann kemr hjá hrossahúsinu." „Far þú heim, maðr," sagði hón, „en ek man segja, þá er mër sýnist." Nú ferr Þorsteinn heim, en konan ferr til verks síns. Bjarni reis upp um morgininn, ok er hann var undir borð kominn, þá spurði Bjarni, hvar Þórðr væri, ok svöruðu menn, hann myndi til hrossa farinn." „Heim bugða ek hann þó mündu kominn," kvað Bjarni, „ef hann væri heill." Þá tók kona til orða, sú er Þorsteinn hafði hitta: „Satt er þat, er oss er opt sagt konum, at þar er lítið til vits at taka, er vèr erum konur. Hèr kom Þorsteinn stangarhögg í morgin; kvað naut hafa stangat Þórð, svá at hann myndi eigi sjálfbjargi vera, en ek nennta eigi þá at vekja þik, ok þá hvarf mër ór hug síðan." Bjarni stè þá undan borði, gekk til hrossahússins ok fann þar Þórð veginn, ok var hann síðan jarðaðr. Bjarni býr nú mál til, ok görir Þorstein sekan um vígit; en Þorsteinn sat heima í Sunnudal ok vann fyrir föður sínum, ok lét Bjarni þó kyrrt vera.

Um haustit sátu menn við sviðuela at Hofi, en Bjarni lá úti á eldahússveggnum, ok hlýddi þaðan til tals manna. Nú taka þeir bræðr til orða, Þórhallr ok Þorvaldr: „Eigi

562 *har: eigi mantu þess vilja dylja, og 36: mantu þa vilja þat bæta, ligeledes uden nogen Lacune. De to først anførte Haandskrifters Lacune synes at tyde paa, at der har været et uløseligt Sted i den oprindelige Membran; hvorimod de øvrige Haandskrifter, som ellers ikke udelade dette Sted, synes kun at frembyde nyere Tilsetninger.*

varði oss þess, þegar vör tókum vist með Vígabjarna, at vör myndim sviða hær dilkahöfuð, en Þorsteinn skógarmadr hans skyldi sviða geldingahöfuð; væri eigi verr at hafa meir vægt frændum sínum í Bøðvarsdal, ok sæti nú eigi skógarmadrinn jafnhátt hánum í Sunnudal, en flestir verða forlagðir, ef fyrir sárunum verða, ok eigi vitu vör, nær hann vill þenna flekk má af virðingu sinni." Madr einn svaraði: „Slíkt er verr mælt, enn þagat, ok líkligt, at ykr hafi tröll togat tungu ór höfði, ok ætlum vör, at hann nenni eigi at taka björg frá föður hans sjónlausum ok annarri úmegð þeirri, sem í Sunnudal er, en kynligt þykkir mér, ef þit sviðit opt lambahöfuðin hær, eða hrósit því, hvat í Bøðvarsdal var títt." Nú fara menn til-borða, ok síðan til svefnis, ok fann ekki á Bjarna, hvat talat hafði verit. Um morgininn vakti Bjarni þá Þórhall ok Þorvald, ok bað þá ríða í Sunnudal, ok færa sér höfuð Þorsteins við bolinn skilit at dagmálum, „ok þykkja mér þit líkligastir til at færa flekk af virðingu minni, ef ek hefi eigi þrek til sjálfr." Nú þykkjast þeir víst of mælt hafa, ok fara þeir nú þó, unz þeir koma til Sunnudals. Þorsteinn stóð í dörum ok hvatti sax; ok er þeir komu þar, þá spurði hann, hvert þeir ætluðu; en þeir sögðust hrossa leita skyldu, en Þorsteinn kvað þeirra myndi skammt at leita, „er hær eru við garð." „Eigi er víst," segja þeir, „at vit finnim hrossin, ef þú vísar oss eigi görr til." Þorsteinn gengr þá út; ok er þeir koma í garðinn ofan, þá færir Þorvaldr upp öxina, ok hleypr at hánum. Þorsteinn stakk við hánum hendi sinni, svá at hann féll fyrir. Þorsteinn lagði saxinu í gegnum hann. Þá vildi Þórhallr veita hánum tilræði, ok hafði hann slíka för, sem Þorvaldr. Þá bindr Þorsteinn á bak báða þá, ok lætr upp taumana á háls hestunum, ok vísar á leið öllu saman, ok ganga hestarnir nú heim til Hofa. Húskarlar

váru úti at Hofi, ok gengu inn ok sögðu Bjarna, at þeir Þorvaldr váru heim komnir, ok sögðu þá eigi erendislaust farit hafa. Gengr nú Bjarni út, ok sèr þegar, hvernig um er búit, ok hefir eigi orð um fleiri; lætr nú jarða þá, ok er nú kyrrt allt, unz jól líða. Þá tekr Rannveig til orða einn aptan, er þau komu í sæng sína Bjarni ok hóp: „Hvat ætlar þú at nú sè tíðast talat í héraðinu?“ kvað hún. „Eigi veit ek,” segir Bjarni; „margir þykkja mèr úmerkir í sínum orðum,” segir hann. „Þat er nú tíðast rætt, at menn þykkjast eigi vita, hvat Þorsteinn stangarhögg man þess göra, er þèr man þurfa þykkja at hefna; hefir hann nú vegit húskarla þína þrjá, ok þykkir þingmönnum þínum eigi vænt til halds, þar sem þú ert, ef þessa er úhefnt, ok eru þèr mjök mislagðar hendr í knè.” Bjarni svarar: „Nú kemr hèr at því, sem mælt er, at engi lætr sèr annars víti at varnaði verða, en hlýða man ek þèr, hvat er þú mælir; hefir Þorsteinn ok fá saklausa drepit.” Hætta þau þessu tali, ok sofa af nóttina, Um morgininn vaknar Rannveig, er Bjarni tók ofan skjöld sinn, ok spurði hún, hvert hann skyldi. Hann svarar: „Nú skal skipt virðingu með okkr Þorsteini í Sunnudal,” segir hann. „Hversu fjölmennr skaltu fara?“ segir hún. „Eigi man ek draga fjölmenni at Þorsteini,” segir hann, „ok man ek þinn fara.” „Görðu eigi þat,” segir hún, „at hætta þèr einn undir vápni heljarmannsins.” Bjarni mælti: „Man þèr nú eigi verða þeirra kvenna dæmi, er þat gráta á annarri stundu, er eggja á annarri; ek þoli opt lengi frýjuorð, bæði af þèr ok öðrum, en þá stoðar ok eigi at letja mik, þá er ek vil fara.” Bjarni ferr nú í Sunnudal, ok stendr Þorsteinn í durum, ok köstuðust þeir á nökkurum orðum. Bjarni mælti: „Þú skalt til einvígis ganga við mik í dag, Þorsteinn, á hól þenna, er hèr er í túni.” „Allt er mèr til þess vant,” segir Þorsteinn, „at berjast við

þik; en ek skal þegar utan, er skip ganga, því at ek kenni drengskap þinn, at þú mant fá föður mínum forverk, ef ek ferr frá." „Eigi stoðar nú undan at mælast," segir Bjarni. „Leyfa mantu mér þá, at ek finna föður minn áðr," segir Þorsteinn. „At vísu," segir Bjarni. Þorsteinn gekk inn, ok sagði föður sínum, at Bjarni var þar kominn, ok bauð hánum til einvígis. Þórarinn karl svaraði: „Ván má hvern maðr þess vita, ef hann á við sér, ríkara mann, ok sítu sambæræðs hánum, ok hafi þó gört hánum nökkura úsæmd, at hann man eigi mörgum skyrtnum slíta, ok kann ek því eigi at sýta þik, at mér þykkir þú mikit hafa tilgört; tak nú vápn þín, ok ver þik sem sköruligast, því at þar mundi verit hafa minnar æfi, at eigi munda ek bograt hafa fyrir slíkum, sem Bjarni er; er Bjarni þó hinn mesti kappi, þykkir mér ok betra at missa þín, enn eiga ragan son." Nú gengr Þorsteinn út, ok fara þeir síðan út á hólinn, ok taka til at berjast með harðfengi, ok hjuggust mjök hlífar fyrir hvarumtveggja; ok er þeir höfðu mjök lengi barist, mælti Bjarni til Þorsteins: „Þyrstir mik nú, því at ek em úvanari erfíðinu, enn þú." „Gakk þá til lækjarins," sagði Þorsteinn, „ok drekk." Bjarni gördi svá, ok lagði niðr sverðit hjá sér. Þorsteinn tók þat upp, leit á ok mælti: „Eigi mundir þú þetta sverð hafa í Böðvarsdal." Bjarni svaraði engu. Ganga þeir enn upp á hólinn, ok berjast um stundar sakir, ok þykkir Bjarna maðrinn vígkænn ok fastari fyrir vera, enn hann hugði. „Margt hendir mik nú í dag," segir Bjarni, „lausir eru nú skúpvengir mínir." „Bind þú þá," kvað Þorsteinn. Nú lýtr Bjarni niðr, en Þorsteinn gekk inn, ok hefir út skjöldu tvá ok sverð eitt; gengr nú á hólinn til Bjarna, ok mælti við hann: „Hèr er skjöldr ok sverð, er faðir minn sendir þér, ok man þetta eigi sljófgast meir í höggunum, enn þat sem þú hefir áðr; nenni ek ok eigi at

standa hlífurlausss lengr undir höggum þínum, en gjarna vilda ek nú hætta þessum leik, því at ek em hræddr, at meira man mega gæfa þín, enn úgipta mín, ok er hvern frekr til fjörsins, ef hann má nökkuru um ráða." „Eigi man nú stöða at beiðast undan," segir Bjarni, „berjast skal enn." „Eigi man ek fyrr höggva," segir Þorsteinn. Þá höggv' Bjarni allan skjöldinn af Þorsteini; en þá bjó Þorsteinn skjöldinn af Bjarna. „Stórt er nú höggvit," kvað Bjarni. Þorsteinn svaraði: „Eigi hjóttu smærra högg." Bjarni mælti: „Betr. bítr þér nú sama vápnit, er þú hefir áðr í dag haft." Þorsteinn mælti: „Spara munda ek við mik úhapp, ef at ek mætta svá göra, ok berjumst ek hræddr við þik; vilda ek enn allt á þínu valdi vera láta." Þá átti Bjarni enn at höggva, ok váru nú báðir orðnir hlífurlausir. Bjarni mælti þá: „Þat man illt kaup at taka glep við miklu happi; ætla ek mèt fullgoldit fyrir þrjá húskarla mína þik einn, ef þú vilt mèt trúr vera." Þorsteinn svarar: „Orðit hafa mèt svá færi í dag á þér, at ek mætta svíkja þik, ef úgæfa mín gengi ríkara, enn lukka þín, ok man ek eigi svíkja þik," sagði Þorsteinn. „Sè ek, at þú ert afbragðsmaðr," segir Bjarni; „lofa mantu mèt at ek ganga inn til föður þíns," segir hann, „ok segja hánum slíkt sem ek vil." „Gakk sem þú vilt fyrir mínum sökum," kvað Þorsteinn, „ok far þó varliga." Þá gekk Bjarni inn at lokhvílu þeirri, er Þórarinn karl lá í. Þórarinn spurði, hvern þar færi, en Bjarni sagði til sín. „Hvat segir þú tíðenda, Bjarni minn?" kvað Þórarinn. „Víg Þorsteins sonar þíns," kvað Bjarni. „Varðist hann nökkut?" kvað Þórarinn. „Engan mann ætla ek snarpara verit hafa í vápnaskiptum, enn Þorstein son þinn." „Ekki er kynligt at því," kvað karl, „at þungt veitti við þik í Búðvarsdal, er þú bart nú af syni mínum." Þá mælti Bjarni: „Ek vil bjóða þér til Hofs, ok

skaltu sitja þar í öðru öndvegi meðan þú lifir, ok man ek vera þer í sonar stað." „Svá er mér farit," kvað karl, „sem þeim, er ekki eigu undir sér, ok verðr opt heitum heimskr maðr feginn, en svá eru heit yðar höfðingja, þá er þer vilit fróa manninn eptir slíka atburði, at þat er mánaðarró, en þá eru vèr vírðir eptir þat, sem aðrir framfærslumenn, ok sírnast við þat seint várir harmar; en sá maðr, er handsöl tekr af slíkum manni, sem þú ert, má þó vel una sínum hlut, hvat sem at dæma er; man ek ok þessi handsöl taka af þer, ok gakk þú nú hingat til mín í rekkjugólfit, ok verðr þú nær át ganga, því at karl skelfr nú allr á fótum fyrir elli sakir ok vanheilsu, en eigi trútt, at mér hafi eigi í skap runnit sonar dauðinn." Bjarni gekk nú í rekkjugólfit, ok tók í hönd Þórarni karli. Hann fann þá, at hann þuklaði á saxi, ok vífði þá leggja at Bjarna; hann kippti hendinni ok mælti: „Allra karla armastr," sagði Bjarni; „nú man at makligleik fara með okkr; Þorsteinn sonr þinn lifir, ok skal hann fara heim með mér til Hofs, en þer skal fá þræla til forverks, ok skal þer þó einskis vant, meðan þú lifir." Þorsteinn fór nú heim með Bjarna til Hofs, ok fylgdi hánnum allt til dauðadags, ok þótti nær einskis manns maki vera at drengskap ok hreysti. Bjarni hèlt virðingu sinni, ok var hann því vinsælli ok betr stilltr, sem hann varð ellri, ok var allra manna þrautbeztr, ok gürðist trúmaðr mikill hinn síðasta hluta æfi sinnar. Bjarni fór utan ok gekk suðr, ok andaðist í þeirri ferð; hann hvílir í borg þeirri, er Valerí heitir, ok er þat mikil borg, skammt hingat frá Rómaborg. Bjarni varð kynsæll maðr. Hans sonr var Skeggbroddi, er víða kemr við sögur, ok var hinn mesti afbragðsmaðr um sína daga. Dóttir Bjarna hèt Halla ok Guðríðr, er Kolbeinn lögsögumaðr átti. Yngvildr var ok dóttir Bjarna, er Þorsteinn Síðuhallsson átti, ok var þeirra

sonr Magnús, faðir Einars, föður Magnús byskups. Ámundi var ok sonr Þorsteins ok Yngvildar; hann átti Sigríði, dóttur Þorgríms blinda. Hallfríðr var ok dóttir Ámunda, [móðir Ámunda¹, föður Guðmundar, föður Magnús góða ok Þóru, er Þorvaldr Gissurarson átti, ok annarrar Þóru, móður Orms svínfellings. Guðrún' var ok Ámunda dóttir, móðir Þórðsar, móður Helgu, móður Guðnýjar Eyvindsdóttur, móður þeirra Sturlusona, Þórðar ok Sighvats ok Snorra. Rannveig var ok Ámundadóttir, móðir Steins, föður Guðrúnar, móður Arnfríðar, er digri Helgi átti. Þórkatla var ok Ámundadóttir, móðir Arnbjargar, móður Finns prests ok Þorgeirs ok Þuríðar, ok hafa margir höfðingjar frá þeim komit; ok lýkr þar at segja frá Þorsteini stangarhügg.

¹) tilfötet.

Brandkrossa þátr.

Þar hefum vèr upp Helganna sögu, er Ketill þrymr er, því at vèr vitum hann kynsælastan verit. hafa þeirra manna, er í þessarri sögu er frá sagt; eru frá hánnum komnir Síðumenn ok svá Krossvíkingar, svá ok þeir Droplaugarsynir. Þat viljum vèr ok segja, hversu Helgi Ásbjarnarson er kominn af Landnámsmönnum, er göfgastr maðr er í þessarri sögu at vitra manna virðingu.

Maðr hèt Hrafnkell, hann var Hrafnsson; hann kom út til Íslands síð landnámatíðar. ok var í Skriðudal; hann sofnaði þar ok dreymdi, at maðr kom at hánnum, ok bað hann á braut verða, ok upp standa sem skjótast, með allt sitt. Hrafnkell, vaknaði ok fór þegar í braut á sömu stundu, en því næst hljóp ofan fjallit allt, ok varð þar undir göltri ok graðungr, er Hrafnkell hafði átt; þat eitt hafði eptir orðit. En hann fór í Hrafnkelsdal, ok byggði allan dalinn sínum mönnum, nær tuttugu bæi, en hann bjó sjálfr á Steinraðarstöðum. Hann gördist brátt höfðingi mikill, ríkr ok fjölmennr. Synir Hrafnkels váru þeir Ásbjörn ok Þórir. En er Hrafnkell andaðist, tóku synir hans arf eptir hann at jafnaði; hlaut Þórir bústað þann, er faðir hans hafði átt, en Ásbjörn byggði þann bæ, er kallaðr var at Lokhellum, en nú heitir at Hrafnkelsstöðum, ok sat hann þann bæ vel. Ásbjörn átti þá konu, er Hallbera hèt; hún var dóttir Hrollaugs, sonar Rögnvalds jarls af Mœri. Þau áttu

son, þann er Helgi var kallaðr. Helgi fœddist upp; fálátr var hann ok vel orðstilltr; lagðist mönnum rómr á, hversu hann görðist. Ásbjörn varð eigi gammall. Þá er hann andaðist, tók Helgi arf eptir hann, ok bjó nökkura vetr á Lokhellum. Eptir þat brá Helgi búi sínu, ok seldi Hrafnkeli Þórisssyni, brœðrungr sínum, en hann fór utan, ok var marga vetr í hernaði, bæði í Orkneyjum ok Noręgi með frændum sínum. Helgi var ok nökkur sumur í víkingu, ok var hinn hraustasti maðr, en engi afreksmaðr at afli ok vígfimi. Eptir þat fór Helgi til Íslands, ok var bæði gott orðit til fjár ok virðingar. Spakbessi bauð Helga með sèr at vera, ok fór hann með hánum heim á Bessastaði. Á þeim sömu misserum kvángaðist Helgi, ok fékk Oddlaugar, systur Bessa, ok tókust þar brátt góðar samfarir ok miklar ástir. Þá var Helgi staðfestulauss, ok var engi þá fúss at rísa upp af sínu landi fyrir Helga.

Maðr hèt Oddr¹, ok var kallaðr sindri; hann var auðigr at fè ok údœll við at eiga. Hann hafði valit sèr bústað við Lagarfljót, öðrum megin enn Bessastaðir eru, ok búit þann bæ vel. Oddr átti konu ok son, þann er Ósvífr hèt; var þat kallat, at hann fylgdi því nafni í skaplyndi. Hann var farmaðr ok barst á mikit, leikmaðr mikill, háðsamr ok hœlinn. Þat var einhverju sinni, at þeir rœddust við mágar, Bessi ok Helgi; spyrr Helgi, hvar hann sæi hánum bústað, eða hvert ráð hann legði á með hánum. Bessi gaf ok gott ráð, þat sem þeir efndu síðar. Þegar er ís lagði á vatnið, þá gekk Helgi á Oddsstaði², ok görði sèr kátt við Ósvífr; síðan tókust leikar upp milli Oddsstaða ok Bessastaða. Maðr er nefndr Útryggr, er vistarmaðr var á Oddsstöðum; hann tók at sœkja mjök Ósvífr at leikum, ok

1) 27 skrifer overalt Oddl. *

2) 27 overalt Oddastaði; 164 har to Steder Oddastaði.

hældist eptir, ok sagði hann meir vera hælinn, enn harðleikinn; en Oddr vá síðan Útrygg. Helgi Ásbjarnarson tók við vígsmálinu. Þá leituðu menn um sættir, en engi var kostur annarr, enn Bessi görði einn um, ok varð sú sætt þeirra, at Bessi görði litla fjársekt, en görði Odd burt af bústað sínum ok ór héraði. Oddi líkaði stórilla málalok, en þó urðu þau at vera, af því margir váru hánunum unnandi úfararinnar. Helgi Ásbjarnarson leysti Oddsstaði aptur til sín, ok þó við mikinn úþokka Odds, en þó varð svá at vera, at Oddr varð í braut at fara, ok er ekki síðar frá hánunum sagt í þessarri sögu, en þó hefir hann mikilmenni kallaðr verit. Helgi reisti bú á Oddsstöðum, ok ætlaði allt til á einum degi, ok þangat at færa bú sitt hinn fyrsta fardag. En er Oddr bjó sína ferð í braut, þá lét hann huggva graðung ok sjóða, en hinn fyrsta fardag, þá er Oddr var á braut búinn, lætr hann borð setja með endilöngum sætum, ok var þetta allt graðungsslátr á borð horit. Gekk þá Oddr þar at svá talandi: „Hér er nú vandliga borð búið, ok svá sem hinum kærstum vinum mínum; þessa veizlu gef ek alla Frey, at hann láti eigi þann með minna harmi braut fara af Oddsstöðum, er í minn stað kemr, enn ek ferr nú.” Eptir þat fór Oddr í braut með allt sitt.

Þessa ræðu segja sumir menn til um ætt Droplaugarsona, þeirrar er úkunnari er; en þótt sumum mönnum þykki hón efanlig, þá er þó gaman at heyra hana.

Maðr hét Grímr, er bjó í Vápnafirði, í Vik hinni innri; hann var ungr maðr ok úkvángaðr ok vel auðigr at fæ. Hann ól upp uxa þann, er brandkrössóttur var á lit, ok ágæta naut at vexti; hánunum þótti hann betri, enn allt þat, er hann átti í kvikfæ. Hann gekk í túnunum á sumrum, ok drakk mjólk bæði vetr ok sumar. Þat bar við um sumarit, þá er uxinn var tíu vetra gamall, en taðan stóð úti um-

hverfis húsin í stórsæti, at uxinn hljóp út ok inn, ok kastaði sátunum ór stað; þá vildu menn taka hann ok gátu eigi, ok görði hann þá engan mun, ok þó var kominn fjöldi manna til, en hann hljóp á leið fram, ok allt um síðir í hina ytri Krossavík, ok þar á sjá út, ok synti allt út í haf, meðan menn máttu sjá. Grímr undi nú stórrilla við skaða sinn, er hann hafði misst uxann. Hann átti bróður í Öxarfirði, þann er Þorsteinn hét; hann var góðr bóndi, vitr maðr ok vinsæll, unnust þeir ok mikit bræðrnir. Nú váru Þorsteini orð send, at hann kæmi til fundar við bróður sinn, Grím, í Vík; ok er þeir fundust bræðr, taldi Þorsteinn um fyrir hánun, at hann kynni eigi svá illa skaða sínum þessum; segir enn margt í bætr berast mundu, er fe var nóg, en eigi örvænt, at hann æli upp annan uxa eigi verra, enn þenna, en segir vera virðing mikla, at víkr þær báðar myndi síðan vera kenndar við uxa hans. Grímr var nálíga sem við annat eyra gengi út, þat er Þorsteinn mælti. Þorsteinn var þar allan vetrinn til hugganar við bróður sinn, en þó görði Grím mjök úarlígan; svaf hann lítið ok neytti lítt matar; ok er á leið misserit, leitaði hann eptir, ef Grími væri nökkut um utanferð; kvað við þat opt stríð manna stemmast, ok dofna hugann af þeim áhyggjum, er fyrir standa gleði manna ok gamni. Grímr kvazt fara vilja, ef Þorsteinn færi með hánun, en hann kvazt þat gjarna göra vilja, ef Grímr væri fyrir þat nökkurs vildari, enn áðr. Þeir settu menn fyrir bú sín til varðveizlu, en þeir réðust utan bræðr báðir í Unaósi, ok höfðu eigi mikit fe. Var þá vandi at hafa vararfeldi at varningi, ok svá höfðu þeir. Þeir urðu vel reiðfara, ok kom skip þat í Þrándheim, er þeir váru á bræðr. Þeir gerðu sér tjald á landi, ok drifu allir menn síðan frá skipi, hverr til sinna heimkynna, en þeir bræðr sátu eptir tveir einir í tjaldi

sínu. Snimma einn morgin kom maðr til tjalds þeirra bræðra; sá maðr var mikill ok sterkligr. Þeir spurðu þann mann at nafni; hann sagðist Kárhöfði heita. Þá spurðu þeir hann, hvert hann skyldi fara, eða hvaðan hann væri; en hann kvazt heima eiga hjá bónda þeim, er Geitir hét, ok sagðist hafa skyldu til handa hánnum tuttugu ok fjóra vararfeldi, en kvað Geiti vellaudigan ok hinn bezta í skuldum. Þeir seldu hánnum sem hann vildi feldi, ok mæltu mjöl fyrir; hann kastaði á ðxl sjer feldunum, ok gekk braut síðan. Eptir þat kom sá maðr til þeirra, er Þórir hét, innan ór Þrándheimi, ok bauð þeim til vistar; hann var góðr bóndi. Þeir þágu þat, ok fóru til Þóris; var þeim þar vel veitt vistin. Þeir spurðu Þóri bónda jafnan at Geiti, en hann læzt engin deili á hánnum vita. Þeir höfðu eigi lengi á vist verit, áðr enn þeir fýstust at fara heiman, ok vildu leita Geitis; Þórir latti þess, en þat kom fyrir ekki. Þeir fóru upp eptir dölum, ok spurðu jafnan at Geiti, en engi kunni þeim neitt af hánnum at segja. Þá komu þeir um síðir til karls í afdal nökkurn; spurðu hann at Geiti, en hann kvazt eigi kenna hann. Þá spurði Þorsteinn, ef hann vissi nökkur örnefni þau, er kennd væri við Geiti. Hann kvað heita Geitishamra, ok segir þeim til þeirra. Fara þeir síðan þangat eptir um daginn; þeir koma þar at hellisdurum, þar brann eldr í hellinum; við eldinn sat maðr, kenndu þeir þar Kárhöfða, kumpán sinn. Hann spratt upp þegar, ok fagnaði þeim vel; þeir settust niðr við eldinn ok lituðust um; þeir þóttust sjá þar Brandkrossa, uxa Gríms, heilan standa öðrum megin út undir berginu. Kárhöfði tók við klæðum þeirra, ok varðveitti, ok er hann kom aptr, þá bauð hann þeim í stofu at fara, ok er þeir komu þar; þá sátu menn á báða bekki, ok kenndu þeir á þeim feldi sína. Maðr sat í öndvegi í rauðum feldi, mikill ok tiguligr; sá

maðr kvaddi þá fyrri, ok bauð þeim þar at vera svá lengi sem þeir vildi, ok setti þá hit næsta sèr, ok var þar gott vistafang ok góðr drykk. Konur tvær váru innar frá Geiti, ok báðar fríðar, ok sat sú hán um nær, er ellri var, ok var kona hans, en dóttir hans hin yngri. Þar váru þeir skamma stund, áðr Grímr úgladdist. Þat fann Geitir brátt ok mælti við Grím um einn dag: „Ek hefir sakir gört við þik, Grímr,” segir hann, „ek senda Kárhöfða þræl minn eptir uxu þínum, Brandkrossa, er bezt naut var á öllu Íslandi, en þar er þú þóttist sjá hann uxu þinn hinn fyrsta aptan, þá var þat belgr hans, fullr af mjölvi, ok ætla ek þèr þat í uxaverðit; mèr hefir ok sýnzt, sem þú hafir augum litid til Droplaugar, dóttur minnar, en ek man gipta hana þèr, ef þú vilt hana flytja til Íslands með þèr, með miklum fjárhlut, er henni skal heiman fylgja; hón er velborin í móðurætt, ok þó eigi smáborin í föðurætt; var móðir mín vel mönnuð, en föður átta ek heldr stórfengan.” Grímr tók þessu máli vel, ok váru síðan görvar samfarir þeirra Gríms ok Droplaugar, var þar hin sköruligsta veizla, ok hvíldu þau í einni hvílu þrjú, allan vetrinn, Grímr, Droplaug ok Þorsteinn, í einum afhelli, ok tókust með þeim góðar ástir, Grími ok Droplaugu; undi hann þá vel sínu ráði. En er váraði, þá spurði Geitir Grím, hvat hann vildi ráða sinna, en hann kvazt til Íslands vilja sem lífit at lifa. Geitir bað þá bræðr kaupa sèr skip ok búa, en hann kvað þau Grím eigi skyldu fè skorta, ok segir Kárhöfða allt mundu til skips færa, þat er þau áttu þar í fjárhlutum ok varningi.

Þeir bræðr görðu eptir því, sem Geitir lagði ráð til, ok bjuggust til brautferðar; mæltust þeir mágar vel fyrir; at skilnaði bað Geitir Grím at hafa ráð fyrir þeim hjónum báðum, ok segir þá vel hlýða mundu. En er þeir bræðr váru mjök búnir til skips ok hafs, þá kom Kárhöfði ofan

af landi, ok hafði belg Brandkrossa fullan af mjölvi á baki sèr ok gekk á skip út; ok lagði þar niðr hógliga, sem þeir vildu at væri; annat sinn gekk hann ofan með feldaverð þeirra, í þriðja sinn fór hann ofan með kistur tvær, ok var í annarri klæði ok gripir Droplaugar, en í annarri gull ok silfr ok gersimar, ok var þetta heimanfylgja Droplaugar. Þau létu í haf síðan, ok urðu vel reiðfara, ok lentu í Krossavík hinni innri, ok' var þar, færðr belgr Brandkrossa af skipi, ok er við hann hvártveggja víkin kennd. Þeir bræðr seldu nú síðan skipit, ok fór hverr heim til síns bús. Þorsteinn kvángaðist, ok þótti hinn nýtasti bóndi, ok jók sína ætt í Óxarfirði, en Grímr bjó í Krossavík, ok undi vel sínu ráði, meðan þau Droplaug, lifðu bæði, ok þótti vera hinn röskvasti maðr, en Droplaug var væn kona ok stórmannlig, umsýslumikil ok drenglunduð ok úmálig; hón var stórlát ok staðlynd, ef í móti henni var gört, fálát ok fengsöm ok staðföst vinum sínum, en mjök harðúðig' úvinum sínum; hón varð eigi mjök gömul kona, ok varð sótt dauð. Þótti Grími mikit at missa hennar, fèkk hann mikinn harm eptir hana, ok undi sèr lítt. Þau áttu dóttur eptir, er Mardöll hét; hón var væn mæðr ok virðulig ok mjök lík móður sinni, umsýslusöm, vinsæl ok vingóð, þegar hón hafði aldr til þess; hón var fyrst fyrir búí föður síns eptir móður sína dauða. Þótti því öllu vel ráðit, er hón reð; síðan var hón gipt austr í héraðsdal til Gilsár, ok var hón móðir Gríms Mardallarsonar, föður Droplaugar, móður þeirra Gríms ok Helga Droplaugarsona.

www.libtool.com.cn

www.libtool.com.cn

VAPNFIRDINGERNES SAGA,

oversat af

G. Thordarson.

www.libtool.com.cn

Der boede en Mand paa Gaarden Hof i Vapnafjord, ved Navn Helge; han var en Søn af Thorgils, en Søn af Thorsteen, en Søn af Ölve, en Søn af Asvald, en Søn af Öxnathore. Ölve var Lehnsmænd i Norge, i Hakon Jarl Grjotgardsöns Dage. Thorsteen hin hvite (hvide) var den første af denne Slægtlinie, som kom til Island; han boede paa Toptavalle, som ligger nærmere Kysten end Eiriksstader, men Steenbjörn, en Søn af Ref hin raude (røde), boede paa Hof. Da det gik tilbage for Steinbjörn formedelst hans Gavnildhed, købte Thorsteen Gaarden Hof, og boede der i tredsindstyve Aar. Han ægtede Ingibjörg, en Datter af Hrodger hin hvite. Thorgils, en Søn af Thorsteen, var Fader til Broddhelge; han overtog Gaardens Bestyrelse af Thorsteen. Thorkel og Hjedin dræbte Thorgils, Broddhelges Fader; men Thorsteen hin hvite paatog sig da anden Gang Gaardens Bestyrelse og opdrog sin Sønnesøn Broddhelge. Helge var stor af Væxt, stærk og tapper, smuk af Udseende og anseelig. I sin Barndom var han temmelig taus, og allerede i den yngre Alder anmassende og trodsig, men sindrig og opfindsom. En Dag, da Qvæget var samlet paa Malkepladsen paa Hof, fortælles der, at en Tyr, som tilhørte Thorgils og Broddhelge, ogsaa var iblandt det, men en anden Tyr kom ogsaa hen til Malkepladsen, og de begyndte at stanges. Ynglingen Helge stod udenfor og lagde Mærke til, at deres Tyr kunde ikke staa sig og trak

sig tilbage. Han tog da en lissko og bandt den fast til Tyrens Pande, og siden blev Fordelen paa dens Side. Af denne Begivenhed blev han kaldt Broddhelge; han udmærkede sig fremfor alle sine Jævnaaldrende i dette Bygdelav.

En Mand, ved Navn Svart, kom hertil fra Udlandet og bosatte sig i Vapnafjord. Nærmest ham boede der en fattig Mand, som hed Skide. Svart var stor af Væxt og meget stærk; han besad en stor Vaabenfærdighed og var et uroligt Hoved. Svart og Skide bleve uenige om Græsgangene, hvilket endte saaledes, at Svart dræbte Skide. Broddhelge lagde Sag an for Drabet, og fik ham erklæret fredlös; dengang var Broddhelge tolv Aar gammel. Siden efter opholdt Svart sig paa en öde Fjeldstrækning, som vi kalde Smjörvatnshede, kort fra Sunnudal, og stjal Faar fra dem paa Hof og gik endogsaa videre deri, end han havde nödig. Faarehyrden paa Hof kom hjem en Aften og gik til det Aflukke, hvor Oldingen Thorsteens Seng stod; han var ganske blind. Thorsteen sagde: „hvorledes er det gaaet dig i Dag, Kammerat?“ „Yderst slet,“ svarede den anden; „nu er borte din bedste Bede og tre andre,“ vedblev Faarehyrden. „De ere formodentlig komne hen til de andres Faar,“ sagde Thorsteen, „og vende nok tilbage.“ „Nei, langt fra,“ sagde Faarehyrden, „de ville aldrig vende tilbage.“ „Tal til mig om slige Ting saa meget du lyster,“ sagde Thorsteen, „men tal ikke til Broddhelge herom.“ Broddhelge spurgte Faarehyrden, hvorledes det havde gaaet ham den Dag. Han gjentog Ord til andet det som han havde sagt til Thorsteen. Broddhelge lod som han ikke hörte det, og gik i sin Seng om Aftenen. Da de andre vare faldne i Sövn, stod han op og tog sit Skjold og gik ud. Det fortælles, at han tog en flad Steen, tynd og stor, og fastgjorde den paa sit Bryst. Han havde i Haanden en stor Öxe med et langt Skaft. Han tog Vejen hen til Faarehusene;

derfra fulgte han nogle Fodspor, thi Sne laae paa Jorden, indtil han kom op paa Smjörvatnshede ovenfor Sunnudal. Svart gik ud og bemærkede, at en Mand, af et mandigt Udseende, var kommen i Nærheden af ham. Han spurgte, hvem der var. Broddhelge nævnede sit Navn. „Du vil nok ikke forgjeves træffe mig,” sagde Svart, og i det samme styrtede han ind paa ham og huggede efter ham med et stort Spyd. Broddhelge afbødede Hugget med sit Skjold; men det ramte Skjoldets udvendige Kant og derpaa hiin flade Steen, af hvilken der klövedes et Stykke med en saadan Voldsomhed, at Svart faldt forover; da huggede Broddhelge Benet af ham. Da sagde Svart: „nu var Lykken dig gunstigere, og du bliver nu min Banemand; men saa stor Ulykke vil herefter forfølge din Familie, at det vil blive berömt saa længe Landet bliver bebygget.” Dernæst gav Broddhelge ham Banehugget. Oldingen Thorsteen vaagnede hjemme paa Hof og stod op; han gik hen til Broddhelges Seng og bemærkede, at den var bleven kold. Dernæst vækkede han op sine Tjenestekarle og böd dem at söge efter Broddhelge. De gik da ud og fulgte Broddhelges Fodspor hele Veien, og traf ham der hvor Svart laae dræbt. Derefter tildækkede de hans Legeme og flyttede bort med sig alt det, som der fandtes af nogen Værdi. Broddhelge blev overalt berömt af denne Bedrift, som han udförte i en saa ung Alder.

Paa den Tid, da Thorsteen boede paa Hof, og Broddhelge var hos ham som Yngling, boede der paa Gaarden Krossavik en Mand, ved Navn Lyting, en Sön af Asbjörn, en Sön af Olaf, langhals kaldet. Han var en klog Mand og temmelig rig; han ægtede en Qvinde, ved Navn Thor-dis, en Datter af Herlubjarne Arnfinssön. De havde to Söner, af hvilke den ene hed Geite og den anden Blæng, som begge spille en Rolle i denne Fortælling. Lyting havde

ogsaa to Döttre, Halla og Rannveg, af hvilke den sidste var gift med en Mand, ved Navn Olaf, paa Klifshage i Öxarfjord. Geite og Broddhelge vare næsten jævnaldrende, og imellem dem fandt et fortroligt Venskab Sted. Broddhelge ægtede Halla Lytingsdatter, en Söster til Geite og Blæng. De havde en Datter, ved Navn Thordis todda, som Helge Asbjörussön fik til Ægte. Broddhelge havde desuden to Sønner, af hvilke den yngre hed Bjarne og den ældre Lyting. Bjarne blev opdragen i Krossavik hos Geite. — Blæng var meget stærk, men haltede noget. Geite fik til Ægte Hallkatla Thidrandedatter, der [som Faster] var i Slægtskab med Droplögarsönerne. Saa fortroligt Forhold fandt Sted imellem Broddhelge og Geite, at den ene aldrig tog Deel i nogen Leg, uden at den anden tillige var tilstede, og ingen af dem besluttede noget uden den andens Vidende, og som oftest kom de sammen hver Dag; man beundrede hvor inderligt deres Venskab var. Paa den Tid boede paa Gaarden Sunnuddal en Mand, ved Navn Thormod, stikublig kaldet, en Sön af Steenbjörn, med Tilnavnet kort; han var Broder til Ref paa Refstader og Egil paa Egilstader. Egil havde tre Sønner, Thorarin, Hallbjörn og Thröst, og en Datter, ved Navn Hallfrid, som Thorkel Geitessön fik til Ægte. Thormod havde to Sønner, Thorsteen og Eyvind. Ref havde ligeledes to Sønner, Steen og Hreidar. De vare alle Geites Tingmænd; han var en meget klog Mand. Mellem Broddhelge og Halla herskede en god Forstaaelse. Lyting blev opdragen i Öxarfjord hos Thorgils skinne. Broddhelge besad en stor Formue.

Det fortælles, at en Sommer kom et Skib fra Udlandet til Vapnafjord. Dette Skib førte en Mand, ved Navn Thorlev, hin christne kaldet. Han eiede en Gaard, Krossavik, i Reydarfjord, og var en Stivsön af Asbjörn med Tilnavnet

Iodinhöfde (laaddenhoved). Den anden Skibsfører hed Hrafn; han var norsk af Herkomst, meget rig og besad mange Kostbarheder; han var karrig, indsluttet i sig selv og meget besindig. Det fortælles, at han eiede en Guldring, som han altid bar paa Haanden, og en Kasse førte han med sig; han pleiede at ligge paa den i Sengen, og man troede, at den var fuld af Guld og Sölv. Thorlev tog hjem til sin Gaard, Krossavik, men Östmændene tingede sig i Kost. Broddhelge red hen til Skibet, og tilböd Skibsföreren Ophold hos sig. Han svarede, at han ikke havde i Sinde at tage der Ophold, „thi man fortæller mig,“ vedblev han, „at du baade er overmodig og pengegjerrig, men jeg er beskeden og en ubetydelig Person, og det passer kun daarlig sammen.“ Broddhelge, som var en stor Elsker af Pragt, bad ham da om at sælge sig nogle Kostbarheder, men Hrafn svarede, at han ikke vilde sælge nogen af sine Kostbarheder paa Borg. Broddhelge svarede: „du har smukt affærdiget mig, afslaaet min Indbydelse og negtet mig Kjöb.“ Geite kom ogsaa hen til Skibet; han traf Skibsföreren og sagde, at han havde haaret sig uforsigtig ad ved at lægge sig ud med den fornemste Mand i dette Bygdelav. Östmanden svarede: „jeg havde besluttet at tinge mig i Kost hos en af Bönderne, eller vil du maaskee indrömme mig Ophold hos dig?“ Geite viste sig i Begyndelsen utilböielig dertil; men tilstod ham dog tilsidst hans Önske. Skibsfolkene fik andre Opholdssteder, og Skibet blev trukket op paa det Törre. Östmanden blev overladt et Pakhuus til at gemme i sine Varer; han solgte dem siden i smaae Partier. Da Vinteren stundede til, holdt Egilssöner et Efteraarsgilde, hvortil Broddhelge og Geite vare indbudne. Helge gjaldt for den fornemste, og fik den anseeligste Plads, thi han var en stor Elsker af Pragt. Det gjorde ikke liden Opsigt, at Helge og Geite

talte saa udelukkende med hinanden under Gjestebudet, at de hverken indlode dem i Spøg eller Samtale med nogen af de andre, som vare tilstede. Efter Gildet tog man hjem. Paa Gaarden Hage, kort fra Hof, holdtes en Leg denne Vinter, som var talrig besøgt; Broddhelge var der ogsaa tilstede. Geite opmuntrede Östmanden meget til ogsaa at besøge denne Forsamling, og sagde, at der vilde han træffe mange af sine Skyldnere; de toge altsaa begge derhen. Der talte han vidt og bredt om sit Tilgodehavende; men da Legen var sluttet, og man allerede var begyndt at gjøre sig færdig til Hjemreisen, sad Helge endnu i Stuen og talte med sine Tingmænd. En Mand kom ind i Stuen og fortalte dem, at Hrafn Östmand var bleven dræbt, men Gjærningsmanden havde man ikke kunnet opdage. Helge gik da ud af Stuen og beklagede höiligen det Skete. Man drak Hrafns Gravöl paa en hæderlig Maade efter den i de Tider brugelige Skik. En Mand, ved Navn Torfe, boede dengang paa Gaarden Gudrunarstader; han var stor af Væxt og meget stærk. Torfe stod i Venskabsforhold til Broddhelge og Geite, og hele den Dag, da Östmanden blev dræbt, vidste man ikke, hvor han opholdt sig. Nogle fortalte Begivenhederne ved Hrafns Död paa den Maade, at man havde anviist ham en Vei over nogle Sumpe, og at han var saaledes omkommen. Broddhelge og Geite bleve enige om, at hver af dem skulde tage sin Halvdeel af Hrafns Efterladenskaber, men Delingen skulde först gaae for sig, naar Vaartinget var forbi. Geite mødte Hrafns Varer om Foraaret, og gjemte dem i sit Pakhuus. Thorlev hin christne gjorde dette Foraar sit Skib seilfærdigt til Udenlandsreise, og var ganske færdig ved Vaartingstider. Nu tog man hen til Vaartinget til Sunnudal, og saaledes ogsaa baade Broddhelge og Geite, og paa mange Gaarde bleve kun faa tilbage. Da den største Deel af Tingtiden var udlöben, vækkede

Thorlev tidlig en Morgen sit Mandskab; de stege i en Baad og roede ind til Krossavik. De gik hen til Geites Pakhuus, lukkede det op og flyttede bort alt det Gods, Hrafn havde eiet, og bragte det ombord paa Skibet. Halla Lytingsdatter var tilstede, men hun lagde dem ingen Hindringer i Veien. Broddhelge og Geite toge nu hjem fra Tinget, men underveis fik de Efterretning om, at Thorlev havde bemægtiget sig alt Hrafns Gods, og at han havde i Sinde af flytte det bort med sig ud af Landet. Helge antog, at Thorlev maatte have misforstaaet den om slige Sager handlende Lovgivning, og at han vistnok vilde give Godset tilbage, saasnart man indfandt sig for at hente det. De roede nu i mange smaae Baade ud til Handelsskibet, og da de havde hilset hinanden, opfordrede Broddhelge Thorlev til at give Godset tilbage. Thorlev svarede, at han vel kjendte kun lidet til Loven, men han troede dog, at det var hans Pligt, som den Afdödes Kammerat, at bringe Arvingerne hans Efterladenskaber. Broddhelge svarede: „vi have ikke i Sinde at gjøre en forgjeves Reise herhen.“ Thorlev svarede: „för skulle vi alle kæmpe mod hverandre, end at I skulle faae en eneste Skilling.“ „Hörer,“ sagde Broddhelge, „hvad den Mand siger, som intet godt fortjener af os, og vi skulle nu vistnok gjøre et saadant Angreb; at det skal komme til at svie til nogen af dem.“ Da tog Geite Ordet, og sagde: „det tykkes mig ikke raadeligt at angribe dem paa smaae Baade, men det er muligt, at de senere faae Modvind og drives da paa Land, og da kan man tage den Beslutning, man finder for godt.“ Dette fandt alle de andre fornuftigt og man besluttede at föolge dette Raad. De seilede nu til Lands igjen, og Broddhelge fulgte hjem med Geite og opholdt sig hos ham nogle Nætter. Thorlev fik snart god Vind, og havde en heldig Reise og bragte Hrafns Arvinger hans Efterladenskaber, men

de viste sig ham erkjendtlige derfor, og forærede ham deres Andeel i Skibet, og de skiltes ad som gode Venner.

Broddhelge var temmelig indsluttet i sig selv hele Sommeren, og længtes meget efter at træffe sammen med Thorlev. I enhver Forsamling traf Geite og Broddhelge hinanden, og de talte meget om deres Tab. Broddhelge spurgte, hvor den Kasse var bleven af, som Hrafn engang eiede. Geite svarede, at han ikke vidste, om Thorlev havde ført den bort med sig tilligemed det andet Gods, eller om Östmanden selv havde havt den med sig. „Derom er jeg dog af en anden Mening,” svarede Helge, „thi jeg troer, at den befinder sig etsteds i dine Gjemmer.” Geite svarede: „hvor er den Ring, som han bar paa Haanden, dengang han blev dræbt.” „Jeg veed det ikke,” gjensvarede Helge, „men det veed jeg, at han havde den ikke med sig i Graven.” I enhver Forsamling, hvor Geite og Broddhelge traf hinanden, spurgte denne om Kassen, hiin om Ringen, og man kunde tydelig mærke, at de vare uenige; hver af dem meente nemlig at have en Fordring paa hinanden, og Følgen blev at deres Forhold begyndte at blive noget spændt. Næste Sommer kom der et Skib fra Udlandet til Reydarfjord, tilhørende Thorlev hin christne; i hans Følge vare to Afsendinger. Thorlev solgte sin Andeel i Skibet, og tog derpaa hjem til sin Gaard. Broddhelge blev glad ved Efterretningen herom; men da han tillige erfarede, at Thorlev havde afleveret alt Godset til Hrafn Arvinger, tvivlede han om, at Sagen vilde faae et ugunstigt Udfald for Thorlev, og derfor søgte han Leilighed til andre Ankepunkter imod ham. En Kvinde, ved Navn Steenvör, var dengang Præstinde, og førte Overopsynet med det fornemste Gudehuus; til hende skulde alle Bönderne betale Offerpengene. Steenvör besøgte Broddhelge, thi hun var hans Slægtning, og klagede for ham over, at Thorlev hin christne

ikke vilde betale Offerpengene, som alle andre. Broddhelge lovede at paatage sig at føre denne Sag mod Thorlev hin christne. En Mand, ved Navn Ketil, hin digre (tykke) kaldet, boede i Fljotsdal; han var en brav og heltemodig Mand. Helge foretog sig en Reise hjemme fra, og gjestede Ketil, som tog meget vel imod ham, og de indgik en Venskabsforbindelse. Helge sagde: „der er en Ting, Ketil, som jeg vil bede dig om at gjøre for min Skyld; du skal nemlig anlægge en Sag imod Thorlev hin christne for Offerpengene og indstævne ham; jeg vil da ogsaa indfinde mig paa Tinget, og saa ville vi begge føre Sagen.” Ketil svarede: „dersom jeg havde vidst, at du havde dette bag Øret, vilde jeg ikke have sluttet Venskab med dig, thi Thorlev er meget afholdt; men nu vil jeg dog ikke negte dig din første Bøn.” De skiltes nu ad, og Helge fortsatte sin Reise. Da Ketil syntes, at det var paa Tiden, gjorde han sig færdig til at reise hjemme fra; han ledsagede ti Mænd. De kom til Krossavik tidlig om Morgenen. Thorlev stod udenfor, hilsede Ketil og tilbød dem alle Natteophold; men Ketil svarede, at det var for tidlig at tage Natteophold i et saa behageligt Veir. Ketil spurgte, om Thorlev havde betalt Offerpengene; han svarede, at han troede at de vare betalte. „Mit Ærende herhen er, at kræve dig for Offerpengene,” sagde Ketil, „og det er ingenlunde raadeligt for dig at udeblive med at betale dem, thi dem maae alle betale.” Thorlev svarede: „det kommer ikke til af Gnieri, at jeg ikke har betalt dem, men mig tykkes alle de Penge ilde anvendte, som betaales dertil.” Ketil svarede: „det er en stor Indbildskhed, at du troer dig bedre underrettet, end alle andre, siden du ikke vil betale de lovmæssige Skatter.” Thorlev svarede: „hvad du siger herom, agter jeg for intet.” Derpaa kaldte Ketil Vidner til og indstævnedes Thorlev hin christne, og da dette var

tilendebragt, tilbød Thorlev dem igjen Natteophold, thi det forekom ham, at det saae ud til slet Veir. Ketil svarede, at han vilde fortsætte sin Reise. Thorlev bad dem vende om igjen, dersom Veiret blev slettere. De toge nu afsted, men det varede kun kort Tid, førend Uveiret brød ud, og de vare nødte til at vende om igjen. De indtraf allesammen sildig hos Thorlev og vare meget udmattede. Thorlev tog meget gjestfrit imod dem, og de bleve hos ham, formedelst Uveiret, i tre Nætter, og nöde jo større Gjestfrihed, jo længere de opholdt dem der. Da Ketil med Følge var reiseferdig, sagde han: „vi have her nydt den mest gjestfrie Modtagelse, og du, Thorlev, har viist dig som en brav Mand, og det skal være din Belønning, at hele Sagen skal hæves, og jeg vil herefter være din Ven.” Thorlev svarede: „jeg skatter höit dit Venskab, men det tykkes mig ligegyldigt, om Sagen hæves eller ikke; jeg paakalder det Bundsforvandt, som ikke tillader, at saadant skeer.” Derpaa skiltes de ad, og saaledes stode Sagerne, da Tinget skulde holdes. Det berettes, at Broddhelge samlede et talrigt Følge til Tinget, og glædede sig i Haabet om sin Seier. Mod Slutningen af Tinget spurgte Broddhelge Ketil, hvor vidt Thorlev hin christnes Sag var fremmet. Han fortalte ham da, hvorledes alt var gaaet til. Helge svarede: „du, Ketil, har kun slet svaret til min Forventning i denne Sag, og nu vil ogsaa vort Venskab være forbi.” Siden gaves der ingen Leilighed til Anklage imod Thorlev, og han bliver heller ikke senere omtalt i denne Fortælling. Broddhelge og Geite traf snart hinanden efter Tinget; Helge gjorde ham bittre Bebreidelser, fordi at han, som Helge udtrykte sig, dog var Skyld i dette for ham saa vanærende Udfald af Sagen, naar han saa end kunde gjengjælde ham det. Deres Venskab begyndte nu kjendelig at formindskes.

Det fortælles, at Halla Lytingsdatter talte engang med Broddhelge, og sagde: „vi have nu levet længe sammen og god Eendragtighed hersket imellem os, men nu begynder jeg at blive noget svagelig, hvorfor jeg kun i en kort Tid vil være i Stand til at føre Opsynet med Huusboldningen.” Helge svarede hertil: „jeg synes at jeg er godt gift, og jeg har i Sinde fremdeles at være tilfreds hermed saalænge vi begge ere i Live.” Det var den Tids Skik, at Konen kunde erklære, at hun ikke længere vilde tage Deel i Huusholdningen. En Qvinde, ved Navn Thorgerd, silfra kaldet, boede paa en Gaard i Fljotsdal, som nu kaldes Thorgerdarstadér; hun var ung og dengang Enke. Hendes Broder, Kolfinn, forestod Gaardens Drift tilligemed hende. Thorgerd indbød Broddhelge selv tredie til sig, og han tog derhen. Hun tog paa det bedste imod ham, og satte ham i Hæderssædet, og selv indtog hun Pladsen ved hans Side. De talte meget sammen, og Enden blev herpaa, at Helge sluttede en Ægtepagt med Thorgerd silfra, förend han tog afsted. Siden berettes der intet om Helge, förend han kom hjem til Hof; han blev spurgt om Nyheder. Han sagde, at en Mand havde fæstet en Qvinde. Halla spurgte: „er Qvinden Thorgerd silfra, og hvem har da fæstet hende?” „Jeg,” svarede Helge. „Det tykkes dig ikke skeet for tidlig?” sagde hun. Kort efter sagde Helge, at han vilde hente Thorgerd, og tillige bad han Halla om at blive der, medens han var borte; hun lod sig overtale hertil, og tog ikke afsted, förend Thorgerd var ankommen. Denne Nyhed spurgtes strax omkring i Bygdelayet og blev ilde anseet; thi alle holdt meget af Halla. Hallas Brödre lode hende hente, og hun tog ogsaa strax afsted, da Helge var kommen hjem; hun førte bort med sig sine Kostbarheder. Helge stod i Dören, og lod som han ikke lagde Mærke til, at Halla tog

bort. Hun havde neppe sat sig til Hest, da hendes Broder, Geite, kom ridende derhen. Da sagde Fölgemanden til Halla, at de skulde ride afsted, förend Geite og Helge begyndte at bringe Sagen i Rigtighed; som sagt, saa gjort. Da begyndte Geite og spurgte Broddhelge, naar han vilde aflevere det Gods, Halla eiede og som befandt sig i hans Værge. Helge svarede: „det tykkes mig önskeligt, dersom Halla ikke finder sig vel tilfreds i Krossavik, naar hun er kommen hjem; hun vil nok vende tilbage herhen til Hof.“ Geite red nu hjem med uforrettet Sag, og deres Forhold blev ikke mindre spændt end för. Da Geite havde indhentet Halla, spurgte hun om Indholdet af deres Samtale; han fortalte hende det Hele, saaledes som det var gaaet til. Hun sagde: „du har viist dig temmelig hidsig i denne Sag, og det er rimeligt, at det forekommer Helge, at han mister meget, dersom du viß fratage ham alt mit Gods, men Helge er en paalidelig Mand, og jeg troer ikke, at mit Gods vil formindskes, saalænge han har det mellem Hænder til Förrentning.“ Geite svarede: „jeg seer tydelig, hvilken Ende denne Sag vil faae; men det tykkes mig den störste Skam, dersom du forlader hans Gaard uden dit Gods.“ Vinteren forlöb, men om Foraaret tog Geite hen til Hof for anden Gang at fordre Hallas Gods udleveret, men Broddhelge var utilböielig dertil. Geite anlagde nu Sag imod Broddhelge, og indstævnedede ham til Tinget i Sunnudal, og begge samlede de mange Folk. Helge havde dog et talrigere Fölge, men Geites Fölge var anseeligere. Da man skulde begive sig i Retten, blev Geite overmandet, og Broddhelge vandt Sagen. Geite indankede Sagen for Altinget, men der tilintetgjorde Broddhelge den ogsaa, især ved Gudmund hin riges Bistand. Broddhelge og Geite bleve herefter de störste Fjender.

En Mand, ved Navn Thord, beboede en Gaard i Sunnu-

dal, Tunga kaldet, paa samme Side af Aaen, som Gaarden Hof figger; han var en af Helges Tingmænd. Thord og Thormod eiede et Stykke Skov sammen; men de bleve uenige om Skovhugsten og Græsgangene, og Thord tykkedes, at han blev forurettet af Thormod. Han begav sig til Broddhelge, og fortalte ham Thormods Anmasselser. Broddhelge sagde, at han ikke gad trættes om hans Gods, og slet ingen Deel vilde tage heri, med mindre han overdrog ham Godset og flyttede til Hof tilligemed alle hans Eiendele; Thord gik ind paa dette og sledførte sig til Helge. En Dag anmodede Broddhelge Thord om at ride med sig til Overdrevet, for at tage hans golde Faar i Öiesyn, som der opholdt sig. De toge nu afsted og kom til Overdrevet. Da sagde Broddhelge: „nu have vi taget i Öiesyn de golde Faar, som du og Thormod eiede.” Dernæst gav Broddhelge sig i Færd med at samle sammen de Stude, som Thormod eiede; han huggede Hovederne af dem, og lod dem ligge der, vendte siden hjem, og sendte hen til Thormod, for at bede ham om at see til sine Stude; som sagt, saa gjort. De dræbte Stude bleve bragte hjem til Gaarden. Derefter red Thormod hen til Krossavik og fortalte dette til Geite; Thormod bad ham om at skaffe sig Opreisning i denne Sag; men Geite sagde, at han ikke gad trættes med Broddhelge. Thormod svarede: „det er ilde, at du ikke vil yde os din Bistand i vore Sager.” „Jeg vil ikke tage mig af denne Sag,” sagde Geite, „men du kan bringe herhen de slagtede Stude, og jeg vil da afkjöbe dig dem, saa at du ikke skal komme til at lide noget Tab.” Thormod tog nu hjem uden at have kunnet udrette noget, men Broddhelge fik Nys om, at Thormod havde begivet sig til Geite og beklaget sig for ham. „Jeg vilde meget ønske,” sagde Broddhelge, „at han ikke oftere skulde have nödig at gaae

slige Ærender." Kort efter lod Broddhelge sine Fæstebønder give Möde hos sig. Han tog nu afsted tilligemed dem og hans Tjenestekarle og nogle Fremmede hen til det Skovstykke, som Thord og Thormod eiede i Fællesskab, og fældede hele Skoven og lod hvert Træ bringe hjem til Hof. Da Thormod fik Efterretning om den ham tilføiede Skade, begav han sig for anden Gang til Geite, og berettede ham, paa hvilken Maade han var bleven forurettet. Da svarede Geite: „nu forekommer det mig, at du er til at undskylde, om du tager dig denne Skade meer nær, end den forrige, thi den tykkedes mig ikke at være af nogen Betydenhed; jeg vil dog ikke yde dig Bistand i denne Sag mod Broddhelge, men eet Raad vil jeg give dig: du skal nemlig begive dig til dine Frænder, Ref hin rödes Sønner, Steen og Hreidar, og anmod dem om at følge dig til Hof med en Stævning; du skal ogsaa begive dig til Gudrunarstader, og bed Tjørfe om at ledsage dig, men flere end otte skulle I ikke være. Jeg vil ogsaa indstævne Thord for Skovhugsten, men I skulle see til at mage det saa, at Broddhelge ikke selv er hjemme, thi ellers ville alle disse Tilberedelser ikke nytte eder noget." Thormod tog nu afsted saaledes affærdiget, og begav sig hen til alle dem, som Geite havde nævnet for ham; de lovede alle at ledsage ham, og de berammede Tiden naar de skulde tage derhen. Thormod red nu hjem, og underrettede Geite om, hvorledes Sagerne stode. Men det Ordsprog er sandt, at: „Ordet löber, hvis det undslipper een", og saaledes gik det ogsaa denne Gang, thi Broddhelge fik Nys om dette deres Forehavende, og derfor tog han ikke, saaledes som för var bestemt, hjemme fra den Morgen, man kunde vente dem derhen. Broddhelge böd sine Tjenestekarle, ikke at gaae nogensteds hjemme fra den Dag; „derimod skulle I," sagde han, „forfærdige eder svære Töndebaand af Træ og mange Stokke;

man kan vente herhen nogle Gjester i Dag, og skulle I da bruge eders Stokke og pidske deres Heste og drive saaledes alt bort fra Gaarden." Nu tog Thormod og hans Følge hjemme fra, som før var bestemt, og kom til Hof; de saae intet Menneske ude og rede ind paa Gaardspladsen; Thormod kaldte da Vidner til og indstævnedes Thord for Skovhugst. Helge var nu indenfor og hørte Stævningen; han løb da ud og gjennemborede Thormod med et Spyd, og sagde: „lader os jage bort disse Uslinger, og lad dem ikke have gaaet forgjeves til Hof i Dag." Nu løb Tjenestekarlene til og pidskede deres Heste, saa at alle vare nødte til at vige bort fra Gaardspladsen, og Enden blev, at de slap derfra med Nød og neppe baade saarede og afbankede, og nogle bleve paa Pladsen. Det blev med Vished fortalt, at Broddhelge dræbte dem, som faldt der; han lod Ligene bringe i en Tomt og bedækkede dem med Riis. Geites Folk vare höiligen utilfredse med dette Udfald af Sagen, og det gik dem dog mest til Hjertet, at de ikke kunde jorde deres Frænder og Venner. De talte idelig om dette til Geite, men han bad dem om at vente, og sagde: „man siger, at den, som har et kortere Sax, maa senere søge sit Snit, og saaledes vil det gaae os med Hensyn til Broddhelge.

Senere hen lod Geite sine Tingmænd vide, at de skulde indfinde dem hos ham. De toge nu afsted fra Krossavik og toge Veien hen til Hof. Geite sagde: „vi have ikke samlet disse Folk hemmelig, saa at Broddhelge har vistnok faaet Underretning derom, og derfor ere der uden Tvivl mange Folk samlede hos ham. Lader os ride ind paa Marken og stige der af vore Heste og binde dem fast, lægge der vore Kapper og gaae saaledes hjem til Gaarden og lade hovmodigt; da antager jeg, at Broddhelge med sit Følge vil komme os i Möde, men i en egentlig Kamp ville de vistnok

ikke indlade dem. Vi skulle ogsaa tage os nøie i Være for, ikke at blive de første, som tilføie nogen Saar, men see til at beholde vor Plads, om de end trænge ind paa os. Af vort Følge skulle Egilssønnerne og med dem Narfe hin store drage herfra paa denne Side af Gudrunarstader hen til Skovene, som ligge lige overfor Gaarden Hof; de skulle bringe med sig paa Hestene store tomme Kornkasser, og da I," siger han, „komme til Markens Hegn, skulle I see til at liste eder hjem til Gaarden, bemægtige eder Ligene og bringe dem i Kornkasserne og vende derpaa den samme Vei tilbage indtil I møde mig." Nu skiltas de ad, og hver tog den ham af Geite anviste Vei; og da Geite med Følge var kommen i Nærheden af Gaarden, steg de af Hestene og forhastede sig slet ikke. Helge havde en Mængde Folk samlede paa sin Gaard, og han gik nu strax Geite i Møde. De hilsende hinanden temmelig kort. Broddhelge spurgte, hvorhen de agtede dem; men Geite svarede, at her var han omtrent ved Maalet, og han troede, at alle kunde indsee, hvilket hans Æfende var. „For denne Gang have vi ingen krigerske Hensigter," sagde han, „endskjönt vi kunde have en gyldig Grund dertil, og endnu een Gang ville vi søge at opnaae det, som vi længe have ønsket, förend vi for fuldt og fast tage bort." De trængte hinanden frem og tilbage længe den Dag, og Massen förtas hid og did paa Marken. En af Helges Følge tog til Orde og sagde: „der drage nogle hen, ikke faa i Tallet, med belæssede Heste." Hertil svarede en anden: „det ere vistnok Kulsviere, som komme fra Skoven, og Hestene ere belæssede med Kasser med Kul; jeg saae dem i Dag da de toge til Skoven." Siden efter blev der ikke talt mere herom. Endelig sagde Geite: „det vil vistnok gaae saaledes denne Gang, som oftere, at vi komme tilkort, da vi ikke kunne bringe det dertil at flytte

vore Frænders Liig bort med os." „Hvorledes kan du tale saaledes," gjensvarede Broddhelge, „det er sandsynligere, at den svagere kommer tilkort; dog tykkes mig det ønskeligt, at vi skilles ad for i Dag uden nogen tilföiet Fornærmelse fra nogen af Siderne, og derfor ere vi villige til at trække os tilbage for denne Gang, dersom det saa behager eder, men derhos tillade vi ikke, at I komme nærmere hen til Gaardsbygningerne, end der allerede er skeet." Dernæst holdt de op med at frænge hinanden frem og tilbage; Geite og hans Følge gik hen til deres Heste, men Broddhelge og hans Følge blev tilbage paa Marken. Geite tog nu Egils-sønner i Möde, og da de traf hinanden, stege de af deres Heste og dvælede der en kort Tid. Broddhelge stod da med sit Følge oppe paa Gaardspladsen, og bemærkede, at Geite og hans Følge gjorde Holdt der. Da tog Broddhelge til Orde og sagde: „bag efter hitter den Ukloge paa Raad; vi have nu hele Dagen kun sögt at trænge hinanden frem og tilbage paa Marken, men jeg seer først bag efter, at ingen af Geites Kæmper vare her tilstede, og de have vistnok fört Ligene bort i Kulkasserne, og stedse viser det sig, at Geite er klogere end vi, skjönt han altid kommer tilkort." Der blev ikke anlagt nogen Sag for Thormods Drab, og i ingen-somhelst Sag kunde Geite erholde Ret mod Broddhelge. Thorkel Geitessön reiste udenlands, og seilede jævnlig frem og tilbage, da han var gammel nok dertil, hvorfor han tog kun liden Deel i Broddhelges og sin Fader Geites Tvistigheder. Halla Lytingsdatters Sygdom tog en farlig Vending.

Det fortælles, at Geite tog hjemme fra til Fljotsdalen, for at aflægge et Besög paa Gaarden Eyvindaraa; han var borte over en Uge. Da han var tagen afsted, lod Halla sende efter Broddhelge og bede ham om at besøge hende; han tog strax hen til Krossavik. Halla hilsede ham og

han gjengjeldte venlig hendes Hilsen. Hun bad ham om at undersøge hendes Meen, han gjorde det og sagde, at han anede intet godt herom. Han aabnede siden Bylden, og der udflod en Mængde vandagtig Vædske, men hun var nær ved at falde i Afmagt. Hun bad ham om at blive der Natten over, men han var ikke at bevæge dertil; herover blev hun da meget bedrøvet, og sagde: „det gjøres ikke nödig at trygle dig om at forlænge dit Ophold her; du tykkes vistnok at have opfyldt din Pligt og udrettet dit Ærende; men jeg troer, at der vil findes faa, som behandle sine Koner, saaledes som du nu har behandlet mig.” Broddhelge tog igjen hjem til Hof, og var meget utilfreds hermed. Halla Lytingsdatter levede kun kort Tid derefter, og dengang Geite kom hjem, var hun allerede död. Man fortalte ham, hvorledes Alting var gaaet til.

Broddhelge og Geite bleve endnu meer forbittrede paa hinanden. En Sommer hændte det sig, at Broddhelge havde ikke tilstrækkelig Styrke paa Altinget, hvorfor han henvendte sig til Gudmund hin rige om Bistand. Han sagde, at han ikke hver Gang fandt sig oplagt til at yde ham Hjelp og udlægge sig saaledes med de andre Hövdinger uden at höste nogen Fordeel deraf. De bleve dog endelig enige paa de Betingelser, at Gudmund skulde yde ham Bistand, men Broddhelge skulde betale Gudmund tyve Lød Sölv. Da alle Sager vare paadömt, havde Helge været meget heldig i sine Sager. Senere hen traf Broddhelge og Gudmund hinanden udenfor Boderne, og da krævede Gudmund ham for Pengene; men Broddhelge svarede, at han ikke skyldte ham noget, og sagde, at han ikke kunde indsee, at han havde nödig at betale ham Opgjeld, naar de havde sluttet et gjensidigt Venskab. Gudmund svarede: „ilde er du faren, da du stedsø behöver andres Bistand, men betaler ikke det, som du har forpligtet

dig til, og dit Venskab tykkes mig af ringe Betydenhed. Jeg vil ikke oftere kræve dig for disse Penge, og paa den anden Side skal jeg heller aldrig herefter yde dig Bistand." De skiltes saaledes ad, og deres Venskab var nu ganske forbi. Geite fik Nys herom og begav sig strax til Gudmund hin rige og tilbød ham Penge mod at erholde hans Venskab. Gudmund lod som han ikke skjöttede om hans Penge og sagde, at han var desuden ikke meget for at yde dem sin Hjelp, som bestandig taalte, at de kom tilkort i enhver Sag. Siden toge alle bort fra Tinget, og der herskede nu Rolighed i nogen Tid.

Det spurgtes, at et Skib fra Udlandet kom til Vapna-fjord. Med dette Skib kom hertil Thorarin Egilssön, som dengang gjaldt for at være den anseeligste og mandigste af dem, som foretog Handelsreiser til Udlandet. Broddhelge tog hen til Skibet og tilbød Thorarin og de af hans Mænd, som han önskede, Ophold hos sig; Thorarin sagde, at han vilde tage imod dette Tilbud. Dernæst tog Broddhelge hjem og sagde, at man kunde vente Thorarin derhen. Geite red ogsaa hen til Skibet; han talte med Thorarin og spurgte, om han havde i Sinde at tage Ophold paa Hof. Han svarede, at derom havde der været Tale, men endnu var der ingen Aftale skeet. Geite sagde, at han heller vilde raade ham til at tage hen til Krossavik, „thi jeg troer, at faa af mine Mænd ville höste Fordele af at tage Ophold hos Broddhelge." Det blev endelig aftalt, at Thorarin skulde tage hen til Krossavik. Da Broddhelge fik dette at vide, red han strax hen til Skibet med sadlede Heste, og tænkte at bevæge Thorarin til at tage hjem med sig, men Thorarin fortalte ham da, at han havde forandret sin Beslutning. „Jeg vil dog vise," sagde Broddhelge, „at jeg ikke med Svig har tilbuddt dig Ophold hos mig, og jeg vil være ganske udenfor

den Sag, om du saa tager derhen." Næste Dag red Broddhelge hen til Skibet og forærede Thorarin fem Stodheste som Tegn paa Venskab; de vare alle løvetandfarvede. Geite kom siden efter for at hente Thorarin og spurgte, om han havde modtaget Stodhestene af Broddhelge. Han sagde, at det forholdt sig saaledes. „Det Raad giver jeg dig," sagde Geite, „at du giver ham Stodhestene tilbage." Det skete da, og Broddhelge modtog dem ogsaa igjen. Thorarin opholdt sig hos Geite Vinteren over, men næste Sommer reiste han udenlands, og da han vendte tilbage, havde Geite forandret Bopæl og bosat sig i Fagradal, og Thorarin tog da Ophold paa Egilsstader. Geites Tingmænd holdt en Raadsforsamling og de vare alle af den Mening, at de ikke længere rolig kunde taale Broddhelges overmodige Adfærd. Dernæst toge de alle hen til Geite, og Thorarin var deres Ordfører. Han tog saaledes til Orde og sagde: „hvor længe skal det vare, indtil der bliver gjort en Ende paa Broddhelges overmodige Adfærd; mange forlade dig allerede og gaae over til Broddhelge, og det forekommer os, at din Feighed alene er Skyld i, at du sparer Broddhelges Liv. Du er ligesaa tapper som han, og dig følge ikke mindre brave Mænd, end ham. Vi ville nu opstille to Betingelser, du skal nemlig enten tage Ophold igjen i Krossavik og aldrig senere flytte bort derfra, men dersom Helge fornærmer dig herefter, skal du give ham Lige for Lige; eller vi sælge vore Gaarde og tage bort herfra, nogle udenlands og nogle bort fra detté Herred."

Geite foretog en Reise hjemme fra nordpaa til Ljosa-vatnsskard for at besøge Ofeig, en Søn af Jarngerd. Gudmund hin rige traf Geite og de talte med hinanden en heel Dag. Siden skiltes de ad, og Geite tog Natteophold paa Ölve hin vises Gaard ved Myvatn. Han spurgte Geite nøie om Broddhelge, men han roste ham meget og sagde, at han var en

anseelig Mand, men trodsig og stivsindet og anmassende, og dog i mange Henseender en brav Mand. „Foruretter han da ikke andre?“ spurgte Ölve. Geite svarede: „hans overmodige Adfærd har især vrist sig imod mig, thi han vil ikke unde mig at have den samme Himmel over mit Hoved, som han har.“ Ölve gjensvarede og sagde: „skal man da taale ham Alting?“ „Saaledes er det gaaget hidtil,“ sagde Geite. Saaledes endte denne Samtale, og Geite tog hjem, og overalt herskede der Rolighed denne Vinter.

Næste Foraar slog Geite sin Bopæl op i Krossavik, og havde en Mængde Folk hos sig. Der var en stor Dyrtid dengang, men Tinget nærmede sig. Da traf Geite og Broddhelge hinanden; Helge spurgte, hvor stort Følge han havde i Sinde at have med sig til Tinget. „Hvorfor skulde jeg nu have talrigt Følge med,“ sagde han, „jeg veed nu ingen Anledning dertil; jeg har i Sinde at ride tidlig til Tinget med et ringe Følge.“ „Vi ville da vistnok træffe hinanden, naar jeg tager afsted,“ sagde Helge, „og lad os gjøre Reisen sammen; jeg har ogsaa et ringe Følge med.“ „Det kan godt lade sig gjøre,“ sagde Geite. Bjarne Broddhelgesøn tog afsted tilligemed Helges Tingmænd strax i Begyndelsen af Tinget, men Lyting, af hvem Broddhelge holdt mere, ventede paa ham. Geite lod udspeide alt om Broddhelges Reise. Han tog afsted tilligemed sin Søn Lyting da han var reise-færdig; desuden vare i Følge med ham Thorgils skinne Lytings Fosterfader, Koll Östmand, Eyjolf hin fede, Thorgerd silfra og hendes og Broddhelges Datter, ved Navn Hallbera. Geite tog nu ogsaa afsted, og i hans Følge vare Egils-sønner Thorarin, Hallbjörn og Thröst, Tjorfe hin store og syv andre Mænd. Det fortælles af nogle, at Broddhelge havde en Amme, som kunde skue ind i Fremtiden; han pleiede stedse at besøge hende, förend han tog hjem fra,

og dette gjorde han ogsaa denne Gang. Da han kom hen til hende, stirrede hun hen for sig og holdt Hænderne for Ansigtet og græd. Helge spurgte, hvorfor hun græd og hvad hende laae saa tungt paa Hjertet; men hun svarede, at hun græd over sine Drømme. Han spurgte, hvad hun da havde drømt. „Jeg drømte,” sagde hun, „at en blegfarvet Tyr opstod her paa Hof; den var baade stor og smuk af Udseende og kneiste med Hornene, og den gik ud paa Sandbanken, som ligger lige overfor Sunnudal. Endvidere saae jeg Qvæg i en temmelig talrig Hob længere ude i Herredet og i Spidsen gik en rødspraglet Stud, som hverken var stor af Væxt eller smuk af Udseende, men den saae ud til at være stærk. Dette Qvæg stangede den store Tyr til Døde. Siden opstod her paa Hof en rød Tyr, hvis Horn vare af samme Farve som Been; den udmærkede sig fremfor alt andet Qvæg, og den stangede den rødspragtede Stud til Døde. Da opstod der i Krossavik en Stud; den havde samme Farve som Söqvæg, og den gik brølende omkring i hele Herredet, ja endog op paa de öde Fjeldstrækninger, og søgte bestandig efter den røde Tyr, men i det samme Öieblik vaagnede jeg.”

„Du antager vistnok,” sagde Broddhelge, „at den blegfarvede Tyr betyder mig, men den rødspragtede Stud Geite, og at han vil blive min Banemand.” „Det er ganske rigtig,” sagde Ammen. „Du antager vistnok ogsaa,” sagde Broddhelge, „at den røde Tyr betyder Lyting, og at han vil hevne mig.”

„Nei,” sagde hun, „Bjarne vil hevne dig.” „I dette Punkt er du uvidende,” sagde Broddhelge, og løb i det samme ud i Vrede

at du er bleven fortørnet paa os, og er det dog skeet mod min Villie. Bjarne var meget taus. Kolfinn tog hjemme fra med Bjarne. Han tog Ordet i en uheldig Stund¹⁾ og

¹⁾ fordi at han, ved den efterfølgende skurilige Tale, mindede om at slaae Geite ihjel.

sagde, idet han saae op til Himmelen: „nu er Veirliget meget ustadigt; jeg syntes för, at det saae ud til en Byge, men nu er det ikke usandsynligt, at det vil gaae over.” Bjarne svarede: „da vil det bestandig blive godt Veir; dersom denne Byge gaaer over.” Han reiste sig derpaa op og sagde: „mit Been sover.” „Da skal du forholde dig rolig,” svarede Geite. I det samme huggede Bjarne efter Geites Hoved, saaledes at han döde strax paa Stedet; men aldrig saasnart var det skeet, förend Bjarne fortröd Gjerningen, og han satte sig igjen ned og understötte Geites Hoved, som saaledes opgav Aanden med Hovedet liggende paa Bjarnes Knæ. Geite blev siden efter begravet [uden Ceremonier], og derpaa tog enhver hjem til Sit. Dette Drab blev allevegne misbilliget, og alle tykkedes, at det kun slet anstod en brav Mand. Bjarne tog hjem til Hof, og jog strax ved sin Ankomst Thorgerd silfra bort, og befalede hende aldrig mere at komme for sit Aasyn. Thorkel Geitessön opholdt sig ikke i Island, dengang hans Fader blev dræbt, og Blæng forestod Gaarden Krossavik med Besætning med Egilssönners Bistand, som vare besvogrede med Geite. Om Foraaret afskaffede Bønderne Tinget, og vare slet ikke at bevæge til at holde noget Ting, thi de vare af den Mening, at det var meget misligt at have noget at bestille med de Mænd, som havde Deel i slige grove Forbrydelser. Det fortælles, at Bjarne overdrog en Mand, ved Navn Birting, det Hverv at udspeide, naar man kunde vente nogen Fjendtligheder, og da strax at underrette ham derom, for at man ikke skulde kunne overrumple ham. En Mand, ved Navn Thorvard, var anseet for at være dengang den dygtigste Læge der i Herredet; han boede paa Gaarden Eiriksstader, og var meget afholdt. Thorkel Geitessön kom kort efter til Island og tog Ophold paa sin Gaard Krossavik, og lod som Intet var forefaldet.

Da sendte Bjarne nogle Mænd hen til Thorkel, som han vidste at vare begges Venner, og lod dem tilbyde Thorkel Forlig og at lade Sagen afgjøres ved hans Voldgift. Da de forkyndte Thorkel deres Ærende, lod han som han ikke hørte det, og vedblev ligefuldt den Samtale, han havde begyndt, uden at afbryde den. Afsendingerne vendte derpaa hjem til Bjarne, og fortalte ham, hvorledes Alting var gaaet til. Man forstod Thorkels Opførsel ved denne Leilighed saaledes, at han ikke tænkte paa Hevn. Bjarne pleiede hvert Efteraar at gaae til Overdrevet, som hans Fader havde gjort, og da vovede ingen at tilføie hinanden nogen Uret. Thorvard fik Nys om, at Thorkel beredte sig ogsaa til at tage hen til Overdrevet, og havde et udsøgt Følge med til denne Reise, og han underrettede strax Bjarne herom. Bjarne besluttede da at blive hjemme, og lod andre Mænd gaae i sit Sted. Derpaa tog man hen til Overdrevet, men Thorkel traf ikke Bjarne, som han havde troet, og for det første kom Fjendtlighederne altsaa ikke til Udbrud.

Siden efter sendte Thorkel Geitessön, saaledes fortælles det, en Mand, ved Navn Koll, hjemme fra hen til Thorarin paa Gaarden Egilsstader; han skulde faae at vide, hvor mange Folk der vare tilstede paa Hof. Da han kom hen til Egilsstader, traf han Thorarin ude, og fortalte ham sit Ærende. Thorarin svarede: „det vil sandsynlig forekomme dig, at jeg tager mindre gjestfrit imod dig; men du skal dog vende om igjen snarest muligt, og see til at ingen mærker noget til, at du var her paa Egilsstader, men jeg skal senere udspeide det, Thorkel ønsker at vide, og meddele ham saa Underretning derom.“ Med denne Beskeed begav Koll sig altsaa paa Hjemreisen, men blev noget længe underveis. Paa denne Tid hændte det sig, at en Mand paa den nærmeste Gaard ved Eiriksstader brak Benet, og Lægen Thorvard blev hentet;

han kom da ogsaa strax og forbandt Benet. Man tilbød ham at opholde sig der Natten over, men han vilde ride hjem om Natten, og da traf han paa Koll underveis. De hilse hinanden og spurgte om Nyheder. Thorvard spurgte saaledes, hvorfra Koll kom; men Koll spurgte imod, hvorfor han reiste ved Nattetider. Thorvard sagde, at sligt havde intet at betyde, men „siig mig nu dit Ærende.“ „Jeg tog op i Herredet,“ gjensvarede Koll, „for at søge efter Faar, men jeg fandt dem ikke.“ De skiltes siden ad, og Koll tog hjem om Natten. Næste Morgen lod Thorvard sin Hest sadle og red hen til Hof. Han blev der gjestfrit modtaget og man spurgte ham om Nyheder, men han sagde, at en Mand havde brækket sit Been. Siden tog han Bjarne afsides og fortalte ham, at han havde mödt Koll, og at han troede, at han kom fra Egilsstader og havde vistnok ikke sagt ham eet sandt Ord om sin Reise. „Jeg indseer tydelig,“ sagde Bjarne, „at du ikke vil, at noget skal gaae for sig længere ude i Herredet, uden at jeg faaer det strax at vide, og modtag min Tak derfor. Nu skal du begive dig hjem, og underveis skal du aflægge et Besög paa Gaarden Faskrudsbakke, som ligger midt i Herredet; der ere Thorkels Mænd, og skulde der blive spurgt om, hvor mange Folk her ere tilstede, da skal du svare, at her indfandt sig i Morges nogle af vore Mænd, og at temmelig mange Heste bleve drevne hjem, uden at du vidste, hvortil de skulde bruges.“ Thorvard tog afsted med denne Beskeed, og kom underveis hen til Gaarden Bakke; der blev han spurgt om, hvor mange Folk der vel vare tilstede paa Hof; men han svarede dertil Ord til andet saaledes som ham var blevet paalagt, og tog derpaa hjem. Da han var borte, blev der strax sendt Bud hen til Egilsstader med den Beskeed, at at der var en Mængde Folk tilstede paa Hof. Herom

underrettede Thorarin siden Thorkel, og han troede, at under disse Omstændigheder vilde det ikke være raadeligt, at begynde nogen Fjendtligheder, og Alt blev saaledes ved det samme Vinteren over. www.libtool.com.cn

Næste Foraar skulde Bjarne gjøre en Reise ud til Sökanten; han var nödt til at tage Veien over de öde Fjeldstrækninger, thi Söen gik heelt ind i Vigene. Paa den öde Fjeldstrækning laae der nogle Sæterhytter, og da Bjarne, kun selv tredie, red forbi een af disse, blev han med eet var, at Thorkel Geitessön laae der i Baghold for ham, thi han havde faaet Nys om, at Bjarne skulde reise. Uden for Sæterhytten stod en trehenet Træblok. „Lad os nu tage denne Træblok,” sagde Bjarne, „iföre den min Kappe og sætte den op i min Sadel; men I skulle ride paa begge Sider af den og understötte den, og tage saaledes hen til den Höi, som ligger nærmest Sæterhytten, og imidlertid vil jeg skjule mig der. Dersom de andre ride efter eder forbi Sæterhytten, da har jeg i Sinde at tage Veien ind i Skoven og söge saaledes at undflye Faren; men skulde de ride hen til den og undersøge den, vil jeg söge at forsvare mig mandigen til det yderste.” Bjarnes Fölgemænd efterkom Befalingen. Thorkel var ikke skarpsynet, men klog, og saae gjerne rigtig, det han godt kunde skjelne; og da de kom hinanden nærmere, spurgte han sit Fölge, om det var ganske sikkert, at de rede tre i Tallet forbi Hytten, „thi Bjarne kunde mulig,” sagde han, „tage den Beslutning at skjule sig i den, medens vi ride der forbi.” Alle forsikkrede ham om, at de vare tre i Tallet, som rede forbi Sæterhytten. Thorkel svarede: „jeg saae at Hestene vare tre i Tallet, men jeg tvivler paa, at en Mand red paa hver af dem.” „Vi ere ganske forvissede paa, at en Mand red paa hver af Hestene, og det saa meget mere, som han var

störst at see til, som red i Midten." „Vi ville da antage, at I have seet rigtig," sagde Thorkel, „men jeg troer dog, at vi begaae en Feil ved ikke at undersøge Hytten." Dernæst red Thorkel og hans Følge efter de andre, men da de vare komne i Nærheden af hinanden, lode Bjarnes Mænd Træblokken falde ned af Hesten, og toge dernæst hurtig afsted. Imidlertid tog Bjarne Veien ind i Skoven, og undslap saaledes Thorkel. Thorkel vendte dernæst hjem, og var meget utilfreds med dette Udfald af hans Foretagende.

Kort efter sendte Thorkel Geitessön nogle Mænd til Fljotsdalsherredet hen til sine Frænder Helge og Grim Drop-lögarsöner, og bad dem om at besøge ham i Krossavik. De toge strax afsted med Thorkels Afsendinger og besøgte Thorkel, som tog meget gjestfrit imod dem. Helge spurgte, hvad de skulde foretage sig, siden han havde sendt Bud efter dem. „For kort Tid siden foretog jeg mig en Reise," sagde Thorkel, „med hvis Udfald jeg er meget utilfreds; jeg blottede mine Hensigter, saaledes at hver kunde see, at jeg havde i Sinde at beröve Bjarne Livet, men fik dog aldeles intet udrettet. Nu har jeg i Sinde at gjøre et fjendtligt Anfald paa Bjarne, og angribe ham med Ild, dersom det ikke kan skee med Vaaben." Helge fandt stort Behag i denne Beslutning, men de begave sig först til Hvile Natten over. Thorkel pleiede at lide af en Sygdom, og fik ofte pludselig heftige Anfald deraf. Helge vaagnede allerede i Dagbrækningen og klædte sig paa; han gik dernæst hen til Thorkels Seng og sagde: „nu er det paa Tiden at staae op, dersom du er saaledes til Sinds, som i Gaar, thi sjelden erholder den Sovende Seier." Thorkel svarede: „jeg vil kun lidet af Betydenhed kunne foretage mig Dagen over, formedelst mit Sygdomsanfald." Helge tilbød sig, at ville sætte sig i Spidsen for dette Foretagende, og udføre deres Beslut-

ning. Thorkel svarede: „mig tykkes, at det alene tilkommer mig at være Hovedmanden for dette Foretagende.” Helge blev stødt herover og sagde: „anden Gang skal du ikke bede mig om at deeltage i dette Foretagende, dersom du nu mangler Mod dertil, da jeg dog er kommen herhid for at yde dig Bistand, og paa den anden Side vil du heller ikke lade dette Foretagende udføre ved andre.” De skiltes dernæst ad i Uenighed, og Brødrene toge hjem; alt blev roligt i nogen Tid, og Thorkel og Bjarne traf ikke hinanden for denne Gang.

Næste Foraar begave Hövdingerne Bjarne Broddhelgessön og Thorkel Geitessön sig til Vaartinget i Fljotsdalsherredet. I Thorkels Følge vare Blæng, Egilssönerne Thorarin, Hallbjörn og Thröst, og Eyjolv, som boede paa Vidiveller; de vare femten i Tallet. De toge hen til Groa paa Gaarden Eyvindaraa, og hun drog Omsorg for alle deres Nödvendigheder. I Bjarnes Følge var Lægen Thorvard af Eiriksstader, Brune af Thorbrandsstader, Eilif Tjörvesön, to Brødre af Buastader, Berg og Brand, Sønner af Glituhall, Skide Bjarnes Pleiefader, og Hauk Loptsön; de vare atten i Tallet. Helge Asbjörnssön og Thordis, en Datter af Broddhelge, toge gjestfrit imod dem, da de kom til Mjofanes. Da Tinget var forbi, blev Thorkel först reiseferdig, hvilket Bjarne ogsaa helst önskede. Da han ogsaa var reiseferdig, forærede hans Söster, Thordis todde, ham et Hals Smykke og tilföiede, at hun ikke vilde modtage nogen Foræring af ham for det; hun fastgjorde det om hans Hals. Thorkel drog med sit Følge over den öde Fjeldstrækning, og kom sildig til Bödvarsdal; der besluttede de at overnatte hos en Bonde, ved Navn Kare, som var een af Thorkels Tingmænd. Da de gik til Sengs, paalagde Thorkel ham at iagttage, om nogen kom over den öde Fjeldstrækning, og da strax at underrette ham derom. Bjarne drog sagte frem over Fjeldstrækningen, og var vel

tilfreds med den Fordeel, at Thorkel havde i Forveien traadt en Sti, thi Föret var yderst slet. Om Natten gjestede Bjarne en Qvinde, ved Navn Freygerd. Derpaa toge de over Fjeldstrækningen og kom tidlig paa Morgenstunden ned i Bödvarsdal, i Nærheden af den Gaard, som tilhørte Kare. Da de bemærkede, at Thorkels Spor laae hjem til Gaarden, befalede Bjarne, at först skulde gaae tre Mænd jævnsides, saa andre tre, saa de tredie tre og saa fremdeles; „thi saaledes vil det see ud, som Sporene kun ere efter tre Mænd.” De gjorde som han böd dem. Kare var ude, da de droge forbi, men han underrettede Thorkel ikke herom, thi det forekom ham, at Forholdet mellem Frænderne var meget misligt, og han vilde ikke tage nogen Deel deri. Thorkel vaagnede nu i sin Seng og kaldte paa sit Følge, og sagde, at nu havde man faaet udsovet. De toge deres Vaaben og gik ud. Thorkel bad dem om at gaae tilbage paa den traadte Sti og see, om de ikke bemærkede nogen Spor ligge ud fra den; de fandt tre Mænds Spor. Thorkel gik hen til Sporene og sagde: „disse Mennesker have været meget tunge, og jeg troer næsten at Bjarne har draget her forbi, og lad os derfor forfølge dem uden Ophold.” Da de havde tilbagelagt et Stykke Vei fra Gaarden, bemærkede de, at Sporene spredtes ad. De toge nu saa hurtig afsted, de kunde, indtil de vare komne i Nærheden af det Forreste af Dalen. Der ligger en Gaard, som kaldes Eyvindarstader; der boede en Mand, ved Navn Eyvind. Da Bjarne havde et kort Stykke Vei tilbage til Hegnet, hvilede de dem. Da sagde Bjarne: „længere vil jeg ikke flygte for Thorkel, og her skulle vi oppebie hvad der vil skee,” og i dette Öieblik saae de Thorkel og hans Følge. Da de kom nærmere, talte Thorkel til sit Følge, og sagde: „lad os angribe dem tappert; vi Frænderne skulle möde hinanden, men Blæng skal

kæmpe imod Birning, Thröst imod Thorvard, og saaledes hver af de andre." Nu begyndte Kampen; Bjarne og hans Følge forsvarede sig tappert, men de andre angrebe dem modig. Der gik nogen Tid hen, uden at nogen blev saaret. Da sagde Thorkel: „vi vise Feighed i vort Angreb, da intet af Betydenhed forefalder." Bjarne svarede: „du har noget stort i Sinde." En Kvinde gik ud paa Gaarden Eyvindarstader, og saae at de kæmpede. Hun vendte hurtig ind igjen, og sagde: „jeg troer, Eyvind, at Frænderne Thorkel og Bjarne kæmpe med hinanden kort herfra, og jeg saae en Mand liggende læne sig op til Hegnet, og jeg syntes at han var meget bange." Eyvind sagde: „lad os ile hurtig til og bringe Klæder med os og kaste dem om deres Vaaben." Eyvind fik fat paa et Stykke Træ; han bar det paa Skulderen og løb indtil han kom til Hegnet, der hvor Manden laae; men det var Thorvard, som der laae. Han sprang forskrækket op, og da han indfandt sig i Kampen, begyndte Nederlaget; men Thorvard havde lænet sig op til Hegnet formedelst Træthed. Først faldt Birning for Blæng; da huggede Thorkel til Bjarne, og Hugget ramte Halsen, og man hørte et Knald. Bjarne blev let saaret, men Halsmykket faldt ned i Sneen; Bjarne bukkede sig efter det og lod det komme i sin Lomme. Thorkel sagde: „pengegjerrig er du endnu, Frænde." Bjarne svarede: „du vil nok mage det saa i Dag, at man vil have Pengene nödig." Thorkel satte sig ned formedelst Træthed, men Blæng angreb Bjarne heftigen, og deres Kamp endte saaledes, at Blæng faldt. Da stod Thorkel op igjen og styrtede ind paa Bjarne, men blev saaret i Haanden og blev udygtig til Kamp. Begge Glittuhallssöner faldt der; Eyjolv faldt og for Hallbjörn, men dog var der Liv i ham. Da kom Eyvind til, og slog saaledes til alle Sider ind imellem de Kæmpende med sit Stykke

Træ, at de vare nødte til at vige fra hinanden. Der vare ogsaa nogle Qvinder med ham, som kastede Klædningsstykker om deres Vaaben, og saaledes ophørte nu Kampen. Af Bjarnes Følge faldt fire Mænd, og mange vare saarede af dem, som levede. Thorkel havde ogsaa mistet fire Mænd. Eyvind spurgte, om Thorkel tillod, at Bjarne og hans Mænd bleve bragte hjem til Gaarden, og sagde, at han indsaae, at han og hans Følge vilde hjelpe sig selv; Thorkel lagde Eyvind ingen Hindringer i Veien. Der blev sørget for deres Liig, som der faldt, og dernæst toge begge afsted; Thorkel tog hjem til Krossavik, men Eyvind bragte Bjarne hen til Hof. Lægen Thorvard kom hen til Hof og forbandt de Saarede. Eilif Tjörvesön laae længe af sine Saar, men blev dog tilsidst helbredet. Bjarne tog strax hen til Glittuhalle og berettede ham hans Sønners Død; han tilbød ham at tage Ophold hos sig, og lovede selv at erstatte ham hans Sønner. Halle svarede: „stort Tab har jeg lidt ved at miste mine Sønner, men bedre er dog at have mistet dem, end at de skulde kaldes feige, som nogle af dit Følge. Endnu vil jeg forestaae mine Gaarde, og ikke tage hen til Hof, men modtag min Tak for dit Tilbud.”

En Dag sagde Bjarne til Lægen Thorvard: „nu er det bragt saavidt med vore Saar her paa Hof, at vi ville kunne hjelpe os selv alene efter dine Raad, men det veed jeg, at Thorkel Geitessön har ogsaa Saar, som ingen læger, og han bliver nu ogsaa meget svag. „Jeg önsker,” siger Bjarne, „at du tager hen til ham for at helbrede ham.” Thorvard sagde, at han vilde efterkomme hans Önske. Han tog nu afsted og kom til Krossavik omtrent i Middagsstunden; man spillede der Skak. Thorkel lænede sig op til den ene Skulder og saae paa Skakspillet, og var meget bleg. Ingen hilsede Thorvard, da han kom. Han gik strax hen til Thorkel og

sagde: „lad mig see dit Saar, thi det er blevet mig sagt, at det er farligt.“ Thorkel bad ham gjöre som han önskede. Han var der syv Nætter, og Thorkel blev bedre med hver Dag. Siden tog Thorvard bort fra Krossavik, og Thorkel betalte ham godt for sin Helbredelse. Han forærede ham en Hest og en Sölvring og var venlig og forekommende i sin Tale. Thorvard tog siden hen til Hof og berettede Bjarne, hvorledes Sagerne stode. Han var meget vel tilfreds med dette Udfald af Sagen, da Thorkel var bleven helbredet.

Denne Sommer gik det kun daarligt med Sommerarbeidet i Krossavik, thi Thorkel var ikke i Stand til at staae sin Hustru, Jorun, bi i Forretningerne, og det saae ud til, at han vilde nödes til at slagte sine Faar og Qvæg. Thorkels Tjenestekarl skulde gjöre en Reise omkring i Hertedet; han overnattede paa Hof, og fik der en gjestfri Modtagelse. Bjarne spurgte, hvorledes man havde det med Hensyn til Helbredstilstanden og Huusholdningen i det Hele taget. Tjenestekarlen sagde, at Sundhedstilstanden var temmelig god, men i den anden Henseende saae det bedrövelig ud. Om Morgenen, da han tog bort, fulgte Bjarne ham et Stykke paa Veien og sagde: „bed Thorkel om, enten at bringe herhen sine Tjenestefolk og Faar og Qvæg, eller jeg bringer ham Mad og Hö, saa at han ikke skal behöve at frygte for at miste sine Faar og Qvæget, og viis dig nu som en brav Mand.“ Tjenestekarlen tog nu afsted, og kom til Krossavik paa den Tid man spiste, og Jorun bragte Maden ind. Han gik hen til Thorkel, hilsede ham og berettede ham Ord til andet, hvad Bjarne havde talt. Jorun standsede paa Gulvet, og lyttede efter, hvad han sagde, men Thorkel svarede intet. Da sagde Jorun: „hvorför tier du til det, som er saa smukt tilbudt?“ Thorkel svarede: „jeg giver ikke hurtig Beskeed i denne Sag, thi slige smukke Tilbud

ville vistnok tykkes mange at komme noget uventet." Jorun svarede: „det er min Villie, at vi skulle tage hen til Hof i Morgen og aflægge et Besøg hos Bjarne, thi slige Tilbud synes at anstaae en saadan Mand, som han er." „Du skal raade for dette," siger Thorkel, „thi jeg har ofte erfaret, at du er baade klog, og önsker det bedste." Næste Morgen tog hun og Thorkel hjemme frá, tolv i Tallet, og da man kunde see deres Komme fra Hof, da blev Bjarne underrettet derom. Han blev glad ved at erfare dette, og gik dem strax i Möde, tog venlig imod dem og bad dem at opholde sig der. Frænderne talte med hinanden, og talte uden Forbeholdenhed om alle deres Sager. Tilsidst tilböd Bjarne Broddhelgessön Thorkel Geitessön Forlig og skulde han selv være Voldgiftsmand i deres Sager, og han erklærede, at han fra denne Tid af vilde stedse söge at föie sig efter hans Villie saa længe de levede begge. Thorkel erklærede sig tilfreds med disse Tilbud, og de bleve nu forligte for stedse. Thorkel tilkjendte sig fyrretyve Lod Sölv for Geites Drab, og siden tilsagde de hinanden fuldkommen Sikkerhed, og det holdt de siden. Bjarne var en dygtig Mand. De paa Hof have ikke været synderlig kloge, men for det meste have de havt Lykken med sig. Thorkel var en stor Hövding, og meget tapper og dygtig som Sagfører. Da han blev ældre, begyndte hans Gods at svinde ind, og da han holdt op med at forestaae sin Gaard, tilböd Bjarne ham Ophold hos sig, og der blev han til sin Död. Thorkel havde Börnelykke: hans Datter Ragnhild ægtede Lopt Thorarinssön; de havde ni Börn sammen. Deres Datter var Halla, som Steen fik til Ægte, Fader til Halla, som var Moder til Biskop Thorlak hin hellige. En Söster til Thorlak Biskop, ved Navn Ragnheid, var Moder til Paul Biskop og Orm Jonssön og Jon Præst Arnthorssön, og hermed slutte vi Vapnfirdingernes Saga.

Tillæg.

Landnámabók, Pag. 238—241.

Eyvind vapne og Ref hin röde, Thorsteen thjokkubeens Sönnur, foretoge en Reise fra Strind i Thronhjøm, til Island, formedelst deres Tvistigheder med Kong Harald. Hver af dem havde sit Skib. Ref blev dreven tilbage af Modvind, og Kongen lod ham dræbe; men Eyvind landede i Vapnafjorden, og tog hele Fjorden i Besiddelse fra Vesterdalsaaen, og opslog sin Bopæl i den Krossavik, som ligger længere op i Landet. Hans Sön hed Thorbjörn.

Ref hin rödes Sön hed Steenbjörn med Tilnavnet kort; han foretog sig ogsaa en Reise op til Island, og landede i Vapnafjorden. Hans Farbroder, Eyvind, forærede ham Landstrækningen mellem Vapnafjorden og Vesterdalsaa; han bosatte sig paa Gaarden Hof. Sönnur af ham vare Thormod stikublig, som boede paa Gaarden Sunnudal, Ref paa Refstader og Egil paa Egilsstader, Fader til Thorarin, Thröst og Hallbjörn og Hallfrid, som Thorkel Geitessön fik til Ægte.

En Mand ved Navn Ölve hin hvite, en Sön af Asvald Öxnathoressön, var Lehnsmand og boede i Almdalene. Han blev uenig med Hakon Jarl Grjotgardssön, og begav sig til Yrjar, hvor han döde; men hans Sön, Thorsteen hin hvite, begav sig til Island, og landede med sit Skib i Vapnafjorden, men der var Landet för taget i Besiddelse. Han kjøbte en Landstrækning af Eyvind vapne, og bosatte sig paa Toptaveller (som ligger nærmere Sökanten, end Sirreksstader), og boede der nogle Aar, förend han kom i Besiddelse af Gaarden Hof, paa den Maade, at han krævede Steenbjörn kort for de Penge, han havde laant ham; men han havde intet til at betale med, uden at afstaae Gaarden Hof. Der boede Thorsteen siden tredsindstyve Aar; han var en klog og en brav Mand. Han ægtede Ingebjörg, en Datter af Hrodger hin hvite; deres Börn vare Thorgils og Thord, Önund, Thorbjörg og Thorá. Thorgils ægtede Asvör, en Datter af Grötatle; deres Sön var Broddhelge. Hans förste Kone hed Halla, en Datter af Lyting Asbjörnssön; deres Sön var Vigabjarne. Han ægtede Ranveg, en Datter af Eirik fra Goddaler.

www.libtool.com.cn

FORTÆLLING OM THORSTEEN HVITE.
FORTÆLLING OM THORSTEEN STANGHUG.
FORTÆLLING OM BRANDKROSSE.

www.libtool.com.cn

Fortælling om Thorsteen hvite.

En Mand, ved Navn Ölve hin hvite, en Søn af Asvald, en Søn af Öxnathore, var Lehnsmand i Norge og boede i Naumudal (Nummedal); han flygtede derfra formedelst Hækon Jarls Fjendtligheder og begav sig til Yrjar (Örelandet), hvor han døde. Han havde en Søn, ved Navn Thorsteen, med Tilnavnet hin hvite; denne begav sig strax efter Faderens Død til Island, og medbragte alt sit Gods, og landede i Vapnafjorden; dengang var hele Island blevet bebygget. Paa den Tid boede der paa Gaarden Hof i Vapnafjord en Mand ved Navn Steenbjörn, med Tilnavnet kort; hans Farbroder, Eyvind, havde foræret ham Gaarden tilligemed hele Landstrækningen mellem Vapnafjordaa og Vestdalsaaen. Steenbjörn var meget ödsel. Da Thorsteen erfarede, at alle Landstrækninger der vare i Forveien tagne i Besiddelse, begav han sig til Steenbjörn, og kjøbte af ham et Stykke Land, og opslog sin Bopæl paa Toptavöll, hvor han boede nogle Aar, og hans Velstand og Anseelse tog bestandig til. Han havde kun kort Tid været bosat, da han begyndte at tænke paa at gifte sig, og friede til en Qvinde ved Navn Ingibjörg, en Datter af Hrodger hin hvite, en Søn af Hrafn, og hende fik han til Ægte. Med denne Qvinde avlede han fem Börn; Sønnerne hed Önund, Thörd og Thorgils, og Dötrene Thora og Ingibjörg; Thorgils var en haabefuld Mand. Thorsteen blev bestandig rigere, men for Steenbjörn gik det til agters;

han begav sig derfor til Thorsteen, og bad ham om at laane sig Penge, og tilsidst erholdt han saa meget af Thorsteen, at hans Gods var paa noget nær forödt, og tykkes denne nu, at Skyldnerens Forhold blev mere indviklet, thi han kunde mulig være uvederhæftig, hvorfor Thorsteen krævede Steenbjörn for sine Penge, og tilsidst enedes de saaledes om Pengebetalingen, at Steenbjörn aftraadte Gaarden Hof til Thorsteen. Denne flyttede derfor til Hof, og tilkjøbte sig Godord (Forstanderskab for Tempel og Herred), og blev en meget anseet Hövding i dette Bygdelav. Han var meget yndet af Alle, og da han havde boet mange Aar paa Hof, skete det, at Ingibjörg blev syg og døde. Dette tykkedes Thorsteen et stort Tab, men vedblev dog selv at drive Gaarden.

En Mand hed Thore, en Sön af Atle, som boede i Atlavik, Vesten for Vandet; der ere nu Faarehuse. Atle var gift; hans Kone hed Aslög, en Datter af Brynjolf hin gamle. Thore havde to Börn med hende: Sönnen hed Einar, men Datteren Olöf. Einar var en kjæk Mand, ei stor af Væxt, men et uroligt Hoved, og mindre godt lidt. Olöf var meget smuk og meget afholdt. Den Begivenhed indtraf med Hensyn til Thorsteen hin hvite, at han fik saa store Smerter i Öinene, at han deraf mistede Synet. Det tykkedes ham da, at han selv ikke længere var i Stand til at forestaae sin Gaard; han henyendte sig da til Thorgils, og bad ham at overtage Gaarden. Thorgils svarede, at det var hans Pligt, at yde ham den Bistand, han formaaede. Hans Fader raadete ham, at han skulde gifte sig, og frie til Olöf Thoresdatter. Som sagt, saa gjort, og hun tog hjem med ham; en god Forstaaelse herskede imellem dem, og de havde to Börn; Sönnen hed Helge, men Datteren Gudrun. Da var Thorgils omtrent tyve Aar gammel.

En Mand hed Hrane, med Tilnavnet gullhöt; han var Thorgils Pleiefader og beslægtet med Olöf; han var et uroligt Hoved, og havde hjemme paa Hof; man sagde, at han var ondskabsfuld. En Mand hed Thorkel, med Tilnavnet fleyte; han havde ogsaa hjemme paa Hof, og var beslægtet med Frænderne paa Hof; han var stor og stærk. En Mand, ved Navn Thorbjörn, boede i Sveinungsvik, en Gaard, som ligger imellem Thistelfjord og Melrakkasletten. Thorbjörn var en brav Mand; han havde meget store Kræfter, og var en Ven af Thorsteen hin hvite. En Mand, ved Navn Thorfinn, boede paa Gaarden Skeggjastader i Knefeldal; han eiede desuden en Gaard et andet Sted. Hans Kone hed Thorgerd; de havde tre Sønner: Thorsteen, med Tilnavnet hin fagre; den anden hed Einar og den tredie Thorkel; de vare haabefulde Ynglinge; dog udmærkede Thorsteen sig mest af Brödrene; han var fuldvoxen paa den Tid, denne Fortælling omhandler. En Mand, ved Navn Krake, boede paa den Gaard, som kaldes Krakalæk. Krake besad stor Rigdom; han var gift; hans Kone hed Gudrun. De havde een Datter, ved Navn Helga; hun var meget smuk, og blev anseet for at være det bedste Parti i hele Fljotsdalsherredet. Det fortælles, at Thorsteen bad sin Fader om at overlade sig endeel Gods; han sagde, at han vilde reise udenlands. Thorfinn sagde, at det stod til hans Tjeneste; han udredede saa meget, Thorsteen önskede. Da Thorsteen havde været paa Reiser nogle Somre, havde han forskaffet sig baade Rigdom og Anseelse, og hver Gang han reiste udenlands, efterlod han hos Faderen endeel af sit Gods, som han og hans Fader troede at behöve. Et Foraar, da Thorsteen opholdt sig her Vinteren over, talte Einar Thoressön med sin Fader og bad ham om Pengehjelp, thi han sagde, at han vilde indgaae Fællesskab med Thorsteen. Thorsteen

sagde, at han ikke vilde undslaae sig for at indgaae Fællesskab med ham, og forærede ham Halvdelen af Skibet, men sagde derhos, at deres Fællesskab spaaede ham intet godt, formedelst Einars **uvenskabelige Sindelag**. De reiste udenlands, og indgik Fællesskab. Thorsteen gjorde Alt for at hæve Einar, og viste ham overalt den største Opmærksomhed, men alligevel skete det, at Thorsteen overalt nød en større Agtelse, end Einar, fordi at han viste sig som en brav Mand og venskabeligsindet imod alle. Nogen Tid gik deres Fællesskab godt. Det fortælles, at en Vinter, da Fostbrödrene opholdt sig her, begyndte Thorfinn en Samtale med Thorsteen, og spurgte ham, hvad han havde i Sinde at foretage sig til næstkommende Sommer. Thorsteen sagde, at han vilde reise udenlands. Thorfinn sagde, at han hellere ønskede, at han vilde overtage Gaardens Drift tilligemed ham; men Thorsteen svarede, at han ikke havde nogen Lyst dertil, men sagde, at han kunde tage saa meget af sit Gods, han ønskede. Thorfinn sagde, at han havde lagt en Plan for ham; han vilde nemlig frie for ham til Helga Krakedatter. Thorsteen svarede, at der var en altfor stor Afstand imellem dem, da hun alene skulde arve Krake. Thorfinn sagde, at Partiet var lige, baade med Hensyn til Stand og Dannelse. De toge altsaa afsted, og bragte denne Sag paa Bane for Krake. Han erklærede sig vel tilfreds hermed, og Sagen blev nu forebragt Helga, og hun gav ham et samtykkende Svar; Vidner vare tilstede ved Thorsteens Trolovelse. Thorsteen vilde først reise udenlands, men ved hans Tilbagekomst skulde de have Bryllup. Thorsteen og Einar reiste udenlands, men Thorsteen fik en Sygdom paa Overfarten, som man pleier at kalde Skjörbug, og blev udygtig til at gjøre Tjeneste. De andre dreve Spot med ham, og Einar var Ophavsmanden dertil. Da de kom

til Norge, leiede de der et Huus, men overlode Thorsteen ganske til sin Skjebne. Han laae syg hele Vinteren. Einar drev Spot med ham, og lod digte (Nidvers) om ham. Engang om Foraaret begav Einar sig til Thorsteen, og bad ham at dele Godset imellem dem; han sagde, at han önskede at erholde Skibet alene, thi ham tykkedes, at Thorsteen neppe vilde komme til at gjöre Reisen med til Island. Thorsteen svarede, at dette havde gaet efter hans Spaadom med Hensyn til Einars Charakter. De deelte altsaa Godset imellem dem, saaledes at Einar skulde vælge, men Thorsteen laae i Sengen og deelte det. Einar erholdt Skibet og foretog en Reise til Island om Sommeren; da han kom til Island, blev han spurgt om Nyheder. Han svarede, at han ikke kunde fortælle synderlige Nyheder; men sagde derhos, at Thorsteen havde ikke været ganske död, men han troede dog, at efter al Sandsynlighed vilde han aldrig mere vende tilbage. Einar red hjem til sin Fader, og sagde alt Ondt om Thorsteen. Om Efteraaret kom et Skib fra Udlandet til Reydarfjord. Einar red hen til Skibet, og fik udvirket ved Bestikkelser, at Östmanden skulde bringe den Efterretning, at Thorsteen var död; Östmanden gik ind paa dette, og de andre Skibsfolk bevidnede Sandheden heraf. Einar tog derpaa hjem, og fortalte Thorsteens Död, og sagde, at han havde faaet en skrækkelig Dödsmaade.

Denne Vinter bad Einar sin Fader, at han vilde frie for ham til Helga Krakedatter; Thore sagde, at det skulde skee. De rede altsaa begge hjemme fra, og aflagde et Besög hos Krake, og anholdt om hans Datters Haand for Einar. Krake svarede hertil, at han önskede först at erholde sikker Efterretning om, at Thorsteen var död, og i saa Fald troede han, at han vilde gifte Einar sin Datter, dersom dette var först bragt paa det Rene. Thore svarede, at det var utilbörligt,

at Einar skulde vente paa Svar af den Qvinde, som strax blev lovet Thorsteen til Ægte. Krake vilde dog ikke afgive en bestemt Erklæring i denne Sag. Fader og Søn rede altsaa hjem igjen med uforrettet Sag, og kort derefter red Einar Nord paa, hen til Hof, og fortalte Thorgils sit Frieri, og at han havde faaet Afslag. Hrane var der tilstede, og begyndte saaledes: „til liden Nytte er det dig, Einar, at have mægtige Frænder, dersom du ikke kan faae denne Qvinde til Ægte, og paa den anden Side,” sagde han, „havde Thorgils Venskab ikke stort at betyde, dersom han skulde vise sig ligegyldig ved den Fornærmelse, som Einar havde lidt.” Thorgils svarede: „mig tykkes, at Krake har handlet meget klogt, thi det samme vilde jeg ogsaa have gjort, naar jeg var i hans Sted.” Einar fortalte Krakes Ord uforvanskede, men Hrane eggede Thorgils til at ledsage Einar. Thorgils sagde, at han anede intet godt, om man end kunde bringe dette Parti i Stand. Thorgils fulgtes dog med Einar, og de besøgte Krake; han gav det samme Svar som før med Hensyn til denne Sag. Da sagde Thorgils: „det er muligt, at du raader for din Datter, men du vil neppe undgaae, at der tilbyde sig andre Ankepunkter imod dig.” Krake svarede: „jeg vil ikke udsætte mig for det,” og han gav Einar sin Datter til Ægte, og gjorde Brylluppet paa sin Gaard. Krake skulde gaae ganske fri med Hensyn til, at den Pagt var blevet brudt, han havde sluttet med Thorsteen.

Med Hensyn til Thorsteen skal det berettes, at han blev lægt, og gjorde sit Skib seilfærdigt til at reise til Island; han landede i Reydarfjord den næste Sommer efter at Einar havde sit Bryllup; han solgte sit Skib til Östmændene, og havde nu bestemt at holde op med at foretage Handelsreiser, og vilde til at gifte sig med Helga. Strax efter Tilbagekomsten til Island fik han Efterretning om, hvilke

Forandringer der vare skete med Hensyn til denne Sag; han tog hen til sin Fader, og lod ikke desmindre Salget af sit Skib staae ved Magt. Thorsteen lod sig ikke mærke med noget denne Sag angaaende, men købte sig et Skib om Vinteren, som overvintrede i Bolungarhavn, og gjorde det ganske seilfærdigt. Hans Brødre havde ogsaa i Sinde at reise udenlands tilligemed ham, men de bleve ikke saa hurtig færdige, som han, thi de skulde reise omkring i Herredet for at indkræve deres Penge. Östmændene yttrede Utilfredshed med at maatte vente paa Thorsteens Brødre, dersom de fik Bör. Hertil svarede Thorsteen: „jeg vil ride bort fra vort Skib, og see at træffe dem, og bede dem at skynde sig, men I skulle vente paa mig i det Mindste syv Nætter.” Thorsteen red om Öxarfjorden op til Bolungarhavn; derfra op paa Mödrudalshede og ned i Vapnafjorden, siden i östlig Retning over Smjörvatnshede og över Jökulsaen, der hvor Broen ligger over den, saa over Fljotsdalsheden og Lagarfjot og saa langs med denne Flod længere op i Landet, indtil han indtraf i Atlavik en Morgen tidlig. Thore var tagen til Skoven, og alle hans Tjenestekarle med ham, ned til Budlungaveller. Einar var hjemme, og endnu ikke opstaaet, da Thorsteen kom derhen. En Kvinde, ved Navn Osk, stod udenfor; hun spurgte, hvem den Fremmede var. Thorsteen sagde: „jeg hedder Sigurd, og jeg er i Gjeld til Einar, og den har jeg nu i Sinde at betale ham; gaa derfor ind og væk Einar, og bed ham at gaae ud.” Thorsteen havde et Spyd i Haanden og en Uldbat paa Hovedet. Kvinden vækkede Einar; han spurgte, hvem der var kommen. Hun sagde, at han kaldte sig Sigurd. Einar stod da op og tog Skoe paa Födderne, svøbte en Kappe om sig og gik derpaa ud. Da han var kommen ud, saae Einar, at der stod Thorsteen for ham, hvilket han syntes mindre godt om. Thorsteen

begyndte saaledes: „derfor er jeg kommen herhid, at jeg vil vide, hvormed du vil bøde den Spot, du drev med min Skjörbug paa hiin Overfart, da du og de andre Skibsfolk gjorde Nar af mig; jeg vil være fornöiet med lidet.” Einar svarede: „kräv först alle de andre, som dreve Spot med dig, og skulde de allesammen give dig Opreisning, vil jeg ikke alene udeblive dermed.” Thorsteen sagde: „jeg er ikke saa forlegen for Penge, at jeg gider opspurgt alle de andre, men jeg vil, at du skal holde mig skadeslös for din Part.” Einar sagde, at han ikke vilde vide noget heraf at sige, og vendte sig om, henimod Sovestuen. Thorsteen bad ham at vente lidt, og ikke ile saa hurtig til Helgas Seng. Einar lod som han ikke lagde Mærke til Thorsteens Ord. Derpaa stödde Thorsteen til Einar med Sværdet og gjennemborede ham; Einar faldt död omkuld ind i Sovestuen. Thorsteen bad Tjenestepigen om at drage Omsorg for Einar. Thorsteen red den samme Vei tilbage, han havde taget förste Gang; han red Vester paa over Hals til Thorbjörns Sæterhytter, som ligge imellem Melrakkasletten og Ormsaa. Han spurgte Thorbjörn, om hans Brödre havde været der; men Thorbjörn svarede, at det ikke var Tilfældet. Thorsteen fortalte det Skete, og bad ham at sige til sine Brödre, at de skulde skynde sig hen til Skibet. Thorsteen red nu hen til Skibet. — Tjenestepigen gav Thore Efterretning herom, og lod sige ham, at hans Sön var dræbt. Thore tog da ogsaa strax afsted Nord paa til Vapnafjorden, fulgt af to Tjenestekarle; han satte over Floden paa en Baad, og reiste lige hen til Hof. Der fortalte han Fränderne sin Söns Drab. Thorgils sagde, at han havde ikke anet noget godt, dengang Einar fik Helga til Ægte. De bade ham at fölges med; han lod da hente sine Heste. Hrane sögte ved Tilskyndelser at bevæge Thorgils til at tage hurtig afsted. Thore derimod vendte

hjem igjen, hvilket han gjorde efter Thorgils Raad; men hans Tjenestekarle fulgtes med Thorgils, og de vare nu syv i Tallet, og begave sig paa Reisen.

Thorsteens Brødre rede hen til Thorbjörns Sæterhytte Morgenen efter at Thorsteen havde været der; de spiste der Davre, og derpaa lagde de dem til at sove. Thorbjörn fra-raadede dem dette, og fortalte dem nu Einars Drab, og det Budskab, han skulde bringe dem fra Thorsteen; Thorbjörn var en Ven af begge Parterne. Kort efter kom Thorgils derhen med sit Følge, og de vare syv i Tallet. Thorbjörn underrettede Brødrene om Thorgils Ankomst, og vækkede dem; der gaves ingen Udvei til at undkomme. Thorbjörn raadede dem til at grave en dyb Grøft inde i Sæterhytten lige for Dören, „men jeg skal staae i Dören;” som sagt, saa gjort. Thorgils ankom da med Følge til Sæterhytten; de antog for afgjort, at Brødrene vare inde i Sæterhytten, da Heste stode der udenfor, som endnu vare trætte, og Byrderne nylig tagne af dem. „Jeg veed,” siger Thorgils, „at de ere her.” Thorbjörn svarede: „du er meget skarpsindig, men alligevel ere Brødrene ikke her, som du paastaaer, men jeg lod hente Tømmer paa Hestene, og vi have nylig taget Byrderne af dem; de ere nylig komne fra Vinterhusene, men før bleve de brugte til at bringe Bygningstømmer til Sveinungsvik fra Strandkanten, hvor det driver paa Land, og Hestene ere mine.” Thorgils sagde, at han ikke vilde troe dette, „og gaa du bort fra Dören, thi vi ville undersøge Sæterhytten.” Thorbjörn svarede, at det vilde han ikke gjøre, „eftersom I ikke fæste Lid til mit Udsagn.” Hrane sagde: „Lader os da dræbe ham, dersom han ikke vil gaae bort fra Dören.” Thorgils svarede: „det vil min Fader misbillige.” Da bød Thorkel fleyte sig til at løbe bag om Husene og op paa dem, og springe saa ned igjen mellem Thorbjörn og Dören,

og faae ham paa den Maade bragt fra Dören ved at stöde ham ned for Skraaningen. Thorgils bad ham at udföre dette. Som sagt, saa gjort, og Thorbjörn blev paa denne Maade dreven fra Dören, og derpaa bandt de ham. Derefter gik de hen til Dören, men viste sig nu tvivlraadige i, hvem der först skuldé gaae ind i Hytten. Da Thorgils blev dette var, sagde han: „vi vise os temmelig feige, dersom vi ikke vove at gaae ind i Hytten.“ Derpaa löb Thorgils ind. Thorbjörn sögte at bevæge ham derfra, og sagde, at han fraraadede ham at gaae derind; men Thorgils ændsede ikke hans Raad. Han havde Skjoldet over Hovedet, og löb nu ind i Hytten, men styrtede i Gröften, hvor Brödrene da dræbte ham. Derpaa rev Thorgils Fölge Taget af Sæterhytten, og angrebe Brödrene i nogen Tid. Hrane gullhöt laae paa Sæterhyttens Væg, og kastede saaledes nogle Jordklumper ind i Hytten. Da blev han saaret med et Spyd i Haanden. Brödrene forsvarede sig meget tappert, men Enden blev, at de faldt der begge, og de efterlode sig en stor Berömmelse. Der faldt ogsaa begge Thores Tjenestekarle, og den tredie Mand, Thorgils Thorsteenssön, som da var tredive Aar gammel. Thorbjörn blev befriet af sit Fangenskab strax efter at Kampen var til Ende, og han bragte alle de Varer, som havde tilhört Brödrene, hen til Skibet i Bolungarhavn, og fortalte Thorsteen det Skete. Thorsteen sagde, at Thorbjörn havde viist sig heri som en brav Mand, og de skiltes ad meget gode Venner.

Thorsteen reiste udenlands om Sommeren, og var borte fem Aar; han stod i Gunst hos Stormænd, og alle ansaae ham for at være en tapper og modig Mand. Hrane gullhöt tog hjem til Hof, og fortalte Thorsteen begge Thorfinnsönnernes Drab og at begge Thores Tjenestekarle ogsaa vare dræbte. Thorsteen spurgte ham da: „men hvor er min Sön,

Thorgils?" Hrane svarede: „han er ogsaa dræbt." Da sagde Thorsteen: „ondskabsfuldt fortæller du det Skete, og stedse har du og dine Raad afstedkommet meget ondt." Dette syntes alle store Tidender, da det spurgtes. Næste Sommer blev der anlagt Sag imod Thorsteen Thorfinnssön, og han blev erklæret fredlös for Thorgils Drab. Broddhelge var tre Aar gammel, dengang hans Fader blev dræbt, og han var allerede dengang haabefuld i en saa ung Alder. Thorsteen Thorfinnssön tog igjen til Island efter fem Aars Forløb, og landede med sit Skib i Midfjord; han red strax selv anden Nord paa til Hof. Broddhelge var dengang otte Aar gammel, og legede udenfor paa Gaardspladsen; han bad dem opholde sig der. Thorsteen spurgte, hvorfor han indbød Gjeste. Han svarede, at han eiede der Alt i Fællesskab med sin Bedstefader. Thorsteen Thorfinnssön og hans Følgemand gik derpaa ind i Stuen. Thorsteen hvite mærkede paa Lugten, at Kjöbmænd vare ankomne, og spurgte, hvem de vare. Thorsteen Thorfinnssön fortalte ham Sammenhængen. Thorsteen hvite sagde: „syntes du, at min Hjertesorg ikke var stor nok, uden at du besøgte mig, den blinde, gamle Mand. Thorsteen Thorfinnssön svarede: „det var ikke min Bevæggrund, tværtimod vil jeg overlade Sagen angaaende din Sön Thorgils til din Afgjörelse, og jeg er i Besiddelse af Midler til at böde for hans Drab, saaledes at ingen för skal være bleven dyrere betalt." Thorsteen hvite sagde, at han ikke önskede at bære sin Sön i sin Pengepung. Thorsteen Thorfinnssön, som blev kaldet hin fagre, sprang da op og lagde sit Hoved paa sin Navne, Thorsteen hvites Knæer. Da svarede Thorsteen hin hvite: „jeg önsker ikke, at dit Hoved skal blive skilt ved Kroppen; der ere Örene paa sin rette Plads, hvor de först voxede, men paa de Vilkaar slutter jeg Forlig imellem os, at du skal tage

herhen til Hof, og medbringe alt dit Gods, og saa længe skal du opholde dig her, som jeg ønsker det; men du skal sælge dit Skib," Thorsteen hin fagre gik ind paa dette Forlig, og da han og hans Kammerater kom ud, legede Ynglingen Helge Thorgilssön med et guldprydet Spyd, som Thorsteen fagre havde ladet blive staaende uden for Dören, dengang han gik ind. Thorsteen fagre sagde til Helge: „vil du modtage Spydet af mig som Foræring?" Helge raadførte sig med sin Pleiefader, Thorsteen hvite, om han skulde modtage Spydet af Thorsteen fagre. Thorsteen hvite bad ham tilvisse at modtage Spydet, og belønne ham derfor. Thorsteen hin fagre opholdt sig den Gang een Nat paa Hof. Thorsteen fagre tog derpaa hen til sit Skib og solgte det; derpaa flyttede han hen til Hof og medbragte alt sit Gods. Han forstod at gjøre betydelig talrigere sin Navne Thorsteen hvites Creaturer. Da han havde været der i nogen Tid, ønskede Thorsteen hvite, at han skulde frie til Helga Krakedatter, hvilket ogsaa skete. Thorsteen hvite ledsagede ham; Sagen gik efter Önske, og Krake erklærede, at det var overeensstemmende med sin Villie. Helga tog altsaa hen til Hof med Thorsteen fagre, fordi Thorsteen vilde, at Brylluppet skulde holdes paa Hof, af den Aarsag, at han syntes, at han var for svag til at overvære det andre Steder, end hjemme paa Hof; dette skete da ogsaa. Brylluppet gik godt; Ægtefolkene enedes godt. Thorsteen fagre opholdt sig i otte Aar paa Hof hos sin Navne, og var ham i Süns Sted med Hensyn til alle Forretninger. Da dette Tidsrum var forløbet, talte Thorsteen hvite med sin Navne, og sagde: „du har staaet din Pröve, og du er en dygtig og brav Mand i alle Henseender, og meget flirk. Nu ønsker jeg, at du skal gjøre en Forandring med Hensyn til din og din Faders og din Svoger Krakets Stilling, og I skulle alle begive eder uden-

lånds med alt eders Gods, thi jeg troer, at min Frænde, Helge, begynder at hade dig, og han er nu atten Aar gammel, men det er sandsynligt, at jeg ikke vil leve længe herefter, og jeg ønsker, at vi skulle skilles ad som Venner; men min Frænde, Helge, vil blive heftig og anmassende, og ingenlunde retsindig. Nu skal du følge mit Raad, og ophold dig ikke længere her, end jeg har raadet dig." Thorsteen fagre sagde, at det skulde skee, og han kjøbte to Skibe, og reiste bort af Landet med sin hele Familie. Hans Fader Thorfinn og Krake, hans Svoger, toge ogsaa bort med ham. De landede nordlig i Norge, og næste Sommer begave de dem Nord paa til Haløgaland (Helgeland), og opslog sin Bopæl der med sin hele Familie. Der boede Thorsteen fagre saa længe han levede, og blev anseet for at være en meget tapper og modig Mand.

Helge var som Yngling hos sin Pleiefader Thorsteen hvite; han blev med Alderen baade stor og stærk, tidlig moden, haabefuld og anseelig; i sin Barndom var han temmelig taus, og allerede i den yngre Alder anmassende og trodsig, men sindrig og opfindsom. Det skete en Dag paa Hof, da Qvæget var samlet paa Malkepladsen, at der var iblandt det en stor og frygtelig Tyr. En anden Tyr var der ogsaa tilstede, som Frænderne eiede; den var meget stor. Helge stod udenfor, og saae paa at Tyrene begyndte at stanges, og den Tyr, som havde hjemme paa Hof, maatte vige for den fremmede Tyr. Da Helge saae dette, gik han ind og hentede store lisskoe, og bandt dem fast til Tyrens Pande. Derpaa begyndte de igjen at stanges, indtil denne stangede hiin fremmede Tyr ihjel; lisskoene havde nemlig bibragt den meget dybe Saar. Alle syntes, at de var en berømmelig Gjerning, Helge havde udført, og af denne Begivenhed blev han kaldet Broddhelge, og i de Tider

antog man det for heldbringende, at have to Navne. Det var en almindelig Tro, at de, som havde to Navne, vilde leve længere. Strax kunde man see, at Helge vilde blive en stor Høvding, men tillige anmassende. Thorsteen hvite levede kun eet Aar efterat han og Thorsteen fagre skiltes ad, og alle vare enige i, at han havde været en stor Høvding. Geite i Krossavik fik til Ægte Hallkatla, en Datter af Thidrande, en Søn af Ketil thrym, en Søn af Geite og Hallkatla. I Förstningen fandt et stort Venskab Sted mellem Geite og Broddhelge, men senere aftog det og blev tilsidst til fuldkomment Had, som det fortælles i Vapnfirdingernes Saga, og hermed slutte vi Fortællingen om Thorsteen hvite.

Fortælling om Thorsteen stanghug.

En Mand, ved Navn Thorsteen, boede i Sunnudal, baade gammel og havde nær mistet Synet; han havde været en stor Viking i sine yngre Aar; han var endnu en overmodig Mand, endskjönt han var bleven gammel. Han havde en Søn, ved Navn Thorsteen; han var stor af Væxt, tapper og meget sagtmodig; han bestred med saadan Dygtighed Gaardens Drift hos sin Fader, at neppe vilde tre Mænd have udrettet mere. Thorsteen var temmelig fattig, men eiede en stor Mængde Vaaben. Fader og Søn eiede Stodheste, og de tjente især noget ved at sælge unge Heste, thi de vare alle gode Rideheste og modige.

En Mand, ved Navn Thord, var Tjenestekarl paa Hof hos Bjarne; han passede Bjarnes Rideheste, og derfor blev

han kaldet Hesterögter. Thord var meget anmassende; han lod ogsaa mange føle, at han var Tjenestekarl hos en Rigmand, men derfor var dog ikke hans Værd større, og ikke blev han derfor mindre forhadt. I Kost hos Bjarne vare to Mænd, hvoraf den ene hed Thorhall og den anden Thorvald; de skumlede over alt det, som forefaldt i Herredet. Thorsteen og Thord bleve enige om at foranstalte en Hestekamp med unge Heste, og da den gik for sig, kunde Thords Hest ikke godt staae sig. Thord slog derpaa Thorsteens Hest mellem Næseborene, da han saae at hans Hest ikke kunde staae sig; men Thorsteen saae dette, og slog derpaa Thords Hest, og da raabte alle. Derpaa slog Thord Thorsteen med Hestestangen; Hugget ramte det ene Öienbryn; det flængedes og faldt ned for Öiet. Thorsteen skjar et Stykke af Nederdelen af sin Skjorte og bandt det flængede Stykke fast, og lod som intet var forefaldet, og bad, at man skulde skjule dette for hans Fader; herved blev det altsaa. Thorvald og Thorhall skumlede over denne Tildragelse, og kaldte ham Thorsteen stanghug.

Kort før Juul om Vinteren stode Qvinderne i Sunnudal tidlig op til deres Arbeide, og Thorsteen stod da ogsaa op, og bragte Hö ind, og derpaa lagde han sig paa Bænken. Hans Fader, den gamle Thorarin, kom da derind, og spurgte, hvem der laae. Thorsteen nævnede sit Navn. „Hvorfor er du saa tidlig oppe, min Sön?“ sagde den Gamle. Thorsteen svarede: „Jeg synes ikke at jeg har Valget imellem mange til at bestille, hvad der forefalder,“ sagde Thorsteen. „Har du ikke Smærter i Hovedet, min Sön?“ sagde den Gamle. „Jeg mærker ikke noget dertil,“ sagde Thorsteen. „Hvad kan du, min Sön, fortælle mig om Hestekampen forrige Sommer; blev du ikke slaaet, som en Hund, min Sön, saa at du besvimed?“ „Det tykkes mig ingen Ære, at kalde

det heller Hug, end blot Beröring¹." Thorarin sagde: „Jeg havde ikke troet, at jeg havde en feig Søn." „Siig kun herom, Fader," sagde Thorsteen, „det som du ikke vil senere komme til at fortryde." „Herom vil jeg ikke kunne sige saa meget," sagde Thorarin, „som jeg attraaer." Nu stod Thorsteen op og tog sine Vaaben, og begav sig hjemme fra, og tog Veien hen til Hestestalden, hvor Thord passede Bjarnes Heste, og der traf han ham. Da sagde Thorsteen til Thord: „jeg önskede at vide, gode Thord, om det skete af Vaade, at du slog mig ved Hestekampen forrige Sommer, eller er slikt skeet med din Villie?" Thord svarede: „dersom du har to Munde, saa kan du vexelviis kalde det Vaadegjærning, hvis du saa synes, eller ogsaa sige, at det er skeet med Villie, og hermed har du de Böder, som jeg har i Sinde at erlægge." „Du skal belave dig paa," sagde Thorsteen, „at det er sandsynligt, at jeg ikke oftere vil kræve dig for disse." Derpaa löb Thorsteen hen imod ham, og gav ham Banehugget; dernæst begav han sig til Hof, og traf der en Qvinde ude, og sagde til hende: „fortæl Bjarne, at Qvæg har stanget hans Hesterögter, Thord, og at han vil komme til at vente paa ham, indtil han kommer selv hen til Hestestalden." Gaa hjem, Menneske," sagde hun, „men jeg skal fortælle ham dette ved Leilighed." Thorsteen tog nu hjem igjen, og Qvinden begav sig til sit Arbeide. Bjarne stod op om Morgenen, og da han havde sat sig ved Spisebordet, spurgte han, hvor Thord var; man svarede ham, at han var taget hen til Hestene. „Jeg troede dog, at han vilde være kommen hjem igjen, dersom han var uskadt." Da begyndte den Qvinde, som Thorsteen havde talt med: „det er sandt, som ofte bliver sagt om os Qvinder, at vi

¹) Ordspillet kan ikke gjengives paa Dansk, da atburör deels kan betyde: et Tilfælde; deels: at noget bringes i Nærheden eller henimod noget andet.

ikke have meer end en middelmaadig Forstand. Thorsteen stanghug kom her i Morges, og sagde, at Qvæg havde stanget Thord saaledes, at han ikke vilde være i Stand til at hjælpe sig selv, men jeg vilde ikke vække dig dengang, og saa havde jeg senere glemt dette." Da stod Bjarne op fra Bordet, og gik hen til Hestestalden, og der fandt han Thord dræbt, og han blev siden begravet. Bjarne anlagde Sag imod Thorsteen, og han blev erklæret fredlös; men Thorsteen blev alligevel hjemme i Sunnudal og arbeidede for sin Fader, men Bjarne lod det gaae upaataalt hen.

Om Efteraaret sved man Hoveder af slagtede Faar paa Hof, men Bjarne sad udenfor, og hørte paa, hvad Folkene talte om. Da begyndte Brødrene Thorhall og Thorvard saaledes, og sagde: „vi havde ikke troet, dengang vi tingede os i Kost hos Vigabjarne, at vi vilde komme til at svide her Lammehoveder, medens Thorsteen, som han har faaet erklæret fredlös, svider Bedehoveder i Sunnudal; det havde været bedre, at han havde viist sig mere skaansom imod sine Frænder i Bødvarsdal, og ikke ladet den fredløse Mand sidde lige saa høit som han i Sunnudal, men de fleste blive mere sagtmodige, dersom en Ulykke hænder dem, og vi kunne ikke blive kloge paa, naar han vil udslætte denne Plet paa sin Anseelse." En Mand svarede: „det er værre at have sagt dette, end tiet stille, og det er sandsynligt, at en Trold har forhexet eders Tunge, men vi troe, at Bjarne vil søge at undgaae at beröve hans blinde Fader og de övrige Uforsørgede i Sunnudal den sidste Stötte, men det forekommer mig usandsynligt, at I ville ofte komme til at svide Lammehoveder her paa Hof, eller tale om Begivenhederne i Bødvarsdal." Derpaa begyndte man at spise, og lagde sig til at sove, og ingen kunde mærke, at Bjarne havde hørt paa Samtalen. Næste Morgen vækkede Bjarne Thorhall og Thor-

vard, og bad dem ride hen til Sunnudal, og bringe sig Thorsteens Hoved adskilt fra Kroppen før Klokken ni, „og mig tykkes, at I ere bedst skikkede til at udslætte en Plet paa min Ære, dersom jeg ikke har selv Kraft nok dertil.” De syntes nu, at de havde sagt for meget, men toge dog afsted lige hen til Sunnudal. Thorsteen stod i Dören, og hvæssede et kort Sværd; da de kom derhen, spurgte Thorsteen, hvorhen de agtede at reise; de svarede, at de søgte efter Heste, men Thorsteen sagde, at dem behövede de ikke at søge længe efter, „da de ere her i Nærheden af Gjerdet.” „Det er dog ikke afgjort,” sagde de, „at vi ville finde dem, dersom du ikke vil nærmere vise os Veien hen til dem.” Da gik Thorsteen ud, og da han havde tilbagelagt et Stykke Vei, svang Thorvard sin Öxe, og styrtede ind paa Thorsteen. Thorsteen stödde til ham med Haanden, saa at han faldt omkuld, og gjennemborede ham med sit Sværd. Da vilde Thorhall hugge til Thorsteen, men han havde samme Skjebne, som Thorvard. Derpaa bandt Thorsteen dem begge op paa Hestene, og lagde Tömmen op, og drev dem saaledes hen til Veien, og Hestene gik hjem til Hof. Tjenestekarlene stode udenfor paa Hof, og gik nu ind og fortalte Bjarne, at Thorhall og Thorvard vare komne hjem, og sagde, at de ikke havde gjort en sorgjeves Reise. Bjarne gik da ud, og saae nu den rigtige Sammenhæng, og talte ikke flere Ord herom; han lod dem jorde, og alt var roligt indtil Juletiden var udlöben. En Aften, da Rannveig og Bjarne vare gaaede i Seng, begyndte hun, og sagde: „hvad troer du man taler nu mest om i Herredet.” „Det veed jeg ikke,” svarede Bjarne; „mig tykkes, at manges Dom er ikke værd at agte paa.” „Det er Gjenstanden for den meste Omtale, at man troer, at Thorsteen stanghug ikke vil kunne begaae nogen Misgjerning, som du vil ansee for nödvendigt at hevne;

han har nu dræbt tre af dine Tjenestekarle, og dine Tingmænd troe ikke at kunne vente sig synderlig Bistand af dig, dersom du lader dette uhevnet, og du maa være meget foranderlig (med Hensyn til at hevne Fornærmelser).” Bjarne svarede: „her maa man sande det, som man pleier at sige, at ingen bliver klog af andres Skade, og jeg vil nu laane Öre til hvad du har at sige; men Thorsteen har ingen dræbt uden Aarsag.” De holdt op med denne Samtale, og sov Natten over. Om Morgenen vaagnede Rannveig, da Bjarne tog ned sit Skjold; hun spurgte ham, hvorhen han skulde. Han svarede: „nu skal det vise sig, om jeg eller Thorsteen i Sunnudal er den anseeligste,” sagde han. „Hvor mange skulle ledsage dig?” sagde hun. „Jeg vil ikke overfalde Thorsteen med Overmagt,” sagde han, „og jeg har i Sinde at gaae alene.” „Gjør ikke det,” sagde hun, „alene at vove dit Liv i Kamp med dette frygtelige Menneske.” Bjarne sagde: „nu kan man sande, at det gaaer dig saaledes, som de Qvinder, der græde over det den ene Stund, som de egge een til kort i Forveien; jeg taaler ofte længe nok, at baade du og andre egge mig, men paa den anden Side nytter det ikke at hindre mig, naar jeg vil gaae.” Bjarne tog hen til Sunnudal, og Thorsteen stod i Dören; de vexlede nogle Ord mellem hinanden. Bjarne sagde: „du, Thorsteen, skal gaae til Tvekamp med mig i Dag, paa den Höi, som her er i Marken.” „Jeg fattes alt,” sagde Thorsteen, „til at kæmpe med dig; men jeg skal strax forlade Landet, da Skibe begynde at gaae, thi jeg kjender din Ædelmodighed, og veed, at du vil understøtte min Fader, dersom jeg forlader ham.” „Det hjælper ikke,” sagde Bjarne, „at du vil undslaae dig for dette.” „Du tillader dog vel,” sagde Thorsteen, „at jeg först taler med min Fader.” „Vel gjør jeg det,” sagde Bjarne. Thorsteen gik ind, og fortalte sin Fader, at

Bjarne var kommen der, og udfordrede ham til Tvekamp. Den Gamle svarede: „enhver kan vente, dersom han har at gjøre med en mægtigere Mand, og er han i samme Herred som han, og han har paa en eller anden Maade fornærmet ham, at han ikke vil komme til at opslide der mange Skjorter, og det er derfor, at jeg ikke begræder dig, at mig tykkes, at du har meget forbrudt; tag derfor dine Vaaben, og forsvar dig mandigen, og engang har der været de Dage, at jeg havde ikke bukket under for en slig Mand, som Bjarne er; og er han dog en stor Kæmpe; mig tykkes ogsaa bedre, at miste dig, end at have en feig Søn.” Derpaa gik Thorsteen ud, og de gik hen til hin Höi, og Kampen begyndte, og deres Rustninger bleve forhuggede; da de havde kæmpet længe, sagde Bjarne til Thorsteen: „jeg er nu törstig, fordi jeg er mindre vant til dette Arbeide, end du.” „Gaa da hen til Bækken,” sagde Thorsteen, „og sluk din Törst.” Bjarne gjorde dette, og lagde imedens sit Sværd hos sig. Thorsteen tog det op, saae paa det og sagde: „du har dog vel ikke havt dette Sværd i Bødvarsdal?” Bjarne taug til dette. De gik igjen op paa Höien og kæmpede i nogen Tid, og Bjarne tykkedes, at Thorsteen besad større Vaabenfærdighed, og stod mere fast for, end han havde ventet. „Mange Ting hænde mig i Dag,” sagde Bjarne, „mine Skobaand ere nu lösenede.” „Bind dem da,” sagde Thorsteen. Bjarne bukkede sig nu ned, men Thorsteen gik ind og bragte igjen to Skjolde og eet Spyd; han gik op paa Höien til Bjarne, og sagde til ham: „her har du et Skjold og et Sværd, som min Fader sender dig, og Sværdet vil ikke blive mere slövt, end det, du har för havt i Dag; jeg er heller ikke oplagt til længere at staae blottet for dine Hug, men jeg önsker meget at holde op med denne Kamp, fordi jeg er bange for, at du vil gaae af med Seiren, men enhver

har sit Liv kjært, dersom det staaer kun til ham." „Nu hjælper ikke at undslaae sig," sagde Bjarne; „vi skulle endnu kæmpe." „Jeg vil ikke hugge først," sagde Thorsteen. Dernæst huggede Bjarne Thorsteens Skjold i Stykker, og derpaa forhuggede Thorsteen Bjarne's Skjold. „Det er et stort Hug," sagde Bjarne. Da svarede Thorsteen: „dit Hug var ikke mindre." Bjarne sagde: „bedre bider nu det Vaaben, som du har havt i Dag, end för." Thorsteen svarede: „jeg vilde undgaae at begaae en Misgjerning, dersom det kunde skee, og jeg er bange for at kæmpe med dig; jeg önsker endnu at overlade hele Sagen til din Afgjörelse." Bjarne skulde da hugge til Thorsteen, og de vare begge ganske blottede. Da sagde Bjarne: „det er ikke lige Bytte, at begaae en Misgjerning i Sedet for at udöve en god Gjerning; jeg troer, at jeg er godt tjent med dig alene i Stedet for mine tre Tjenestekarle, dersom du vil være mig en tro Tjener." Thorsteen svarede: „der har i Dag tilbudt sig Leilighed for mig til at svigte dig, dersom min onde Skjebne havde været større, end din Lykke, og jeg vil vistnok ikke svigte dig," sagde Thorsteen. „Jeg indseer," sagde Bjarne, „at du er en udmærket Mand; men du tillader mig nok," sagde han, „at gaae ind til din Fader, og fortælle ham, hvad jeg finder for godt." „For mig maa du gjöre som du vil," sagde Thorsteen, „men vær dog forsigtig." Da gik Bjarne ind hen til det Aflukke, hvor den gamle Mand laae. Thorarin spurgte, hvem der var, og Bjarne nævnede sit Navn. „Hvilke Nyheder har du at fortælle, Bjarne?" spurgte Thorarin. „Din Sön Thorsteens Drab," sagde Bjarne. „Forsvarede han sig modig?" sagde Thorarin. „Jeg troer ikke, at mange har været meer kampdygtige, end din Sön Thorsteen var det." „Det er ikke forunderligt," sagde Thorarin, „at Kampen i Bödvarsdal faldt uheldig ud for de

andre, da du overvandt nu min Søn." Da sagde Bjarne: „jag vil tilbyde dig Ophold paa Hof, og der skal du indtage den anden Æreplads saalænge du lever, og jeg vil være dig i Søns Sted." „Det gaaer saaledes med mig," sagde den Gamle, „som dem, der selv ere ude af Stand til at udrette noget, og den Dumme glædes ofte ved andres Løfter, men Stormændenes Løfter, naar de ville formilde eens Smerter over det Skete, ere af den Beskaffenhed, at de ere til Lindring kun for een Maaned, men efter dens Forløb, blive vi betragtede som et Almisseelem, men derved komme vi ikke snart til at glemme vore Sorger; men den Mand, som en slig Mand, som du er, tilsiger et Løfte ved Haandtag, maa finde sig tilfreds med det, hvadsomhelst der end maatte være forefaldet; jeg vil ogsaa modtage dette Løfte af dig, og gaa du derfor herhen til Aflukket, hvor min Seng staaer, og du maa komme noget nærmere, fordi jeg, som nu er bleven meget gammel, ryster paa hele Legemet formedelst Alderdom og Svaghed, og heller ikke er det umulig, at min Søns Død har gaaet mig tjl Hjertet." Bjarne gik da ind i Aflukket og tog den Gamles Haand. Han bemærkede da, at han havde et Sværd, hvormed han vilde stikke efter ham; han tog strax Haanden til sig og sagde: „du elendige Gamle," sagde Bjarne, „nu vil det gaae efter din Fortjeneste mellem os; din Søn Thorsteen lever, og han skal tage hen til Hof med mig, men for dig skulle Trælle arbejde; men du skal dog ikke komme til at mangle noget, medens du lever." Thorsteen tog nu hjem med Bjarne til Hof, og tjente ham til sin Død, og man var enig om, at han overgik de fleste med Hensyn til Ærlighed og Tapperhed. Bjarne beholdt sin Anseelse, og blev desto mere afholdt og sagtmodigere, jo ældre han blev; han var meget udholdende, og hengav sig den sidste Deel af sin Levetid

til Guds frygt. Bjarne reiste udenlands og foretog sig en Reise til Rom, og paa denne Reise døde han; han ligger begravet i Staden Valeri, som er en stor By, og ligger noget nærmere hertil end Rom. Bjarne havde Börnelykke. Hans Søn hed Skeggbrodde, som bliver omtalt i flere Sægaer, og var en udmærket Mand i sin Tid. Bjarnes Datter hed Halla og Gudrid, som Lavmanden Kolbeen fik til Ægte. Yngvild var ogsaa Bjarnes Datter, som Thorsteen Siduhallssøn ægtede; deres Søn var Magnus, Fader til Einar, Fader til Biskop Magnus. Desuden var Amunde en Søn af Thorsteen og Yngvild; han ægtede Sigrid, en Datter af Thorgrim hin blinde. Datter af Amunde var Hallfrid, Moder til Amunde, Fader til Gudmund, Fader til Magnus hin gode og Thora, som Thorvald Gissurssøn fik til Ægte. En anden Datter af Gudmund hed ogsaa Thora, en Moder til Orm svinfelling. Gudrun var ogsaa en Datter af Amunde, Moder til Thordis, Moder til Helga, Moder til Gudny Eyvindsdatter, Moder til Sturlesønnerne Thord og Sighvat og Snorre. Rannveig var en Datter af Amunde, Moder til Steen, Fader til Gudrun, Moder til Arnfrid, som digre Helge ægtede. Endelig var Thorkatla en Datter af Amunde, Moder til Arnbjörg, Moder til Præsten Finn og Thorgeir og Thurid, og af denne Familie ere mange Stormænd komne, og hermed sluttes Fortællingen om Thorsteen stanghug.

Sagnet om Brandkrossi.

Vi begynde Helgernes Saga med Ketill Thrym, thi ham vide vi at have været ættesælest af de Personer som denne Saga omtaler. Fra ham udlede Sidemændene deres Herkomst, saavel som og Krosvigerne og Droplaugsöonnerne. Vi agte derhos at berette, hvorledes Helgi Asbjörnssön — der efter kyndige Folks Omdömme maa anses for den fornemste Mand i denne Saga — nedstammer fra Landnamsmændene.

Rafnkell hed en Mand, som kom til Island i Slutningen af Landnamstiden, han var Rafnssön. Som han opholdt sig i Skridaldalen drömte han at en Mand kom til ham, og bad ham skyndsomt reise sig, og rykke op derfra med alt Sit. Rafnkell vaagnede, og drog bort i samme Stund; men lige derpaa nedstyrtede hele Bjærgtet ved et Fjældskred, og begravede under sig en Orne og en Tyr Rafnkell tilhørende, det eneste som der var blevet tilbage. Men han tog til Rafnkellsdal, og bebyggede hele Dalen, saanær tyve Gaarde, med sine Mænd; selv nedsatte han sig paa Steinraudsstad, og blev inden lang Tid en mægtig Hövding ved sin Rigdom og talrige Tilhængere. Hans Söner vare Asbjörn og Thorir. Efter Rafnkells Död skiftede Sönerne hans Efterladenskab imellem sig, og tilfaldt Thorir Faderens Gaard; Asbjörn derimod bosatte sig paa det Sted, som kaldtes Lokheller, men som nu heder Rafnkellsstad, og drev den Gaard godt.

Asbjörn var gift med Hallbera en Datter af Rollaug Rögnvaldssön, Jarlen paa Möre, han havde med hende en Sön, som blev kaldt Helgi. Helgi var i sin Opvæxt stille, ordknap og meget forsigtig i sin Tale, og vakte det Omtale blandt Folk, hvorledes han skikkede sig. Asbjörn blev ikke gammel. Da han döde tog Helgi Arv efter ham, og boede

en tidlang paa Lokheller, men efter nogle Aar hævede han sin Husholdning, overlod sit Næstsödskendebarn Rafnkell Thorirssön det Hele, og tog ud af Landet. Han tilbragte mange Aar med Fribyggeri i Fællig med sine Frænder i Norge og paa Örknöerne var og nogle Sommere paa Vikings- tog, og gjaldt for en af de tappreste, om han end ei var nogen Sturværksmand i Kræfter og Vaahensfærdighed. Herved erhvervede han sig Formue og Anseelse, og tog nu tilbage til Island. Ved Ankomsten hertil böd Spakbessi ham Ophold hos sig, dette tog Helgi imod, og drog med ham til Bessastad. Samme Aar fik Helgi Bessis¹ Söster Oddlaug til Ægte; deres Samliv blev godt, og inderligt paa begge Sider. Helgi var dengang uden Bopæl, da ingen var villig til at aftræde ham Hus og Hjem paa den Tid af Aaret.

Der var en Mand som hed Odd med Tilnavnet Sindri, velhavende og stridig at have med at gjöre; han havde valgt sig Bosted ligeoverfor Bessestad paa den anden Side af Lagarfloden, og opført der en smuk Gaard. Odd var gift og havde en Sön ved Navn Osvif; om ham gik det Ord, at han i Sindelag svarede til Navnet. Osvif var Handelsmand, pragtlysten og övet i alle Lege, men hengiven til Spot og Praleri. Det var engang som Svogrene Bessi og Helgi talte sammen, at Helgi spurgte Bessi, hvor han kunde anvise ham en Bopæl, eller hvilket Raad han kunde give ham i saa Henseende. Bessi gav ham et Raad hertil, som de siden fuldbragte. Saasnart Floden lagde til gjorde Helgi sig et Ærende over til Oddsstad, og slog paa Glæde og Gammen ved Osvif. Noget efter kom Folk paa Oddsstad og Bessastad overens om, at holde Folkelege mellem dem paa begge Gaardene.

1) Tillægsordet „spakr“ 2: vis = Bessis Ögenavn, er her, for Korthed's Skyld, og da al videre Betegnelse for Manden er overflödig, bortkastet.

En Mand havde sit Tilhold paa Oddsstad som hed Otrygg, han gjorde sig til af sin Færdighed, og stillede sig gjerne mod Osvif; hvorhos han lod Osvif høre, at han udviste mere Praleri end Raskhed i Legend. Kort derpaa dræbte Odd Otrygg, og Helgi Ashjörnsson paatog sig Sögsmaalet efter den Dræbte. Folk søgte nu at udvirke Forlig mellem Parterne, men dertil var der ingen anden Udvei end at Bessi blev ene om Vilkaarene; og blev Freden da tilveiebragt paa den Maade, at Bessi kun idömte Odd ringe Pengeböder, men derimod kjendte ham skyldig til at have forbrudt Gods og Gaard, og Ret til Ophold i Herredet. Odd var vel yderst utilfreds med Sagens Udfald, men maatte dog lade det blive derved, da mange fra tidligere Tider undte ham denne Ufærd. Helgi indlöste atter Gaarden til sig af rette Vedkommende uanseet Odds Modvillighed; blev Enden paa Legen den, at Odd maatte römme Herredet, og er der ikke mere om ham at fortælle i denne Saga, hvorvel han er bleven holdt for en Kraftkarl. Helgi gjorde imidlertid Anstalter til sin Husholdning paa Oddsstad, og höldt sig færdig til at fare derhen med alle den første Fardag. Men da Odd lavede sig til at flytte fra sit Hjem den første Fardag lod han slagte en Tyr og koge Kjödet, og lige för han tog væk, endelangs ad begge Bænke opsætte Borde, og derpaa sætte alt Oxekjödet. Han gik da derhen og talte saalunde: „her ere nu saa omhyggeligt udstyrede Borde, som om det kunde være til mine kjæreste Venner — hele dette Gilde giver jeg til Frey, imod: at han lade ei den som efter mig kommer drage bort fra Oddsstad med mindre Harme, end jeg nu gör!“ Efter dette tog Odd hjemme fra med alt Sit.

Om Droplaugesönnernes Herkomst have nogle afgivet denne Beretning, der om den end er lidet bekjendt og

kunde synes somme mindre troværdig, dog er mørende nok at høre.

I den indre Vfk i Vapnafjorden boede en Mand, som hed Grim; han var i sin yngste Alder, ugift og velholden med Husdyr og Hjorde. Han lod opdrætte paa sin Gaard et Ungnöd brandkorset¹ af Farvetegning, og udmærket ved sin Löd og Störrelse; den Oxe skattede han höiere end alt hvad han ellers eiede af havende Fæ og Hjorde, lod den om Sommeren söge sin Græsning paa Hjemmarkerne, og gav den Mælk hele Aaret igjennem; med dette blev han ved i ti Aar. En Sommer som Hjemhöet stod i Stakke rundt om Huseene hændte det sig, at Oxen tog underlig paa Veie, löb ud og ind og kastede Stakkene omkuld; Folk gik da hen for at gribe den, men det lykkedes ikke den ændsede nu ingen, og blev jo olmere jo flere der kom til. Tilsidst satte den sig i Fart, og tog Veien lige frem helt ud til den ydre Krossavik, der kastede den sig i Vandet, og svømmede ud paa Havet saa langt man kunde öine den fra Landet. Grim blev meget ilde ved Tabet af sit Yndlingsdyr, og tog sig denne Hændelse meget nær. Han havde en Broder i Oxefjorden som hed Thorsteinn, det var en dygtig Bonde forstandig og afholdt, Brödrene holdt og meget af hinanden. Der blev nu sendt Bud efter Thorsteinn, og da han kom, sögte han ved allehaande Forestillinger at tale Grim til Rette, had ham ikke tage sig sit Tab saa nær da meget kunde erstatte det, og han havde Kvæg nok tilbage, af hvilket han med Tiden kunde tillægge sig et ikke mindre

1) Tillægsordet 'brandkrossóttir' sammensat af 'brand', som forekommer i samme Betydning i Dansk f. Ex. i Brandfux, Brandgaas, brandgul, Brandlilje m. fl. Ord, tilkiendegiver Farven, og 'krossóttir' o: korset, derimod Tegningen; — men hvor dette brandgule Kors var, i Panden, paa Brystet eller Ryggen, — eller om Dyret var trelödet, f. Ex. hvidt med brandgule og sorte Skjolde, kan man af Ordet ikke slutte, da dette kun forekommer i denne Sage, og desuden ikke er gængs i Talesproget.

fortrinligt Dyr; samt tilføiede, at det maatte anses for en stor Udmærkelse for ham som Eier, at begge Vigene bleve opkaldte efter hans Oxe. Men med alt det var det ikke anderledes fat med Grim, end at det som Thorsteinn sagde gik ligesom ind af det ene Øre og ud af det andet; blev Thorsteinn der om Vinteren til Opmuntring for Broderen, men desuagtet tog Grim af i Udseende, blev sløv og utidig for alting, og nød kun lidt Mad og Søvn. Henimod For-aaret forhørte Thorsteinn sig hos Grim, om han ikke kunde have Lyst til at reise udenlands; og anførte som Grund til sit Forslag, at dette ofte gav en Forandring derved; at Sindet lettedes for de Bekymringer som ellers hemmede Folks Glæde og Gammen. Grim svarede, at han nok kunde have Lyst dertil hvis Broderen fulgte med, og hertil erklærede Thorsteinn sig villig naar Grim's Tilstand derved bedredes. De ansatte da Folk til at varetage Driften af deres Gaarde, og toge sig Plads paa et Skib i Unaos. Det var dengang gængs at have Skindpelse som Handelsvarer til fremmede Lande, dette gjorde de og medtog kun faa Tærepenge eller andet Gods til Reisen. Det Skib Brødrene vare med havde en heldig Overreise, de landede i Trondhjem, hvor de opsloge et Tælt paa Strandbredden. Folk drev nu fra Skibet hver til sin Hjemstavn, men Brødrene bleve tilbage i deres Tælt.

En Morgen tidlig kom en Mand til Brødrenes Tælt, han var stor og stærk, og kaldte sig Karhöfdi. De spurgte ham, hvor han var fra, og hvorhen han skulde. Han svarede, at han havde hjemme hos en Bonde som hed Geitir, til hvem han skulde have fire og tyve Skindpelse; tillige lod han dem vide, at Geitir var formuende og dertil den bedste Skyldner nogen kunde have. De overlode ham saa mange Pelse som han ønskede, og betingede sig Mel til

Gjengjæld. Karhöfdi gjorde deraf en Bylt, kastede det Hele paa Skulderen, og drog derpaa bort. Noget efter kom en Mand til dem inde fra Trondhjem som hed Thorir, han indbød dem i Kost hos sig; dette Tilbud antog de og droge hjem til ham. Det var en god Bonde, og de bleve der godt holdte.

De forespurgte sig jævnlig hos Thorir Bonden om Geitir, men han kjendte ham ikke, og derved blev det. Det varede imidlertid ikke længe før de fik Lyst til at opsøge Geitir, Thorir søgte vel at raade dem derfra, men det hjalp til intet; de toge da hjemmefra op efter alle Dale, og spurgte paa hvert Sted om Geitir, men Ingen vidste noget af ham at sige.

Endelig i en Afdal kom de til en gammel Mand, hos hvem de og forhørte sig om Geitir, men han kjendte ham heller ikke. Da spurgte Thorsteinn, om han ikke vidste af nogle Kjendingsnavne som vare tillagte Navnet Geitir; hertil gav han den Besked, at der mellem Bjærgene gaves nogle Klippemure som kaldtes Geitishammre, samt betegnede dem Veien til disse Klipper. De droge nu videre, fulgte den Vei, Manden havde angivet, og kom hen paa Dagen til Geitishammre. Der bleve de var en Klippehule, ind i den gik de; da de havde gaaet noget, saa de Ild længere inde i Hulen, og ved Ilden en Mand i hvem de gjenkjendte deres gamle Bekjendt Karhöfdi. Han sprang op imod dem, og bød dem velkomne. De satte sig nu ned ved Ilden, og idet de kastede Öinene omkring sig, forekom det dem som om de saa Grims Oxe Brandkrossi, hel og holden staa der under den ene Side af Hulen. Karhöfdi tog imod deres Yderklæder og bortfjernede sig. Da han kom tilbage, bad han dem at træde indenfor i Hallen. Der sad Folk paa begge Bænke, og kjendte de paa dem deres Skindpelse

igjen. En Mand sad i Høisædet iført en rød Pels, han var stor og af stateligt Udseende. Han blev først til at hilse dem, og tilbød dem at dvæle hos sig saalænge de lystede, samt anviste dem Sæde ved Siden af sig — dette var Geitir. De bleve der beværtede rigeligt med Mad og gode Drikkevarer. Indenfor paa Geitirs anden Side havde to smukke Kvinder deres Plads, sad den ham nærmest som var ældst og var det hans Kone, men den anden hans Datter. De to Brødre havde kun været der en kort Tid, før Grim atter blev forstemt og indesluttet. Geitir mærkede dette snart; han igjledte da en Samtale med ham, og sagde: „jeg har en Sag at gjøre god igjen mod dig Grim, det er den, at jeg ved min Træl Karhöfdi fravendte dig dit Yndlingsdyr Brandkrossi, den bedste Oxe som gaves paa hele Island, — det der bares dig for den første Aften var kun dens Bælg udstoppet med Meel — og har jeg betænkt dig det, som Vederlag for din Oxe. Det er tillige forekommet mig, at du mere end tilfældigt har kastet dine Öine paa min Datter Droplaug; og staar din Hu til hende, skal jeg nok give dig hende til Ægte, med en antagelig Formue i Hjemgift, hvis du tager hende med dig til Island. Hun er velbaaren i Moderæt, og ikke kommen af Smaafolk heller paa Fædrenesiden, forsaavidt som min Fader hørte til de Storartede i Væxt og Gjærning og min Moder var af fornem Slægt.” Dette Forslag huede Grim, hvorpaa hans og Droplaug's Ægteforening noget efter gik for sig, og blev festlig holdt med et kosteligt Bryllupsgilde. Thorsteinn Grim og Droplaug bleve anviste Soveplads i en Sidegang af Hulen, og delte de der et Sengerum hele Vinteren igjennem. Der opstod snart et hjerteligt Forhold mellem de Nygifte, var Grim nu mere end tilfreds med sin Stilling. En Dag da det led mod Foraaret spurgte Geitir Grim, hvad han

agtede sig for Sommeren. Han sagde, at han lystede saameget til Island som til Livet at leve. Geitir bad ham da se sig om et Skib og lade det udruste, paa Penge dertil skulde det ikke mangle, og lovede at lade Karhöfdi besørge alt hvad de havde af Gods og Handelsvarer ned til Skibet.

Brödrene gjorde som Geitir havde forordnet, og gjorde alt i Stand til Bortreisen. Ved Afskeden vexlede Svogrene mange gode Ord, og bad Geitir Grim idet de skildtes, at have Raadighed for dem begge sig og Droplaug, med Tilføiende, at alt da nok vilde gaa godt. Som Brödrene vare færdige til Afseiling, kom Karhöfdi ned til dem med Brandkrossis Bælg fuld af Mel, paa Ryggen; han gik ud paa Skibet og lagde den forsigtig ned der hvor de sagde til; noget efter kom han ned igjen med Vederlaget for deres Skindpelse; og tredie Gang med to Kister hvoraf den Ene var fyldt med Droplauges Klæder og Smykker, og den Anden med hendes Udstyr, bestaaende af Guld Sölv og Kostbarheder. Da dette var indskibet lagde de fra Land, og holdt nu ud paa Havet. De havde en heldig Reise og landede i den indre Krossavík; der blev Brandkrossis Bælg fört i Land, og er efter den begge Vigene opkaldt. Brödrene toge hver hjem til sin Gaard, og solgte siden Skibet.

Thorsteinn giftede sig ikke længe derefter, og forögede saa sin Æt i Oxefjorden; han blev en dygtig Bonde. Men Grim boede i Krossavigen, lykkelig og tilfreds med sin Stilling saalænge Droplaug levede, og blev anset for en særdeles rask Mand. Droplaug var en smuk og statelig Kvinde, driftig, höihjærtet og stilleladen, hjælpsom og trofast mod sine Venner, men storagtig og uböielig naar der blev gjort hende imod, og grum mod sine Uvenner. Hun blev ikke nogen gammel Kone, og döde paa Sygeleiet. Grim tog

sig hendes Dødsfald saare nær, og fölte sig kun lidet glad fra den Dag af. Med Droplaug havde han en Datter ved Navn **Mardöl**, det var en væn og agtbar **Mö**, der lignede Moderen i meget, og blev vennsæl, huld og huslig som hun voxte til. Efter Droplaugs Frafald kom hun först til at forestaa Faderens Hus og fandt alle sig vel ved det som hun forestod; men senere blev hun bortgift til en Mand paa **Gilsár öster** i **Hjeradsdalen**, og blev ved ham Moder til **Grim Mardölssön**, som igjen var Fader til **Droplaug**, **Grim** og **Helgis Moder**.

SAGAN

www.libtool.com.cn

PÓRÐI HREÐU,

besørget og oversat ved H. FRIDRIKSSON,

udgivet

af

det nordiske Literatur-Samfund.

Nordiska oldskrifter ... VI

KJÖBENHAVN.

TRYKT I DET BERLINSKE BOGTRYKKERI.

1848.

www.libtool.com.cn

F o r o d.

Nærværende Saga, der omhandler Begivenheder fra Slutningen af det tiende og Begyndelsen af det ellefte Aarhundrede i den nordlige Deel af Island, antages af *P. E. Müller* (Sagabibliothek, I, S. 273) at være nedskreven ikke senere end i det fjortende Aarhundrede. Sagaen er för bleven udgivet, efter et middelmaadigt Haandskrift, af Vice-Laymand *B. Markússon* i „Nokkrer margfrooder Sögu Þættir Islendinga”, Holm, 1756. Ved nærværende Udgave ere fornemmeligen benyttede følgende Haandskrifter: 1) Et Membranfragment Arnæ-Magn. Nr. 551 d, 4to. Dette Fragment indeholder Sagaens Begyndelse, og ender med Ordene: at Þorkell kemr, Side 12°. 2) Papirshaandskriftet Arnæ-Magn. Nr. 139, Fol. 3) Membranhaandskrifterne Arnæ-Magn. Nrr. 471, 4to, 586, 4to, 152, Fol., 554 b β, 4to. 4) Papirshaandskriftet Nr. 27 i Rask's Samling paa Universitetsbibliotheket. 5) Membranerne Nr. 1003 og 1147 paa Kongens Bibliothek. 6) Papirshaandskrifterne Arnæ-Magn. Nr. 163, b, Fol., og 564, b, 4to. Af disse har jeg især lagt 551 d til Grund, saa langt dette Membranblad naaede, og derefter fornemmeligen 139, da dette Haandskrift, uagtet först skrevet i en senere Periode (i det 17de Aarhundrede), skjönnes at have været en temmelig nøiagtig Afskrift af den Membran, hvoraf nu kun hint Brudstykke haves tilbage.

Det navnlig ved sine vigtige Genealogier interessante Tillæg, der indeholder et Slutningsbrudstykke af en fra den

sædvanlige Redaction ikke lidet forskjellig Bearbejdelse af Thord Hredea Saga, er aftrykt efter et, nu paa enkelte Steder ulæseligt, Membranfragment, Arnæ-Magn. Nr. 564, A. 4to, der tillige indeholder Bergbúa þáttur og Kumlbúa þáttur. Ved de ulæselige Steder har jeg benyttet en Afskrift af samme med Arne Magnussons Haand, i hvis Tid Membranen vel har været mere læselig end nu.

De Trykfeil, jeg i Texten har bemærket, ere: Adalsteinsfóstra (4⁴) f. Adalsteinsfóstra; Hörða-Kárasonar (6¹¹) f. Hörða-Kárasonar; sinnkom (8⁷) f. sinnkom; Ábjörn (15²⁷) f. Ásbjörn; fremi⁴ (16⁶) f. fremi²; mál⁵ (16¹⁵) f. mál⁴; sú⁶ (16¹⁹) f. sú⁵; flut-ning (21¹⁶) f. flutn-ing; ävaurin (22²¹) f. äsvaurinn; fósri (27²²) f. fóstri; fra (32⁴) f. frá; reid (37²⁶) f. reði.

www.libtool.com.cn

SAGAN

AF

PÓRÐI HREÐU,

besörget ved

H. Friðriksson.

www.libtool.com.cn

www.libtool.com.cn

THORD HREDES SAGA,

oversat af

H. Friðriksson.

Der var en Mand, som hed Thord, en Sön af Hardekare; han var en meget anseet Mand; han var Hövding over de Herreder, som vare i Nærheden af ham. Han var Herse af Rang, men stod over Jarle i mange Henseender. Han havde ægtet en Kone af fornem Slægt. Han havde med sin Kone tre Söner og en Datter. Den ældste af hans Söner hed Steingrim, den anden Klypp, den tredie Eyulv; men Datteren hed Sigrid. Deres Börn vare alle haabefulde; men dog var Klypp den förste af sine Brödre. De vare alle udmærkede og overmaade stærke, smukke og anseelige, som deres Slægt var. Deres Söster, Sigrid, var en særdeles smuk Kvinde, pralende og höisindet. Hun havde den störste Færdighed i kvindelige Haandarbejder af alle de Kvinder, som der opvoxede samtidig med hende. Og da Brödrene næsten vare fuldvoxne Mænd, blev deres Fader syg og döde. Han blev stedet til Jorden med megen Pragt efter gammel Skik. Og efterat Arveölet var holdt, fødte Thords Hustru et Drengbarn, der var baade stort og smukt. Ham blev givet Navn, og Hustruen vilde, at han skulde hedde Thord efter hans Fader, da hun meente, at han vilde blive en stor Mand, dersom han slægtede sine Frænder paa. Da Thord voxede til, var han höi af Væxt og stærk, smuk og anseelig, hardför, uskaansom mod alle dem, som hann var uvenlig sindet imod, men afholdt af Folk i Almindelighed. Han var gavmild, blid i Tale og vennefast. Han var meget munter og sær-

Þórðr hét maðr, son Hörða-Kára, mikill at virðingu. Hann var höfðingi yfir þeim hærudum, er hánnum váru nálæg. Hann var hersir at nafnbót, en jörlum var hann framarr at mörgum hlutum. Hann hafði fengit göfugt kvánfang. Hann átti við húsfreyju sinni þrjá sonu ok eina dóttur; hét hinn elsti Steingrímr, annarr Klyppr, þriði Eyjúlfr, en dóttir Sigríðr. Öll váru börn þeirra mannvænlig. Klyppr var þó fyrir þeim bræðrum. Allir váru þeir miklir menn ok furðuliga sterkir, vænir ok stórmannligir, sem þeir áttu kyn til. Sigríðr, systir þeirra, var allra kvenna vænust, ok ofláti mikill, ok skapstór. Hón var allra kvenna høgust, þeirra er þar uxu upp henni samtíða. Ok sem þeir bræðr váru nær fulltíða menn, tók Þórðr faðir þeirra sótt ok andaðist, ok var útferð hans veglig gör eptir fornum sið. Ok er erfit var drukkit, fæddi húsfreyja Þórðar sveinbarn, bæði mikit ok frítt. Því var nafn gefit, ok vildi húsfreyja, at Þórðr hėti, eptir fædur sínum; kveðst þat hyggja, at verða myndi mikilmenni, ef í ætt brygði. Ok er Þórðr óx upp, var hann mikill ok sterkr, yænn ok stórmannligr, harðgörr, úvæginn við alla þá, sem hánnum var líft við, en vinsæll við alþýðu; hann var mildr af fè ok blíðr viðmælis, vinfastr; hann var gleðimaðr mikill, ok manna fimastr við alla leika; syndr var hann hverjum manni betr ok skáld gott. Í þann tíma reðu Gunnhildarsynir ríki í Noregi, er þetta

var¹ tíðinda. Ok er Þórðr óx upp, fýsti hann til hirðar Gamla konungs Gunnhildarsonar, er allra manna var vinsælastr í Noregi af öllum konungum, þegar leið² Hákon Adalsteinsfóstra. Þá var Þórðr tólf vetrar, er hann ræðst til hirðar Gamla konungs, ok virðist konunginum hann afbragðsmaðr um allt þat, sem hann skyldi reyna³, ok var með hánum þrjá vetr; gekk hann jafnan fyrir konunginum í hverjum háska eða mannhættu, þegar konunginn var í bardögum, ok fékk hann því mikla virðing ok metnað; var hann af slíku víðfrægr. Ok er Þórðr hafði verit þrjá vetr með Gamla konungi, sagði hann konungi, at hann fýstist at vitja eigna sinna. Konungr mælti: „Góða fylgd hefir þú oss veitta, ok mikils háttar maðr mantu verða.“ Konungr spretti af sér saxi, er hann var vanr at bera dagliga, ok mælti til Þórðar: „Hèr er eitt sax, er ek vil gefa þér, ok ek hygg, at gipta muni fylgja; þar með skal fylgja vinátta mín.“ Þórðr þakkaði hánum þenna sóma ok allan annan, er hann gördi til hans. Konungr mælti: „Þess bið ek, at þú gefir engum manni eða lógir, nema þú eigir höfuð þitt at leysa; er ok eigi úlíkligt, at þess munir þú ok við þurfa.“ Þá svarar Þórðr: „Ek ætla mér, herra! ekki á lengðar frá yðr at vera, meðan ek á kost yðr at fylgja.“ Þá segir konungr: „Þat man eigi vera; því at vit munum aldri sjást, síðan vit skiljum nú.“ Þórðr varð fár við orð konungs ok svaraði engu, ok tók síðan orðlof⁴ af konunginum, ok fór heim til búa sinna, ok urðu frændr hans hánum fegnir. Hafði Klyppr bróðir hans tekit undir sik allar eignir

¹) var udeladt i 551 d, men tilføjet som nødvendigt Tillæg, overensstemmende med de øvrige Haandskrifter.

²) leið er udeladt saavel i 551 d, som de andre Haandskrifter, med Undertagelse af Nr. 27 og 471, i Følge hvilke det her er tilføjet.

³) Rettet i Følge 139 og 471. og flere Haandskrifter, istedenfor rīna i 551 d, med mindre det er feilskrevet for vīna.

⁴) Skrevet orlof i 551 d.

deles behændig i alle Slags Lege. Han var en bedre Svømmer end nogen, og en god Skjald. Paa den Tid, da dette gik for sig, raadede Gunnhildssønner over Norge. Da Thord voxede til, fik han Lyst til at tage til Kong Gamle Gunnhildssöns Hof, som var den meest afholdte Konge i Norge, næst efter Kong Hakon Adalstensfostre. Dengang Thord tog til Kong Gamles Hof, var han tolv Vintre gammel. Kongen syntes, han var en fremragende Mand i alt, hvad han skulde udføre. Han opholdt sig hos Kongen tre Vintre. Han gik altid foran Kongen i enhver Livsfare, naar Kongen var i Kamp; han opnaaede stor Anseelse og Ære, og blev vidtberømt. Da Thord havde været tre Vintre hos Kong Gamle, sagde han til ham, at han ønskede at tage til sine Eiendomme. Kongen sagde: „Et godt Følgeskab har du ydet os, og en anseet Mand vil du blive.” Kongen løste fra sit Bælte et Sværd, som han pleiede at bære daglig og sagde til Thord: „Her er et Sværd, som jeg vil give dig, og hvormed jeg troer at Lykke vil følge; dermed skal følge mit Venkab.” Thord takkede ham for denne Hædersbeviisning ligesom alle de andre, som han viste ham. Kongen sagde: „Det beder jeg dig om, at du ikke giver dette Sværd til nogen Mand, eller skiller dig af med det, med mindre du skal kjøbe dit Hoved fri, hvilket heller ikke er usandsynligt, at du vil komme til at behøve.” Thord svarede: „Jeg agter, Herre! ikke at være fjærnet fra eder for længere Tid, saalænge det staaer til mig at følge eder.” Da sagde Kongen: „Det vil ikke gaae saaledes til; thi vi ville aldrig see hinanden, efter at vi nu skilles ad.” Thord blev taus ved Kongens Ord, og svarede ikke; siden tog han Orlov af Kongen og foer hjem til sine Godser, og hans Frænder bleve glade ved hans Komme. Hans Broder, Klypp, havde overtaget Bestyrelsen af alle hans og hans Bröders Eiendomme, og var bleven

Hövding over de Herreder, som deres Fader havde været sat over. Han var ogsaa Herse af Titel. Men kort efter at Thord tog bort fra Kong Gamle, sloges denne og Kong Hakon den gode; og i det Slag faldt Kong Gamle, som der er fortalt i de norske Kongers Sagaer.

Kong Sigurd slefa (Fraade), Gunnhilds Søn, havde stor Lidenskab for Fruentimmer. Han lagde i sin Seng Olöv, en Datter af Skjegge paa Yrje. Hun var Herse Klypp Thordsöns Hustru. Thord æggede ofte sin Broder, Klypp, til Hevn. Og engang kom Thord til at tale med sin Broder og sagde: „Hvorledes er dette? vil du ikke ryste den Vanære af dig, som hviler paa dig i Forhold til Kong Sigurd, og vil du saaledes blive til et Vidunder og blive dadlet af hver Mand, og vil aldrig synes at kunne ansees for slig en Mand, som dine forrige Frænder have været, dersom du vil taale af Kong Sigurd, at han skal tilføie dig en saadan Vanære, at han lægger din Ægtehustru i sin Seng, uden at du forsøger at hevne det? Skjönt der er nogen Forskjel paa Styrke, er det bedre, at lade sit Liv med Ære, dersom Skjæbnen har det saaledes bestemt, end at taale slig en Vanære uden at gjøre noget. Jeg og minè Brödre ville hellere tilbyde dig at fare med dig, end at taale dette længere, uden at vi forsøge at hevne det, hvorledes det end gaaer.” Da svarede Klypp: „Sandt siger du, Broder! at fuldelig var det nödvendigt at hevne denne Vanære, dersom der gaves Leilighed; og fuldbegjerlig er jeg efter at hevne paa ham min Vanære.” Efter denne Samtale gjøre alle Brödrene dem færdige til at reise hjemmefra med en stor Flok Mænd, og begive dem paa Veien til Uplandene, hvor de spurgte at Kongen var til Gilde. Og da de kom til den Gaard, hvor Kongen var tilstede og sad ved Drikkebordet, stillede Brödrene deres Folk i den Orden, i hvilken de skulde gaae

þeirra bræðra, ok görzt höfðingi yfir þeim hëruðum, sem faðir þeirra var áðr yfir skipaðr; var hann ok hersir at nafnbót. En litlum tíma síðarr, en Þórðr fór í braut frá Gamla konungi, börðust þeir Hákon konungr hinn góði ok Gamli konungr; ok í þeirri orrustu fell Gamli konungr, sem segir í sögum Noregskonunga.

Sigurðr konungr slefa, Gunnhildarson, var úeirðarmaðr mikill um kvennafar. Hann lagði í rekkju hjá sër Álöfu, dóttur Skeggja á Yrjum. Hón var húsfreyja Klypps hersis Þórðarsonar. Þórðr eggjar Klypp, bróður sinn, til hefnda optliga. Ok einn tíma kom Þórðr at máli við bróður sinn, ok mælti: „Hverninn er þetta? Hvárt viltu ekki reka þá svívirðing af höndum þer, sem á liggr við Sigurð konung, ok verða svá at undri, ok hafa hvers manns ámæli, ok þykkja aldri mega heita slíkr maðr, sem þínir fyrri frændr, ef þú¹ skált sitja Sigurði konungi þvíllka vanvirðing, at hann leggi í rekkju hjá sër þína eiginkonu, svá at þú leitar eigi til hefnda? Þó at við nökkurn liðsmun sè at eiga, þá er betra at láta líf sitt við sæmd, ef þess verðr auðit, heldr en þola atgördalaust þvíllka vanvirðing. Vil ek bjóðast til ferðar með þer, ok vèr allir bræðr, heldr en þola lengr, svá vèr leitum eigi til nökkurra hefnda með þer, hversu sem takast vill.” Þá svarar Klyppr: „Satt segir þú þat, bróðir! at nóg væri nauðsyn at reka þessarrar vanvirðingar, ef færi gæfi á, ok fullfúss em ek til at hefna hánun minnar vanvirðingar.” Eptir viðrtal þeirra bræðra göra þeir allir bræðr heiman ferð sína með mikinn flokk manna ok stefna á Upplönd, þangat sem þeir spurðu, at Sigurðr konungr var á veizlu. Ok er þeir komu á þann bæ, sem konungr var fyrir ok sat yfir drykkjuborðum, skipa þeir bræðr sínum mönnum til inngöngu; bað Þórðr, at sá skyldi

1) þá udelader 551 d og 10 Afskrifter.

fyrstr út ganga, er síðast gekk inn; skal Klyppr ganga fyrstr inn, þar næst Þórðr, þá Steingrímr, þá Eyjúlfr, síðan hverr sem skipat var. Allir höfðu þeir alvæpni, með hjálmum ok skjöldum ok **brugðnum sverðum.** Ok er Klyppr hersir kom fyrir Sigurð konung, reidir hann upp sverðit ok höggur konung¹ í höfuðit ok klauf hann í herðar niðr; hnè hann dauðr á borðit fram. Eptir þetta snúa þeir bræðr utarr eptir höllinni; ok í því heyrði Þórðr brest á bak sér aptr, ok sér hann, at Klyppr bróðir hans var höggvinn² banahögg. Þat görði sá maðr, er hèt Hróaldr Ögmundarson, Hórða-Kárasonar; hann var náskyldr þeim Þórðarsonum. Hann stóð fyrir konungsborðinu, er þeir komu inn, ok því vörudust þeir hann ekki. Þann mann vá hann annan, er hèt Ögmundr, ok var Valþjófsson. Ok er³ Þórðr sá fall bróður síns, hjó hann til hans Hróalds, ok sneið hann⁴ í sundr fyrir ofan mjaðmirnar. Síðan blupu menn upp um alla stofuna, ok brugðu vápnúm, ok veittu þeim bræðrum mikla atsókn; en þeir vörðust vel ok hreystimannliga; neytir Þórðr þá vel saxins, er Gamli konungr hafði gefit hánum, ok varð margs manns bani, áðr en hann komst út. Fór þar sem jafnan, ef menn missa skjótliga sinna höfðingja, at flestum verðr bilt eptir at sækja sínum úvinum; ok fór þar ok svá, ok fóru þeir bræðr heim til búa sinna. Þessi tíðindi fréttir Haraldr konungr skjótliga: fall Sigurðar konungs, bróður síns, ok ætlar at göra menn til þeirra bræðra, ok láta drepa þá. Þá var konungrinn norðr í landi⁵, ok því varð seinna gört til þeirra, en ella myndi; stefndi hann þing, ok lét göra þá bræðr útlaga fyrir endilangan Noreg, en kastaði sinni eign á þeirra eignir.

1) konung tilf. i Følge 471.

2) I 551 d er vegin haugin ved Skjöldeslöshed; to Afskrifter have veginn alene.

3) er udelader 551 d, men det er tilføiet i Følge de övrigte Haandskrifter.

4) Feilskrevet i 551 d og to Afskrifter af hm (= af hánum). — 5) land 581 d.

ind. Thord sagde, at den skulde gaae først ud, som gik sidst ind. Klypp skal gaae først ind, næst efter ham Thord, dernæst Steingrim, derpaa Eyjolv, og saa siden de andre, enhver efter hans Orden. Alle havde de fuld Rustning, med Hjelme og Skjolde og dragne Sværde. Og da Herse Klypp kom hen til Kongen, svang han sit Sværd og hugger Kongen i Hovedet og klövede ham lige ned til Skuldrene. Kongen segnede da död frem paa Bordet. Derefter vendte Brödrene om og vilde ud af Hallen; og i det samme hörer Thord en Larm bag ved sig, og seer, at hans Broder Klypp var bleven huggen til Bane. Det gjorde en Mand ved Navn Hroald, en Sön af Ögmund, der var en Sön af Hardekare. Han var en nær Slægting af Thords Söner. Han stod og opvartede ved Kongens Bord, da de kom ind, og derfor toge de dem ikke i Varé for ham. En anden Mand dræbte han ved Navn Ögmund Valthjofssön, og da Thord seer sin Broders Fald, huggede han til Hroald, og huggede ham sönder i to Dele ovenfor Hofterne. Siden löb Folk op over hele Stuen og droge deres Vaaben og gjorde et stærkt Angreb paa Brödrene, men de forsvarede dem godt og tappert. Thord benytter da vel det Sværd, som Kong Gamle havde givet ham, og blev Manges Banemand, förend han kom ud. Det gik der, som altid, at naar man mister pludselig sin Hövding, blive de fleste forvirrede, naar de skulle forfølge deres Fjender; saaledes gik det ogsaa her. Brödrene foere nu hjem til deres Gaarde. Kong Harald spørger snart disse Tidender, sin Broder, Kong Sigurds Fald, og har i Sinde at udsende Mænd for at dræbe Brödrene. Da han var nordpaa i Landet, blev det udsat i længere Tid, end det ellers vilde have blevet Tilfældet. Han stevnede til Ting, hvor han forviste dem fra hele Norge, men tilkjendte sig alle deres Eiendomme.

Nu er der at fortælle, at Brødrene kom hjem og fortalte Kong Sigurds og deres Broder Klypps Fald. Da kvad Thord en Vise:

Jeg de Drab beretter,
 som Krigerne öved'.
 Klypp med Gunnhildssönnens
 Blod sit Sværd betsænkte.
 Da faldt Klypp i Hallen,
 fik Bane af Hjelmens Bærer.
 Fire Sværdförelere der
 fældede jeg med Sværdet.

Brødrene tyktes nu at vide, at de ikke vilde kunne holde dem i Landet formedelst Kong Haralds og Gunnhilds Overmagt. Deres Frænder og Venner raadete dem til at sælge deres Jordegods imod Lösöre og at de skulde söge til Island; de sagde, at derhen vare dragne mange fornemme Mænd, der havde maattet flygte ud af Landet for Norges Konger. Da svarer Thord: „Ikke havde jeg havt i Sinde, at flygte fra mit Odel, men eftersom mange fornemme Mænd have ladet sig nöie med at bosætte sig paa Island, kan det være, at noget Lignende bliver min Skjebne.” Derefter beredte Thord sig til Islandsreisen, og med ham hans Brödre, Steingrim og Eyulv, og hans Söster Sigrid. De havde meget Lösögods. Han havde nitten Mænd paa Skibet med sig; siden seilede han til Havs. Det var tidlig paa Sommeren. De vare en Maaned underveis og kom til Vestmannöerne; siden seilede de vest for Landet og saa nordpaa forbi Strande; der styrede de ind i Bugten, og holdt sig nærmest Nordkysten, og seilede ind i en Fjord, og landede der henved Vinterens Begyndelse. Snart kom der Folk til dem. De spurgte, hvad den Fjord hed, som de vare komne til. Man sagde dem, at de vare komne til Midfjord. De landede

Nú er frá því at segja, at þeir bræðr¹ komu heim, ok sögðu fall Sigurðar konungs ok Klypps bróður síns. Þá kvað Þórðr vísu:

Ek segi víg, þau er vágu.
virdendr þrimugirdis.

Klyppr rauð brand í blóði
búrs ilda² Gunnhildar.

Þá fell, hjálms, í höllu,
hlaut Klyppr bana af gauti.

Þar vá ek þolla fjóra
þremjalax með saxi.

Þóttust þeir bræðr nú vita, at þeir myndi eigi mega haldast við innanlands fyrir ríki Haralds konungs ok Gunnhildar. Frændr þeirra ok vinir fýstu þá at selja jarðir sínar til lausafjár, ok lögðu þat til, at Þórðr skyldi leita til Íslands; sögðu þangat mart stórmenni komit, ok hafa landflóttu orðit fyrir³ Noregskonungum. Þá svarar Þórðr: „Ekki hafða ek ætlat at flýja ódul mín; en með því at margir göfgir menn hafa sèr þetta látið nægja, at byggja Ísland, þá má vera, at slíkt nökkut liggi fyrir.“ Síðan bjóst Þórðr til Íslandsferðar, ok með hánum bræðr hans, Steingrímr ok Eyjúlfr, ok Sigríðr, systir hans. Þau höfðu of lausafjár. Hann hafði nitján menn á skipi með sèr. Síðan lét hann í haf. Þat var öndvert sumar. Þeir váru mánuð í hafi, ok komu við Vestmannaeyjar, ok sigldu svá vestr fyrir landit, ok svá norðr fyrir Strandir, ok lögðu þar inn á flóarm ok nær hinu nýrðra landinu, ok sigldu inn í einn fjörð, ok tóku þar land nær vetrnóttum. Skjótt komu menn til þeirra. Þeir spurðu, hvat fjörðr sá hèti, er þeir váru at komnir. Þeim var sagt,

¹) 551 d udelader bræðr; men det er tilføjet i Følge de fleste andre Haandskrifter.

²) Glæning for Haandskrifternes bur sildr (551 d, 139, 152, 471, 27, 554 h ß. 163 g, 586, 1147); b³ syllðar (163 b), bensildar (564 b) og borfyllðr (1003).

³) fyrir udelader 551 d.

at þeir váru komnir í Miðfjörð. Þeir lendu í Miðfjarðarósi. Þá var Miðfjörðr albyggðr. Skeggi bjó at Reykjum, er kallaðr var Miðfjarðar-Skeggi. Hann var son Skinna-Bjarnar. Því var hann Skinna-Björn kallaðr, hann var vanr at sigla í Austrveg kaupferð, ok færa þaðan gráskinn, bjór ok safala. Skeggi var garpr mikill ok einvígismaðr. Hann var lengi í víkingu. Ok eitt hvert sinnkom hann við Danmörk, ok fór til Hleiddrar, þangat sem haugr Hrólfis konungs kraka var¹, ok braut hauginn ok tók á braut sverðit Hrólfis konungs, Sköfnung, er bezt sverð hefir komit til Íslands, ok öxina, er Hjalti hafði átt hinn hugprúði; en hann náði eigi Laufa af Bödvari bjarka; því at hann fékk hvergi sveigt hans armleggi. Síðan bar Skeggi Sköfnung. Miðfjarðarskeggi var höfðingi mikill ok auðigr. Hann var frændstórr. Allir Miðfirðingar hældu hann fyrir höfðingja. Hafði Björn, faðir hans, numit allan Miðfjörð. Var hann goðorðsmaðr yfir Miðfirði ok víða annars staðar. Eyjúlfr hét goðr bóndi. Hann bjó á² Ósi, ok var ríkr maðr. Annarr bóndi er nefndr Porkell. Hann bjó á þeim bæ, er á Söndum heitir, fyrir vestan fjörðinn, gegnt Ósi. Hann var lítilmenni, en auðigr at penningum, ok vinr Skeggja at Reykjum. Porkell hafði bodit Skeggja barnfóstr, ok var Eidr, son Skeggja, at fóstri á Söndum í þann tíma, er Þórðr kom í Miðfjörð. Eyjúlfr bóndi frá Ósi kom fyrstr manna til kaupmanna. Hann hafði tal við kaupmenn. Þórðr spurði, því bæendr myndi svá seinir til skips. Eyjúlfr kvað þat vána, at Skeggi kæmi jafnan fyrstr til skips, ok tæki þat af varningi, sem hán um líkaði; svá tæki hann ok þat af kaupmönnum til sín, sem hann vildi, til vistar. Þórðr kvað mikit um ríkilæti hans; „ok er mēr hitt sagt hēr landsmanna vani, at finna kaup-

¹) var udelader 551 d., men det er tilføjet i Følge de andre Haandskrifter.

²) á udeladt i 551 d.

i Midfjordsos. Midfjord var dengang aldeles bebygget. Skjegge, som blev kaldet Midfjord-Skjegge, boede paa Reyke. Han var en Søn af Skinde-Björn. Af den Grund blev han kaldet Skinde-Björn, fordi han pleiede at seile paa Handelsreiser til Östersöeslandene og medbringe derfra Graaskind, Bæverskind og Sobelskind. Skjegge var en stor Helt og Tvekampsmand. Han var længe paa Vikingetog; og engang kom han til Danmark, og foer til Leire, til det Sted, hvor Kong Hrolf Krakles Höi var; han opröd Höien og tog bort Kong Hrolfs Sværd, Sköfnung, som er det bedste Sværd, der er kommet til Island; ligeledes tog han Öxen, som Hjalte den modige havde eiet; men han fik ikke taget Laufe fra Bödvar bjarke, thi han kunde aldeles ikke böie hans Arme. Fra den Tid bar Skjegge Sköfnung. Midfjords-Skjegge var en stor Hövding og rig. Han havde mægtige Frænder. Alle Midfjordingerne havde taget ham til deres Hövding. Hans Fader Björn var den förste, der kom til Midfjorden, og havde taget den i Besiddelse. Han var Gode over Midfjorden og paa mange andre Steder. Eyulv hed en god Bonde, som boede paa Os og var en rig Mand. Der var en anden Bonde ved Navn Thorkel, han boede paa den Gaard, som hedder Sande, paa den vestre Side af Fjorden, ligeoverfor Os. Han var feig af Sind, men rig, og en Ven af Skjegge paa Reyke. Thorkel havde tilbuddt Skjegge, at opfostre et Barn af ham, og den Tid, da Thord kom til Midfjord, var Skjegges Søn, Eid, til Opfostring paa Sande. Eyulv, Bonde paa Os, var den förste Mand, der kom til Kjöbmændene; han gav sig i Tale med dem. Thord spurgte, hvorfor Bönderne vel kom saa seent til Skibet. Eyulv sagde, det var Sædvane, at Skjegge altid foer först til Skibs, og tog det af Varerne, som ham behagede; ligeledes tog han dem af Kjöbmændene, som han vilde, til Vinterophold hos sig. Thord sagde, at hans Over-

mod var meget stort; „mig er derimod fortalt, at det er dette Lands Beboeres Skik, at besøge Kjöbmænd, som ere nyligen komne fra Havet, for at spørge om Tidender.” Eyulv svarer: „Lader os fare hen og besøge Skjegge, og vil han tage vel imod slig en Mand, som du er.” Thord sagde: „Hjemme monne jeg blive ved mit Skib, og vente saaledes, hvad der end kommer.” Da sagde Eyulv: „Jeg vil gaae og tale med Skjegge, og underrette ham om Skibets Ankomst.” Thord siger: „Monne du ikke gjøre, hvad dig behager?” Siden skiltes de ad. Eyulv foer til Reyke for at besøge Skjegge, og fortalte ham Skibets Ankomst, og hvo der var Styrmand. Skjegge sagde, at han kjendte Thord nöie og hans Forældre; sagde, han var en gjæv Mand, „og har ingen fornemmere eller fortrinligere Mand kommet för til dette Land,” og roste ham meget. Eyulv bad, at Skjegge skulde ride til Skibs og vælge dem af Kjöbmændene, som han vilde tilbyde Vinterophold hos sig. Skjegge svarer: „Altid har jeg Ærgrelse af, at I vise mig Æren i alle Ting; men engang vil jeg unde eder den Ære, at vælge dem af disse Kjöbmænd, som I ville; thi ingen vil jeg tage i mit Hjem af disse Skibsfolk. Men det raader jeg dig, at du kun lover Thord det, som du holder godt; thi han vil ikke gjøre sig stor Samvittighed over, at lade en eller anden segne til Jorden, dersom det falder ham ind.” Siden skiltes de ad. Eyulv red til Skibet og traf Styrmanden, og fortalte Thord hans Samtale med Skjegge. Thord svarer: „Du viser dig ædelmodig; men jeg tykkes at see af dette, at Skegge vil yppe Uenighed med mig; det er ogsaa desto mere sandsynligt, at jeg viser ham kun liden Estergivenhed.” Eyulv sagde: „Det vilde være mit Önske, at vi besøgte Skjegge.” Thord svarer: „Jeg gaaer aldeles ikke; men eftersom Skjegge ikke vil tage nogen Kjöbmand for at sidde ved hans Side i Vinter, saa lad ham

menn af haði komna ok frétta tíðinda." Eyjúlfr svarar: „Föru vit til fundar við Skeggja, ok man hann vel fagna þvillikum manni, sem þú ert." Þórðr segir: „Heima man ek vera við skip mitt, ok bíða svá þess, er at höndum kemr." Þá mælti Eyjúlfr: „Ek man fafa at finna Skeggja, ok segja hánnum skipkvámuna." Þórðr segir: „Mantu eigi göra, sem þer líkar?" Síðan skildu þeir; fór Eyjúlfr til Reykja at finna Skeggja, ok sagði hánnum skipkvámuna, ok svá, hverr stýrimaðr var. Skeggi kveðst görla þekkjja¹. Þórð ok hans foreldra; kvað hann gegnan mann, „ok hefir ekki komit hingat til lands fyrri göfgari maðr nè fremri." ok lét vel yfir hánnum. Eyjúlfr bað Skeggja ríða til skips, ok kjósa þat, sem hann vildi², af kaupmönnnum heim til sín³. Skeggi svarar: „Jafnan hefi ek raun af því, at þer unnit mér⁴ scemdar af öllum hlutum; en nú vil ek unna yðr einn tíma þeirrar virðingar, at kjósa þat af kaupmönnnum, sem þer vilit; því at engan vil ek til mín taka af þessum skipverjum. En þat ræð ek þer, at þú heitir því einu Þórði, at þú efnir vel; því at⁵ lítið man hánnum fyrir þykkja, at láta einnhvern til jarðar hníga, ef hánnum ríss við." Síðan skildu þeir; reið Eyjúlfr til skips ok fann stýrimann, ok sagði Þórði tal þeirra Skeggja. Þórðr svarar: „Beztu ferr þer; en sjá þykkjumst ek í slíku, at Skeggi vill ýfast við mér; þykki mér ok meiri ván, at lítið tillæti veita ek hánnum." Eyjúlfr mælti: „Þat væri minn vili, at vèr fyndim Skeggja." Þórðr svarar: „Hvergi man ek fara; en með því at Skeggi vill engan kaupmann til sín taka, at siti á aðra

¹) þekkjja udelader 551 d, men tilföies i Følge de övrigte Haandskrifter.

²) sem hann vildi udelader 551 d, 139, 167, men det er tilföiet som nödvendigt Tilleg, da Meningen ellers vilde forstyrres. 163 b har sem vildi. 1003 sem hann vildi eðr þyrfti; 564 d sem hann við þyrfti. I Stedet for þat, sem hann vildi have hr. 27 og 564 b þar; 165 k þar af kaupmönnnum, þá er hann vill hafa.

³) þin urtig 551 d.

⁴) mér er udel. i 551 d. — 5) at er udel. i 551, men er tilföiet i Følge 471.

hönd hánum í vetr, þá fœði hann¹ strúg sinn á aðra hönd sèr, meðan Hánum líkar." Eyjúlfr bauð Þórði til vetrvistar með sèr heim til Óss; en bað hann vista kaupmenn sína þar um fjörðinn. Þórðr þakkaði hánum boð sitt, en kveðst eigi vilja með hánum višt hafa. Þórðr beiddist, at Eyjúlfr seldi hánum á leigu landit um vetrinn; ok þat görði Eyjúlfr; en hann fór byggðum á Torfustaði; því at² hann átti þar annat bú; en Þórðr tók við búi at Ósi. Síðan lét hann flytja heim farm allán, en ræð skipinu til hlunns. Með Þórði fóru heim bræðr hans ok systir ok allir skipverjar. Sítr Þórðr um kyrrt þann vetr. Ekki lét Skeggi til sín taka; mælast þeir Þórðr ekki við, þó þeir finnist. Eigi lætr Skeggi sem hann viti um kaup þeirra, Þórðar ok Eyjúlfs, eða breytni. Þórðr hafði fjölmennt, ok var³ hinn mesti gleðimaðr, ok svá váru þeir allir bræðr. Þórðr varð skjótt vinsæll af héraðsmönnum. Heldr líkaði Skeggja þat lítt; þótti líkligt, at hann myndi vilja verða höfðingi yfir Miðfirði. Ok því öfundaði hann Þórð; því at hann var harðlyndr, ok þoldi eigi, at aðrir væri látnir jafnfram hánum. Þórðr hafði leika um vetrinn, ok váru þeir bræðr at leikum ok Bøejarmenn, ok váru þeir engir, at jafnbyði Þórði um allan fimleik ok afl. Þórðr var umsýslumaðr mikill ok hinn mesti þjóðsmiðr. Um vetrinni reisti Þórðr ferju niðr við Miðfjarðarós, ok var þar löngum um dagana; ætlaði hann, at ferjan skyldi ganga til Stranda at vári til fangs. Leið svá fram til jóla. Ok er kom at jólum, sendi Skeggi mann til Þorkels, á Sanda, ok bauð hánum til jólaveizlu ok húsfreyju hans; bað hann ok, at sveinninn Eiðr skyldi fara með þeim. Hann var þá ungr, ok þó nökkut á legg kominn. Síðan hjuggust þau

1) *Istedelfor þá fœði hann, Avilket de fleste Haandskrifter have, have 55 d og 471 at hann fœði, som synes at hentyde til, at noget er udeladt foran disse Ord.*

2) *at er udeladt i 551 d; men det er tilføjet i Følge 471.*

3) *vpr udeluder 551 d.*

underholde sin Stolthed ved sin ene Side, saalænge det behager ham. Eyulf tilbød Thord Vinterophold hos sig paa Os, men bad, at han skulde skaffe de andre Kjöbmænd Ophold omkring Fjorden. Thord takkede ham for hans Tilbud, men sagde, at han ikke vilde have Ophold hos ham. Thord bad Eyulf, at overlade ham Gaarden til Leie om Vinteren, og det gjorde han, og tog selv til Torvestade, hvor han havde et andet Bo, men Thord overtog Boet paa Os. Derefter lod han føre hjem hele Skibsladningen, og drog Skibet op paa Land. Thords Brødre og Søster og alle Skibsfolkene foere hjem med ham. Thord forholdt sig rolig den Vinter. Skjegge lod som om Intet var skeet. Thord og han tale ikke sammen, skjündt de træffes. Skjegge lader sig ei mærke med, at han veed noget af Thords og Eyulvs Overenskomst eller Forhold. Thord holdt mange Mænd, og var en meget munter Mand, og det vare ogsaa de andre Brødre. Thord blev snart yndet af Beboerne af Herredet. Skjegge syntes ikke videre godt derom; ham tyktes det sandsynligt, at Thord önskede at blive Hövding over Midfjorden, og derfor bar han Nag til ham, thi han var af haardt Sindelæg og taalte ikke, at andre bleve holdte i ligesaa megen Ære som han. Thord holdt Lege om Vinteren, og toge Brødrene Deel i Legen og Beboerne af Gaarden Bæ. Der var ingen, som var Thords Ligemand, hverken i nogen Slags Behændighed eller Legemstyrke. Thord var meget arbeidssom og en udmærket Smed. Thord byggede den Vinter en Baad nede ved Mundingen af Midfjordsaa, og der var han som oftest om Dagen. Det var hans Agt, at denne Baad skulde gaae til Strande næste Foraar paa Fiskeri. Saaledes forløb Tiden til Jul, og henimod Jul sendte Skjegge en Mand til Thorkel paa Sande, og bød ham og hans Kone til Julegilde; han bad ogsaa, at Drengen Eid skulde komme med

dem. Eid var dengang ung og dog temmelig voxen. De gjorde dem færdige til at tage hjemmefra fra Sande Dagen før Jul, og Drengen Eid med dem. Veiret var af den Beskaffenhed, at der var Tøveit med Regn, og Midfjordsaa ikke mulig at komme over. Isen paa Aaen begyndte at tõe op længere oppe, men man kunde paa en Baad komme over den nede ved Fjorden. Da Thorkel stødte Baaden ud paa Aaen, kaldte Thord paa ham og sagde: „Aaen er ubefarlig, Mand!” siger han. Thorkel svarer: „Pas du dit Arbeide, jeg skal sørge for min Reise.” Thorkel stødte nu Skibet fra Land. De vare tre paa Skibet, og da de vare komne rigtig ud paa Aaen, begyndte Isen paa det stærkeste at brydes løs. Overfarten gik derfor långsomt for dem. Isen og Strømmen drev dem nu nedad Aaen, og Enden blev, at Baaden kantrede. De gik under Vandet, og det var nærved, at de druknede. Men eftersom dem var længere Liv beskaaret, fik Thorkel dem bragt op paa Kjölen af Baaden, og den drev nu ned ad Söen til, og lige over for det Sted, hvor Thord var ved sit Arbeide, og hans Broder Steingrim hos ham. Thorkel kaldte paa Thord og bad om Hjælp. Thord svarer: „Jeg monne varetage mit Arbeide, men du din Reise.” Steingrim sagde: „Gjör vel, min Broder! og red Folkene, thi nu er deres Liv i Fare, og viis din Kunst. Thord kaster da de yderste Klæder, kaster sig siden i Vandet, og svømmer ud til Skibet; han maatte bryde Isen og stöde den fra sig snart paa denne, snart paa den anden Side. Og da han kom til Baaden, tog han först Drengen Eid, og lagde ham imellem sine Skuldre, og bandt ham fast med et Baand og svømmede til Land med ham, og bad sin Broder Steingrim at sørge for Drengen, saa at han kunde blive varm, thi han var bleven kold. Siden svømmede han ud til Skibet og tog Thorkels Kone, der var meget udmattet, og förte

heiman frá Söndum atfangadag fyrir jól, ok með þeim sveininn Eiðr. Svá var veðri farit, at gördi á þey með regni, en Miðfjarðará úfær, ok tók at leysa ána köflum hit efra, en við fjörðinn var fært með skipa. Ok er Porkell setti fram skipit, kallaði Þórðr á hann ok mælti: „Úfær er áin, maðr!“ segir hann. Porkell svarar: „Gættu smíðar þinnar, ek man ferðar minnar.“ Ræð Porkell nú til árinna; váru þau þrjú á skipinu. Ok er þau komu á megin árinna, leysti sem ódast ána, ok fórst þeim seint; rak þau nú eptir ánni fyrir ísinum ok straumi; ok eigi létti fyrr, en hvelfdi skipinu; höfðu þau kaffarar, ok hèleit við drukknan. En með því, at þeim var lengra lífs auðit, kom Porkell þeim á kjöl; rak nú skipit til sjávar, ok gegnt því, sem Þórðr var at smíðinni, ok Steingrímur bróðir hans hjá hánum. Þá kallaði Porkell á hann Þórð til bjargar þeim. Þórðr segir: „Ek man gæta smíðar minnar, en þú ferðar þinnar.“ Steingrímur mælti: „Gör vel, bróðir minn! ok hjálpa mönnunum; því at nú liggur líf þeirra við, ok sýn mennt þína.“ Þórðr kastar þá hinum yztum klæðum; síðan kastar hann sèr til sunds, ok leggst út til skipsins, ok varð hann at¹ brjóta ísinn, ok hrinda frá sèr ýmsa vega. Ok er hann kom at bátnum, tók hann fyrst sveininn Eið, ok lagði í millum herða sèr, knýtti þar at utan einu snæri ok leggst til lands með hann, ok bað Steingrím, bróður sinn, hjálpa við sveininum, svá hánum ornaði; því at hánum var kalt orðit. Síðan leitar hann út til skipsins, ok tók konu Porkels — ok var hún mjök dösud — ok flutti hann hana til lands. Hit þriðja sinn leggst hann til skipsins, ok flytr Porkel til lands, ok var hann at bana kominn af kulda. Steingrímur spurði: „Því fluttir þú sveininn fyrst?“ Þórðr segir: „Því² flutta ek Eið fyrstan, at mèr

¹) at udelader 551 d.

²) því udelader 551 d.

segir svá hugr um, at mēr verði at þessum hinum unga¹ manni mikit gagn, og hann muni gefa mēr líf; en því flutta ek Þorkel síðast, at mēr þótti hann mest mega við kuldunum; enda þótti mēr at hánúm minnstr skaði.” Síðan tók Þorkell klæðaskipti; en hann hresstist, ok kona hans. Eptir þat fara þau hjón til Reykja, en Þórðr bauð Eiðr heim með sèr til Óss. Eiðr kveðst þat gjarna vilja þiggja, ok var þar langan tíma. En nú er at segja frá því, at Þorkell kemr² til Reykja, ok sagði sínar eigi sléttar. Skeggi kvað hann mikla úhamingjuför farit hafa, „en látið son minn eptir hjá þeim manni, sem mestr ofsamaðr er;” kveðst svá hugr um segja, at þar myndi koma, at mikit væri gefanda til, at Eiðr hefði þar aldri komit til Þórðar. En er jólin liðu, fór Þorkell heim, ok kom um leið til Óss, ok bað Eið með sèr fara. Eiðr svarar: „Eigi man ek með þèr fara; skaltu eigi optarr setja mēr fjörráð.” „Eigi vilda ek þèr heldr bana ráða, en sjálfum mēr,” segir Þorkell. Fór Þorkell heim, ok er hann ór sögunni.

Eiðr var Þórði jafnan fylgjusamr; enda var Þórðr alltíllátssamr við hann. Þórðr var löngum at ferjusmíðinni³ niðri við ósinn, ok Eiðr hjá hánúm. Þat var einn dag, at Þórðr var at skipsmíðinni ok sveinninn Eiðr hjá hánúm. Þórðr hafði jafnan hjá sèr saxit Gamlanaut, ok svá var enn. Eiðr tók upp saxit ok lèk sèr at. Þetta sèr Þórðr ok mælti: „Lízt þèr vel á saxit? fóstri minn!” Hann svarar: „Allvel,” segir hann. Þórðr mælti: „Þá vil ek gefa þèr saxit.” Eiðr mælti: „Aldri man ek geta launat þèr⁴ jafn-

1) unga udelader 551 d; men det er tilføjet i Overensstemmelse med de andre Haandskrifter som nødvendigt Tillæg.

2) Med dette Ord slutter 551 d.

3) Rettelse ifølge 586 og 471 for ferlustadinnū i 139.

4) þèr udelader 139 og 471, men det er tilføjet overensstemmende med de øvrige Haandskrifter.

hende i Land. Tredie Gang svømmer han ud til Skibet, og bringer Thorkel i Land; han var næsten död af Kulde. Steingrim spurgte: „Hvorfor flyttede du Drengen först?” Thord svarede: „Derfor bragte jeg Eid först, at jeg aner, at jeg vil have stort Gavn af denne unge Mand, og at han vil skjenke mig Livet; men af den Grund tog jeg Thorkel sidst, at jeg syntes, han maatte kunne bedst udholde Kulden; men ogsaa tyktes jeg, at der var mindst Skade, om han döde.” Derefter skiftede Thorkel Klæder; han kom da til Kræfter igjen og hans Kone, og siden begive de dem til Reyke, men Thord böd Eid hjem med sig til Os. Eid sagde, at det vilde han gjerne, og han blev der i lang Tid. Nu er der at fortælle, at Thorkel kommer til Reyke, og beretter om sin uheldige Reise. Skjegge siger, at en stor Ulykkesreise havde han havt, og „saa har du ladet min Sön blive tilbage hos den Mand, som er den voldsomste Mand;” han sagde, at det åhede ham, at den Tid vilde komme, at man maatte ville give meget til, at Eid aldrig havde kommet til Thord. Da Julen var forbi, tager Thorkel hjem, og kom paa Veien til Os, og bad Eid at fare med ham. Eid svarer: „Ikke vil jeg med dig, og skal du ikke oftere gjöre Forsög paa at omkomme mig.” „Ikke vilde jeg meer forvolde dig Döden end mig selv,” siger Thorkel. Thorkel foer hjem, og er ude af Sagaen.

Eid var meget fölgagtig imod Thord; ogsaa var denne meget föielig imod ham. Thord var som oftest nede ved Flodmundingen ved at bygge sin Baad, og Eid hos ham. Det begav sig en Dag, at Thord var ved at arbeide paa sin Baad, og den unge Eid hos ham. Thord havde stedse hos sig Sværdet Gamlesgave, og saa var det og denne Gang. Eid tog Sværdet op og legede med det. Dette seer Thord og sagde: „Synes du godt om Sværdet? min Fostersön!”

Han sagde: „Meget godt,” siger han. Thord sagde: „Saa vil jeg give dig Sværdet.” Eid sagde: „Aldrig vil jeg kunne lønne dig en saa stor Kostbarhed; men mit Venskab vil jeg give dig, min Fosterfader, og monne den tykkes lidet værd.” Thord svarer: „Hav Tak derfor, min Fostersøn! og baade ofte og storligen vil du gjøre Gjengjeld!” Siden gik de hjem, og Eid viste alle Husets Folk Sværdet, og var meget glad over det. Kort Tid efter kom Eid til Reyke for at besøge sin Fader. Skjegge modtog ham uden Venlighed og spurgte: „Hvi tyktes du, at det Opfostringssted var bedre hos Thord, end det, jeg skaffede dig hos Thorkel?” Eid svarer: „Særdeles uligt er dette Opfostringssted i alle Henseender hiint; thi Thord er en stor Mand, og af ham kan man erholde noget Godt, men Thorkel er en ubetydelig Person og dum; han vilde dræbe mig: formedelst sin Enfoldighed og Uforsigtighed, men Thord skjenkede mig Livet, og han har givet mig den største Kostbarhed.” Skjegge sagde: „Ved Thorkels Omsorg monne det være, at du beholdt Livet, han vilde vist ei snarere din Bane end sin egen eller sin Kones; men see vil jeg den Kostbarhed, som du berømmer saaledes, for at see, om mig synes den saa meget værd.” Eid viste ham da Sværdet. Skjegge trak det udaf Skeden og syntes godt om det, og sagde: „Det er öiensynligt, at fornemme Mænd have ciet dette Sværd, som er en meget stor Kostbarhed, og jeg kan ikke troe, at han har givet dig en saa sjelden Kostbarhed.” Eid siger: „Ikke synes mig da sandsynligt, at du vil hjælpe mig i at gjengjelde den, dersom du ikke vil troe, at han har givet mig den.” Skjegge sagde: „Jeg havde önsket, at du ikke havde modtaget denne Kostbarhed.” Eid svarer: „Deri ere vi ikke enige.” Siden tager Eid hjem til Os, og Afskeden imellem Fader og Sön var ikke synderlig ven-

góðan grip; en vináttu mína vil ek gefa þér, fóstri minn! ok man hón þykkja lítils verð." Þórðr svarar: „Haf þú þökk fyrir, fóstri minn! ok mæntu bæði launa opt ok stórum." Síðan fóru þeir Þórðr heim, ok syndi Eiðr saxit öllum heimamönnum, ok þótti allvænt um. Litlum tíma síðarr kom Eiðr til Reykja at finna föður sinn. Skeggi tók hánnum ekki blítt, ok spurði: „Því þótti þér þat fóstr betra, at vera með Þórði, en þat fóstr, er ek fékk þér með Þorkeli?" Eiðr svarar: „Allúlíkt er þetta fóstr fyrir alls¹ sakir; því at Þórðr er mikils háttar maðr, ok má af hánnum gott hljóta; en Þorkell er lítilmenni ok heimskr; hann vildi bana mæ'r fyrir sakir úvizku ok forsjáleysis; en Þórðr gaf mæ'r líf; ok hann hefir gefit mæ'r hinn bezta grip." Skeggi mælti: „Af umsjá Þorkels mundi þat, er þú fékkt líf; mundi hann eigi heldr vilja þér bana, en sjálfum sèr eða konu sinni. En sjá vil ek þann grip, er þú lætr svá mikilliga yfir, hvárt mæ'r þykkir svá mikils um vert." Eiðr sýndi hánnum þá saxit. Skeggi brá saxinu, ok leizt allvel á, ok mælti: „Auðsæt er þat, at þenna grip hafa átt tignir menn, ok er þetta allmikil gersemi, ok eigi trúi ek, at hann hafi þvílíkan grip, svá fágætan, þér gefit." Þá svarar Eiðr: „Eigi þykki mæ'r þá líkligt, at þú munir styrkja mik til launanna, ef þú vilt eigi trúa, at hann hafi gefit mæ'r." Skeggi mælti: „Gjarna vilda ek, at þú hefðir þenna grip eigi þegit." Eiðr svarar: „Eigi lízt okkr þetta einninn." Eptir þetta ferr Eiðr heim til Óss, ok varð fátt af kveðjum með þeim feðgum í² því sinni. Þórðr fagnaði vel fóstura sínum, ok spurði eptir tali þeirra feðga. Eiðr sagði allt, sem farit hafði. Þórðr svarar: „Slíks var mæ'r at ván; ok allmjök

1) 139 og 163 b Aave allar.

2) Saaledes 139, 471, 586 og 163 b; de andre Haandskrifter Aave et.

vill faðir þinn ýfast við mæ. Ok svá segir mæ hugr. sem fleira¹ muni til vandræða verða með okkr föður þínum ok hans frændum, en sjá megi fyrir, hvern enda eiga man, ok mantu jafnan með miklum vanda verða í milli at ganga." Eidr svarar: „Gott væri, ef ek mætta nökkut gott at vinna² í millum ykkar."

Ásbjörn hét maðr. Hann var son Þorsteins hvíta ok Sigríðar, systur³ Miðfjarðar-Skeggja. Hann kom út hingat til Íslands, þetta sumar, í Blönduósi í Langadal. Ok er Skeggi frætti utkvámu frænda síns, reið hann til skips, ok fagnar vel Ásbirni, frænda sínum, ok býðr hánum heim með sèr við svá marga menn, sem hann vildi. Þetta boð þiggr Ásbjörn, ok ræð skipi sínu til blunns, ok fór síðan heim til Reykja við þriðja man. Ásbjörn var manna mestr, ok hinn frídasti maðr ok vel látinn⁴. Hann var rammr at afli, svá varla fannst hans jafningi fyrir afis sakir. Hann var gleðimaðr mikill. Hann gekk jafnan til laugar at skemmta sèr. Ok einn dag gengu þeir Skeggi til laugar eptir vanda, ok lágu við laugina ok töludust með⁵. Þenna dag gekk Sigríðr frá Ósi til laugar með lèrept sín, ok bjóst í þann tíma heim. Hón gekk þar hjá, sem þeir lágu. Ásbjörn var drambsmaðr mikill at klæðabúnaði. Þeir sáu, hvar konan gekk. Hón var í rauðum kyrtli, ok hafði⁶ blá yfirhöfn; var konan bæði fríð ok mikil, ok at öllu allvasklig. Ás-

1) Æira mangler í 139, men er tilfötet í Følge 586 og 471.

2) Saaledes 586, 163 b, g og 471; 139 har at t' at vinna, som synes at være fremkommet ved en Sammenblanding af at vinna og til leggja; 554 b ß har á vinna, og de andre til leggja.

3) Ærigitig dóttur í 139.

4) Rettelse i Følge alle de andre Haandskrifter for vel búinn i 139 og 163 b, som synes at være fremkommet ved feil Læsning.

5) Saaledes 139 og 471; de andre við.

6) hafði er tilfötet som nödvendigt Tillæg i Følge 586. de andre udelade dette Ord.

skabelig den Gang. Thord modtog godt sin Fostersön, og spurgte om Eids og hans Faders Samtale. Eid sagde Alting, som det havde gaaet. Thord svarer: „Det ventede jeg, og stort Fjendskab vil din Fader vise mig, og det aner mig, at der ville flere Vanskeligheder opkomme imellem mig paa den ene Side, og din Fader og hans Frænder paa den anden Side, end man kan forudsee, hvilket Udfald de faae; og du vil altid med stor Fare være nödt til at gaae imellem.” Eid svarer: „Det var godt, dersom jeg kunde udrette noget Godt imellem eder.”

Asbjörn hed en Mand; han var en Sön af Thorstein hvide og Sigrid, Söster til Midfjords-Skjegge. Han kom hid til Island denne Sommer, og landede i Blandeos i Langedal. Da Skjegge spurgte sin Frændes Ankomst, red han til Skibet, og modtager vel sin Frænde Asbjörn, og byder ham at tage hjem med sig med saa mange Mænd, som han vilde. Asbjörn modtager dette Tilbud; han sætter sit Skib op og farer siden til Reyke, selv tredje. Asbjörn var meget stor af Væxt, og særdeles smuk og elegant i Fremgang. Han var saa stærk, at der neppe fandtes hans Ligemand i Styrke. Han var munter af sig. Han gik jevnlig i Bad for Fornöielses Skyld. En Dag gik han og Skjegge i Bad, som de pleiede; de laae ved Badestedet og taledes sammen. Den samme Dag gik Sigrid paa Os til en varm Kilde med sine Lereder, og gjorde sig da færdig til at gaae hjem. Hun gik der forbi, hvor de laae. Asbjörn var meget pralende i Klædedragt. De saae, hvor Kvinden gik. Hun var iför en röd Kjortel, og havde en blaa Overkappe. Denne Kvinde var baade smuk og stor, og i alle Henseender meget anseelig. Asbjörn reiste sig op paa Albuen, og saae over Skul-

deren hen til hende. Hun standsede og saa hen til ham, og gik derpaa hjem. Asbjörn spurgte, hvad for en Kvinde det var, hiin anseelige; „mig tykkes det rimeligt, at den Kvinde vilde vinde min Kjærlighed.“ Skjegge svarer: „Hun hedder Sigrid, og er en Datter af Thord Hardekaresön; men det raader jeg dig, at du ikke giver dig noget af med hende.“ Asbjörn spurgte, hvorfor det skulde saa være. Skjegge svarer: „Hendes Brödre ere fulde af Overmod og meget voldsomme. Troer du, at de ville skaane dig, dersom det falder dem ind, eftersom de dræbte Kong Sigurd Sleve, Kong Eiriks Sön.“ Asbjörn svarer: „Jeg havde tænkt, at være selvraadig for hver Mand i dette Land.“ Skjegge svarer: „Det vil vise sig, om du er dig selv nok, förend I skilles, dersom du tager dig nogen större Frihed imod dem end de synes om.“ Derefter gik de hjem.

Nu er der at fortælle, at Sigrid kom hjem til Os. Hendes Broder Thord gik hende imöde, og sagde: „Hvorfor er du saa bleg, Söster? Det kommer mig for, som Asbjörn Sumpegalt har bragt dig til at skifte Farve; men mange Ting ville tildrage sig imellem os, förend han faaer dig til Ægte.“ Det gik saaledes om Yinteren, at alt var roligt. Asbjörn talte aldrig om Sigrid. Man legede Boldspil paa Isen paa Midfjord imellem Os og Reyke; thi Fjorden var tidlig bleven lagt til. Dengang var der mange raske Mænd i Midfjorden. Thord og Asbjörn, Skjegges Frænde, vare de raskeste af dem, som deeltogé i Legen. Skjegge tog ingen Deel i Legen, da han begyndte at blive gammel, men var dog meget rask i at bruge Vaaben. Han sad hos, og havde stor Fornöielse af Legen. Aldrig talte de sammen, han og Thord, og snarere herskede Kulde imellem dem. Det begav sig en Dag, at Thord og Asbjörn deeltogé i Legen,

björn reis upp við olboga, ok leit um öxl til hennar. Hón nam staðar ok leit til hans, ok gekk síðan heim. Þá spurði Ásbjörn, hvat konu þat væri hit vaskliga¹; „þykki mér ván, at sjá kona myndi geta ástir af mér.“ Skeggi svarar: „Hón heitir Sigríðr, ok er dóttir Þórðar Hörða-Kárasonar; en þat ræð ek þér, at þú skiptir þér þar engu af við hana.“ Ásbjörn spurði, því þat skyldi vera. Skeggi svarar: „Þeir bræðr hennar eru fullir ofrkapps ok hinir mestu úeirðarmenn. Hygg þú, at þeir muni þér hlífa, ef þeim ríss við, þar sem þeir drápu Sigurð konung slefu, son Eiríks konungs?“ Ásbjörn svarar: „Þat hafða ek ætlat, at vera sjálfráði² fyrir hverjum manni hér í landi.“ Skeggi segir: „Þat ferr sem reynist, hvárt þú ert einhlítr, áðr þér skilit, ef þú leitar nökkut á þá, framarr en þeim líkar.“ Eptir þat gengu þeir heim.

Nú er frá því at segja, at Sigríðr kom heim til Óss; gekk Þórðr bróðir hennar í móti henni. Hann mælti: „Því ertu svá litverp, systir? ok lízt mér, sem hann hafi fengit þér lítar, Ásbjörn veisugalti; en mart³ man verða í leikum, áðr en hann fær þín.“ Svá fór fram um vetrinn, at allt var kyrrt. Aldri gat Ásbjörn Sigríðar. Knattleikar váru í millum Reykja ok Óss á Miðfjarðarísi; því at snimma lagði fjörðinn. Þá var gott til knárra manna í Miðfirði. Þórðr var knástr at leikum, ok Ásbjörn frændi Skeggja. Ekki var Skeggi at leikum, því at hann var af hinu mesta æskuskeiði, en þó sem hraustastr til vápns; sat hann hjá, ok þótti allmikit gaman at. Aldri mæltust þeir Þórðr við, ok heldr var þar fátt í milli. Þat var einn dag, at Þórðr var at leik ok Ásbjörn, ok skyldu þeir á leikast. Ok einn tíma

¹) *Saaledes 139, 471, 536 og tre andre Haandskrifter; de andre udelade hit vaskliga.*

²) *Saaledes 139 og 163b; de andre sjálfráðr; see ogsaa Side 25.*

³) *139 og 163b have margt.*

felldi Þórðr hann Ásbjörn allmiklit fall, svá bops kvað í skrokkinum á hánum. „Ok,¹ fell nú veisugaltinn,” sagði Þórðr. Hann svarar fá um. Ok annat sinn, er þeir tókust til, þrífir Ásbjörn til Þórðar, svá hann fell á knén. „Ok,² fór þar meyjarkinninn³,” sagði Ásbjörn, „ok væri þér varla kvæmt í leik³ með röskum mönnum.” Þórðr segir: „Svá fremi⁴ veiztu þat, veisugalti! er vit reynum vápnaskipti, hvárr þá á upp til annars at sjá, er vit skiljum þann leik.” Ásbjörn kveðst þess albuinn þá þegar, ok hljóp til vápna; gengu menn þá í millum þeirra, ok vóru þeir skildir. Líðr nú af vetrinn. Reið Ásbjörn til skips síns um várit, ok bjó þat til hafs. Skeggi reið til skips með Ásbirni við marga menn; því at hánum þótti einskis ills örvænt fyrir Þórði. Sítr Þórðr heima, ok lætr eigi sem hann viti. Ásbjörn kemr at máli við Skeggja: „Svá er mál⁵ með vexti, frændi! at mēr leika kvánföng í hug, ok vil ek ráða ráði mínu.” Skeggi segir: „Hvar er kona sú, er hugr þinn horfir helzt á?” Ásbjörn segir: „Ekki er því at leyna, at þat er Sigríðr, systir Þórðar at Ósi; hön er sú⁶ kvenna, at minn hugr stendr mest til at fá.” Skeggi svarar: „Ekki þykki mēr þetta líkligt, at okkr muni þetta tjá; ok úfúss er ek til, at flytja þetta mál við Þórð, at þeim úpokka, sem millum ykkar er áðr.” Ásbjörn kvað þat eina hafa í millum borit, at lítills var vert, ok kveðst eigi vilja hins bezta kvennkostar missa fyrir þat, „ef ek kann at fá.” Þar kom, at Skeggi hèt at

1) Saaledes 139 og de bedste af de øvrige Haandskrifter.

2) Saaledes 471 og sex andre Haandskrifter; meyjarkynninn 139 og 157; merkjamamáðrinn 564; merkismáðrinn 1003.

3) Rettelse overensstemmende med de fleste Haandskrifter for leikin i 139.

4) Rettelse i Overensstemmelse med 586 og 471, for framí i 139 og 128, framí 152; i de andre Haandskrifter framt.

5) mál udelader 139 og fem andre Haandskrifter, men det er tilføjet her som nødvendigt Tillæg overensstemmende med 471 og flere Haandskrifter.

6) For så have 152, 27 og 586 svá.

og de skulde lege sammen. Og engang kastede Thord Asbjörn til Jorden, saa det lød bums i hans Krop. „Nu faldt Sumpegalten,” sagde Thord. Han svarede intet derpaa. Og anden Gang, da de tog sammen, tog Asbjörn saa stærkt fat paa Thord, at han faldt paa Knæerne. „Der faldt Manden med Mökinden,” siger Asbjörn, „og burde du neppe deeltage i Leg med raske Folk.” Thord siger: „Det veed du først, Sumpegalt! naar vi prøve Vaabenkamp, hvem af os har at see op til den anden, naar vi holde op med den Leg.” Asbjörn sagde, at han var beredt dertil nu strax, og greb sine Vaaben. Man gik da imellem dem, og de bleve skilte ad. Nu forløber Vinteren. Om For-aaret red Asbjörn til sit Skib, og gjorde det færdigt til Bortseiling. Skjegge fulgte Asbjörn til Skibet med mange Mænd; thi han syntes at der intet Ondt var, som man jo kunde vente af Thord. Thord sidder hjemme, og lader som om han intet veed. Asbjörn siger til Skjegge: „Det forholder sig saaledes, Frænde! at jeg længes efter at faae en Kone, og jeg vil gifte mig.” Skjegge siger: „Hvor er den Kvinde, som din Hu staaer mest til?” Asbjörn svarer: „Ikke vil jeg fordölge, at det er Sigrid, Söster til Thord paa Os; hun er den Kvinde, som min Hu staaer mest til.” Skjegge svarer: „Ikke tykkes mig det sandsynligt, at dette vil lykkes os, og nödig vil jeg tale om denne Sag med Thord, formedelst den Kulde, som hersker imellem eder i Forveien.” Asbjörn mente, at deres Uenighed havde været af liden Betydning, og sagde, at han ikke for den Sags Skyld vilde gaae glip af et saa godt Parti, „dersom jeg ellers kan faae det.” Det kom saavidt, at Skjegge lovede at frie til denne Kvinde paa hans Vegne. „Mig

tykkes det rettest," siger Skjegge, „at du ikke af den Grund opsætter din Udenlandsreise." Skjegge red hjem, men Asbjörn reiste udenlands den Sommer. Ikke længe efter Skjegges Hjemkomst, spurgtes den Tidende, at der var ankommet et Skib i Hvitaa i Borgefjorden; og da man hørte det, foer en Mængde Folk fra de nordlige Herreder, baade Midfjorden og andre Steder, for at handle med Kjöbmændene. Skjegge gjorde sig ogsaa færdig til at ride til Skibet med et stort Følge. Da Eid hørte, at hans Fader havde i Sinde at tage til Skibet, sagde han til Thord: „Tænker du vel paa at fare til Skibs, Fosterfader!" Thord siger: „Hvorfor monne jeg mindre behöve Værer end andre Bønder? og skal jeg visseligen fare." Eid sagde: „Jeg vil ride med dig, for at höre paa Folks Tale, og gjøre mig saaledes bekjendt med Markeder." Thord svarer: „Til Baade vil det være for vor Reise, at du følger med, min Fostersön! Jeg aner, at paa denne Reise vil jeg komme til at trænge meget til dig, dersom mine Drömme varsle noget." Eid sagde: „Hvad drömte du, min Fosterfader?" Thord svarer: „Jeg drömte, jeg var kommen til Hvitaa i Borgefjorden, og talte med udenlandske Mænd især angaaende nogle Kjöbslutninger; i det samme kom der ind i Boden en Mængde Ulve, der indgöd mig Afsky; siden angreb de mig og vilde dræbe mig, og rev Klæderne af mig; men jeg drog Sværdet og huggede en af Ulvene over i Midten, og Hovedet af en anden; siden angrebe Ulvene mig fra alle Kanter, men jeg tyktes at forsvare mig, og blev jeg meget mödig; det tyktes mig, at jeg ei kunde forudsee, hvorledes det vilde gaae mig. I det samme løb foran mig en Björneunge, og vilde værge mig, og da vaagnede jeg. Denne Dröm tykkes mig at varsle

biðja konunnar fyrir hans hönd. „Þykki mér ráð,” segir Skeggi, „at ekki bregðir þú utanför þinni fyrir þetta.” Reið Skeggi heim, en Áshjörn fór utan þat sumar. Eigi miklu síðarr, en Skeggi kom heim, spurðist skipkváma í Hvítá í Borgarfirði. Ok er menn fréttu þat, fór fjöldi manns norðan ór sveitum til kaupa við kaupmenn, bæði ór Miðfirði ok annars staðar. Skeggi bjóst ok til skips at ríða með marga menn. Ok er Eiðr spurði, at faðir hans ætlaði til skips, mælti hann við Þórð: „Ætlar þú nökkut til skips, fóstri minn?” Þórðr segir: „Því man ek stór þurfa varniðg, en aðrir bændr? ok skal ek at vísu fara.” Eiðr mælti: „Ek vil ríða með þer, ok heyra á mál manna, ok kynna mér svá kaupstefnu.” Þórðr segir: „Bæta man þat vára ferð, fóstri minn! at þú farir; segir mér svá hugr¹, at í þessarri ferð man ek þín mest þurfa, ef mínir draumar vita nökkut.” Eiðr mælti: „Hvat dreymdi þik, fóstri minn?” Þórðr segir: „Þat dreymdi mik, at ek þóttumst kominn til Hvítár í Borgarfirði, ok eiga tal við útlenda menn, eigi sízt um² kaup nökkur; ok í því komu í búðina vargar margir, ok var mér mikill viðbjóðr við þeim; síðan reðu þeir á mik³ ok vildu drepa mik, ok rifu af mér klæðin, en ek brá sverðinu, ok hjó ek í sundr einn varginn í miðju ok höfuðit af öðrum; síðan hlupu at mér vargarnir öllu megin, en ek þóttumst verjast, ok varð ek mjök móðr, ok eigi þóttumst ek vita, hversu mér myndi vegna. Í því hljóp fram fyrir mik einn bjarnhúnn, ok vildi verja mik; ok í því vaknaða ek. Nú þykki mér draumrinn tíðindavænligr.” Eiðr mælti: „Auðsæt er þat, at þetta eru mannahugir illir til þín. Nú væri þat mitt ráð, at þú riðir jafnsnemma heiman ok

¹) *Saaledes 139 og nogle andre Haandskrifter her og flere Steder.*

²) *Retteelse for vid t 139 og 163 b, der er fremkommet ved feil Læsning.*

³) *Fra vargar udelader 139 og 163 b, men det er tilføjet i Følge 386 og de andre Haandskrifter.*

faðir minn, þó at¹ þit mælist ekki við." Þórðr mælti: „Göra má ek þat, fóstri minn! fyrir böen þína." Nú bjóst Þórðr til ferðar, ok Eiðr með hánnum. Ok er Þórðr bjóst, mælti Sigríðr, systir hans: „Þat vil ek, bróðir minn! at þú kaupir mér skikkju mjök vandáða." Þórðr svarar: „Svá skal vera, systir! en svá segir mér hugr, at skikkjan verði full-keypt, áðr lúki." Þeir, Þórðr ok Eiðr, riðu til skips jafnfram Skeggja; því at Eiðr bað Þórð þess. Ok er þeir komu til skips, tjölduðu þeir eina húð báðir.

Sá maðr kemr til sögunnar, er Jón hét. Hann bjó at Hvassafelli í Norðrárdal. Hann var vel fjáðr ok engi jafnaðarmaðr ok úvinsæll. Guðrún hét kona hans, oflátí mikill ok metnaðarfull. Bróðir hennar² hét Auðúlfr. Glúmr hét faðir þeirra. Hann bjó at Skarðshömrum. Þeir ætluðu at ríða til skips í þann tíma, er þeir, Þórðr ok Skeggi, váru við skip. Ok er þeir riðu heiman, mælti Guðrún við bónda sinn, at hann skyldi kaupa henni skikkju nökkura góða; því at hún var áburðarkona. Þessu heitir bóndi. Þeir ríða nú leið sína, þar til er þeir koma á Hvítárvöllu; þá var kaupstefna sem mest. Þeir, Jón ok Auðúlfr, gengu um húðir. Þeir komu í húð þess manns, er Þórir hinn auðgi hét, ok föluðu skikkju, ef til væri. Hann segir, kvað til vera skikkju, „ok man ykk, bóndi! þykkja dýr." Jón svarar: „Lát heyra, hvat gjalda³ skal." Austmaðr mat skikkjuna. Jóni þótti of dýr. Auðúlfr vildi kaupa láta, ok bauð at leggja til af sínu. Jón gekk frá. Ok er þeir komu út, eggjaði Auðúlfr at kaupa skikkjuna, „ok hét ek því systur minni." „Því skaltu eigi ráða?" segir Jón, „ok göngum heim eptir verðinu;" ok varð þetta dvöl nökkur. Þat er sagt, at þeir, Þórðr ok

1) at udelader 139 og to andre Papirshaandskrifter.

2) hennar er udeladt i 139 og 152; men er tilføjet som nødvendigt Tilleg i Følge 586 og flere Haandskrifter.

3) Saaledes 139; de andre Haandskrifter have gilda.

Tidender." Eid sagde: „Det er let at indsee, at dette er Folks fjendtlige Sindelag imod dig. Det vilde være mit Raad, at du red hjemmefra til samme Tid, som min Fader, skjönt I ikke tale med hinanden." Thord sagde: „Det kan jeg gjøre, min Fostersön! paa din Bün." Thord gjorde sig reiseferdig og Eid med ham. Og da Thord beredte sig, sagde hans Söster Sigrid: „Jeg önsker, min Broder! at du kjøber mig en god Kaabe." Thord svarer: „Saaledes skal det være, Söster! men jeg aner, at den bliver fuldkommen dyr, förend det er kommet til Enden." Thord og Eid red til Skibet til samme Tid som Skjegge; thi Eid havde bedet Thord derom. Og da de kom til Skibet, satte begge deres Telt over samme Bod.

En Mand kommer ind i Sagaen, som hed Jon; han boede paa Hvassefjeld i Norderaadalen; han var en rig Mand, men ubillig og ilde lidt. Gudrun hed hans Kone; hun var pralende i Væsen og hovmodig. Hendes Broder hed Audulv. Glum hed deres Fader; han boede paa Skardshamre. De vilde ride til Skibet paa den Tid, da Thord og Eid vare der. Og da de red hjemmefra, sagde Gudrun til sin Husbond, at han skulde kjøbe en god Kaabe til hende; thi hun pleiede at klæde sig smukt. Dette lover Bonden. De reise nu deres Vei, indtil de kom til Hvitaavalle; da var Forsamlingen paa Markedet paa det talrigste. Jon og Audulv gik fra den ene Bod til den anden. De kom i en Bod som tilhörte en Mand ved Navn Thore den rige, og spurgte om de kunde faae en Kaabe tilkjöbs. Thore sagde, at en Kaabe var der, „men den vil synes eder dyr, Bondel!" Jon svarer: „Lad höre, hvad den skal koste." Nordmanden satte Priis paa Kaaben. Jon tyktes den for dyr. Audulv vilde, at de skulde kjøbe den, ög höd at give noget til af sin Pung.

Jon vilde ikke indlade sig.. Da de kom ud, tilskyndede Audulv ham at kjøbe Kaaben; „det lovede jeg min Söster.” „Hvorfor skal du ikke raade?” siger Jon, „lad os da gaae hjem efter Betalingen;” herved bleve de noget opholdte. Det er fortalt, at Thord og Eid gik fra den ene Bod til den anden, og spurgte om Varer tilkjöbs. De kom i Thore den riges Bod, og önskede at kjøbe Kaaben af ham. Thore sagde, at han kjendte Thord og hans Forældre, „og jeg vil ikke sætte nogen Priis paa den for dig: jeg vil at du skal modtage Kaaben.” Thord takkede ham, „og dette Tilbud vil jeg modtage, og lad den ligge her, imedens jeg gaaer for at hente Betalingen.” „Jeg vilde hellere,” siger Thore, „at du tog den med.” „Det kommer ikke an paa noget,” siger Thord. Han gik da tilligemed Eid for at hente Betalingen. Og da Thord var gaaet bort, kom Jon og Audulv ind i Teltet, og bad Nordmanden at overlade dem Kaaben. Han sagde, at Kaaben var da solgt; „thi du vilde ikke give saameget for den, som jeg anslog den til.” Jon sagde, at han skulde have den, og i det samme kom Thord og Eid ind i Teltet med Betalingen for Kaaben. Thord greb fat i Kaaben. Audulv trak Sværdet og vilde hugge til Thord. Jon löb ogsaa henimod Thord og vilde hugge til ham. Thord drog hurtig sit Sværd, og vendte sig imod Audulv, og huggede ham i Hovedet; han faldt strax död paa Gulvet. Da Eid saa Jons Angreb, löb han frem foran Thord og afparerede Hugget med Skjoldet, men tog Kaaben under Armen. Dette seer Thord, og svinger Sværdet imod Jon. Hugget træffer ham over Midten, og huggede ham isönder öyenfor Hofterne. Jons og Audulvs Rejsfæller angrebe ham da. Thord trak sig tilbage ud af Boden og löb op paa et Vedkast, og forsvarede sig der vel og tappert.

Eiðr, gengu um búðir, ok föluðu varning. Þeir komu í búð Þóris ríka, ok föluðu skikkjuna at Þóri. Þórir kveðst kenna Þórð ok hans foreldra, „ok vil ek eigi meta við þik¹; heldr vil ek, at þú þiggir skikkjuna.” Þórðr þakkaði hánunum, „ok vil ek þetta þiggja, ok lát hær liggja, meðan ek geng eptir verðinu.” „Pat vilda ek,” segir Þórir, „at þú hefðir með þær.” „Engu man þat varða,” segir Þórðr, ok gengu þeir Eiðr at sækja verðit. Ok er Þórðr var í braut, koma þeir Jón ok Auðúlfr inn í búðina, ok báðu austmanninn þá láta til skikkjuna. Hann kvað þá selda skikkjuna; „því at² þú vildir eigi þvilíkt við gefa, sem ek mat.” Jón kveðst þá hafa skyldu. Ok í því komu þeir, Þórðr ok Eiðr, í búðina með skikkjuverðit. Þórðr greip til skikkjunnar. Auðúlfr brá sverði, ok vildi höggva til Þórðar. Jón hljóp ok at hánunum Þórði, ok vildi höggva til hans. Þórðr brá skjótt sverðinu, ok snerist at Auðúlfi, ok hjó í höfuðit; féll hann þegar dauðr á gólfít. Eiðr hljóp fyrir hann Þórð, er hann sá tilræðit Jóns, ok brá fyrir hann skildinum, en tók skikkjuna undir hönd sér. Þetta sér Þórðr, ok slæmir til Jóns³ með sverðinu, ok kom á hann miðjan, ok tók í sundr fyrir ofan mjadmirnar. Förunautar þeirra Jóns sóttu þá at hánunum. Þórðr hopaði út ór búðinni, ok hljóp á einn raptabulung⁴, ok varðist þaðan vel ok sköruliga. Drifu þá til héraðsmenn ok Borgfirðingar, ok vildu þefna þeirra Auðúlfs. Eiðr ferr þá at finna föður sinn, ok biðr hann at veita Þórði lið með sínum mönnum. Skeggi segir: „Hvat hefir Þórðr at hafzt þess, at hann er eigi

1) við þik er udeh. í 139 og flere andre Haandskrifter, men er her tilføjet i Følge Membranen 586.

2) at er udeladt i 139, og flere Papirshaandskrifter.

3) Rettelse i Overeenstemmelse med de bedste Haandskrifter for hans i 139 og nogle Papirshaandskrifter.

4) Saaledes 139; 471 har bolung; de øvrige Haandskrifter buðlung.

einhlítr?" Eidr segir: „Hann hefir vegit tvá menn." „Hverir eru þeir?" segir Skeggi. „Auðúlfr ok Jón," segir Eidr. „Hvat varð¹ til?" segir Skeggi. Eidr segir: „Þeir vildu ræna hann skikkju þeirri, en hann hafði keypt, ok annarr þeirra vildi drepa hann, áðr en ek hlífða hánnum; ok láttu eigi þá fæð, sem á millum ykkar hefir verit, svá ríkt ganga, at þú virðir meira, en þat, at hann er ór því hæraði, sem þú ert; hann er ok minn lífgjafi ok fóstri." Þá svaraði Skeggi engu. Eidr gekk þá á braut ok þar til, sem þeir sóttu at Þórði, ok brá saxinu. Ok er Þórðr sá Eid, fósttra sinn, mælti hann: „Hafðu þik ekki í hættu fyrir mik." En er Eidr var út genginn ór tjaldi föður síns, þá stóð Skeggi upp ok mælti: „Rýta man gölltrinn², ef grísson er drepinn." Tók hann þá Sköfnung, ok gekk þangat til, sem þeir sóttu at Þórði; hafði hann varizt svá drengiliga, at þeir höfðu engu sári á hann komit; en hann hafði sært marga menn. Ok er Skeggi kom til, gekk hann svá hart at, at þeir hrukku frá, er áðr höfðu sótt at Þórði. Síðan kom Skeggi á sættum með þeim; skyldi hann einn göra um öll málin. Hann lauk þegar upp gördinni. Skyldi Þórðr greiða tvau hundruð silfrs fyrir víg Jóns, en Auðúlfr falla úheilagr fyrir fjörráð ok tilræði við Þórð. Þeir menn, sem sárir höfðu orðit fyrir Þórði, skyldu hafa sár sín bóttalaus fyrir fjörráð ok atsókn; ok með þessu skildu þeir. Reið Skeggi heim, þá er hann var búinn. Þórðr reið jafnfram norðr, ok Eidr með hánnum, ok töludust þeir, Skeggi ok Þórðr, ekki við á allri þessarri leið. Þeir ríða þar til, er þeir koma at Miðfjarðará. Þá mælti Skeggi: „Hèr munu vèr af baki stíga; því at ek á við þik, Þórðr! erendi;" ok svá görðu þeir. Þá mælti Skeggi: „Ásbjörn, frændi minn, bað mik vekja

¹) Saaledes 139, 586, 152, 128, 165 k; þar have 471 og 554 k β.

²) 471 og 586 have galtiū.

Herredets Beboere og Borgfjordingerne stimlede derhen og vilde hevne Jon og Audulv. Eid gaaer da for at søge sin Fader, og beder ham at yde Thord Hjælp med sine Folk. Skjegge spurgte: „Hvad har Thord gjort, saa at han ikke er sig selv nok: „Eid siger: „Han har dræbt to Mænd.” „Hvilke ere de?” siger Skjegge. „Audulv og Jon,” siger Eid. „Hvad var Aarsagen?” siger Skjegge. Eid svarer: „De vilde frarane ham en Kaabe, som han havde kjøbt, og den ene af dem vilde have dræbt ham, havde jeg ikke forsvaret ham. Lad nu ikke den Kulde, som der har hersket imellem eder, gaae saavidt, at du tager mere Hensyn dertil, end til det, at han er fra det samme Herred, som du; han er ogsaa mit Livs Frelser og min Fosterfader.” Skjegge svarede intet. Eid gik da bort og derhen, hvor de angreb Thord, og trak Sværdet. Og da Thord saa sin Fostersøn Eid, sagde han: „Udsæt dig ikke for Fare for min Skyld.” Men da Eid var gaaet ud af sin Faders Telt, stod Skjegge op og sagde: „Grynte vil Galten, dersom Grisen bliver dræbt.” Han tog da sit Sværd Sköfnung og gik derhen, hvor de sloges med Thord. Denne havde forsvaret sig saa tappert, at de intet Saar havde kunnet bibringe ham; men han havde saaret mange Mænd. Da Skjegge kom til, angreb han dem saa heftig, at de, som havde angrebet Thord, maatte vige tilbage. Siden bragte Skjegge Forlig i Stand imellem dem; han skulde ene afsige Kjendelse i Sagen; hvilket han ogsaa strax gjorde. Thord skulde udrede to Hundreder Sölv for Jons Drab; men Audulv skulde falde retlös for Anslag imod Thords Liv og Angreb paa ham. De Mænd, som vare blevne saarede af Thord, skulde ingen Böder erholde for deres Saar formedelst Anslag imod hans Liv og Overfald; og saaledes skiltés de ad. Skjegge red hjem da han var færdig. Til samme Tid red

ogsaa Thord nordpaa og Eid med ham. Skjegge og Thord talte ikke et Ord med hinanden den hele Vei. De ride fremad, indtil de komme til Midfjordsaaen. Da sagde Skjegge: „Her skulle vi stige af vore Heste; thi jeg har noget at tale med dig, Thord!” Da de havde gjort det, sagde Skjegge: „Min Frænde, Asbjörn, bad mig at frie paa hans Vegne; han vil, at jeg skal frie til din Söster Sigrid, for ham; og nu vil jeg vide, hvorledes du vil svare derpaa.” Thord svarer: „Lidet Venskab er der imellem mig og Asbjörn; du har heller ikke viist dig som nogen Ven af mig hidtil; og jeg anede ikke, at du vilde söge her Svogerskab paa dine Frænders Vegne. Vel veed jeg, at Asbjörn er af höi Byrd og rig, og selv en tapper Mand; men ikke veed jeg, hvorledes mine Brödre eller hun vil synes om denne Trolövelse.” Skjegge svarer: „Derfor talte jeg til dig om denne Sag, men ikke med dine Brödre, fordi jeg veed, at de ville föolge dine Raad, baade i dette og alt andet.” Thord svarer: „Det er sandsynligt, at de ville föolge min Villie; men ikke bortgifter jeg hende til nogen, med mindre hendes Samtykke er dertil; men mig tykkes det sandsynligt, at hun ikke vil bryde imod det, som jeg raader til.” Da siger Eid: „Jeg vilde, min Fosterfader! at du skulde give min Fader et gunstigt Svar paa Frieriet, og tog meget Hensyn til hans Anbefaling.” Thord siger: „Saaledes skal det ogsaa være; thi stor Bistand ydede Skjegge mig paa denne Reise, og det skal jeg nu ogsaa paaskönne; thi jeg vil indlade mig paa Frieriet formedelst din Anbefaling, Skjegge! Hun skal sidde i Fæste tre Vintre; og dersom Asbjörn ikke kommer til Island för de tre Vintre ere forlöbne, saa er denne Aftale uden Gyldighed; kommer han för hertil Landet, saa har han Ret til Giftermaalet med

bónorð fyrir hans hönd, ok vill hann láta biðja Sigríðar, systur þinnar; ok vil¹ ek nú vita, hversu þú vilt þessum málum svara." Þórðr segir: „Litla vináttu á ek við Ásbjörn; hefir þú ok mér verið engi vin þér til; ok ekki kom mér þat í hug, at þú myndir hingat leita tengða fyrir frændr þína; en veit ek, at Ásbjörn er stórborinn maðr ok ríkr, ok mikilmenni af sjálfum sér; en eigi veit ek, hversu bræðrum mínum eða henni er þetta kaup gefit." Skeggi svarar: „Því kveð ek þik at málinu, heldr en bræðr þína, at ek veit, at þeir vilja þínum ráðum hlíta², bæði um þetta ok allt annat." Þórðr svarar: „Líkligr þykki mér þeir til vera³ at göra eptir mínum vilja; en ekki gef ek hana nökkurum manni, utan hennar samþykki sér til; en ván þykki mér, at ekki brjóti hón þat á bak⁴, er ek ræð." Þá segir Eiðr: „Þat vilda ek, fóstri minn! at vel svarir⁵ þú föður mínum um bónorðit, ok virðir mikils hans flutning." Þórðr segir: „Svá skal vera; því at mikla liðsemd veitti Skeggi mér í þessarri ferð, ok þat man ek nú láta á sjá; því at ek man göra kost á um bónorðit fyrir þinn flutning, Skeggi! Hón skal sitja í festum þrjá vetr; ok ef Ásbjörn kemr eigi út innan þeirra þriggja vetra, þá eru laus þessi mál; kemr hann fyrr til lands, þá er hann kominn til ráðahags með⁶ Sigríði." Þessu játar Skeggi. Rettir Þórðr þá fram höndina, ok tekr Skeggi handsöl; váru þegar váttar at heitörði. Þá mælti Skeggi: „Nú⁷ hefir þér vel farit, Þórðr! en hagskipti var þat, er systir

1) Fra vill udelader 139; men det tilføies i Følge 471 og de øvrige Haandskrifter.

2) Rettelse i Følge 586, 471 og største Delen af de øvrige Haandskrifter for hnda i 139.

3) Tilføiet i Følge 471.

4) båg Aave 139, 163 b, 163 g, 554 A B.

5) Saaledes 139 og 471; de øvrige svaraðir.

6) Saaledes 139 og tre andre Haandskrifter; de øvrige við.

7) Nu er tilføiet i Følge 586 og 471 som nødvendigt Tillæg.

þín fékk skikkjuna, heldr en kona Jóns; þykki mér ok meiri ván, at Borgfirðingar megi minni til reka, hverr yðarr fundr varð; man ek lengja nafn þitt ok kalla þik Þórð hreðu¹." Þórðr sagði: „Vel líkar mér þat, þó þeir hafi nökkurar menjar² minnar þarkvámu, ok svá þykki mér ok engi forþokki á nafni þessu; en svá segir mér hugr um, at sjaldan muni hreðulaust í þessur héraði." Eptir þetta riðu þeir heim. Ok er Þórðr kom heim, var hán um vel fagnat. Hann var spurðr tíðinda. Hann sagði af hit ljósasta. Síðan kallaði hann systkin síu til tals við sík, ok sagði þeim heitorðit. Sigríðr svarar: „Bráðráðit þykki mér þú, bróðir! górt hafa um heitorðit mitt, er ek var ekki at frétt áðr." Þórðr segir: „Þat kaup skal ekki framarr, en þú vilt samþykkja." „Þess var mér ván at þær; vil ek ok þinni forsjá hlíta³ hér um." „Þórðr bað hana hafa þökk fyrir andsvörin⁴; síðan fékk hann henni skikkjuna, ok sagði henni um viðskipti þeirra Jóns ok Auðúlfs, ok kvað vísu:

Tvá lét ek fáfnis fitjar
falla þar til jarðar
ýta, leifnis lautar.
lind fögr vita! kindar;
áðr vildu þeir öldu.
eittr þvengs bana veita
bands⁵ með benja vöndum;
brúðr⁶ mér var⁷ kærust⁸.

1) Saaledes alle Haandskrifterne overalt (af hrobl), indtagen 564 d, et Papira-Aaandskrift, temmelig daarligt, og 1003; kvittet uden Tviol er rigtigere i Stedet for det nu almindeligere hreða. See ogsaa Tillægget.

2) menjar er udcladt i 139.

3) Rettelse overeensstemmende med 586 og 471, istedet for hlyða i 139.

4) Feilskrevet ásaurn i 139 (for ávaurn; ánsuoi i 471).

5) branz 586 og 471; brandr 163 g, 554 k β.

6) blið mæz 1003.

7) viðr 139, 554 k β, við; 586, w: 471.

8) Hele den sidste Deel af Verset er forvansket, og synes uden Mening

Sigrid." Dette samtykker Skegge. Thord rækkede da Haanden frem, og Skjegge modtager hans Haandslagsløfte. Vidner bleve derpaa tagne paa Trolovelsen. Da sagde Skjegge: „Nu har du viist dig fra en fordeelagtig Side, Thord: men et Held var det, at din Söster fik hellere Kaaben, end Jons Kone; mig tykkes og stor Sandsynlighed for, at Borgfjordingerne ville erindre, hvilket Udfald eders Möde fik. Nu vil jeg förlænge dit Navn og kalde dig Thord Hrede." Thord sagde: „Godt synes jeg om; at de have nogen Erindring om min Didkomst; og saa har jeg intet imod dette Navn; men jeg aner, at der sjelden vil blive roligt i dette Herred." Derefter red de hjem; og da Thord kom hjem, blev han vel modtaget. Han blev spurgt om Tidender. Han fortalte Alting, som det gik. Siden kaldte han sine Södskende til Samtale og fortalte dem om Sigrids Trolovelse. Hun svarer: „Jeg synes, at du har været noget rask i at afslutte mit Fæstemaal, eftersom jeg ikke blev spurgt derom i Forveien." Thord svarer: „Dette Forbund skal ikke have videre Gyl-dighed, end du selv vil samtykke." „Det havde jeg ventet af dig, og med din Forsorg vil jeg være fornöiet heri." Thord sagde, hun skulde have Tak for Svaret. Siden gav han hende Kaaben og fortalte hende sin Kamp med Jon og Audulv, og kvad en Vise:

Jeg til Jorden lod falde
 tvende af Guldéts
 Kastere, fagre
 Havlysets Bærerske!

(Den sidste Deel af Verset er forvansket og uden Mening.)

„Sligt var at vente,” siger hun. Derefter holder Thord sig rolig hjemme, og var Eid stedse hos ham.

Denne samme Sommer kom et Skib til Blandeos i Langedal. Med dette Skib kom til Landet Orm, en Söstersön til Skjegge og Broder til Asbjörn. Da Skjegge spørger sin Frændes Ankomst til Island, rider han til Skibet og byder Orm hjem med sig til Vinterophold. Orm tog hjem med ham. Orm var større og stærkere end andre Mænd, udrustet med store Legemkræfter og særdeles rask, og fuld af Overmod, og tyktes, at ingen var hans Ligemand. Han var meget krigerisk og anmassende. Det traf sig en Dag, da Orm gik i varmt Kildebad, at Sigrid fra Os var der og en anden Kvinde tilligemed hende. Han syntes meget godt om hende, og spurgte, hvad for en Kvinde hun var. Man sagde ham, hvad hun hed, og hendes Slægt. Han traf Skjegge og sagde: „Det forholder sig saaledes, at jeg ønsker, at du skal frie til Sigrid paa Os for mig.” Skjegge svarer: „Det vil jeg ikke gjøre til denne Kvinde; men til hver anden Kvinde, som du ønsker, vil jeg frie for dig.” Orm svarer: „Enten vil jeg, at du skal frie til Sigrid, eller ingen.” Skjegge svarer: „Hvorfor skulde jeg frie til din Broder Asbjörns Fæstemö?” Orm svarer: „Det bryder jeg mig ikke om, skjönt du er hans Fæstemö; vil du ikke frie til hende paa mine Vegne, da vil det blive uroligt i Herredet; thi da skal jeg forføre hende, men det ville hendes Brödre forbyde, men det vil jeg ikke bekymre mig om, og da vil du blive nødt til, at blande dig i Sagen.” Da sagde Skjegge: „Ikke vil Sigrid lade sig forføre af dig; og du har en stor Daarskab i Sinde, at faae hende paa en saa uhæderlig Maade, og monne dette bringe dig Döden; thi et større Læs har Thord ladet

„Sliks var at ván,” segir hón. Hér eptir sitr Þórðr heima um kyrrt, ok var Eiðr jafnan með hánum.

Þetta sama sumar kom skip í Blönduós í Langadal. Þar kom út Ormr, systurson Skeggja ok bróðir Ásbjarnar. En er Skeggi frètti útkvámfu frænda síns, ríðr hann til skips, ok býðr Ormi heim með sér til vetrvistar, ok fór Ormr heim með hánum¹. Ormr² var svá háttadr³, at hann var hverjum manni meiri ok sterkari, rammr at asli ok hinu vaskligasti, ok fullr af ofrkappi, ok þótti engi sinn jafningi. Hann var hinn mesti vígamaðr, ok fullr upp újafnaðar. Þat var einn dag, at Ormr gekk til laugar, at Sigríðr frá Ósi var þar fyrir, ok ein kona með henni. Hánum fannst mikit til hennar, ok spurði eptir, hvat kona⁴ hón væri. Hánum var sagt, hvat hón hét, ok svá ætt hennar. Hann kom at máli við Skeggja ok mælti: „Svá er mál⁴ með vexti, at ek vilda, at þú bæðir Sigríðar frá Ósi til handa mér.” Skeggi svarar: „Þat man ek eigi göra við þessa konu; en biðja vil ek hverrar annarrar konu, sem þú vilt, til handa þér.” Ormr svarar: „Annathvært vil ek, at þú biðir Sigríðar, elligar engrar.” Skeggi segir: „Því myndu ek biðja festarkonu Ásbjarnar, bróður þíns?” Ormr segir: „Þat hirði ek aldri, þó hón sè hans festarkona; viltu eigi biðja hennar fyrir mína hönd, þá man verða róstumikit í héraði; því at þá skal ek fífla hana, ok munu bræðr hennar þat banna, en ek man ekki þat hirða; mantu þá verða til at hlutast.” Þá sagði Skeggi: „Eigi man Sigríðr fyrir þér fíflast láta; ok ætlar þú þér mikla dul, at fá hennar svá úscæmiliga; ok man þér þetta draga til skammæðar; því at velta hefir

1) með hánum er tilfötet i Fölge 471 og 586

2) Saaledes 139, 586, 471, 163 b, g, 554 h ß.

3) konu 586; Sammenlign. Side 15.

4) mal udelader 139, 471. 586, 152, 27; men det er her tilfötet som nödvendigt Tillæg.

Þórðr látið þyngra hláss, þar þeir bræðr drápu Sigurð konung slefu Gunnhildarson." Ormr segir: „Verðr þat sem má; á þetta skal hætta, ef þú vilt eigi biðja konunnar mæ til handa.“² Skeggi segir: „Heldr vil ek fara með þessum orðum, en vandræði standi af; ok mantu þó illa við una, hversu sem svarat verðr.“ Eiðr varð þessa varr, er hann var á kynnisvist¹ at Reykjum með föður sínum. Þeir feðgar göra Þórði orð, at hann komi til Reykja. Þórðr fór til Reykja, ok bræðr hans með hánum. Skeggi heilsar Þórði glaðliga. Hann tók því vel, ok frétti, hvat undir orðsendingu hans væri. Skeggi segir, at Ormr, frændi hans, vildi fá Sigríðar, systur hans. Þórðr segir: „Undarlig² málaleitan er slíkt af þinni hendi; því at³ mærlízt Ormr, frændi þinn, meira eiga varit í fors ok úvizku, en hamingju; er ok eigi úllíklígt, at þat reyni af bragði; eða veit hann eigi áðr, at konan er fóstnuð bróður hans?“ Skeggi mælti: „Ormr er eigi heima, ok er riðinn út í Langadal til skips. Þiðr mælti: „Þat vilda ek, fóstri minn! at þú görðir á nökkurn kost⁴ fyrir flutning föður míns.“ „Svá skal vera, sem þú hiðr,“ segir Þórðr, „at á skal göra kostinn fyrir bænastaðinn þinn ok flutning Skeggja; en engan mynda ek á göra, ef Ormr hefði sjálfr bedit konunnar. Þau andsvör vil ek, Skeggi! gefa þínu máli, at þat er fyrst, at ek vil engu því bregða við Ásbjörn, sem ek hefði hánum lofat; ek vil, at Ormr fari utan í sumar, ok veri utan tvá vetr, en eigi⁵ ván ráða, ef Ásbjörn kemr eigi til.“ Skeggja þótti allvel svarat, ok höfðu hér við vátta. Reið Þórðr heim til Óss ok Eiðr með

1) fymst á vist 139.

2) Feilskrævet í 139 annarlig.

3) at tilfötet í Fölge 586.

4) Gíening í Fölge 157 for lit. í 139 og 163 b, der synes at nedstamme fra tidligere Tider. De fleste Haandskrifter udelade det.

5) Urigtig eiga í 139, 152, 471, 271, 63 b, 564b.

vælte, da han og hans Brödre dræbte Kong Sigurd Gunnhilds-
søn Sleve.” Orm svarer: „Det gaaer som det vil, dette skal
jeg vove, dersom du ikke vil frie til hende paa mine Vegne.”
Skjegge siger: „Hellere vil jeg paatage mig dette Hverv,
end at nogen Ulykke skal forvoldes; og dog vil du blive
misfornöiet, hvorledes end Svaret lyder.” Eid blev dette
vaer da han var paa Reyke i Besög hos sin Fader.
Han og hans Fader sende Thord Bud, at han skulde
komme til Reyke. Thord foer til Reyke, og hans Brödre
med ham. Skjegge hilser paa Thord med Venlighed.
Denne optog vel hans Hilsen, og spurgte, hvilken var Hen-
sigten med hans Budskab. Skjegge sagde, at hans Frænde
Orm önskede at faae hans Söster Sigrid til Ægte. Thord
svarer: „Underlig er slig Fremgangsmaade fra din Side; thi
jeg synes, at din Frænde Orm er mere udrustet med Hef-
tighed og Daarskab, end Lykke, og det er ikke usandsynligt,
at det prøves snart; eller veed han ikke i Forveien, at
Kvinden er fæstet til hans Broder?” Skjegge sagde: „Orm er
ikke hjemme; han er reden ud til Langedal til sit Skib.”
Eid sagde: „Jeg önskede, min Fosterfader! at du gjorde
noget Vilkaar derpaa formedelst min Faders Anbefaling.” „Saa
skål det være som du beder,” siger Thord, „jeg skal gjøre
Vilkaar derpaa, men intet vilde jeg have gjort, dersom Orm
selv havde friet til Kvinden. Det Svar vil jeg, Skjegge!
give paa din Begjering: for det förste, at jeg vil ingen For-
andring gjøre i det, som jeg har lovet Asbjörn; jeg vil, at
Orm skal fare udenlands i Sommer, og blive udenlands i
to Vintre, men skal kunne vente at faae dette Parti, der-
som Asbjörn ikke kommer tilbage.” Skjegge syntes, at
Svaret var meget gunstigt, og der bleve tagne Vidner paa
deres Aftale. Thord red hjem til Os og Eid med ham.

Lidet bröd Sigrid sig om dette. Nu lider Tiden frem indtil Orm kom hjem og havde gjort sit Skib færdigt. Orm spurgte Skjegge, hvilket Udfald Friet havde faaet. Skjegge fortalte Alting, som det havde gaaet. Orm syntes, at Skjegge havde gaaet til Værks uden Kraft. Skjegge sagde, at han skulde optage det, som han vilde. Orm sagde, at han ingen Tak skulde have af sig for Udførelsen af hans Hverv, og blev meget vred, og sagde, at han aldrig vilde bryde sig om, hvad Thord syntes godt om eller ikke; „hun skal da være min Frille.” Skjegge sagde, han var en meget ufornuftig Mand, da han taledes saaledes. Ikke havde Orm været hjemme mange Nætter, förend han red til Os og begyndte at samtale med Sigrid. Hun bad ham ikke at gjøre det, og sagde, at Thord vilde synes ilde derom; „og du vil snart see Følgerne, dersom du ikke holder op.” Orm sagde, at han i ingen Henseende var uforberedt mod Thord, hvad som de skulde prøve. Hun sagde: „Det er ogsaa det Sandsynligste, at du prøver det, dersom du gör det til en Vane, at komme hid. Du kan ogsaa være forvisset om, at jeg intet bekymrer mig om, hvad der angaaer dig, saalænge jeg ikke hörer noget fra din Broder Asbjörn.” De ophörte da med deres Samtale. Thord var nede ved Flodmundingen ved at bygge et Færgeskib, som han havde i Sinde at lade gaae til Strande, for at hente Fisk, og vilde tage selv med. Orm kom tre Dage efter hinanden til Os, og da sagde Thord til ham: „Jeg vil, Orm! at du ikke skal komme hid til min Fortrydelse og min Sösters Vanære.” Orm svarede uhöfligt, og sagde, at han havde været selvraadig i sin Færd for hver Mand, og mente, at det fremdeles ogsaa skulde være saaledes. Thord sagde, at de ikke skulde være begge i Live, dersom han kom den fjerde Dag. Orm holdt op

hánum. Lítið gaf Sigríðr sér um þetta. Líðr nú þar til, er Ormr kemr heim, ok hafði búit skip sitt. Ormr spurði Skeggja at um örendislok kvánbænanna¹. Skeggi sagði allt, sem farit hafði. Ormr þótti Skeggi hafa laust fylgt. Skeggi bað hann þá virðing á leggja, sem hann vildi. Ormr bað hann hafa af sér enga þökk fyrir málalokin, ok varð reiðr mjök; kveðst aldri hirða, hvárt Þórði líkaði vel eða illa; „skal hón þá vera friðla mín.“ Skeggi kvað hann furðu úvitran mann, er hann talaði slíkt. Eigi hafði Ormr heima verit, svá at nóttum skipti, áðr hann reið til Óss, ok settist á tal með² Sigríði. Hón bað hann eigi þat göra; kvað Þórði mundu þykkja verr; „ok mantu finna skjótt missmíði á, ef þú görir eigi at.“ Ormr kvaðst hvergi varbúinn við Þórði, hvat sem þeir skyldi reyna. Hón sagði þat ok líkast, „at þat reynir þú, ef þú venr hingat kvámur þínar; máttu til þess ætla, at ek man mēr engu af skipta um þat, er til þín heyrir, meðan ek spyr ekki til Ásbjarnar, bróður þíns.“ Skildu þau talit. Þórðr var at ferjusmíð niðri við ósinn, ok ætlaði at halda henni³ til Stranda eptir skreið, ok fara sjálfr með. Ormr kom þrjá daga í samt til Óss. Ok þá talaði Þórðr við Orm: „Þat vil ek, Ormr! at þú hafir eigi hingat kvámur þínar til úþykktar⁴ við mik, en úscæmdar við systur mína.“ Ormr svarar um heldr illa, ok kveðst sjálfráði⁵ verit hafa ferðar sinnar fyrir hverjum manni⁶, ok kveðst hyggja, at svá skyldi enn vera. Þórðr kvað þá eigi báða uppi skyldu, ef hann kæmi hinn fjórða daginn. Ormr lét af kvámum nökkurar nætr. Þórðr bjó

1) 139, 163 b og 471 hafa um kvánbænrnar.

2) Saaledes 139 og flere Haandskrifter; 471 og 586 hafa við. See Side 13, 29, 35

3. heim urigtig i 139 og 163 b.

4) 139 og 163 b óþekktar.

5) Rettet i Følge 471 og 163 b, for stalfæde i 139. See Side 14.

6) manni udeløder 139.

ferjuna. Ok er hann var búinn, var þat einn morgin, at veðr var gott; þá ætlaði Þórðr at sigla út ór ánni. Heimakona gekk inn at Ósi, ok kvað gott veðr at þvá lèrept sín. Sigríðr var vön at þvá lèrept sín í læk þeim, er fellr hjá garði at Ósi. Hón fór með lèreptin ok konan með henni. Penna morgin hefir Ormr njósn af, at Þórðr man brátt sigla. Hann lætr taka sèr hest. Ekki veit Skeggi til þessa. Síðan tók hann vápn sín. Hann reið út til Óss, ok þangat í hvamminn, sem Sigríðr var. Hann stè af hestinum ok batt hann; síðan leggr hann af sèr vápnin, ok gengr til hennar, Sigríðar, ok setr hana niðr, ok leggr höfuð í knè henni, ok leggr hennar hendr í höfuð sèr. Hón spurði, því hann görði slíkt; „því at þetta er á móti mínum vilja; eða mantu eigi ályktarorð bróður míns? ok man hann þat efna; sjá þú svá fyrir þínum hluta.“ Hann segir: „Ekki hirði ek um grýlur yðrar.“ Ok er Ormr kom í hvamminn, brá hón við, heimakona, ok hljóp ofan til ferjunnar, ok sagði Þórði, at Ormr var kominn í hvamminn til Sigríðar. Þórðr brá skjótt við, ok¹ tók sverð sitt ok skjöld. Hann hljóp upp í hvamminn. Ormr lá í knjám Sigríði. Þórðr hljóp at Ormi ok mælti: „Statt þú upp ok ver þik; er þat nú eigi verra, en krjúpa at konum ok hörfa við mèr.“ Ormr brá við, ok seildist til sverðs síns, ok í því hjó Þórðr til Orms ok í sundr hinn hæggra handlegginn. Í því brá Ormr sverðinu; ok í viðbragði hans brotnaði fótleggr hans. Þá hjó Þórðr höfuð af Ormi, ok gekk síðan heim til Óss, ok lýsti vígi Orms á hönd sèr. Sigríðr bað Þórð, bróður sinn, forða sèr. Hann brosti at orðum hennar ok sagði; „Hvergi man ek fara; því at ek kann engar leiðir; man ek senda mann til Reykja at segja Skeggja vígit Orms.“ Hón segir;

1) ok udelader 139 og 163b; men det er tilføjet i Følge 471, 586 og andre Haandskrifter.

med at komme der i nogle Nætter. Thord gjorde sit Skib færdigt; og da han var færdig, traf det sig en Mørgen, at Veiret var godt. Den Dag agtede Thord at seile ud af Aæn. En Tjenestepige paa Os gik ud, og sagde, at det var godt Veir til at vadske sine Lerreder. Sigrid pleiede at vadske sine Lerreder i en stor Bæk, som falder forbi Hjemmemarksgjærdet paa Os. Hun gik med sine Lerreder og Tjenestepigen med hende. Orm faaer denne Morgen Nys om, at Thord vil snart seile. Han lader sig da tage en Hest — Skjegge veed intet derom —; siden tager han sine Vaaben og red ud til Os, og kom i den lille Dal, hvor Sigrid var. Han steg af Hesten og bandt den fast; siden lægger han sine Vaaben fra sig, og gaaer hen til Sigrid, og sætter hende ned, lægger sit Hoved i hendes Skjöd, og hendes Hænder paa sit Hoved. Hun spurgte, hvorfor han gjorde sligt; „thi dette er imod min Villie; eller erindrer du ikke min Broders sidste Ord? det vil han holde; belav dig derpaa.” Han svarer: „Ikke bryder jeg mig om eders Skræmselsbillede.” Da Orm kom hen i Dalen, løb Tjenestepigen strax ned til Skibet, og underrettede Thord om, at Orm var kommen i Dalen til Sigrid. Thord tog hurtig sit Sværd og Skjold og løb op i Dalen. Orm laa paa Sigrids Skjöd. Thord løb henimod Orm og sagde: „Staa op og forsvar dig; det er nu langt bedre end at krybe til Kvinderne og ludske for mig.” Orm gjorde en hurtig Bevægelse og strakte Armen ud efter sit Sværd, og i det samme huggede Thord til Orm og huggede den høire Arm isönder, idet han trak Sværdet; og i denne sin Bevægelse brak Orm Benet. Thord huggede da Hovedet af ham, og gik derpaa hjem til Os og forkyndte, at han var Orms Banemand. Sigrid had Thord at undflye. Han smilte til hendes Ord, og sagde: „Intetsteds vil jeg tage

hen; thi jeg kjender ingen Veie. Jeg vil skikke en Mænd til Reyke for at underrette Skjegge om Orms Drab." Hun svarer: „En underlig Mand er du, Broder! thi Skjegge vil snart komme her med stort Følge, for at hevne sin Frænde; og skjönt du er en stor Helt, har du dog ikke Styrke til at kjæmpe med ham." Thord sagde, at derom bröd han sig ikke. Siden traf han sin Faarehyrde, og bad ham, at han skulde fare til Reyke og underrette Skjegge om Drabet. Han sagde, det gjorde han nödig, men han vilde dog gaae, dersom Thord önskede. „Sig ogsaa, at Skjegge skal lade före sin Fjante bort." Drengen foer ligesom Thord bad, og berettede til Skjegge hans Frænde Orms Drab. Skjegge blev meget vred. Drengen sagde: „Thord bad mig sige dig, at du skulde lade din Fjante bringe bort." Skjegge samler nu Folk og rider ud til Ös; men Thord var hjemme selv tiende og bereder sig til Forsvar, da han seer Skjegge komme. Der vare begge hans Brödre. De vare alle vel bevæbnede. Thord sagde, at han nu i ingen Henseende vilde give efter for Skjegge, hvad de end skulde prøve. Der fortælles, at denne Morgen havde Eid faret op i Linakredal for at see til sine Stodheste; disse havde Thord givet ham; og da han hörte, at Orm var dræbt, skyndte han sig hjem til Ös, og vilde see at komme der för, end hans Fader, hvilket ogsaa lykkedes ham. Da han kom hjem, saa han deres Forberedelser; han tog sine Vaaben og gik i Flok med sin Fosterfader Thord. Thord sagde: „Jeg önskede ikke, min Fostersön! at du skulde være paa dette Möde; thi ikke skaaner jeg din Fader mere end hver anden, dersom han gjør Angreb." Eid siger: „Hos dig skal jeg blive, min Fosterfader! hvad der end skeer; thi en og samme Skjebne skal ramme os; det tænkte jeg, dengang du skjenkede mig Livet, at jeg skulde forene mit Liv med dit."

„Undarligr maðr ertu, bróðir! því at Skeggi man skjótt hær koma, ok hefna frænda síns, með fjölmenni, ok hefir þú ekki megn at standa í stríði við hann, þó at þú sèr garpr mikill.“ Þórðr kveðst ekki at því fara. Síðan fann hann sauðamann sinn, ok bað hann fara til Reykja, ok segja Skeggja vígit. Hann kveðst þessa úfúss, en læzt þó fara mundu, ef Þórðr vildi. „Seg ok þat með, at Skeggi láti færa í braut afglapa sinn.“ Sveinninn fór, sem hann bað, ok sagði Skeggja vígit Orms, frænda síns. Skeggi varð reiðr mjök. Sveinninn mælti: „Þat bað Þórðr mik segja þær, at þú skyldir láta slytja í brautu afglapa þinn.“ Skeggi safnar nú mönnum at sèr, ok ríðr út til Óss. En Þórðr var heima við hinn tíunda mann, ok býst til varnar, þegar hann sèr ferð Skeggja. Þar váru þeir¹ bræðr báðir. Allir váru þeir vel vápnaðir. Kveðst Þórðr nú hvergi mundu vægja fyrir Skeggja; kvað nú vel, at þeir reyndi með sèr. Þat er at segja, at þenna morgin hafði Eiðr farit til stóðhrossa sinna í Línakradal; þau hafði Þórðr gefit hánum. Ok er hann frètti vígit Orms, skundaði hann heim til Óss, og vildi koma fyrr, en faðir hans; ok þat gekk hánum. En er hann kom heim, sá hann viðrbúnað þeirra, og tók vápn síu, ok gekk í lið með Þórði, fóstura sínum. Þórðr mælti: „Eigi vilda ek, fósri minn! at þú værir at þessum fundi; því at ek man nú ekki hlífa föður þínum, heldr en öðrum manni, ef hann sækir at.“ Eiðr segir: „Hjá þær man ek vera, fóstri minn! hvat sem í görist; því at eitt skal yfir okkr ganga; var mær þat þá í hug, er þú gaft mær líf, at ek skylda mitt líf leggja við þitt líf. Þórðr segir: „Þá mantu mær bezt gefast, er mær liggr mest á.“ Ok þá er þeir höfðu við talast, kom Skeggi við marga menn. Skeggi

¹) þeir er udeladt í 130 og 163b, men det er tilføjet her i Følge 471 og de øvrige Haandskrifter.

var hinn reiðasti. Ok er hann sèr Eið, son sinn, í liði Þórðar, stöðvaði hann flokk sinn. Þórðr kastaði orðum á Skeggja, ok bað hann at sækja; „því at nú er ek alþúinn at höggva uxann, þó feitr sé; því at nú er helzt gamall orðinn.“ Þá segir Skeggi: „Eigi man ek at sækja; því at ek vil eigi berjast við Eið; en opt mantu til glœpa stefna.“ Þórðr segir: „Meirr ætla ek þær til koma bræðslu, en huggœði, ef þú sækir nú eigi at.“ Skeggi svaraði engu, ok reið frá ok heim. Ormr var heygðr í Miðfjarðarnesi.

Nú verðr at nefna fleiri menn til sögunnar. Þorvaldr hét maðr, góðr bóndi. Hann bjó í Langadal á þeim bæ, er heitir í Engihlíð. Hann var læknir góðr. Hann átti tvá sonu; hét annarr Einar, en annarr Bjarni. Indriði hét maðr, ok félagi Orms. Hann var mikill maðr, ok vígr hverjum manni betr, ok hinn beztir drengr. Hann var kominn út í Kolbeinsárósi. Hann var þá búinn til siglingar, er þetta var tíðinda. Óssurr hét maðr. Hann bjó í Skagafirði á þeim bæ, er á Grund² heitir. Hann var Arngrímsson. Jórunn hét móðir hans, ok var systir Miðfjarðar-Skeggja. Óssurr var höfðingi mikill; því at hann hafði goðorð um hinn efra blut Skagafjarðar, ok út til móts við Hjaltasonu. Hann var údældarmaðr³, ok ekki var hann vinsell, meiri ok sterkari, en flestir menn, útrúr ok undirhyggjufullr. Þórhallr hét maðr. Hann bjó á Miklabæ⁴ í Óslandshlíð. Ólöf hét kona hans. Hón var væn kona, ok hinn mesti skörungr.

1) Saaledes 471, 139, 163 b og g; de øvrige Kolbeinsdalsarósi.

2) Saaledes alle Haandskrifterne paa dette Sted; men overallt, hvor han nævnes senere i Sagaen, siges at han har boet paa Pverk; hvad der er det Rigtigste, lader sig ikke afgjøre, da han ikke omtales i andre Sagaer.

3) 139 og 163 b have $\text{údeill}^3\text{m}$ (= údeildarmaðr); 471 og 163 g odell^3m ; 27, 354, A, B, 584 b og d have $\text{viðeill}^3\text{m}$.

4) Saaledes alle Haandskrifterne paa dette Sted; men senere i Sagaen kaldes den Gaard, hvor Thorhall boede, som oftest Ósland, men som i denne Udgave over alt er forandret til Miklibær i Følge dette Sted.

Thord sagde: „Du vil yde mig störst Hjælp, naar jeg har den mest Behov.” Og da de havde talt sammen, kom Skjegge med mange Mænd; han var meget vred. Og da han seer sin Søn Eid iblandt Thords Folk, standsede han sine Folk. Thord tiltalte Skjegge, og sagde, at han skulde angribe dem; „thi nu er jeg aldeles beredt til at hugge Oxen, skjönt den er fed; thi nu er den bleven temmelig gammel.” Skjegge siger: „Ikke vil jeg begynde Angreb; thi jeg slaaes ikke med Eid; men mange Ulykker vil du foraarsage.” Thord svarer: „Dersom du ikke gjør Angreb, saa troer jeg, at Frygt bevæger dig snarere dertil end Godhertethed.” Skjegge svarede intet og red bort og hjem. Orm blev begravet paa Midfjordsnæs.

Nu skulle flere Mænd nævnes i Fortællingen. En Mand hed Thorvald; han var en velhavende Mand; han boede paa Gaarden Engehlid i Langedalen. Han var en god Læge. Han havde to Sønner; den ene hed Einar, den anden Bjarne. Der var en Mand, ved Navn Indride, Orms Fostbroder. Han var en tapper Mand og særdeles god Fægter, og en ædelmodig Mand. Han var kommen til Island og havde landet med sit Skib i Mundingen af Kolbensaa. Dengang dette begav sig, var han seilfærdig. Össur hed en Mand. Han boede paa den Gaard i Skagefjorden, der hed Grund. Hans Fader hed Arngrim, men hans Moder Jorun, Söster til Midfjords-Skjegge. Össur var en stor Hövding; thi han var Gode over den överste Deel af Skagefjorden, og hans Distrikt grændsede til Hjaltesönnernes. Han var anmassende og ilde lidt, tappere og stærkere end de fleste, utro og underfundig. Thorhall hed en Mand; han boede paa Mjklebæ i Oslandshlid. Olöv hed hans Kone. Hun var en smuk Kvinde og af kraftig Karakter. Thorhall var meget rig; ingen Helt blev han anseet for; han var snarere feig, og i alle Henseender en

ubetydelig Person. Han var meget broutende og den største Praler, og tyktes at vide Raad i Alting. Hans Kone Olöv var en Datter af Hrolleif, den samme, som först tog Hrolleifsdal i Besiddelse. Denne Dal gaaer op fra Slettehlid. Hun stod over sin Mand i alle Henseender. Hun var bleven gift med ham for Pengenes Skyld; hun var ung, men Thorhall en aldrende Mand. Hun var en god Læge. Paa Kalvstade i Hjaltedal boede en Mand ved Navn Kalv, en anseet Bonde.

Nu skal Fortællingen begyndes dermed, at da Skjegge havde ladet begrave sin Frænde Orm, skikker han en Mand nordpaa til Orms Fostbroder Indride, for at underrette ham om Drabet, og beder ham at gjøre sig færdig til at reise nordfra, dersom han vil forsøge at hevne sin Fostbroder; thi de havde tilsvoret hinanden Fostbroderskab, förend de reiste til Island. Indride gjorde sig strax færdig og tog sine Vaaben. Han bar Hjelm og et rödt Skjold, og et stort Spyd med Hager i Haanden, og om sig spændte han et skarpt Sværd. To Nordmænd fulgte ham og to Islændere. Indride red fra Skibet, da han var færdig. Nu er der at fortælle, at da Thord og Skjegge skiltes ad paa Os, sagde Eid til Thord: „Det var min Villie, min Fosterfader! at du skulde ride bort fra dette Herred for det förste, men jeg skal drage Omsorg for dit Bo imedens du er borte.” Thord svarer: „Du skal raade; men ikke er jeg meget villig til at römme min Bopæl.” „Det maa nu være saaledes denne Gang,” siger Eid; „thi ikke kjender jeg min Faders Iver, dersom du faaer Lov til at sidde saa nær ved ham for det förste.” Siden gjorde Thord sig færdig til at tage hjemmefra. Han tog sine Vaaben, Skjold, Hjelm, Sværd og Spyd. Hans Brödre tilböd sig at följe ham. „Ikke vil jeg det,” sagde Thord; „thi jeg vil ikke indvikle

Þórhallr var vellaudigr¹ at fê; engi var hann kempa kallaðr ok heldr hræddr, ok at öllu hit mesta lítlmenni. Hann var hœlinn ok hinn mesti skrumari, ok þóttist flest ráð kunna. Ólöf húsfreyja hans var Hrolleifsdóttir, þess er nam Hrolleifsdal upp af Slèttahlíð. Hón var fyrir þeim um alla hluti. Hafði hón verit gefin hánum til fjár. Hón var ung, en Þórhallr við aldr. Hón var læknir góðr. Kálfr hêt bóndi einn í Hjaltadal. Hann bjó á Kálfsstöðum. Hann var mikil-hæfr bóndi.

Nú er þar til at taka at Ósi, er Skeggi hefir heygja látið Orm, frænda sinn. Hann sendir mann norðr til Indriða, fêlaga Orms, at segja hánum vígit; biðr hann búast norðan, ef hann vill nökkut leita til hefnda eptir fêlaga sinn; því at hann hafði svarizt í fóstbrœðralag við Orm, áðr þeir fóru til Íslands. Indriði brá við skjótt ok tók vápn sín. Hann hafði hjálm ok skjöld rauðan, mikit krókaspjót í hendi, gyrðr bitrliku sverði. Hánum fylgðu tveir austmenn ok aðrir tveir íslenzkir menn. Indriði reið frá skipi, þá er hann var búinn. Nú er þar til at taka, er þeir Þórðr ok Skeggi skildu at Ósi, at Eiðr talaði með² Þórð: „Þat vilda ek, fóstri minn! at þú riðir af hêradinu fyrst, en ek man annast um bú þitt, meðan þú ert á braut.“ Þórðr segir: „Þú skalt ráða; en ekki er mêr mikit um at flýja bólstað minn.“ „Svá hlýtr nú at vera at sinni,“ sagði Eiðr; „því at eigi kenni ek kapp fœður míns, ef þêr dugir at sitja samtýnis við hann við³ svá búit.“ Síðan bjóst Þórðr heiman. Hann tók vápn sín: skjöld ok hjálm, sverð ok spjót. Brœðr hans buðust til ferðar með hánum. „Eigi vil ek þat,“ sagði Þórðr; „því at ek vil ykkir í engi vandræði leiða með mêr; en

1) Saaledes 139 og fem andre Haandskrifter; de øvrige vel auligr.

2) Saaledes 139, 163b og 564b; de andre Haandskrifter have við. See Side 16, 25, 35.

3) við er udeladt i 139, 471, 27, 165, k, men er tilf. som nêdoendigt Tillæg.

hafit áðr í engum vígaferlum staðit með mæ; ok haldið kyrru fyrir með fóstura mínum, þar til fleira verðr til tíðinda." Síðan stè hann á bak, ok bað alla heimamenn vel lifa. Síðan reið hann upp á háls til Linakradals ok einn maðr með hánum til leiðsagnar. Hann léttr eigi fyrr leið, en hann kemr út í Langadal, til Engiblíðar, síð um kveldit. Hann hafði grímu yfir hjálminum ok duldist. Synir Þorvalds þóttust kenna hann, ok sögðu föður sínum. „Ok ef hann er, man¹ tíðindum gegna, er hann ferr huldu höfði um héraðit." Bóndi spurði hinn mikla mann at nafni. Hann sagðist Þórðr heita. „Ok ertu Þórðr hreða?" Hann segir: „Kalla máttu svá, ef þú vilt; sá er maðrinu." Bóndi segir: „Hverju gegnir um ferðir þínir?" Þórðr segir vígit Orms ok allan tilganginn, ok kvað vísu:

Fátt kann ek fléygi hrotta,
fegring um vák, segja;
áðr vildi sá öldu
úsæma gná ljósa.
Því varð ek bráðr, at brúði
blakkrennir nam spenna
vágs; en² vildi eigi
várr unna blik³ dára.

Þorvaldr sagði: „Mikil tíðindi segir þú: víg Orms, frænda Skeggja, ok munu margir frændr eptirsjár veita með Skeggja." Þórðr kvað vísu:

Veit ek, at eptir ýti
ormreitar munu leita

1) Rettet i Følge 471 for at þar munde i 139 og 163 b.

2) Rettelse i Følge 471, i Stedet for vög svá i 139 og þere Haandskrifter.

3) Gissning for de fleste Haandskrifters bjærgs, som ingen Mening giæer; 471, 554 A ð, og 163 g have i Stedet for den sidste Verslinie wr; unna þessa furja.

eder i nogen Ulemper med mig, da I ikke have taget nogen Deel i Manddrab med mig; forholder eder derfor rolige med min Fostersön, indtil der begiver sig noget af større Betydenhed." Siden besteg han sin Hest, og sagde Farvel til alle sine Folk. Han red op paa Bjergaasen til Linakredal, og en Mand med ham som Veiviser. Han standsede ikke för, end han kom til Engeblid i Langedal silde om Aftenen. Han havde en Maske over Hjelmen og vilde ikke kjendes. Thorvalds Söner tyktes at kjende ham, og fortalte det til deres Fader. „Og dersom det er ham, betyder det vist noget, da han reiser igjennem Herredet og vil være ukjendt." Bonden spurgte den store Mand om hans Navn. Han sagde, at han hed Thord. „Er du Thord Hrede?" Han siger: „Saaledes kan du nævne mig, dersom du vil; den er Manden." Bonden spørger: „Hvorledes forholder det sig med din Reise?" Thord fortæller ham Orms Drab, og hvorledes Alt var gaaet til, og kvad en Vise:

Spyd-kaster! kun lidt jeg fortæller:
 en Slange jeg fælded';
 forinden Guldets Gudinde
 den vanære vilde.
 Hidsig jeg blev da Muen
 af Havhestens Styrer blev favnet.
 Ikke Guldets Asynje
 vilde Slangen bedaare.

Thorvald sagde: „Store Tidender fortæller du: at Orm, Skjegges Frænde, er dræbt, og der ville mange Frænder understøtte Skjegge." Thord kvad en Vise:

Jed veed, at Frænderne monne
 Guldets Bærer forfølge,

at de med Blodets Vaand
 mig ville stræbe at hugge.
 Men om end blanken Eg
 den mægtige Skjeppe mon svinge,
 ei dog jeg veed, om for Een
 jeg flygter fra Vaabenkampen.

Thorvald svarer: „Ikke er det heller vist. Men hvor har du nu i Sinde at ride hen: „Jeg har i Sinde at ride for det første nordpaa, til et Skib, som staaer oppe ved Munden af Kolbensaa, hvad som da vil skee.” Thorvald tilbød ham sin Søn Einar til Følgeomand; thi Thord var ubekjendt med Veien. Han skulde følge ham nordpaa over Vatnsskard (Vandpasset), til det Sted hvor Veiene skiltes. Thord takkede ham, og trak en Guld-ring af sin Haand og gav ham. Thorvald takkede ham for Gaven og bad ham at tye til sig, dersom han vilde. „Det aner mig, at du vil blive prøvet paa denne Reise i Vaabendygtighed og Tapperhed; du maa kunne vente, at Orms Frænde Össur vil stræbe dig efter Livet, naar han faaer det at vide; thi han er en stor Høvding og voldsom i Færd.” Thord sagde, at det vilde møde ham, som Skjebnen havde bestemt; „og da have min Slægts Følgeaander intet at betyde, dersom ikke nogle af Orms Frænder ville miste Livet ved min Haand, förend jeg ligger som Lig. Men ædelmodig viser du dig, Bonde! og hav Tak derfor; dit Ven-skab vil jeg före mig til Nytte, dersom jeg behöver.” Derefter red Thord bort og Einar med ham, og skiltes Thord og Thorvald som gode Venner. De ride op ad Langedal og nordpaa ad Vatnsskard. Og da de vare komne nordover Passet, bleve de uenige om Veien. Thord vilde ride over Grindarhole, og han fik sin Villie igjennem. De red til Arnarstape og bedede der. Thord sagde, at han var sövning, og at Ufreds-

frændr, ok vilja vendi¹
vápndöggvar mik höggva.

Eigi veitk², þó ítra
egg reiði fram Skeggi
ríkr, hvárt ek renn frá leiki,
renarelds³ fyrir einum.

Þorvaldr segir: „Eigi er þat ok víst; eða hvert ætlar þú nú at ríða?“ Þórðr svarar: „Norðr ætla ek fyrst til skips, er uppi stendr í Kolbeinsárósi, hvat sem þá leggst fyrir.“ Þorvaldr bauð hánum Einarr, son sinn, til fylgðar; því at Þórði váru leiðir úkunnigar; skyldi hann fylgja hánum norðr ór Vatnsskarði, þar til sem leiðir skildust. Þórðr þakkaði hánum, ok dró fingrgull af hendi sér og gaf Þorvaldi. Bóndi þakkaði hánum gjöfina, ok bað hann sín vitja, ef hánum líkaði. „Segir mér svá hugr, at þú munir í þessarri ferð verða reyndr um vápnfimi ok karlmennsku; mantu svá eiga við at sjá, at Össurr, frændi Orms, man sitja um líf þitt, þá hann frèttir; því at hann er höfðingi mikill ok údældarmaðr.“ Þórðr kvað þat fram koma um sinn hag, sem lagit yrði; „ok er ekki mark at mínum ættarfyrgjum, ef eigi týna nökkurir frændr Orms fyrir mér lífi, áðr en⁴ ek lýk nösúm; en vel ferr þær, bóndi! ok haf þökk fyrir; man ek þiggja þína vináttu, ef ek þarf til at taka.“ Síðan reið Þórðr á braut, ok Einarr með hánum; skildu þeir Þorvaldr með vináttu. Þeir ríða upp⁵ eptir Langadal ok norðr Vatnsskarð. Ok er þeir kvámu norðr ór skarðinu, skildi þá á⁶ um leiðir; vildi Þórðr ríða um Grindarhóla,

1) *Gísning for vendis og yvndis i Haandskrifterne; viltan vendis 139.*

2) *Gísning for Haandskrifternes-veit.*

3) *I Følge 471 og største Delen af Haandskrifterne; 139 har rinarelds.*

4) *en udelader 139; men det er tilføjet her i Følge 471 og syv andre Haandskrifter.*

5) *Rettelse i Følge 471 og flere Haandskrifter for nu i 139.*

6) *139 og 163b have at.*

ok hann reð. Þeir riðu til Arnarstapa, ok áðu þar. Þórðr kvað sèr svefnhöfugt, ok kvað sækja at sèr úfridarfylgjur.

Nú er þar til at taka, er Indriði frèttir víg Orms, félaga síns. Hann reið frá skipi, ok með hánum fjórir menn: tveir norrœnir; hèt annarr Sigurðr, en annarr Þorgrímr; þeir vátu hinir vígligustu menn. Aðrir tveir vátu íslenzkir menn; hèt annarr Bárðr, en annarr Þorfinnr, miklir menn ok sterkir. Þeir vátu vel vápnaðir. Þeir riðu, sem leið liggir, upp eptir Skagafirði til Vatnsskarðs þenna hinn sama dag, sem Þórðr reið um skarðit. Nú sjá þeir Þórðr reið fimm manna með vápnum. Þórðr spurði förunaut sinn, hverja hann kenndi¹ þar ríða. Hann sagði: „Eigi kann ek mann at kenna, ef þat er eigi Indriði stýrimaðr, fóstbróðir Orms, með raundan skjöld ok allmiklit krókaspjót í hendi.” Þórðr svarar: „Vera má svá, at Indriði vili hafa minn fund. Eða hvers liðs á ek þar ván, sem þú ert?” Hann sagði: „Eigi er ek vígamaðr, ok eigi má ek mannsblód sjá; ok er þat² illt at vita, ef þú skalt látast fyrir þeim.” Þórðr kvað eigi víst, „hverr skipstjórnarmaðr man vera í kveld at skipi Indriða.” Eptir þetta býst Þórðr til varnar; en mein kvað Þórðr þat, at félagi hans var huglauss, ok kvað vísu:

Eigi skalk fyrir ýtum flýja
undalogs at þessum fundi
— gegnir skulu þat fyrðar fregna
flæðabáls³ — á þessum hálsi;
heldr ætla ek hjálmi faldinn
hrottasöng at fremja löngum,
eikikráks þótt at mèr sæki
ýtar sex at vápnamessu.

¹) hverja hann kenndi er optaget í Fölge 471 for hvort hñ kenndi þá í 139.

²) þat udelader 139 og 163b. — ³) urtlig flæðabáls í 139 og 471.

aander forfulgte ham. Nu er der at fortælle, at Indride spørger sin Fostbroder Orms Drab. Han red fra Skibet og fire Mænd med ham; to Nordmænd, den ene hed Sigurd, men den anden Thorgrim; de vare særdeles vaabendygtige Mænd. De andre to vare Islændere; den ene hed Bard, men den anden Thorfinn; de vare baade store og stærke. De vare vel bevæbnede. De red ad den almindelige Vei fra Skagefjord op til Vatnsskard den samme Dag, som Thord red over Passet. Thord og hans Reisefælle see nu fem Mænd ridende med Vaaben. Thord spurgte sin Reisefælle, om han kjendte dem, som red der. Han sagde: „Ikke kan jeg kjende noget Menneske, dersom det ikke er Indride Styrmand, Orms Fostbroder, med et rødt Skjold og et stort Hagespyd i Haanden.” Thord svarer: „Vel kan det være, at Indride vil mødes med mig. Men hvilken Hjælp kan jeg vente af dig?” Han sagde: „Ingen Stridsmand er jeg, og ikke taaler jeg at see Menneskeblod, og ilde er det, dersom du skal miste Livet for dem.” Thord sagde, at det var ikke afgjort, „hvo der i Aften bliver Styrmand til Indrides Skib.” Derefter belaver Thord sig til Forsvar, men sagde, at det var Skade, at hans Reisefælle var modløs, og kvad en Vise:

Ei for Sölysets Kastere
 Monne jeg Flugten tage
 paa denne Aas — det skulle
 gjæve Mænd spørge;
 men hjelmbeklædt jeg længe
 Sværdsangen vil lade lyde,
 skjönt sex Skibsförere angribe
 • mig i Vaabenmessen.

Da de traf sammen, spurgte Indride, hvad der opholdt Orm. Thord sagde, at Orm havde kjøbt sig Bopæl paa Midfjordsnæs. Siden fortalte han ham Drabet, „og hevne ham nu; thi ikke vil der gives dig en bedre Leilighed end nu.” Indride sagde, at det skulde ogsaa være saaledes. Siden angribe de ham alle. Nordmanden Sigurd kaster et Spyd henimod Thord. Spydet traf Skjoldet, men løb derfra ned i Jorden. Han bukkede sig idet han stødte til, og da Thord saa det, huggede han til ham, og overhuggede ham over Midten. Idet samme huggede Thorfinn til Thord og traf Skjoldet og skar en Deel bort af dette. Thord huggede Thorfinn i Laaret ovenfor Knæet, saa at Benet gik af. Thord sagde, at Indride skulde gjøre et stærkere Angreb, „dersom du vil hevne din Fostbroder.” Indride løber da henimod Thord og angriber ham med Iver. De kjæmpede længe, men Udfaldet blev, at Indride faldt for Thord, efter at have faaet mange Saar. Thord løb da hen imod Indrides Fæller; og deres Kamp havde ikke varet længe, førend Thord havde dræbt dem begge, hvorefter han sætter sig ned, og forbinder sine Saar; thi han havde faaet mange og store. Han gaar hen til Indride og spurgte, om han stod til at læge. Han svarer: „Det tykkes mig sandsynligt, dersom Læger komme til.” Thord trak da Indride op af Blodet, og sætter ham op paa hans Hest. Derefter tager Thord sin egen Hest og rider vesterpaa til Bolstadehlid, hvor han fortæller Tidenderne. Derpaa red han med Indride til Engehlid. Thorvald tager vel imod Thord, og tilbyder ham al den Tjeneste, som han vil modtage, og spørger om Tidender. Han fortæller ham Kampen ved Arnarstape og de fem Mænds Fald. „Men derfor er jeg kommen her, at jeg vilde, at du skulde læge Indride, thi der findes ikke en tappere Mand.” •Thorvald

Ok er þeir fundust, frétti Indriði, hvat Orm dveldi. Þórðr segir, ok kvað Orm¹ hafa keypta sér staðfestu á Miðfjarðar-nesi. Síðan sagði hann hánum vígit, „ok hefndu hans nú; því at ekki mantu í betra tæri komast við mik en nú.“ Indriði kvað svá vera skyldu. Síðan sækja þeir allir at hánum. Sigurðr austmaðr leggur til Þórðar með spjóti, ok kom í skjöldinn, ok renndi út af ok niðr í völlinn. Hann laut eptir laginu. Ok er Þórðr sá þat, hjó hann til hans; kom þat á Sigurð miðjan, ok tók í sundr fyrir ofan mjaðm-irnar. Í þessu hjó Þorfinnr til Þórðar², ok kom í skjöld-
inn, ok sneið af mikinn mána af skildinum. Þórðr hjó á fótinn Þorfinni fyrir ofan knè, ok tók af fótinn. Þórðr bað Indriða betr at sækja, „ef þú vilt hefna felaða þíns.“ Indriði hleypr at Þórði, ok veitir hánum mikla atsókn. Þeir sóttust lengi; en svá lauk, at Indriði féll fyrir Þórði, ok flakti allr í sundr af sárum. Þá hljóp Þórðr at förunautum Indriða, ok var eigi langt þeirra vápnaviðskipti, áðr Þórðr drap þá báða. Eptir þetta settist Þórðr niðr ok batt sár sín; því at, hann hafði fengit mörg sár ok stór. Hann gengr at Indriða, ok spurði, ef hann myndi vera græðandi. Hann segir: „Þess þykki mér ván, ef læknað koma til.“ Þá tók Þórðr til Indriða, ok kippti hánum ór blóði, ok lætr hann á bak hesti sínum. Eptir þat tekr Þórðr hest sinn, ok ríðr vestr í Bólstaðarhlíð, ok segir þar tíðindin. Síðan reið hann með Indriða í Engihlíð. Þorvaldr fagnar vel Þórði, ok býðr hánum allan þann greiða, sem hann vill þiggja, ok spyrr tíðinda. Hann segir bardagann at Arnarstapa ok fimm manna lát². „En því er ek hér kominn, at ek vilda, at þú græddir Indriða; því at aldri fær vaskara mann.“ Þorvaldr

1) Fra en mein kvað Þórðr þat er optaget af 471, da dette Stykke er skrevet med en sildigere Haand i 139 og meget forvansket.

2) Fra hans udelader 139 og 163 b; men det er optaget overeensstemmende med 471 og flere Haandskrifter. — 3) lát udelader 139.

kvað þat skylt vera. Tók hann við Indriða, ok bjó hánnum kerlaug ok fægði sár hans, ok hafði hann engi banvænlig sár. Þorvaldr býr Þórði lækning. Hann kveðst eigi þat vilja; „man ek norðr leita á landit, hvat sem fyrir verðr.” Indriði tók til orða: „Nú er svá komit, sem þær megit vita, at ek hefi leitað til hefnda við Þórð eptir Orm; en því skipti svá til¹, at fellu fyrir Þórði fjórir mínir félagar, en ek sárr til úlflis; ok sór þat, sem ván var, með okkr Þórði; því at hann er engum manni líkr um vápnfimi. Nú er ráð mitt, Þórðr! at þú riðir norðr til skips míns, ok bló mín þar. Ólöf heitir húsfreyja á Miklabœ. Hón er kvennskörungur ok hinn beztir læknir; beið hana viðtöku, þar til sem ek kem norðr, ok lækningar. Össurr heitir bóndi, er býr at Þverá í Skagafirði. Hann er frændi Orms, er þú vágt. Hann man sitja um líf þitt.” Þórðr bað hann hafa þökk fyrir tillögin; „en fara man ek ferða minna fyrir Össuri, sem ek hefi ætlat.” Eptir þetta reið Þórðr norðr yfir Skarð², til Skagafjarðar ok allt til skips. Hann kom til Miklabæjar síð um kveldit, ok fann bónda, ok spurði bóndi hann at nafni. Þórðr nefndi sik. Þórhallr segir: „Heyrt hefi ek þín getið opt. Hvat heldr þik til hærkvámu?” Hann sagði hánnum fundinn þeirra Indriða ok vígin, ok kvað vísu:

Háða ek víst í víðu
 Vatnsskarði sókn harða;
 þar lét ek fjóra fjörvi
 fleinssýnendr³ týna;
 en Indriði unninn
 ítr varð í byr rítar;

¹) til er udeladt i 139 og 165k; men er optaget her overeensstemmende med de øvrige Haandskrifter.

²) Skarð Rettelse for Skaurð i 139.

³) Rettelse i Følge 471 og fem andre Haandskrifter istedenfor fleins syne tldr i 139 og 163; 157 og de øvrige Haandskrifter have fleinsynendr.

sagde, at det var ikke mere end Pligt. Han tog da imod Indride, og tilberedte ham et Bad i et Kar og vensede hans Saar, hvoraf dog ingen vare dødelige. Thorvald tilbyder Thord at helbrede ham; men det vilde han ikke. „Jeg vil søge nordpaa, hvad der end möder mig.” Indride sagde: „Nu har jeg, som I vide, forsögt at hevne Orms Drab paa Thord, men det gik saaledes, at mine fire Fæller faldt for Thord, men jeg selv blev farlig saaret, og Udfaldet af min Kamp med Thord blev, som der var at vente; thi han overgaaer alle i Vaabendygtighed. Det er nu mit Raad, Thord! at du skal ride nordpaa til mit Skib, og vente der paa mig. Hustruen paa Miklebæ hedder Olöv, hun er en storsindet Kvinde og en fortrinlig Læge; bed hende at tage imod dig, indtil jeg kommer, og at læge dine Saar. Össur hedder en Mand; han boer paa Thveraa i Skagefjord. Han er Orms Frænde, og vil stræbe dig efter Livet.” Thord sagde, han skulde have Tak for sine Raad; „men for Össur vil jeg reise min Vei, som jeg har bestemt.” Derefter red Thord nordpaa over Bjergpasset til Skagefjorden, og lige til Skibet. Han kom til Miklebæ silde om Aftenen, og traf Husbonden. Bonden spurgte om hans Navn. Thord nævnte sig. Thorhall siger: „Ofte har jeg hört dig omtale. Hvad foraarsager, at du kommer hid?” Han fortalte ham om sit Möde med Indride, og kyad en Vise:

Visselig i viden Vatnspas
 en svar Kamp jeg kjæmped;
 Livet jeg der lod tabe
 Sværdsvingere fire;
 men Indride den fagre,
 i Striden blev vunden;

Ham, som Snækken kan styre,
Jeg skjenkede Livet.

Thorhall sagde, at han var en stor Helt, „og det synes mig, at du er haardt saaret.“ Thord sagde, at hans Saar ikke vare af megen Betydenhed, men nogle Skrammer havde han. I det samme kom Hustruen ud, og sagde: „Hvem er denne hiin store Mand, som her er kommen?“ Thord sagde sit Navn. Hun siger, at hun ofte har hørt ham omtale, og bad ham staae af Hesten og blive der Natten over. Thord sagde, at hun skulde have Tak for sit Tilbud. Thorhall sagde: „Farligt tykkes det mig at modtage denne Mand, der er indviklet i svare Drabssager, og selv er han haardt saaret og behøver Lægedom; ogsaa ere mægtige Mænd, der ville forfølge ham og hevne Orm; det tykkes mig, at den, der yder ham nogen Hjælp, hverken vil sørge for sit Gods eller Liv.“ Da siger Hustruen: „Ikke ere vi heri af een Mening; mig tykkes, at den vil erholde den bedste Lød, som yder ham nogen Hjælp; jeg vil, Thord! tilbyde dig, at blive her saalænge, som du vil, og at jeg skal forbinde dine Saar, og helbrede dig, dersom det kan lykkes.“ Thord takkede hende og siger, at dette Tilbud vil han modtage, dersom Husbonden samtykkede deri. Thorhall sagde, at det gik nu, som det pleiede, „at du vil raade; love skal jeg Thord, at være ham tro i alle Henseender; reen Mund kan jeg holde om Thords Ophold her.“ Thord steg da af Hesten, og Hustruen fulgte ham til et afsides Fadebuur, men Husbonden tog Sadelen af hans Hest. Hustruen dækkede Bord for Thord, og han satte sig til at spise; derefter tilberedte hun ham et varmt Bad i et Kar og rensede hans Saar, der vare baade mange og store. Thord var paa Miklebæ i Løndom indtil alle hans Saar vare lægte. Da sagde Thord til Thorhall og hans Kone: „Saavidt er det kommet, at jeg

þeim gaf ek líf, er leifa
láðdýri kann stýra.

Þórhallr kvað hann mikinn afbragðsmann; „ok lízt mèt svá, sem þú munir vera sárr mjök.“ Þórðr kvað ekki mikit bragð at því; en læzt þó hafa skeinur nökkurar. Í þessu kom húsfreyja út. Hón mælti: „Hverr er þessi hinn mikli maðr, er hær er kominn?“ Þórðr segir til sín. Hón kveðst heyrð hafa hans getið jafnan, ok bað hann af bakr stíga, ok dveljast þar náttlangt. Þórðr bað húsfreyju hafa þökk fyrir. Þórhallr mælti: „Vandhœfi þykki mèt á viðtöku þessa manns; ratað í mikil vandræði í vígaferlum, en maðrinn mjök sárr, ok þarf lækningar; eru ok miklir menn til eptirsóknar ok hefnda eptir Orm; þykki mèt svá, sem sá muni hvártki sjá fyrir fè eða fjörvi, sem hánnum veitir nökkura hjálp.“ Þá segir húsfreyja: „Eigi lízt okkr þetta einn veg; þykki mèt, sem sá muni betr hafa, er hánnum veitir nökkura hjálp; vil ek bjóða þær, Þórðr! at vera hær svá lengi, sem þú vilt, ok at binda sár þín, ok grœða þik, ef þess verðr auðit.“ Þórðr þakkaði henni, ok kveðst þetta þiggja mundu, ef bóndi samþykkir. Þórhallr sagði nú enn fara, „sem vânt er, at þú mant vilja ráða; man ek heita Þórði, at vera hánnum trúr í öllum hlutum; má ek halda tungu minni um hærvist Þórðar.“ Síðan sté Þórðr af baki ok fylgði húsfreyja hánnum í eitt útibúr, en bóndi tók af hesti hans. Húsfreyja setti borð fyrir Þórð, ok fór hann til matar. Eptir þat bjó hón hánnum kerlaug ok fægði sár hans; hafði hann mörg sár ok stór. Þórðr var á Miklabœ á laun, þar til sem hann var heill orðinn allra sára sinna. Þá talaði Þórðr með¹ Þórhall bónda ok húsfreyju: „Svá er nú komit, at ek er heill orðinn sára minna, ok vil ek ekki lengr fara huldu höfði, eða vera hær lengr, en ykkur hjónum

¹) Saaledes 139 og 163 b; de andre Haandskrifter við. See Side 15, 25, 29.

líkar vel." Húsfreyja segir: „Þat er minn vili, at þú sèr hèr, þar til sem einnhvern veg slítr ór málum þessum." Þórhallr segir: „Þat vil ek, at Þórðr sè hèr í vetr; en þó er mèr sagt, at Össurr at Þverá muni ætla at sjá eptir hefndum við þik." Þórðr kveðst eigi þat hirða; má þat eigi vist vita, hvárr hellum hleðr at höfði öðrum." Einn dag reið Þórðr til skips; var þat lagit út undir Ellnarhólm¹. Ok í þann tíma kom Indriði til skips. Höfðu hásetar búit skipit, meðan Indriði var í Engihlíð. Indriði bauð Þórði at fara utan með sèr; en ekki kveðst hann mega hann austr halda fyrir frændum Orms, er bæði váru margir ok ríkir; „en sætzt hefi ek um víg öll fyrir þína hönd, þau sem urðu á fundi okkrum; hefi ek bætt þau mínum penningum." Þórðr þakkaði hánnum allt þetta, ok dró gullhring af hendi sèr ok gaf hánnum; en ekki læzt hann mundu utan fara at sinni. Eptir þetta skildu þeir með vináttu; ok fór Indriði utan, ok er hann ór sögunni. Þórðr reið á Miklabæ. Þórhallr tók allvel Þórði, ok kvað þat vel, at hann fór² eigi utan; „hefir þú hèr dvalizt um hríð, ok líkar mèr vel við þik; veit ek ok, at húsfreyja vill, at þú sèr hèr þeim stundum, sem þú vilt; er ek ok maðr barnlauss; ok er gott, at göra slíka menn sèr at vinum, ok styrkja þá með penningum, þótt í nökkut falli; vantar mik hvártki hug nè vit til ráðagörða, ef Össurr slæst á fjandskap við þik." Þórðr tók vel undir þetta. Þá segir húsfreyja: „Eigi vilda ek, Þórðr! at þú tryðir mjök á vísdóm Þórhalls nè brautargengi; en vel ætla ek, at þú reynir um sinnsakir, ef þú þarft til at taka³, um garpskap Þórhalls." Þórðr dvelst með Þórhalli um vetrinn.

1) Elenuhólm 139 og 471.

2) ferl 139.

3) Urigtlig tala í 139.

er helbredet for mine Saar, og vil jeg ikke længer holde mig skjult, eller opholde mig længer her, end I Ægtefolk ønske." Hustruen svarer: „Det er min Villie at du bliver her, indtil denne Sag er paa en eller anden Maade afgjort." Thorhall sagde: „Det vil jeg, at Thord bliver her i Vinter; men dog er det blevet mig fortalt, at Össur paa Tveraa monne have i Sinde, at udöve Hevn paa dig." Thord sagde, at det bröd han sig ikké om; „det er ikke vist, hvo af os lægger Stenen over den andens Hoved. En Dag red Thord til Skibet; det var blevet fört ud til Etinarholm. Paa samme Tid kom Indride til Skibet. Skibsfolkene havde gjort Skibet seilfærdigt imedens Indride var i Engehlid. Indride tilböd Thord at reise udenlands med sig, men sagde, at han formedelst Orms Frænder, som baade vare mange og mægtige, ikke kunde holde ham i Norge; „men Forlig har jeg sluttet paa dine Vegne; om alle de Drab, som skete paa vort Möde, og har givet Böder for dem af mine Penge." Thord takkede ham for alt dette, og trak en Guldring af sin Haand og gav ham, men sagde, at han ikke vilde reise udenlands denne Gang. Derefter skiltes de ad med Venskab. Indride reiste udenlands, og er ude af Sagaen. Thord red til Miklebæ. Thorhall tog meget vel imod ham, og sagde, at det var godt, at han ikke var reist udenlands; „du har opholdt dig her nogen Tid, og du behager mig; jeg veed ogsaa, at min Kone vil, at du skal opholde dig her saa lang en Tid, du vil. Jeg er ogsaa uden Börn, og det er godt at gjöre sig slige Mænd til Venner, og understötte dem med Penge, dersom noget tilstöder dem. Der mangler mig hverken Mod eller Forstand til gode Raad, dersom Össur begynder Fjendtligheder imod dig." Thord svarede venligt. Da siger Husfruen: „Ikke önskede jeg, Thord! at du skulde stole paa Thorhalls Visdom eller Bistand; men

det mener jeg er godt, at du prøver det for en Gangs Skyld, dersom du trænger til Thorhalls Tapperhed." Thord opholder sig hos Thorhall om Vinteren.

Ketil hed en Bonde; han boede indenfor Osland. Han havde givet Thord en god Hest, som hed Svidgrim, efter hvilken Svidgrimshöie have faaet Navn. Bonden Kalv paa Kalvstade bød Thord og Thorhall til Julegilde, hvilken Indbydelse Thord modtog. Men förend de red hjemmefra, sagde Husfruen til Thord: „Jeg önskede, at du skal fare forsigtig; thi Össur paa Tveraa lurar paa dit Liv; han har gjort det Löfte at hevne sin Frände Orm." Da sagde Thorhall: „Stole maa du derpaa, Hustru! at vi ikke ere fortabte, hverken med Hensyn til Raad eller Tapperhed, om det end kommer til en Pröve, skjündt der er nogen Forskjel paa Styrke, ikke saa liden endda." Hustruen sagde: „Gid din Selvroes aldrig maa trives! Jeg raader dig, Thord! ikke at forlade dig paa Thorrhalls Manddom." Thord svarer: „Vel vil han prøves." Siden ride de til Kalvstade, hvor de bleve vel modtagne; der var et godt Gilde i Julen. Nu er det at fortælle om Össur paa Tveraa, at han lader speide efter, naar Thord tager fra Julegildet. Han samler Folk og rider selv nittende Natten för sidste Dag i Julen hjemmefra ud til Hjaltetdal, og standser i Nærheden af Gaarden Vidvig, i en lille Dal, som kaldes Gardshvam. Tidlig om Morgenens efter Jul beder Thord sine Folk gjøre sig færdige til Hjemreise, og sagde, at mange Ting havde baarets ham fore om Natten. Kalv spurgte Bonden, hvad han havde drömt. „Det drönte jeg," siger Thord, „at mig tyktes, at vi Kammerater red op ad Hjaltetdal, og da vi kom i Nærheden af Vidvig, da sprang op imod os nitten Ulve. En af dem var den störste af dem alle; han löb henimod mig med gabende Mund og overfaldt mig; mig tyktes, at de bed mine Mænd

Ketill hét bóndi. Hann bjó inn frá Óslandi. Hann hafði gefit Þórði hest góðan, er Sviðgrímr hét; við hann eru kenndir Sviðgrímshólar. Kálfr bóndi á Kálfstöðum bauð þeim, Þórði og Þórhalli, til jólaveizlu. Þat þekktist Þórðr. En áðr þeir riðu heiman, mælti húsfreyja við Þórð: „Þat vilda ek, at þú færir varliga; því at Össurr at Þverá sitr um líf þitt; hann hefir heitazt, at hefna Orms, frænda síns.” Þá sagði Þórhallr: „Etla þú til þess, húsfreyja! at vèr erum eigi uppgefnir, hvártki í ráðagörðum nè harðfengi, þó at reyna þurfi, þó nokkurr liðsmunr sè, eigi allítill.” Húsfreyja sagði: „Þrífist aldri þitt hól. Ræð ek þèr¹⁾,” Þórðr! at þú treystir ekki á harðfengi Þórhalls.” Þórðr segir: „Vel man gefast.” Síðan ríða þeir á Kálfstaði, ok er þeim þar vel fagnat; var þar veizla góð um jólin. Nú er at segja frá Össuri at Þverá, at hann heldr njósnum til um ferð Þórðar, þá hann ferr frá jólaveizlunni. Safnar hann at sèr mönnum, ok ríðr heiman við hinn níttjándá mann um náttina fyrir affaradag jólanna út til Hjaltadals, ok nam staðar nær Viðvík, þar sem heitir Garðshvammr, skammt frá bænum í Viðvík. Snimma um morgininn eptir jól bað Þórðr menn búast til heimferðar, ok kvað mart hafa fyrir sik²⁾ borit um náttina. Kálfr bóndi spurði, hvat hann hafði dreymt. „Þat dreymdi mik,” segir hann, „at mèr þótti vèr fèlagar ríða upp eptir Hjaltadal; ok er vèr komum nær Viðvík, þá hlupu upp fyrir oss átján vargar; einn var miklu mestr, ok hljóp at mèr með gapanda munninn, ok reið³⁾ á mik ok mína menn; þótti mèr þeir bíta menn mína til bana. Ek þóttumst drepa marga vargana, ok hinn mesta varginn þóttumst ek særa; ok þá vaknaða ek.” Kálfr bóndi kvað vera úfrið-

1) þèr er udeladt í 139, men her tilfóiet í Fólge 27, 163 g, 564 b, 564 d, 554 h ß.

2) sik er udeladt í 139, men tilfóiet í Fólge samtligge de óvrige Haandskrifter.

3) Rettelse for reða í 139.

vænligt, „ok eru þetta mannaþugir,” ok bauð hánnum at sitja þar um daginn, ok láta njósna ofan til Viðvíkr. Þórðr vildi þat eigi. „Þá vil ek,” sagði Kálfr, „fá þér menn fleiri, at fylla flokk þinn.” Þórðr segir: „Eigi skal þat spyrjast, at Þórðr hreða hræðist eina saman drauma, ok fyrir þat auki hann fjölmenni, at hann þori eigi fyrir þeim sökum um hérað at fara.” Þeir ríða nú frá Kálfstöðum gjau saman, Þórðr ok Þórhallr ok heimamenn þeirra fimm. Kálfr bóndi fékk til fylgðar við Þórð húskafl sinn, er Hallr hét, sterkr maðr. Eyvindr hét bóndi, er bjó í Ási í Hjaltadal. Hann hafði verit á Kálfstöðum um jólin. Hann hafði gefit Þórði spjót gullrekit, ok heitið hánnum sínu liði, hvar sem Þórðr þyrfti manna við. Eyvindr fór með Þórði. Þeir fóru ofan eptir dalnum, ok eigi langt, áðr maðr kom í mót þeim, er Kálfr hafði gört á njósn, ok sagði þeim, at eigi færri menn myndi sitja fyrir þeim, en átján, niðr í Garðshvammi. Þórhallr spurði, hverir þeir væri. Hann kvað Össur frá Pverá vera formanninn. Þórðr sagði þá kost á at reyna hvatleik manna ok vápnfimi. Þórhallr segir: „Þat er ekki ráð, at halda til fundar við þá við slíkan liðsmun; ok man ek gefa til annat ráð.” „Hvert er þat?” segir Þórðr. Þórhallr segir: „Vér skulum snúa hér yfir í tunguna, ok svá í Kolbeinsdal ok svá heim, at ekki verði þeir varir við oss.” Þórðr segir: „Lítill þykki mér liðsmunr, þó þeir sè átján, en vér nú; veit ek opt mönnum vel hafa vegnat við slíkan liðsmun; ok eigi myndi Hörða-Kári láta eltast, frændi minn, þó nökkuru meiri liðsmunr væri; man ek eigi minna hafa af hánnum eða öðrum göfgum frændum mínum, en renna eigi at öllu úreyndu. Nú vil ek fara ok finna Össur, hversu sem gengr; en þú, Þórhallr! skalt ekki vera á þessum fundi; vil ek ekki launa svá húsfreyju þinni ykkarn velgörnungr, at hafa þik í nökkurum lífsháska.” Þórhallr bað hann ráða;

til Døde. Jeg tyktes, at dræbe mange af Ulvene, og den største Ulv tyktes jeg at saare; og da vaagnede jeg." Bonden Kalv sagde, at det varslede Ufred, „og betyder dette Folks Sindelag," og tilbød ham, at blive der den Dag, og lade speide ned til Vidvig. Thord vilde det ikke. „Da vil jeg," sagde Kalv, „give dig flere Mænd med, for at forøge dit Følge." Thord siger: „Ikke skal det spørges, at Thord Hrede frygter for blotte Drømme og forøger sit Følge fordi han af den Grund ikke tør ride igjennem Herredet." De ride syv i Tallet fra Kalvstade: Thord og Thorhall og fem af deres Hjemmefolk. Bonden Kalv gav Thord til Følgeskab sin Tjenestekarl, som hed Hall, en stærk Mand. Eyvind hed en Bonde, som boede paa As i Hjaltedal; han havde været paa Kalvstade i Julen. Han havde givet Thord et Spyd, beslaaet med Guld, og lovet ham sin Bistand, hvorsomhelst Thord behövede Folk. Eyvind fulgte med Thord. De foere ned ad Dalen, og vare ikke komne langt, förend en Mand, hvem Kalv havde sendt for at speide, kom dem i Möde, og fortalte dem, at Mænd sad i Baghold for dem, ikke færre end atten. Thorhall spurgte, hvem det var. Han sagde, at Össur fra Tveraa var Anförer. Thord sagde, at der gaves da Leilighed til at prøve Folks Raskhed og Vaabendygtighed. Thorhall sagde: „Det er ikke raadeligt, at fare hen mod dem, saa stor en Forskjel paa Styrke der er, og monne jeg give et andet Raad." Thord siger: „Hvilket er det?" Thorhall svarer: „Vi skulle dreie af over paa Aasen, og derpaa ned i Kolbeinsdalen, og siden hjem, saaledes at de ikke blive os vaer." Thord svarer: „Liden Forskjel tykkes mig der at være paa Styrke, skjönt de ere atten, men vi ni. Jeg veed, at Mange have seiret over en slig Overmagt; og ikke vilde min Frænde Hardekare have flygtet, skjönt der havde været en noget større Forskjel paa Styrke; mindre monne jeg

ikke slægte ham eller mine andre fornemme Slægtninge paa, end at jeg ikke flygter uden at have gjort noget Forsøg. Nu vil jeg fare og mødes med Össur, hvorledes det end gaaer; men du, Thorthall! ska ikke være tilstede ved dette Möde; jeg vil ikke lønne din Hustru eder Velgjerninger paa den Maade, at udsætte dig for nogen Livsfare." Thorthall sagde han skulde raade; „men mine Uvenner ville sige, at jeg forlader dig paa en uhæderlig Maade." Thord bad Eyvind ogsaa ride hjem. Han sagde: „Ild vilde jeg holde Staldbroderskab med en gjæv Mand, dersom jeg skulde løbe fra dig, naar du mest behøver Folk; aldrig skal det og skee, at mig hænder den Skam." Siden fare de fremad, indtil de see Össurs Baghold. Thord sagde: „Vi skulle gaae ud af Veien op paa Skrænten næved os; der have vi en god Forsvarsborg." De gjøre saa, og bryde der Stene op. Og da Össur og hans Folk see det, løbe de op' ad Skrænten. Thord spurgte: „Hvem ere disse, hvis Færd er saa fjendtlig?" Össur sagde sit Navn, „er vel Thord Hrede der paa Höien?" Han svarede: „Den er Manden; og er det nu bedst for dig at hevne din Frænde Orm, dersom nogen Kraft er i Eder, thi I have Overmagt nok." Össur bad sine Folk at angribe dem. Der begyndte nu en haard Kamp. Thord blev snart Banemand til en Mand. Han og hans Folk kastede Stene ned paa Össur og hans Følger, men de værgede dem med Skjoldene. Nogle Mænd faldt da af Össurs Folk, medens Stenene strakte til. Derpaa løb Thord og hans Ledsagere ned af Bakken; da begyndte Mandfaldet. En Mand ved Navn Örn huggede til Thord, og traf ham i Laarét medens Thord vendte Ansigtet bort; thi en Mand, som hed Havthor, en Frænde af Össur, angreb ham forfra. Og da Thord fik Stødet, vendte han sig om, og huggede til ham med den ene Haand med Sværdet, og traf ham over Midten og huggede ham sönder midtover.

„en mæla munu þat úvinir mínir, at ek skiljumst údrengiliga við þik.“ Þórðr bað ok Eyvind heim ríða. Hann sagði: „Illa helda ek þá félagskap við góðan dreng, ef ek skylda þá renna frá þér, er þú þyrftir helzt manna við; skal þat ok aldri verða, at mik hendi þá skömm.“ Síðan fara þeir þar til er þeir sáu fyrirsát Össurar. Þórðr mælti: „Vèr skulum snúa hær upp á brekkuna hjá oss; þar er vígi gott.“ Þeir göra svá, ok brjóta þar upp grjót. Ok er þeir Össurr sjá þat, hlaupa þeir upp at brekkunni. Þórðr spurði: „Hverir eru þessir, er svá láta úfriðliga?“ Össurr nefndi sik; „eða er Þórðr hreða þar á hólnum?“ Hann svaraði: „Sá er maðrinn; ok er þér nú ráð, at hefna Orms, frænda þíns, ef nökkur er dáð með yðr; því at nógan hafi þér liðsmun.“ Össurr bað sína menn at sækja. Tókst þar harðr bardagi. Þórðr varð skjótt mannsbani. Báru þeir Þórðr grjót á þá Össur, en þeir hlífðu sér með skjöldum. Létust þá nökkurir menn af Össuri meðan grjótið vannst. Síðan hlupu þeir Þórðr ofan af brekkunni; tókst þá mannfallit. Sá maðr hjó til Þórðar, er Örn hét, ok kom í lærit, er hann horfði undan; því at sá maðr sótti at hánum framan, er Hafþórr hét, frændi Össurar. Ok er Þórðr fékk lagit, brást hann undan, ok hjó til hins annarri hendi með sverðinu, ok kom á hann miðjan, ok tók í sundr í miðju. Hann hjó annat högg til Hafþórs, ok kom á öxlina; klauf hann niðr frá síðunni höndina, ok féll hann dauðr til jarðar. Nú hefir Þórðr drepit þrjá menn. Þetta sér Össurr, ok biðr þá sína menn at sækja. Hann sækir nú at Þórði, ok með hánum fimm menn, en aðrir sóttu at mönnum Þórðar. En svá lýkr þessum fundi, at Þórðr varð sex manna bani, en særði Össur, svá at hann var úvígr. Níu menn létust af Össuri, en fimm af Þórði. Eptir fundinn gekk Þórðr at Össuri, ok kippti hánum ór blóði, ok skaut yfir hann skildi,

svá eigi rífi hann hrafnar; því at hann mátti sér enga hjálp veita. Allir flúðu undan menn Össurar. Eigi váru menn Þórðar færir til eptirferðar; því at engi komst úsárr af fundi þessum. Þórðr bauð Össuri at láta græða hann. „Eigi þarftu at bjóða mér lækning,” segir Össurr; „því at jafnskjótt skal ek drepa þik, sem ek komumst í færi við þik.” Þórðr kveðst ekki at því fara, ok sendi Þórhall yfir í Ás, til Þorgríms, er þar bjó, at hann sœkti Össur ok græddi hann. Hann gördi svá, ok flutti hann heim; lá hann lengi í sárum, ok varð heill um síðir. Dysjar váru görvar at líkum þeirra manna, er þar féllu. Eptir fundinn í Garðshvammi fór Þórðr heim með Þórhalli; hafði hann fengit mörg sár, en engi banvæn. Ólöf spurði Þórð at fundinum. Hann kvað vísu:

Fëllu í fleina sköllum¹
 fimmtán víðir mána²
 lenda, leifnis grundar,
 lungs báru, en sjau sárir.
 Þar vá ek sex — en særða
 sigrhuggna þar duggu³;
 Össurr hêt sá —, ýta
 eldbands⁴ þrumu sanda.

„Þetta eru mikil tíðindi,” sagði hón. Húsfreyja græddi Þórð. Líðr af vetrinn, svá ekki bar til tíðinda.

Um várit reið Þórðr upp í hérað; því at bóndi sá, er Þorgrímr hêt, hafði sent hánnum orð, at smíða skála

1) Rættelse for Haandskrifternes sköllu.

2) Rættelse for mána i 139 og flere andre Haandskrifter.

3) Rættelse i Følge 471 og 27, for dugir i 139 og tre andre Haandskrifter, og dugnu og digna i de Övrige.

4) Saaledes 139, elds brands i 471 og 554 h β, og eldbrands i de Övrige.

Næste Gang huggede han til Havthor; Hugget traf Skulderen. og skilte Armen fra Siden; han faldt død til Jorden. Nu har Thord dræbt tre Mænd. Da Össur seer dette, beder han sine Mænd, at gaae frem. Han tilligemed fem Mænd angribe nu Thord, men de andre angribe Thords Ledsagere. Men Udfaldet af Mödet blev, at Thord havde dræbt sex Mænd, og saaret Össur, saa at han var udygtig til Kamp. Af Össurs Folk bleve ni dræbte, fem af Thords. Da Kampen var til Ende, gik Thord hen til Össur, og trak ham op af Blodet, og lagde et Skjold over ham, for at Ravnene ikke skulde sønderrive ham; thi han kunde ingen Hjælp yde sig selv. Alle Össurs Folk flygtede; ikke var Thords Folk i Stand til at forfølge dem; thi der var ingen, som kom usaaret bort fra dette Möde. Thord tilbød Össur at lade ham helbrede. „Ikke behöver du at tilbyde mig at lade mig helbrede,” siger Össur, „thi lige saasart skal jeg dræbe dig som der gives mig Leilighed.” Thord sagde, at det bröd han sig ikke om, og sendte Thorhall over til As, til Thorgrim, som boede der, med Bud, at han skulde hente Össur, og læge ham. Han gjorde saa og förte ham hjem til sig. Össur laa længe i sine Saar, men blev omsider helbredet. Höie bleve opkastede over Ligene af de Mænd, som faldt der. Efter Mödet i Gardshvam, foer Thord hjem med Thorhall; han havde faaet mange Saar, men ingen dödbringende. Olöv spurgte Thord om Mödet. Han kvad en Vise:

Under Sværdenes Larmen

af Havildens Bærere

femten' bleve dræbte;

syv saarede bleve.

Sex jeg der fælded' af Slyngerne

af Strandbæltets Ild;

en Usling, for Seier modlös,

— Össur han hed — jeg saared'.

„Dette ere store Tidender,” sagde hun. Hustruen lægede Thords Saar. Vinteren forløber, uden at noget mærkværdigt tildrog sig.

Om Vaaren red Thord op i Herredet; thi en Bonde, ved Navn Thorgrim, havde sendt ham Bud om at opbygge hans Beboelseshuus, thi Thord var den mest udmærkede Bygmester. Thorgrim boede paa Flatatunge; det er høit oppe i Skagefjorden. Thord var beskjæftiget ved Bygningsarbeidet om Sommeren. Og da Bygningen var næsten fuldført, kom et Skib fra Havet til Gase i Öefjorden. Thord siger til Bonden, at han vil ride til Skibet og kjøbe det Tømmer, som han tyktes at mest behövedes. Bonden siger, at han skal raade, og medgiver ham tre Tjenestekarle for at före Tømmeret hjem. Siden fare de nord paa, og opholde dem paa Markedet saalænge de behöve, og medtage nord fra Tømmer paa mange Heste. Thord rider i Følgeskab med dem. Han var fuldt bevæbnet; han havde Hjelm og Skjold, Sværd i Beltet og Spydet, det gode. De red ad Hörgaadalshede, ned ad Norderaadalen og over Aaen oven for Gaarden Egilsaa og derefter ned ad Aabredderne. Da see de tolv Mænd springe op foran dem med Vaaben. Det var Össur paa Thveraa. Thord sprang strax af Hesten og holdt Skjoldet foran sig. Hans Reisefæller vise strax megen Kjækhed; de stige af deres Heste og drage Vaabnene. Thord bad dem om ikke at udsætte dem for nogen Livsfare. De sagde, at den skulde aldrig trives, som stod hos, medens han trængte til Folk. Da sagde Thord til Össur: „Ikke er du endnu hört op med Baghold for mig; mig tykkes at vort Möde maatte fæstet sig i dit Minde; ikke monne Udfaldet blive bedre for dig nu end sidst.” Össur svarede: „Det sagde jeg dig, at aldrig skulde jeg være i Fred med dig, dersom jeg da beholdt Livet, og det skal jeg holde; lader os nu angribe ham, og före os til Nytte vor større Styrke.”

sinn; því at Þórðr var manna hogastr. Þorgrímr bjó í Flatatungu. Þat er ofarlíga í Skagafirði. Þórðr er at skálasmiðinni um sumarit. Ok er mjök var algörr skálinn, kom skip af hafi at Gásam í Eyjafirði. Þórðr segir bónda, at hann vill ríða til skips, ok kaupa þá við, er hánúm þótti mest þurfa. Bóndi biðr hann ráða, ok fær hánúm þrjá húskarla, at flytja heim viðinn. Síðan fara þeir norðr, ok eru í kaupstefnu þá stund, er þeir þurfa, ok bera norðan við á mörgum hestum. Þórðr ríðr jafnfram þeim. Hann hafði alvæpni: hjálm ok skjöld, gyrdr sverði, ok spjót hit góða. Þeir ríðu Hörgárdalsheidi, ok ofan eptir Norðrárdal, svá yfir á fyrir framan Egilsá ok ofan eptir eyrunum. Þá sjá þeir tólf menn spretta upp fyrir sér með vápnum. Þar var kominn Össurr frá Þverá. Þórðr hleypr þegar af baki, ok setr fyrir sik skjöldinn. Förunautar hans verða við hit vaskligasta, ok stíga af baki, ok bregða vápnum sínum. Þórðr bað þá hafa sik í engri hættu. Þeir báðu þann aldri þrifast, er stæði hjá, en hann þyrfti manna við. Þá mælti Þórðr við Össurr: „Eigi ertu enn horfinn í fyrirsátunum við mik; þætti mér, sem þér myndi minnissamr fundr okkarr; mantu nú eigi fara betrum förum¹, en næst, áðr vit skiljum.” Össurr svaraði: „Þat sagða ek þér, at ek skylda þér aldri trúr, ef ek lifnaða; ok þat skal ek efna. Sækjum nú at hánú, ok njótum nú liðsmunar.” Þórðr segir: „Eigi er ek enn uppgefinn; þykki mér eigi víst, hvat þér myndit á vinna, þótt ek væra einn, en nú hálfu stóðr, er þessir menn fylgja mér.” Síðan rann Þórðr fram at Össuri, ok lagði spjótinu í gegnum þann mann, sem fremstr stóð. Þórðr mælti: „Fell þar nú einn, ok er eigi öðrum at firr.” Þeir sækja nú at Þórði, Össurr ok með hánú sex menn, en förunautar Össurar fjórir sóttu þrjá féлага Þórðar; lýkr þar

¹) *Saaledes* 471; betri, förum 139.

svá, at þar falla hváirtveggja. En frá þeim, Þórði ok Össuri, er þat at segja, at Þórðr drepr fjóra menn af Össuri, en særði hann mörgum sárum. Nú er þar til at taka, er smalamaðr Þorgríms bónda sèr fundinn af hálsinum, ok þykkist vita, hverir mennirnir munu vera; veit ok, at Þórðr þarf manna við. Hleypr hann heim í Flatatungu, ok sægði bónda fundinn, ok biðr hann skunda at veita lið Þórði. Bóndi bregðr við skjótt, ok ríðr upp á eyrarnar við hinn tíunda mann. Ok er er Össurr sèr mannaferðina, skundar hann til hests síns, ok kemst á bak við illan leik, ok ríðr undan sem mest getr hann, uns hann kemr heim til Þverár, ok unir illa við sína ferð; látið menn sína, en er sjálfr sárr mjök. Þrír menn létust af Þórði; váru þeir þar dysjaðir í hólunum, sem fundrinn var. Þorgrímr bóndi spurði Þórð at tíðindum. Hann kvað vísu:

Tólf vildu mèr moldar
meiðendr bana seiða
veita vafðra brauta;
vann ek þeim skaða sannan.
Sendak sjau¹ með skunda
sækendr vápnalækjar
ells² til ítrar hallar
Óðins með brynglóðu.

Þórðr var nú í Flatatungu, ok lauk við skálasníðina; var þat furðusterkt hús. Stóð sá skáli allt til þess, er Egill biskup var at Hólum. Ok er Þórðr vill á braut fara, fylgir Þorgrímr bóndi hánum við hinn tíunda mann, ok ríða ofan eptir Skagafirði. Ok er Össurr sá ferð þeirra, þóttist hann eigi hafa mannafla, at ríða eptir þeim. Ríða þeir leið sína,

¹) Rettet i Følge 471 og de øvrige Haandskrifter for sex i 139.

²) Saaledes for Rimets Skyld for els (af el Byge).

Thord siger: Ikke har jeg endnu opgivet alt; mig tykkes det ikke vist, hvad I vilde kunne udrette, om jeg end var ene; men nu dobbelt uvist, da disse Mænd følge mig." Siden løb han frem mod Össur, og gjennemborede den Mand, som stod forrest, med Spydet. Thord sagde: „Der faldt nu en, og derved er Sandsynligheden ikke mindre for, at det gaaer en anden ligesaa." Össur med sex andre angribe nu Thord, men fire af Össurs Folk angribe Thords tre Ledsagere; Udfaldet af de sidstes Kamp bliver, at de falde allesammen. Men om Thord og Össur er der at fortælle, at Thord dræber fire af Össurs Folk, og gav ham selv mange Saar. Nu maa der fortælles, at Bonden Thorgrims Faarehyrde seer Kampen fra Aasen af og tykkes at vide, hvem Mændene ere; han veed ogsaa, at Thord behøver Folk. Han løber hjem til Flatatunge, og fortæller Bonden om Sammentræffet, og beder ham at ile med at yde Thord Hjælp. Bonden gjør sig hurtig færdig, og rider selv tiende op paa Aabredde. Og da Össur seer de kommende Mænd, skynder han sig til sin Hest og bestiger den med Nöd og neppe, og rider bort saa stærkt han kan, indtil han kommer hjem til Thveraa, og er ilde tilfreds med sin Reise; sine Folk havde han mistet, men er selv haardt saaret. Thords tre Ledsagere faldt, og bleve de begravede der paa Bakkerne, hvor Mødet fandt Sted. Bonden Thorgrim spurgte Thord om Tidender; han kvad en Vise:

Tolv af Muldormens*Skattes
 Krystere havde i Hu mig
 Bane at bringe;
 sand Skade jeg dem tilföied'.
 I Fart jeg sendte
 syv af Blodkampens Sögere
 med blanken Sværd
 til Odins skjønne Hal.

Thord opholdt sig nu i Flatatunge, og endte Bygningsarbeidet; det var et saare stærkt Huus, og det stod lige til den Tid, da Egil var Biskop paa Holum. Og da Thord vil bort, følger Bonden Thorgrim ham, selv tiende; de ride nedad Skagefjorden; og da Össur seer deres Færd, tyktes han ikke at have Styrke nok for at ride efter dem. De ride ad deres Vei, indtil de komme til Miklebæ i Oslandsliden. Thorhall modtager Thord vel, men Hustruen bedre. Bonden Thorgrim red hjem, og han og Thord skiltes ad i meget Venskab. Thord bliver nu meget berømt over en stor Deel af Landet. Dette spørger Midfjords-Skjegge, og lader, som om han ikke veed, hvad der foregaaer imellem hans Frænde Össur og Thord. Thord sidder i Ro næsten til Jul. Det var en Morgen før Julen, at Thord vilde fare hen at see sin Hest Svidgrim. Den stod med fire Hopper. Thorhall bad Thord vente og fare tre Nætter senere, „thi jeg fører mit Hö fra Höstakkerne.” Thord sagde han skulde raade; „men ikke kommer det mig uventet, om vi komme til at möde Mænd.” Thorhall sagde, at alt var ikke tabt, skjönt der var nogen Forskjel paa Styrke. Thord smilte til hans Ord og sagde: „Saa monne det være, dersom du staaer ved min ene Side.” Konen sagde: „Gid aldrig din Selvroes maa trives; mig tyktes, at Thord havde liden Nytte af dig paa det Möde, du var med paa; og er den Kone ilde gift, som har dig til Mand; thi du er baade pralende og feig.” Thord siger: „Ikke er det saa at forstaae; Thorhall er ingen Angrebsmand, og forsigtig, men er vistnok den djærveste Kæmpe, dersom det kommer til en Pröve.” Thorhall siger: „Ikke behöver du, Hustrue, at være saa haard i din Tale; thi jeg har ikke i Sinde, at vige Pladsen for een, dersom vi ere lige godt bevæbnede.” De lod nu deres Samtale falde. En Landstryger var tilstede ved deres Samtale. Han löb afsted og kommer om Aftenen til Thveraa.

uns þeir koma á Miklabœ í Óslandshlíð; tekur Þórhallr vel við Þórði, en húsfreyja betr. Þorgrímr bóndi reið¹ heim, ok skildu þeir Þórðr góðir vinir. Þórðr verðr nú frægr mjök víða um landit. Þetta fréttir Miðfjarðar-Skeggi, ok lætr, sem hann viti eigi, hvat fram ferr með Össuri, frænda hans, ok Þórði. Sitr Þórðr um² kyrrt framan mjök til jóla. Þat var einn morgin fyrir jól, at Þórðr vildi fara at sjá hest sinn, Sviðgrím. Hann stóð með fjórum hrossum. Þórhallr bað Þórðr biðna ok fara þrimr náttum síðarr; „því at ek vilda³ færa hey mín ór stakkgörðum.“ Þórðr bað hann ráða; „en ekki kemr mæð á úvart, at vèr munum mönnum eiga at mæta.“ Þórhallr kvað þá eigi uppgefna, þótt nökkurr liðsmunr⁴ sè. Þórðr brosti at orðum hans, ok mælti: „Svá man vera, ef þú stendr á aðra hönd mæð.“ Húsfreyja mælti: „Aldri þrífist þitt hól; þótti mæð, sem Þórði yrði lítið lið at þèr á þeim fundi, sem þú vart á; ok er sú kona illa gefin, er þik á; því at þú ert bæði hælinn ok huglauss.“ Þórðr segir: „Ekki ér þat svá at skilja. Þórhallr er engi áhlaupamaðr ok forsjáll, en man vera hinn vápndjarfasti, ef reyna skal.“ Þórhallr segir: „Ekki þarftu, húsfreyja! at vera svá harðorð; því at ekki ætla ek mæð á hæl at hopa fyrir einshverjum, ef vit erum jafnbúnir til.“ Skildu þau nú talit. Við tal þeirra var staddr einn umrenningr⁴. Hann kastar fótum undir sik, ok kemr um kveldit til Þverár. Össurr spurði hann tíðinda, eða hvaðan hann væri at kominn. Hann kveðst engi kunna tíðindi at segja; „en á Miklabœ í Óslandshlíð var ek í nátt.“ Össurr segir: „Hvat hafðist Þórðr hreða

1) um er udeladt i 139, 163b og 128.

2) 139, 471, 163b og 163g tilføier áðr, men som ikke synes at passe hertil, og er derfor udeladt.

3) liðsmunr udelader 139 og 152; men det er tilføiet som nødvendigt Tillæg, overensstemmende med 471, 27 og flere Haandskrifter.

4) umhlepingsdrengr i 139 og 163b, men som synes at være af sildigere Oprindelse.

at, kappinn?" Sveinninn segir: „Víst máttu þat til segja, at hafn sè kappi, svá sneypiliga sem þú hefir fyrir hánum farit; en ekki sá ek¹ hann göra, utan hann hnauð höggró² á sverði sínu. En þat heyrða ek Þórhall segja, at þeir myndi sœra hey ór gördum innan þriggja náttu. Össurr segir: „Hversu margmennir mundu þeir vera?" Sveinninn svarar: „Eigi fleiri, en Þórðr ok Eyvindr ok Þórhallr." „Vel segir þú, sveinn!" segir Össurr. Síðan kvaddi hann til ferðar með sèr³ tólf menn, ok reið út í Óslandshlíð. Þenna sama morgin ríða þeir Þórðr heiman ok Eyvindr ok Þórhallr. Þórðr bað Eyvindr hafa vörn sín; kvað því ekki of aukt. Hann gördi svá. Þeir ríða út í Sviðgrímshóla. Þá mælti Þórðr: „Pat vil ek, Þórhallr! at þú sèr hær eptir; en vit Eyvindr skulum leita hrossanna upp á hálsinn." Þórhallr bað hann ráða. Þeir gengu upp í hlíðina. Shjór var í hlíðinni ok harðfenni víða⁴. Össurr kemr at garðinum, ok þeir tólf saman, ok slá hring um Þórhall, ok brugðu vörnum sínum, ok báðu mannfýluna segja til Þórðar. Þórhallr varð ógurliga hræddr, ok heytist niðr undir garðinn, ok kvað Þórð genginn upp í hlíðina við annan mann. Össurr mælti: „Illt er at eiga þræl at einkavin," ok laust hann öxarhamarshögg, svá hann lá í svíma. Síðan runnu þeir upp í hlíðina. Þá mælti Þórðr við Eyvindr: „Menn koma neðan í hlíðina, ok kenni ek þá görla; þar er Össurr kominn, ok vill enn hafa minn fund. Nú skulu vit við leitast at komast á Skeggjahamar, ok þaðan í Sviðgrímshóla; þar er vígi gott." Eyvindr svarar: „Vel megu vit komast á hamarinn." Þeir hlaupa nú á hamarinn. Í því koma þeir Össurr at. Þórðr gengr á framanverðan hamarinn. Skafi var lagðr af ham-

1) ek udelader 139.

2) Feilskrevet hugró i 139 og 471.

3) 139 tilfötur út.

4) I Stedet for víða har 139 niðr.

Össur spurgte ham om Tidender, eller hvor han kom fra. Han sagde, at han ingen Tidender kunde fortælle, „men paa Miklebæ i Oslandslid var jeg i Nat.” Össur spurgte: „Hvad tog Helten Thord Hrede sig for?” Drengen svarer: „Visseligen kan du sige det, at han er en Helt, saa skammelig du er blevet behandlet af ham; men jeg saae ham Intet bestille, undtagen at han nettede Hjaltepladen paa sit Sværd. Men Thorhall hørte jeg sige, at de monne före Hö fra deres Höstakker inden tre Nætter.” Össur spurgte: „Hvor mange Mænd monne de blive!” Drengen svarer: „Ikke flere end Thord, Eyvind og Thorhall.” „Vel fortæller du, Dreng!” siger Össur. Derpaa tilkaldte han tolv Mænd til Følgeskab og red ud til Oslandslid. Denne samme Morgen ride de hjemmefra, Thord, Eyvind og Thorhall. Thord bad Eyvind medtage sine Vaaben, og meente at det vilde ikke være overflödigt for dem. Han gjorde saa. De ride ud til Svidgrimshole. Da sagde Thord: „Det er mit Önske, Thorhall! at du bliver her tilbage, men Eyvind og jeg skulle opsöge Hestene! Thorhall sagde, han skulde raade. De gik da op ad Skrænten. Sne var der i Skrænten, og paa mange Steder var der faste Sneedynger. Össur kommer til Högjerdet med sine tolv Ledsagere, og de slaae strax en Kreds om Thorhall, droge deres Vaaben, og opfordrede ham til at följe dem hen til Thord. Thorhall blev yderlig forskrækket, og segnede ned ved Siden af Gjerdet, og sagde, at Thord var gaet op ad Skrænten med en Ledsager. Össur sagde: „Ilde er det, at have Træl for sin Eneven,” og slog ham med Öxehammeren, saa at han besvimed. Derpaa löb de op ad Skrænten. Da sagde Thord til Eyvind: „Mænd komme fra neden op ad Skrænten og kjender jeg dem grant; det er Össur, som er der, og vil end engang mödes med mig. Nu skulle vi see til, om vi kunne naae til Skeggjahamarr (Skjeggesklint) og derfra til Svidgrimshole,

der er et godt Forsvarssted. Eyvind svarer: „Vel kunne vi naae til Klinten.” De løb til Klinten. I det samme komme Össur og hans Ledsagere til. Thord gik yderst ud paa Klinten. Glat Sne var der paa Klinten, og heelt ned til Foden af samme, og det var overordentlig steilt. Det var forbundet med den störste Livsfare at gaae der ned. Siden satte de Spydene imellem Benene og lode dem saaledes glide nedad. De kom da til Svidgrimshole. Össur og hans Ledsagere kom nu snart til. Thord sagde: „Megen Iver viser du for at faae mit Liv, Össur! ikke vilde det være ilde, at det gik ud over dig selv; vi skulle heller ikke begge komme bort fra dette Möde.” Össur sagde, at det havde han ogsaa havt i Sinde, at Thord skulde ikke længer undslippe. De angribe nu Thord og Eyvind. Thord kastede et Spyd henimod Össur og i det samme løb en af dennes Mænd frem foran ham, og Spydet flöi igjennem ham. En Mand huggede til Thord, men han satte Skjoldet imod, og Hugget traf dette, og Thord blev ikke saaret. Thord huggede til denne Mand og gav ham Banesaar. Han huggede strax til en anden; det traf Halsen og Sværdet løb ned i Brystet; han faldt död paa Jorden. Den tredie gjenborede han med Sværdet. Eyvind dræbte den fjerde. Össur angreb dem nu med megen Heflighed; da faldt endnu to af hans Mænd. Eyvind fik da flere Saar; han blev da mat formedelst Blodtab, han satte sig ned og var overmaade müdig. De andre sex angreb nu Thord, han forsvarede sig saaledes, at de intet Saar fik ham bibragt. Thord sagde da til Össur: „Vanskeligt falder Angrebet Eder sex; og hvad monne jeg mindre ville, end hedde Formand for disse Folk, og bruge dem alene til Skjold idag; nu skulde du snarere gjøre et Angreb og hevne din Frænde Orm og al den Vansære, som jeg har tilföiet dig.” Össur bliver nu meget vred ved altsammen, baade ved Thords krænkende Ord, og for-

inum niðr á jöfnu ok ákaflika brattr; var þar hin mesta mannhætta ofan at fara. Síðan settu þeir spjótin í milli fóta sér, ok riðu svá ofan af hamrinum allt á jöfnu; komust þeir nú á Sviðgrímshöla. Bar þá Össur nú skjótt at. Þórðr mælti: „Mikit kapp leggur þú á at hafa líf mitt, Össurr! væri þat ok eigi illa, at þú fyndir sjálfan þik fyrir; skulu vit ok eigi báðir af þessum fundi með fjörvi braut komast.“ Össurr kveðst þat ok ætlat hafa, at Þórðr skyldi eigi lengr undan draga. Sækja þeir nú at þeim, Þórði ok Eyvindi. Þórðr skaut spjóti til Össurar; ok í því hljóp einn hans maðr fram fyrir hann, ok flaug¹ spjótið í gegnum hann. Einn maðr hjó til Þórðar. Hann brá við skildinum, ok kom þar í höggit, ok varð hann ekki sárr. Þórðr hjó til þessa manns, ok veitti hánnum banasár. Hann hjó þegar annan; þat högg kom á hálsinn ok renndi niðr í brjóstið; féll hann dauðr á jörð. Hinn þriðja lagði hann í gegnum með sverðinu. Eyvindr drap hinn fjórða. Sótti Össurr nú at í ákafa; féllu þá enn tveir menn hans. Þá bárust ok sár á Eyvind; mæddi hann þá blóðrás, ok settist hann þá niðr, ok var ákaflika móðr. Sóttu þeir þá sex at Þórði; varðist hann svá, at þeir komu engu sári á hann. Þórðr mælti þá til Össurar: „Illa sækist yðr sex. Hvat ek vilda síðr, en þykkjast vera formaðr þessarra manna, en hafa þá at skildi einum í dag; ok er nú hitt ráð, at sækja at ok hefna Orms, frænda þíns, ok allra þeirra svaðilferða, er þú hefir fyrir mér farit².“ Össurr verðr nú reiðr mjök við allt saman: skapraunarorð Þórðar, ok þá heipt, sem hann hafði á hánnum; hleypr nú at hánnum, ok höggr tveim höndum til hans. Þat kom í skjöldinn, ok renndi niðr í skjöldinn, svá af tók mána mik-

1) fló 139.

2) For svaðilferða, er þú hefir fyrir mér farit, som er optaget i Følge 471, have 139 og 163b er þú hefir ofríða af mér farit. For svaðilferða har 554A ß sneypu-ferða; 163g hrakningsferða og de Övriga svivirðinga.

inn. Í því hjó Þórðr til Össurar, ok kom þat högg undir hina vinstri höndina, ok renndi niðr með bryggnum, svá hann leysti frá ok riðin; hljóp sverðit þar á hol; féll hann þegar dauðr niðr. En þeir förunautar Össurar, sem eptir lifðu, runnu undan, ok sögðu víg Össurar. Þórðr lét flytja Eyvind heim, ok var hann mjök sárr, ok lá lengi í sárum, ok varð heill. Haugr var orpinn eptir Össur. Þórðr sagði víg Össurar á Miklabæ, ok kvað vísu:

Enn hefik¹ sex, hin svinna,
 — svellr móðr af því — þella!
 goldit gálgavaldi,
 gullbaugs, jöru² drauga.
 Grund! lètk Össur öndu,
 armssýnar, þar týna;
 lundr var hann lóns hinn sjaundi
 láðfells³ veginn, þella!

Ílla líkaði Ólöfu við Þórhall, er hann hafði sagt til Þórðar; ok var við sjálfst búit, at hón myndi skilja við hann fyrir þessum sökum. Þórðr átti jafnan hlut at með þeim, at betr færi, ok kvað várkuun, at hann leysti líf sitt, ok kvað einskis ills örvænt fyrir Össuri. Líðr nú svá fram um jólin, at ekki bar til tíðinda. Sitr Þórðr nú um kyrrt.

Þar er frá at segja, at Miðfjarðar-Skeggi frétti norðan fall Össurar frænda síns; þykkir Þórðr nær sèr höggvit hafa, ok fylltist upp við hann mikillar reiði; berr þat þó upp fyrir engum manni; því at hann vildi eigi, at Eiðr, son hans,

1) Rettet i Følge flere Haandskrifter for heñ eg i 139, 471 og tre andre Haandskrifter.

2) Glæning for Haandskrifternes jörðu.

3) Saaledes 471 og 554 A β; 139 og de fleste övriga Haandskrifter have láðfells; maaskee burde det læses láðs eils (eils = eids).

medelst det Had, som han bar til ham; han løber da henimod ham og hugger til ham med begge Hænder. Sværdet traf i Skjoldet og der gik et stort Stykke deraf. I det samme huggede Thord til Össur; det Hug traf Össur paa den venstre Side; Sværdet løb ned langs Rygraden og løsnede den fra Ribbenene, og siden ind i Hulheden; Össur faldt da strax død ned. Össurs Folk, som vare i Live, flygtede bort, og fortalte Össurs Drab. Thord lod Eyvind føre hjem; han havde mange Saar, hvorfor han længe blev sengeliggende, men blev helbredet tilsidst. En Høi blev opkastet over Össur. Thord fortalte Össurs Drab paa Miklebæ og kvad en Vise:

Endnu Krigere sex,
 du kløgtige Guldets Stamme!
 har til Odin jeg sendt;
 thi Hjertet svulmer i Barmen.
 Der jeg, Armbaandsbærerske!
 Össur lod Livet tabe;
 Havildskvisten, Kvinde!
 den syvende var af de dræbte.

Olöv var meget misfornøiet med Thorhall, fordi han havde fortalt, hvor Thord var; og det var næved, at hun af den Aarsag skilte sig fra ham. Thord søgte jevnlig at udjevne deres Trætter, og sagde at det var til at undskyldte, at han havde frelst sit Liv, og der var intet, som man jo havde kunnet vente af Össur. Nu forløber Julen saaledes, at der begav sig intet mærkværdigt. Thord forholder sig rolig.

Nu er der at fortælle, at Midfjords-Skjegge spørger sin Frænde Össurs Drab; ham tykkes, at Thord har hugget ham nær, og bliver meget vred paa ham; dog ytrer han sig ikke derom til nogen, fordi at han ikke vilde at hans Søn Eid og Thords Brødre skulde faae nogen Anelse om hans Planer, førend de udførtes. Han lader hemmeligen sætte tolv

af sine Heste ind, og agter at ride hen for at dræbe Thord strax efter Julen. Han farer da hemmeligen hjemmefra, selv tolvte. Han rider nord over Vatnspasset, ned over Hegrenæs og ud ad Bøigden om Natten, og de komme noget før Daggry til Miklebø. Det var klart Maaneskin. De banke paa Dören. En Mand gik til Dören, og spurgte, hvem der vare komne. Skjegge sagde ham sit Navn og spurgte om Thord Hrede var der. Manden svarer: „Hvad vil du ham?” Han sagde: „Spørg ham, om han vil taale Hug af Sköfnung ude eller inde.” Da Fortællingen kom ind, hvilket hans Ærinde var, staaer Thord op og tager sine Vaaben. Da sagde Hustruen Olöv: „Staaer nu op, Mænd! og væbner Eder og værger en brav Mand; thi mange raske Mænd ere her tilstede, og lader nu Skjegges Tog herhen faae et slet Udfald.” Da svarede Thorhall: „Det forbyder jeg alle mine Hjemmefolk, at gjøre Skjegge Modstand, og gjøre Gaarden Skam hos en Udenherreds-hövding.” Hustruen svarer: „Længst vidste jeg, at du er udygtig til Kamp og feig til Manddomsgjerning.” Thord sagde: „Husbond skal over Huns raade, Hustru!” hvorpaa han gik ud i Dören. Skjegge opfordrede ham til at gaae ud, og give sig Pladå til at hugge til ham. Thord kvad da en Vise:

Vilkaar herpaa jeg gjør dig,
 da du egger mig, Skjegge!
 henunder Krigersværdet,
 det eghvasse, ud at ile,
 dersom Odins Ilds Hestes
 Styrere mig ylle före,
 den stærke, didhen, hvor Össur
 fro jeg fældede forhen.

„Og monne jeg gaae ud paa den Betingelse,” siger Thord, „at jeg følger dig derhen, hvor jeg dræbte din Frænde

ok bræðr Þórðar hefði nökkurn grun af hans ráðagörðum, fyrr en fram kæmi. Hann lætr setja inn tólf hesta sína á laun, ok ætlar at ríða at Þórði þegar eptir jólin. Ríðr hann nú leyniliga heiman frá Reykjum við hinn tólfta mann. Hann reið norðr Vatnsskarð, ofan um Hegranés, svá út með byggð um náttina, ok koma nökkuru fyrir dag til Mikla-bæjar. Tunglsljós var mikit. Þeir drepa högg á dyrr. Maðr gekk til hurðar. Hann spurði, hverir komnir væri. Skeggi sagði til sín, ok spurði, hvárt Þórðr hreða væri þar. Maðrinn svarar: „Hvat viltu hánun?“ Hann sagði: „Spyr þú hann, hvárt hann vill úti eða inni þola högg undir Sköfnungi.“ Ok er inn kom sögnin, hver hans örendi váru stendr Þórðr upp, ok tók vápn sín. Þá mælti Ólöf húsfreyja: „Standi menn upp ok vápnist, ok verit góðan dreng; því at hér er mart röskra manna fyrir, ok látið illa verða för Skeggja hingat.“ Þá svaraði Þórhallr¹: „Þat fyrirbýð ek heimamönnum mínum öllum, at veita Skeggja mótgang, ok göri sik eigi at hífylaskömm við utanhéraðshöfðingja.“ Húsfreyja segir: „Löngu vissa ek, at þú vart únýtr til vápns, enda dáðlauss til drengskapar.“ Þórðr mælti: „Bóndi á hífylum at ráða, húsfreyja!“ ok gekk út í dyrrnar. Skeggi bað hann út ganga ok gefa sér höggrúm. Þórðr kvað þá vísu:

Kost görík þér á þessu,
þar er þú eggjar mik, Skeggi!
at ek skunda út undir
eggfránan hjör seggja,
ef færa mik fura
festendr þangat hesta
yggs, er Össur vágum
afrenndan fegins hendi.

1) Þórhallsbtr i 139 og 471 synes at være af yngre Oprindelse.

„Ok man ek ganga út með þeim skilmála,” segir Þórðr, „at ek fylgja þér þangat, sem ek drap Össur, frænda þinn; má þér þá minnissamara verða, hvíllt ættarhögg ek hef höggvit þér.” Skeggi mælti: „EKKI munu bityrði¹ þín nú veita þér lið; en viðrkvæmiligt þykki mér, at þar fram komi hefndin.” Síðan fór Þórðr með þeim þar til, sem Össurr var dysjaðr; hurfu þeir nú um hauginn. Þórðr kvað þá vísu:

Nú er þér ráð at rjóða,
ríkr, egg á mér, Skeggi!
ef² stýrir, hvárt ek heyri,
heldr þá tekr at kvelda³;
ok minnist svá manna
morðeggjandi tveggja,
þeirra er þundar sessa
þér nána vá ek mána.

Skeggi brá þá sverðinu, Sköfnungi, ok mælti: „Hér skal ekki öðrum at hlíta, at vega at Þórði, en mér⁴.” Þórðr brá sverði ok mælti: „Engi ván er þér, Skeggi! at ek standa kyrr fyrir höggum þínum, meðan ek er úbundinn.” Í þessu hleyptu at þeim átján menn, allir með brugðnum sverðum. Þar var kominn Eiðr, Eyjúlfr ok Steingrímur, bræðr Þórðar. Eiðr spurði, hvárt Þórðr lifði. Þórðr sagði sér eigi nær dauða. Allir hlupu þeir af baki. Bauð Eiðr föður sínum tvá kosti, hvárn hann vildi heldr: selja Þórði grid, svá hann mætti ríða heim til Óss, ok sitja í friði, ella myndi hann veita fóstra sínum lið⁵ ok berjast með hánum. Skeggi segir:

1) *Saaledes* 139, 471 og 163b; *Íem Haandskrifter Aave* bitayrdi, 554 A β og 163 g *Aave* skimpyrði, 564 d *Aar* niðyrði, 157 *helptyrði* og 1003 *brakyrði*.

2) þú *tilföier* 139 og 471.

3) 139, 27, 152, 128 og 163b *Aave* kveldast.

4) en mér er udeladt i 139. — 5) lið udelader 139.

Össur; det vil da blive endnu fastere i din Erindring, hvilket Skaar jeg har hugget i din Æt." Skjegge sagde: „Ikke ville dine haanende Ord yde dig Hjælp nu, men vedbørligt tykkes det mig, at Hevnen bliver der udøvet." Siden foer Thord med dem til det Sted, hvor Össur var blevet begravet. De gik nu omkring Höien. Thord kvad da en Vise:

Nu i mit Blod Eg at væde-
 jeg dig raader, mægtige Skjeggé!
 hvis for mit Liv du raader,
 naar det lakker mod Aften,
 og mindes saa de tvende
 mördeggende Kjæmper,
 de i Striden vante,
 dig nærbeslægtede, som jeg dræbte.

Skjegge drog da Sværdet Sköfnung og sagde: „Her skal det ikke tilkomme nogen anden at dræbe Thord end mig." Thord drog sit Sværd og sagde: „Ikke kan du vente, Skjegge, at jeg skal staae rolig under dine Hug, medens jeg ikke er bunden. I dette Öieblik sprængte henimod dem atten Mænd, alle med dragne Sværd. Der vare da komne Eid samt Eyulv og Steingrim, Thords Brödre. Eid spurgte om Thord endnu var i Live. Thord svarede, at sig var ikke Döden nær. Alle sprang de nu af Hestene. Eid satte nu sin Fader to Vilkaar at vælge imellem, enten at give Thord Fred, saa at han kunde ride hjem til Os og sidde der i Ro; ellers erklærede han at ville hjælpe sin Fosterfader og kæmpe sammen med ham. Skjegge svarer: „For længe siden havde jeg dræbt Thord, naar jeg havde seet Leilighed dertil, dersom jeg ikke havde seet, at du, Eid, har skattet höiere at du er opfostret af Thord, end dit Slægtskab med mig." Eid sagde, at alt det fortjente Thord. „Thord har ikke udøvet andre Drab, end i Nöd-

værge, med Undtagelse af Orms Drab, og dette var dog at undskylde." Skjegge svarede: „Det er rimeligt, Eid, at du vil komme til at raade, thi ikke monne jeg kæmpe mod dig. Efter dette rider Skjegge til Miklebæ om Natten, og gaaer ind med draget Sværd, og til Thorhalls Léie, og opfordrede Hustruen til at staae op, og sagde, at altfor længe havde hun anseet det sømmeligt, at have saadan Usling til Mand. Hun gjorde saa. Hun bad ham skaane Thorhall. Han svarede, at det Menneskedrog havde levet alt for længe. Derefter greb han ham i Haaret, og rykkede ham ud paa Sengekanten og huggede Hovedet af ham og sagde: „Meget bedre er det, at væde Sköfnung i dit Blod, end i Thords; thi stor Skade var det, om han döde, men aldeles ingen Skade i din Död; og nu har jeg indfriet min Gjæld til Sköfnung, for at jeg drog den ud af Skeden." Skjegge rider nu bort, og hjem til Reyke og er ilde tilfreds med sin Reise. Thord og Eid kom til Miklebæ til samme Tid, som Skjegge red bort. Olöv fortalte dem om Thorhalls Drab. Eid sagde, at noget mindre havde man ikke kunnet vente. „Dertil var min Fader altfor vred da vi skiltes." Olöv böd dem at opholde dem der saalænge som de vilde. Eid sagde, hendes Tilbud var ædelmodigt. De opholdt dem der en Uge og udhvilede deres Heste. Derefter gjorde de dem færdige til Bortreise. Thord gik da til Olöv og sagde: „Bede vil jeg dig om, ikke at gifte dig med nogen Mand inden tvende Vintre, dersom du hörer, at jeg er i Live, thi du er den af alle Kvinder, som helst vilde kunne vinde min Kjærlighed." Hun svarer saaledes: „Dette vil jeg love dig, thi jeg venter mig ikke noget ærefuldere Giftermaal, end dette." De ride nu vester paa til Midfjord og hjem til Os. Eyvind fulgte med Thord, og tog en til at forestaae sit Bo, thi han vilde ikke skilles fra Thord, medens han ikke havde opnaaet Forlig i sine Drabssager. Nu forløber Vinteren, og Alt er roligt.

„Löngu hefða ek drepit Þórð, ef færi hefða ek til sæt, ef eigi fynda ek, at þú mætir meira, Eiðr! fóstrneyti Þórðar, en frændsemi við mik.” Eiðr kvað Þórð þess alls makligan. „Hefir Þórðr þau ein víg vegit, er hann átti hendr sínar at vërja, utan vígit Orms; ok var þó várkunn á.” Skeggi svaraði: „Þat er líkast, Eiðr! at þú munir verða at ráða; því at eigi man ek berjast við þik.” Eptir þetta riðr Skeggi á Miklabœ um náttina, ok gengr inn með brugðnu sverði, ok at hvilu Þórhalls, ok bað húsfreyju upp standa, kvað hana helzti¹ lengi hafa sæmt við klækismanni þann. Hón görði svá. Hón bað Þórhalli gríða. Hann kvað mannfýlu þá helzt til lengi lifat hafa. Síðan tók hann í hár hánum ok kippti hánum fram á stokkinn, ok hjó af hánum höfudit, ok mælti: „Miklu er þetta nærr, at slíðra Sköfnung í þínu blóði, en Þórðar; því at at hánum er mikill skaði, ef hann létist, en at þèr er engi með öllu, ok launada ek nú Sköfnungi þat, at hánum var brugðit.” Skeggi riðr nú á braut ok heim til Reykja ok unir illa við sína ferð. Þeir Þórðr ok Eiðr komu á Miklabœ í þann tíma, er Skeggi reid í braut. Ólöf sagði þeim víg Þórhalls. Eiðr kvað eigi minna at ván²; miklu var faðir minn reiðari, er vit skildum.” Ólöf bað þá svá lengi sitja þar, sem þeir vildi. Eiðr kvað henni vel fara, ok váru þar viku ok hvíldu hesta sína. Bjuggust þeir þá í braut. Þórðr gekk at Ólöfu ok mælti: „Þess vil ek biðja þik, at þú giptist engum manni innan tveggja vetra, ef þú spyrr mik á lífi; því þú ert sú³ kvenna, at helzt myndi ástir af mèr geta.” Hón svarar svá: „Þessu vil ek heita þèr; því at ek vænti mèr eigi framarr gjaforðs, en þvílíks.” Ríða þeir nú vestr til Miðfjarðar ok heim til

¹) *Saaltes*, 471 og tre andre Haandskrifter; 139 har heldr, og de Övriga helzt of.

²) For minna at ván har 139 mundu at veð og 163b mundu at verr.

³) 471, 152 og 10 Papirshaandskrifter have svá. See Side 16.

Óss. Eyvindr fór með Þórði, en setti mann fyrir bú sitt; því at hann vildi eigi við¹ Þórð skilja, meðan hann var eigi sáttr um vígaferli sín. Nú líðr af vetrinn, ok er allt kyrrt.

Þat er nú sagt, at skip kom af hafi í Blönduósi; þar var á Ásbjörn stýrimaðr, frændi Skeggja. Skeggi ríðr til skips, ok býðr Ásbirni heim með sér. Fóru þeir til Reykja átján saman. Var Ásbjörn ekki kátr um vetrinn. Þórðr-hreða sat heima at Ósi, ok hafði mart rökra manna með sér; var Eiðr þar við tunda mann. Litla hríð hafði Ásbjörn verit á Reykjum, er hann sagði Skeggja, hverja ætlan hann hefði á við Þórð um málaferli; kveðst þungt þykkja, at hafa bótalaust víg Orms, bróður síns, en hafa nógan asla til hefnda. Skeggi kvað vandhœfi á málinu; „því at Eiðr stendr jafnan með Þórði, ok skil ek eigi, hvat drjúgast verðr um skipti vár Óssmanna.“ Hættu þeir nú talinu. Þetta sama sumar kom skip í Hvítá í Borgarfirði. Ríðu menn til kaupa norðan ór sveitum, bæði ór Miðfirði ok annarstaðar. Þórðr hreða reið til skips við tólfta mann, ok allir vel vápnadir. Þar váru bræðr hans báðir, Eyjúlfr ok Steingrímur. Fór þat orð af, at hann ætlaði at ríða upp eptir Borgarfirði at örendum sínum; ok sunnan Arnarvatnsheiði. Þetta frèttir Skeggi, ok býst heiman við hinn átjándan mann á laun, svá Eiðr varð ekki varr við, ok ætlar at sitja fyrir Þórði, er hann ríðr sunnan. Þar var Ásbjörn í ferð. Ríða þeir norðr yfir háls í Víðidal, fyrir framan byggð alla, ok svá suðr á heiði, þar sem skiljast götur, ok ofan hallar af í² Víðidal. Sá maðr fór með Skeggja, er Þorbjörn hét ok kallaðr vesalingr. Hann bjó á landi Skeggja, ok hafði gürzt arfsalsmaðr hans. Hann átti auð fjár, ok tímdi hvártki at hafa sjálfr, nè láta aðra hafa, ok því var hann vesalingr kallaðr.

¹) með 139.

²) 139 udelader fejlagtigen L.

Der fortælles nu, at et Skib kom over Havet til Blandaos. Dermed var Styrmand Asbjörn, Skjegges Frænde. Skjegge rider til Skibs, og byder Asbjörn hjem med sig. De toge til Reyke atten i Tal. Asbjörn var ikke glad om Vinteren. Thord Hrede sad hjemme paa Os og havde mange raske Mænd hos sig. Eid var der selv tiende. Kort Tid havde Asbjörn været paa Reyke, da han fortalte Skjegge, hvad hans Hensigt var mod Thord i Henseende til deres Mellemværende; han sagde det var tungt, ingen Bod at faae for hans Broder, Orms Drab, medens man dog havde Styrke nok til Hævn. Skjegge sagde, det var en vanskelig Sag, „eftersom Eid altid gjør fælleds Sag med Thord, og indseer jeg ikke, hvad bedst vil føre til Maalet i Henseende til vort Forhold til dem paa Os. De slutte nu Samtalen. Denne samme Sommer kom et Skib til Hvitaa i Borgarfjorden. Man red til Marked fra Nord-Egnene, baade fra Midfjord og andre Steder. Thord Hrede red til Skibs selv tolvte, de vare fortrinligen bevæbnede. I hans Følge vare hans Brødre, Eyolv og Bteingrim. Det Rygte gik, at han havde i Sinde at ride op langs Borgarfjorden i sine Erender, og paa Veien syd fra at tage over Arnarvatnshede. Dette spørger Skjegge og gjør sig færdig til at reise fra sit Hjem, selv attende, hemmeligen, saa at Eid ikke blev det vaer, og har i Sinde at sidde i Baghold for Thord, naar han rider syd fra. Asbjörn var med paa Toget. De ride nord paa over Aasen til Videdalen sünden for Böigden, og derefter syd paa ind paa Heden, der hvor Veiene skilles og det skraaner ned mod Videdalen. Med Skjegge fulgte en Mand, der hed Thorbjörn og blev kaldt den Usle; han boede paa Skjegges Grund og var hans Arvsalgsmand (Fledföring). Han var meget rig, og saa gnieragtig, at han hverken nænnede selv at bruge hvad han eiede, eller at overlade Noget

til andre, og derfor blev han kaldt den Usle; han havde faa Folk hos sig foruden sin Kone. Eid var reden ud paa Midfjordsnæs for at see til en Mands Bo, der hed Thorbjörn, og blev kaldt Stakkel. Han var Thord Hredes Arvsalgsmand, i hvis Følge han havde været. Han eiede alle slags Græsgangs-Kreaturer. Han boede nordlig paa Midfjordsnæsset, hvor hans Kreaturer i Skoven gik paa Græsgang uden nogensinde at behöve Foder. Thord maatte tage saa mange af hans Kreaturer som han vilde. Der opholdt Eid sig nogle Nætter, og red derefter hjem til Os, og erfarer nu hvad der var paa Færde. Han samler nu Folk og rider, selv femtende, syd paa ind paa Heden efter sin Fader.

Nu er der at fortælle, at Thord opholder sig paa Markedet saalænge han behövede. Han rider derefter op ad Borgarfjorden, og derefter nord paa til Heden, lige indtil de see Bagholdet. Thord sagde: „Hvilke Folk kjende I her?“ Eyolv svarede: „Ikke veed jeg det nöie, men meest ligt tykkes mig det Skjegge.“ Thord sagde: „Længe vedblive de Frænder med Baghold for mig. Men, uagtet der er stor Forskjel paa Styrke, saa skulle de dog finde Modstand.“ De røde nu videre hen til dem med dragne Sværd. Skjegge sprang da op, og sagde: „Lader os nu angribe dem, Frænde Asbjörn, og lad dem nu fornemme, at vi have Overmagt, og lader os nu hævne din Broder, Orm.“ „Saa skal det være,“ sagde Asbjörn. Thord svarer: Ikke er endnu Kaalen söbet, skjönt den er kommen i Ösen. De angribe nu Thord og hans Folk. Thord kastede et Spyd imod Skjegge og sigtede paa hans Midte. Den Mand löb da frem foran Skjegge, som hed Halldor, en nær Frænde til Skjegge. Spydets traf hans Midte og gik igjennem ham, og derefter i den Mands Bryst, der stod bag ved ham, og faldt de begge döde til Jorden. Den tredje huggede han med Sværdet paa Halsen, saa at Hovedet fög af. Angrebet bliver nu paa

Fátt hafði hann manna hjá sér utan konu sína. Eiðr var ridinn út á Miðfjarðarnes, at annast um bú þess manns, er Þorbjörn hét ok kallaðr aumingi. Hann var arfsalsmaðr Þórðar hreðu, ok hafði hann farið með Þórði. Hann átti allra banda ganganda fê²; bjó hann á utanverðu Miðfjarðarnesi; gekk sjálfala fê hans þar í skógunum. Hafði Þórðr þat af hans penningum, sem hann vildi. Eiðr var þar nökkurar nætur, ok reið síðan heim til Óss, ok fréttir nú, hvat um var at vera. Safnar hann nú at sér mönnum, ok ríðr við fimmtánda mann suðr á heiði eptir fōður sínum. Nú er þar til at taka, at Þórðr hreða er í kaupstefnu þvilika stund, sem hann þurfti, ok ríðr hann síðan upp eptir Borgarfirði, ok svá norðr á heiði allt þar til, er þeir sjá fyrirsátina³. Þórðr mælti: „Hverja menn kenni þer hér?“ Eyjúlfr segir: „Eigi veit ek þat görla; en Skeggja þœtti mér líkast.“ Þórðr mælti: „Lengi halda þeir frændr á fyrirsátunum við mik; en þó liðsmunr sè mikill, þá skulu þeir þó fá viðnám.“ Ríða þeir nú fram at þeim með brugðnum sverðum. Skeggi stökr þá upp ok mælti: „Sækjum nú at þeim, Ásbjörn frændi! ok látum þá nú kenna liðsmunar, ok þefn nú Orms, bróður þíns.“ „Svá skal vera,“ segir Ásbjörn. Þórðr svarar: „Eigi er enu sopit kálit, þó í ausuna sè komit.“ Sækja þeir nú at Þórði ok hans mönnum. Þórðr skaut spjóti til Skeggja, ok stefndi á hann miðjan. Sá maðr hljóp fyrir Skeggja, er Halldórr hét, náfrændi Skeggja; kom spjótið á hann miðjan ok í gegnum hann, ok svá í brjóst á þeim manni, er stóð á baki hánum, ok féllu þeir báðir dauðir. Hinn þriðja hjó hann með sverðinu á hálsinn, svá af fauk höfuðit.

1) verlið i 139 og 163 b er formodentlig opstaaet ved feil Læsning.

2) Hær 139, 554 A ß og 163 g.

3) fyrirsætuna 139 og 163 b.

Verðr nú sókn hin harðasta. Berjast þeir, Þórðr ok Skeggi, lengi dags, svá engi skakkar með þeim. Þeir, Eyjúlfr ok Ásbjörn, sóttust í ákafa; mátti þar eigi fyrir¹ sjá, hvárr drjúgari myndi verða; veitti hvárr öðrum stór sár. Steingrímur barðist alldjarfliga, ok varð fjögurra manna bani. Skiptist nú svá til, at Steingrímur er í móti Skeggja, en Þórðr berst við menn þeirra með sínum mönnum; drap hann nú eon fimmm menn. Þeir nafnar sóttust í ákafa, Þorbjörn aumingi ok Þorbjörn vesalingr, ok lauk svá, at² þeir féllu báðir dauðir. Í þessu hleypti Eiðr þar at þeim, ok þeir fimmtán saman. Eiðr hljóp þegar af baki, ok gekk í milli, ok skildi þá. Skeggi var hinn reiðasti, ok reið heim til Reykja, ok þeir Ásbjörn, ok undu illa við sína ferð. Ásbjörn lá lengi í sárum, ok varð þó heill. Þórðr ok Eiðr riðu heim til Óss af fundinum. Prettán menn féllu af Skeggja á fundinum, en sjau af Þórði; sitja nú hvárritveggja um kyrrt. Líðr nú á vetrinn. Þat var einn dag, at Eiðr reið til Reykja við hinn tunda mann. Faðir hans tók vel við hánum. Eiðr kvaðst vilja leita um sættir. Skeggi kvað langt tóm at því; „ok vert hér í vetr.” Eiðr kvað svá vera skyldu. Fátt var með þeim, Eiði ok Ásbirni, um vetrinn. Jafnan hafði Eiðr grun á um tal þeirra, Skeggja ok Ásbjarnar, at þeir sæti um líf Þórðar, fóstura síns. Hann sendi Þórði orð, at hann væri varr um sik.

Þat var einn tíma um vetrinn, at Eiðr varð varr við, at faðir hans reið heiman á laun ok upp í hérað; þóttist hann vita, at hann ætlaði til stórræða nökkurra; því reið hann eptir hánum við hinn tunda mann. Fundust þeir uppi við Króksmela. Skeggi spurði Eið, hvert hann ætlaði. Eiðr segir: „Ek vilda fylla flokk þinn, faðir minn!” „Vel man

¹) fyrir udelader 139 og flere Haandskrifter.

²) at er udeladt i 139, men det er tilføjet som nødvendigt Tillæg.

det haardeste. Thord og Skjegge slaes en lang Tid af Dagen, saa at Fordelen er paa ingen af Siderne. Eyolv og Asbjörn angrebe hinanden med Ivrighed; man kunde ikke see, hvem af dem vilde overvinde den anden; de tilføjede hinanden store Saar. Steingrim sloges med megen Djærvhed, og blev Banemand til fire Mænd. Kampen vexlede nu saaledes, at Steingrim staaer imod Skjegge, men Thord slaes med Skjegges Folk med sine Mænd; han dræbte nu endnu fem Mænd; Navnebrødrene Thorbjörn den Usle og Thorbjörn Stakkel kæmpede meget hæftigt mod hinanden, og deres Kamp endte saaledes, at de faldt begge døde til Jorden. I dette Öieblik sprængte Eid hen til dem med sine fjorten Mænd. Eid sprang strax af Hesten, og gik imellem dem og skilte dem fra hinanden. Skjegge var yderligt vred; han og Asbjörn med Fæller red hjem til Reyke og vare lidet tilfredse med deres Foretagende. Asbjörn laae længe til Sengs formedelst sine Saar, men blev dog helbredet. Thord og Eid red hjem til Os efter Kampmüdet. Tretten Mand faldt i Kampen paa Skjegges Side, men syv paa Thords Side. Begge Partier forholdt dem nu roligt. Det lakker nu ad Vinterens Ende. Det var en Dag, at Eid rider til Reyke, selv tiende. Hans Fader modtog ham vel. Eid sagde han vilde söge at mægle Forlig. Skjegge sagde, dertil var der Tid nok, „og bliv nu her i Vinter.“ Eid sagde, det skulde saa være. Imellem Eid og Asbjörn var Forholdet koldt om Vinteren. Altid havde Eid Mistanke om Skjegges og Asbjörns Samtaler, at de sad hans Fosterfader Thord efter Livet. Han sendte Thord Bud, at han skulde tage sig vare.

Det var en Gang om Vinteren, at Eid blev vaer, at hans Fader red hemmeligen hjemme fra op i Herredet. Han troede at vide, at Reisen gjaldt et stort Foretagende; thi red han efter ham, selv tiende. De traf hin-

anden oppe ved Kroksmele. Skjegge spurgte Eid, hvorhen han agtede. Eid svarede: „Jeg vilde foröge Tallet af dine Ledsagere, min Fader.“ „Smukt er det for dig, Frænde. Men jeg vil ride hjem igjen, thi jeg er syg.“ „Det maa saa være,“ sagde Eid, „men jeg vil ride til Torfustad, thi jeg har Erinde did.“ Derpaa skilles de. Denne samme Dag havde Asbjörn begivet sig til den varme Kilde, og sex Mænd med ham. Nu er der at fortælle om Thord Hrede. Han vaagner denne samme Morgen og sagde til sine Brödre: „Saaledes have mine Drömme gaaet, som monne Midfjords-Skjegge og Asbjörn sidde mig efter Livet. Nu monne jeg fare hjemmefra i Dag, og berede en eller anden Snare, dersom Leilighed gives dertil, thi jeg vil ikke længer have dem begge, Asbjörn og Skjegge, over mit Hovede. Vi skulle nu fare syv tilsammen, mine Brödre, Eyvind og tre andre Mænd.“ Siden tage de deres Vaaben og ride til Reyke. Paa denne Tid gik Asbjörn fra Kilden og saae de ridende Mænd. Asbjörn sagde til sine Mænd: „Der farer Thord Hrede, og deres Færd tyder paa Ufred, og monne han ville söge mig. Vi skulle begive os op paa Höien og vente der.“ De gjöre nu saa. Thord kommer nu til, og Kampen begynder strax; der var den störste Hidsighed paa begge Sider, thi der var ingen Forskjel paa Styrke. Thord blev hurtig Banemand til en Mand. Der faldt tre Mand paa Asbjörns Side, men en paa Thords Side. Da angreb Thord Asbjörn, og tilföiede ham mange Saar, saa at han næsten var ukampdygtig. I dette Öieblik kom Skjegge til med Sköfnung draget; han sagde til Asbjörn: „Hvi flyer du ei, du arme?“ han svarede med at kvæde en Vise:

I Tankerne den skjönne
 Guldets Eeg jeg fremkalder,
 din Hjelp i haarde Vaabenkamp
 Frænde Skjegge, jeg derfor behöver;

þær þat fara, frændi! en ek man ríða heim apr; því at mér er krankt." „Svá má vera at sè," sagði Eiðr; en ek man ríða til Torfustaða; því at ek á þangat örendi." Síðan skilja þeir. Þenna sama dag hafði Ásbjörn gengit til laugar, ok sex menn með hánum. Nú er at segja frá Þórði hreðu. Hann vaknar þann sama morgin, ok mælti við bræðr sína: „Svá hafa mér draumar gengit, sem þeir, Miðfjarðar-Skeggi ok Ásbjörn, muni sitja um líf mitt; man ek nú fara frá húsi í dag ok gildra til veiða nökkurra, ef færi gefst á; því at ek vil eigi lengr eiga þá báða yfir höfði mér, Ásbjörn ok Skeggja. Skulu vèr fara sjau saman, bræðr mínir ok Eyvindr ok þrír menn aðrir." Síðan taka þeir vápn sín, ok ríða til Reykja. Í þann tíma gekk Ásbjörn frá laugu, ok sá mannareidina. Ásbjörn mælti við sína menn: „Par ferr Þórðr hreða, ok láta úfriðliga, ok man hann vilja hafa minn fund; skulu vèr snúa upp á hólinn ok bíða þar." Þeir göra nú svá. Kemr Þórðr nú at, ok slær þegar í bardaga; váru hváirtveggja hinir áköfustu; því at engi var liðsmunr. Þórðr varð skjótt mannsbani. Par fellu þrír menn af Ásbirni, en einn af Þórði. Þá sótti Þórðr at Ásbirni, ok veitti hánum mörg sár, svá hann var nær úvígr. Í því kom Skeggi at með brugðnum Sköfnungi. Hann mælti til Ásbjarnar: „Því rennr þú eigi, hinn armi!" Hann svaraði, ok kvað vísu:

Læt¹ ek í hug mér hvíta,
 — hart mót er nú spjóta —
 lind², þarf ek liðs þíns, frændi!
 leggfarms koma³, Skeggi;

1) *Sauledes* 471. 139, 163 b og flere *Haandskrifter* have lætt.

2) *Rettelse* for *litiz* i 139, *litiz* i 163 b og *lunnz* eller *lindz* i 471 og de örrige.

3) *Sauledes* kan læses i 139 og 471; andre have leggfarms koma, leggfarms koma, loksins koma, leggfara mér.

eigi renn ek, því at innan¹
 ek minnumst gnár tvinna;
 hörð man² vörn, sú er vörðum³
 vit frændr⁴ saman, litin⁵.

Settist Ásbjörn nú niðr; því at hann mæddi blóðrás, svá hann var yfirkominn. Skeggi hjó til Þórðar, ok kom þat á öxlina; var þat svöðusár⁶. Ok í því kom Eiðr at með tíunda mann, ok hljóp þegar á millum, ok kvað þá eigi lengr berjast skulu. Hann kveðst ok skyldu drepa Ásbjörn, nema hann görði einn um. Ásbjörn segir: „Þat var mitt örendi út hingat, at sækja festarmey mína; en er ek frétta víg bróður míns, þá var víst með mér at hefna hans; en nú er svá orðinn fundr várr, at ek kýs heldr frið við Þórð.“ Þórðr svaraði: „Fóstra mínum vil ek unna virðingar af málum þessum; en ekki hirta ek ella um sættir; fœri þá enn leikar, sem verða mætti.“ Svá lýkr, at þeir sættast, ok skal Eiðr göra um öll mál þeirra ok vígafærlí. Gengu þeir til handsala, Þórðr ok Ásbjörn ok Skeggi. Hönd Þórðar þrútnaði ok blés upp. Eiðr skar ór eggfarveginn ór sárinu; tók þa ór verkinn allan. Eiðr stefnir nú héraðsfund. Komu þeir þar allir, Skeggi ok Ásbjörn ok Þórðr. Lauk Eiðr þá upp sættargörð með þeim. „Þat er görð mín,“ segir Eiðr, „at fyrir víg Össurar göri ek tvau hundruð silfrs, en hit þriðja skal falla niðr fyrir fjórráð við Þórð ok allan fjandskap; en menn Össurar allir úhelgir fyrir tilföri við Þórð; en fyrir víg Orms göri ek tvau hundruð silfrs; en

1) *Saaledes de bedste Haandskrifter.*

2) *Saaledes ifølge 471, 163g og 554; andre Aaue berað mun, brauðin mun, brauðinn er.*

3) *Saaledes ifølge 139, 471, 152 og fire andre Haandskrifter; nogle Aaue vorðust.*

4) *Saaledes de bedste Haandskrifter; víðfreyr; Aar 128, og 165 víðfreyjar.*

5) *Gísníng; de bedste Haandskrifter Aaue líttr, de andre líttr, líttr og líttr.*

6) *sauða sár 139.*

men ikke jeg flygter, thi i min Sjæl
 Traadens Gudindes Minde staaer;
 den Dyst med os Frænder begge
 for Fjenden haard vil blive.

Asbjörn satte sig nu ned, thi Blodtabet gjorde ham mat, saa at han var kommet til det Yderste. Skjeggé huggede til Thord og traf ham i Skulderen, det var et Saar langs Overfladen. Og i dette Öieblik kom Eid til, selv tiende, og löb strax imellem dem, og sagde, de skulde ei længere slaaes. Han sagde ogsaa, at han skulde dræbe Asbjörn, med mindre han fik Lov til alene at bestemme Forligsvilkaarene. Asbjörn svarede: „Det var mit Erinde hid ud til Landet at hente min Fæstemö. Men da jeg spurgte min Broders Drab, da blev det min faste Beslutning at hevne ham. Men nu er vor Kamp falden saaledes ud, at jeg vælger helst Fred med Thord.“ Thord svarede: Min Fostersön vil jeg unde Anseelse af disse Sager, men ikke skjöttede jeg ellers om Forlig. Legen maatte da gaae endnu ligesom för, som den kunde gaae.“ Det ender saaledes, at de forliges, og skal Eid afsige Voldgiftskjendelse om alle deres Sager, og udövede Drab. De gik da og sluttede med Haandtag Forlig, Thord, Asbjörn og Skjeggé. I Thords Arm kom der Hævelse og den svulmede op. Eid skar da bort af Saaret Kjödets der var blevet berört af Sværdseggen. Da forsvandt al Smerte. Eid stevner nu Folk til Herredsmöde; der kom de alle, Skjeggé, Asbjörn og Thord. Eid afsagde da Voldgiftskjendelse i deres Sager. „Det er min Kjendelse,” sagde Eid, „at for Össur bestemmer jeg to Hundreder i Sölv, men det tredje Hundrede skal bortfalde formedelst Drabsplan mod Thord og al Ufred mod ham, men alle Össurs Mænd skulde være bodlöse formedelst deres Angreb mod Thord; men for Orms Drab bestemmer jeg to Hundreder i Sölv; men for det Saar min Fader tilföiede Thord

bestemmer jeg et Hundrede i Sölv. Derefter skal Asbjörn faae Sigrid til Ægte, som det var fra först af bestemt. Thord skal hos sig holde Brylluppet. Her er ogsaa et Hundrede i Sölv, Asbjörn, som jeg og min Fosterfader ville give dig i Frændebyder." Alle takkede ham derfor. Skjegge var kun lidet tilfreds, men sagde, at han vilde holde Forliget og Freden. Thord takkede sin Fostersøn for Kjendelsen, „men ikke vil jeg have det Hundrede, som du tilkjendte mig. Den Bod skal Skjegge ikke udrede, thi ikke vilde min Fader Thord, eller Harde-Kare have taget Pengebod for deres Krop og ikke skal jeg tage." Dette vandt meget Bifald; Thord havde megen Ære af disse Sager. Nu bereder Thord sig til Bryllup og indbyder dertil mange Folk. Og om Aftenen anviser Eid Gjæsterne deres Sæder. Skjegge sad paa det överste Sæde paa den höiere Bænk og Thord næst ham. Ligeover for Skjegge paa det andet fornemste Sæde sad Brudgommen Asbjörn og Eid nærmest ham. Brudekvinderne sad paa Tversbænken. Der blev be-
værtet vel om Aftenen. Alle Mænd vare der muntre, undtagen Skjegge, han var noget bister af Udseende. Man gik til Sövn om Aftenen og om Morgenen gik man til Drikkebordet efter Sædvane. Skjegge var ilde til Sinds, og faldt i Sövn ved Bordet. Han havde lagt Sköfnung bag ved sig. Thord var det ubehageligt, at Skjegge ikke var munter under Gjæstebudet; han tog Sværdet Sköfnung og drög det af Skeden. Eid sagde: „Dette var en unödig Gjærning, min Fosterfader." Thord svarer: „Hvad mon det gjør til Sagen?" Eid svarede: „Det er Sværdets Natur, at noget maa man hugge med det, hvergang det drages af Skeden. Thord sagde: „Det skal forsöges," og löb ud, og sagde, den skulde gnave Hestebeen og hugger en Hoppe, som stod paa Hjemmemarken. Eid sagde, det var ilde, det var skeet. Nu vaagner Skjegge og savner baade Sværdet og

fyrir áverka þann, er faðir minn veitti Þórði, göri ek hundrað silfrs; síðan skal Ásbjörn fá Sigríðar, sem ætlað var í fyrstu; skal Þórðr hafa inni brúðhlaupit. Hér er ok hundrað silfrs, Ásbjörn! er vit fóstri minnu viljum gefa þér í frændboetr." Allir þökkðu hánum fyrir. Skeggja fannst fátt um, en kvaðst mundu halda sættir ok grið. Þórðr þakkaði fóstura sínum sættargörð; „en ekki vil ek hafa þat hundrað, er þú görðir mér til handa; skal Skeggi þetta fè ekki út greiða; því at ekki myndi Þórðr, faðir minn, eða Hörða-Kári taka fémútu á sér, ok eigi skal ek taka." Þetta mæltist vel fyrir; hafði Þórðr virðing af málum þessum. Nú býst Þórðr við brúðhlaupi, ok býðr til mörgum mönnum. Ok um kveldit skipar Eiðr mönnum í sæti. Skeggi sat í öndvegi á hinu æðra bekk, ok Þórðr næst hánum. Gegnt Skeggja í öðru öndvegi sat Ásbjörn brúðgumi, ok Eiðr hit næsta hánum. Brúðkonur sátu á þverpallinn. Var þar veitt vel um kveldit. Allir menn váru þar kátir, nema Skeggi; hann var heldr úfrýnn. Gengu menn til svéfnis um kveldit. Um morgininn gengu menn til drykkju eptir vanda. Þunglíft var Skeggja, ok sofnaði hann undir borðinu. Hann hafði lagt Sköfnung at baki sér. Illa líkaði Þórði, er Skeggi var úkátur um veizluna, ok tók hann sverðit Sköfnung ok brá. Eiðr mælti: „Þetta er þarsleysa, fóstri minn!" Þórðr svarar: „Hvat man saka?" Eiðr segir: „Þat er náttúra sverðsins, at nökkut verðr at höggva með því, hvern tíma er brugðit er." Þórðr segir: „Þat skal prófa," ok hljóp út, ok kvað hann skyldu görtra við¹ merarþeinin, ok höggv hross eitt, er stóð í túninu. Eiðr kvað þetta illa orðit. Nú vaknar Skeggi, ok saknar bæði sverðsins ok Þórðar. Hann varð reiðr ok hljóp út, ok spurði, hvárt Þórðr hefði tekit sverðit. Eiðr segir: „Ek veld því, faðir minn! er Þórðr hjó hrossit; því at ek sagða

1) Saaledes 139 og 471; største Delen af de övriga Haandskrifter har garta um.

náttúru sverðsins." Þórðr kvaðst sjálf fr valda. Þá mælti Skeggi reiðr mjök: „Ek vil nú, at vit reynim með okkr." Þórðr kvaðst þess albúinn. Þeir, Eiðr ok Ásbjörn, gengu á milli, svá þeir náðu eigi at berjast. Þá mælti Þórðr: „Með því at þeir vilja eigi, at vit reynim með okkr, þá ætla ek vel fallit, at Skeggi göri einn um, ef hán um þykkir sèr nökkur svívirðing görd hafa verit." Eiðr mælti: „Þetta er vel boðit, faðir! at taka sjálfðœmi af slíkum manni, sem Þórðr er." Þetta þiggr Skeggi, ok gördi tíu kýr til handa sèr. Þórðr svaraði: „Þetta skal vel greiða." Líkaði nú hvárumtveggja allvel, ok skildu með vináttu.

Skjótt eptir brúðhlaupit kom Þórðr at máli við Eið, ok mælti: „Pat þvilda ek, fóstri minn! at þú ríðir með mæ r norðr á Miklabœ, at biðja Ólafar Hrolleifsdóttur til handa mæ." Eiðr segir: „Skýlt er þat, fóstri minn! at ek ríða, hvert er þú vilt." Síðan ríða þeir heiman, Þórðr ok Eiðr, Ásbjörn, Eyjúlfr ok Steingrímr. Þeir ríða þar til, er þeir koma á Miklabœ. Var þeim þar vel fagnat. Um morgininn bar Þórðr upp örendi sín, ok hóf bónorðit við Ólöfu. Hón tók því vel, ok gekk kaupit skjótt fram; váru vátтар at heitorði, ok ríða þeir heim. Ólöf búsfreyja hafði brúðhlaup inni. Þórðr bauð Eiði til veizlunnar ok Ásbirni, mági sínum, ok leysti þá út með virðuligum gjöfum. Um várit setti Þórðr bú á Miklabœ; en þeir bræðr hans, Eyjúlfr ok Steingrímr, bjuggu á Ósi í Miðfirði. Þórðr varð skjótt auðigr maðr af smíðum sínum.

Maðr er nefndr Þorgils, góðr bóndi. Hann bjó at Hrafngili í Eyjafirði. Hann gördi Þórði hreðu orð, at hann skyldi koma norðr til hans, ok smíða skála hans. Þórðr hæt ferðinni, ok reið heiman, þá er¹ hann var búinn, við annan mann, upp eptir Skagafirði ok norðr Öxnadalshéidi.

¹) er udelader 139, men det er tilføjet som nødvendigt Tillæg.

Thord. Han blev vred og løb ud, og spurgte om Thord havde taget Sværdet. Eid sagde: „Min Skyld er det, min Fader, at Thord huggede Hoppen, thi jeg fortalte ham Sværdets Natur.” Thord sagde, han var selv Skyld deri. Da sagde Skjegge, meget vred: „Jeg vil nu, at vi prøve Kamp med hinanden.” Thord sagde, han var dertil fuldkommen beredt. Eid og Asbjörn gaae da imellem dem, saa at de ikke kunde naae at slaaes. Da sagde Thord: „Eftersom de ikke ville at vi prøve Styrke med hinanden, saa anseer jeg det passende, at Skjegge endnu bestemmer Forligsvilkaarene, om ham tykkes, at ham er bleven gjort nogen Vanære.” Eid sagde: „Dette er vel tilbudt, Fader, at tage mod Voldgift i sin egen Sag af en saadan Mand Thord som er.” Dette Tilbud modtager Skjegge, og tilkjendte sig ti Køer. Thord svarede: „Dette skal blive vel udredet.” Nu var man paa begge Sider særdeles vel tilfreds, og skiltes de med Venskab.

Snart efter Brylluppet talte Thord til Eid og sagde: „Jeg vilde, min Fostersøn, at du skulde ride med mig nord paa til Miklebæ, for at beile til Olöv Hrolleifsdatter for mig.” Eid sagde: „Du fortjener af mig, min Fosterfader, at jeg rider hvorhen som du vil.” Siden ride de hjemmefra, Thord og Eid, Asbjörn, Eyulv og Steingrim. De ride indtil de ankom til Miklebæ. Der bleve de vel modtagne. Om Morgen fremførte Thord sit Ærende og friede til Olöv. Hun gik villig ind derpaa, og Kjübet blev snart sluttet; der vare Vidner til Fæstemaalet, og derefter ride de hjem. Husfruen Olöv holdt Brylluppet hos sig. Thord bød Eid til Brylluppet og sin Svoger Asbjörn, og gav dem ved Afskeden hæderlige Gaver. Om Koraaret satte Thord Bo paa Miklebæ; men hans Brödre Eyolv og Steingrim boede paa Os i Midfjorden. Thord blev snart en rig Mand ved sine Haandværksarbeider.

En Mand hed Thorgils, en god Bonde; han boede paa

Ravnegil i Öfjorden. Han sendte Thord Hrede Bud, at han skulde komme nord paa til ham for at opføre en Beboelsesbygning for ham. Thord lovede at komme, og red hjemmefra, da han var reiseferdig, med een Ledsager, op ad Skagefjorden og nord paa ad Öxnedalshede. Paa den Tid kom et Skib over Havet til Basé i Öfjorden. Paa det Skib var en Mand der hed Sörle, og han blev kaldt Sörle hin Stærke. Han var overordentlig stærk og kampdygtigere end nogen. Han besad Dan-nelse, og enhver fandt Behag i ham. Han var en Farbroder til Orm, som Thord Hrede dræbte, og til Asbjörn. Sörle anskaffer sig Heste, og har i Sinde at ride vester paa til Midfjorden til sine Frænder. Spurgt havde han sin Frænde Orms Drab. Han red fra Skibet, selv attende, op ad Öxne-dalen, og derefter frem op paa Heden til Lurkesteen. Denne samme Dag red Thord Hrede over Heden, lige til han kom nord paa til Bakkerne ovenfor Lurkesteen. Han saae da atten Mænd ride sig imöde, og kan ei tænke sig hvem det var, og stiger af Hesten. Disse Mænd kom snart til. Thord hilser disse Mænd, og spørger deres Anförer om hans Navn. Han sagde, han hed Sörle. „Kaldes du Sörle hin stærke,” sagde Thord. „Kalde maa du mig, hvad som du vil,” svarede Sörle; „men hvem er du?” „Jeg hedder Thord,” sagde han. „Er du Thord Hrede, som dræbte min Frænde Orm?” „Den er Manden, hin samme,” sagde Thord; „og nu kan du hevne ham, om du vil; men ikke har jeg nu beredt mig paa at træffe sammen med dig, thi jeg vidste ei, at du var kommen til Landet; men hört har jeg dig om-tale, og Bod har jeg givet for Drabet af din Broder.” „Intet har du bödet til mig,” sagde Sörle; „og skal jeg ikke misbruge den Magt, jeg har over dig. Alle mine Mænd skulle sidde hos, men vi to skulle slaaes alene, saa at, om jeg end falder for dig, saa forbyder jeg enhver at gjöre dig noget Meen.” Siden gaae de imod hinanden, og kæmpe

Í þann tíma kom skip af hafi at Gásuþ í Eyjafirði. Þar var á sá maðr, er Sörli hét ok kallaðr Sörli hinn sterki. Hann var allra manna sterkastr, ok vígr hverjum manni betr. Hann var vel at sér; hverjum manni líkaði vel við hann. Hann var fúðurbróðir Orms, er Þórðr hreða drap, ok Ásbjarnar. Sörli fær sér hesta, ok setlar at ríða vestr til Miðfjarðar, til frænda sinna. Frétt hafði hann víg Orms, bróður¹ síns. Hann reid frá skipi við átjándan man, upp eptir Öxnadal, ok svá fram á heiði til Lurkasteins. Þenna sama dag reid Þórðr hreða yfir heiðina, allt þar til er hann² kom norðr á hólana fyrir ofan Lurkastein. Hann sá þá, hvar átján menn ríða í mót hánun, ok þykkist eigi vita, hverir væri ok stígr af baki. Þessa menn berr brátt at Þórðr heilsar mönnum þessum, ok spyr foringja þeirra at nafni. Hann kvaðst Sörli heita. „Ertu kallaðr Sörli hinn sterki?“ segir Þórðr. „Kalla máttu mik þat, sem þú vilt,“ segir Sörli; „eða hverr ertu?“ „Ek heiti Þórðr,“ segir hann. „Ertu Þórðr hreða, er drepit hefir Orm, frænda minn?“ „Sá er maðrinn hinn sami,“ segir Þórðr, „ok máttu nú hefna hans, ef þú vilt; en ekki hefi ek nú búizt við þínum fundi; því at ek vissa eigi, at þú vart út kominn; en heyrt hefi ek þín getið, ok bætt hefi ek víg bróður³ þíns.“ „Engu hefir þú mér bætt,“ segir Sörli, „ok skal ek ekki níðast á þér. Allir mínir menn skulu sitja hjá, en vit skulum berjast tveir einir; svá þó at ek falla fyrir þér, þá banna ek hverjum manni at göra þér mein nökkurt.“ Síðan ganga þeir saman, ok berjast alldjarffiga. Fann Þórðr þat brátt, at Sörli var afbragðsmaðr sakir vápnfimi, ok eigi þóttist hann hraustara

1) *Sualedes Haandskrifterne.*

2) *139 udelader Ordet hann, men det er tilføjet som nødvendigt Tillæg.*

3) *Sualedes Haandskrifterne.*

mann fyrr hafa fundit. Veitti hvárr öðrum stór sár ok mörg; en svá lauk, at Sürli féll dauðr til jarðar; enda var Þórðr svá yfirkominn, at hann komst eigi sjálf á bak, utan förunautr hans styddi hann, ok þurftu þó alls við, ok riðu ofan í Öxnadal til þess bæjar, er Þverá hét. Þar bjó bóndi sá, er Einarr hét. Hann tók vel við Þórði; lá hann þar lengi í sárum, ok varð heill. Sürli var heygðr þar í hólnum, sem fundrinn var, ok þótti at hánnum hinn mesti skaði. Menn hans riðu vestr í Miðfjörð, til Reykja, ok sögðu Ásbirni ok Skeggja víg Sürla, frænda þeirra. Þótti þeim þat mikít at frétta, en þótti þó várkunn á við Þórð, at hann verði hendr sínar.

Nú er þar til at taka, at Þórði batnar sára sinna, ok ríðr þaðan inn til Hrafnagils, ok smíðaði þar skála um sumarit, þann sem enn stendr í dag. Hann hefir ok gört skálann, út í Höfða í Höfðahverfi. Eptir þat reið Þórðr vestr í sveitir ok sættist á víg Sürla við Ásbjörn mág sinn ok Skeggja; reið síðan norðr til Miklabæjar til bús síns. Ásbjörn keypti Bakkaland í Miðfirði ok bjó þar þrjá vetr. Hann var uppvöðslumaður¹ í skapi, svá hann mátti eigi vera hér með frændum sínum; því seldi hann landit, ok fór utan, ok staðfestist í Noregi ok jók þar ætt sína. Góðar váru samfarir þeirra Sigríðar, ok þótti hún hinn mesti kvennskörungr, sem kyn hennar var til. Eiðr var löngum í kaupferðum, ok var á hendi tignum mönnum, ok jafnan mikils virðr. En er hánnum leiddist þat, settist hann í búnað. Hinn efra hlut æfi Skeggja, fór hann suðr í Ás, í Borgarfjörð, til Eiðs, sonar síns, ok andaðist þar; var hann heygðr fyrir norðan garð. Má þar sjá bein hans í náttmálavörðunni. Eiðr bjó í Ási til elli. Jafnan fundust þeir fóstrar, Eiðr

¹) *Rettelse for upptælsnumbr i 139; 471 og 152 have ofvældismædr og de ørrige Haandskrifter ofvældismædr.*

meget djærveligen. Thord fandt snarligen, at Sörle var en Mand af overordentlig Vaabendygtighed, og ikke tyktes ham, at han nogensinde havde fundet nogen tappre Mand. De tilföiede hinanden store Saar og mange. Men saaledes endte det, at Sörle faldt död til Jorden. Og var Thord ogsaa saa overvældet, at han kunde ikke komme selv paa Hesten, uden ved at hans Ledsager stöttede ham, og dog kun med Nöd og neppe, og rede de nu ned i Öxnedalen til en Gaard, som hed Theraa. Der boede en Bonde, som hed Einar. Han modtog Thord vel. Han laae der længe formedelst sine Saar og blev helbredet. Sörle blev höiet der paa Bakken, hvor Sammentræffet fandt Sted, og ansaaes hans Död for den störste Skade. Hans Mænd rede vester paa til Midfjorden til Reyke, og fortalte Asbjörn og Skjegge deres Frænde Sörles Drab. Dem tyktes det var store Tidender, men fandt dog, at Thord var at undskylde for at han havde værget sit Liv.

Nu er der at fortælle, at Thord bliver helbredet for sine Saar, og rider derfra ind til Ravnegil og opförte der Beboelsesbygningen om Sommeren, den som endnu staaer der i Dag. Han har og bygget Beboelsesbygningen ude paa Höfde i Höfdahverf. Efter dette red Thord til Vestherrederne, og forligtes for Sörles Drab med sin Svoger Asbjörn og med Skjegge. Derefter red han nord paa til Miklebæ til sit Bo. Asbjörn kjøbte Bakkaland i Midfjorden og boede der tre Vintre. Han var en Mand af voldsomt Sind, saa at han ikke kunde være sammen med sine Frænder her. Han solgte da Jorden, og reiste til Udlandet, og satte sig ned i Norge, og formerede der sit Æt. Godt var hans og Sigrids ægteskabelige Forhold, og ansaaes hun for en Kvinde af kraftig Karakter, som hendes Æt var til. Eid var længe paa Handelsreiser, og opholdt sig hos fornemme Personer, og blev altid meget hædret. Men da han blev kjed deraf,

satte han Bo. Den sidste Deel af sit Liv tilbragte Skjegge syd paa paa As i Borgarfjorden hos sin Sön Eid, til hvem han begav sig, og der döde han. Der blev opkastet en Höi over ham norden for Gjerdet; man kan der see hans Been i Nattmalavarden. Eid boede paa As til sin Alderdom. Jævnlig traf Eid og Thord hinanden og gave hinanden Gaver. Deres Venskab hörte ikke op, medens de levede. Ikke kom Thord til Norge, siden han forlod det, thi han blev gjort landflygtig og hans Brödre formedelst Drabet af Kong Sigurd Sleve Eirikssön. En stor Æt er kommen fra Thord Hrede, og mange fornemme Mænd baade i Norge og Island. Det er en Folkemening, at de Ord have havt Kraft, som Thord sagde, at altid vilde der i Midfjorden blive nogle Hreder (Uvorne). Der har altid været større Tilböielighed til Stridigheder end i andre Herreder. Thord Hrede döde af Sot. Mere have vi ikke hört med Sandhed fortælle om ham. Og ender her Fortællingen om Thord Hrede.

Tillæg.

... sin. For det andet, at jeg vilde undgaae Fjendtligheder med Skeggi formedelst din Skyld, min Fostersön! For det tredie, fordi jeg seer, at Skeggi baade har mange Mænd og er mægtig i Herredet. For det fjerde, hvilket gjør Udslaget, at jeg ikke kan stole paa de Mænd i Midfjorden, som lade som de ere mine Venner; og jeg seer, at naar du er borte, vil jeg ikke kunne holde mig, dersom det kommer til aabenbare Fjendtligheder imellem mig og din Fader; og det forekommer mig ikke usandsynligt formedelst begge vores Karakter; jeg har ogsaa for en Deel erfaret

ok Þórðr, ok gáfust gjöfum; skildi aldri þeirra vináttu, meðan þeir lifðu. Ekki kom Þórðr til Noregs síðan hann fór þaðan; því at hann var útlægr görr, ok bræðr hans, fyrir aftöku Sigurðar konungs slefu Eiríkssonar. Mikil ætt er komin frá Þórði hreðu, ok margir göfgir menn, bæði í Noregi ok á Íslandi. Þat er mál manna, at þat hæfi orðit at áhrínsorðum, er Þórðr mælti, at jafnan myndi vera nökkurar hreður í Miðfirði; hefir þar jafnan verit deflugjarnara, en í öðrum hërudum. Þórðr hreða varð sótt dauðr. Höfum vér ekki fleira heyrt með sannleik af hánum sagt. Ok lýkr hër nú sögu Þórðar hreðu.

Tillæg.

...ga sínum. Þat annat, at ek vilda firrast yandræði við Skeggja sakir þín, fóstri minn! Hitt hit þriðja¹, at ek sè, at Skeggi er bæði mannmargr ok þingríkr. Þat hit fjórða, er fyrir bítr, at ek má eigi mönnum þeim trúa, er í Miðfirði vinir mínir látast; ok sè ek, at mër dugir þat eigi, ef þú ert í brautu, ef nökkut skerst í með okkr föður-þínum; en mër þykkir þat eigi úlíkligt sakir beggja okkar skapsmuna; hefi ek ok nökkut reynt útráleika þeirra við mik, sem er Börkr hinn gamli á Barkarstöðum ok Svertingr á Svertingsstöðum ok þeir bræðr, Þórveigarsynir, á Steinsstöðum, ok Grímr Skarason á Skarastöðum í Austrárdal." Nú búast þeir allir brott ór

¹) Alle de Ord, der ere spaltede, ere enten aldeles ulæselige eller meget utydelige i Membranen, og ere indskudte i Følge Papirshaandskriften; imidlertid synes Membranen at have været mere læselig, dengang Afskriften blev tagen.

Miðfirði; reið Eyvindr með þeim. Ok er þeir komu á þá borg; er Bessaborg heitir, þá sneri Þórðr aptr, ok leit á fjörðinn ok mælli: „Fagr ertu þó Miðfjörðr, þó ek verði nú við þik at skilja; man þeim nú höfðingjunum þykkja af einn hinn ólmasti, er ek em á braut. En þat læt ek um mælt, at þeir sem mestir menn eru í Miðfirði verði aldri samhuga, svá at árum skipti. Ok þat annat, at þat haldist, sum mēr þykkir nú vera, ok hefi raun í hendi mēr um, at hēr er fólk orðslungra, meira ok úsannorðara, en í flestum sveitum óðrum. Þat hit þriðja, at af takist hafskipalægi í Miðfirði. Þat mæli ek ok um, sakir þess, at mēr er vel við sveitina, at hēr sè menn gestrisnari, en annars staðar ok búandi þó betr. Þat annat, at hēr sè bóndaval betra, en víða annarstaðar, ok komi sjaldan úr. Þat hit þriðja, at sá maðr, er hēr vex upp, verði hēr aldri hengðr.” Síðan riðu þeir allir norðr til Miklabæjar ok fagnar Ólöf þeim vel ok býðr þeim vel þar at vera; ok svá gördu þeir. Þeir segja henni sín örendi. Hón tók því vel, en vill þó göra þetta við ráð þeirra feðga, Kálfs ok Eyvindar. Fór nú þetta fram, at Ólöf var gefin Þórði ok bjuggu þau á Miklabæ lengi síðan; en þeim bræðrum sínum, Eyjúlfi ok Steingrími, gaf hann jörðina at Ósi í Miðfirði ok búit með. Síðan fékk hann þeim scemilig kvánföng, sem þeim sómdi; því at þeir vǫru hinir beztu bæendr. Bjuggu þeir at Ósi til elli, ok er mart manna frá þeim komit, ok hinn mesti ættbogi. Þeir, Eiðr ok Þórðr, skildu með hinni mestu vináttu, ok hēlt þeirra vinfengi, meðan þeir lifðu báðir.

Þat sama sumar, er Þórðr reisti bú á Miklabæ í Óslandshlíð, ok hann hafði fengit Ólafar, sigldu þeir, Eiðr ok Eyvindr Kálfsson; fóru þeir landa í milli um hríð, ok vǫru með tignum mönnum, ok reyndust hinir rökustu menn í öllum mannaunum. Eiðr varð ok manna vitrastr til

deres Utroskab imod mig, for Exempel Börk den gamles paa Barkarstad, Svertings paa Svertingsstad, de Brödres, Thorveigs Sønners paa Steinstad og Grim Skarasöns paa Skarastad i Österaadal." Nu gjöre de sig alle færdige til at tage bort fra Midfjorden. Eyvind red med dem. Da de kom til en Klippehöi, som kaldtes Bessaborg, vendte Thord sig om og saae ud over Fjorden og sagde: „Fager er du Midfjord, skjöntd jeg nu maa skilles fra dig. Hövdingerne vil nu tykkes, at det vanskeligste er overstaaet, da jeg er borte. Men det vil jeg have sagt, at de fornemste Mænd i Midfjorden aldrig skulle blive enige flere Aar efter hinanden; og for det Andet, at det skal vedblive, som mig tykkes nu at være, og jeg har Erfaring for mig om, at her ere Folk mere ordsnede og lögnagtige end i de fleste andre Herreder. For det tredie, at i Midfjorden skal Havn for Skibe, der gaae imellem Lande, ophöre. Det önsker jeg ogsaa, da jeg holder af Herredet, at her skal Folk være mere gjestfrie end andre Steder, og dog mere formuende. For det andet, at her skal være større Udvalg af Bönder, end paa mange andre Steder, og at der sjelden skal komme Uaar. For det tredie, at den Mand, som voxer her op, aldrig skal blive hængt." Siden red de alle nord paa til Miklebø. Olöf modtager dem meget godt, og tilbyder dem at blive der hvilket de ogsaa gjorde. De underrette hende om deres Ærinde. Hun gav et gunstigt Svar, men vilde dog gjöre det i Fölge Kalfs og hans Sön Eyvinds Raad. Siden gik dette for sig, at Olöf blev gift med Thord. De boede paa Miklebø i lang Tid; men Thord gav sine Brödre Gaarden paa Os og hele Besætningen med; derpaa skaffede han dem anstændige Partier, der sömmede sig for dem; thi de ansete Bönder. De boede paa Os til deres Död og fra vare dem nedstamme mange Mænd og særdeles stor Æt.

Eid og Thord skiltes ad som gode Venner, og deres Ven-
skab vedblev saalænge de levede begge.

Den samme Sommer, som Thord satte Bo paa Mik-
lebø i Oslandslid og han havde ægtet Olöf, reiste Eid og
Eyvind Kalfssön udenlands og vare paa Reiser i nogen Tid,
og opholdt sig hos fornemme Mænd, og viste sig som
særdeles tappre Mænd i al Fare. Eid blev ogsaa en meget
lovkyndig Mand og snild i Raad. Eyvind var en høimodig
Mand, og kunde godt tee sig hos fornemme Mænd, og klædte
sig meget prægtig, og derfor blev han kaldet Eyvind den
prude. Al den Tid, Eid og Eyvind vare paa Handelsreiser,
vedblev de deres Staldbroderskab; men da de hørte op med
Handelsreiser, foer Eyvind nord paa til Miklebø, til sin Svoger
og Ven Thord. Thord og Olöv modtog ham med stor Ære,
og tilbød ham at være hos dem, hvilket Tilbud han ogsaa
modtog, og blev der Vinteren over. Men om Foraaret spurgte
Thord Eyvind, hvad han vilde foretage sig. Han svarer:
„Jeg har især bestemt, at opgive Handelsreiser og gifte
mig; thi saa har min Fælle Eid gjort.” Thord siger: „Jeg
skal staae dig bi, hvor du end vil forsøge det, og ikke spare
noget, hverken Penge eller Manddom; men hvor vil du vende
dig hen?” Eyvind sagde: „Der er en Mand ved Navn
Eyulv; han boer paa Gunnolfstad i Olafsforden, og er en
Sön af Thorbjörn Thjot fra Sogn. Eyulv dræbte Vegeir, Fader
til Vebjörn Sygnekappe. Han har en Kone ved Navn Groa,
Datter af Thorvard paa Urde. De have fire Börn; deres Søn-
ner hedde Steinulv, Thore og Thorgrim, men deres Datter hed-
der Thorarna, den mest dannede Pige; hende vil jeg faae til
Ægte.” „Saa skal det være,” siger Thord. De gjøre dem
reisefærdige med ti Mænd, og ride nord paa til Gunnolf-
stad. Deres Ærinde faaer det bedste Udfald, thi Eyvind fik
Thorarna til Ægte, og hun reiste hjem med ham. Om For-
aaret satte de Bo paa Osland, og der boede de fra den Tid

lög máls ok allra ráðagörða. Eyvindr var hinn beztu drengur, ok kunnur vel at vera með tignum mönnum, ok var áburðar-
maður mikill, ok því var hann kallaður Eyvindr þrúði. Hældu þeir, Eir ok Eyvindr, sínum félagsskap alla stund, meðan þeir vǫru í kaupferðum. En er þeir létu ferum, fór Eyvindr norður til Miklabæjar, til móts við Þórð, mág sinn ok vin. Þau Þórður ok Ólöf tóku við hánum með hinni mestu virðingu, ok buðu hánum með sér at vera, ok þat þá Eyvindr, ok var þar um vetrinn. En um vǫrit spurði Þórður, hvat Eyvindr vildi ráða taka. Hann svarar: „Þat hefi helzt staðfest með mér, at leggja af kaupferðir ok staðfesta ráð mitt; því at svá hefir Eir gört nú, félagi minn.“ Þórður segir: „Skal ek hlut í eiga, sem þú vilt at snúa, ok ekki þar til spara, hvárki penninga nè mannskap; eða hvar viltu at snúa?“ Eyvindr mælti: „Eyjúlfr heitir maður, er býr norður í Ólafsfirði, á Gunnúlfsstöðum, son Þorbjarnar þjóts ór Sogni. Eyjúlfr vá Vægeir, föður Væbjarnar Sygnakappa. Hann á þá konu, er Gróa heitir, dóttir Þorvarðs frá Urðum. Þau eiga fjögur börn. Synir þeirra eru þeir: Steinúlfr, Þórir ok Þorgímr, en dóttir þeirra heitir Þórnanna, kvenna best mennt; hennar vil ek fá mér til handa.“ „Svá skal vera,“ segir Þórður. Búast þeir heiman við tólfta mann, ok ríða norður til Gunnúlfsstaða, ok verður þeirra örendi hit bezta. Fekk Eyvindr Þórörnu, ok fór hún heim með hánum. Reistu þau bú um vǫrit á Óslandi, ok bjuggu þar síðan. Er mart manna frá þeim komit. Eptir skilnað þeirra, Eyvindar ok Eir, fór Eir suður til Borgarfjarðar bónorðsför, til Grímsgils. Þar bjó sá maður, er Grímr hét, ok átti þá dóttur, er Ingibjörg hét. Hennar fékk Eir. Bræður Ingibjargar vǫru þeir, Þorgils auga á Augastöðum, ok Hrani á Hranastöðum, faðir Stafngríms, er bjó á Stafngrímsstöðum. Þat heitir nú á Sigmundarstöðum. Segja þat sumir menn, at Eir ætti

aðra konu síðar. Eiðr átti mörg börn. Þórhallr¹ hét son hans, Eysteinn ok Illhugi. Björn var ok son hans, er þeir vögu, synir Helga frá Kroppi, Grímr ok Njáll. Njáll drukkn-
aði litlu síðarr í Hvítá; en Grímr varð sekr skógarmaðr um vígit, ok lá hann úti á fjöllum meðan hann var í sektinni. Hann var mikill maðr ok sterkr. Eiðr var þá gaml-
aðr mjök, ok var at þessu görr engi reki. Í þenna tíma var í förum Þorkell Eyjúlfsason. Hann var hinn frægsti maðr ok kynstórr. Hann var mikill vin Snorra goða. Hann var ok jafnan með Þorsteini Kuggasyni, frænda sínum, þá er hann var út hær. Þorkell var náfrændi Eiðs. Hródný var systir Eiðs, móðir Eyjúlfs, föður Þorkels. Menn lágu mjök á hálsi Þorkeli Eyjúlfsyni, er hann rak eigi þessa rættar. Um vetrinn, er Þorkell bjó skip sitt, er uppi atóð í Vaðli á Barðaströnd, ferr hann suðr til Borgarfjarðar, ok fær sèr þar hest, ok ríðr einn samt, ok lættir eigi fyrr ferðinni, en hann kemr í Ás, til Eiðs, frænda síns. Eiðr tók við hánum feginsamliga. Þorkell segir hánum sitt örendi, at hann vill leita til hefnda við Grím, skógarmann hans. Þorkell spyr þá Eið, ef hann vissi nökkut til, hvar bæli hans væri. Eiðr svarar: „Ekki er ek þess fúss; þykki mèr þú of miklu til hætta, hversu ferðin tekst, at eiga við heljar-
mann slíkan, sem Grímr er. En ef þú vilt fara, þá farðu við svá marga menn, at þú eigir allt undir þèr.” „Þat þykki mèr eigi frami,” segir Þorkell, „at draga fjölmenni at einum manni; en þat vilda ek, at þú læðir mèr sverðit Sköfnung, ok vænti ek þá, ek muna bera af einum einhleypingi, þótt hann sè vel at sèr búinn.” „Nú muntu ráða,” segir Eiðr; „en eigi kemr mèr á úvart, þó at þú iðrist eitthvert siðn þessa einræðis þíns; en með því at þú þykkist þetta fyrir mínar sakir göra, þá skal eigi þess varna,

¹⁾ I Membranen stauer P'allh.

af; og fra dem nedstamme mange Mænd. Efter Eyvinds og Eids Skilsmisse, foer denne syd paa til Borgarfjorden til Grimsgil for at frie. Der boede en Mand ved Navn Grim, han havde en Datter ved Navn Ingeborg. Hende fik Eid til Ægte. Hendes Brødre vare Thorgils Öie paa Öiestad og Hrane paa Hranestad; denne sidste var Fader til Stafngrim, der boede paa Stafngrimsstad; denne Gaard kaldes nu Sigmundstad. Nogle sige, at Eid havde en anden Kone senere. Eid havde mange Börn. Hans Sønner hed Thorhall, Eysten og Illhuga. Han havde endnu en Søn ved Navn Björn, som Grim og Njal, Sønner af Helge paa Kropp, dræbte. Kort efter druknede Njal i Hvitaa, men Grim blev fredlös Mand; og imedens han levede i denne Fredlöshed, opholdt han sig paa Bjergene; han var stor og stærk. Eid var dengang gammel, og derfor blev Grim ikke efterstræbt. Paa denne Tid var Thorkel Eyulvssön paa Reiser; han var en meget berömt Mand og af fornem Slægt; han var en stor Ven af Snorre Gode. Han opholdt sig ogsaa jævnlig hos Thorstein Kuggesön, naar han var her i Landet. Thorkel var en nær Slægtning af Eid; thi Hrodny, Eids Söster, var Moder til Eyulv, Thorkels Fader. Man lagde Thorkel Eyulvssön det til Last, at han ikke hevnedes Björns Drab. Om Vinteren, da Thorkel rustede sit Skib, der stod oppe ved Vadai paa Bardestrand, farer han syd paa til Borgarfjorden, skaffer sig der en Hest, og rider alene, og standser ikke för, end han kommer til As, til sin Frænde Eid. Eid modtager ham med stor Glæde. Thorkel fortæller Eid sit Ærende, at han vil forsöge at tage Hevn over Grim, Eids Landsforviste. Thorkel spørger Eid, om han vidste, hvor han havde sit Opholdssted. Eid svarer: „Det vil jeg ikke gjerne; mig tykkes du vover for meget, hvilket Udfald din Reise faaer, da du har med en saadan Kjæmpe at gjöre, som

Grim. Men dersom du vil gaae, da skal du lade saa mange Mænd ledsage dig, at du ikke har noget at frygte." „Det tykkes mig ingen Forfremmelse," siger Thorkel, „at drage med en Mængde Mænd imod een Mand; men jeg vilde, at du skulde laane mig Sværdet Sköfnung, og da haaber jeg, at jeg skal kunne seire over en Landstryger, skjönt han er tapper." „Du skal raade," siger Eid; „men ikke kommer mig det uventet, om du engang vil komme til at fortryde denne din Egenraadighed. Men eftersom du tykkes at paatage dig dette for min Skyld, saa vil jeg ikke negte dig det, som du begjerer; thi jeg mener, at dette Sværd er vel anbragt, dersom du har det. Men den er Sværdets Natur, at Solen maa ikke skinne paa dets Hjalt, og ikke skal det trækkes blank i Kvinders Nærværelse. Dersom man bliver bibragt et Saar ved det, da lader det Saar sig ikke læge, medmindre det bliver smurt med den Lægesteen, som følger med." Thorkel siger, at han nöiagtigen skal iagttage dette, og modtager nu Sværdet. Eid sagde han troede, at Grim havde sit Opholdssted nord paa paa Fjeldene ved Fiskevandene. Derefter rider Thorkel nord paa op paa Heden, den Vei, som Eid havde anviist ham. Og da han kommer op paa Heden, den Vei, som Eid havde anviist ham, seer han en stor Hytte ved en Indsö, og søger derhen. Men da han kommer til Hytten, seer han, hvor en Mand sidder ved Udlöbet af en Bæk nede ved Söen og fisker; denne havde en Skindhue paa Hovedet. Thorkel staaer af Hesten og binder den fast ved Hytten; siden gaaer han frem til Söen, derhen hvor Manden sad. Grim saae Skyggen af Manden og sprang hurtig op — thi Skyggen faldt ud paa Vandet. Thorkel var da kommen lige hen til ham, og hugger til ham; Hugget traf ham paa Armen ovenfor Haandleddet; men Saaret var ikke stort. Grim gik lös paa Thorkel og de tage

er þú beiðir; því at ek ætla þetta sverð vera vel niðr komit, þó at þú berir þat. En sú er náttúra sverðsins, at eigi skal sól skína á hjöltin, ok eigi skal því bregða, svá at konur sè hjá. Ef maðr fær sár af sverðinu, þá má þat sár eigi græða, nema lyfsteinn sá sè riðinn á, er þar fylgir." Þorkell kveðst þessa skyldu vandliga gæta, ok tekr við sverðinu. Eiðr kveðst ætla, at Grímr ætti bæli norðr á heiðum við Fiskivötn. Síðan riðr Þorkell norðr á heiðina, þá leið, er Eiðr hafði vísat hánum. Ok er hann sótti á heiðina, sèr hann við vatn eitt mikinn skála, ok sækir hann þangat til. En er hann kemr til skálans, sèr hann, hvar maðr sitr við vatnit við einn lækjarós, ok dró fiska. Hann hafði felld á höfði. Þorkell stígr af baki, ok bindr hestinn undir skálanum; síðan gengr hann fram at vatninu, þar sem maðrinn sat. Grímr sá skuggann mannsins ok spratt upp skjótt — því at skuggann bar í vatnit —. Þorkell var þá kominn at hánum, ok höggr til hans, ok kemr á höndina fyrir ofan úlflið, ok var þat ekki mikit sár. Grímr rann þegar á Þorkel, ok takast þeir fangbrögðum. Þar kenndi brátt aflsmunar, ok féll Þorkell, en Grímr á hann ofan. „Hverr er maðr þessi?" segir Grímr. Þorkell kvað hann þat engu skipta. Grímr mælti: „Nú hefir öðruviss orðit, en þú mundir ætla; því at nú er þitt líf í mínu valdi." Þorkell kveðst eigi mundu sèr griða biðja. Grímr segir: „Vaxa mín úhöpp, þó ek drepi þik; því at mèr lízi vel á þik ok gæfusamliga; man þèr ok annarra forlaga auðit verða, en þú látist af okkrum fundi, ok vil ek þèr líf gefa, en þú launa sem þú vilt." Standa þeir nú upp, ok ganga nú heim til skálans. Þorkell sèr, at Grím mæðir blóðrás, ok tekr steininn Sköfnungs, ok riðr hánum í sárit, ok bindr höndina, ok tók þegar allan þrota ok sviða ór sárinu. Þar

eru þeir um náttina. En um morgininn býst Þorkell brott, ok spyrr, hvárt Grímr vill fara með hánum. Hann kveðst þat at visu vilja. Þorkell snýr þegar vestr, ok kemr ekki á fund Eids; lættir eigi fyrr, en hann kemr í Sælingsdals-tungu. Eidr fréttir þetta, ok þótti hafa farið at getu sinni, ok unír nú illa við, ok verðr þó svá búit at vera. Þórhallr¹ Eids-son átti tvá sonu, Skeggja ok Eid. Skeggi átti Guð-rúnu Þorkelsdóttur, Brandssonar, Þorgrímssonar, Kjallaks-sonar hins gamla. Þeirra börn váru þau, Úlfr ok Halldór, Þorleikr ok Þórarna. Úlfr átti Helgu, dóttur Eyjúlfs Snorra-sonar goða. Þessi váru börn þeirra: Snorri ok Eyjúlfr, Sigurðr ok Sumarliði, Þórðr ok Einarr, Hallbera ok Kol-þerna, er Loptr átti Þorgrímsson; en Hallberu átti Þormóðr Lýtingsson. Þeirra son var Lýtingr. Eidr Þórhalls² var faðir Þórhalls³. Hann átti Hallbjörgu Hafþórsdóttur. Þessi váru börn þeirra: Steinn ok Eidr, Þorgeirr ok Oddný. Hana átti Árni, sonr Víga-Gunnars. Þeirra dóttir var Geirlaug. Hana átti Högni öðgi í Bæ. Þeirra dóttir var Snjálaug, er átti Þórðr prestur Bøðvarsson. Þeirra son var Bøðvarr í Bæ, ok Þorleifr í Görðum, ok Markúss á Melum. Hans son var Mela-Snorri. Hann átti Helgu Ketilsdóttur prests, Þor-lákssonar, Ketilssonar, Þorsteinssonar. Þeirra son var Þor-steinn böllóttur, er var ábóti at Helgafelli.

Skeggi lifði litla stund síðan eptir viðskipti þeirra Þórðar, ok var þó gamall maðr, ok þótti vera mikill höfðingi, ok hinn mesti garpr ok fullhugi. Þórðr hreda bjó á Miklabæ í Óslandshlíð til elli, ok var hinn mesti garpr, ok jafnan úfyrrleitinn, ok hinn hagasti, bæði á trè ok járn. Hann

1) *I Membranen P'allz.*

2) *I Membranen P'allz.s.*

3) *I Membranen P'ozallz.*

Tag i hinanden. Der viste sig snart Forskjel paa Styrke, og faldt Thorkel og Grim ovenpaa ham. „Hvém er denne Mand?” siger Grim. Thorkel sagde, det vedkom ham ikke. Grim sagde: „Det er nu gaaet anderledes, end du monne have troet; thi nu er dit Liv i min Magt.” Thorkel sagde, at han ikke vilde bede om Fred. Grim siger: „Skjönt jeg dræber dig, ville mine Ulykker tiltage; thi jeg synes godt om dig, og du forekommer mig at være en Lykkens Mand; din Skjebne vil ogsaa blive en anden, end den, at døe paa vort Møde, og jeg vil skjenke dig Livet, men beløn det, som du vil.” De staae nu op og gaae hjem til Hytten. Thorkel seer, at Grim bliver mat formedelst Blodtab; han tager Sköfnungs Steen og smører Saaret med den og forbinder Armen, og strax forsvinder al Hævelse og Svie af Saaret. De ere der om Natten, men om Morgenens gjør Thorkel sig færdig til at tage hørt, og spørger, om Grim vil tage bort med ham. Grim sagde, at det vilde han visse-ligen. Thorkel reiser strax vester paa, uden at træffe Eid, og standser ikke med sin Reise förend han kommer til Sælingsdalstunge. Eid spørger dette og syntes, det havde gaaet, som han gjettede. Han er meget misfornöiet med Udfaldet, men der var ikke noget ved at gjøre. Thorhall Eidssön havde to Söner: Skjegge og Eid. Skjegge ægtede Gudrun Thorkelsdatter. Thorkel var en Sön af Brand Thorgrimssön, der igjen var en Sön af Kjallak den gamle. Deres Börn vare Ulv og Halldor, Thorleik og Thorarna. Ulv var gift med Helga, Datter af Eyulv, Sön af Snorre. Disse vare deres Börn: Snorre og Eyulv, Sigurd og Sumarlide, Thord og Einar, Hallbera og Kolterne, som Lopt Thorgrimssön var gift med. Men Hallbera ægtede Thormod Lytingssön. Deres Sön var Lyting. Eid Thorhallssön var Fader til Thorhall. Han fik Hallbjörg Hafthorsdatter til Ægte. Deres Börn

vare Steen, Eid, Thorgeir og Oddny. Hende fik Arne, en Søn af Manddrabs-Gunnar, til Ægte. Deres Datter var Geirlaug; hende ægtede Högne den rige paa Bø. Deres Datter var Snjalaug, som Præsten Thord Bödvarssön giftede. Deres Sønner vare Bödvar paa Bø, Thorleif paa Garde og Markus paa Mele. Denne sidstes Søn var Mele-Snorre. Han ægtede Helga, en Datter af Præsten Ketil Thorlakssön, der var en Søn af Ketil Thorsteinssön. Deres Søn var Thorstein den kugledannede, der var Abbed paa Helgefell.

Skjegge levede en kort Tid efter at hans og Thords Stridigheder vare afgjorte. Han var dog en gammel Mand, og blev anset for en stor Hövding og den störste Helt og meget modig. Thord Hrede boede paa Miklebø i Oslands-lid til det sidste, og opnaede en höi Alder. Han var en stor Helt og altid stridig. Han var en særdeles god Haandarbejder baade i Træ og Jern. Han byggede et Huus paa Ravnegil, som endnu staaer den Dag idag, og mange andre store Huse byggede han paa Island, som endnu ere tilbage. Gudrun, Datter af Herse Klypp, hans Broderdatter, giftede han med Einar Eyulfssön Thveraaing. Disse vare deres Börn: Jernskjegge, Klypp, Thorleiv og Aslak, Halldora, Hallfrid, Helga, Jorun, Valgerd og Vigdis. Jernskjegge fik Jorun, Datter af Hjalte Skjeggesön, til Ægte. Halldora Einarsdatter ægtede Thoraren Sæling. Hallfrid Einarsdatter ægtede Snorre Gode. Deres Søn var Halldor, Fader til Gudrun, som Kjartan Asgeirssön ægtede. Deres Søn var Thorvald, Fader til Ingerid, som Gudlaug Thordarsön, der var en Søn af Audun, ægtede. Deres Datter var Vigdis, som Ole Thorvardssön frá Sande i Dyrefjord fik til Ægte. Deres Søn var Odd den rige, Fader til Herr Hrafn og Herdis, Moder til Björn, der var Fader til Gizur Galde, Fader til Hakon, Fader til Jon. Helga Einarsdatter ægtede Ljot, en Søn af Hall paa Side.

smíðaði skála at Hrafnagili, þann er enn stendr í dag, ok mörg stór hús önnur á Íslandi, þau er eptir eru vel standandi. Hann gipti Guðrúnu Klyppsdóttur hersis, bróurdóttur sína, Einari Þveræing Eyjúlfsyni, ok váru þessi börn þeirra: Járnkeggi, Klyppr, Þorleifr ok Áslákr, Halldóra, Hallfríðr, Helga, Jórunn, Valgerðr ok Vigdís. Járnkeggi átti Jórunni, dóttur Hjalta Skeggjasonar. Halldóru Einarsdóttur átti Þórarinn sælingr. Hallfríði Einarsdóttur átti Snorri goði. Þeirra sonr var Halldórr, faðir Guðrúnar, er átti Kjartan Ásgeirsson. Þeirra sonr var Þorvaldr, faðir Ingiríðar, er átti Guðlaugr Þórðarson, Auðunnarsonar. Þeirra dóttir var Vigdís, er átti Óli¹ Þorvarðarson af Söndum ór Dýrafirði. Þeirra sonr var Oddr² hinn auðgi, faðir herra Hrafn ok Herdísar, móður Bjarnar, föður Gizurar galla, föður Hákonar, föður Jóns. Helgu Einarsdóttur átti Ljótr, son³ Halls af Síðu. Þeirra dóttir var Guðrún, móðir Hallberu, móður Þorgils Oddasonar. Jórunni Einarsdóttur átti Þorkell Geitisson. Þeirra dóttir var Ragnheiðr, er átti Loptr Þórarinsson, Loptssonar hins gamla af Eyrum. Þeirra dóttir var Þuríðr, er átti Þórðr Klængsson, Örnólfssonar, Þórólfssonar; en móðir Þórðar Klængssonar var Hallgríma Þorbjarnardóttir, Eiríkssonar ór Guðdölum ördigskeggja. Margrèt var dóttir þeirra, Þuríðar ok Þórðar Klængssonar. Hana átti Bárðr hinn svartí ór Selárdal, faðir Sveinbjarnar, föður Hrafn, föður Steinunnar, móður Herdísar, móður Bjarnar, föður Gizurar galla, föður Hákonar, föður Jóns. Valgerði Einarsdóttur átti Grímr Oddason, Ásólfssonar. Þeirra dóttir var Hallbera⁴, móðir

1) Rettleise ifølge Landnámabók og Sturlunga saga, istedelfor vlið: i Membranen.

2) Rettleise istedelfor atli i Membranen, ifølge Landnámabók og Sturlunga saga.

3) I Membranen: son f.

4) Kaldes i Landnámabók vaa to Steder Halldóra.

Markúss lögsögumanns, föður Valgerðar, er átti Þórðr Skúla-son, Egilssonar, Hriflusonar, Þorsteinssonar, Egilssonar, Skalla-Grimssonar, Kveld-Úlfssonar. Böðvart var sonr Þórðar ok Valgerðar, faðir Guðnyjar, er átti Hvamm-Sturli. Þeirra son var herra Sighvatr, faðir Þórðar kakala, föður Kolbeins, föður Þórðar, föður Árna, föður Ingileifar.

Deres Datter var Gudrun, Moder til Hallbera, der var Moder til Thorgils Oddesön. Jorun Einarsdatter ægtede Thorkel Geitesön. Deres Datter var Ragnheid, som Loft Thorarensön, der igjen var en Sön af Loft den Gamle paa Eyre, havde til Ægte. Deres Datter var Thurid, som Thord Klængssön, der igjen var en Sön af Örnolf Thorolvssön, ægtede; men Thord Klængssöns Moder var Hallgrima Thorbjörnsdatter; Thorbjörn var en Sön af Eirik Ördiskjegge af Goddale. Thurids og Thord Klængssöns Datter var Margrete. Hende ægtede Bard den sorte af Selaadal, Fader til Hrafn, Fader til Steinun, Moder til Björn, Fader til Gizur Galle, Fader til Hakon, Fader til Jon. Valgerd Einarsdatter ægtede Grim Oddesön, der var en Sön af Asolf. Deres Datter var Hallbera, Moder til Lovsigemand Markus, Fader til Valgerd, som Thord Skulesön ægtede. Skule var en Sön af Egil, som var en Sön af Hrifla, der var en Sön af Thorstein, der var en Sön af Egil, der var en Sön af Skalle-Grim, som var en Sön af Kvæld-Ulv. En Sön af Thord og Valgerd var Bödvar, som var Fader til Gudny, som Sturla fra Hvamm var gift med. Deres Sön var Herr Sighvat, der var Fader til Thord Kakali, som var Fader til Kolbein, der var Fader til Thord, der var Fader til Arne, som var Fader til Ingileif.

www.libtool.com.cn

LUCIDARIUS

www.libtool.com.cn

en Folkebog fra Middelalderen,

udgivet

af

det nordiske Literatur-Samfund
Nordiska oldskrifter... VII

ved

C. J. Brandt.

KJØBENHAVN.

TRYKT I DET BERLINGSKE BOGTRYKKERI.

1849.

www.libtool.com.cn

Indledning.

Der optryktes endnu i forrige Århundrede flere Gange en Folkebog, mest af bibelhistorisk Indhold, under Navn af *Mester Lucidarius*. Skönt det var en Affødning af denne som her udgives, ere de dog hel forskjellige, og den yngre er ved Reformations-Tiden myntet på at fortrænge den ældre, af hvis Indhold man tog Forargelse. Om den yngre, den protestantiske Lucidarius skal senere blive Tale.

Den som her meddeles, er den ældre, en meget udbredt Folkebog fra Middelalderen, og tillige en af de mærkeligste, da den omtrent giver os et Afrids af den åndelige Synskreds der tilhørte — visselig ikke dem der i Kundskaber stode lavest — men snarere den mere dannede Del af Folket, dettes åndelige Vejledere ikke undtagne, når de ikke hørte til de forholdsvis få, der kunde kaldes Videnskabens Fortrolige. Bogen hører ikke til de fortællende Folkebøger, der i deres eventyrlige Skildringer afpræge Tidsalderens Sind og Sæder. Selv hvor den stundum strøjer ind paa Eventyrenes Gebet, er den ej blot til Lyst, men vedligeholder sin belærende Tone; og det måtte rigtignok blive i meget uegenlig Forstand, når man vilde

kalde den en religiøs Roman.¹ Efter sit Navn og eget Sigende vil *Lucidarius* eller *Elucidarius* give *Oplysning* 'om Gud, om Messe-Embedet, om Skabelsen og mange underlige Ting, og endelig om Dommedag'. Med andre Ord, den giver i kort Begreb en Sum af Tidens theologiske, astronomiske, fysiske og geografiske Kundskaber. Den er et Slags Katekismus i Middelalderens Tro og Viden. Man må da ikke vente sig et videnskabeligt System, selv efter den Tids Vis; det er som sagt en Folkebog, der favner ikke videre end den kan fatte, og er den end en Aflægger af Systemet, så bærer den ikke mere deraf med sig, end den kunde bringe ud til dem, der stode udenfor Høresalene.

Den danske *Lucidarius* er ingen Oversættelse, men dog er den, ligesom i det hele alt hvad der af skriftlige Mindesmærker fra Middelalderen hos os ligger udenfor Lovene, de historiske Sagn, og Viserne, ikke runden af dansk, eller nordisk Rod. Det er en Folkebog som har gennemvandret hele Evropa fra Vesuv til Hekla: man har *Lucidarius* på *Latin* og *Italiensk*, på *Fransk* og *Engelsk*, på *Bømsk*, på *Höjtysk* og *Plattysk*, på *Hollandsk*, på *Islandsk*, på *Svensk*, såvelsom på *Dansk*, og sagtens på flere Sprog. Alle ere de i nær indbyrdes Slægtskab, men — såvidt man tør slutte af dem Bibliothekerne her eje, og af hvad de literære Hjælpemidler berette om de øvrige, — dog i deres Affattelse uafhængige af hverandre; på enkelte Undtagelser nær, thi den *Plattyske* slutter sig nær til den *Höjtyske*, og den *Engelske* skal være en Oversættelse af den Franske. Vores er en selvstændig Bearbejdelse af Æmnet. Sammenligne vi den navnlig med den Tyske, da er Grundtrækkene de samme, men Udførelsen ganske forskjellig, Opfattelsen

¹) *Nyerup*: Almindelig Moerskabslæsning i Danmark og Norge igjennem Aarhundreder. 1816. S. 291.

andertiden en hel anden. Vi overttydes let om at den kan ikke være bleven til, således som vi gjerne ville forestille os en Bearbejdelse, ved at en Mand har haft den Tyske eller Latinske for sig som Skrift, og deraf udstrøget eller tilføjet, eftersom han hugede og fandt tjenligst til sine Landsmænds Tarv. Bogen er uidentvivel — i en Kreds hvor vi ikke ere så vante til at træffe det — et mærkeligt Bevis på, hvorledes det har sig med det meste, om ikke alt, hvad der mer eller mindre har gået og gjældt i Middelalderen som Udtryk af, og Næring for Folkenes Tankekreds, og som tilsidst er kommet til os som Skrift eller Bog. Vi ere kun altfor tilbøjelige til at overføre vore boglige Forhold på den Tid, men stå os dog derved tidt selv i Lysset. Kun når det i det store pånøder sig os, som med den Islandske Sagakreds, tvinges vi til at rive os løs fra Pen og Blæk og Bøger, og kunne ikke lukke Öjnene for, hvorledes hele lange Fortællinger — som vi nu, med den svage Hukommelse og de mange Bøger, kun kunne tænke os gjorte og gjemte i disse — fra Slægt til Slægt kunde vandre i Hukommelsen, og på Vandringen fra Mund til Mund modtage deres Bearbejdelse; så at når de endelig skrives op, og det i forskjellige Egne, havde vel disse Opskrifter det samme Omrids, de samme Grundtræk, men Udførelse, Farve og Tone være forskellige. Gjælder dette nu allerede om hvad der kun gik i et enkelt Folk eller dog mellem Frændestammer, som Islands Sagaer, og vore Myther, Sagn og Viser, hvor det kun var Enkeltmanden, hvis Ejendommelighed frembragde Forskjellen, da bliver denne endnu kjendeligere når Sagnene, det være sig af den ene eller den anden Sort, gennemvandrede større Kredse. Da modtog de ikke blot de, som havde deres Udspring i Østerland, i Evropa den vesterlandske Farve, men på Vandringen fra Folk til Folk

her, påtrykte hvert af disse dem sin Ejendommeligheds Præg, dersom det virkelig var noget Folket syntes om og tilegnede sig. Således med Eventyrene, og selv med Legenderne; skönt det må jo ikke glemmes, både hvad hine og især hvad disse angår, at det forskjellige Farvespil hvormed Folke-Naturerne afspejlede sig i det samme Stof, vilde trådt langt skarpere frem, dersom ikke Kirken, som befordrede den åndelige Samfærdsel og Udvexling, havde påtrykt alt sit Fællespræg. I høj Grad gjælder dette da også om den Vidskabs-Kreds, der i det små har afsat sit Billede i Lucidarius. Den var for største Delen udsprungen af den kirkelige, og dermed universelle *Videnskabeligheds* Skød; og havde altfor mange Mærker af sin Byrd, til at den egentlig kunde vinde Liv og Skikkelse hos Folkene; men ikke destomindre må man holde sig denne mundtlige 'Bearbejdelser'-Måde for Öje, dersom man vil have nogen tydelig Forestilling om de forskjellige Folks forskjellige Lucidarius. Syskende der have alle væsenlige Træk tilfælles, som vidne om det nære Slægtskab, men hver sin Hu og Bedrift — den Ene Hyrde, den Anden Agerdyrker.

Bogen har sin Oprindelse fra Skolastikens tidligste Dage, men dens Historie er hidtil ikke bleven meget belyst. Meget ofte har man, ledet af Navnet, nøjets med at antage alt hvad der kaldte sig Lucidaries for Oversættelser på de nyere Sprog af den theologiske *Elucidarium*. Men dette gjælder kun om enkelte af dem. For de andre er denne Bog rigtignok en af de vigtigste Kilder; men dels benytte de deres Lån derfra så frit, at de ikke kunne kaldes Oversættelser, dels have de flere Bestanddele, som hin intet kjender til. Vi få således egentlig to Klasser, der er væsenlig forskjellige fra hverandre: Oversættelserne og de friere Bearbejdelser, hvortil kommer om man vil, endnu en

tredie Klasse, nemlig en rimet Omskrivning, som haves bl. a. på Fransk, Tysk og Hollandsk. Bibliothekerne her eje den Italienske, den Islandske, den Danske og de to Tyske. Af disse høre de to første til Oversættelserne, de tre sidste til de friere Bearbejdelser. Det følger jo iøvrigt af sig selv, at fordi man nu kun har, eller rettere sagt i Literaturhistorien kun kjender Oversættelsen hos et Folk, kan dette godt have haft den anden tillige. Et Exempel derpå er Svenskerne, der har dem *begge to*; men desværre alligevel ingen af dem, thi det er kun af deres Spor i Kataloger og på løse Blade man kjender dem. Den Franske, Engelske, Bømske og Hollandske ere kun gennem korte Beskrivelser Udgiveeren bekjendte, så jeg tør om dem ikke afgjøre til hvad Klasse de høre; men skal længere nede give de få Oplysninger om dem, jeg har været i Stand til at samle. Man har i den literære Verden hidtil ikke lagt meget Mærke til Bogen, så det er ikke i alle Punkter jeg har fuld Vished når jeg, efter de Hjælpe midler der har stået til min Rådighed, vover et Forsøg på at oprede Sammenhængen, og at oplyse Bogens flerartede Bestanddele.

Det er ikke dens Indhold, der skal forfølges tilbage til sin Rod; thi denne ligger i hele den Vidskabs-Kreds, som tilhører Middelalderen og træder os imøde, skarpere udviklet og vidtløftigere behandlet i de berømteste Læreres Værker, hos Mænd som Petrus Lombardus, Thomas Aquin og Albertus Magnus. Men et bestemt 'kort Begreb' af Tidens Tro og Viden kan man gå tilbage til, og deri nærmest gjenkende den Sum af disse, som fandt sit Udtryk og forplantede sig i Folkebogen Lucidarius. Der levede nemlig i det 12te Århundredes Begyndelse en fransk Presbyter, Honorius, kaldet Augustodunensis; ofte med Tilnavnet Solitarius. Nogle have villet gjøre ham til en Tysker, fra

Byen Augsburg, men efter de sikreste Beretninger var han Presbyter i den franske By Autun. Sagnet om at han skal have været Biskop her, eller at han har afslået Tilbudet om at blive det, for at kunne følge Ludvig 7de på Korstoget, er upålideligt. Vissere er det, at han forlod sit Fædreland, og under Kejser Henrik 5tes Regering (v. 1125) drog til Tyskland, hvor han opslog sin Bopæl et Sted i de østerrikske Arvelande. Man véd iøvrigt kun, at han levede endnu under Pave Innocens 2^{den} (1130), men hans Dødsår er ubekjendt. Hvad der bevægede ham til at vandre ud, véd man ikke, men af de bitre Forord, hvormed han gjerne indleder sine Skrifter, må man formode, at han har været underkastet Forfølgelser og derhos at Manden har været af en noget pirrelig Karakter. Honorius var en flittig Skribent; man kjender hened en Snes Skrifter af ham. Ikke just synderlig dyb, har han derimod en Lethed i Sprog og Fremstilling, som vækker Formodningen om at han i Tale og Skrift har forstået at skaffe sig Indgang; selv om Lucidarius ikke var et talende Bevis derfor. Blandt hans Skrifter, af mangfoldigt Indhold, hvori han behandler eller idetmindste berører omtrent alt hvad der findes i Himlen og på Jorden og lidt til, er der især tre eller fire, hvorpå vi her må fæste Øjet, fordi vi i dem udentvivel have de søgte Kilder. Det første er hans '*Elucidarium* sive dialogus summam totius christianæ theologiæ complectens'. Man var længe i Tvivl om, hvem der var denne Bogs Forfatter, og har tillagt mange den, ligesom Augustin til Abælard, dog tiest Anselm, fordi den fandtes i et Håndskrift samlet med flere af hans Skrifter; og derfor blev også Bogen indtil i forrige Århundrede stadig udgivet tilligemed Anselms Skrifter, blandt '*opera quæ non constat esse illius et quæ constat non esse illius*'. (s. St. *Anselmi* opera. Paris 1675. S. 455).

Men dens Forfatter er Honorius Augustodunensis¹. Det lader til af de første Ord i Fortalen, at Bogen er et Ungdomsarbejde af ham: 'Sæpius rogato a *condiscipulis* quædam questiunculas enodare' etc. Iøvrigt gjengive Oversættelserne, navnlig den Italienske, *condiscipuli* simpelthen ved 'mine Disciple', og det kan vel også forstås således. Om Bogens Navn hedder det sammesteds: 'Titulus itaque operi, si placet, *Elucidarium* præfigatur, quia in eo obscuritas diversarum rerum *elucidatur*'. Den er delt i tre Bøger, af hvilke den første i 33 Kapitler gjennemgår vore tre Trosartikler med derunder hørende Bispørgsmål, den anden (31 Kapitler) handler om det Onde, den fri Villie, Synden og Døden, den tredje (21 Kapitler) om Livet hisset, om Skærsilden og Dommedag; alt under Form af Samtale mellem Magister og Discipulus. Meget grundigt blive Spørgsmålene ikke behandlede, og heller ikke sandt man altid hans Lærdom ganske rettroende. En Dominikaner-Munk i det 14de Århundrede skrev endog en *Elucidarium Elucidarii* for at påvise dens Vildfarelser; men desuagtet blev Bogen meget udbredt². Den blev tidlig trykt, blev oversat på flere Sprog, og blev en vigtig Kilde for de Folkebøger vi her omhandle, der baade dannede deres Navn efter den og af den fornemmelig lånte deres *theologiske* Indhold (nærværende Udgaves II, III og V Afsnit). — Men Folkebogen *Lucidarius* på de nyere Sprog behandler, som ovenfor omtalt, mange andre Gjenstande, end just theologiske. Den fortæller om Jørdens Skikkelse og Landene på den, den beskriver Himmelens Løb, den gjør Rede for Naturens Hemmeligheder i det Høje og det Dybe o. s. fr. Af disse

1) *Histoire littéraire de la France*, par des rellig. Benedictins Tom. XII. S. 165.

2) Arn. Magn. 674 c (8) er et Brudstykke af Bogen, skreven på Pergament. 674 b, et yngre Papirshåndskrift, indeholder et Udtog af den.

Gjenstande findes også en Behandling i samme Skolastikers Skrifter, og ofte i den Form, hvori den med lidt Forandring synes at være gået over i Folkebøgerne. Således kan den *geografiske* og *astronomiske* Del findes i et Skrift af Honorius, kaldet 'de imagine mundi'. Det handler om Jordens Skikkelse, og giver dernæst en Udsigt over de tre gamle Verdensdele; i Hovedtrækkene den samme som Lucidarius har i kort Begreb. Vi finde der de samme eventyrlige Beretninger fra Asien og Afrika, men i Evropa er derimod Folkebøgerne en Del afvigende fra Honorius; der vidste Forfatterne selv Besked og gik derfor hver sin Vej; navnlig har vores fulgt sit eget Hoved (Udg's. IV). — Nærmest af samme Skrift og tildels af et andet fra samme Forfatters Hånd, kaldet 'de philosophia mundi'¹, har den Tyske Lucidarius øst sin *Fysik* og *Meteorologi*, Spekulationer som imidlertid ikke må have ligget vore Forfædre på Hjerte, siden den Danske Folkebog slet intet har deraf. Det er iøvrigt ret mærkeligt at den Franske synes heller intet at indeholde af den Slags, og betegnende, at den i det Sted skal have et Afsnit 'des divers états et professions', som de Andre ikke kjende. Tyskeren har derimod af denne Kilde et temmelig langt Afsnit, fornemmelig om Vind, Jordskjælv, Mørke, Torden, Hagel, Ild-, Sten-, Blod-, Frø- og Orme-Regn, Regnbuen o. dslg. — Der står af Lucidarius kun tilbage at opvise Kilden til Afsnittet om det hellige Messeembæde og hvad dertil hører (denne Udgaves I). Også denne kan findes mellem Honors Skrifter, og hvis det forholder sig så, var dette rigtignok det bedste Bevis for, at Folkebogen har dannet sig af sin skriftlige Kilde med så stor Frihed, at man kun måtte kalde Honor's Bøger Anledningen, og

¹) Dette såvel som det ovennævnte findes i: *D. Honorii Augustudunensis presb. Libri VII.* Basel 1544 i 8.

ikke Originalen til den. Det vilde da ses, at de som hos de forskjellige Folk påtog sig at gjøre det skriftlige Afrids, for ikke at sige Forfatterne, behøvede kun et Register for selv at udfylde det, og når de da kom til et så bekjendt Kapitel som dette, en Udlæggelse af det hellige Embede, da brøde de sig ikke om hvad deres Forskrift derom havde, men indsatte deres egen gængse Forklaring. Honorius har nemlig også skrevet en Bog under Titel af 'gemma animæ', der netop handler om Messen og Præsterne, om Tiderne og Festerne, kort om den hele Gudstjeneste. Den er, ligesom de ovenfor nævnte Skrifter, langt vidtløftigere end Folkebogen, og meddeler blandt andet en Del værdifulde Oplysninger om Kirkeskikkene i den tidligere Middelalder; men omfatter tillige alt hvad Folkebogen har, og giver som denne en allegorisk Udlæggelse af hver enkelt Del i Messetjenesten. Såvidt synes alt i sin Orden; men kommer man til Udlæggelserne selv, da er Ligheden også borte. Honorius fortolker hvert Stykke af Messen og Messeklæderne symbol-ethisk, og skönt igrunden vel neppe mere vilkårligt end de andre, dog mere kunstigt og søgt, så man havde måske ikke Uret i hvad man lod ham høre, at det var Hjærnespind og Fostre af hans egen Indbildning. I det Sted har Folkebøgerne deres egen Udlæggelse, og atter her er der den Forskjel f. Ex. på den Tyske og den Danske, at medens hin dels, ligesom Skolastikeren, har en spekulativ Fortolkning; dels tillige en historisk; holder vores sig derimod alene til den historiske, hvor da ethvert Stykke af Messetjenesten således som vi også træffe i Kristjern Pedersens Bog 'Om at høre Messe', bliver et Mindetegn om Kristi Liv, og navnlig om hans Lidelse og Opstandelse. Det kan forresten bemærkes, at de tre sidstnævnte Bøger: de

1) s. *Maxima bibliotheca veterum patrum etc.* Lugduni 1677. Tom. XX.

imagine mundi, philosophia mundi og gemma animæ, ikke, således som Elucidarium, have Samtalens Form. De ere fortløbende Udviklinger, medens deres Indhold i Folkebøgerne er formet i Samtale. Om der nu, ældre end disse, har existeret en latinsk Sammenarbejdelse af det mangeartede Stof, der kunde danne et Mellemlid mellem Honors Skrifter og Folkebøgerne, tør jeg ikke afgjøre. Panzer nævner (i Annalen der älteren teutschen Litteratur) en 'Elucidarius tripartitus infinitarum quæstionum resolutivus' trykt i Nyrnberg 1509 (4), men det ses ikke om det er en sådan, eller blot en Udgave af Honors tidnævnte theologiske Skrift. Dog lader Tillæget 'tripartitus' næsten formode, at det sidste er Tilfældet. Gives der intet sådant latinsk Kompendium, må Honors egne Skrifter anses for de nærmeste Kilder til de folkelige Bearbejdelser af Æmner, der vare Tidens almindelige Kundskabs-Eje, hvad enten man vil tænke sig, at Folkebogen er gået den sædvanlige Vej gjennem Evropa, Syd fra Nord efter, så at når dette 'korte Begreb' skred over en Grændse, fremkaldte det hos Nabofolket et lignende Forsøg, eller Bearbejdelserne flere end et Sted stå i mere umiddelbar Forhindelse med Honors Skrifter, som det næsten synes, når man ser, at — foruden deres øvrige Uligheder — have de også den, at de behandle samme Æmner i forskjellig Orden.

Hvortidlig hvert af de nyere Folkesprog har haft sin Lucidarius, er ikke godt at sige; de ældste Spor af Bogen findes på Tysk, hvor man mener at have Brudstykker af Lucidarius allerede fra det 12de Århundrede, og på Fransk haves den fra det 13de Århundredes Slutning. Den Islandske Oversættelse af Honors førstnævnte Skrift er, idetmindste fra Begyndelsen af samme Århundrede, om ikke ældre, og hører til de ældste Håndskrifter man har

i dette Sprogs Literatur. Hos de fleste Folk dukker Bogen frem strax ved Bogtrykker-Kunstens Opfindelse, rimeligvis fordi Bogtrykkerne vidste det var et Arbejde som godt vilde svare Regning. Hos os trykte Gotfred af Ghemen Bogen, andre Folk havde den 30 ad 40 År tidligere. Begynde vi Syd fra, komme vi først til

Den **Italienske**. Af denne kjender man *syv* Udgaver før 1500, og véd at der har været flere. Den ældste af dem som ere kjendte '*Lucidario, dialogo tra maestro e scolare*', er trykt i Bologna 1482. Det store kongl. Bibliothek her ejer en Udgave trykt i Venedig 1502. Dens Titel er: '*Libro del Maestro e del Discipulo, chiamato Lucidario*', som danner Overskriften på første Side, der iøvrigt er opfyldt med et Træsnit, hvis Hovedfigurer er *Læreren* som fra et Kateder underviser *Disciplen*, pegende mod Himlen hvor Sol, Måne og Stjerner ere tilsyne. Til højre ses adskillige symbolske Figurer: Hjorten ved Klippen, hvoraf der udspringer en Kilde, længere nede øser en Mand af Vældet. På Bagsiden af samme Blad læses en fri Oversættelse af Honors Forord til Elucidarium, og Bogen svarer dertil. Det er en fri Oversættelse, med Indskud og Udskud, af Honors Skrift, delt som dette i tre Bøger, men med 95 fortløbende Kapitler. På Slutningsbladet læses: '*Impressa in Uenetia per Jo. Baptista Sessa adi 18. del mexo de marzo in ne lanno del 1502*'. Bogen udgjör fem Ark (A-E) i lille Kvart. Den synes at have været pagineret, men Tallene ere bortskårne af en Bogbinder.

Den **Franske** *Lucidaire* har man på det (forrige) kongl. Bibliothek i Paris i Håndskrifter fra Enden af det 13de Århundrede¹. Den handler i Lighed med de andre

1) *Paulin Paris: les manuscrits français, de la bibliotheque du roi. 2 og 4 Tom.*

Folkebøger, 'des éléments, des anges, du diable, de l'homme, du paradis, de Jesu-Christ et ses actions, du baptême, de l'église, des divers états et professions'.¹ Der er ovenfor alt gjort opmærksom på det Franskmanden ejendommelige Afsnit om 'de forskjellige Stænder og borgerlige Syaler'. Det er upåtvivlelig den samme Bog der er bleven trykt flere Gange i det 15de Århundrede. En Folio-Udgave, uden Angivelse af År eller Trykke-Sted, er den ældste man kjender og trykt idetmindste før 1480; lidet yngre ere to Udgaver i Kwart, senere er den mange Gange bleven oplagt. Den ældste indledes med disse Ord: 'Cy commence ung tressingulier et profitable liure appelle le lucydaire auquel sont declarees toutes les choses ou antendement humain peut doubter touchant la foy catholique. Et aussi y sont contenues les peines denfer'. På Slutningsbladet læses: 'Cy finist ce present liure qui est dit le lucidaire ensemble lexicoposicion saint pol lermite des peines denfer'. Vilde man tage alene efter disse Ord, indeholde de rigtignok intet mer, end hvad Honors Elucidarium kunde svare til, og det kunde således, ligesom den Italienske, være en Oversættelse af dette Skrift. Men isåfald havde den vist også haft Honors Forord, hvørimod dens Indledning svarer temmelig nøje til de andre Folkebøgers; og i alle Tilfælde vilde da det ovennævnte Håndskrift høre til disses Klasse.

Den **Engelske** Lucidarius skal være en Oversættelse af den Franske. Den blev trykt i Slutningen af 15de Århundrede under Navn af *A lytel tretise intytuled or named the Lucidarius, good and proufitable for euery well disposed person*. Dersom Oversættelsen selv er så engelsk som Titelen, så er den vist godt gjort. Månden derfor hed

¹) *Roquefort-Flaméricourt*: de l'état de la poésie française dans les XIIe et XIIIe siècles. Paris 1815. pag. 285. not. 1.

Andreas Chertsey. År og Trykkested er ikke angivet.¹

Græsse (Lehrbuch einer allgemeinen Literärgeschichte II, 2. S. 976) nævner en **Bømsk** Bearbejdelse: 'Lucidarz o rozliczných wietzech genz su na nebi na zemi y v wodach', (Luc. om mangehånde Ting på Himlen, på Jorden og i Vandet) trykt i Neupilsen 1498 (s) og siden optrykt 1783. Titelen viser det er atter Folkehogen vi har her, og ikke blot Oversættelsen.

På **Hollandsk** har man en gammel Bearbejdelse af Lucidarius på Vers. I sin 'Uebersicht der niederländischen Volkslitteratur älterer Zeit' S. 270 giver *Mone* en Prøve af den efter et Håndskrift fra det 14de Århundrede. Han undrer sig over at den er gjort efter den latinske og ikke efter den franske Lucidarius, da Fransk dog alt dengang var meget udbredt i Nederlandene, men anfører ikke hvad Grund han har til at antage den er gjort efter Latinen. Bogen selv begynder: 'Dit is die *dietsche* Lucidarius hoe die clerc den meester vraecht ende die meester antwort'; og indledes forresten med en Anrøbelse af den hellige Jomfru, som hverken den Latinske eller de andre kjende til:

Helpt Maria edel coninghinne

ende verclaert mine sinne

Jhesu Christo ic-s oec vermane osv.

På **Tysk** har man flere Håndskrifter, eller om man vil; Opskrifter af Lucidarius, også kaldet 'aurea gemma'. De stemme hverken med hverandre indbyrdes, eller med den som blev trykt i 15de Århundrede. Det ældste Spor af Bogen er to Blade, man mener fra det 12de Århundrede, som ere trykte i *Aufsesz* og *Mone's* 'Anzeiger

¹) Om de Italienske, Franske og Engelske Udgaver af Lucidarius, see *Hain: Repertorium Bibliographicum*, under Honorius Augustodunensis; og *Brunet: Manuel du Libraire*, under Lucidare.

für Kunde des deutschen Mittelalters' S. 311. Et andet Håndskrift omtales i *Haupt's* og *Hofman's* 'Altdeutsche Blätter' I, 321, hvor dets rimede Fortale meddeles. Et lignende beskriver *W. Wackernagel* i 'Altdeutsche Handschrift. der Basler Universitäts Bibliothek S. 19; han anser det for afgjort, at Bogen er fra det 12de Århundrede, at dømme efter Sproget i det hele, og efter Fortalens Verseart især. At den østerrigske Digter Sigfried Helbling († 1308) til sin såkaldte 'Lille Lucidarius' har lånt Navnet af Folkebogen, viser idetmindste hvor bekendt denne må have været i Slutningen af 13de Århundrede. Lucidarius har på Tysk været meget tidlig trykt. *Panzer* omtaler 12 Udgaver før 1500, og 5 til, inden 1514; den første af disse er fra 1479, og *Hain* beskriver dertil en Udgave, som må være en Del ældre, men som ikke angiver sit År eller Trykkested. En lignende ejer det store kongelige Bibliothek her, uden at den dog svarer til *Hain's* Beskrivelse. Dens typografiske Udstyr vidner om at den hører til Bogtrykkerkunstens første Decennier, hverken År eller Sted er angivet, hverken Blade eller Ark betegnede. Den udgjör 46 Blade i lille (4): På Bagsiden af første Blad findes et farvet Træsnit med Overskrift 'der meister' og 'der jünger', to temmelig kantede Figurer som skal forestille de to Samtalende, på næste Side begynder Indledningen: 'Dis buch heisset *Lucidarius* das spricht zu teutsche also vil als ein *erleuchter*. An diesem buche vindet man manige grosse lere die anderen büchern verborgen seint das vnderweisset uns disz buch in der geschriff so vinden wir auch den sinn disz buchs daz es genant wurt auro gemma daz bezeichet vns wie gut disz buch sy darumb was die geschriff het bedeckt daz hat *Lucidarius* alles erweckt . . der meister vnd der iunger redent mit einander der disz buch schreibet der ist der froger der

heilige geist ist der lerer der sol vns daz zu ende bringen das wir die rechte wahrheit befinden'. Bogen begynder dernæst med en ganske kort Samtale om Treenigheden og Guds Allestedsnærværelse, som kun optager en Side, för Discipelen iler med at høre Noget 'von der geschöpffde des himels vnd der erden'. Der Meister, som også på Titelbladet ser ud til at være noget vigtig af sin Lærdom, svarer diplomatisk-lærd derpå: 'von got getüren wir nit zu verre reden wann die leyen kement villedicht in grossen zweifel so sy die tieffe rede vernement. yedoch söllen wir gelauben daz got ye was vnd yemer ist on end', og efter en Bemærkning om Guds tre Naturer, hvorledes han med sin Magt skabte Verden, med sin Visdom-indrettede og med sin Godhed opholder den og frelste Mennesket, går han over til at tale om Kaos, Elementerne, Englenes Skabelse osv. Han taler derpå ganske kort om Adam og Eva i Paradis om Kain og Abel, og de første Kunstnere; herefter følger det geografiske og fysiske Afsnit efter Honor's 'imago mundi'. I Asien følger den tyske Lucidarius, skönt betydelig afkortet, dog sin Kilde meget vidtløftigere end vores gjør det, og har således mange flere eventyrlige Beretninger fra Indien og de tilgrændsende Lande; men i Evropa er der ikke meget Spor af Slægtskabet. I Afrika hvorom vores Landsmand tilstår sin Uvidenhed, véd Tyskeren ganske god Besked. Han fortæller om 'Mörenland, die burg Saba, Adlas, der höchsten berg der in der welt ist', altsammen i Hovedsagen efter Honorius. Det derefter følgende fysiske og astronomiske Afsnit er et kort Begreb af 'imago mundi's' øvrige Indhold og dels af Bogen 'philosophia mundi' (se navnlig dennes lib. IV). Da Discipelen har hørt om Verdens Skabelse og Indretning, spørger han 'von der vnderweisung des heiligen geistes . . . vnd was manig ding beteute die wir teg-

lichen sehent vnd das man begeet in der heiligen cristenheit'. Mesteren minder ham atter: 'du frogest gar tiefo, des kan ich dich tübel berichten', men begynder derpå dog sin Forklaring af Messesambedet og alt hvad dertil hører. Kun i Grundtrækkene stemmer denne, såvel med Bogen 'gemma animæ' som med vores Lucidarius (Afsnit 1), men med ingen af dem i Udførelsen. Bogen slutter endelig med Samtale om Døden og Gjengjældelsen, Antikristen og Dømmesdag, atter efter 'Elucidarium'.

Det ligger klart for Dagen at vores ikke, således som man har troet, er en Oversættelse af den Tyske, hverken som denne findes i de bekendte Håndskrifter, eller som den blev trykt, skönt denne vor Nabo efter naturlig og sædvanlig Vis lå vor Landsmand nærmest at tage til Efterlign. De har meget tilfælles, men mere hver for sig. Hvad den Tyske især med Udførlighed og Forkærlighed dvæler ved, er alt hvad der vedrører *Naturen*, som vores glider lettere henover. Det er som Tyskeren i disse Prøver på at løse de mange Gåder i Naturens Rige fandt en Tilfredstillelse for sin naturlige Lyst til Tankeforsøg. — Til den Højtyske Lucidarius slutter

Den **Plattyske** sig så nøje, at det, selv med de enkelte Afvigelser, er tydeligt nok, det er en og samme Bog. Man kjender kun én trykt Ud-gave (1485) hvoraf det store kongelige Bibliothek her ejer et Exem-plar: 'ghedrukket in der keiserliken stat Lubek van Matheus brandis Anno domini MCCCCLXXXV'. Den udgjör 39 Blade i stor Octav, uden Blade eller Arke-Mærke; på første Blad har den ligesom den højtyske et Billede der forestiller 'de mester' og 'de junger'; tre andre Billeder som skal give en Forestilling om 'imago mundi' har den ligeledes tilfælles med sin Original, men et femte for sig selv, som forestiller

Lucifers Forstødelse (2^{dnt} Bl.). Den slutter sig som sagt nøje til den Højtyske, fra Ende til anden: 'dit bok het Lucidarius, begynder den, dat sprikt to dude so vele also ein vorluchter . . . wat me in anderen boken duster vnde vvorstendlik gheschreuen vindet, dat vorclaret mester lucidarius gantz schickelken' osv. men gjør dog undertiden en lille Forandring, Rettelse eller Tillæg. Når det således strax her i Indledningen siges i den anden: 'was die geschrift het bedeckt daz hat lucidarius alles erweckt', synes det som om den Plattyske har fundet, disse Ord kunde mistydes, og sætter i det Sted: 'wat me in der schrift wijd moet to sammen soken dat vindet me hijr in mit korten worden schone begrepen'. Det går iøvrigt med den tyske som med den danske Folkebog, at, uagtet den idelige Afbrydelse med Spørgsmaal og Svar, findes der Steder hvor Mesteren ligesom henreven af den Gjenstand der opfylder ham, ikke tillader denne Afbrydelse, og hæver Foredraget sig da stundom til en kraftig og dog letflydende Stil. Man kan ved sådanne Steder i den Plattyske ikke uden Uvillie tænke på, at et, allerede længe för Luther, så godt udviklet Skriftsprog skulde fortrænges af sin fordringsfulde Slægting.

På **Islandsk** har man en Oversættelse af Honor's Elucidarium. Der findes i Arn. Magn. Samling to Pergaments-Håndskrifter af den (674 a og 675 i 8.), begge Brudstykker. Det første er et fortrinligt Håndskrift, fra Begyndelsen af det 13de Århundrede, en fri og fyndig Oversættelse; den følger Originalen uforkortet, men mangler Slutningen af første, hele anden, og Begyndelsen af tredje Bog, og har i Resten flere Huller. Håndskriftet Nr. 675 er noget fuldstændigere og er nærved at kunne udfylde det første; det har nemlig første og anden Bog, men mangler dog lidt af sidstnævntes Slutning såvelsom hele den tredje Bog. Det

er endel yngre, måske fra samme Århundredes sidste Halvdel, og iøvrigt ikke så godt. Gjennem første Bog har denne Oversætter fulgt sin Original; i anden har han derimod begyndt at forkorte¹, men rigtignok som det synes med liden Omhu, så det ser ud som om han var bleven kjed ad Arbejdet og hastede efter at nå Enden. I detmindste er det et Par Steder høndt ham, at Magisteren har fået Skin af at være tunghør, når han stundum svarer på et, medens Disciplen har spurgt om et andet; fordi Originalens mellem-liggende Svar og næstfølgende Spørgsmål ere oversprungne. Bogen bliver ikke sjælden nævnt mellem de Kirker og Klostre tilhørende Ejedele. Den har endnu ikke været trykt.²

På **Svensk** har man også haft Folkebogen, men den er såvidt vides ingensinde bleven trykt, og selv af Håndskrift kjender man endnu kun et Brudstykke (Kgl. Bibl. i Stokholm D iv. skrevet c. 1430-40³, ialt 6 Blade. Men selv disse få Lævninger synes at bestyrke hvad der ovenfor er sagt om denne mærkelige Bogs Tilbliven hos de forskjellige Folk, thi måtte man nogensteds vente at finde den ens, da vilde det jo sikkert være hos de nordiske Frændefolk, der ellers på den folkelige Grund have såmeget i Fælledskab. Dette er imidlertid ikke her Tilfældet, som man vil se, selv af den korte Prøve jeg, efter Hr. G. Stephens' godhedsfulde Meddelelse, ser mig istand til at byde. Den svenske begynder således:

[Bl. 240.] 'De lucidario. Thesse book hetir lucidarius. fore thy at hon g[ør] redho mz sin kænneboom. oc lyser

¹ Man har allerede i Originalsproget haft Udtog af Bogen. Det ses af Håndskriftet i Arn. Magn. Samling 674 b (8), som er et sådant Udtog.

² Men kan om fuge Tid ventes udgivet af Nordisk Literatur-Samfund, ved *K. Glulason*.

³ *C. G. Modigh*: (contentio inter animam et corpus) 'huru siella oc kroppin thretto' udgivet for Magister-Graden. Stokholm 1842. Jfr. Fornskriftselskabs Samlingef 1 Bd. 1 H. 8. XXV.

aff margha handa thingom. badhe aff them ther warith
 halfwir. nw ær. oc æn wardha skulo. badhe aff thz gudhi
 herir særdeles. til. the hælgho kirkio oc swa wærlidne.
 Ther fore kænne iak at ængin halfwir naghan wiisdom
 eller skæl aff sik siælf. utan aff gudhi alzwolloghom Ther
 fore bidher iak thik ædhla mæstare. fore gudz skuld oc
 thin eghin siæl skuld. at thu gør mik redho wankunnoghom
 manne pa thz ther iak thik aat spør Ok sigh mik nw
 først. hwath ær gudh' etc.

Desuden kan det bemærkes, at man også finder Spor
 til en svensk *Oversættelse* af Honors Elucidarium fra Slut-
 ningen af det 15de Århundrede, men som nu rimeligvis er
 tabt. Den fandtes i et Papirs-Håndskrift, som i sin Tid
 tilhørte Åbo-Domkirke, men 1758 blev givet til Antikvitets-
 Arkivet, og fra dette skulde have været afleveret til det
 kongelige Bibliothek, hvad der imidlertid neppø nogensinde er
 sket.¹ I en gammel Optegnelse over dettes Håndskrifter findes
 derom under Mærket A 58 (med tilføjjet *abest*) følgende
 Oplysning:

‘Anshelmi Elucidarius på Swenska, med mera.

En Åbo Domkyrka för dette tilhörig och til Antiquitets
 Archivum år 1758 förärad bok, på papper in 4to:

(fol. 1.) In Nomine patris et filii, et Spiritus Sancti,
 Incipit Elucidarius.

Her byrias een book, som kallas Elucidarius ok uth-
 thydes här först Prologus Misticus eller dichtarens företalan
 eller föroordh i bokena i swa mattho.

Rogatus sepe a condiscipulis. Jak ofta bidhin af
 mynom sambrödhrom at utthya noghre klook ok lönligin
 spørsmål i the helga scrift och kennädome, ey ytermara
 förmaandes genstridha' etc. etc.

1) Svenske Fernskrift-Selskabs Samlinger. 1 Bd. 2 Hft. S. LI.

Denne absurde Explication ändas fol. 48 verso:

Lyktat Elucidarius, hwilka dicitade S^{tes} Anshelmus ok utthydhes i Nådhendall af Broder Jens Räk eller Büdde Anno Domini MCDLXXVII. (Meddelt af Hr. G. Stephens.)

Hvortidlig vi på **Dansk** har haft en Lucidarius, lader sig ikke godt afgjøre, men har den tyske været til i 12de Århundrede, er det jo ikke urimeligt at vores skriver sig fra det 13de eller senest fra det 14de. Selv giver Bogen ingen Besked om sin Alder, men der findes dog Antydninger som viser at den idetmindste må have sit Udspring fra det sidstnævnte Århundrede. I Talen om Evropa, opregner Forfatteren først: 'alt Romer-Rige, Valland og Tyskland, Engeland og Skotland'; senere hedder det: 'en Del af Verden er og Danmark' og efter at Mesteren derom har udtalt sig, vedbliver han: 'der vest ligger Norge og Sverige og kolde Lande'. En sådan Afsondring af Danmark fra det øvrige Norden vilde allerede være påfaldende i det 15de Århundrede, da Kalmarunionen stod ved Magt; thi havde Forfatteren kjendt denne, vilde han neppe, efter den Lyst han viser til at stille sit Fædreland i det bedste Lys, have glemt at melde om, at det udstrakte sit Herredømme over de to Nabolande. Hvordan man ialtfald villet tage Sagen dengang, ses bedst af en Glosse, som en yngre Hånd har tilföjet i Randen; denne indsætter nemlig ganske rigtig i Unions-Sproget: '*Danmark, Sverige og Norrig*' der hvor Bogen oprindeligt blot har *Danmark*. Ved man nu dette, da kan man også i Samklang hermed forstå Omtalen af Ridderskabet sammesteds, som på engang indeholder en Ros og en Formaning: 'i det samme Land, der Danmark hedder, der er det bedste Ridderskab der under Solen er, om de ville vel tilsammen holde'; thi Tillæget '*om de ville vel tilsammen holde*' synes ligesom at antyde en frisk

Erindring af Tider da Fædrelandets Frelse havde hvilet på de Kækkes Sammenhold i Nøden, og tillige en bitter Erindring om, at der var dem blandt disse, der havde svigtet deres Kald. Det er en Gisning; men det forekommer mig at en sådan formanende Ros vilde vanskeligere finde sin naturlige Anledning i Unionstiden, kunde derimod vel finde den på adskillige Tidspunkter mellem Valdemar Sejer og Valdemar Atterdag; såsom, da Landet sukkede under de Fremmedes Åg og Kristoffer Udenlands Usselhed, eller måske, da Ridder Niels Ebbesens Dåd var i frisk Minde. Hvis dette forholder sig så, vilde Bogen altså hidrøre fra Midten af det 14de Århundrede. Denne Gisning modbevises ikke af Sproget, selv om man kunde påvise at dette røbede en yngre Forfatter; thi det er, vel at mærke, i en *Afskrift* vi have Bogen i den ældste Skikkelse, hvor vi aldrig vide hvad og hvormeget der skal sættes på Afskriverens Regning. Hvad der tværtimod fra denne Side kunde stytte Gisningen, er at der i et Skrift af så lidet et Omfang forekommer så mange forældede Talemåder, Ord og Ordformer, som man bedst overbevises om ved at sammenligne Håndskriftet med Udgaven fra Ghemens Presse, hvori man på Overgangen til det 16de Århundrede enten har ombyttet dem med nyere, for at gjøre Bogen forståelig for Folk, eller også selv misforstået dem.

Bogens Forfatter er sagtens en eller anden Munk, og må det være tilladt at fortsætte Gisningerne, vilde jeg gætte på at han enten har været barnefødt eller har boet i Thy, siden det er det mærkeligste han husker om sit Fædreland, at der er et Sted som hedder Hanstedholm, og at der udenfor ligger 'Swellien i Havet'. Siden denne Holm har ligget Manden nærmest i Tanken, har den vel også ligget ham nærmest for Hånden, og da Sproget ikke just røber

den jydsk Mundart, har han vel altså måske boet i Nærheden af dette for ham så mærkelige Sted. Man kommer da snarest til at tænke paa Vestervig Kloster.

Lucidarius er os bevaret dels i et Håndskrift (Ara. Magn. 76 i 8°) dels i Gotfred af Ghemens Udgave, som hører til de største literære Sjældenheder. Det store kongelige Bibliothek ejer et Exemplar; i Karen Brahes Bogsamling har der været et. Det omtalte Håndskrift indeholder en Mængde forskjellige Sager på Dansk og Latin. Af sidste Slags Jesu Barndoms Historie, et Par Hymner og Bønner til den hellige Jomfru, Fader Vor, Troen og Kristi 7 Ord på Korset, hver med en kort Udlæggelse. På Dansk findes nogle åndelige Sange mest Maria-Viser (meddelte på to nær i 'Den Danske Psalmedigtning' 1 Bind Nr. v-XIII), Davids Pönitentse-Psalmer, Litaniet, fire Homilier (hvoraf de to ere meddelte i 'Dansk Kirketidende' (Nr. 65 og 118), og endelig *Lucidarius* (Blad 31-91). Skrifttrækkene tyde på den sidste Halvdel af 15de Århundrede, men at det er en Afskrift ses blandt andet deraf, at Afskriveren et Par Gange har sprunget Stykker over, som sønderriver Meningen; og andre Steder misforstået enkelte Ord, men er bleven opmærksom derpå, og har da overstreget Ordet og skrevet det rette ved Siden. Den er desuden skreven af tvende forskjellige Hænder, hvoraf den anden begynder med Bl. 63 (Udgaven S. 24-43 og S. 50 flg.)¹.

Sproget i Håndskriftet tilhører en ældre Tid og har, trods de Forandringer det ved Afskrivning kan have undergået, bevaret sit ældre Præg. Dette bliver iøjnefaldende ved at sammenligne den med Ghemens Udgave, der vistnok

1) Da ingen af dem stemmer synderlig overens med sig selv i Ordernes Skrivemåde, er det vanskeligt at angive hvori de skille sig fra hverandre; men en Ting falder dog ret i Øjnene, nemlig den Sidstes større Forkærlighed for Bogstavet *æ*. Han skriver således *thænn*, *thæt*, *mæth*, osv. medens hans Forbund oftest har *thenn*, *thæt*, *mæth*.

endnu har beholdt en Del Former der allerede vare forældede på den Tid, men i det Hele taget har moderniseret Sproget¹. Jeg skal til Sammenligning, næst efter at henvise til Anmærkningerne, hvor de mærkeligste Ord-Afviigelser ere angivne, meddele et Par Prøver af begge jævnsides.

(Håndskrift. Bl. 83). **D.** Huat idræt tok kayn oc abel tøm først til adh følua.

M. Vi læsæ aff at kayn tok ath æriae oc so som thæn ther vildæ omgangæ segh mæth aghær oc vor aghær karll oc abel tog segh til at gømae fæ oc om gik segh ther mæth oc ther aff rees dyær skyælnæt i mællæn tøm at kayn drap abel.

D. huar aff kom thæt oc huar aff burdæs theræ vsæthælsæ.

(Hdskrift. Bl. 57). Thet dywr kan enghæ fangæ vthen reen jomfruae oc sker vthen smythæ Och wel hun sydhæ neth foræ dywreth tha gangher thet til . . oc wordher saa fast ath sowæ ath hun maa dræwæ thet dywr . . en steen ær til ath i then tymæ han kommer i iomfrwæ eller i

(Gh's. Udg. Bl. 24). **D.** Huat idret tog kaijn oc Abell them først til.

M. Wi lese at kaijn tog tijl at pløije oc saa So som then ther wil vmage sig wet ageren oc worde ager karl Oc abel tog sig til at gøme fæth oc omgicK sig ther met oc ther af ræes so stoor wrede at kaijn drap abel.*

D. hvilkelunde kom thet til oc hvor aff begyntes there wrede.

(Gh's. Udg. Bl. 33 v.) thet diwr kan engen fange eij vthen een ren iomfrve Fortij wijll hvn side for dywret tha ganger thet til . . oc wordher saa fast at seffuen at hun maa dræpe thet . . . en steen er serdelis at then tijme han ær i iomfruers ellers i andre digdelige

1) Denne ghemenske Udgave af Lucidarius afgiver et nyt Bevis for, med hvorliden Sikkerhed man af Sprogets formale Karakter og selv af Ordforrådet i denne Bogtrykkers Arbejder kan slutte til et Skrifts Alder, som ikke kjendes i anden Skikkelse.

ændhræ skelligæ quidnæ theræ
bender tha skyn han som gwl.

qvinners hender tha skiuer
han som guld.

(Håndskrift. Bl. 34 v.) Syden
leddhæ thee hanum vth til
thet mannæ modh ther tha war
safneth Tha øphæ thy allæ
meth en rest oc beddes ath
han skullæ korsfestes Tha
dømdhæ pylatus hanum saa
som the bathæ thaa ledhæ the
hanum vth oc kastæ oc tørfus-
thæ hanum meth vren tyngb
oc stenæ ath han hafdhæ muxen
fallet vndher korseth.

(Gh's. Udg. Bl. 9 v.) Siden
leddæ the hannum til then
mennig almve ther war samnet
tha ropte the alle med en rest
oc bedis at han sculle kors-
festes. Tha dømde pilatus han-
num som the baade Tha lede
the hannum næth oc sloge han-
num med træck oc annen vren
ting at han hade nær fallet
vndher korset ther han sculle
bere.

Sproget i den håndskrevne Lucidar har i det hele taget samme Præg som andre Skrift-Lævninger fra Slutningen af 14de Århundrede og Begyndelsen af det næste; og ser man nærmere til, da tror jeg endog man vil finde adskillige Oldsager, små og store, så man ikke kan tage i Betænkning at sætte Bogens Alder endnu noget højere op i Tiden; og derved forklare sig hvorledes disse ere komne her. I Forbigående kunde nævnes den hyppige Brug af den hårde Medlyd i Ord som: iek, mek, sak, mekel, æplæ, vaupn, osv., og det særskilte Hankönsmærke i Navneords bestemte Form, uden derfor at ville bygge noget derpå, da Brugen heri er altfor væklende, så begge Dele findes enkeltvis ligetil Reformation, og sligt desuden tildels hører til Afskrivernes Løsere, som man bedst ser i dette Håndskrift, hvor første Afskriver hyppig om ikke stadig skriver: brodærin, hymmælynd, hagelyn, manynd, den anden derimod manæn, hymmælæn osv. Snarere kunde man vel lægge Vægt på den hyppige

Udeladelse af Kjendeordet, især det ubestemte: gut ær selleff alsomhøuestæ got; æn hans hustruæ heth ada oc annæn sellæ; thet dyur kan enghæ fangæ, vthen reen jomfruæ oc sker vthen smytthæ; ær paradys stort jordmon. Men af mere Betydning bliver dog Forholdsformerne, og der er det værdt at mærke, at vel danner Bogen enkelte nyere Ejeformer på *s*, men dog kun af dem som alt i det 14de Århundrede ikke hørte til Sjældenhederne, således af Hunkönsord i Ejesform: modærs, en Form som netop findes meget tidlig, fordi den så let dannes i Analogi med: *faders*. Dernæst i den bestemte Form, hvor *s*-Endelsen af let forklarlige Grunde tidligst findes i Hunköns-Ejesformen: solæns, siælæns, værælzens, (werdens), iordæns, men jeg tror neppe fler end disse, og en Gang hennæs; i Regelen: hans pynælsæ timæ, thin hustruæ ord oc hennæ røst; og det samme gjælder om de Hanköns- og Intekönsord der efter den ældste bekjendte Bøjningsmåde ikke have *s* i Ef. Et.; ét Gang kun har Afskriveren indsat sit: wor herres; men i Regelen og stadig ellers: wors herræ døth; menneskæ legomæ osv. Ligeledes forekommer der, såvidt jeg har set, i Flertallet kun, ét Navneord på *s* i Ejesformen, det er *mæns* (Mænds), der også er af dem som findes næsten sålangt op som man har dansk Skrift, og dog er selv denne Form her i Bogen ikke eneherkende, thi fire Gange forekommer *mannæ* eller *mænne*, og det sidste navnlig i en Forhindelse, der hvis jeg ikke fejler, ikke er uden Betydning her, thi det vilde vel neppe, uden ydre Anledning, faldet nogen Skriver i Pennen i det 15de Århundrede, og en Del længer tilbage, at sige: '*til forbanæthæ mænne*' (S. 62). Forfatteren hører til den Tid, der savnede en tydelig Endelse i Ef. Ft., han har været for ung til at bruge den gamle Endelse, og for gammel til at bruge den ny, og må derfor, når han vil gjøre sig tydelig, indskyde et

theræ: 'han giordæ huer sin kiortæl aff det fæe *theræ* skyn'. Ejeformen *theres* findes også, men ikke at tale om, at den også hører til de meget gamle, så forekommer den her ikke tiere end at den kan anses for fremmed, da *theræ* er den langt overvejende. Et andet Punkt som fortjener Opmærksomhed er, ikke blot den hyppige, næsten regelrette Brug af betinget Datid, men også Brugen af betinget Nutid i Ordstillinger som: om han noghær æffnæ *hauæ* 35,⁴; *stynge* (man) eth lyws i thet wanth, tha tendes thet 51,³¹; Bøjninger og Ordføjninger som: 'wors herræ pinæ'; 'thæn timæ daus'; 'at wordhæ *til alz ikkæ*' 21,⁵ 'tiundæ mannæ' (Ef. Fl. 'af Mændene') ere Oldsager, som det 15de Århundrede ikke vedkjender sig. Med Hensyn til Ordforrådet må jeg henvise til Optegnelsen bag i Bogen, der bedst vil frembæve den i så lille en Bog ikke ringe Del af gamle Ord og Talemåder. Jeg skal kun tillade mig at udpege et enkelt Ord, det er: '*begynnæ*'. Det forekommer fire Gange i Bogen, men vel at mærke ikke i den nu idetmindste over 400 År gængse, men i den ældgamle Betydning: at kundgjøre, åbenbare 13,¹⁴⁻¹⁵ 16⁶, medens derimod vort nuværende *begynde* stadig hedder *byrjæ*, *burdæ* osv. Skönt der ikke kan sluttet noget bestemt af Orddannelsen med Forstavelsen *be*, da denne ikke er de nordiske Sprog ganske fremmed, og altså tidlig kan have udviklet sig, så er det dog en Kjendsgjerning at hyppig bliver den først efter 1400; og det kan derfor bemærkes at af Ord med *be* foran forekomme kun de tre: *begynnæ*, *befalæ* og *behennælig*, der alle tre ligefrem er flyttet ind fra Tysken, og modbevise altså intet, om så man vilde regne Bogen, hvori de forekom, fra Knuds Lavards eller selv Uffe Vermundsöns Tid, thi sålænge disse Ord har været til i Tysken, er der Mulighed for, at de som Lånegods kan træffes i Dansk. Anderledes

forholder det sig med Ord af nordisk Rod hvis Betydning i en bestemt Retning er udtrykt ved Forstavelsen *bē*; de vil snarest tyde hen på yngre Alder; men af sådanne har jeg her ingen fundet, men stadig: søgte, fæstes, nytte, bygte, mærke, tyde, tegne for vore nuværende: besøgte, befæstes, benytte, bebygte, bemærke, betyde, betegne osv.

Lucidarius udkom 1510 fra Gotfred af Ghemen's Presse og skal hundrede År senere være optrykt påny 1610. (Nyerup Moersksbl. S. 291). Dens Titel hos Ghemen er Oyerskriften på første Side:

Her begyner Lucidarius.

Under denne står et Træsnit, som forestiller en Engel der holder et Våbenskjold med to korslagte Nøgler, og derefter begynder den rimede Indledning. Udgaven har en Inddeling i fire Bøger i den Orden, der rigtignok også synes at have Medhold i Indledningen, hvor Forfatteren lover først at ville tale om *Gud* (Ghemens 1ste Bog), dernæst om *Messe-Embedet* (2^{den} Bog), om hvordan *Verden* blev til osv. (3^{die} Bog) og endelig om *Dommedags Færd* (4de Bog); forøvrigt følger den Ghemenske Udgave Håndskriftets Text heltigjennem, undtagen hvor en af dem har oversprunget et kortere eller længere Stykke. Bogen udgjør 4¹/₂ Ark i lille Oktav; den har en Masse Trykfejl, og Siderne i Ark *d* ere kastede om imellem hverandre, så man uden Håndskriftet skulde have ondt ved at bringe dem i Orden. På Slutningsbladet står:

Truckt i Køpenhafn hooss Godfred aff ghemen Anno domini Tvsent. d. x. in vigilia palmarum.

Sammenligne vi vores Lucidarius med de andre, da kunde man udpege som et ejendommeligt Træk der ligesom afspejler Folkenaturen, at den har en mere *historisk* Ret-

ning. Franskmændenes Afsnit om 'Stænder og borgerlige Sysler', Tyskernes Grublerier over Naturens Hemmeligheder kjender vores Folkebog intet til; derimod dvæler den længere ved Stamfædrenes Historie efter første Mosebog, dens Udlæggelse af de enkelte Stykker i Messen er historisk, og medens den selv derved fatter sig kort, meddeler den derimod hvad ingen af de andre gjør, Te deum, Fader Vor og Troen på Modersmålet. Det står vel også hermed i Forbindelse, at medens 'der Meister' i den Tyske flere Gange sætter et betænkeligt Ansigt op, før han udfolder sin Visdom, af Frygt for at Lægfolk skal falde i Tvivl; gjentages det derimod i vores, at det 'tydes på vort Mål' for at Lægfolk kan desbedre forstå det og få Lyst til at høre det (S. 7. 14). I Fysiken og selv i Geografien er vores Landsmand ikke på sin rette Hylde; hvor de andre her har fuldt op at fortælle, giver han kun halv Besked eller tilstår sin Ukyndighed (S. 52). Beskrivelsen af Evropa er ovenfor omtalt; herved kan endnu bemærkes et lille Exempel på, hvorledes Sagnene bleve lokaliserede. Kilden der skulde være så hed at man kunde tænde et Lys ved den, henlægger Tyskeren til Dalmatien, hos os bliver det naturligtvis Gejser, hvorom også Saxo vidste underlige Ting at berette. Det behøver ikke at tilføjes at den *Sne*, Jabal med sit Telt vilde beskytte sig mod, tilhører vor Landsmands Fantasi.

Det vil være overflødigt at gjøre opmærksom på de mange löjerlige Smagløsheder, hvormed Tidsalderen har trykt sit Mærke på denne Folkebog, også i den Skikkelse hvori den hos os dannede sig og her atter træder for Lyset. De vil ikke undgå nogen Læser, hverken i Udlæggelsen af Messe-Embedet eller i de eventyrlige Beretninger, hvor man kunde fristes til at tro Mesteren fortalte sin Discipel en Niels Klims satiriske Rejse, dersom ikke den hele Tone

røbede, det var hans ramme Alvor, at gjøre ham vis på Skabningens Mirakler. Det er jo intet nyt, at Begreberne om alt hvad der vedrører Naturen vare meget uklare og forvirrede, især för Amerikas Opdagelse, og endnu længe efter, ikke blot 'på Bjerget'; men jo bedre vi véd at vurdere vore Kundskaber i den Retning, desmindre Lyst få vi til derfor at spille Montanus-Rollen. Et andet af Tidsalderens Mærker som flere Gange stikker frem, er det ubegrændsede Jødehad, der ikke blot trods Syndfloden lader Forfatteren gjøre Jødefolket til en af de onde Grene der ved Kains Døtre blev indpodet i Seths Slægt; men senere endog til Kams forbandede Afkom, der allerede i sin Ståmfader, som spottede sin sovende Fader, teede sin Art. I Overenstemmelse hermed regner han også Jødeland med til Afrika, men bemærker dog at somme anse det for en Del af Asien.

Snarere end at udpege Pletterne, kunde det måske gjøres behov at nævne Noget som turde vise, Bogen dog også fra Indholdets Side har sit Værd. Hertil tør jeg da først regne, som alt ovenfor berørt, dens Bestemmelse, på Modersmålet at meddele Lægfolk hvad de ellers som oftest kun hørte på det fremmede Sprog; ved hvilken Lejlighed Bogen er kommen til at gjemme måske den ældste danske Oversættelse af den berømte Lovsang 'te deum laudamus', og hvad der er endnu mærkeligere den ældste Opskrift vi kjende af vor *Trosbekjendelse* og *Fader Vor*. Af den theologiske Forklaring er der jo en Del hvori vi kun kunne høre Gjenklang af skolastisk Spidsfindighed; men dog afnødes man tidt Beundring dels for den snilde, dels for den jævne folkelige Måde hvorpå Mesteren véd at besvare vanskelige Spørgsmål, ligesom han heller ikke fattes smukke træffende Billeder af den legemlige Verden til at oplyse åndelige Forhold. Det er således ikke enhver Præstepine der har så godt et Svar på rede Hånd til spørgsmålet,

om det var så stor en Synd at æde et Æble? og Oplysningen om Guds Godhed over Retfærdige og Uretfærdige, såvelsom om Guds Allestedsnærværelse er ret træffende. om den end ikke tilfredstiller vore Dages Filosofi. En opmærksom Læser vil heller ikke savne Steder som røbe en levende Fromhed, der har fundet sit livlige Udtryk f. Ex. i Skildringen af Guds Almagt og Godhed. Det er et af de Steder, hvor Mesteren er kommen i Ånde, og fortjener i fuldeste Måde vor Opmærksomhed, fordi vi har endnu så godt som intet udgivet af vore ældste skriftlige Mindesmærker, hvori Dansk Prosa i sin første Spire træder frem som *frit* Foredrag. For at henvende Opmærksomheden udelt på Foredraget selv, skal jeg tillade mig at afskrive et kort Stkke heraf, omsat efter nuværende Skrivebrug og med Ombytning af enkelte forældede Udtryk. Mesteren bekjender, det går højt over menneskelig Forstand, at tale rettelig om Guddommen, 'thi' vedbliver han (S. 21), 'var det så, at hvert Sandkorn, der på Havets Bund er, og hver Dråbe, der i Havet er, var den viseste og klogeste Mester som i Paris er: de kunde aldrig fuldlovet og ej fuldspurgt og ej fuldsvaret om den almægtigste og værdigste Guddom; fordi det var højt over alle deres Forstand. Engle i Himmerig, fra den Time de bleve først skabte og så foruden Ende, da glæde de dem idelig og hver Stund i Guddoms Åsyn, at forstå hvilken han er; og de kunne dog aldrig fuldelig forstå hvor stor han er, og hvor kraftig hans Guddoms Dyder ere at smage. . For jo mere de, og hvert Menneske der did kommer, sandse og forstå af hans Guddoms Kraft og Magt, desstørre åbenbares hans Kraft og Magt at være. Jo mere de stunde at se hvor væn han ær, des vænere åbenbares han at være. Jo mere de smage hvor sød og dydelig han er, des mere åben-

bæres han sød og dydelig at være . . Thi hvad er Mennesket andet end Muld og Aske, blandet med Vand, som Menneskets Legeme er; hvad er det andet uden en uren Ting, hvis ikke den gode Gud åbenbarede sig deri, at Menneskene skulde forstå hans Magt og hans Fagerhed og hans Dyd i alle de Ting der skabte ere . . Betænkte vi dette, da skulde vi være det visse at vi ej aflode at love den almægtigste Gud og takke ham i alle de lystelige Ting som vi se med vore Øjne og høre med vore Øren og smage med vor Mund, på det at vi måtte så tjene ham, med vore fem Sind her i Verden, at vi måtte værdige vorde at se og høre ham og smage ham hvor sød og hvor dydelig og hvor lystelig han er at være med i Himmerig, medens han åbenbarer sig sådan i det, der Aske er og Jord, som du træder under dine Fødder her i Verden. Thi havde du spurgt om det Menneske der visest var og vænest og mægtigst var, og af stor Slægt, og Kongeriger havde; du stundede meget efter at se ham og være med ham. Hvor meget hellere skulde vi stunde efter at være med Ham, med hvis Dyd og Ære alt Himmerige og Jorderige er fyldt. Det give os den Herre, som jeg min Tale med begyndte, og som jeg ad denne Sinde min Tale vil ende med: Jesus Kristus, Amen! — Således kunde en dansk Mand dog føre Pennen en god Stund for Kristiern Pedersen. Det kan med det samme bemærkes til Slutning, at Bogen kun omtaler Jomfru Maria, engang i Udlæggelsen af Messe-Embedet, og der hvor hun hører hjemme, i vor Trosbekjendelse; og ellers ikke nævner nogen Helgen. Om dem spørger Discipelen ikke, men derimod vel om, 'hvi Guds Søn vilde tåle Pine og Død for os'? Denne Tavshed om Helgen-Fortjeneste turde måske også tale for Bogens Ælde; ikke fordi man jo også hos os kjendte Helgen-Påkaldelse længe

för det 14de Århundrede, men fordi det først var i det åndsfattige 15de Århundrede at Overtro på Helgener slugte Troen på den Ene-Hellige og afprægede sig allevegne.

Men om også Bogen således ikke savner lysere Partier, har den endda nok, som gjør det begribeligt at man fandt det farligt og forargeligt, om den vedblev at være almindelig Folkelæsning, da Middelalderens Tåge havde begyndt at løfte sig i det 16de Århundrede. Da imidlertid Navnet var for vel bekjendt og yndet, til at en Udryddelses-Krig rimeligvis vilde have ført til andet, end at gjøre den til 'forbuden Frugt', greb man til det klogere Middel, under det gamle Navn 'Mester Lucidarius' at indskyde en ny Bog, der var sanket af den Gamles brugbare Dele og Tillæg mest af den bibelske Historie. Dette Forsøg skete meget tidlig hos os. Man har en lille Bog, som rigtignok ikke selv angiver hvor eller når den er trykt, men efter Langebeks Mening¹ skal være trykt ved År 1520 eller endog tidligere; den udgjör 19 Blade i lille Oktav, prydet med 8 Træsnit. Dens Navn er: 'Een nyttelig Bóg om Gud faders søns oc helligandz werilsse, om werdens oc waare første foreldres begyndelse oc skaffuelse, Nylige corigeret och bedre fordansked end hwn i Lucidarrío findes kand' besörget aff Hans Barth. I denne Mand træffe vi uidentvív den samme Bogtrykker som 1534 i Roskilde trykte Povl Eliæsøns Skrift: 'Een kortt Vnderwiisning til een christelig Forening' og flere, og det var jo ikke sjældent at Bogtrykkere enten af Navn eller i Virkelighed tog sig på, ikke blot at udgive men at omarbejde ældre Folkebøger. Forresten er det dog víst Tvív underkastet om den her nævnte kan være fra det År Langebek mener, dersom der ikke kan gives sikre Beviser derfor; thi den bærer umiskjendelige Spor af at være på-

¹) Vidensk. Selsk. Historisk Almanak 1764.

virket af Reformationen, og 1520 har man dog nok ikke vidst, at denne var trængt således igjennem her, at Boghandlerne kunde få isinde eller finde Regning ved at udrense Folkebøgerne. Imidlertid er det nok muligt, ja endogså rimeligt at den hidrører fra de første Reformations-År, för der egentlig var fremtrådt nogen bitter Polemik, der sikkert vilde have været at spore, havde den været et Værk af dem der skred frem med Bevægelsen. Den indføres ganske stille som et Udvalg af den gamle Folkebog, og har da under dette Skjold skaffet alt det tilside, som kunde forarge. Det hedder i Forordet: 'Af manghe tyng (som wyss mand skriffuer) skall mandh noghet (och helsth thet beste) ydelyg wduellyæ. Saa haffuer jeg nw wduolth aff lucidari mangfollyghed thenne føge bogh'. Den har intet om Messe-Embedet, intet af den eventyrlige Naturhistorie og Geografi; af dens tvende Parter, handler den første om 'Gud faders søns oc hellyg-andz werilsze, enddog hwn er wscriffueligh' og fatter sig meget kort (kun tre Blade); den anden indeholder 'himmels oc iords, oc waare første foreldris begyndelsze oc skauelsze' og fortsætter Historien til Babels-Tårnets Ødelæggelse, ganske efter den gamle, kun med enkelte små Forandringer, mest i sproglig Henseende; dertil föjes et Afsnit om 'Abrahams stærke *Troes* Bevisning og Vidnesbyrd'. Slutningen om 'alle Menneskers Opstandelse og den yderste Dommedag' er atter efter den gamle, men med større Forandringer. Det kunde endnu bemærkes at i Slutningen af Forordet gives en ny Forklaring på de to Samtalende, der også røber luthersk Indflydelse: 'Disipelen maa vere menniskens groffue nature och forstand som kalles i scriffthen thet kødelige menniske oc wduortis; Mesteren maa wære thet aandelige oc ny menniske som er forklared oc ren giort meth then helligandz naade. Then wnde oss alle Christus Jhesus'.

Denne Hans Barth's Bearbejdelse af den gamle Lucidarius undergik endnu nogen Forandring, før den antog den Skikkelse hvori den siden forplantede sig og i de følgende Århundreder uforandret oplevede utallige Oplag. Der står allerede på hans Titelblad, at den er 'corrigeret og bedre fordansket' end før, og det er jo muligt at der findes en lignende tysk Bearbejdelse¹, hvormed Udgiveren har sammenlignet sin Bog, men den svarer dog altfor nøje til vores egen gamle, til at man kan antage Udtrykket for andet, end at han har rettet på Sproget. Snarere måtte man formode Indflydelse fra den tyske på den Skikkelse hvori Bogen påny fremtrådte 1558, eller måske før. Dette År udkom der både i Vittenberg, og i Kjøbenhavn (hos Laur. Benedict): 'Mester Lucidarius. En nyttelig bog om Gud Faders Søns oc hellig Aands verelse, om Verdens oc vore første foreldris begyndelse oc skabelse oc huorledis Gud loed Verden forgaa met Sindfloden, oc huorledes Babylons Taarn bleff opbygget. Nu paa det ny fordansket oc formerit' (4 Ark 8vo, A-H.). Bøgerne ere ganske ens, og rimeligvis begge Optryk af en ældre Udgave; men den kjøbenhavnske er ikke så godt udstyret. Det er Hans Barth's ovennævnte Bog der ligger tilgrund, kun er der gjort Tillæg af 'Lucifers Fald og Helvedes Skabelse' som er indskudt før 'Menneskets Skabelse'. 'Fortalen til Leseren i denne Bog som kaldis Lucidarius' minder om den tyske, når den begynder: 'denne Bog kaldis Elucidarius, det er paa Danske en forklarelse', men falder senere sammen med Barth's. Iøvrigt tyder Sproget rigtignok på en Benyttelse af tyske Kilder, thi det er just ikke med Føje den kalder sig 'fordansket'; efter de mange Sprog-

1) Kongs. Bibl. ejer en tysk 'protestantisk' Lucidarius fra 1549, trykt i Frankfurt am Mayn, og måske har man ældre Udgaver, men Slægtskabet med vores er ikke kjendeligt.

Ændringer der ere foretagne, måtte den snarere gjøre Fordring på Navn af 'fortysket', thi den har beriget sig med en stor Mængde halvtyske Ord og Ordformer, som hverken vores ældre eller Barth's Bearbejdelse kjender til. Det er denne Udgave af 1558, eller måske noget ældre, der blev den gængse, udbredt og læst så flittig som nogen Folkebog¹.

Vist er det ikke, om den ældre *Lucidarius* senere er bleven optrykt, men det er dog ganske rimeligt. Idetmindste skulde man neppe tro, der kan have været tænkt på den nyere,² som intet indeholder der kunde forarge eller forfærde selv den strængeste Protestantisme, når det ved et Reskript af 27de September 1726, forbedes 'at forargelige og forfærdelige Bøger og trykt Tant, såsom St. Peders Rejser, Sibyllæ Spådomme, *Lucidarius*, Skæmt og Alvor og flere andre deslige Digter, samt forfængelige Viser og Legender, må henføres eller forhandles i Nordlandene, Finmarken og Trondhjems Stift, under Konfiskation og Straf som Landsloven over forargelige Bøgers Forhandling siger'. Snarere må man formode, efter det Selskab hvori den nævnes, at det er den ældre Folkebog der endnu har været i Omløb blandt Almuen i de afsides Egne, og formodenlig har stødt den ivrige Biskop Dr. Peder Krog på hans Visitationer, så han har foranlediget denne Banlysning.

I nærværende Udgave af denne gamle Folkebog er det ovenfor omtalte Håndskrift fulgt, og da dette er den eneste Afskrift der hidtil er fundet af Bogen, er det gjengivet så nøje, som det har været mig muligt. Forkortelserne ere

¹) Man kjender Udgaver fra 1558. 1560. 1562. 1576. 1591. 1604. 1661. 1663. 1703. 1707. 1710. 1722. 1731. 1749. 1768, og endelig med den btiellig Angivelse 'trykt i dette År'.

opløste, men stedse betegnede ved *Løbe-Skrift (cursiv)*. Kun hvad jeg med Vished kunde anse for Skrivfejl som Afskriveren mod sin Villie havde begået, har jeg rettet; hvor der kunde være mindste Grund til Tvivl, er Håndskriftets Læsemåde anført i Anmærkningerne bag i Bogen; et Par Steder hvor et eller andet Ord rimeligvis må udslettes, ere disse trykte med *små-Skrift (petit)*. De forskjellige Slags Klammer ere anvendte på følgende Måde:

() betegner hvad der af *en yngre Hånd* er tilføjet i Håndskriften, enten mellem Linierne eller i Randen,

[] hvad der er lånt af den Ghemenske Udgave, enten hvor Afskriveren har sprunget over, eller skrevet fejl. I sidste Tilfælde er Håndskriftets Læsemåde optegnet i Anmærkningerne;

[] hvad Udgiveren har indsat, uden at have Ghemens Text at støtte sig til.

Af Skilletegn findes der enkelte (.) og en Del (,) anbragte i Håndskriftet, men på en Måde, at de tidt vildlede mere end vejlede. Jeg har tilladt mig at ombytte dem med andre. De fem Afsnit hvori Bogen er delt komme i Håndskriftet i en noget anden Orden end her er fulgt, idet III står sidst af de fem; man ser imidlertid ikke blot af Ghemens Udgave hvor dette Afsnit hører hjemme, men dets egen Begyndelse, der knytter sig til II og dets Slutning der fortsættes i IV, anviser det også sin rette Plads. Grunden hvorfor Afskriveren har flyttet det om i Enden af Bogen er sikkerlig den, at han der helst vilde anbringe sit Billede af Verden.

C. Br.

www.libtool.com.cn

LUCIDARIUS

en Folkebog fra Middelalderen.

www.libtool.com.cn

[Bl. 31.]

Hic incipit lucidarius.

Ihesus *christus* *meth* syn nathæ,
ther oss skal bothæ styræ oc radhæ,
Stiræ han myn twnge til frem ath færa
the ordh ther gutelighæ ær ath hæræ.
Gywæ han mek *thet* ath scriwæ oc leræ
ther hanum maa wordhæ til hedher oc æræ,
Oc ether gledæ oc fauerth gammen,
gut gywæ oss *thet* allæ sammen.
Om **gut** at talæ oc hanum til loff
thet ær myn actens hoph.

Om **messæ ammeth** oc andræ tydher
thet hauer iek fyvnet i bogh at vi[dhæ],
Ther nest hwar **verdhen** war fæ[rst] til,
thet er fauert hoo *thet* hæræ wi[l].
Sydhen aff adam oc hans til kom,
ether til fauer kiennæ dom.

Thy *meth*[æn] athi i boghen ledhæ,
vnderlich tyng wordhæ i ath vidhæ.

Sydhen ær myn acth at iek skal scriwæ,
om gut mek ther til nathæ wil gywæ,

Aff **dommædaus ferdh**, then aueligh tydh,

[Bl. 31 v.] *ihesus christus* wordhæ oss tha blydh.

Ther *metk* vil ick boghen endhæ,
 Sosom guth mek nadhæ wil sendhæ.
 Willæ i bogenss naffn vithæ,
LUCIDARIUS mwndhæ hun hædhæ,
 Forthy hun lywser oc gør goth skell
 Aff manghæ tyngh ther wæreth hauer
 oc nw ær oc vorthæ skall.

I.

Discipulus incipit sic querere: Hwi skulæ præstens vielsæ væræ syw.

Magister respondit: *Thet* præstens vielsæ æræ VII, *thet* tegner thee VII then helliantz gauæ, ther gut gyuer mencken, ther gutz æmmetz men skulæ serdeles stundhæ ath songæ, sosom lerdhæ men æræ. Forthy hworlundh willæ the tyænæ guth, vndhen han them serdeles nathen gawæ.

D. Hwilcæ æræ the ^[Bl. 32.] VII then helliantz gauæ.

M. Them taler ysaias prophetæ om oc sier, at the æræ snillæ, [vnderstandhelse, radh, stirkæ, kennedom, milhed] oc gutz rezelæ.

D. Gør mek meræ rethæ aff tesse VII then helliendz gauæ.

M. *Thet* forstæ ær snillæ, at man skall tagæ i sit hiertæ the tyngh ther [gud] læstær til. Then Annen ær vnderstandelsæ, at vndersla huilket menckæ ær guthæligth til syn syel. *Thet* tridia ær radh, til then ther vankundendæ

er, huar hanum ber ath leuæ. *Thet* fyerdhæ ær styrkæ, at standhæ ammodh *thet* ther ær syndicth. *Thet* y ær wisdom, ath vnderstandhæ then helliæ scrift, gut til loff. *Thet* vi ær myldheth, at væræ oc ey ^[Bl. 32 v.] grum, men væræ mildh oc øthmygh j allæ synæ sæthær oc j ordh oc i gerninger, sosom quemt ær. *Thet* vii ær gutz retzelæ at hauæ i sith hierthæ, i allæ sine gerningher, bothæ lønligæ oc owenbarlik.

D. Hui æræ clerkæ ragathæ i kronæ, oc hoo burthæ then seth først.

M. *Thet* burthes først *meth* sancte pether. Forthy ther han war fangen i en stadh, som hether antiochia, tha gøthæ græker hanum *thet* til spoth, ath the ragatæ hanum i cronæ, oc sydhen toogh *crisendomen* then samæ seth, *sancte pether* oc allæ clerkæ til hether oc æræ.

D. Huat skal *thet* tegnæ, at the hauæ cronæ. ^[Bl. 33.] mundhæ *thet* ey anneth tegne en *thet* obenbarligæ sees.

M. Ath clerkænæ eræ ragathæ i cronæ, sommæ mynnæ oc sommæ meræ, huer som hauer bwndhet sek til gutz emedhæ, *thet* merker at theres hw oc theres syn, ther mest thees i hauithet, skal opp væræ til guth almecustæ vthen Al byndhet ther thee moæ them ey vædher skilia.

D. Huat skal *thet* merkæ, ath teræ har skall væræ omskoret mer en lekfalks haar er skoret.

M. Them ber åt lathæ om skeræ theres haar owen theres øorn, til *thet* ath høræ gutz ordh vthen byndher, oc til meræ thee hauæ bwndhet them til gutz tienæstæ, sosom ær kanikkær oc clostær men, the meræ skulæ the teligh sedh hauæ *meth* teres haar-^[Bl. 33 v.]-skurth.

D. Hwý skall mæn huer daw vii synnæ læsæ synæ tydher.

M. The vii thydher burdhæ dauid prophætæ i then gamlæ low, guth til loff for thee vii then helienz gauæ. Sydhen helly giordhæ thom wor herræ ihesus christus meth syn pynæ, soo ath [al werden ær them skildig at) bedbræ oc lowæ, oc lesæ them huer dau, oc serlestes klerkiæ, thee ther them hawæ bondhet ther til, Forthi saa tith som thee forsømmæ theræ daus tydher meth theres willæ, soo tith tha gøræ the dødhælig syndh, oc eræ the y bannæ.

D. Hwi syes otæsangh lengræ en andbræ tydher.

M. Foru thee mangæffoll helidom, ther han giordhæ then tymæ. forthi then tymæ war han fanghen aff jodbærnæ oc wor spottet oc slauen oc skutben fraa en oc til annen all nathen jmellum thom, oc wor drauen ^[Bl. 24.] i haar oc fo(o)r saa skamælighæ then nath, En lythet faar ey ath thee throdhæ hanum wndher theræ fæther, fforthi thet war pylatus swenæ ther hanum skullæ then nath gômæ. Then tymæ forloth och han sancte peter synæ syndher, Oc then tymæ frelsæthæ han allæ retthæ syelæ aff heluidhs merk och yntel hans eghet fedhernæ. Och then tymæ loth han sek fød hæ aff jomfru mariæ, Och myth i nathen frelsæthæ han y[s]raelss folk fran egytt hæ landh. For theligh heligdom syes othæsang lenghræ en andhræ tydher.

[D. Meden i haffue meg saght aff ottesang, siger meg ho **Te deum** giorde.

M. Thet scriwes at then tyme sanctus ambrosius haffde wend sanctum augustinum til troen meth syn prediken, tha giorde the bode Te deum, og sivnge thet gud til loff.

D. Kiære mæster, tyder Te deum a wort mol for

alle mentz nytte, forti mange leste hannum thes heller at the understode, hvat thet war the læsde.

M. Thet er ont at giøre, forti thet faller ey so a wort mool [som] a latine, forti byr meg oc tyde hannum, so som quemmer best a wort mool oc feyerst er at here.

D. Sig tha, kiære mester.

M. Først begyntæ *sanctus ambrosius* oc sawde:
Te deum.

Vi loffue teg, then alswolende gudh, oc wy kennes teg wor herre at wære. All iordrigh hæder teg, thw ther gud fader er i hemmerig. Alle engle, alle helgen oc alt hemmerigis herskap lower teg, oc lade aldry aff at øpæ tith loff. Allæ englæ koor, bodæ cherubin oc seraphin, ladæ aldry aff at loffue teg oc øpæ tith loff, og sie: Sanctus, Sanctus, Sanctus! thet er a wort moll: Segnet, Segnet, Segnet! ware tw, ther boode herræ oc gud esth ywer alle herskap, boode i hæmerige oc i iorderighe oc hælweddes. Hæmerig oc iorderig ær fwlle meth then ere, af thin guddoms wold ganger. Teg loffuer thet hæderlig apostole koor. Tegh loffuer the helige propheteres there taall. Teg loffuer the ræne martires oc there hær. Then hillige kirke wederkennes tig, om with som werden ær. Hwn kennes tig fadher at wære oc thit meglæ gudelig wold. Hwn kennes wedher thin eneste søn, ther hon skyldig ær at bedræ. Hwn kennes wedher then hillig and. Jhesu *christe*, tw esth koningh oc allæ æræ, Tw est gud faders ewige søn. Tw reddes ey at liege i eth iomfrwe lyff, tyl thes at tw sculle all meniskes køn frælse. Tw forwanst døden oc opløsth hæmerig for alle them teg troode po. Tw sydher i hemmeriges ære, a thin hilige faders høger hand. Wy troo thet, at tv skalt teden

komme oc dōme alle menniske kōn. Forty bedæ wy teg ath tv hielpe tynē tieneste men, ther tv løste med tyth werdughe blod. Gyff oss cwyge lōn med thine helyan i hemerig. Here, heel gyor thyt folck, oc segen them ther arff scal tage met teg Oc styr them oc wphøg them for vden ænde. Wy loffue teg huar dag, Oc wy loffue tyth naffn nw oc ewinnelig. Herre, werdes tyll at gome oss i thenne dag vden dōdctyg synder. Miscunnæ oss Herre, miscunne oss herre, worde thin miskund offuer oss, so som wort hop ær til teg.)

D. Syer mek nw, mestæra, aff prim, hwy thet syes.

M. *Primet* sier man *jhesus christus* till loff, for then meglæ skam han toldhæ then tymæ For wormæ skil. forthy then tymæ daus wor han drauen ^[Bl. 34 v.] foræ pilatus, oc bundhæn foræ hans øwen, spythæt i hans ænleth oc slawen a hans hals, bundhen til stolpæ, huthstrughen, saa ath fraa hans jessæ oc til hans ilia wor enthæ helth.

D. Hwi syes therz.

M. Then tymæ daus vor *jhesus christus* forth i purpur clædhæ oc crunæth *meth* tornæ, saa ath thet gyk i gemmen haar oc hudh til pannen, oc hans sygnæthæ houeth raan ælt i blodhuæ strēmæ. sydhen fynchæ thee hanum eth røer i hans handh och spottædhæ hanum skamælighæ. sydhen leddhæ thee hanum Vth til thet mannæ modh, ther tha war safneth. Tha øpthæ thy allæ *meth* en røst oc beddes ath han skullæ korsfestes. Tha dōmdhæ pylatus hanum, saa som the bathæ. thaa ledhæ the hanum Vth oc kastæ oc tørfuæthæ hanum *meth* ^[Bl. 34.] yren tyngh oc stenæ, ath han hafdhæ muxen fallet vnder korseth Then thymæ daus wort then hely andh sendh nyth y jerdæryghæ som wy lessæ aff, oc for theligh sagh lessæ wy tærz *jhesus christus* til loff.

D. Hwar foræ syes sext.

M. Forthy ath then tymæ daus wort han neyldher poo korsset, oc sydhen gyngæ thæ foræ korsseth oc øpthæ op til hanum oc saudhæ: pigh, thet worth suull! far nw nether aff korsset, om thu est gutz (sen)! Thaa øpthæ *jhesus christus* pa korsset oc sathæ: myn gud, myn gud, hwi forlotz thu mik! oc sydhen kraffthæ han segh drikkæ, edykæ blandhet meth gallæ. for teligh drøwelsæ, som han toldhæ for woss, tha lesæ wi sext, hanum til loff.

D. Hwi sies noon.

M. Forthi ath then tymæ daws togh *jhesus christus* til ath øpæ meghet heyth oc sathæ: In manus tuas, domine, commendo spiritum meum! Thet er [Bl. 35 v.] paa worth mool: myn helie father, i thyn handh befaler iek myn andh! ther han hadhæ thet sauth, thaa gaff han opp syn andh meth storth oop, Ath solen mestæ sith skyn, oc jordhen skaleff, oc stenæ sprukkæ vether. Oc saa ønkælicth thet war tha, all werdhen gaffs ther weth then tymæ, ther han gaff sek saa saræ For døthen. Then tymæ war hans sydhæ gemmen stunghen meth spiwth, oc foræ teligh sak lesser man noon *jhesus christus* til loff.

D. Hwi syes aftensangh meth meræ hetydh en andhræ tydher.

M. Han war then tymæ daus taghen nydher aff korsset, oc then sammæ tymæ ath han annen aften til forn, han meth synæ disciplæ, oc hafthæ han thæa syn hothydælighæ poskæ meth thøm, oc gaff thøm tha syth benedidhæ [Bl. 36.] legomæ ath ethæ oc sith bloth ath drykkæ til amynnelsæ esther hanum, oc foræ then sak lesæ wi aftensangh meth meræ hettidh en andhræ tydher.

D. Hwi leser man nath sangh.

M. Then tymæ war *jhesus christus* lauth i graff.

D. Huath sether thet man ryngher ey clokkæ om dymel dauæ.

M. Clokker, the folketh kaller til kirkæ, the merkæ prædyken, ther folket kall til *jhesus christum meth* there kenne dom. The thaudhæ allæ then tymæ saa querræ, ath engen tordhæ kennes vether *ihesus christus* nafn. sosom *sancle* pether giorthæ, han swor at han ey *ihesus christus* kendhæ.

D. Hwath merker the XIII lius thaa tendes opp, oc slykkes huerth esther anneth, ther otesanghen siwnghes.

M. The XII lius the tekne the XII apostlæ, oc thet trettendhe [Bl. 36 v.] er *jhesus christus* seleff, forthi ath sosom the lius slykkes, hwerth esther annet, saa slydhæ Allæ appostlenæ fran wor herræ *jhesus christus* i hans pynelsæ timæ. Oc ath thet ytherstæ døthæ han selleff; sosom thet tretendhæ lius thet slykkes.

D. Huat merker thet lius man fiel, then tymæ *benedictus* syunges.

M. Thet lius thet merker wor froæ, ther enæ hafdhæ stadæligh thro, soæ al crvstendoms thro tendes aff then thro, ther i hennes hierthæ war fyeldh, sosom et lius tendes aff eth anneth. Och forthi holdes løwerdaghen hennæ til loff, sforæ then løwdau, ther *ihesus christus* laa i graff, thaa twylædhæ all verden, vthen hun enæ.

D. Hwi sies ey *gloria patri*, efter salmernaæ.

M. *Gloria patri* thet er [a] worth moll: loff oc æræ hauæ [Bl. 37.] father oc søn oc then helliand! och thet loff thet tyæs thaa, ath tegne then meglæ drøvelsæ, ther iødernæ giordhæ *ihesus christus* then tymæ.

D. Huat merker thee try kyrieleyson, ther siwnges i mørket.

M. Sommæ stethe syngæs try, oc sommæ stæthæ fem, the III merkæ the try dyghn, ther *ihesus christus* laa i graff, Oc thee fem merkæ the y. saar, ther han toldhæ for woss.

D. Hwi sies ey 'Jube domine benedicere' oc ey 'Thu autem domine' til lexernæ, oc ey 'Venite' oc ey ympnæ oc ey 'Te deum'.

M. 'Venite' er ophoff til lecer til otasæng. 'Jube domine' er ophoff til lecer, 'tu autem' ændher them. tyes the forthy ath *jhesus christus*, ther wor ophoff oc ændælicth skal wære, han wor then tymæ deth. 'Tu autem' oc ympnæ æræ gutzæn serdeles loff. [Bl. 37 v.] the tyes thaa, ther merker then storæ dræuelsæ oc pynæ ther han toldhæ for wor skill, thet os skal thaa kommæ i hw, oc hedhræ hanum tess ydermeræ, i their synnæthæ tidh thæa star til, meth worth skreffæmol oc andhræ gothæ ger-ningher, Amen.

Discipulus incipit sic querere: Syer mik nw, mestæra, aff messæcledhernæ, huath the merkæ, oc først aff houldlyneth.

M. Houith lineth thet merker thet cledhæ, ther iæderhnæ bundhæ for *jhesus christus* æuen, then tymæ ther the slouæ hanum aa hans halss, oc bathæ hanum foræ theres spoth, ath han skuldhæ gættæ til hoo hanum sloo.

D. Huat merker messæ serken.

M. [Bl. 38.] Messæ serken merker thet hwithæ clædhæ, ther erodes looth foræ *ihesus christus* i, forthi then tymæ, ther *ihesus christus* war sendh til erodes oc fran pylatus, oc willæ enghen jerteghen foræ hanum goræ, oc ey tale eth ordh til hanum, for erodes war thes ey werdhw, Tha loth han hanum foræ j eth hwith clædhæ oc giorthæ meghet

spoth aff hanum, han oc alt hans folk, och sendhæ hanum saa ighen til pylatus.

D. Hwat merker lyndhen, ther præsten giordhes meth.

M. then lynæ merker the bondh, ther *jhesus christus* wor bundhen til stothen meth, oc hutstrughen war foræ wor skildh.

D. Hwat merker hanlynceth.

M. thet merker thet bondh, ther *jhesus christus* stodh bundhen meth om hans hendher foræ pylatus.

D. Hwat merker ^[Bl. 28 v.] stolen ther præsten hauer om syn halss.

M. han merker thet bondh, ther *jhesus christus* war bundhen meth til stolpen, ther thee hanum hutzstrughæ.

D. Hwat merker hagælyn.

M. Han merker thet purpurclædnæ, ther *jhesus christus* war forth vthi, then tymæ ther iedernæ hadhæ croneth hanum meth en tornæ cronæ, och fanghet hanum eth roer i hans handh. Tha fullæ the allæ vppaa theræ knæ foræ hanum, och kalledhæ hanum jødhæ konyng foræ theres spoth oc spee, fforthy ath Alth thet thee gyordhæ hanum tha til spoth, thet wendhæ then hellighæ kirkæ hanum sydhen till ^[Bl. 29.] loff oc hedher.

D. Syer myk nw aff messen.

M. Aff messen wil ick sye thet ther alt folketh er mest nyttælicth ath høræ.

D. Sier mik først [hvi twene synne siwnges 'introitus' som messen begynnes med.

M. Ther med merkes, at bode ropte hemmerige oc alle the i helwedes mørk wor, bode gode oc ondæ, at gud sculle lade seg føde tyl werden oc løse them ther i wore.

D. Siger meg) aff kyrieleyson, hwi thet sies ix syndhæ.

M. 'Kyrieleyson' thet er paa worth moll ath syæ sosom: Herræ guth myscundhæ oss! Och thee syes ix synnæ, forthy ath wor ben skal opp faræ i gemmen thee ix englæ koor oc foræ guthz aasywn.

D. Sier mek aff 'gloria in excelsis', Hwi thet sies ey i allæ messer.

M. 'Gloria in excelsis' thet merker gledhæ sosom englæ the syunghæ paa jwlæ nath, Oc thet syes ey i aduentz messæ, enghen daw vthen vor fruæ daw oc apposte læ daw, eller *procinctorium* er i kirken, forthy thet merker ^[Bl. 39 v.] then drøwelighæ tymæ tha er. och then tymæ teth skal syes i messen, tha skal thet begyndhæ myth foræ altæreth, thet merker ath ængellænæ begynthæ først thet loff meth i blandh [h]yrther.

D. Hwi wendher præsten sek til folketh, ther han syer 'dominus vobiscum'.

M. 'Dominus vobiscum' ær soo meghet ath syæ sosom: wor herræ waræ meth ether! Oc præsten vendher sek til folket v synnæ i messen, thet merker ath wor herræ thedhæ sek v synnæ, then dau ther han opp stodh aff døthæ.

D. Hwi skal præsten wendhæ sek nør, ther han skal lesæ lesten.

M. Thet merker ath ihesus christus ordh, ther i lesten stondher, the æræ twertaa modh dyæueldhen, ther segh ^[Bl. 40.] kaller nør ath waræ, sosom scriwes aff ath waræ, ath han ophygher sek teræ aa modh gutz ordh.

D. Hwi skal man opstandhæ oc barhouith væræ, ther lesten leses.

M. Thet ath merkæ, ath wi skulæ gernæ lyd hæ oc bedhæ the ordh j. lesten standhæ. Ther lesten leses, tha

skulæ wi oss seynæ, thet ath merkæ, at wi troo aa then herræ, ther lesten giordhæ, oc korsfestet wor foræ wor skildh.

www.libtool.com.cn

D. Hwi syes **Credho** nest efther lesten.

M. Thet ath merkæ, ath wi troo thee ordh ther i lesten lesæs.

D. Hoo giordhæ *credo*, oc hwar lundh tydhes hun wdh paa worth mol. syær thet, at leghfolk maa thet vnderstaa.

M. Sydhen *ihesus christus* war faren opp til hymmæ-
[Bl. 40 v.] -lyndh, tha giordhæ the XII appostel thee XII artyklæ, ther i *credo* stor; ther huer cristen man skal throo. Then førstæ artykel burdhæ *sancte Pether* oc sathæ: 'jek troor paa gutfather almectustæ sosom hauer skaueth hemmel oc iordh.' *Andreas*: 'jek troor paa *jhesus christus*, gut faters enestæ søn oc wor herræ.' *Johannes ewangelistæ*: 'jek troor, Ath han war vnfanghen aff then heliand oc fødth aff iamfræ maria.' *Jacobus*: 'jek troor, ath han toldæ pynæ ok war korsfest, toldæ dødth oc war joreth aff *pylatus*, ther *poncius* heth til eth naffn, han war hœfdyngth.' *Thomas*: 'jek troor, Ath han nydher for til heluydhæs, Och stodh opp III daw aff dœthæ'. *Jacobus*: 'jek troor, ath han opp for till [Bl. 41.] hemmels oc sydher aa gut fathers almectustæ aa hans hœghræ handh.' *Philippus*: 'Jech troor, ath han skall tedhen kommæ ath dœmmæ bothæ leuendhæ oc dœthæ, thet er bothæ onth oc goth'. *Bartholomeus*: 'Jek troor aa then heliandh.' *Matheus*: 'jek troor Aa then helliæ kirkæ, cristen mantz samfuendh'. *Symon*: 'jek troor aa helligh mantz saufnelsæ, oc ath wi fanghæ aflesnyngth aff woræ synder.' *Judas*: 'jek troor, ath wi skulæ oppstandhæ III dauæ meth thet sammæ legommæ wi nw i æræ'. *Mathias*: 'jek troor, ath wi skulæ

fanghæ thet ewyghæ lyff i hymmæryghæ'. thet gywæ oss guth allæ samæn.

www.libtool.com.cn

D. Hwi syes offertorium.

M. thet merker, ath wi skulæ offræ wor hwgh oc hyerthæ rethæ ath veræ [Bl. 41 v.] til at lwdhæ the ordh ther i lesten æræ lestæ, oc i credo.

D. Hwy syes 'sanctus' tree synnæ.

M. Gud father oc søn oc then helliand til loff. Ther benedictus syunges, tha skal man syk segnæ, Thet ath at merkæ, ath wi troo vppaa then sammæ guth, som korsfest wor foræ waræ skil.

D. Hwat merkær tyendæ messæ.

M. Fran thet sanctus er sauth oc til wors herræ legommæ læfthæs, Thæa bær præsten ath bedhæ foræ leuendhæ oc tenkæ paa them ther han skuldu (er) ath bedhæ foræ serdeles. Sydhen wors herræ legomæ ær læfth, thaa bether (han) foræ dædhæ oc tenker thaa paa them serdeles.

D. Hwi ær messen giorth aff flæræ twng hæ maall'en eth.

M. For werdhen ær [Bl. 42.] skifth i trennæ dælæ, sosom ær i Asyæ, Affricæ oc Ewropæ, Forthy er messen giorth aff trennæ hannæ twng hæ maal, sosom ær grezkæ, ebray[z]kæ oc latinæ maal, thet ath merkæ, ath al werdhen ær skildu ath lowæ ihesus christus, ther cristen mæn bær ath lowæ i theræ messæ.

D. Hwat merker **pater noster** ii messen, oc huat tydes hun wth paa worth maal.

M. 'Pater noster' giordhæ ihesus christus selleff, oc hun ær saa ath syæ: Wor father, ther i hymæryghæ

ær, hellicst ær tith nafn, thil kommæ tith righæ, tyn williæ skal wære saa paa jordhen som i hymmelen, Gyff oss i daw worth daulighæ brædh, Oc forlath oss woræ bræthæ, sosom wi forlathæ them ther woss om moth brydhæ, Oc ledh woss ey i frestelsæ, Men frels wos aff ^[Bl. 42 v.] alth onth, Amen. I thennæ bæn begyndes wor herres wellia, oc forthy syes hun effther tyendhæ messæ. Then offræ wi guth i handh, oc worthæ sosom hans williæ ær.

D. Hwi blandhes wanthn thil wyn i messen.

M. Thet merker, ath sosom wanneth blandhes meth wyn i kalken til messen, oc worther alt ens naturæ, oc soo worther oc guth oc menyskæ ywer ænæ meth *ihesus christus* bloth, ther offræs i messen.

D. Hwar maa wors herræ legomæ wære bothæ sentz i hymmærichæ oc i jødrighæ, oc ær ey the meræ æn eth legomæ.

M. Sosom gutdomen er æn, oc ær thoo allæ stædhæ, saa [mo] han oc clædhæ hans gutdom meth hans mandom allæ stæthæ, ther messæ syes, oc æræ ey thoo meræ en then sammæ mandom.

D. Hwy ^[Bl. 43.] lather guth syth legomæ ey thes owenbarlighæ i mantz legomæ i messen.

M. For manghæ saghæ, oc serdeles forthi ath meneskæ skal ey wederstygghes ath æthæ roth kieth i mantz lygynnæ.

D. Hwi skal hans legomæ heldher wære j trynth kors lyghennæ æn annen skapneth.

M. thet ath merkæ, at then herræ tees i thet brætz lyghen ther vthen ophoff ær oc vthen ændhæ ær, sosom thet ther trynth skafneth hauer.

D. Hwi brydhes gutz legomæ i trennæ stykkæ i messen.

M. Thet merker trennæ skypælsæ om *ihesus christus*

hans legomæ. Then ænæ loth merker hans legomæ, sosom hæn war sœdh aff jomfrue maria, oc tectes her meth mennysken i ierthrigbæ. Then annen lott merker hans legomæ [Bl. 43 v.], sosom thet laa i graff. Then tredyæ loth merker hans legomæ, sosom thet ær i hymærigbæ.

D. Hwath merkæ thee korss, ther præsten gør ywer wor herres legomæ i messen.

M. Thee III korss merkæ thee III dyghen, ther ihesus christus laa ii graff. Och ther han v korss gør, thet merker the v saar, ther ihesus christus toldhæ foræ woss.

D. Hwat merker thet ath 'agnus dei' syunghes III synnæ.

M. Thet sammæ ath sanctus syunges III synnæ. 'Ite missa etc. hoc est: gratia dei missa est, Et si non dicat benedicamus domino, qui semper benedictus est in secula seculorum, Amen.

D. Hwat merkær kalken.

M. wors herræ graff.

D. Hwat merker desken.

M. Then mal- [Bl. 44.] -mersten ther laa paa wors herræ graff.

D. Hwat merker corporaleth.

M. Thet syndæl ther josep swepthæ ihesus christus vthi, ther han lathæ hanum i graff.

D. Hwath merker altæreth.

M. thet merker thet korss ther ihesus christus wor neyldher vppaa.

D. Hwi ær altæreth merr IIII hyrneth, en thet ær reth trynth.

M. thet merker, ath wors herræ korss war giorth aff IIII hannæ three, ssosom ær Cypressus, Oliuæ three, Paluæ, och Cedrus.

D. Hwi æræ altæræ baræ om dymel dauæ.

M. *thet* ath merkæ ath *ihesus christus* hengdhæ nøghen paa korsseth for woræ skyldh.

D. Hwat merker *ther*, ath qwynnæ skulæ sthandhæ paa mantz wenster ^[Bl. 44 v.] handh i kirkæn.

M. *thet* ath merkæ ath Euæ war skappth aff adam hans wenster sydhæ.

D. Hwat merker *thet*, ath wy skulæ wendhæ woss *oster* i kirken.

M. *Thet* ath merkæ, ath adam brøth gutz buth i *paradyss*, *ther oster* ær. Och forthi wendhæ wi oss *oster*, ath wi skulæ tenkæ *thet* wee oc wandæ, *ther* wi hauæ fanghet for adams brøthæ, oc woctæ oss thytz heller, ath wi ey forbrydhæ woss ey i moth gutz buth.

D. Maa præsten ey en steth weth altæreth gye al messen.

M. Præsten skal begynnæ messen synnen weth altæret. Och sydhen skall han myth wæræ for altæret, och sydhen bør messen igen ath vendes synner, *thet* ath merkæ, ath ^[Bl. 45.] wor troo byrdhs synnen, oc kom saa fraa jøther oc til woss, oc gen werdhens ændhæ thæ skulæ thee fanghæ then sammæ troo *ther* wi nw hauæ.

II.

Discipulus incipit: Syer mek, mestæræ, noghet aff father oc søn oc then helliandh.

Magister swaræthæ oc sadhæ: wy skulæ withæ, ath guth father oc søn oc then helliandh æræ III til personæ och en til guddom. han hauer veræth aff ophoff, oc skal veræ i forudhen endhæ, oc fuller alt thet ther skapt ær meth syn guddhom.

D. Kiæræ mestæræ, huar maa thet wæræ, ath III personæ maa wæræ en til gutdom, fforthy thet undher mek mægheit, ath noghen maa wæræ bothæ en oc III.

M. Thet er ouer menyskæ vnderstandelsæ ath syæ, [vdhen) soo mægheit som wy ^[Bl. 45 v.] kunnæ merkæ meth thee tyngth ther skaphæ ær, [sosom) Solen. forthi wy see wel, ath solen hauer al werdens lywsen oc gywer hedhæ aff sek, oc er ey vthen en sool oc hauer togh trennæ krafthæ. Saa er oc guth en til williæ, oc æn til woldh oc til gerningh, oc til gutdom ær han en, oc ær thok skild ath i personæ.

D. Sier mek, mestæræ, methen gut father oc søn oc then helliandh gøræ allæ en gerningh her i werdhen, thoghæ the allæ tree mandom aff iomfræ maria.

M. gutsøn ihesus christus togh enæ mandom aff iomfræ maria, oc guth father oc søn oc then helliandh gørthæ togh then sammæ mandom. Soosom wi mwæ see, ath too kledhæ en man, oc han fører sek seluer i kledernæ.

D. Hwat er guth, oc hwar skal ^[Bl. 44.] man vnderstandæ hanum, men wy moæ hanum ey see.

M. Gud ær thet gotæ, ther alt goth aff kommer, ther goth ær i al tyngth som skapt ær, fforthi han ær sellef

alsombouestæ goth, thet saa hœuælighæ got ær, ath al then tingh ther skapt ær i hymmærigæ oc i jørdrigæ, thet hwær mæn the waræ teligh tusyndhæ, the synghæ aldrij ey fullæligæ vnderstandberh oc fulltakketh hans gooth heet. Tenk tha huar goth thet ær meth hanum ath væræ, oc heltz them ther hæræ willæ leuæ, ath thee mwæ thess nermer worthæ hanum i hymmærigæ.

D. Mæthæn fæther oc søn oc then helliand hauær wos allæ ligæ kær, tha vnder jek, hwi guthsøn enæ mandom skullæ tagæ, oc tolæ pynæ for mennisken. [Bl. 46 v.]

M. Methen gudh mandom willæ taghæ, tha burdhæ thet well, ath then enæ personæ skullæ menneskæ søn wordæ Aff mandom, ther guthz fæther søn wor aff gudom, at man skullæ ey kallæ gudh fæther, helder then helliand, søn ath væræ, oc ther aff matthæ stor willelsæ worthæ.

D. Hvi willæ guds søn tolæ pyne oc dædh for oss, medhen han mottæ frælse oss manghe andher lwnde.

M. Gudz søn toldhe eneste aff syn guddom, men hans mandhom wor som eth wyndwæ ther all werdhen lyvser. oc forthi toldhe han hwnger oc tørste oc annen wanske, ther hannum burdæ at tole, oss tyll kendom oc efftersywn. død toldhæ han forty at enghen wor soo craffligh at drawæ mans hwgh tijl gudz elskwg, so som gudz dædh. forty ther med tedæ han hwor hœwelig wel han an oss. elske wy ey hannum thes heller tha giøre wy hannum meget vreth.

D. Medæn gud ære een, hvor mo han santh wære ene alle stede boode i hemmerige oc i iorderige.

M. So som thet ord ieg taler ær sand i-myne ørne oc i theris ørne thet hører,) Saa er then alsommektustæ guth allæ stedæ. Forthi woræ han ey meth allæ the tynggh ther skapthæ æræ, Tha woræ thet vmwælicth at nogher

tynggh matthæ til væræ. forthi sosom enghen tingh voræ til, vthen han haffdhæ *thet* skapt, so maa oc enghen tynggh til væræ, vthen han fester *thet* oc gæmer met syn benedithæ oc nerweryndhæ guddom, at *thet* skal ey wordhæ til alz- [Bl. 47.] -ikkæ.

D. Methen gudh ær allæ stæthæ *meth* syn nathæ, Hwi dæer thaa soo manghæ i dødælik syndh, oc fanghæ aldri nathæ.

M. Gud ær *meth* allæ men, bothæ ondhæ och gothæ, Vthen thogh *meth* ondhæ men anderlundh, forthi han ær *meth* ondhæ men, sosom solens liusen ær *meth* then som blyndher ær, forthi *thet* ær ey solens skild, *thet* thee kunnæ ey see. forthi lathæ sek opp synæ øwen, thaa maa han see j then sammæ stundh. Saa oc allæ thee i dødæligh synder æræ, j then sammæ stundh, the them til gudh wendhæ, tha ær them guthz nathæ til rædhæ.

D. *Thet* ær ouer mæghet vnderstandelsæ ath sporiæ meræ aff gudhdom, gawæ *thet* gudh at iek kunnæ mynnæ *thet* j hauæ mek lert.

M. *Thet* ær ey alt enæ for tyn [Bl. 47. v.] vnderstandelsæ at sporie forthi, Forthi woræ *thet* soo, ath huerth santhkorn ther aa haffs botn ær, Och huer drobæ ther i hafuæth ær varæ then visestæ oc clogæstæ mesteræ ther i paris ær, the kunnæ aldry ey full loueth, och ey full sporth, oc ey full swareth af then almektustæ oc werdiktstæ guddom, Forthi *thet* woræ hœoith ouer allæ theres vnderstandelsæ. Forthy ænglæ i hymmærichæ, fran then tymæ the worthæ først skaptæ oc saa forvthen endhæ, thaa gledæ thee them ydæligæ och hwer stundh i guddoms asyn, at vnderstandhæ hwilken han er, Och the kunnæ tok aldri fullæ- [Bl. 48.] -ligæ vnderstandæ huar mæghet stor han er, och huar kraftegh

hans guddoms dyther ære ath testæ. thok fonghæ the hwer thymæ E foruthen ændhæ oc meræ glæthæ aff hans asyn och E nyy glæthæ. [For thes mere) thee oc hwert meniskæ, ther tydh kommer, ~~testæ och vnderstandhæ~~ aff hans guddoms kraffth oc wold, Thes meræ tees hans wold oc mact at wærnæ. Thes meræ the stundæ ath see hwar wen han ær, Thes venæræ theess han ath wærnæ. Thes meræ the testæ, hwar seeth och dygdælick han ær, thes meræ thees han seeth oc dygdælick at [wære), saa ath aldri fangæ thee full testet hanum oc vnderstandet, hwar mekel han ær, oc hwar seeth oc hwar dygdælick oc hwar lystælic hans guddoms asyn thet ær neer [Bl. 48 v.] ath wærnæ, och testæ hans dygh. forthi wi skulæ thet withæ, ath alt thet ther listælicth ær och wenth ær ath høræ, och thet ther fauert ær ath sec, oc alt thet ther listælicth oc goth ær i testæ oc i smag, thet ær alt aff then almektustæ gudh hans meglæ dydh, ther sæe megel ær ath thet ær vmwælicth, ath skal ey thee thet i allæ tingh, ther han hauer skapt. forthi skulæ withæ, ath enghen tingh ther skapt ær, ath hun ær tyrstæles skapt. Men al tingh ære skaptæ gafnlyghæ, sosom guth hauer teth syn dygh i sommæ meræ oc i sommæ mynnæ, sosom hans williæ ær for mennyskæ gafn skill. Forthi waræ hans dygh oc hans fauerheth oc hans kraft ey serlestes i thee tyngth [Bl. 49.] ther skaptæ ære, Woræ enghen tingh godh oc enghen tingh gafnlygh, enghen tingh fauer oc wen, aff nogher tingh ther skapt ær. Forthi skulæ wi see tiith som thu hører thet thv gledes aff oc lystælicth ær at høræ, æntigh i nogher godh rest æller i annen tingh ther wos [glæder). soo tiith som wi thet see ther listælickt ær och wenth ær, oc wi glædhes aff ath see bothæ i hemmels teghen, soosom ær solen oc manyndh oc andræ plannether, æller i nogher

grødhæ som woxer *hære* paa iordhen, som ær manghæ
 vtagigæ yrther, Eller i mennyskæ feyrindhæ och wenheth, oc
 i andbræ creatur theræ fauerheth, Ther wi hauæ thet
 listælikt ær och wel tæfer *bothæ* i math och i dryk oc
 alt thet ther wel tæwer, Ther wi donæ thet ther goth
 ær [Bl. 49 v.], och wi halnæ thet ther quemt ær och reeth,
 ther wi vether tryfuit visdom æller gothæ sether, Ænthen i
 wos selwæ eller i annen ther thet hauer: Louæ wi then
 almektustæ guth, ther segh telict theer i thee tingh ther
 han hawer skappt. Forthi huat ær menniskæ Annet æn
 muld oc askæ, blandet meth wandh, sosom meniskæ legomæ
 ær, Huat ær thet annet vthen en vren tingh, sosom ær
 thet ther aff all krank och ondh materiæ ær giorth, vthen
 then gothæ gudh tedhæ segh ther i for menisken skild,
 Ath meniskæ skulæ vnderstændæ hans woldh och hans
 fægredh oc hans dydh, i allæ thee tingh ther skaptæ æræ,
 Ath wi skulæ actæ huar mögel æræ, oc huar mögel fauer-
 heth, oc hwar [Bl. 50.] mögel dydh mwonnæ wære i hans
 guddom i hymærigæ, men teligh dydh flydher aff hanum,
 oc i then tingh, ther ær ænctæ annet æn askæ oc mull,
 ther all ween oc listæligh tingh skal til wordhæ, Sydhen
 then sethæ gud han wil syn dydh oc feyrindh ey lengher
 ther i thee. Thænctæ wi thette, thææ skulæ wi wære
 thet wessæ, at wi ey aff (lodæ) at louæ then almektustæ
 gudh, oc takkæ hanum i allæ thee lystæligh tingh, ther
 wi see meth woræ øghen, oc wi høræ meth woræ ørn,
 oc tæffæ meth wor mundh, Thil tess ath wi mathæ soo
 tyænæ hanum meth woræ fem syn hære i werdhen, ath
 wi mathæ werdighæ wordhæ ath see oc høræ hanum, oc
 tæffæ hanum hwar seth, oc hwar dydæligh, oc hwar lystæ-
 ligh han ær ath wære meth i hymmærigæ, Methen han
 teer sek i [Bl. 50 v.] teligh i thet ther askæ ær oc iord, ther

thu trodher vnder tynæ fother heræ i werdhen. Forthi herdæ thu spordh aff then meniska, ther visist voræ oc venest oc mektust oc listeligh woræ oc aff stoor slecch, oc koninghæ righæ hadhæ, www.littool.com.cn Thu stundhætæ meghef ath see hannum oc væræ meth hannum. Huar meghef heldher skulæ wi stundhæ ath væræ meth hannum ther i uer (all) hymæ-righæ oc al ierdrighæ fulleth er meth hans dygh oc æræ. That gyuæ oss then (herræ) ther ick mynæ talæ meth burdæ, Oc ick ath thennæ synnæ myn talæ ændhæ wel, *iherus christus, Amen.*

III. [Bl. 72.]

D. Mæthen i hauæ mek saut aff thæn alzwoldu gudh, ther skapær ær, syær mek, mæstæræ, **aff the tingh ther skapæt æræ.**

M. gudh skop all verdæn j syæx dauæ, oc thæn sywendæ dagh tha-huiltæs han, saa at han engæn kyns skop.

D. huat skop gudh thæn færstæ dagh.

M. thæn dagh skop han firæ handæ tingh. that skriuæs at han tha skop hemæl oc iordh. thæn hemæl vnderstandæs thæn hemæl meth, ther ær ouær stiernæ hemellæn, ther *iherus christus* ær i meth syn mandom. thæn skop han ful meth lucifer oc andræ ænglæ i thæn sammæ stund. Mæt jordæn vnderstandæs thæn æffinæ, ther the firæ elementa skuldæ aff vordæ, so som ær iordh oc [Bl. 72 v.] vatn, væder, oc eeld. thissæ firæ voræ allæ saman blandæt. hæræ ouær færtæs guz veliæ, so som

eñ guldsmeth hauer eth stykkæ guld foræ segh, oc tænkær huor væn tingh han vil thær aff geræ, forti syæs thæt at han skop først hemæl ok iordh, oc then sammæ dagh skop han oc eth sauerth lywsa øster, so som ær daw gryn, at thæt motæ tess thær tha vor skapat. thæn sammæ dagh skop han oc timæn, thær allæ tingh thær han vildæ skapæ skullæ mæth standæ oc forgongæ, so som hans veliæ ær.

D. huat skop gut then annæn daw.

M. thæn hemel thær stiernær æræ i fæstæ, oc thæt ær then ouærstæ hemæl [nest then hemæl] thær ihesus christus ær sælff aa mæth sin mandom: forti the æræ allæ sammæn tolf hemlæ, oc thæn hemæl, manæn ær a fæst, han ær næderst, oc sydæn [Bl. 73.] ær i mælæm huer hemæl om lanct so som ær fra iordæn oc til maanæn.

D. huat skop gud thæn tredyæ dagh.

M. thæn daw skildæ han at vatn oc iordæn oc allæ firæ elemænta, so at iordæn tactæs ouænbaræ mæth vænæ yrtær oc gredæ, oc vatnnæt skypædæs i sit lau, so at thæt gongær om al iordæn, oc om kringh vatnnæt gongær vætæræth, om kringh vædæræt gongær eeldæn allæ vegnæ; oc naar op til manæns hemel.

D. huat skop gud thæn fiærdæ daw.

M. tha skop han sol oc monæ oc allæ stiernær oc allæ planetær.

D. huat skop gud thæn fæmtæ dagh.

M. tha skop han fulæ i vædæræt at væræ oc fyskæ i vatnnæt.

D. huat skop gud tæn siætæ dagh.

M. tha skop han allæ dyr oc [Bl. 73 v.] andræ creaturæ thær aa iordæn skal væræ, oc sydæn alt vor skapat, tha skop han adam vdæn parædiis, oc færdæ hanum saa in i parædiis, oc loth ledæ foræ hanum allæ handæ fuglæ

oc dyur thær til væræ, oc han gaff tom allæ saman naffn a hebreske mal, so som the skullæ hadæ cuiznæligh.

D. huat vor til ferra æn verdæn vor skapæt.

M. æntæ kyns vor til annæt æn gudh alzwoldu fyllæ mæth hans guddom.

D. huilkæ lund skop gud verdæn. hadæ han nogher medæ, so som mænnæskæ hauær foræ syn gærningæ.

M. han hadæ engæn medæ, forti at so som vi læsæ aff, at han sadæ eth ordh, oc alt vor til, thær han vildæ hauæ giort.

D. foræ huat (sach) skop han verdæn.

M. forti at han vildæ the hans godæ vold oc hans snillæ ok dyghyt i the tingh thær han vildæ ^[Bl. 74.] skapæ.

D. huor længæ vor lucifer i hemærigh.

M. æn halff timæ aff en daw, oc daven ær skyfft i tolf timæ, rægnæ tha sælff huor længæ thæt vor.

D. hwi fiældh han tædæn oc til heluedes.

M. forti at gud hadæ skapæt hanum so væn, oc sa clogh for andræ ænglæ, at han togh at heumodæs thær aff, oc sadæ at han vildæ væræ lik veth gud sælff, oc i than sammæ stund fiæld han nedær til heluedes, oc allæ the, thær mæth hanum hulæ, oc victæ theræ low fra gudh.

D. huar manæ ænglæ fyulæ mæth hanum.

M. thy æræ ti ænglæ kor, oc tæ tindæ deel fiæll neder aff allæ ænglæ koor.

D. skop gud tom, mædæn han vestæ at the skullæ fallæ.

M. ath the vtvoldæ ænglæ skullæ fæstæs theræ mæth. forti tæ timæ the sowæ, huær iæmmærlegh ^[Bl. 74. v.] han foor, forti han sadæ segh mot gud, tha bundæ the tom sâa stædelegæ til gudh, at the mwæ aldæ aff hans ælsku vighæ.

D. hwy mwæ ey diæfflæ frælsæs aff theræs pinæ.

M. forti at so som ænghæn var i sagh, *thæt* the tith komæ, vdæn the sæluæ, saa mo oc engæn voldæ, *thæt* the tædæn komæ, vdæn the bædræ tøm sæluæ, oc *thæt* geræ the aldæ, for thyræ (ho)mood skild, forti komæ the aldæ tædæn tith kommær.

D. huilkæ tith skop gud beluedæ.

M. i thæn sammæ stund diæfflæn fiell nedær aff hemerigæ.

[**D.** Huar er helvide.

M. Helvide ær vnder iorden oc *thæt* ær *thæt* nederste helwijde oc ther er engen lœsen).

D. æræ fleræ heluedæ til en eeth.

M. tre æræ thy stædæ thær mænnæskæ nw skal plauæs i. forti eet ær *thæt* iek athæns aff sadæ. Annæth ær *thæt*, thær vkresten bœrn til kommær, oc thær er engæn lœsæn, vdæn thær ær ^[Bl. 75.] engæn pinæ andæn æn the mwæ ey see gutz asyn. Threthiæ ær skæræs eeld oc thæræ er lœsæn.

D. huaræ ær skæræs eeld.

M. A byærgh, oc i haff, oc i vædær, oc i manieæ andræ stædæ hæræ i iœrdærigæ.

D. ær *thæt* nædærstæ heluedæ dyghært stort.

M. *thæt* scriuæs, at *thæt* ær saa vit oc saa diypt, at thæs vidæ veth engæn vdæn guth enæ, oc the sæluæ siælæ, tith komæ, the songæ aldæ fundæt botnæn, oc forti ær *thæt* vfillælegh.

D. huaræ vor euæ skapæt.

M. then timæ adam soff i paradiis, tha togh vor herræ eth reffben aff adams venstræ sydæ, oc skop thær aff thæn venæstæ quinnæ, thær adam vildæ see.

D. hadæ the clæder at skyulæs *mæth*, ællær the gingæ negnæ i paradiis, adam oc euæ.

M. the voræ aldelaß [Bl. 75 v.] neghnæ, bodæ sam oc sæ; forti tom skamedæs ey meræ at see huer annan heme-
ligh, æn vi skamæs nw vedher at see huer andæns hendær,
til thæs at the brudæ gutz buth, tha skamedes tom saa
veth annæn, at the tordæ æy tees, ferræ æn the brudæ
kostæ oc skyuldæ tom mæth.

D. huar kom thæt til at the brudæ gutz buth.

M. diæfflæn kom seg i een hughorm, ok talædæ til
euzæ, ok spordæ, hwi gud forbæth tom, at the motæ ey
ædæ aff thæt enæ træ. tha sadæ euzæ: thæt ær nadælich,
forti at vi æy dæ. tha swarædæ hughormæn: ikkæ ær thæt
saa, forti festæ i sædæ thær aff, tha vordæ i so som gud
ær, at i vidæ bodæ ont oc goth. oc sydæn fik hun saa
dygær astundh, at sædæ thæn fruct, at hun gath thæt ey
ladæt, at hun skullæ thær aff æy sædæ, som hennæ totæ,
forti hun vildæ [Bl. 76.] gernæ dyghært (oc mægheit) vidæ.
oc thær aff kom thæt at quinnæ [ære] dyghært frittæ sommæ
om the saghæ, the naghæt aff frægne.

D. huar sich hun aff fructæn.

M. hughormæn foor op at træst, oc fik hennæt aff,
ok hun beth aff, oc gaff sydæn mannæn at sædæ mæth segh.

D. hwi swegh diæfflæn tom.

M. for auænd skild, at hær vildæ hindræ tom, saa
tha at the oc ey thæræ affkommæ skuldæ kommæ til thæn
glædæ, thær han hadæ ferræ sælff, forti hær hugdæ at gud
skullæ aldræ forladæ tom syndæn, oc skullæ saa for vdæn
ændæ væræ i thæn sammæ pinæ, hær vor sælff.

D. hwi frestædæ hær hældær oc talædæ ferræ til
euzæ, æn til adam.

M. forti at hær vestæ væll, at hun vor skyudæræ til
at swygæ æn mannæn.

D. [M. 76 v.] mæn diæfflæn vestæ thæt om hennæ, veth han oc dyghært om mænæskæ skypælsæ.

M. aff ænglæ naturæ, thær the hauæ, tha hauæ diæfflæ dyghært vith, æn tha vidæ the ey manz. hw meræ æn the see mænæskæ være skypæt til syndær A hans ledæ oc aff hans sedæ, oc thær æfter frester han mænæskæ, so som han giordæ veth eua.

D. vidæ diæfflæ nogæt aff the tingh, vordæ skal.

M. ikkæ meræ æn gud ladær tom særlægh vidæ.

D. hwi togh gud æy fra diæfflæn, thær han fiell, hans vith oc hans raskhedh oc hans mack, mæden han vildæ ikkæ annat æn ont.

M. thæt han kan oc mo, thæt ær foræ godæ mæn thæræ prouæs at thæræ læn skal eghæs thær mæth oc thæt ær hanum sælff til fordømælsæ, forti tess meræ han kan [M. 77.] oc veth, oc thes minnæ han hauær gaffn thær aff, thes meræ ær hans skam foræ gud, ok hans eghæn dræuælsæ huer daw.

D. vidæ godæ ænglæ thæt the velæ vidæ.

M. the hauæ soo dyghært aff gutz asyn, thær the hans ænledæ see, tha see the alt thæt thær skapæt ær, thæt the velæ see, so som vi see noget tingh i en speyæl.

D. huilkæ lundæ æræ gutz ænglæ skaptæ.

M. i lyghen æfter gudh, so som eth vox krystæs i eth inciglæ, forti at the æræ eth leuændæ oc andælecth lyusæn.

D. vidæ ænglæ allæ ligæ meghæt.

M. æy, forti at sommæ æræ nærræ gutz asyn, oc sommæ fiærræ, e thes nærræ the æræ hanum, tess meræ vidæ the. soo at huert mænæskæ til hemærigz kommær soo oc diæfflæ. foræ thes nærræ the voræ gutz asyn i hemerigæ [M. 77 v.] thær fyullæ (nyter), this klogæræ æræ

the nw, oc thiss meræ pinæ hauæ the, at the vilde æy thæn nadæ netæ. forti æræ the fræmerstæ diaëflæ i thæt næderstæ heluedæ, oc the andræ i thæt merkæ vædær, ouen voss ær, oc hauæ theæ pinæ theæ.

D. æræ nogræ diaëflæ heræ a iordæn, mædæn the frestæ mænæskæ so tith.

M. huerth mænæskæ hauær en ondh † ænghæl, thær hanum stirkær til godæ.

D. huar aff kommæ pugæ, thær mangæ stædæ æræ.

M. thæt ær ikkæ annæt æn the diaëflæ i thæt merkæ vædær æræ, the tagæ legæmæth aff vrent vædær, forti the kunnæ æy dyghær kloch skaff.

D. huar aff ær mænæskæ legæmæ giort.

M. aff firæ elementæ, forti at kethæt ær aff iordæn, blodæt ær aff vatnæt, [Bl. 78.] andæn ær aff væthæret, oc bedæn aff eeldæn.

D. huar aff ær mænæskæ siæl giort.

M. aff æntæ, forti i thæn sammæ stundh, thær legæmæt ær til, tha skabær gud siælæn aff æntæ oc sænder i legæmæt.

D. veth mænæskæ siæl nogæt, thær hun kommær først i mænæskæt.

M. aff sin naturæ veth siælæn oc ær cloch i eeth ny fød barn, so som i en fœr man. æn forti legæmæt ær krant, tha kan siællæn æy nyttæ sin konst, so som ængæn ær so godh gærningz man, at hæz kan nyttæ sin konst vdæn anbutth.

D. huarleth ær mænæskæ siæl skæpæt.

M. hun ær skæpæt [i] lign æfter gudh sælff, forti ath sœ som fadær oc sœn ok thæn hæliandh ær een gud, so ær oc mænæskæ aminnælsæ, veliæ oc vnderstandelsæ [Bl. 78 v.]

D. hwar ær manzans syæl i hanum.

M. siælsæns sædæ ær i manzans hiertæ bloth, so at hun fyllær alt hans legæmæ.

D. ær siælæn so stor som legæmæt ær, mædæn hun ær allæ stædæ i mænæskæ legæmæ.

M. siælæn ær allæ stædæ i manz legæmæ *mæth* sin makt oc dygt. Æn førstæ hun *kommær* tædæn, tha ær hun ren oc soo cleyn aff naturæ, at hun fyllær ænctæ rum, æy ær *thæt* soo lidæn stæt, ferræ hun *kommær* til hennæ legæmæ igen.

D. mwæ mæn see siælæn.

M. ængæn legæmælegh tingh ma hennæ halnæ ællær see, vdæn gud vil nogær mænæskæ *thæt* the særlegh, foræ hennæ renæ naturæ.

D. mædæn mænæskæ siæl ær saa ren aff sin naturæ, iek vndær, at gud skop manz legæmæ aff soo krant matiriæ, som iordæn ær.

M. *thæt* giordæ gudh diæfflæn [Bl. 79.] til skam, at mænæskæ legæmæ, *thær* so krant matiriæ ær, skal *kommæ* til høgleg hæ æræ, *thær* han motæ hauæ, oc kan nw aldæ fongæ, foræ hans eyæn skil.

D. huor foræ looth gud mannæn for vindæs aff diæfflæn i parædiis.

M. *thæt* giordæ gud for thæn mekælæ miscuæd oc nadæ, han vildæ sydæn the foræ mænæskæ.

D. hwi ladær gud diæflæ frestæ mænæskæ dawlegæ mædæn han veth, at manigæ for vinnæs aff diæflæ, oc dæe i syndær oc fongæ aldæ nodæ.

M. *thæt* gær gud foræ godæ mænæz skild, forti at ængæn fongær syghær, vdæn han stridæs, so kan oc engæn fongæ krunæ i hemerigæ, for *thæt* han wæl gær, vdæn han

stridar 3 moth ont. forti ma oen man ikkæ illæ geræ, tiss mynnæ ær hans gærningh verth, vðæn han hauær fræls veliæ oc mo illæ geræ oc stirkæs til [Bl. 79 v.] illæ at geræ; so som mænæskæ stirkæs aff diefflæn, aff hans legamæ oc verdæn, oc stor a moth, oc ger hældær [wel]; tha æræ hans godgærninghær tess meræ oc meræ lön værth foræ gudh.

D. huar foræ skop gudh the dyur, thær mænæskæ hauær ængæn gaffn aff, mædæn alt ær tho skapæt foræ mænæskæ skild, so som scriuæt ær.

M. alt thæt thær skapæt ær, bodæ dyur oc andræ creatur, voræ mænæskæ til hersommæ oc til veliæ, som nw æræ tammæ dyur. vðæn i thæn sammæ stundh hæ syndær giordæ, tha vordæ the minztæ creaturæ oc the mæstæ vhorsemælegh. the minztæ creaturæ som ær fluæt oc edærkoppæ oc miræ oc teligh smo tingh, thær mænæskæ geræ vro, at han skal ydmywgæ seg sælff thær aff, oc tænkæ huar lith han maa segh selff, mædæn the mæwæ hanum teligh vro geræ, oc saa [Bl. 80.] twingæ, at han seg ey foræ tem væriæ maa. The mæstæ dyur, so som ær læwær oc fiilæ oc biernæ oc andræ creaturæ, thær grummæ æræ aff naturæ, the æræ hanum aa mot til ræstlæ, at han skal thæn awæ hauæ, til plech foræ sinæ syndær.

D. skop gud allæ handæ dyur oc ormæ, thær til æræ.

M. allæ handæ tingh, thær naturlegh fødæs aff annat, thæt skaptæ han. vðæn tingh, thær allæs aff ræthæ oc ænnæn vrenztlæ, so som ær manigæ handæ ormæ, tem skop hæ æy, oc ængæn tingh, thær aff iordæn voxær, skop gud i parædfis, thær mænæskæ ær til hindær oc ængæn nyttæ, forti at the voxæ sidæn, mannæn til mædæ foræ syndær.

D. hwi lyddæ adam euæ soo dyghært a moth gud.

M. forti huz vor skapæt aff hans legæmæ, forti ælstæ han hennæ so som sit eyæt legæmæ. forti vor thæt æy. [Bl. 80 v.] vndær at han lyddæ hennæ dyghært ath.

D. huar længæ voræ the i parædiis.

M. syw timæ aff een daw, thæt ær a the modæ so som ær fra mith foræ noon [timæ dags oc til mit efter noon).

D. hwi æy længær.

M. forti at i tæn sammæ stund quinnæ vor skapæt, oc diæffælan hadæ seth hennæ, syden tha frestædæ han hennæ mæth syndær.

D. vor thæt stoor synd at ædæ aff eeth æplæ, at mannæn vor forti kast aff parædiis.

M. thæt vor stor synd at geræ mot gutz budh, forti lath som thu stødæ foræ gud, oc noghær man badæ tegh, at thu skullæ see til bagæ, ællær all værdæn skullæ forfaræs, oc gud for budæ tek thæt, at thu skullæ æy see tek til bagæ, skullæ thu tha manzæns veliæ geræ, oc gutz buth for smo. thæt burdæ æy til.

D. vor adam oc euæ skapæt i stor voxt.

M. the voræ skapæt [til) vox oc vith oc a tryf- [Bl. 81.] -næt, som the hadæ væræt træthyuæ vinthær gamlæ.

D. huaræ skullæ theræ leffnæt hauæ væræt i parædiis, om the hadæ længær theræ væræt.

M. the skullæ hauæ leuæt thæræ vdæn all sorigh, oc væræt iordærighs herræ, oc fonghæt børn huert æfter annæt, thær hemerigæ skullæ hauæ fyllæt, oc syden vdæn dædæn huær i sin stæd høgæs op til hemærigæ, førstæ gud vildæ at the skullæ ey længær leuæt.

D. huat hadæs the syden at, thær the hadæ for brudæt tem om mot gudz buth.

M. thæn sammæ stund, thær the hadæ syndær giorth, tha kendæs the vedær huat the giort, oc skamædæs so saræ, at the skyuldæ tøm i eet træ, thær fult vor *mæth* læoff, oc tordæ æy tees foræ vor herræ, thær han talædæ at tøm.

D. huat sadæ vor herræ tha til tøm.

M. vi læsæ [Bl. 81 v.] aff, at vors herræ rest kom *mæth* eeth fauært vädær æfter medauæn, oc sadæ soo: adam huaræ estu. so som han vildæ syæ: see nw, huilkæn thu nw æst. tha swarædæ adam: herræ, iek herdæ tin rest, oc iek rædæs, foræ thi iek vor nøghæn. Tha sadæ vor herræ: huat ouænberædæ, thæt thu vost nøghæn, vðæn tin eien daræskap, at thu ost aff thæt træ, thær iek for bedh tegh at ædæ aff. Tha sworædæ adam: thæn quinnæ, thu gafft mek til compæn, huæ gaff mek at ædæ, oc iek aat thær aff.

D. huat sadæ vor herræ tha til euæ.

M. han spordæ, hwi hun so giordæ. tha sadæ huæ at hughormæn swegh hænne.

D. huat sadæ han tha til hugormæn.

M. han forbanædæ hugormæn i thæn sammæ stund, oc sadæ: forti at thu thæt giordæ, tha skal thu [Bl. 82.] væræ forbannæt i bland allæ the creaturæ, thær i ierdæ-righæ æræ. hæræ æfter skal thu krypæ a tith bryst, forti at so som vi læsæ at hugormæn gingæ ferræ rætæ, so som mænæskæ. oc sidæn sadæ vor herræ: iek gier vuenscap i mællæn tegh oc hennæ, oc alt thæt aff edær fødæs.

D. huat vuenscap ær meræ i mællæm hugormæn oc mænæskæ, æn i mællæm hugormæ oc andræ creaturæ, forti at han slar oc stingær fææ oc annæt thæt han ouær maa.

M. thu skalt thæt vidæ at so som naturlegh auænd ær i mællæm hundæ oc vlfwæ, so ær oc mællæm mænæskæ oc hugormæn naturlegh auænd. oc ær mænæskæ nøghæt

so som adam vor i parædiis foræ syndær, tha flyr han for mænæskæ, om han kan veth kommæ. vðæn ær han klæd, tha raghær han a mannæn, om [Bl. 82 v.] han seech noghær æffnæ hauæ.

www.libtool.com.cn

D. huat sadæ vor herræ sydæn til tem.

M. sidæn talædæ han til eusæ oc sadæ: forti at thu tættæ giordæ, tha skal iek teg skypa manighfold krankhæd a tith legæmæ, oc thu skalt fædæ bærn *mæth* mæghæt ve,

D. talædæ vor herræ meræ til adam.

M. thær han hadæ talæt til eusæ, tha sadæ han til adam: forti thu lydæ tin hustruæ ordh oc hennæ røst, tha skal iordæn væræ forbannæt for thin gærningh. hun skal giuæ aff segh tornæ oc tiztlæ, oc skalt tu hauæ tit brøth *mæth* mæghæl mædæ oc mæghæl swet, allæ tinæ dauæ.

D. huat giordæ vor herræ sydæn vet tem.

M. sydæn han hadæ so saut til adam, tha giordæ han tem huær sin skyn kiortæl aff dæt fææ thæræ skyn, oc lot tem saa kastæ vth aff parædiis til thæn sammæ stæd thær adam [Bl. 83.] vor først skapæt.

D. huat hadæs tem sydæn at, thær the aff parædiis voræ komnæ.

M. the leffidæ sydæn *mæth* sorgh oc drøuælsæ, sa at vi læsæ æy aff the bærn, the sammæn fingæ, ferræ æn the voræ fæmtæn vintær gamlæ. fra thæt the kommæ aff parædis, tha vor kayn fæd oc hans syster calmana, oc sydæn fingæ the æy bærn, thæt vi ouænbarlegæ aff læsæ, ferræ æn andræ fæmtæn vintær voræ for gangæn. tha fædæs abel oc hans syster delbora.

D. huat idræt tok kayn oc abel tem først til adh seluæ.

M. vi læsæ aff, at kayn tok ath æriæ oc so, som thæn thær vildæ omgangæ segh *mæth* aghær oc vor aghær

karll. oc abel tog segh til at gemæ fæ oc om gik segh thær mæth oc thær aff rees dysr skyælnæt i mællæn tøm, at kayn drap abel ^[Bl. 83 v.].

D. huar aff kom thæt, oc huar aff burdæs theræ vsæthælsæ.

M. vi læsæ aff, at the skullæ offræ theræ offær, tha offrædæ kayn aff thæt ondæstæ korn, thær han hadæ, oc abel offrædæ aff thæt bæstæ fæ oc thæt fedæstæ, thær gud gaff hanum. oc forti han offrædæ aff thæt, thær goth vor, tha soo vor herræ thæt, oc loth eeld kommæ nedær aff hëmerigæ, oc brændæ thæt, til at tegnæ at thæt vor hanum takælich, thæt han offrædæ. ok forti gik hanum gafflich, alt thæt han hadæ. vdæn forti at cayn offrædæ thæt thær ont vor, tha actædæ gud thæt æntæ, oc theræ aff fik cayn soo stor suænd til brodærin, at een daw, som the voræ gongænæ a mark bodæ, tha drap han hanum.

D. hæffndæ vor herræ thæt saræ.

M. ia, soo saræ at han ^[Bl. 84.] tha forbannædæ hanum, oc iordæn tha annæn sinnæ, oc gaff hanum houæth skæluelsæ, til thæt at man skuldæ hanum kænne foræ annæt falk.

D. huat hadæs adam tha at oc eue.

M. for thæt skedæ tha syrgædæ the soo, oc grædæ so i hundrædæ vintær, at the aldræ samæn vildæ kommæ, ferræ æn vors herræ ængæl bot tøm thæt, oc tha fingæ the en søn, hedær sæt, oc aff hans slæt fødæs ihesus christus, forti at han vildæ æy fødæs aff mandrapærs slæt, oc forti forforæs the allæ samæn mæth noes slech.

D. huat slæt vort sidæn aff sæt.

M. sæt fik sydæn en søn, heth enos. aff hanum fødæs sydæn cainan. aff hanum fødæs sydæn malaleel. aff malaleel fødæs sydæn iaræt. aff iaræt fødæs enoc, oc

han vor tæen færstæ [Bl. 84 v.] man, thær boghstauæ til fan, oc begær skreff, oc leffidæ so wæl for gudh, at en daw, so som han stot a æn mark, tha togh vor herræ hanum, oc færdæ hanum op til parædiis, oc skal thær wære mæth hælæ prophetæ, til antæ krystæn vordær til.

D. fæddæs æy falk aff tæen enoc.

M. færræ æn han bort vor tagæn, tha fædæs matusale, oc vor thæn ælztæ man, thær i wærdæn hauær wæret, forti han leffidæ ni hundrædæ vintær oc thræthyæ oc ni vintær. thænæ matusale hadæ een sөн heth lamæt, oc aff hanum fædæs noe, thær arkæn giordæ, oc han vor tiunæ mannæ fra adam.

D. huar lengæ leffidæ adam.

M. han leffidæ ni hundrædæ vintær oc thu aar oc thræthyæ, alt til enoc vor tagæn op til parædiis, oc tha dædæ han, oc vor ioræt i tæen sammæ stæd i ebron, thær han vor skapæt.

D. fædæs æy falk aff abel, fæ han vor dræpæt.

M. aff [Bl. 85.] hanum fædæs ængæn, forti at han vor dræpæn thær han vor thræthyæ vintær gamæl.

D. fingæ cayn ok hans hustræe nogær bærn, færræ æn the dædæ, oc huat læs man aff tæem, sydæn the flythæ.

M. aff hanum fædæs en sөн, heeth enoc, oc forti at falkæt vordæ dyærth til, tha rædæs han for brodæræns dæth, oc looth byggæ æn mægæl stad, forti at han vor tæen færstæ, thær kæpstædh mæth muræ, han vor oc tæen færstæ, thær markæ skæl giordæ mællæm falkæt, oc for færst mæth thæt surskap, at noghær tingh skuldæ wæyæs, so som ær mæth pund oc modæ, som mæth skæppæ gers. oc for mæth roff. oc andræ ondgærningær, thæt mæstæ han motæ, til thæs at lamæt, thær siætæ mannæ vor i burdh veth hanum, skyæth hanum i hiæl, forti at han vor tæen færstæ bueman,

thær vi aff læsæ. [Bl. 85 v.] tæn sammæ lamæt vor ond for gudd *mæth* sin leffnæt, forti han vor tæn førstæ, thær mot gutz budh hadæ to hustruær sænz i hoor, oc forti fik han til syndæ gæld thæt at han vor blind, oc vor tæn førstæ thær, blind vor, oc syden so som skryuæs aff at hans hustruær bordæ hannum til dødæ.

D. fingæ the hustruær nogræ bœrn veth hannuæ, ferræ æn han dødæ.

M. æn hans hustruæ heth ada, oc annæn sellæ. tha fødæ ada en søn, heeth iabel, ok han vor tæn førstæ, thær skyul ferdæ *mæth* segh a markæn, so som ær harthyældh. oc han motæ lonth faræ *mæth* sith sææ, oc skyulæs foræ ræng oc for sne. oc hans brodær heeth tubal, han vor tæn førstæ thær sangh, oc vææn legh i fedelæ oc i oruær, oc vænæ visær hauær funnæt. Sellæ fik æn søn, heth tubalcayn, oc han vor tæn førstæ smeth, thær smedæ vaupn oc annæn tingh, thær man [Bl. 86.] kunnæ smeddæ, bodæ aff iern oc stol oc annæn malm. hans sestær hedh noema, oc hux vor thæn førstæ thær konst fan til at væuæ.

D. syær mek, mæstæræ, hwi vor herræ loth al værdæn forfæræs *mæth* flodæn.

M. thæn timæ thær nœc vor fæmbundrædæ vintær gamæl, tha fødæ hans hustruæ tre sœnær. en heth sem, annæn cam, oc tredyæ iafæth. oc forti at falkæt ver dyghært til, tha vort syndæn megæl. forti at so som vi læsæ aff at thæt falk at sæth vor comæt, thæt com i hionæt *mæth* the quinnæ, thær aff cains slæch voræ, oc forti thær vor een ond græn i, tha fødæs thær so ondh falk aff, so som iedær voræ, oc annæt falk, thær ikkæ actædæ om gud, oc leffidæ so værdælegh, bodæ *mæth* kethzæns syndær oc andræ gær-

ninghær, thær vquæmt ær ouænbarlegh aff at syæ, at ^[Bl. 86 v.] vor herræ sadæ til noe: mek træier at iék hauær giort mænnæskæ i ierdærigh at væræ. ok sydæn bæt vor herræ noe at skullæ göræ een ark, thær skullæ væræ meræ æn tryhundræt fiæt langh, ok meræ æn haltredie sinnæ tyuæ fiæt breth, oc tratyuæ fiæt hew. thær arkæn vor giort, tha lot vor herræ kommæ til arkæn *mæth* ænglæ tiænæstæ aff allæ the creaturæ, thær skapæt voræ, syw oc syu aff the creaturæ, thær mænnæskæ ma aff ædæ oc renæ æræ aff theræ naturæ., oc sydæn to ok to maghæ aff the creaturæ, thær vrenæ æræ aff naturæ.

D. huar manigæ falk [war i arken).

M. the voræ otæ.

D. hoo voræ the.

M. noe oc hans husfruæ, oc hans thre sønnær, oc theræ hustruær.

D. huar længæ ^[Bl. 87.] voræ the i arkæn.

M. the kommæ i arkæn først i maymonæt, oc tha togh *thæt* at regnæ ferythyæ dauæ oc ferythyuæ netær, so at *thæt* lot aldæ aff at ræghnæ, oc sydæn floth arkæn *mæth* tøm i feryæthyuæ dauæ oc hundrædæ, at the aldæ hwiltæs, ferræ æn tha stædæs arken A eet byærg i eth land, heet armenia. tær voræ the i ferythyuæ dauæ, tha loth han vth æn raffu aff arkæn, oc han fyæll a azæ, oc kom æy i geen. tha loth han vth en duæ, oc hun kom i geen oc bodæ ænkyns afftær. sywendæ dagh lot han igeen æn duæ vth, ok hun kom igeen om afftænæn, oc ferdæ *mæth* sech een oliuæ quest i sin mvn. thær æffter æn sæntær loth han yth oc een duæ, oc hun kom æy i gen. tha vor *thæt* mvæn ^[Bl. 87 v.] gongæt eeth aar, sidæn the kommæ i arkæn. Tha beth vor herræ tøm vth at gongæ oc sighnæ tøm oc allæ creaturæ. oc forti at the voræ ræddæ for flodæn, oc annæn gutz plauæ, tha glædæ vor herræ tøm:

fredh skal væræ i mællæn megh oc mænnæskæ, oc til sælæns tegn skal iek sætæ myn buæ i skyæn.

D. huat buæ ær thæn.

M. thæt ær rægn buæn, thær hauær grøn lyth oc bloa. thæt hauær han aff vatnnæt, til thæt at teghnæ, at al værdæn for fors mæth flodæn, oc thæn dom ær for gangæn. hæz hauær oc røth lyth, thæt at tegnæ, at domæn, æn skal kommæ hæræ æftær, kommær mæth eeld, oc so som vi læsæ aff at han skal æy tees i the firætigh aar næst komær foræ domædagh.

D. huar høth gik flodæn.

M. vi læsæ aff at flodæn gik ferytiuæ alnæ [Bl. 88.] ouær the hœuæstæ byærgh, thær i værdæn vor.

D. huat haftæs noe sydæn ath.

M. forti at iordæns grødæ vor tha dyær for gongæn, tha louædæ vor herræ tøm at ædæ kyøth mat [forti engen man odh kyøth mat) ferræ æn flodæn kom, forti at allæ handæ fruct, thær a iordæn grodæ, voræ tha so kraftægæ, at man motæ væll fødæs thær aff, oc ædæ thæt tha som kyøth mat. oc forti at iordæns grødæ var tha mœghæt for gongæn, tha ladæ noe seg til at æryæ iordæn, oc giordæ først vin gordh, thær man aff læs, at han drak aff vinæt, tha vor han so drukkæn, at han vor til at sofueæ, oc laa hemelich i sit hærberæ, thær iek vil æy ouænbarlich aff skrivæ. tha vor hans søn thæt fœr voræ, at han saa laa. tha spothædæ han faræn, oc bath hans brødæ, at the skullæ in [Bl. 88 v.] gonghæ oc see huar hæz laa. vdæn forti at the voræ bodæ hœuæskæt, tha taghæ the bodæ eeth clædæ oc gingæ bagh længæs til hanum, oc huldæ hanum. hæræ tees thæt at mannæn hadæ aldæ æn tha fongæt nogær klædær. tha vor værdæn meræ æn thu tusændæ vintær gamell. Sydæn thær noe han vognædæ aff søffnæn, tha vndær støth hæz, huat tha

vor giorth. tha forbanædæ han. alt thæt aff cam skuldæ
fødæs, oc signæ japhet oc sem, oc alt thæt aff tom fødæs
skuldæ. oc sidæn læsæ vi antæ mærkælegh tingh aff noes
gærningh, forræ æn han dodæ.

D. huar længæ leffdæ han.

M. han leffdæ i hundrædæ oc halfhredyæ sinæ thinnæ aar.

D. hwi leffdæ falkæt tha so længæ, oc æy sidæn.

M. at so som aff læsæs, the fryctædæ tom tha visdom
oc dyært thel guz looff, oc ængæn surskaff, som falkæt
sydæn giordæ. forti thæt ældær ^[Bl. 89.] eeth mænnæskæ dyært,
hoo thær mæth faar.

D. hadæ noe (fleræ) sønnær æn tre.

M. han hadæ firæ sønnær, tæn fiærdæ fik han efter
flodæn, ok heth jonitus, oc han vor tæn færstæ, thær const
fan til stiærnæ gongh oc hemels tegn at vidæ.

D. huat idræt togæ noes sønnær tom sydæn til,
thær han vor det.

M. vi thæt læsæ, at thær noe han leffdæ, tha hadæ
hans tre sønnær, sem oc cam oc iaphæt, sexsinnæ tiuæ
trefinnæ men, thær thæræ sønnær voræ, vdæn børn oc dæter
thær the hadæ. oc sydæn faræn vor deth, noe, tha skildæs
hans tre sønnær at mæth thæræ børn, oc foræ so huer sin
stæt i værdæn, oc aff tom fødæs al værdæn til falk.

D. huar skildæs the at til landæ law.

M. forti at the voræ tre brædræ, tha skildæs all
værdæn at i tre ledær. een lot hedær affrica, oc annær
^[Bl. 89 v.] asia, oc thæn thredyæ Æuropa. affrica ær sønderst
i værdæn, oc thæt kom aff noes mæth hans ælztæ søn,
thær heth cam. oc han vor ondæst, forti at han spotædæ
sin fadær, thær negæn vor, til thæt at tegnæ, at thæt falk
skultæ kommæ aff hanum, thær ihesus christus skullæ
spottæ, thær han skullæ hængæ negæn for voss a korsæt,

so som the syden giordæ. Asiæ ær østærst i værdæn oc thet burdæs aff noes hams myæthlæstæ søn, thær heth sem. Europa ær romæ rigæ, oc alt thet thær nordæn ær oc vester ær fra romæ, oc thet ær reth cristændomæn, forti thet æ com aff iapheth, thær noes ynstæ søn vor, ok forti ær cristændomæn thæn mynstæ deel aff værdæn.

D. huar ær iordæn skapæt.

M. iordæn ær trindh so sum eet ægh, oc om krin iordæn ær falk allæ vey-^[Bl. 90.]-næ, so at sommæ stædæ A iordæn vændær falkæt theræ fødær til voræ sydær, oc sommæ stædæ a iordæn vendæ the theræ fødær twært om mot voræ so som vi læsæ aff.

D. huar mæth ær iordæn fæst, at hun æy roræs.

M. iordæn ær mæth ængenkyns fæst, vdæn mæth gutz vold. forti at hun flødær i vatnæt, so som en blomæ i eeth ægh. forti at vatnæt gor saa mægheit omkrin iordæn, at hoo thær væræ hæth opæ i væthæræt, hanum totæ iordæn æy bredæræ væræ æn en penningh louæ i eth hwit begæræ. so ær vatnæt mægheit om iordæn ok twært i gemæn iordæn gangær flæræ dyuplæ, thær hedær tracones, oc theræ i gemæn flydær vatnæt.

D. syær mek, mestæræ, meræ huar værdæn ær skypæt.

M. værdæn ær skypæt i fæm strædæ, soo at eeth strædæ gangær^[Bl. 90 v.] meth i gemæn værdæn, oc twært, oc ændælans at iordæn. oc forti at tæen-iordh moon ær met geniefnt solæn, tha ær theræ so ouæræthæs hedæ, at ængæn mo theræ væræ, oc thu strædæ gangæ bæggæ veynæ ydærst at iordæn, oc thær ær sa ouæræthæs kalt, at æntæ mænnæskæ mo theræ leuæ for kuldæ, forti at iordæn ær theræ so skipæt, at solæn fongær aldæ fullælegh skynnæt

a then stæd. oc tho delæ thær met ær i mællæn oc the tho ydarstæ delæ beggæ veynæ a iordæn oc met A iordæn, the æræ bygdæ mæth falk. oc forti ær æy meræ bygd mæth falk æn en thredingh aff all værdæn, so som vi mvæ see i thennæ figuræ, tæta ær værdæn:

IV. [Bl. 50 v.]

Discipulus. syer mek, mestaræ, hwar then deel ær skapt, ther bygher ær aff verdhen.

Magister. Then deel, ther byghdher ær, han skip- [Bl. 51.] -tas i trenæ deelæ, sosom ær **Asya, affrica** oc **ewropa.**

D. Sier mek først aff asia.

M. Asia byriæs ther som solen opp gaar och liggber nest paradiis Oc igemmen Asia flydher IIII flodher aff en keldhæ, ther ær i paradyss, och flydher saa om all verdhen.

D. Hwat landh liggber nest paradyss, aff thee landh-skapp ther i Asia ær.

M. Thet hether india. Oc til thet landh ær stōra-
lighæ ilth at kommæ, Forthi thet ær om flwthet annen
wegnæ meth æth storth haff, Thet hether welde haff, Och
annen wegnæ meth æth storth wadden, som hether indus,
Ther thet landh hether æfther. Oc thet sasemæ landh
india liggher saa lancth fran allæ landh, Ath enghen man
fangher thit seyeldh i stekkræ stundh æn eth halleft aar.

D. Ær judia ^[Bl. 51 v.] storth.

M. Thet scriwes, ath engen man fangher igemmen
fareth thet landh mynnæ æn i IIII vynther, Forthi thet ær
VII koningæ righæ oc XX.

D. Kan man ey komæ aff india oc genesten til
paradys.

M. Thil paradyss ær jōdrighæ menysskæ vmwælichth
at kommæ, forthi ath thet ær soo hōegh jordmon, ath huz
gangher ouer alla sky, saa ath alt thet ther regner, oc
dygher reghen ær, thet gongher alt lancth fornæthen borth,
oc ikkæ nær tiid opp, Forthi thet gangher saa hōeth opp
i wætarith, ath man maa hōræ næthen sech sken klyn-
ginnæ lywd weth hwer annen, oc hemmelen owen gor som
thet waræ then ætlæstæ fydlæ, ther man mattæ hōræ, Forthi
ther ær soo hōeth, ath ther kommer ey blest æller wether,
annet æn thet ^[Bl. 52.] sactestæ wæther oc skonestæ man
maa hōræ; Oc ænghen reghn annen ær then dwgh, ther
kommer nyther aff then hemmel, ther owen nest stiernæ-
[hemme]lyn ær. For ther ær en hemmel, hether watn
hemmel, then [ær) skapet sosom iis. Ther aff kommer
al then dugh, ther wi hawæ aa jordhen. Sithen gangher
ther vthen om allæ wegnæ en eldh mwr, Oc vthen mwren
ær oueruettes hōghæ byærigh oc skouæ. Oc ther foræ
liggher sydhen ondæ kiær oc mosæ, fullæ meth draghæ oc
andræ ondæ orma, Saa ath ther kan enghen kommæ frem:

D. ær paradyss stort jordmon.

M. Saa stor som al jordrig: ær.

D. Hwat landh liggher nest paradyss aff india landh.

M. Thet ær taprobanes, en ~~æ~~ saa hether, oc ær
[Bl. 52 v.] all om fludhen. oc paa then ~~æ~~ ær x kiøpstædæ, Och
ther worther hwerth aar i thet samæ landh ii vintræ oc
ii somræ, Oc ther ær grøthæ bothæ winther och sommer.

D. Hwi ær ther teligh grøthæ.

M. Forthi ath thet ær nest paradyss, oc thet wata
aff paradyss ryndher først om then ~~æ~~, oc gør saa kraffect,
ath thet kan ey anneth wordhæ en i teligh grøthæ.

D. Syer mek, mestæræ, meræ aff india landh.

M. India ær serlestes ii landh omfluthen. thet enæ
hether Crisæ. Thet annet hether argera. ther er i sylff
bierigh oc gulbierygh, oc ther aff kan enghen fanghæ for
grywæ oc dragæ, ther thet gømmer. Och ther nest ær eth
oueruetes storth biæ- [Bl. 53.] -righ, thet hæther draspus.
i thet bierigh fan konningh alexander eth handhæ falk,
Thet ikkæ ædher annet æn menyskæ kiøth eller raa dywr
oc raa fixæ. Ther nest liggher eth biergh i haweth. ther
aa woxer saa hønæ skouæ, at the gangæ forouen skyen, oc
i the skouæ bor falk, ther ey ær høyræ æn woræ ii nouestæ
alnæ. The wepnes til ath stridhæ a moth traner. thet ær
theræ mestæ qwith, ath teris qwyner fangæ børn, ther the
æræ iii vynther gamlæ. Och thet falk lewer ey lengher
en otæ wynther. Och ther woxer pypær, han ær hwither,
ther han woxer. Forthi ath ther ær manigæ ondhæ ormæ
i then stedh, Tha ladhæ the gøræ en stoor eldh, tha fly
ormæn [Bl. 53 v.] borth aff pæbæren, oc ther aff wordher
han skurpen oc sorth. Sydhen liggher eth land, ther ær
falk j, hether machrobii. The æræ xii alnæ langhæ, the
æræ frem skapthæ sosom leyer, oc the haus fyædræ oc

fether soosom en ørn. Ther nest ær falk, hedher bragmanes, the hauæ saa mögell hædhæ, ath kommæ the paa marken, thaa brenner solen them i hiel. Ther nest ær oueruettes onth falk, Forthi nar ther nogher mæniskæ worther blynth eller sywth, tha dræbæ thee thet i steth. Oc æn thet meræ vndher ær, Ath theræ eghen fater eller mother worthæ saa gamlæ, at the æræ vforæ, thaa dræpæ thee them oc sylthæ them, Oc bwdhæ sydhen til them allæ the som aff then sleth ær oc andræ teris [Bl. 54.] bestæ wener, oc gywæ them ath ædæ aff then syltæ math. Thet ther tykkest ær oc fetest oc thet skarpæ ædhæ the seluæ, Oc thet ær thet hotydælicstæ gestæbuth oc werskap, ther the mwæ gæræ. Ther nest æræ qwinne, the fanghæ femthen born at æn synnæ. Ther nest ær falk, the hauæ eth øwæ foræ i ænneth, oc annet. i nakken. the æthæ falkæ kieth foræ willbrath, om thet ær steth. Ther nest ær falk, thee hauæ ey meræ æn fodh. han ær saa breth oc saa skapt, ath the mwæ skiwlæ them meth fodhen for reyghen oc snee. foræ the hauæ æy andræ hwss æn then sammæ bredhæ fodh. han ær hwil som eth trw. Oc meth then fodh lepæ thee saa snart som fuglæn fluer. Ther nest ær falk, the hauæ ey howith. therræ [Bl. 54 v.] øwen (ær) owea vppaa. theræ axler. theræ mwnd ær saa stoor, ath han rekker fran æn axlæ oc tell æn annen, thwerth ower brystet. Nar thes gaphæ, thaa hengher theræ lepæ til tere knæ. Thee berryæ ey anderlundh æn rywes som hwndhæ. Foræ therræ tendher æræ spanne langhæ vthen therræ mwndh. Ther nest ær falk hooss eeth watn, hether ganges, thet kommer aff paradyss. thet falk, hooss thet watn ær, thee hauæ ikkæ annet. ath ædhæ æn eth hændhæ eplæ, sydher meth watpet vth aff paradyss. Thet tæwer saa wel, ath the tyrffæ æy annen math weth. J hwarth thee faræ, thaa foræ

the sammæ æplæ meth them, Forthi ath i methen the hawæ thee æplæ hoss them ^[Bl. 56.], thaa ældes thee aldri. Oc i then sammæ stundh ther the mostæ æplen, thaa doe the aff alder.

D. Thet ær storth vndher, ath thee falk dræpæ hwert annet ey.

M. The æræ soo lancth skildhæ ath meth oweruettes bierigh och skowæ oc watn, at the kunnæ ikkæ kommæ til hwer annet. Thoc willæ the fwl gernæ stridæ, och serlestæs the meth the storæ fæther.

D. Nw sier scripten, ath alt folk ær komet aff adam oc eua. Hwar mwænæ soo wæræ, ath the æræ soo skildhæ ath i theræ skapnet.

M. Adam war then wisæstæ man ther i werdhen hauer wæreth. Sydhen han kom wth aff paradyss, thaa kiendhæ han allæ the yrther, ther opaa jordhen grothæ, allæ theræ naturæ. thæa west han ^[Bl. 55 v.] thet wel, at somæ yrther hathæ telig naturæ, ath hwilkæ qwynnæ, ther odhæ aff them i theræ barnbyrdh, thet barn ther hun thaa fødthæt skulæ fanghæ manghæ lydhæ, och worthæ for skapt. Tha woræthæ adam synæ dötter ath, Och ther hans dötther hathæ mangæ born fanghet, oc the woræ allæ eens skaptæ, Tha wildæ the gernæ pruwæ huat aff hynæ wnderligæ yrther mata wordhæ, om the them odhæ. Och then førstæ dötter, ther aff yrthen odh, hun fek æn sön, han hadhæ vi øwen foræ aa brystæt oc ænktæ i howethet. oc æn dötther hadhæ x fyngræ paa en hand thæn wenstre, oc ængæ aa then høghræ hand. Om sydher [singe] the born, sommæ hathæ v. howet, oc sommæ hadhæ enghæ, oc sommæ hadhæ en fødthæt ^[Bl. 56.] saa bredh som en dør, och sommæ hadhæ ey fether, ændræ en som sulæ hauæ. Och ther aff worther teligh falk fyrst aff. Och sydhen aff thet

mennisæ stundædhæ ath folgæ the syndher oc mange andhræ ondæ syndher *met* teres lecoma, ther ey quemt ær aff at syæ owenbarligh, bothæ ferræ en fiodhen oweſ gik all werdhen oc sydhen.

D. Jek tror, at ther ær mangæ vnderligæ dywr til, men falketh ær telicth.

M. Ther ær thee diwr til, bothæ i watn oc paa land, ther lancth ær aff ath syæ, oc vnderlicth ær, oc serlestes i watnnet. Forthi ath allæ the vnderligh tingh, ther gud hauer skapt, II delæ ær i watnnet, oc then III deel ær paa jordhen. Forthi ær i watnnet manghæ vnderligh tingh i the landh. ther ær oolæ, the æræ xxx fædher langæ, oc the hauæ maan som en hest. [Bl. 56 v.] Ther ær oc snyglæ saa storæ, ath man gær hwss aff theræ skalæ. Oc ther ær eth køns, æ fesk næthen, Oc tykkes menyskæ ath væræ owwen belstædhen, Och mangæ andræ vnderlich tingh. ther ær oc eth i haweth, thet hether syrcnæ, thet syungher saa wænælik oc saa skønligæ, ath ænghen fedlæ maa liges ther weth. Och færstæ man seglær tidh hanner, tha ær thet i lenger wænæræ ath hæræ. Och ther dares mangæ vtaligæ aff, saa ath the withæ æy aff, fæ en thee sywnkæ nyther till grwænen.

D. Sier mek aff thee vnderligæ dywr, ther ær paa jordhen.

M. Ther ær serdæles eth dywr, hedher enhyrnig, thet [Bl. 57.] hauer eth horn foræ i houelhet, ær III alnæ lancth. Thet horn gywer skyn aff sek som en karbunckel steen. Thet dywr kan enghæ fangæ, vthen reen jomfrue oc sker vthen smythæ. Och wel huæ sydhæ neth foræ dywreth, tha gangher thet til oc faller paa synæ knæ, och leggher

sith howith i hennæ sketh, oc wordher saa fast ath sowæ, ath huz maa dræwæ thet dywr. Thet sammæ ger oc pantæræth. Ther ær och eth dywr, hether fyll, thet hau'er ikkæ ledæmodh, thet ær thet sterkeste dywr ther i werden ær oc thet størstæ. Och man kunnæ thet aldri fanghæ, vthen man kommer thet til ath fallæ. Forthi thet kan segh ikkæ oppræsæ ighen, når thet faller. Ther ær oc eth dywr, thet hawer hōwith som mænæskæ. thee ædhæ [Bl. 57 v.] falk, och the hawæ natturlig awyndh til ath rywæ och æthæ thet howitlæsæ folk, thee som then storæ mwæ hawæ, Saa som hundhæ hawæ athraa til ath rywæ wlæ.

Ther ær sydhen manghæ vnderligh tingh til, oc serlestes aff stenæ theræ naturæ. forthy ther ær then steen, ther woxer och mynskes hwer moneth, sosom monen han ger. Ther [ær) och then steen, ath enghen kan see then, ther stenen hauer hooss segh. Ther [ær) oc then sten saa som man syer, ath hoo then sten hauer hooss sek, han maa wææ hwar han wel. Och en annen steen ther brenner manz handh. hoo thee thoo hauer i syn mwndh, han weth thet ther tiith ær i annen manz hwss, Och vnderstandhær fwlæ rest oc roodh oc dyræ stenæ. Och en steen ær til, ath i then tymæ han kommer [Bl. 58.] i iomfræ eller i andbræ skelligæ quinnæ theræ bender, Tha skyn han som gw, vthen førstæ han komer i teræ henner, bothæ men oc quinnæ, ther lewæ illæ meth theræ legommæ, thaa feller han syn lyth oc wordher graa. Ther ær oc æn sten han wethes saa, ath watn dryber aff hanum, i then sammæ stundh ther tywæ kommæ i thet hwss, ther stenen ær ynnæ. En sten ær ther oc, ther swethes i then sammæ stundh ther ether kommer i thet hwss. och allæ dyrbarstenæ thee kommæ tedhen.

D. Hwat landh ligher nest indhia landh.

M. Thet merkælixthæ landh, ther ligher nest, thet hæther mesopotamia. i thet land ær æn kyøpstæth ninnæ. han ær x daws gangh i gemmen endælant. i then kiøpstædb ær babælonæ torn, ther æn jøthæ, heeth nemroth, ther siethæ man war fran noe, han loth byggæ thet thern efther flodhen, [Bl. 58 v.] och forthy ath han reddes, at flodhen skullæ ouergangæ verdhen i gen, Tha bygdhæ han thet saa fast och oueruetes storth, ath thet ær IIII hundræthæ hestæ skedhæ oc IIII synnæ xx omkryugh. Hwer mwr ær hal-tredizæ synnæ tiwæ alnæ tik, Och II hundrædæ fawnæ hœwff. Och then tidh tornet wor soo høit opp mwreth, tha skilldæ wor herræ terres twngæ moll ath, allæ thee ther bygdæ ppaa torneth, saa ath enghen westæ eth ordh, huat hyn annen sathæ. Sidhen wor ther ikkæ meræ bygdh ath, Och sydhen spredes thet falk saa, at aff them kom al verdens tungæ moll, Sosom ther scriwes aff, ath ther ær IIII tungæ mol oc VII synnæ xx.

D. Hwat ær nw i torneth.

M. Jkkæ anneth en ondhæ ormæ oc lodnæ pugæ hoppæ ther oc spryngæ, till æn amynnelsæ æfther then storæ ther torneth bygdæ Først. Ther nest [Bl. 59.] ær eth landh, hether palastina. Sydhen ær egyptæ land. i thet land ær et byeregh, hether caucasus. Paa thet bieregh ær gantzæ ondæ qwynnæ, Forthy the stridhæ sosom ondæ men gøræ i tessæ landæ. Och thet ær theræ mestæ iith, ydæligæ at stridæ oc væræ soldæner. Ath i hwilkæ storæ herræ stridæ skulæ thee hawæ them saa gernæ som nogher rydæræ meth them i stryd. Meth tessæ sammæ quinnæ hadhæ koningh alexander stoor wandhæ, før æn han oueruan them, Forthi ath the æræ IIII alnæ hœwæ. The hawæ hendher, the æræ woræ nœwestæ alnæ langæ oc handæ tyk

oc æn halff alnæ bredh. J hwath the hendher gribæ thet (er) sosom æn kex, ther man kaster vppæ nogher tyngh. Och hwath ther thee slaa, thet ær som man slowæ meth jern sleggher. førstæ them brøster wobn i strid, tha holdæ the meth æn hand oc slaa meth then annen ^[Bl. 59 v.], ath ther fangher enghen standet i modh. The hawæ æy andræ kledher æn barkædhæ hwdher. Them ladhæ thee scriwe meth fwlæ oc dywr oc andræ kostæligæ tingh. Thee faræ till andræ landh, ath bethiæ them men. Allæ thee born thee faa, ther ey slecter esther moteren meth thee bredæ hendher, Them hauæ thee for wonethæ oc for sendæ them. Thee quinnæ hedhæ amazones. Ther nest liggber eth landh, hedber seras, ther gerss best silkæ, Forthi thee hauæ en handæ orm theræ, meth them, hedber bombex, Ther alt silkæ gywer aff sith lyff, sosom ederkoppen gør heræ oc spynnæ. Ther ændes then førstæ dell aff werden.

D. Sier mek nw aff then annen deel aff verden.

M. Then annen deel hedber ewropaa. ther ær i alt romæ rigæ, walland oc tythslandh, ængæland oc skot-^[Bl. 60.]land. thet ær alwesterth i werdhen, oc nordest i thet landh ær en stadh, ther ær ferytiwæ dawæ om wynteren, ther aldri kommer daw. En dell aff werdhen ær oc danmark. Ther [ær) oc æn stedh hedber banzstedholm. Ther vdhen foræ liggber Swellien j hauet. j thet samæ landh, ther danmark hedber, ther ær thet bestæ rydderskapp ther vndher solen ær, om thee welæ wel til sammen hollæ. Ther ær oc the ædlestæ frwær oc twctæligæ meth teræ sedher ther i al werdhen fynnes. Ther vest liggber norwæ oc swerigæ oc koldæ landh. Ther nest liggber eth ~~ee~~ landh, ær en keldæ i, ther telig naturæ hauer, at styngæ

eth lyws i *thet* wantb, ta tendes *thet* som aff en eld. Sydhen ær mangæ andræ landb, *ther* lanctb ær aff ath siæ.

www.libtool.com.cn

D. Sier mek aff then tridiæ dell aff *werdhen*, som hether *Affricæ*.

M. J *Affrica* ær enktæ køns, *ther* merkælict ær i *thet* [Bl. 60 v.] storæ landb, Men i the øland *ther* ær megel behennæligb tingh ynnæ. *ther* ær een *œ* *ther* møgbet langh ær. *ther* maa man høræ lanctb vth i hauet sosom mangæ storæ smedier smediæ i eth hus, och *opæ* som dieflæ. *thet* weth enghen hwath ær, vthen *thet* ær syelæ *ther* pinæs i aff dyeflæ. *Ther* ær oc en keldæ i æn annen *œ*, Ath hwilken tyff som drikker aff hennæ han wor blyndh i then sammæ stwndh han drikker aff wannet. *Ther* ær och eth trææ, hether *ebanus*, *thet* rothner aldry och *thet* brenner ey heller och om hwer men leggher i eld. Sydhen ær *ther* encthæ køns, *ther* merkælicth ær aff at *scriwæ*, vthen *jherusalem* oc andræ stedher *ther* *jhesus christus* toldæ deth oc pinæ for allæ syndygæ meniskæ i *werdhen* ær oc hauer veret oc kommæ [Bl. 61.] skall. The sye sommæ at *jødæland* ær i *Asia*.

D. Kæræ mestæræ, mæthen i hauæ mek sawth aff *verdhen*, Syer mek nw *noghet* fauert aff *hemmelteghen*.

M. *Hemmælenæ* the æræ XII, oc *planethernæ* the æræ VII, oc hwer ær fest i syn *hemmel*, *sommæ* *owermeræ* oc *sommæ* *nedermeræ*.

D. Hwilken *planethæ* ær *nederst*.

M. *Thet* ær *monynd*.

D. Hwar stoor ær *monynd*.

M. Many er moxen om stoor som all jorden ær. Och hwer stiernæ ær oc om stor som all jordhen ær. Och solen ær VIII synnæ bredæræ æn al jordhen om kryng.

D. Hwi worder monyn stwnnem mynnæ oc stwnnem meræ.

M. Althet skyn monyn hawer thet hawer han aff solen. The hauæ theres hemmels gangh till hobæ saa skapt, Ther solen fanger ^[Bl. 61 v.] fullæligh skyn aff monyn, Thaa ær monyn fwl. æn førstæ solens lywsen kan ey fullæligh skynæ aff monyn, Tha worther monyn i mynnæ oc mynnæ, Sosom lywsenæ byndres aff hemmælyn oc aff skyrnæ, till han worther till encthæ. Oc tha ær ey monyn aff sek selleff tes mynnæ, ath han hauer ikkæ skyn aff sek sellef.

D. Hwat ær thet sorthæ, ther wi see i monyn.

M. Thet [ær) æn skuggæ, gangher aff iordhen oc aff watneth.

D. Hwar kommer thet til ath han tages stunnum borth.

M. thet kommer ther aff, ath paa jordhen æræ storæ byerygh, ther æræ mellum solens skyn oc monyn, oc i som solen gangher vndher biereth, tha mynskes monyn, ^[Bl. 62.] Saa lengæ til solen ær ganghen om bierghet, Tha fangher monyn sith skyn igen.

D. Hwar aff kommer thet, ath solen worther bort taghen om dawen.

M. Thet kommer ey aff anneth, æn aff monæns gangh ær saa, ath han kommer Tha reth mellum wos oc solen. Forthi ath monyn ær mægthet tyek oc stoor, Thaa fangæ wy ey seth solens claræ skyn i gemmen monydh, før æn hun fangher omganghet monyn.

D. Hwi moo man ey thaa see monyn.

M. Forthi ath solens skyn gangher owen foræ monyn,

Oc saa oweruetæs stoor om kryger monyn, At wi kwnnæ ey see monyn for solens skyn.

D. Hwar lanct ær fran jordhen oc till monyn.

M. *Thet scriwes ath woræ thet wey fran jordhen oc til monyn, Thet woræ saa lankt ath* [Bl. 62 v.] *enghen kwnnæ lengher ganghet æn i fem hwædræth aar, om nogher kwnnæ saa lengæ lewæ, Thet han gyngæ hwer daw tii aff woræ milæ. oc sythen ær monyn om työk igemen, som fran iorden oc opp til monyn, Oc sydhen om lanct mellem hwer hemel oc solen oc planether om työk igemen som monyn ær.*

D. Hwar widh ær jordhen om kryng.

M. *Thet scriwes at iorden ær scapt soo som eth æg. Oc waræ thet sleeth wey allæ weynæ om kryng jorden, Tha woræ thet tolf twsynnæ oc IIII synnæ tywæ milæ, soo ath hwer mil ær x gothæ hestæ skædæ langh.*

D. Hwi ær hawæt salt.

M. *Forthi ath thet ligger soo wether solen, ath solens hedhæ kommer thet til ath* [Bl. 63.] *syuthæ A bothnæn, ok tha ræras hauæt saa aa bothnæn, ath then vrenæ tingh, ther i iordæn ær vndær hauæt, thet ræras op i vatnæth, och thær aff vord hauæt saa best, anzæ thet voræ salt oc sythen, ee som thæn vrenslæ søghær ighen til botnæn, tha vor vatnæth e søthæræ, oc tes meræ vatnæth rinder oc sighæs i gemmen iordhæn, fran thet kommer fra hauæt, thes renæræ oc søthæræ ær vatnæt, so sum vi see i vællæ keldær.*

V.

D. Kæræ mestæra, mæthæn i hauæ mik saut aff the tingh thær væræt hauær oc nw er, iek bedær ether gærnæ athi mek siæ aff domæn, thær vordhær ouer allæ mænnæskæ, oc først aff syælæn, hwat aff hennæ vorthær, thær hun skyliæs vedh kropæn.

M. So sum en værthugh bryghgommæ kommær moth sin brudh mæth mæghel heth, so kommæ ænglæ, thær mænnæskæ er giuen til gemæræ aff gud, moth ^[Bl. 63 v.] syælæn thær godh ær foræ gudh, oc lathær hennæ antigh til skyars eeld ællær til hemerigs, so sum mænnæskæ hauær (for)skyldæt.

D. Kommæ noghræ siælæ til hemerigs vthæn skiars eeld.

M. the thær æræ vth valdæ, so sum er martires, dydhæligæ iomfruer ok godæ clostær falk, thær ythærmeræ geræ æn them er buthæt, the kommæ til hemerrigx vthæn all skiars eeld i hin værældh, forti the hauæ noghet hæræ toldh i thætte lif foræ guz æræ.

D. Hwat æræ hauær gud thær aff, ath mænnæskæ twingær sit legemæ mæth fastæ oc annæn twongh.

M. gudh præuer sinæ vennæ mæth twongh hæræ i iordhærigæ. Som en koningh præuer sinæ bestæ vennæ i eth orloff, soo præuer oc thæn øuerstæ koningh i hemerigæ sinæ bestæ vennæ mæth twongh ^[Bl. 64.], forti adh diæfflænæ vilæ alt thæt om moth guth ær oc thæt thær ont er, oc forti frestær han mænnæskæ aff allæ handæ syndær, thær han moo. oc nw er mænnæskæ legemæ so skipæt aff gud, sithæn adam brøth butæn, at thes meræ thæt hauær sin eghæn veliæ, the heldær fæluær thæt the thingh moth gudh æræ. So som æræ the siw houæt syndær oc theræ grenæ,

thær diæfflænæ frester mænnæskæ gernæ mæth. hwat wel mænnæskæ nw gøræ, om han sit hemerigh vil hauæ, vthæn standæ moth høymot oc bældæ mæth mywgdóm, thouær meræ hanum tekker thæt, at han vorthær forsmoth thær aff foræ værdæn. Standæ a moth auænd oc vrethæ mæth reth ælskw, so sum gud hauær. Stridæ moth ketzæns syndær mæth qwem leffnæt oc voctæ syn syn oc andræ sinæ sin fra the tingh ^[Bl. 64 v.], hanum moo drawæ til thæn syndh særlech. forthy findær diæfflæn en nist j mænnæskæ til thæn syndh, han lathær æy ath tændæ thæn nistæ, til thær vordær een stærk eeld aff. Stridæ moth ouæruætæs æthæ ok drik ok kræselegh leffnæt mæth skelig fastæ, forti ath eth reth mænnæskæ stridær huer daw, til thes ath hæ maa voctæ sin eghæn æræ ok væræ gudh tækkælegh, ok thæt er gudh til æræ, ok thæt han ey vorder vthæn dyær twongh.

D. Huart kommær siælæn fra legæmæth, thær hux thætæn far.

M. i then sammæ stundh antigh til hemeriges ællær til heluedæs ællær til skers eeld.

D. Huar er skyærs eeld, ok hwilken er han.

M. Somæ hauæ hæræ i thæsse væreld theræ skyærs eeld, mæth hordh soth ok guz bordawæ, thær the i thætte liff ^[Bl. 65.] hauæ ok sommæ mæth fastæ, thær the twingæ theræ legæmmæ mæth, oc sommæ mæth theræ næstæ tapæ oc vennæ oc goz, oc sommæ mæth möghel hiertæ trøyælsæ, thær the hauæ foræ theræ syndær, oc mæth thæn hordæ deth, thær the tolæ. æn efftær dethæn er skiærs eeldh antigh ouæruætæs hedæ, ellær ouæruætæs kuldæ, ellær annan pinæ. Æn thæn mynstæ pinæ theræ er, lignæs vedær thæn mæstæ pinæ thær i all verdæn er, vthæn thæn stund, thær the i skiærs eeld æræ, tha kommæ til tem ænglæ

oc andræ hælien, *thær* the hauæ helhræth i theræ liff, oc hw swolæ tøm. forthi ath sommæ ligæ *thæræ* so som varæ knubbæ ligæ i eeld oc soghæ, oc sommæ so som smo stikkær, oc sommæ *ey længer æn hor blusmær* i eeld, oc aldræ er pinæn *thæræ* so stakkæth, en daw tikkæs *thæræ* længræ væræ, en hæræ ^[Bl. 65 v.] eth hyelt aar i all thæn pinæ i *værdæn* maa væræ.

D. Hwart kommæ forbannæth manz siælæ.

M. Diæflæ kommæ moth tøm, oc drawæ tøm saa *mæth* iæmmærlegh ve graat til heluedæs pinæ, oc vordæ *thæræ* til domædawæ, oc sien vordæ the *thæræ mæth* theræ legæmmæ e for vðhen ændæ.

D. Hwat pinæ hauæ the j heluedæ.

M. the hauæ sarlegh syv handæ pinæ. Førsth ær ouæruæthes hedæ. annæth ær ouæruætæs kulde. thredidæ ær saa mæghæt mærk, ath the fongæ aldræ seth tøm om andær lund, en the thræwæ tøm om. Fiardæ er thæn grath, *thær* aldræ ændæs. Fæmtæ er ath the skælue *mæth* theræ tænder, foræ *thæt* ouæruætæs ve, *thær* the hauæ. Siætæ er ormæ, *thær* tøm ædæ, bodæ bag oc foræ, oc bodæ innæn oc vthen. Syvuendæ er so ouæruætæs ond dæn, ath *thæt* gidær enghæn ^[Bl. 66.] ierdærigs mænnskæ told, vthen the *thær* dæmdæ æræ *thær* til.

D. mwæ the *thær* i heluedæ æræ se tøm, *thær* i hemerigæ æræ.

M. til domæ dawæ se the tøm, at theræ pinæ skal thes meræ væræ, ath the hauæ mæst thæn glædæ *thær* the se. Æn bodæ ferræ oc sydæn mwæ the i hemerigæ se tøm i heluedæ æræ. Æn æfter domæn mwæ the i heluidæ ey se tøm i hemerigæ æræ. *thæt* ath tegnæ ath the æræ ydæ luktæ tha fran gutz aminælsæ e. for vðhen ændæ.

D. drœuas the ey dyghært i hemerigæ thær aff, at the see them i heluædæ væræ i thæn onckælegæ pinæ.

M. ey meræ en vi see fiskæ lighæ i eth vanth, Vthæn glædæs e meræ at the skullæ ey tith sæluæ kommæ. forthi drœuas the ey, thothuærman fathær seer sin søn theræ, ællær sestær sin brodær seer, ællær husfruær sin hosbondæ.

D. bedæ the i hemerigæ naghæt foræ tøm thær [Bl. 66 v.] æræ i heluædæ.

M. the bedæ ey foræ tøm, forti thæt ær moth gutz veliæ ath bediæ foræ tøm.

D. kænne siælæ thæræ hwer annæn.

M. godæ siælæ kænne hwer annæn thæræ fra a doms daw oc til tha, So som vi kænne hæræ vor fadær och modær.

D. bediæ rætæ siælæ naghæt foræ thæræ vennæ, hæræ i værdæn æræ.

M. the bedæ ideligh foræ allæ, thær tøm hauæ got giort, at guth skal gômæ tøm fran syndær, oc giuæ tøm hemerigh at fangæ.

D. vidæ siælæ naghæt aff the tingh, thær hæræ i værdæn gæræs.

M. godæ siælæ vidæ alt thæt the vellæ vidæ. æn the i skærs eeld æræ the vidæ ey meræ en englæ kungær tøm. Æn the i heluedæ æræ the vidæ ey meræ om vos hæræ, en vi vidæ huat tith er thæræ meth tøm.

D. huelkæ tith vorth domæn.

M. thæt scriuæs at han vordær om met i natæn. thæt vnderstandæs sa ath thæt vordær thæn timæ, thær engæn vedh ællær [Bl. 67.] venthær at han skal kommæ.

D. vordær tha noghæt falk til i værdæn.

M. *thæt scriuæs, at dyghært falk leuær en tha, oc æræ glædæ mæth brælop oc vertskaf, so som nw gæræs. æn thær the æræ alglastest oc ventæ tem felich oc roo at hauæ mæth theræ glætskap, tha kommær saa awælegh en lywd oc gællændæ, oc siær: stondær op dedæ, kommær til doms! oc allæ dedæ ræræs ved thæn ænlegh rest, oc allæ the thær leuændæ æræ, the dœe ved then rest oc fongæ tho liiff i gæn i then sammæ stundh, ok kommæ til domæn.*

D. *huat vordær aff theræ legemæ, thær dyr hauær opæthæth.*

M. *thæt sammæ legemæ mænæskæ ferræ hadæ, thæt fongæ the ighen, tho huær man thæt ær skyld ath i tusændæ stikkæ, forti vos ber at tagæ lœn mæth thæt sammæ legemæ oc ledæmoth thær vi gæræ antich væl ællær illæ mæth.*

D. *standæ the op aff dedæ, thær der i theræs modærs [Bl. 67 v.] liiff.*

M. *ey andræ æn the thær leuændæ vordæ fodæ.*

D. *hwat voxt oc i huat aldær skullæ the dedæ op standæ.*

M. *theræ aldær vordær so som mænæskæ er nw thratyæ vinthær. then aldær fongæ tha allæ, æn theræ voxt skyl ath, forti at hwer i sin stæth, bodæ vngæ oc gamlæ, vortær tha a thæn voxt, thær the saluæ scullæ hauæ væræt ællær the voræ om thratyæ vinthær moth.*

D. *Fongæ the noghær vonskæ tha a theræ legemæ, so som manigæ nw hauæ.*

M. *Allæ rætæ mæn vordæ vdhæn allæ lidæ a theræ legemæ, so sum adam vor, thær vor først skapæth. æn forbannæn mæn the fongæ the lydæ allæ tha thær the nw hauæ. oc tho skullæ the voræ tha i cristæn mænæs skapnæth,*

thoth værmæ the haue voræ lydæ, ællet annat vnder-
lich falk, so som manigæ stædæ fødæ [Bl. 68.] i verdæn.

www.libtool.com.cn

D. hwelken tees vor herræ at væræ a domædauæ.

M. han tees godæ mæn blith, bodæ mæth hans
mandom oc mæth hans gudhdom, enæ so som han hæ hænde
foræ voss a korssæt, oc tha mæth saa klarth legæmæ, som
han er i hemmerigæ, oc ænglæ foræ foræ hanum koras
tegn, ath thæt skal theræ thees foræ al manken. tha fongæ
forbannæn men saa mægæl ræxtlæ oc skam aff ihesus christus
hans vblidæ ænlidæ, ath the vildæ hældær i heluedes pinæ
væræ æn hans ænledhæ thelich see.

D. hwaræ vordhær domæn tha.

M. Dommæn worder op i wedret ywer en dall, heder
vallis Josaphat. hvn ligger hoss thet berg, ther wor herre
trineth op tijl hemmels aa.

D. Hwilkelund skickes folket tha tijl doms.

M. Wy læse, at alle rette men skickes owen i wedret,
a woss herre høre hand, oc alle forbannede men skickes
neden aa iorden, a hans venstre hand.

D. hwilkelvnd worder dommen tha).

M. falkæth skypæs i firæ lundh, eeth æræ the thær
vdwoldæ æræ, sôsom ær martires oc andræ hælæn. the
dømæ verdæn mæth vor herræ. Andræ rætæ men, the
dømæs til hemerigæs. Thretyæ æræ hethnæ men, the
dømæs ey, oc kommæ tha til pinæ. Fiærdæ æræ forbannæn
cris- [Bl. 68 v.] -næ mæn, the dømæs til heluedes pinæ.

D. Hwat siær domæren tha til tom.

M. han syær tha til tom a hans høggræ hand
standæ; kommær hüt, mynæ signædæ born, ok tagær thæt
fædærnæ, myn hælæ fædær hauær budhæt edær aff værdh-

æns op hoff. Forti at then timæ mek hungrudæ, tha gauæ i megh at ædæ, then timæ iek vor tørstu, tha gauæ i mek at drika, thær iek vor nøghen, tha klædæ i megh, thær iek vor sywgh, tha sekte i mek, ok thær iek for vil, tha herbædæ i mek. tha swarædæ the *mæth* mögel. glædæ oc siæ saa: *herræ* hwilkæ tith sowæ vi tegh hungræ, thær vi gauæ tik ath ædæ, ællær tørstu oc vi gauæ tik at drika, ellær nøghæn oc vi klædæ tik, Aller oc siugh oc vi søgtæ tik. Tha sworædæ vor *herræ* oc siær til tøm: i then [Bl. 69.] timæ thær i hulpæ oc gauæ thæn mynztæ, thær turtæ vedær oc bedes i mit naffn, tha giordæ i mek thæt sæluær. Sidæn siær han til tøm, thær a venstræ hand stondæ: *gongær* borth, forbannædæ *men*, til then eeld thær aldæ skal slekæs [som redebon ær for diefflen oc alle hans engle.] Forthi then timæ thær mek hungrædæ, tha gauæ i mek ey at ædæ, ok sydhæn al so *sum* han hauær ferræ gaut til rætæ mæn. tha sworædæ the *hanum mæth* meghæl ve oc grad oc syær: *huarnær* sowæ vi tigh, oc sadæ sydæn al so *som* rætæ mæn suorædæ ferræ. Tha syær vor *herræ* til tøm: tæn timæ i sundæ thæn mynztæ, thær thæt bedæs i mit naffn, tha sundæ i mek thæt sæluær.

D. hauæ the naghær thær tha repær tøm for syndær.

M. allæ the syndær, thær forbannædæ mæn hauæ giort, fra thæn timæ the kunnæ geræ syndær, oc til theræ deth, the vordæ tha saa opænbarlighæ [Bl. 69 v.] foræ all hemerigh oc ierdærigh, at huert moo see annæns onskaff. so som huat stæt han giordæ thæt, i huar lund han thæt giordæ, oc hwilkæ tith syndæn giordæs. thæt vorthær tha saa ouenbarlech, som nw er dawsæns lywsæn for allæ mens asyn.

D. ouenbaræs oc the syndær, the hauæ taghæt akreff foræ hæræ i værdæn.

M. ja gøres the saa, forti tothvar man the at skreffit haue været, tha vorø the aldre i then hw, at the vildæ there syndær rætheligh bædræ.

D. huelkæ lund skal man sinn syndær rætlegh bædræ.

M. særlegh thwænæ lund, thet forstæ at syndæn skal aldre saa lönlich være, ællær saa vquemlegh være, ællær saa manigfold være, ath vi skullæ ey gernæ siæ vor skreffitæ fadær tom. Thæt annæt ær at syndæn ^[Bl. 70.] skal aldre saa gaffnlegh være til værælkæns gaffn oc aldre saa løstælegh til legæmoth ath feluæ, at vi skullæ ey haue then hw, ath vi villæ tom aldre thydre gøre, for then ælskw vi æræ skylduæ at haue til gudh, oc sidæn skullæ vi syndæn bædræ *mæth* fastæ, *mæth* almessa gærningh, *mæth* bænær oc *mæth* hiertæ trøyelsæ, thet mæstæ vi gydæ giorth. Forti tættæ ær vos ey budæth at gøre, forti ath the æræ ey allæ tæthæ gidæ giort. en thiss meræ vi geræ *mæth* telegh saghæ foræ voræ syndær hæræ, thiss mynnæ plecth fongæ vi i skæræ eeld. en the tho forstæ sagæ æræ vos soo budæn, at engben moo hemerigæ fongæ, vden then thet villæ haue ther iek aff sadæ.

D. huat vordær sidæn aff værdæn ^[Bl. 70 v.], thet domæn ær haft.

M. solæn skal tha vordæ syw sinnæ clarræ, en hun nw ær, ok allæ stiernær oc monæn vordær tha lywsæræ, æn han nw ær, oc iordæn vordær saa reen, so som en crïstalsten, forti at al then vrænslæ, thet nw ær i iordæn, skal all saffinnæs oc nedhær faræ til forbannædæ mænne i heluedæ, oc forti vordær there pinæ mögel meræ efftær domæn, æn the ferræ hadæ, so som rætæ mænæ glædæ

vordær tha vtalegh meræ æn ferræ. oc syðæn vordær aldri nath, forti at solæn skal tha idælegæ stondæ meth i medagz stæt, oc monæn geniæfnt solæn.

www.libtool.com.cn

D. mwæ hæliæ men alt thæt the velæ.

M. the velæ ikkæ annæt en goth, oc thæt sammæ gut vil, oc forti mwæ the alt thæt the velæ.

D. hauæ sommæ meræ glædæ i hemerigh æn sommæ hauæ.

M. huer huer saa ^[Bl. 71.] meghæn meræ glædæ theræ, so som the hauæ meræ got giort hæræ, [oc] so skil theræ pinæ at i hæluedæ. tha hauær huer i hemerighæ saa meghæn glædæ, at thæt gydær (oc ey kan) enghen tungæ ful talt, forti at huer theræ glædæs aff annæns glædæ, so som aff theræ eyæn glædæ.

D. huat ær theræ glædæ.

M. the louæ guth e forudæn endæ, oc æræ saa glædæ, at the hans ænlædæ see, at thæt gydær ængæn tungæ ful talt, vdæn andræ glædær thær the hauæ theræ.

D. huelkæ æræ the glædær.

M. the hauæ syw glædær a theræ legæmæ, oc syw a theræ siælæ.

D. huelkæ ær the syw, thær legæmæt hauær.

M. førstæ ær thæt, at theræ legæmæ æræ syw fold klaræ oc vænæræ en solæn ær. Annæn ær thæt, at the æræ so raskæ oc mwæ væræ ^[Bl. 71 v.] huar the velæ. Thredyæ ær, at the vordæ saa cleyne oc renæ til legæmæt, at the mwæ gemæn faræ sænz tusendæ muræ om the foræ tøm stodæ. Fierdæ, at the vordæ saa stærkæ, at eth mæn-naskæ mo forvindæ thæræ all væræzsæns mak. Fæmtæ, at the hauæ saa fræls veliæ, at the mwæ thæt the velæ.

Sietæ, at engæn voda ællær pinæ mo tem skadæ, tot-
 hærman the louæ i tusændæ fold heet eeld. Syuændæ, at
 the hauæ *thæt* hælendæ oc *thæt* lif, *thær* aldri *kommer*
 deth ællær sywgdóm *æfter*.

D. huilkæ æræ the, siælæn til lythær.

M. *thæt* ær visdom, at the vidhæ alt *thæt* the velæ
 vidæ. [klogskap, at the konne alt *thet* the wylle) gæræ,
 guthz ælskw, sæmsæt mællæm legæmæt oc siælæn, oc
 vald ouær alt *thæt* the velæ, tryghet vdæn all ræxslæ, oc
 euindæligh [Bl. 72.] glædæ, *thæt* .giuæ voss ihesus *christus*,
qui est benedictus in secula seculorum! AMEN!

Anmærkninger.

(*Hsk.* betegner det til denne Udgave benyttede Håndskrift, *Gh.* den af Godfred af Ghemen trykte Udgave 1510).

Side Linie

3, 11. thet ær; *Hsk.* ther.

-, - actens hoph (o: Håb jf. gaphæ o: gabe S. 46²⁵;
Gh. act i boghens ophoff.

-, 13. 14. 15. 18. er Bladet i *Hsk.* beskadiget.

-, 16. til kom; *Gh.* affkom. Er vel enten en Rettelse eller en Forklaring; medmindre *tilkom* skulde kunne betegne: hvad han *kom til*, hvad der hændtes ham.

-, 22. aueligh. Bladet er også her beskadiget, og Ordet af en yngre Hånd skrevet ned i næste Linie, men gjort om til 'annelig'. Dersom der gives et sådant Ord, måtte det vel komme af *annæ* arbejde, *and* Høst, og kunde jo nok bruges om den Tid, da enhver skal *høste* som han har sået.

4, 8. *Gh.*, der har dette i Afsnit som 2^{den} Bog, indleder denne således: 'Heer begynnes then annen bog i Lucidarius. **D.** Kære Mestere, mædhen i haffue meg sagt aff then alwoldende guddom ieg bedher eder at i wele sie meg af the sagher ther gud seerlige fijl hør, Sosom er kirkens hælige æmede oc først aff præste thære wyghels hwij the sculle siw være'.

-, 18. Her hvor den Helligånds syv Gaver skal opregnes,

Side Linie

har *Hsk.*, tydelig nok ved Skrivfejl: at vnderstandæ ret oc vel møgel stirkæ til.

- 4, 23. løstær til; *Gh.* lydher til, thet byr præsten særligh til thet æmedæ.
- , 24. guthæligth; *Gh.* gaffuelicth [gaffnlicth].
- 5, 9. 11. burthæ, burthes; *Gh.* begynte, begyntes. Således fremdeles hvergang Ordet *byrje* forekommer.
- , 14. i kronæ; *Gh.* en kronæ. Han har altså læst: i kronæ, efter den almindelige Betegnelse af Talordene: i, ii, iii. L. 9. 18. har han derimod beholdt: i kronæ.
- , 28. til meræ; *Gh.* thes meræ.
- 6, 2. dauid prophetæ, s. Psalm. 119, 164.
- , 6. al, rett. f. alt.
- , 17. saa skamælighæ then nath, en lythet faar [var] ey ath the; *Gh.* saa skameligh weth ath lith bedre en.
- , 22. yntel hans eghet fedberne; *Gh.* ijntel hans egen foerfæderne. Meningen af Stedet er dog måske snarere: han frelste alle rette Sjæle og (gjorde dem) til sin egen Arv (s. *fæderne* i Ordforklar.)
- , 26. Dersom ikke dette hele Stykke (indtil S. 8¹⁰) er indskudt senere, må Afskriveren have oversprunget tre Sider i sin Forskrift. At dette er sket, kunde bestyrkes ved den omstændeligere Form det følgende Spørgsmål har: 'Syer mek *no* [efter at vi har sluttet denne Episode] mestæræ, aff prim, hwi thet syes'; medens det ved de andre Tider simpelthen bedder: hwi syes otæsangh, terz, sext osv.
- Iøvrigt er dette efter *Gh.* optagne Stykke, ligesom hans hele Bog, fuldt af Trykfejl. Af Rettelser her ere gjorte bemærkes:

Side Linie

- 7, 23. om with f. som with. -
 -, 24. thit f. thet.
 -, 25. ær at f. oc. www.libtool.com.cn
 8, 7. nw oc f. oc nw.
 -, 8. werdes f. wedes. (Originalen: dignare).
 -, 24. thet mannæ modh; *Gh.* then menig almue.
 -, 25. safneth . . . øpthæ; *Gh.* samnet . . . ropte.
 -, 28. oc kastæ oc tørfuæthæ hanum meth vren tyngh oc stænæ; *Gh.* oc sloge hannum med treck oc annen vren ting.
 -, 29. korseth; *Gh.* tilföjer: ther han skulle bere.
 9, 4. pigh thet worth fuul; *Gh.* de [du] ther wordhe so snild.
 -, 10. prim, tert, sext, non (af lat. prima, tertia, sexta, nona sc. hora) betegne Büntjenesterne ved den første, den tredie, den sjette, den niende Tíme af *Dagen*, d. e. Kl. 6, 9, 12 og 3, de såkaldte horæ canonicæ.
 10, 3. klokker the; *Hsk.* klokker thz.
 -, 4. prædiken, skulde vel være: prædikerne, prædikanterne.
 -, 18. benedictus (dominus deus), Zachariæ Lovsang (Luc. 1) slutter 'laudes, efter Ottesangen.
 -, 20. soæ l. så. Med en lignende slæbende Efterlyd eller om man vil understøttende *e* skrives også et Par Gange: thæ 23, thæa 11, 15, 47, (l. tha) bloa 40 (l. blå).
 -, 26. gloria patri et filio et spiritui sancto (den lille Doxologi, i Modsætning til gloria in excelsis) synges i Regelen efter hver (Davids) Psalme.
 11, 6. *lexernæ* (leczer L. 9) lat. lectiones, ere valgte enten af den hellige Skrift, af Helgenes Levnetsløb, eller af Kirkefædrenes Homilier. För Oplæsningen beder Lectoren: 'jube domine benedicere', efter at han har læst: 'tu autem domine miserere nobis', og Koret

side Linie

- svarer: deo gratias. Gh. skriver *leysæ* oc *lætse*.
- 11, 8. *venite exultemus domino*' (Ps. 95) er den første Psalme til Ottesang, når *gloria in excelsis* synges.
- , - *til leczer* (udeladt hos Gh.) har vel forvildet sig herop fra næste Linie.
- , 11. *tu autem*; Gh. *Venite, te deum*. Og således må der sikkert også læses, thi Talen kan her kun være om disse to: Psalm. 95 og den Ambrosianske Lovsang.
- , 19. Messeklæderne bestå væsenlig af syv Stykker: *Hoved-Linet* (*amictus humeralis*) der bedækker Præstens Hals og Skuldre, men i ældre Tid, som også det danske Navn viser, tillige dækkede Hovedet; den hvide *Messe-Særk* (*alba*); *Linen* eller Gjorden (*cingulum*) som bindes om Messe-Særken; *Hånd-Linet* (*manipulum*), oprindeligt, som Navnet viser, et Tørklæde, nu et Slags Gjemme til dette, som bæres på venstre Arm; den korte Kappe, *Stolen* (*stola*), som gik ud over Skuldrene og den øverste Del af Armen, og hæftedes foran på Brystet med et Spænde, nu som et bredt Bånd; og endelig Overklædet eller *Hagelen* (*planeta* eller *casula*).
- 12, 4. *the bondh . . . hutstrughen*; Gh. *the lymme* [Lime, Ris] *ther-ihesus war hudstrogen med*.
- , 13. *stolpen*; Gh. *sten-stoden* (Sten-Støtten).
- 13, 12. *procinctorium*. Således har jeg læst Forkortelsen: *proci^m*. Ordet *kan* betyde den *Tilsætning* af Billederne i Kirken, som finder Sted i Fasten og ved de højtideligere Sjælemesser. Meningen af Stedet er denne: 'Den store Doxologi, *Gloria in excelsis*, synges ikke ved Messen i Advents Tiden — undtagen Vor Frue Dag [Marias Undfangelse 8 Dec.]

Side Linie

og Apostel-Dage [Andreas 30 Nov. Thomas 21 Dec.] — ej heller når der er procinctorium i Kirken [når Billederne er tilslørede, nemlig i Fasten og ved Sjælemesserne]. Istedetfor den sidste Sætning har *Gh.*: ey i zelemesse oc ey i faste messe. Rigtignok forudsættes, hvis jeg har læst ret, en så gængs Brug af Udtrykket procinctorium som jeg idetmindste ikke har kunnet finde Hjemmel for, Ordet har haft.

13, 14. 15. *Gh.* har her kunnet beholde Ordet: *begynde* istedetfor, således som 16⁶, at ombytte det med: *kundgjøre* el. lign.

-, 29. barhouith; *Gh.* openhowet.

14, 8. vnderstaa; *Gh.* forsto oc Credo this heller lese. *Credo* skrives hos *Gh.* således:

Peder: 'Jeg troor paa fader altwollende ther hauer skapt bode hemmel oc iord'. Andreas: 'Jeg troor i [a] ibesum *christum* ther gud fader hans enæste søn ær oc wor herre'. Johannes euangelista: 'Jeg troor at han wor vnfangen aff then heligand oc fød aff iomfrue Maria'. Jacobus: 'Jeg troor han tolde pyne oc døed oc wor iordet ther pilatus ther pontius hed tijl *egæ* naffn ther han wor høffting'. Thomas: 'Jeg troor at han nederfor til hellendes [*helluedes*] oc opstod then tredie dag af døde'. Jacobus: 'Jeg troor at han opfoer til hemels oc sider paa guds faders høgere hand'. Philippus: 'Jeg troor at han scal tæden komme oc deme bode leffuende oc døde. Bartholomeus: Jeg troor at [a] then heligandh. Matheus: Jeg troor a then helig [kirke] oc cristen menniskens samfund. Symon: Jeg troor at wij fonge aff løsing aff wore synder. Judas: Jeg troor

Side Linie

- at vi sculle fonge lijff efter døed. Mathias: Jeg troor at vi sculle fonge ewinneligh lijff i hemerige.
- 14, 27. 'cristen mantz samfund', deri *Hsk.* er Glosse til 'kirkæ' (eller måske Gjengivelse af *catholica*), har *Gh.* overført på næste Led: *communio sanctorum*, som imidlertid efter Traditionen hører Simon til.
- 15, 3. offertorium el. versus offertorii, var tidligere Bönnen som Korene sang, medens Offergaverne bleve bragte af Menigheden, siden ved forandret Tankegang og Talebrug, Bönnen för Præsten *ofrer* Hostien.
- , 7. *sanctus* (Esaias 6, 3.) synges tre Gange efter præfatio, eller Indledningen til Messen.
- , 14. *thæa* l. *tha* (jf. 10²⁰ Anm.).
- , 28. *Gh.*: 'Wor fader ther i hemerijg er [...] tilkompendis er tijt rijge worde thin wilie i iorderige som han er i hemerige Giff oss i dagh wort daweligh brødh Oc forladh oss wore brøde som wij forlade them mod oss brydher Oc ledh oss ey i fræstelse men frels oss aff alt ont amen.
- 16, 6. begyndes; *Gh.* kwngiøres.
- , 22. legomæ; *Gh.* legnelse.
- , 24. wederstygghes; *Gh.* wennes [wemmes?]
- 17, 8. Kristjern Pedersen (Om at høre Messe) forklarer de 5 Kors således: de 3 første er Jesu, vor Skaberes, 3 Hoveddommere: Annas, Kaifas og Pilatus, de 2 sidste hans Hudstrygelse og Tornekronelse.
- , 11. *agnus dei, qvi tollis peccata mundi, miserere nobis* (jf. Joh. 1, 29.) blev i tidligere Tid sunget af Korene, medens Præsten brød Brødet, og gjentaget indtil denne Handling var til Ende. Senere frem sagde Præsten selv denne Bön tre Gange.

Side Linie

At *agnus* læses tre Gange, siger K. Pedersen (om at høre Messe) betegner de tre Hånde Folk Jesus vor Herre omvendte og frelste mens han hang på Korset. Røveren som hang ved hans venstre Side, Longinus som stak Spydet i hans Hjerter, og fremdeles mange andre som var nærværende i hans Døds Time.

- 17, 14. 'Ite missa osv. . . Amen' er udeladt hos *Gh.*, og synes også at have forvildet sig herind, eller dog at have mistet Bindeleddet i Sammenhængen. Meningen må sagtens være: ita missa etc. (∴ gratia dei missa est) synges i Messen, når *gloria in excelsis* synges. Og når dette ikke [et si non] synges, nemlig i Adventen, Fasten og ved Sjælemesser, da skal Præsten i det Sted sige [dicat]: benedicamus domino. Hertil föjer Forfatteren som et uvilkårligt Hjertesuk: qui semper benedictus est etc.
- , 19. desken (patena); *Gh.* tilföjer for Tydeligheds Skyld: *kalkens* disk.
- , 22. corporalet (palla corporalis) er det Linklæde, som udbredes over det sædvanlige Alterklæde (mappa), når Messen holdes, og hvorpå Hostien lægges.
- , 23. syndæl; *Gh.* klæde.
- 18, 19. vendes; *Gh.* ændes, — i Overenstemmelse med hans ensidige Opfattelse af Ordet *begynne* (Lin. 17) i Betydningen *byrje* (Lin. 20), som også ligger deri, men ikke udtömmet det.
- 19, 1. incipit; *Gh.* worde soo at spörie oc saghde.
- , 5. ophoff, *Gh.* begynnelse.
- , 15. trennæ krafthæ; den yngre Lucidar tilföjer: Skönhed, Skin og Hede.
- 20, 2. thet hwer mæn; *Gh.* thog thet.

Side Linie

- 20, 16-29. Afskriveren har her oversprunget en Side.
- , 26. santh (hos *Gh.*) er sagtens en Forvanskning af *sænd* (sænz) og *ene* et Forsøg på at erstatte det tabte.
- 21, 5. til alz-ikkæ; *Gh.* tijll allæ æntchet (intet).
- , 17. møghet; *Gh.* mijn (som efter Svaret at dømme også synes at være det rette, jf. *tyn* L. 20).
- , 18. mynnæ; *Gh.* nœmæ.
- , 20. for; *Gh.* ywer, (som synes rettere).
- 21, 31 flg. huar megheet stor han er, och huar kraftegh hans guddoms dyther æræ ath testæ; *Gh.* hwor møghel, hwor sæd oc hwor crafftig hans guddoms dypheed ær.
- 22, 4. tæftæ oc vnderstandhæ, rett. f. tæftæ oc vnderstandh-elsæ. *Gh.* har her, oc hvor ellers Ordet *teftæ* (*teffæ*, *tæfæ*, *tæwæ*) forekommer, forandret det til *smage*.
- , 17. sæe (l. så) jf, soæ 10²⁰ Anm.
- , 20. tyrftæløs; *Gh.* vnyttælich.
- 23, 6. halnæ . . . reeth; *Gh.* hawæ . . . reuth.
- , 7. vether tryfuit; *Gh.* wnerstande truffued. Han tager da sagtens *triffued* som Tillægsord til Visdom: =treven, dygtig (s. *trifuesthe* Anm. 24.³). Rime-ligere er det dog af Gjærningsordet *threve*, gribe fat på, isl. þreifa, þrifa, med udeladt Hjælpeord, og Meningen bliver da: når vi [får] fundet (træffes ved) Visdom osv.
- , 10. menniskæ rett. (efter *Gh.*) f. muld.
- , 23. thæe l. tha; jf. sæe, soæ l. så 10.²⁰ Anm.
- 24, 3. mektust; *Gh.* trifuesthe.
- , 6. ther i ther (all); *all* er i *Hsk.* skrevet ovenover *i ther* formodenlig som Rettelse; *Gh.* ther all.
- , 15. engæn kyns; *Gh.* ænthet. Ligeledes 26.⁴ enthet f. æntæ kyns.

Side Linie

- 25, 14. lanct, rett. (efter *Gh.*) f. laut.
 -, 18. skypædæs; *Gh.* skiltes. Sædvanlig omskriver *Gh.* *skipe* til *skikke*. www.libtool.com.cn
- 26, 19. togh at hømodæs; *Gh.* tog til at høgfærdes.
 -, 22. victæ theræ low; *Gh.* wender theres hug.
 -, 26. Foran Spørgsmålet sætter *Gh.* et 'hvi', og foran Svaret derpå 'forthi'.
- 27, 1. ænghæn var i sagh; *Gh.* enghen wolte.
 -, 13. tre, rett. f. the.
 -, 14. thæt iek athæns aff sadæ. Annæth ær; *Gh.* ther som aven(?) aff kommer. Annet ær oben.
- 28, 14. dygær; her såvelsom de mange Steder Ordet forekommer i Bogen har *Gh.* ombyttet det med *megen*.
 -, 16. hun, rett. f. han.
 -, 17. thær aff kom thæt at quinnæ ære dyghært frittæ-sommæ om the saghæ, the naghæt aff frægnæ; *Gh.* har ved Misforståelse og Trykfejl fået ud af dette Sted: at quynner æde meget fructe om so er at the fonge ther noget aff frycte [at frytte?].
 -, 20. hennæ't aff; en yngre Hånd har rettet det til: hennæ ter aff.
 -, 25. hugdæ; *Gh.* tenket.
- 29, 2. 5. skypælsæ, skypæt; *Gh.* skickelse, skicket.
 -, 11. mack l. mackt; i Lighed hermed skriver han: vox f. voxt 33, plech f. plecht 32. slæch f. slæcht 38.
 -, 14. prøuæs; *Gh.* prøuelsæ.
 -, 25. eth leuændæ oc andælecth, rett. f. leuendæ andælecth oc (*Gh.* leffnet oc andelig).
 -, 29. nærræ, rett. f. meræ.
 -, 30. at; *Gh.* oc.
- 30, 2. netæ; *Gh.* nydc.

side Liste

- 30, 7. Afskriveren har med rødt Blæk slået et † for den onde Engel.
- , 8. stirkær til gods; *Gh.* stoger [? stygger, ægger, tilskynder] tjill synner oc en gude [gode]. Meningen bliver da lettere, men dersom man i nogen Måde turde stole på *Gh.*, synes Formen *gode* (den bestemte) der er bleven stående, at forråde Indskudet, og sammenholdt med Svaret S. 31 nederst, kan *Hsk's* Læsemåde jo nok forstås, da den onde Engels Angreb opfordrer alle gode Kræfter til Modstand.
- , 9. mangæ stædæ; *Gh.* menneske skadelige.
- , 22. mænæskæt; *Gh.* vel rettere: legomet.
- , 25. 26. nyttæ; *Gh.* nyde.
- 31, 12. halnæ; *Gh.* toge.
- 32, 11. mænæskæ til hørsommæ; *Gh.* menniken horsam-
- , 16. gæræ vro; *Gh.* tilföjer: lvs oc lopper.
- , 20. fiilæ (rett. f. fulæ); *Gh.* elephant.
- , 22. plech l. plecht (jf. mack 29.¹¹ Anm.).
- , 25. allæs; *Gh.* affles.
- 33, 7. fra mit fore noon. Det er på det berönte Spørgsmål, hvortlänge Adam var i Paradis? at Magisteren efter Traditionen svarer: 7 Timer, og forklarer, i Mangel af Lomme-Ur, dette nöjere ved et Tidsmål i det daglige Liv, hvor vi da ikke må vente at finde Tiden så nöje afmålt. 'Fra midt för Middag til midt efter Middag' (s. *non* i Ordforklaringen) giver efter Klokkeslettet kun 6 Timer (fra Kl. 9 til Kl. 3). Nærmere kommer man måske de 7 Timer, ved ikke at holde så strængt på Klokkeslettet, men forstå 'mit fore noon' og 'mit efter noon' om Måltiderne (Mellemmaden) för og efter Middag, da Forklaringen

Side Linie

- snarest er hentet af det håndgribeligste. Efter Honor (Elucidarium Lib. I cap. 15) blev Adam skabt og gav Dyrene Navne ved den tredje Time, Kvinden blev skabt ved den sjette og åd strax af den forbudne Frugt, Herren uddrev dem ved den niende Time.
- 33, 21. i stor voxte: *Gh.* i ful wext.
 - , 22. vox l. voxte (jf. mack 29¹¹ Anm.).
 - , 28. oc sydæn vdæn dødæn hær i sin stæd¹; *Gh.* oc siden døe (altså det modsatte).
 - , 31. huat hadæs the sydæn at; *Gh.* huat haffde the siden.
- 34, 4. talædæ; *Gh.* callædæ.
 - , 6. vors herræ røst; *Gh.* vors herris røst (således stadig hvor denne Ejef. forekommer).
 - , 14. til compæn: *Gh.* til stolbroder.
- 35, 3. raghær han a mannæn, om han seech noghær æffnæ hauæ (Et. beting. Nutid af *have*): *Gh.* reter han sig [retter — el. reder — han sig til Angreb] aa mennisken om han seer seg noget effne.
 - , 20. huat hadæs tøm sydæn at; *Gh.* huat hafde the siden at.
 - , 30. tok at æriæ; *Gh.* tog tijl at pløje.
 - , 31. omgangæ segh meth; *Gh.* vmage sig wet.
- 36, 2. dyær skyælnæt; *Gh.* stoor wrede.
 - , 4. burdæs theræ vsæthælsæ; *Gh.* begyntes there wrede.
 - , 12. gaffnlich; *Gh.* til gaffn.
 - , 20. De gamle Kirkelærere antoge at Kains-Mærket bestod i Hoved-Rysten; Rabinerne at det var et Horn Broder-Morderen fik i Panden; nyere Fortolkere have opstillet andre Gisninger.
 - , 22. huat hadæs adam tha at; *Gh.* huat hafde Adam tha at gøre.

side Linie

- 36, 28. noes slech; *Gh.* noes floed.
- 37, 5. vordær til; *Gh.* worder fød.
- , 9. thræthyæ, har vel her indsneget sig for: thre sinnæ thyuæ.
- , 26. køpstædh; *Gh.* tilføjer: lod bygge.
- , 29. skæppæ; *Gh.* skifte.
- , 30. ondgerningær; *Gh.* onde gerninger.
- , 31. til thæs . . . mannæ; *Gh.* in til . . . man.
- 38, 30. værdælegh; *Gh.* illæ.
- 39, 2. mek træær; *Gh.* meg anger.
- , 5. 6. fiæt; *Gh.* fawne.
- , 25. bodæ ænkyns aftær. sywendæ osv.; *Gh.* hæffde encthet. Effther syw osv.
- , 27. æn sæntær; *Gh.* om sidhen.
- , 32. glædæ . . tom; *Gh.* tilføjer: oc sagde.
40. 1. sætæns; *Gh.* fredsens.
- , 5. bloa (f. bloæ) l. blå, jf. soæ¹⁰²⁰, thaæ²³²³. Anm.
- , 12. gik, rett. (efter *Gh.*) f. giff.
- , 23. vor til at sofuæ; *Gh.* wille sowæ.
- , 24. hans søn; *Gh.* rettere: hans søn Kam.
- , 30. nogær klædær; *Gh.* neder klæder.
- 41, 2. japhet, rett. f. set.
- , 8. the fryctædæ tom tha visdom oc dyært thel guz loof. Stedet er uidentvivil forvansket; *Gh.* har rettet det til: the øptæ (øvede) them tha i wisdom oc dydelighet til gudz loof. Det giver ialfald dog bedre Mening.
- , 9. surskaff; *Gh.* swr.
- , 23. fødæs al værdæn til falk; *Gh.* fyltes al verden med folk.
- , 28. kom aff noes mæth hans æltæ søn. Skal der

Side Liule?

der læses således, må Meningen vel være: af Noes (Sønner) *kom Afrika med* (? tilfaldt) hans ældstæ Søn, Kam. Men da Sønnerne nylig, (L. 19) ere nævnte i den Orden: Sem, Kam og Jafet, er det rimeligere, der skal læses: 'kom aff noes *hans myæthlæstæ* søn', og at dette *mæth*, som synes ikke der at høre hjemme, er opstået (af *myæth*) ved Forvanskning. I Overenstemmelse hermed har *Gh.* også: af noes hans *mellemste* søn; og læser da som Følge heraf 42⁹ *hans elste*, hvor *Hsk.* har *hans myæthlæstæ*.

42, 20. dyuplæ; *Gh.* dyp.

-, 21. *Gh.* tilføjer naivt nok: oc *fester* iorden. Rime-
ligvis har der dog stået: oc *fersker* (forfrisker,
vander) iorden; thi hos Honorius (de imagine mundi
Lib. 1, cap. 5) hedder det på det tilsvarende Sted:
Interior meatibus aquarum, ut corpus venis sang-
vinum penetratur, quibus *ariditas ipsius ubiqve*
irrigatur.

43, 6. Der findes i Baseler-Udgaven (1544) af Honors
imago mundi, såvelsom i de forskjellige Lucidarier
lignende Billeder som dette, til nærmere at oplyse
Beskrivelsen. Dog stemme de fleste lidt bedre
overens med den end det hvormed vor Lands-
mand i dette Håndskrift har sluttet sin Bog. I
Ghemens Udgave, hvor dette Afsnit, ligesom i nær-
værende, er det tredie, og altså står midt i Bogen,
findes rigtignok Slutningsordene: 'so som wi muæ
see i thønnæ figuræ, thættæ er værdæn', men Fi-
guren selv fattes, og intet Tegn tilkjendegiver at
man føres over til noget nyt. Indskriften i Båndet

Side Liste

- som omslynger Billedet må læses: fuit regnum tuum, domine, regnum omnium seculorum.
- 44, 3. weldel hafl; *Gh.* wendel hafl, d. e. Middelhavet, således kaldet mener man efter Vandalerne.
- , 7. stekkræ, *Gh.* mynnæ.
- , 19. skøn klynginnæ lywd weth hwer annen; *Gh.* stjerne klingé wed hver annen.
- , 23. skonestæ; *Gh.* skæreste.
- , 27. then ær, rett. f. thet.
- 45, 4. taprobanes, d. e. Ceylon.
- , 14. crisæ og argeræ, Guldlandet og Sølvlandet, er vel de Gamles chersonesus aurea, Malakka.
- , 16. grywæ, Griffé (Fabeldyret Gryps).
- , 17. draspium, *Gh.*: caspius. Honor (imago mundi lib. I cap. 11): in India est mons Caspius, a quo Caspium mare vocatur. Måske menes der Højsletten som de Gamle kaldte Kaspapyrus el. Kasperia, og vi Kashmir.
- , 20. fixæ l. fiskæ.
- , 32. frem skaptæ som leyer; *Gh.* frammer til skapt som lever.
- 46, 1. ærn, rett. f. orm. Honor. (a. St.) Macrobian corpora leonum, alas et ungulas præferunt aqvilorum.
- , 2. Om de indiske *Brahmaner* siger Honor (a. St.): qui se ultro in ignem mittunt amore alterius vitæ. Man sammenligne hermed Lucidars Sagn.
- , 5. i steth; *Gh.* strax.
- , 15. ænneth; *Gh.* anled.
- , 25. gaphæ (l. gapæ jf. hoph 3: Håb. 3¹¹). Det er en usædvanlig Måde at forlænge en Stavelse, der ender med p, fordi det let forvexles med det lat. ph=f.

Side Linie

- 48, 19. tidh banner; *Gh.* ther hinder.
- 49, 11. athraa; *Gh.* astyne (jf. astund).
- , 13. stenæ theræ naturæ; *Gh.* stenes naturæ. Således er bestandig hos *Gh.* dette *theræ* faldet bort, som *Hsk.* stadig bruger for at udtrykke Ef. Flt., i Mangel af en tydelig Endelse.
- , 25. feller lyth; *Gh.* møster lyd.
- 50, 4. *Gh.* sætter (efter Honor. img. mundi) Ninnæs (Ninives) Længde til 3 Dagsgang.
- , 5. Lucidarius slår Ninive og Babylon sammen, som Honor dog adskiller.
istedetf. sietthæ har *Gh.* fierdæ (1 Mos. 10).
- , 10. skedæ; *Hsk.* scedæ [el. stedæ?] skedæ.
- , 22. storæ; *Gh.* store idhe [iødhe?].
- , 23. Lucidarius er kommet til at flytte Kaukasus til Ægypten, fordi Honor (imago mundi) efter at have talt om Indien, Persien, Syrien, Palæstina og Ægypten, i næste Capitel (1 Bog 19) går over til at tale om Landene ved det Kaspiske Hav, med Kaukasus Bjerget.
- , 25. gantzæ ondæ . . . ondæ men; *Gh.* wnerligh . . . men.
- 51, 1. bredh; *Gh.* romelig bredæ.
- , 2. kex; *Gh.* iern kere [kexe].
- . 4. brøster; *Gh.* fattes.
- , 7. hwdher. Them ladhæ osv. . . tingh; *Gh.* huder, the lade met frage [?farge, Farve].
- , 13. Sererne boede efter de Gamles Forestilling øst for Ganges.
- , 16. oc spynnæ; *Gh.* spinnelveue.
- , - førstæ, rett. f. tridiæ, som både *Hsk.* og *Gh.* har.
- , 24. danmark. I Randen har en yngre Hånd her tilskrevet: danmarch, swerighe, oc norrigh.

Side Linie

- 51, 24. Hanstedholm eller Hanstholm var, som man formoder og Navnet bekræfter, i gamle Dage en Ø på den nordvestligste Kant af Thy, bekjendt og frygtet blandt Søfarende. Men Vigen som skar sig helt ind til Hoxer ved Limfjorden er Tid efter anden fyldt med Flyvesand. Holmen danner nu Kirkesognet Rær, med Annexerne Hansted og Vigø.
- , 29. Efter Middelalderens Forestilling lå Norge vest, eller nordvest for Danmark.
- , 31. at styngæ [man] eth lyws; *Gh.* ath stinger noget eth livs. Denne Kilde, der er så hed at man kan tænde Lys ved den, lægger Honor (imago mundi i Bog 27 Kap.) i Epirus, Tyskeren i Dalmatien. Vores Landsmand sigter tydelig nok til Islands Gejser.
- 52, 6. storæ, rett. (efter *Gh.*) f. ær mangæ: da det er tydeligt han vil sige, at om Fastlandet véd han intet mærkeligt, men på Øerne der er vidunderlige (bebhennælig, *Gh.* sielsyn) Ting at fortælle-om.
- , 9. De omtalte Smedier må man sagtens søge i de Gamles berømte Skylla og Karybdis mellem Sicilien og Fastlandet, som Honor omtaler *efter* Øerne ved Afrika.
- , 11. Lægedoms-Kilden lægger Honor på Sardinien.
- , 14. ebanus eller ebenus er den smukke sorte Træart, hvis Hjem især er Afrika, og som vi af Tyskerne har lært at kalde Iben- eller *Ebenholt*.
- , 15. ey heller och om hver men leggher i eld 3: ej heller om endog Mænd (man) lægger Ild i; *Gh.* alligevel thet ligger i elden.
- , 24. De syv Planeter ere: *Månen*, Merkur, Venus, *Solen*, Mars, Jupiter og Saturn.

Side Linie

- 53, 8. 10. *aff* monyn; *Gh.* paa, a. *Af* står ialfald f. *ath* (jf. *ath* f. *af* 38de) Forvekslingen finder endnu Sted.
- , 29. mønydh; *Gh.* monen.
- 54, 22. anzæ; *Gh.* so som.
- 55, 17. noghêt; *Gh.* mæghet.
- 56, 3. mywgdom, thohuær men; *Gh.* ydmygdom, to at lige wel.
- , 9. 10. nist; *Gh.* gnist.
- , 12. skelig, rett. (efter *Gh.*) f. kræselig, som sikkert er en Gjentakelse af Ordet, tæt foran.
- , 23. bordawæ; *Gh.* plage.
- , 25. oc sommæ mæth theræ næstæ tapæ oc vennæ oc gotz (med Tabet af deres Nærmeste, Venner, og Gods) udeladt hos *Gh.*
- , 26. trøyælsæ, *Gh.* sorg.
- 57, 3. varæ, måske rettere hos *Gh.* wode (våde).
- , - soghæ; *Gh.* siwde.
- , 4. blusmær; *Gh.* bluser.
- , 14. sarlegh l. særlig; ifølge samme brede Udtale skrives undertiden: mannæskæ, thratyuæ, saluæ (selve) o. fl.
- 58, 5. thothuærman; *Gh.* tog alligevel at.
- , 13. a doms; *Gh.* Adams. Altså alle Gudfrygtige fra Menneskeslægtens Begyndelse, jf. Honor Elucidarium lib. III cap. 7: animæ justorum omnes justos cognoscunt . . . quasi semper cum eis fuissent.
- , 22. vellæ l. villæ, jf. møstæ f. miste, thøm f. them.
- , 27. om met i natæn; *Gh.* om medie nat.
- 59, 4. istdf. awælegh og 6. ænlegh (hvis der ikke skal læses *æulegh*, ævligt, der da blev samme Ord som: avelig) har *Gh.* ønckelig.
- , 10. I Honors Elucidarium forstår Discipelen bedre at

Side Linie

sætte Magisterens Skarpsindighed på Prøve. Til Exempel, indskrænker han sig her ikke til det enkelte Spørgsmål, hvad der bliver af deres Legemer, Dyrene har opædt; men han spørger: Når en Ulv åd et Menneske, og Menneske-Kødet blev til Ulvekød; og når da en Björn åd Ulven, og en Løve åd Bjørnen, og Kødet atter forvandlede: hvorledes kunde så Mennesket stå op? Læreren svarer ham: Den der forstod at skabe Alt af Intet, forstår også at adskille hvad der hører Dyret til, og hvad der hører Mennesket til; dette skal opstå, hint ikke.

- 59, 13. tho huær man; *Gh.* alligevel.
 - , 15. ledæmoth, rett. (efter *Gh.*) f. legæmæth.
 - , 19. 23. 24. voxt; *Gh.* wext.
 - , 28. mæn; *Gh.* menniske worder tha sa wanne [wænne?] so som solæn er.
 - , 31. skapnæth; *Gh.* skabnelsæ.
 60, 1. thoth værman the hauæ *voræ lydæ* [v: Legemslyder, som Folk *blandt os* kan have] eller de høre til annæt vnderlig folk, so som mange (*andre*) stæde i verdæn fødæs. Eller også står *voræ f. voræt* (været) og *lydæ* som Tillægsord f. *lydedæ*: omendog de have været lydede (haft Lyder); hvis man ikke for Nemheds Skyld vil foretrække *Ghs.*: alligevel ath the haue *været iæder*, æller osv., en Læsemåde der unegteligt stemmer godt med Bogens Betragtning af Jøderne.
 - , 14. vallis Josaphat (siger Honor) dicitur vallis judicii, jf. Joel 3, 7. 17. Dalen mellem Tempelbjerget og Oliebjerget ved Jerusalem bar dette Navn.
 - , 25. tha; *Gh.* tog ligevel.

Side Linie

- 61, 1. ophoff; *Gh.* begyndeelse.
 - , 4. søktæ; *Gh.* komme til. — for wil; *Gh.* for hvsvild.
- 62, 1. tothvar man; *Gh.* alligevel at.
 - , 15. træyelsæ; *Gh.* anger.
 - , 20. then, rett. (est. *Gh.*) f. them.
 - , 21. hauæ [holde]; *Gh.* gømæ.
 - , 28. all saffnæs oc; *Gh.* all samæn.
- 63, 3. geniæfnt; *Gh.* ieffne.
 - , 12. Randglossen 'oc ey kan' er som Forklaring tilföjet af En der frygtede for at *gydær* skulde misforstås.
 - , 27. sænz, er udel. hos *Gh.*, det samme er Tilfælde 38^a.
- 64, 1. tothuærman; *Gh.* tog thet.
 - , 7-8. klogskap osv. . . gøræ guthz ælskw, rett. (est. *Gh.*) f. gøræ guthzælw loof. I *Hsk.* er Stedet forvansket ved Udeladelse og uheldig Rettelse.
 - , 11. qvi est benedictus osv.; *Gh.* hwilken som er welsignet ewindeligghe e for vten ende AMEN.

- a** (l. å), *aa* 6. 14. fl. St.: på skrive af dommedavs færd 3; sier mik af messeklæderne 11; læse af 38 fl. St.: om. *afløsning* af vore synder 14: Syndernes Forladelse (i Trosbekjendelsen). *ager-karl* 35⁸¹: Agerdyrker. *agte om* gud 38: bryde sig om, frygte Gud. *al-gladest* 59: allergladest. *alles* 32: avles, fødes. *als-voldende* 7, *alz-voldu* 26: alvældig, almægtig. *al-vestert* 51: længst vest-på, vestligst. vorde til *alz ikke* (Ejef. lk.) 21: slet intet. *a-minnelse* 9. 30: Ihukommelse. *ammeth* 3 == *æmmeth* 4: Æmbede. *a moth* 32. 56. fl. St. (*aa modh, ammodh, ommoth*) l. å mod: imod. *an* 20: under, ynder, elsker. *anbuth* 30: Redskab. *ander-lund* 21: ander-ledes, på anden Måde. *annen* vegne — *annen* vegne 44: på den ene Side — på den anden Side. *anza* 54=æmse, ens: ligesom. *an-tigh* 55. 56. 59: (isl. *annat tviggja*, et af to) enten. *a-stund* u. *stunde*. *ath* 9²⁵ l. åd (Datid af æde); *ost* 34: (du) ådst. *ath* thet ytherste dæthe han self 10: *til* sidst; tale *ath* thom 34: *til* dem. so *at* (?) hvert menneske 29: således med (med Hensyn *til*) hvert Menneske. *ath-æns* 27, (ad eneste): alene. thet falk (ther) *ath* Set var kommet 38: af Set. *ave* ¹) Tugt, Straf 32; ²) Frygt;

avelig 3. 59. frygtelig, forfærdelig.

azæl 39 1. Ådsel.

barnbyrd 47: Svangerskab (jf. Vidnesbyrd, Jærnbyrd af bære).

bedje (*bethiæ*) 51. 58: bede; *beddes* 8. 61: (ud)bad sig.

begynde (t. begynnen): åbne; åbenbare, kundgjøre, 13¹⁴. 15. 16; 18¹⁷ nærmere Betydningen: *begynde*, som ellers stedse her i Bogen udtrykkes ved: *byrje* s. nedf.

behennelig 52: vidunderlig.

benedide 9. 21: velsignede (lat. benedictus).

berje: slå; *borde* 38: sloge; *berjes* (*berryæs*) 46: slås.

bordave 56: Slag, Straf.

best f. beskt 54.

blusme 57: blusse.

bodæ (f. hodede) 39²⁵. bragde Budskab.

borde, *bordave* u. *berje*.

botn 21. 27. 54: Bund

bryde å moth vos 16: (for) bryde sig, synde; *brøth* buthen 55; i Flt. *brude* 28.

brøste 51: fattes, mangle.

budet eder 60: tilbudet, lovet.

bunde 26: bandt (Flt.)

siætæ mannæ i *burdh* veth

hanum 37: i Byrd (hans

Efterkommer i sjette Led).

burthe, (*burde*), *burthes* (*burdes*) u. *byrje*.

bue-man 37: Skytte.

byrje: begynde; *burthe* 5. 6.

14: begyndte; *byrjes* 43:

begyndes; *burthes* 5. 36.

42: begyndtes.

bælde 56: Magt; Hovmod, (sv. *bælla*; formå; jf. *bold*).

bör. *burde* ej til 33: var ikke *tilbørligt*, ikke ret.

c. se k.

lavs gang 50: Dags-Rejse, et almindeligt Vej-Mål af o. fem Mil.

diger, *djer*; Intk. *digert*, *djert* 27. 28. 29. II. St.: stor, megen, dér; stort, meget, dért.

teræ (*dére*) 13²⁸: meget (Biord).

dimmel-dave 10. 18: Sørge-Dage (den stille Uge); af *dimmer*, mörk.

drap 36: dræbte.

dreves 58: bedreves.

drevelse 9. 29: Sorg, Pine.

dreveligh 13: sørgelig.
dygær, *dyær* s. *diger*.
dygt (*dyghyt*, *dygh*) 26. 31: Dygtighed, Kraft (Dyd).
dygdelig 22: kraftig, mægtig.
dymel u. *dimmel*.
dyrbar-stene, *dyre stene* 49: Edel-Stene.
dyuple 42, *Gh.*: *dyp*. (? Flt. af *dypel*). Det skal svare til lat. *tracones* σ : *meatus subterranei* (Du Fresne).
dyæueldh-en 13.³⁶ = *djuvel-en*.
døne 23: lugte.
døn 57: Lugt.
e 22. 57. fl. St.: evig, altid, immer; *e* forudhen ende 57, *e* meræ 58; skrives også *ee*, *æ*, *i* og 5²² *ey*.
efter noon s. *non*.
eftersyn 20: Efterlign, Mønster, Exempel.
eld, *eeld* 24. 36 44: Ild.
guds elskug (Elskov) 20: Kærlighed til Gud, 56 f. St.
en, *æn*, 6¹⁷. 29⁴. 30²⁴. fl. St: men.
ene so 60: ligeså, (ens).
endelangt 50: fra Ende til

anden (om Udstrækningen);
endelangs 42: fra den ene Ende til den anden (om Retningen); jf. det sidste med *baglænges* 40, *forlænges*.

ey 5²² = *e*.

faar 6¹⁷; Fare, Frygt (isl. *fár*, Intk.); 'en lidet faar ej at the' σ : men lidet Fare [var] ej, at de σ : det var nærvæd at de.

falle. Datid: *fjell* 26. 27. 39: faldt; i Flt. *fjulle*, *fulle* 26. 29. 12.

fange ¹) 14 fl. St. få, modtage; ²) fly, give: hügormen *fik* henne theraf 28; jøderne *finge* (hadæ *fanget*) hanum et rør i hans hand 8. 12. ³) få Magt til, formå: ther *fanger* engen standet imod 51.

faver kiennedom 3; *favert* gammen 3; sier mek noghet *favert* af himmeltegn 52. *faverheth* 22. 23: Fagerhed, Skönhed.

fedele 38, *fedle* 48, *fidle* 44: Fedel, Fiddel, Fiolin.

fedhernæ s. *fæderne*.

- fejrest* 7: *fejrest*, *fagrest*, skönnest.
- fejvind*, *fejvinde* 23 f. St.: Fagerhed, Skönhed.
- feligh* 59: Sikkerhed, Tryghed, Fred; *feligh* oc ro, Fred og Ro, og ingen Fare.
- fiel* 10 s. *fiæle*.
- fil*, Flt. *file* 49. 32: Elefant, (jf. *Filsben*, Elfenben).
- fire-tigh* 40 alm. *forætivæ*.
- fiældh*, *fiæll* u. *falle*.
- fjæle* 10: skjule; thet ljus man *fjæl* (f. *fjæler*); then tro ther var *fjælt* (*fjældh*): skjult.
- fjærre* 29: fjærnere (jf. nærre).
- fjæt* 39: Fjed, Fod (som Mål). Talen er om Arkens Udstrækning, *Gh.* har *Favne*, de yngre Bibelovs. *Alen*, hvortil de Gamles *fjæt* vel nærmest svarer som Mål.
- flue* 46: flyve.
- forfares* 33, *forføres* 38: ødelægges; Dat. *forfores*, *forfors* 36. 40.
- forsende* 51: sende bort.
- for-thi* fl. St.: for det, derfor; fordi.
- forvinne* 7. 31: overvinde.
- fore* theres spot 11. 12: *spotvis*.
- fore noon* s. non.
- fran* 10. 11 f. St.: fra.
- frem-skapte* 45: fortil skapte.
- frittesomme* 28: spørgesyge, nysgjerrige.
- froe* 10: Frue.
- frægne* 28: spørge, få Nys om.
- fræls velie* 32. 63: *fri* Villie.
- fyeldh* 10. u. *fjæle*.
- fyll* s. *fil*.
- fyulæ* 26, *fyullæ* 29, *fyæll* 39 u. *falle*.
- fæderne*, et; (som Navneord) 6. 60: Fæderne(-Gods), Arv.
- fægreth* 23: Fagerhed, Skönhed (jf. *faverheth*, *fejvind* ovf.).
- før*, stærk, kraftig; *før* (modsat *nyfødt* barn) 30: fuldvoxen.
- ufør* 46: svag, kraftesløs.
- gaffs*, *gavæ* u. *give*.
- gath* u. *gide*.
- thet gik Abel *gavnlig*, ält thet han hade 36: der var Velsignelse deri.
- gemmen* 9 fl. St.: gennem.
- gen verdens ende* 18: henimod.

- genjævnt* 42. 63: lige-
overfor.
- genesten til paradis* 44:
strax til, lige til.
- gide*: ¹) kunne, formå; 'so
megen glæde, at thet *gider*
engen tunge fultalt' 63;
²) ville, have Lyst til. 'Eva
gath thet ej ladet' 28,
62¹⁷; andre Steder forener
det begge Betydninger, og
går både på Ævne og Vil-
lie 62¹⁸.
- give. gave* thet gud 21:
give det Gud! (beting. Datid
som ønskende) jf. unden han
them naden *gave* 4¹⁸.
- gavs (gaffs)* ther veth 9:
gav sig.
- godgærninger* 32, modsat
ondgærninger 37: jf. god-
gjørende.
- dav-gryn (griyn)* 25. Dag-
Gry.
- synde-gæld* 38: Gjengæld,
Straf.
- gælle* 59: gjalde, lyde højt.
- gærnings-man* 30: Arbejds-
mand, Handværksmand.
- gætte til* hvo hanum slog
11: gjettede (på).
- gøme* 6. 8. 21: (gjemme)
- vogte, bevare; gøme fæ 36;
guth skal gøme them 58.
gømere 55: Vogtere.
- gøre. Datid gøthe* 5. 19. og
gjordhe 10 fl. St.
- haar-skurth* s. skurth.
- hadæs, haftæs* u. have.
- hagelyn* | 2: l. hagel-in, ligesom
*broder-in, himmel-in, mån-
in*. (Hønk.'s Ord med ved-
hængt Kjendeord).
- halne*, 23. 31: tage i Hæn-
der, *handle* med.
- en *hande* orm 51; eth *hande*
folk; trenne *hande* tunge-
maal 15: Slags; jf. mange-
hænde, allehænde.
- hanner* 48¹⁹: hen; jf. isl.
bandan.
- harthyæld* 38. s. *tjæld*.
- have* them for vonægte 51;
have thet ther jek af sade
62; *hafte* sin poske 9;
dommen er *haft* 62: holde,
holdt.
- huat *haftes* (el. *hades*)
the *ath* 40. 33. 36; huat
hades them *ath* 35: hvad
havde de sig for, hvad
toge de sig til. (jf. No.
athefd Rimkrön. v. 1942,

og isl. huat *hafast* þeir at).

hel-gjer 8: helbred, læg.

the mangefoll *heligdom*, ther han gjorde then time 6: om Kristi Gjæringer, hans Lidelse deri indbefattet.

helljest 16: helliges, helliget vordet (jf. isl. *helgast*).

hemmelynd l. himmel-in.

hetlne men 60: hedenske Mænd, Hedninger.

enghen veste hvat *hin annen* sathe 50: den ene vidste ikke hvad den anden sagde:

hionæt 38: Ægteskab.

ho 6, *hoo* 5. 39: hvo.

hugde 28 Datid af *hygge*: dømme, tænke (af Hu, *Hug*).

hulde 40 Datid af *hyllje*: tilhulle, skjule.

hulle (*hule*) 26 Datid Flt. af *holde* 51.

hulpe 61 Datid Flt. af *hjælpe*.

hvar (hvor) hanum bör at leve 5. fl. St.: hvordan, hvorledes.

hvare vor eva skapet 27 fl. St.: d. s.

hvar-let 30: d. s., hvorledes.

hvar-hund, 14: d. s., hvorlunde.

hvar-ner 61: når?

hvert 46 fl. St.: (hvar-ath): hvort, hvor-hen.

hver (*hvar*). Af dette Stedord dannes det i gamle danske Skrifter hyppigt forekommende men på mangfoldige Måder skrevne Bindeord, *thot* (tho at) *hver mæn* 20. 56. 58. 59. 60. 62. 64. Dets Betydning er sikker nok: *omendskönt*, *omendog*, *alligevel*. Det må henføres til det islandske: Þó at hváru, Þó at hverju; det svenske: tho at hvaru, thy at hvaru, eller i Flert. tho at hverjum; forsåvidt har det ingen Vanskelighed, men allerede i vore Love har dette *tho at* (el. *thot*) *hvaræ* fået et lille Tillæg, og hedder: *thot hvaræn*, og idetmindste i asketiske Skrifter stadig: *thot* (thet, tho, thog) *hværmæn*. Hvis også det første (n) kan være et ørkesløst Tillæg, så er *mæn* det vistnok ikke. Kan det være en Hf. Flt., vendt om, ligesom *gjemmen* f. *gjennem*? Eller er *mæn*

vores bekræftende Partikel i Talemåderne: jo *mæn*, nej *mæn*, jo så *mæn*, (hvis Oprindelse som bekendt udledes af *Mænd*)? Den vaktende Skrivemåde af *hver*, *hver*, *hver* og *man*, *mæn*, *men* er kun hvad der finder Sted i såmange Ord, hvor disse Selvlyde ombyttes. At Afskriveren på de syv Steder hvor Ordet her i Bogen forekommer har skrevet det på syv forskellige Måder, viser hvor dunkelt Ordets Oprindelse har stået for ham.

om hver mæn 50: er måske samme Ord i en lidt forandret Form; men bedre tages dog *om hver* for sig som Bindeordet, og *mæn* som Subjekt i Sætningen: om hver mæn leggher i eld 3: om endog Mænd (man) lægger Ild i.

hymmelynd 14 l. himmel-in s. hagelyn.

hyrneth 17: hjørnet.

hælende 64: Helsen, Helbred.

hørsomme, 32: Lydighed.

uhørsomelig 32: udydig.

hov (høj) 39 (*hoog* 44; *hoeth* 21, *hoeth* 42); *hove* 50, (*hoghe* 44); *hoveste* 20. 40.

hovelige 20: højlige.

hojnot 56, *homood* 27:

Hovmod.

hovmodes 26: hovmodes.

hotith 55: Højtid.

§ fedele 38: på Fedel; nyth i jorderige 8: ned på Jorderige; i steth 46: på Stedet, strax.

i forudhen endhæ, i lenger, i hvad 51, i hvilke 50, i mynne 53; i som 53: = s. ovenf.

ilie 8: Fodsåle.

ilt at kommæ 44: ondt, vanskeligt, ilde.

insigle 29: Segl.

jesse 8: Isse.

kennes 7²⁸ bekjende; *vederkennes* s. st.: kjendes ved, bekjende.

kennedom, *kienedom* 3. 4. 10: Kundskab, Lærdom.

kex 51: Krog, Angel: jf. *Keis* Molb. Dialektlex.

klejn (cleyn) 31. 63: fin (jf. t. klein).

komme seg i 28: iføre sig; om han kan *komme veth* 35: komme til, komme afsted med; man *kommer* thet *til* at fallæ 49: får det til.

kompæn 34: (om *Eva*, Gh. stolbroder) Kammerat, Medhjælp; (isl. *kompán*, gml. fr. *compain*).

koste 28: Kviste, Grene; the brude *koste* oc skjulde them meth.

kræffthe 9: krævede.

krafthe 19: Kræfter.

krank 23, *krant* 31 (krankt): svagelig, -gt.

krankheit 35: Svaghed (jf. t. *kranck*).

vox *krystes* i et insigle 29: trykkes.

kræseligt lefnæt 56: overdådigt, vellystigt.

kyns, køns: Slags; eth køns dyr 48, ther er enktæ køns 52. 26; meth engen *kyns* 42, hans kop engen *kyns* 24.

Lade (lagde) *seg til* at ærje 40: lagde sig efter, gav sig til.

lader (lathær) sjælen til himmerigs 55: indbyder (både Isl. og Tysk. har Ordet: lada, laden).

lejer (leyer) 45: Løver, sv. leyon.

lepe 46: Læber.

lesten 13 (Læsningen) betegner dels den hellige Skrift i det hele, dels Texterne valgte af den ved Gudstjenesten; vores 'Evangelieliebog'.

lexen 11 (lat. *lectio*) er *Læsningen* ved Gudstjenesten, enten af Bibelen, af Legenderne eller af Kirkefædrenes Skrifter.

the glæder sjælen *til lider* 64: stunder til, jf. det *lader ad* Aften.

liges veth 48: lignes ved.

lign (lyghen) 30. 16. 29: Ligning, Skikkelse.

line 12 Gjord, med bestemt Form: *lin-en* (lyndh-en) 12^a.

lin 11. 12: Lin-Klæde. Deraf *hoved-lin* 11, *hand-lin* 12.

ljusn (liusen, lyusæn, lywsæn, lywsn) 19. 21. 25. 29. 53: Lysning, Skin; i be-

stemt Form: *ljusne* (lyw-senæ) 53¹¹ f. Ljusnet.

the vigde (veg) there *lov* fra gud 26: de brød deres *Lofte*, (Troskab) mod Gud; jf. Tro og *Love*.

love 40¹⁶: tillade, give *Lov* til.

love (o: låge) 42¹⁸. 64²; lå (*beting.* Datid af *ligge*).

lund: Måde; i hver lund 61, hvilke lunde 29, tvenne lund 62. (jf. ingen-lunde, nogen-lunde).

lyghen s. *lign*.

lynæ, *lyndhen*, s. *line*.

lyneth s. *lin*.

lyth 40. 49: Lødd, Farve; feller *lyth*, skifter Farve.

lyther s. *lider*.

lyusæn, *lyusn*, s. *ljusn*.

læde 29: Lader (jf. isl. læti); diæfle kenne manz hu a hans *læde* oc af hans sæde.

maa, *maa* u. *mue*.

maan l. *mān* 48: Manke.

malmer-sten 17: Marmor-Sten.

manne modh 8: Mænds Møde, Forsamling; jf. Ejf. Flt. *manne* 37^{11.31} og *mænne* 62²⁸. af *man* (en Mand).

man-ynd 22 fl. St.: Månen s. *hagelyn*.

mekel (megel, møgel) 22¹⁰ f. St.: (megen) stor; then

mekele (megle) 31. f. St.;

mere 62²⁹: større.

mest 32¹⁴ f. St.: størst.

melum 53: mellem, (jf. stundum, forðum).

meth them 51¹⁴: blandt, hos; 17².

minne (mynnæ) 32 f. St.: mindre.

mjedleste 42: (jf. Middel-Vej, -Havet osv.) midterste, mellemste.

mjugdom (mywgdóm) 56: Ydmyghed.

mo, *moo*, *moe* u. *mue*.

moxen, *muxen* 8. 39. f. St. hartad, næsten.

mue: formå, kunne; Nutid *ma* (l. må,) *maa*, *mo*, *moo* 16. m. St., Flt. *mue* (mwæ, moæ) 19 m. St.; Datid *matte* (l. måtte) mottæ 20 f. St.

over-maa 34²⁹; overkommer, får Magt til.

mynnæ, *myngdom*, *myæthlestæ* s. *minne*, *njugdom*, *mjedleste*.

mærke 10 f. St.: (be)mærke, betegne, betyde.

mæste u. *mckel*.

mønydh 53²⁹ 3: *mønne-t*, den højrøde Farve, som kaldes så (minie, mønne); ber om Månen, når den, ved Solformørkelse, skygger for Solens Glands. (?)

nædermere 52 længer nede (mods. *overmere*, og dannet som *nær-mere*, *ydermere*) af *neder* (nydher) 9. 14. 29: ned.

nejlder (neyldher) 9. 17: naglet.

nete 30²: nytte, bruge, nyde; jf. sv. *nöta*=*njuta*, *nyttja*.

nist 56: Gnist; udtales så endnu (Fyen), jf. isl. *neisti*, gl. sv. *nyston* (Fornskriftselsk. Saml. 1 B. 2 H.)

non (noon), lat. *nona* sc. *hora*, betegner ¹) oprindelig den *niende Time* af Dagen (Kl. 3 Efterm.); ²) dernæst *Böntjenesten* ved den Tid, *hora canonica*, 9¹⁰; og ³) endelig *Middagstiden* og Måltidet da, også efter at dette var skudt frem fra

Kl. 3 (lat. *prandium*) til Kl. 12. Af den sidste Betydning, som er hyppig i Skrifter fra Middelalderen (noon time 33) kommer Udtrykkene

fore non 33⁷: For-Middag. *efter non* 33⁸: Efter-Middag, som begge endnu bruges i Jylland.

nærre 29: nærmere.

nøgeste (*nøveste*, *noveste*) 45. 50: nøjeste, knappeste jf. *nøg* V. S. Ordb., og Molb. D. L.

Om stor som 53, om tjek som 54, om langt som 25. 54: ligeså=æm.

omgange seg meth 35; *omgik* seg meth 36: sysle med. om hver u. hver.

omkryge 54: omkrøge (Arrebo), ompænde.

ommoth s. *amoth*.

ondgærninger 37, mods. *godgærninger*.

ondt, *ondeste* korn 36, om Kains Offer, som bestod af det *ringeste*, *dårligste* Korn.

oop u. *øpe*.

op-aa (vppaa, vppæ) 47. 12.

51. f. St. *op-på*, på.

open-hoved har *Gh.* f. *bar-hovith* 13⁹⁹.

op-hof 11. 16. 61. f. St.:

Begyndelse; Jhesus er vort ophof og endeligt; trinth brød er uden ophof og ende.

orver 38: Orgener, Orgeler.

ote-sangk 6: Morgen-Bönnen (sacra matutina) der begynder 'de syv Tider' ligesom *Aften-sang* og *Nat-sang* (completorium) slutter dem. Ordet *ote* (isl. ótta) bruges i Middelalderen om Daggryet, den tidlige Morgen (Kl. 3-6).

overmere 52 højere oppe, jf. nedermere.

paa jule nat begynthe ænglene først thet loff 13.

pigh, thet vord-ful 9: tvi! (py, pöj?).

plegt 32. 62: Straf, Pönitens, Bod-Straf.

puge 30. 50: Nisser, Små-trolde; i Slægt med *Pqkker*.

qvem 5. 48. 56: passelig,

tilberlig; 23: rede, bekvem.

uvvem 39: *uvvemlig* 62: upassende, usømmelig, utilberlig.

qvemme best a vort mal 7: passe, falde bedst på vort Mål.

qverre 10: stille.

qvith 45: Kvide, Sorg.

raan 8: randt.

rage a mannen 35: fare på, angribe.

rede-bon for dieflen oc hans engle er'elden i helvede 61: beredt (Endelsen *bon*'svarer til isl. *búinn*).

rette män 60 f. St.: retvise, retfærdige.

guds *ræzele* (Rædsel) 4. 5: Gudsfrygt.

rope them for synder 61: (røbe), anklage.

rothe 32: Rødde, Rådenskab.

safnes 62: samles; *safnet* 8.

safnelse (saufnelse) 14: Samfund, Fælledskab (lat. *communio* i tredie Artikel af Trosbekjendelsen).

fore thelig *sak* 9: af sådan *Årsag*, Grund; for mange

sage 16; engen var i
sag 27: Årsag, Skyld i.
samsæt u. *sæt*.
segne, seyne s. *signe*.
serlestes s. *særlestes*.
sether s. *sæder*.
sigher 31: Sejer.
signe (*segne, seyne*) 39. 41:
 velsigne; *signe tik* 14. 15:
 slå Kors for sig; *signet!*
 derved oversættes *sanctus!*
 i 'Te deum' 7; then *sig-*
nethe (*synnæthæ*) tidh 11:
 den hellige Tid (Påsken).
sin 56, *syn* 5: (Sind), Sandser.
sind (*synn*) Gang. Figurlig:
 ath en *sinne* 46. 24, syv
sinne 6. (jf. *tre-sinds-*
tyve, nogen-sinde).
skaleff 9 l. skalv, skjolv.
skape 32 f. St.; Datid *skop*
 24. 32 f. St.: (skabe), frem-
 bringe; ²) skikke, indrette:
 hvor er then deel *skapt* 43¹,
 the have theres gangh til-
 hobe saa *skapt* 53¹, *ska-*
pet, skæpet (jf. Skæbne)
 30²⁸⁻²⁹. I sidste Betyd-
 ning falder *skape* sammen
 med *skipe* s. nedf.
skapnæt (en) 16. 47.
 59 *skufnet* 16: Skabning,

Skikkelse (dannet ligesom
Levnet af leve).
skede: Løb, bruges som Vej-
 Mal; *heste skede* 50. 54:
 sålangt som en Hest kan
 løbe ad Gangen, Heste-
 Skifter.
skellig 56: ret, alvorlig; *skel-*
lige qvinne 49: høviske,
 hæderlige.
 there voxt *skil ath* 59. 63:
 er *adskillig* (forskjellig).
skipe, skikke, berede: iek
 skal *skipe* teg manigfold
 krankhed 35; ordne, ind-
 rette: vatnet, *skipedes* i
 sit lav 25. 42³⁰. 55. 29;
 dele: verden er *skipet* i
 fem stræde 42. 60. I sid-
 ste Betydning falder Ordet
 sammen med det deraf
 dannede
skipte, skifte 15. f. St.:
 dele; daven er *skift* i tolf
 time 26; verden *skiptas* i
 trenne dele 43.
skipelse 16. 29: Skik-
 kelse, Beskaffenhed.
skjelnæt 36: Adskillelse,
 Tvist (jf. *skapnæt, Lev-*
net).
skjudere til at svige 28:

- hurtigere*, lettere at svige (jf. *skjot*, hurtig).
- skurpen* 45: indskrumpet, tór (jf. *Skorpe*).
- skurth* eller som *Gk.* skriver *skordh* er Navneord til: at *skære*, deraf *skurd*-gud, en udskåret Gud, en Afgud; *skurd*- eller *skord*-gilde, *Høst*-gilde; og haar-*skurth* 5⁸⁰: Ton-sur.
- skypæ* osv. s. *skipe*.
- skydæra* s. *skjudere*.
- skyelnet* s. *skjelnæt*.
- slech* s. *slæg*.
- slegge* 51: Hammer.
- slekes* 61: slukkes.
- slove* 51: (sloge) beting. Dat. af *slå*.
- slæg*: *Omslag*(?) i Vejret, Sne-Regn, Uvejr; jf. *Slæe* og *slæne*, *slæine* (c: Slæge, slægne) i Molb. Dial., sv. *slugg*. Deraf måske *Is-Slag*. Noes *slæg* (*slech*) 36²⁸ kalder *Gh.* noes *flod*, og først ved Reformationstiden opfandt man Ordet *Syndflod* (s. Bibelen 1550), ved at låne Tyskernes Fordrejelse af deres gamle *Sin-*
- fluot* (*Al*-floden), Verdens-Oversvømmelsen.
- snille* 4. 26 svarer til lat. *sapientia*; *visdom* 5 derimod til *scientia*.
- soghe* 57^a: må efter Sammenhængen være *sive* (som vådt Brænde i Ild), (Datid af *sige*?)
- soldener* 50: Soldater.
- sove* 26. 61: (c: såge), *så* (Flt.), Datid af *se*.
- hørde thu *spordh* (spurgt) af, 24: hørte du *tale* om, havde du spurgt om.
- stunde* at være meth hanum 24: stunde, længes efter at *a-stund* 28 l. åstund: Attrå, Higen efter.
- stunnum* 53, *stunnum* 52: stundum.
- stædes* 39²¹ (f. stædedes): standsede.
- stækkre* 44: kortere, mere *stakket*.
- sundæ* u. *synje*.
- surskap* 37. 41: Træskhed, Bedrageri.
- svelljen* i havet 51: Brændingen (på Vestkysten af Jylland), af *svelle*, svulme, jf. hav *svellf*, hvormed

- Kr. Pedersen (Vocabularium) oversætter *syrtis*.
syghær l. *sigher*.
syn 5²⁰. s. *sin*.
syndel 17: Sindal, fint Silke-Tøj.
synje 61: afslå, nægte; Dattid *sunde*, nægtede.
synnæ s. *sinne*.
synnæthæ u. *signe*.
sæluæ (salige) 27²³: sølle, stakkels, *u-sæle*.
sæmsæt l. *samsæt* u. *sæt*.
sænter 39²⁷. éngang, *sænth* 20^{26.28}. *sænz* 38. 63. *sentz* 16: på én Gang, ad Gangen (af *sinn*, Gang).
sær-lestes 6. 47: udvalgt, særdeles; af *sær*, for sig, og *læse*, samle ud.
sæt: Forlig, Overenskomst; Regnbuen kaldes: *sætens* tegn 40.
sam-sæt 64: Pagt, Enighed.
u-sættelse 36: Uenighed, Tvedragt.
staktes 25: dækkedes, bedækkedes.
tee (the) 26 f. St.: vise, ytre, åbenbare; *tede* (thedæ) 13 f. St.; *tees* (thees) 5. 28. f. St. vise sig; *tedes* (teetes) 17 f. St.
teden s. *theden*.
tefte u. *tæve*.
tekker 56 = *tykker*.
tekne, *tegne* 10. 40 f. St.: betegne, betyde.
tere 13²⁸ u. *diger*.
thæ 29⁴. 53¹². 60²⁵. f. St. l. *thå* = *tho*.
thaudhe u. *ties*.
then, *thet*, den, det; *thet* hværmæn: u. *hver*.
thes Ejef. Intk. *thes* (this) mere, *thes* (thytz 18) heller; han var *thes* ej verdu 11; til *thes*: til den Tid, indtil 28⁴; til det Öjemed, forat 7²⁹. 23²⁷. 56¹³.
the (thy 8²⁵. 26²⁴): de.
therre, *there* (*thyræ* 27⁴), *theres*: deres; hver *theræ* 63¹³: hver af dem.
them, *thom* (*tøm*), dem.
theligh (teligh) 5. 45. f. St: deslige, sådan.
thesse 56²²: denne (Hunk.)
theden 14. 27 f. St.: deden, derfra.
tho fl. St.: dog. *tho* hvær mæn, *thot* hvær mæn u. *hver*.

- threding* 43: Trodiedel (jf. Fjerdings).
- threve* 57: føle for sig, gribe på (i Slægt med *træffe*). Hertil hører rimeligvis: vether *tryfsuit* 23^r, hvis ellers Stedet ikke er forvansket. (s. Anmærkn. S. 72).
- tider* 6 fl. St.: de syv daglige Bøntjenester, lat. *horæ canonicæ*, de hellige Tider.
- tidre* (thydræ) 62: tiere.
- ties* thet lof tha 10. 11: (for)ties, synges ikke.
- taude* 10: tav.
- tiende* Messe 15. 16: tavs, stille Messe.
- til* fan 37. 38: fandt på, opfandt; gætte *til* 11: gætte på; tagæ *til* 9. 26. 39: tage på, begynde. - rene *til* legemet 63: med Hensyn til, jf. rask *til* Fods.
- til* - kom 3: Hændelse, Skæbne (hvad han *kom til*)[?]. Gh. har *afkom*, s. Anmærk. S. 65.
- til* mere the have . . thes mere 5: *jo* mere.
- til* thes 28. 7. 56.: indtil; for at, s. *thet* u. *then*.
- timen* skop gud then første dav 25: Tiden.
- tinde* 26, *tiune* 37: tiende.
- tistle* 35: Tidsler (Fltl. af *tistel*).
- tjeneste-man* 8: Tjener.
- tjæld* 38: Telt. *hår-tjæld* (harthyæld) vil vel sige Telt af Dyre-Huder, i Modsætning til Brædde-Telt.
- tog at*=tog til at s. *til*.
- tothvermæn* u. hver.
- tote* u. *tykke*.
- trege* 39: angre.
- tregelse* 56. 62: Sorg, Anger.
- treven*, dygtig. Gink; *trevne* (trefinæ) 41, (jf. *trives*).
- trifnæt* 33 Ånds og Legems-Kraft (jf. *skapnæt*, *skjelnæt*, *Levnet*).
- troder* (tråder) 24: træder.
- træyer*, *træyelse* s. *trege*.
- tu* og *try* Intk. af *to* og *tre*;
- tu* aar 37, *tu* tusende 40,
- try* dyghn 11, *try* hundred 39; men *to* hustruer 38,
- tre* sønner 38.
- tyde* 4⁸². 14: udtyde, udlægge.
- tykke* (tekke 56, tikke 57): tykkes, synes; Datid *tote* 28. 42: tyktes, syntes.

tyes, tyendæ s. ties.

tæve (tæfe, tæffæ, teffæ) 23.

46 er tydeligt: *smage*;

'høre, see, *tæve* (23^{4.5.})

og *døne*'; *tæffe* meth vor

mund 23²⁷; *thet* (æplæ)

tæver sa vel 46²¹. Men

tefte (tæftæ) 22^{1.4.8.10.12.}

fornemme ved Sandserne (i

Almindelighed); *tefte* og

understande 3: *sandse* og

forstå. Og det tilsvarende

Navneord:

tefte synes nærmest her

at måtte være *Lugt* (ligesom

isl. *Peifr*) når det hedder

22¹⁵: *thet* *ther* vænt er at

høre, *thet* *ther* favert er at

see, *thet* *ther* lysteligt og

got er i *tefte* og *smag*.

the tyrfe ej *veth* 46: be-

have; Datid: *the turte*

(*turfte*) veder 61.

tyrftelos 22: unyttig, jf.

Nødterft.

tørve (tørfvæ) 8: kaste på,

slå. Deraf *Tørn*, hårdt

Slag.

æ-lyden betegnes i Hsk. med

v og *w*, sjelden med *u*.

uden ¹⁾ som Forholdsord:

uden parædis 25, *uden*

muren 44: udenfor; *uden*

andre glæder 63: foruden.

²⁾ som Bindeord: 21^{2.3}

hvis ikke, 21¹⁰. 32¹² f. St.

men.

ufør 46: svag, kraftesløs,

s. *før*.

uhørsemeleg 32: ulydig s.

hørsome.

unden han gave *them* 4:

undtagen, hvis ikke, *uden*

(med beting. Måde *gave*).

iek under 'at 31: undrer mig

over, at.

understande 5. 49 f. St.: *un-*

dersta (l. stå) 4. 14: forstå.

understandelse 4. 19: For-

stand, Nemme.

uphøg 8 l. ophøj.

upp-aa 12, *uppæ* 51: oppå,

på.

uquentt, *uquemlegh* u. *qvem*.

urense 32. 54. 62: Urenhed.

usattelse 36: Uenighed,

Twist, s. *sæt*.

vankundende 4: vankundig,

uvidende.

vanske 20. 59: Mangel, Brøst.

vatn 24 f. St. findes såvelsom

vand, og flere Mellemed

- der betegne Overgangen fra den ene Form til den anden (vadhen 44, vanthn 16, vandh 23), med bestemt Kjendeo. *vatnet* og *vannet*.
- vaupn* 38: Våben.
- veder-kennes* 7: kjendes ved, bekjende.
- veder-stygges* 16: være modbydelig ved (deraf: *veder-stygkelig*).
- verdes til* at 8: værdiges at.
- verdelig* 38: verdslig, kødelig. Er vel dannet af
- vereld* 55 f. St.: *Verden*, der kun bruges som den *bestemte* Form: *verd-en* 56⁸¹. 57⁷ f. St.
- verskap* 46, *vertskap* 59: Gilde, Gæstebud.
- vill-brad* 46: Dyre-Kjød (*brad*: Bytte, Fangst).
- villelse* 20: Fejltagelse, Vildfarelse.
- visdom* (at the *vide* alt) 64: svarer til lat. *scientia* jf. *snille*.
- hans gode *vold* 26; guds megle *vold* 7: Magt.
- engen må *volde*, thet the theden komme 27: ingen har Magt til at få dem derfra.
- von-etke* 51: vanægte, uægte, jf. angl. *æhte*(man), tysk *eke*, hvis Grundbetydning er Lov, Ret.
- vorde* at vide 3: få at vide; *vorde* at spørje, *vorde* at sove 40. 49: give sig til, begynde; folket *vorder* djert til 37: tager meget til; antikristen *vorder* til 37: bliver til, kommer. Datiden (*vord* 9⁹. 38²⁵. Flt. *vorde* 21²⁷.) skrives tidt *vor* (8¹⁹. 38²⁴), *vore* (59⁸¹).
- hans søn *vord* thet *vore* 40: blev det *vår*.
- vorede* sine datter *ath* 47: varede ad, advarede.
- vore* 24³ f. St. 3: våre, vare, (beting. M. af) *var*.
- vors* 34 f. St.: Ef. af *vor*; *vors* herre død 3: vor Herres Død.
- vos* 11. 41. f. St.: os.
- vost* 34 3: vårst, (du) var.
- voxe* 32²⁹. Flt. af *vóx* (Datid af *at voxer*), som endnu høres.
- vøxt* 33. 59: Væxt.
- væder* 24 f. St.: Vejr.
- vælle-kælde* 54: rindende Kilde, jf. Kilde-Væld.

væn oc sœth oc dygdelik er
 gud 22; *væne* viser 38;
vænere 22 f. St.; *vænest*
 24: smuk, liflig. www.libtooltz.com
vænelik oc skœnlig.
vænhet oc *fejrinde* 23.

ympne 11: Hymne.

yntel 6. 1. indtil.

yrth, *yrther* 47. 25: Urter.

yver 7. 17 over; guth oc
 menneske vorde *yver ene*
 16: over ens, enig; *øver*
 21, *over* 24.

œfne (en), ther the fire ele-
 menta skulde af vorde 24:

Ævne (et), *Æmne*, Stof.

ælde 41: gjöre gammel, jf.

aldes 47.

ælsku s. *elskug*.

æmmeth 4: Embede, også

ammeth 3.

æn 29⁴. 30²⁴. f. St. = *en*
 6¹⁷. fl. St.: men.

ængen, *æncte*; Flt. *ænge*
 47 fl. St.: = engen, entæ;
 ingen, intet.

ænkyns 39²⁶. sammen-
 trukket af *ængænkyns* 42¹⁴

(s. *kyns*)ingen Slags, intet.

ænlide 60. 29, *ænled* 8.
 f. St.: Åsyn, Ansigt.

æne 46¹⁵: Pande; jf. Rimkr.
 v. 504; *pannen* 8²¹: Pande-
 Skallen, Hjerne-Skallen.

æntigh 22 f. St. = *antigh*.

ærje 35. 40: plöje.

æghe 29: formere, forøge.

øpe 7. 9. 52 f. St.: råbe.

óp 9: Råb.

øthmyg 5: ydmyg, jf. *mjug-*
dom, Ydmyghed.

øve 46: Öje; Flt. *øven*, 8.
 11. f. St. *øghen* 23.

www.libtool.com.cn

Det nordiske Literatur-Samfunds Medlemmer.

(1ste Januar 1849).

- Abrahams, Prof.*
Abrahamson, Premierl.
Aggersberg, H. C., Vexelmægler.
Ahlefeldt, Grevinde.
Allen, Mag. art.
Andkjær, S., Lieutn. Art.
Arnason, Jón, Student. Reykjavik.
Asmussen, Student.
Athenæum i Kjöbenhavn.
- Baadstrup, Papirhandler.*
Baggesen, A., Oberst.
Bahnson, Lieutn.
Bang, L., Stud. med.
Barfod, Fr., Cand.
Bauditz, Cand. philos.
Beck, H., Cand. theol.
Becher, T., Prof.
Bechgaard, A. C., Vexelmægler.
Berg, Præst. Ribe.
Berggreen, A. P., Organist.
Berggreen, Cand. jur.
Berling, Etatsraad.
Bernth, V., Stud. jur.
Biering, Lieutn.
Bille-Brahe, Baron, Kammerj.
Bindhoff, W., Kjöbmand.
Birch, Overlærer.
Birch, V. L., Auditeur, adv. reg. St. Jan.
Bjelke, Kammerj., London.
- Bjerring, V., Prof.*
Bladt, M. C., Student.
Blauenfeld, W., Cand. theol.
Bleichfeld, H. J., Stud. med.
Blom, J. C., Lieutn.
Boethæ, W., Cand. theol.
Boisen, Cand. theol.
Boisen, Præst. Vonsbæk.
Bolting, C. C., Cand. phil.
Bondesen, N., Stud. theol.
Borggaard, C.
Bornemann, Prof.
Borries, C., Stud. phil.
Borries, G., Stud. polyt.
Boye, H., Cand. jur. Kopist.
Brandt, C. J., Cand. theol.
Brandt, F., Cand. jur. Christiania.
Brasch, C. M., Stud. theol.
Brasch, Præst.
Bregendahl, Landsoverretsass.
Brix, C., Cand. theol.
Broager, Adjunkt, Roskilde.
Brock, A., Frue.
Bruhn, C. P., Stud. theol.
Bruun, J. J., Cand. phil.
Bruun, Stud. polyt.
Bruun, Toldcontrollör. Kjerteminde.
Brynjulfsson, G., Stud. jur.
Busch, G., Præst i Brøndbyvester.
Bützow, H.

Carlsen, G. Chr.
Chiewitz, Cand. theol.
Christensen, J. P., Stud. jur.
Christensen, Lieutn.
Clausen, H. N., Minister.
Clausen, H. G., Cand. theol.
Collin, E., Justitsraad.
Collstrup, Underlæge.

Dahl, G. B. A., Cancelliraad.
Dahl, F. C. B., Stud. polyt.
Dahl, Procurator. Aarhus.
Dasent, Webbe, Esq. London.
Deichmann, J., Cancelliraad.
Djurhuus, A., Præst til Sudere.
Dorph, P., Præst i Østeregibtsborg.
Drejer, Capt. Roskilde.
Drewsen, E., Justitsraad.
Dyrlund, N. K. F., Cand. phil.

Egilsson, B. G. S., Student.
Eibe, F., Boghandler.
Eibe, Lieutn.
Eiriksson, Magn., Cand. theol.
Engelstoft, L., Conferentsraad.
Evens, Billedhugger.

Faber, C. G. V., Cand. theol.
 Odense.

Fabricius, A., Cand. theol. Thisted.

Fabricius, Justitsraad.

Falbe, Kammerherre.

Fangel, Mered., Student.

Fasting, L., Major.

Feilberg, M., Boghandler, Christiania.

Fibiger, J., Cand. theol.

Finsen, H., Cand. jur.

Finsen, V., Cand. jur.

Fistaine, Mag. art.

Flor, Etatsraad.

Fog, Ludv., Lieutn.

Fog, Præst. Nestelsø.

Forchhammer, J., Stud. phil.

Freund, Chr., Billedhugger.

Fridriksson, H., Adjunkt.

Friis, Adjunkt. Roskilde.

Friis, Stud. Christiania.

Gad, Biskop.

Geelmuyden, Stud. polyt.

Gislason, K., Lector.

Gjødeseu, Lieutn.

Gjødvad, J. F., Journalist.

Glahn, Assessor pharm.

Glückstad, H., Cand. jur. Christiania.

Gregersen, Stud. Svendborg.

Greibe, Stud. phil.

Groth, S. P., Cand. theol.

Grove, G., Cand. theol.

Grundtvig, Sv., Student.

Grönberg, N. P., Cand. theol.

Gudme, J., Student.

Gudmundsson, J., Student.

Gudmundsen, Th., Præst. Gloslunde.

Guldbrandsen, A. F., Præst. Vester Ulslöv.

Gunlögsen, S., Student.

Gundorph, H., Underbibliothek.

Hage, A., Consul.

Hage, H., Cand. jur.

Hagen, Præst. Medolden.

Hagerup, Catechet.

Hald, S., Student.

Hammerich, Fr., Præst.

- Hammerich, M.*, Mag. art.
Hammershaimb, V., Cand. theol.
Hansen, Prof.
Hansen, Kammerraad. Roskilde.
Hansen, C., Stud. theol.
Hansen, Constantin.
Hansen, Mörk, Catechet. Nykjöbing.
Hansen, P., Etatsraad.
Hansen, M., Stud. theol.
Hansen, S., Stud. theol.
Hansteen, C., Cand. jur. Christiania.
Hauch, Prof.
Hegel, Fr., Boghandler.
Helgason, A. T., Student.
Hellemann, C., Præst i Rye.
Helveg, L. N., Cand. theol.
Helveg, H. C., Distriktslæge. Odense.
Henckel, M. Th., Stud. theol.
Henrichsen, C. W., Handelsf.
Henrichsen, J. P., Handelsf.
Henriques, A., Bibliotheksass.
Herbst, C. F., Cand.
Hermansen, C., Prof.
Hjelm, H., Stud. Christiania.
Hjort, P., Prof.
Holbek, Lieutn.
Holbek, Stud. phil.
Holm, Conferentsraad.
Holm, C., Student.
Holm, Fr., Major.
Holm, L. B., Stud. Christiania.
Holm, P. A., Cand. theol.
Holm, V., Cand. theol.
Holst, H. N., Lieutn. Art.
Holst, L., Student.
- Hostrup, C.*, Cand. theol.
Hundrup, Overlærer. Roskilde.
Hvass, Student.
Hüst, A. F., Boghandler.
Høyen, N., Prof.
Höxbro, Sof., Stud. theol.
Ipsen, H., Cand. theol.
Ipsen, L., Cand. jur.
Jacobsen, Student.
Jensen, J. L., Stud. theol.
Jensen, Lieut.
Jensen, P., Student
Jensen, Th., Stud. theol.
Jermin, Helmuth, Lieutn.
Johansen, J., Student.
Johnsen, Th., Kjöbmand.
Jonquières, Cancellist.
Jonquières, Capt. Art.
Jonsson, E., Student.
Jork, Adjunkt. Rönne.
Juel, A., Cand. jur.
Jæger, Boghandler.
Jørgensen, J. L. V., Cand. theol.
Jørgensen, Kopist.
Jørgensen, Præst. Grönland.
Jørgensen, Student.
Kemnitz, C., Bogbindermester
Keogh, John.
Kielsen, O. H., kgl. Fuldm.
Kjær, C. A., Stud. jur.
Klagenberg, Kanaltranslatör.
Klingsey, Lieutn.
Knudsen, H. C. W., Catechet.
Knudsen, J. L., Stud. theol.
Kock, Redaktör. Haderslev.
Krarup Vilstrup, Stud. theol.

- Krestensen**, Student.
Krieger, A. F., Prof.
Krieger, J., Underlæge.
Krieger, M. D., Cancellisekret.
Krohn, F. C., Medailleur.
Krossing, Nic., Kantor.
Kruse, Adjunkt. Roskilde.
Königsfeldt, Adj. Fredriksborg.
- Langball**, kgl. Fuldmægtig.
Larsen, J. E., Prof.
Lassen, Edv., Cand. philos.
Laudrup, P. A., Student.
Launy, Kammerskriver.
Lausen, kgl. Fuldmægtig.
Lembcke, Cand. theol. Adjunkt.
Leerbeck, Politiaadjutant.
Lefolie, Overlærer. Rønne.
Lerche, C., Stud. jur.
Levin, J., Cand.
Levertin, C. O., Consul. Stockh.
Liebmann, Prof.
Lillienskjold, Lieutn.
Linnemann, A., Lieutn.
Listow, Chr., Cand. phil.
Lohmeyer, Beckwith, Sproglærer.
Lund, C. F., Student.
Lund, J. C., Justitsraad.
Lund, Overlærer. Nykjöbing.
Lund, L., Lieutn.
Lunddahl, Inspektör:
Lyngge, H. H. J., Fuldmægtig.
Læssøe, F., Oberstl.
Læssøe, V., Cand. theol.
- Madvig, J. N.**, Minister.
Magnusson, G., Stud. phil.
Manicus, Dr.
Mariboe, C., Prof.
- Mars, V.**, Lærer. Rödning.
Mathiesen, Bagermester.
Mathiesen, Malermester.
Mathiesen, H., Kammercj. Capt.
Melstrø, J., Reykjavik.
Mrza. Jules de, Oberst.
Milo, A. F., Cand. theol.
Moltke, Kopist.
Moltke, Lieutn.
Monrad, Cand. phil.
Monrad, D. G., Bishop.
Mortensen, Dr.
Muus, L., Assessor.
Mynster, L., Cand. theol.
Müller, C. F., Cand. theol.
Müller, Jac., Bogholder.
Müller, L., Lic. theol.
Müller, L., Præst i Björnsholm.
Möhl, Præst i Ølstykke.
Möller, Fabr., Stud. phil.
Möller, Henrich.
Möller, J. H., Student.
Möller, J., Cand. med. Skjelskør
Möller, T. Joh., Stud. theol.
Möller, V. P. N., Cancellist.
Mönster, V., Lieutn.
- Nannestad, L.**, Fuldmægtig.
Nansen, F., Stud. theol.
Neergaard, P., Stud. phil.
Neukirch, H., Cand.
Nielsen, F. G., Handelsbetjent.
Nielsen, P., Stud. med.
Nissen, Seminarist.
Nissen, Farver. Haderslev.
Nissen, M., Amanuensis. Christiania.
Nolsøe, A. W. P.

Olesen, P. C., Stud. theol.
Olsen, F.
Oppermann, L., Overlærer.
 Aarhus.
Oppermann, R. T., Stud. jur.
Pedersen, P., Prof.
Petersen, Kopist.
Petersen, N. M., Prof.
Petersen, Proprietær til Egebjerg.
Petersen, H. A., Stud. math.
Pingel, C., Dr. phil.
Pjetursson, B., Justitsraad.
Ploug, C., Journalist.
Ploug, Gerh., Student.
Pontoppidan, Cand. jur. Ny-
 kjöbing.
Prunst, Lieutn.
Rasmussen, H. V., Cand. theol.
Reith, N. P., Cand. phil.
Refslund, H. C., Stud. theol.
Regenburg, Cand. jur.
Reinhardt, Adj. Fredriksborg.
Rietz, Doc. mag. Lund.
Riis, Overlærer. Ribe.
Rimestad, C. V., Skolebestyrer.
Rimestad, Chr., Stud. jur.
Roed, Maler.
Rosenfalk, Billedhugger.
Rosenörn, M. H., Stiftamtmand.
Rosenörn, Kammerj. Nykjöbing.
Rosing, S., Cand. theol.
Roes, Lieutn.
Rowing, Cand. theol.
Rudelbach, A. G., Dr. Consi-
 storialraad.
Rung, Fr., Cand.
Römer, F., Stud. theol.

Saabye, A. W., Billedhugger.
Schack, H. E., Cand. jur.
Schau, Lieutn.
Schewing, Dr. Reykjavik.
Schjödte, F., Cand. theol.
Schiötz, Johannes.
Schlegel, N. F., Stud. jur.
Schleisner, Cand. med.
Schmidt, J. L., Cancellisekretær.
Schouw, J. F., Etatsraad.
Schwartz, Stud. phil.
Schwensen, Stud. theol.
Schöler, Præst i Staby.
Secher, C. E., Student.
Secher, M. P., Cand. jur.
Seehusen, Billedhugger.
Sejdelin, D., Assessor pharm.
Sejdelin, P., Cand. phil.
Seve. Stockholm.
Sick, Overlærer. Odense.
Sigvaldason, B. Reykjavik.
Skandinavisk Selskab.
Skovgaard, Landskabsmaler.
Skúlason, Sv., Reykjavik.
Smith, Præst i Everdrup.
Sonne, J., Maler.
Spandet, Etatsraad.
Stampe, C., Baron, Kammerj.
Stampe, Baron, Stud. jur.
Stapelfeldt, Joh., Stud.
Steenstrup, M. G. G., Cand. theol.
Steenstrup, Prof.
Stephens, G., Esq. Stockholm.
Stilling, P., Mag.
Strunk, A., Arkivsekretær.
Svendsen, F.
Svendsen, J. J. F., Cand. theol.
Sylow, Stud. jur.

Sörensen, H. J. J., Præst i
Sando-Præstegjeld.

Taafe, Cand. theol.
Tauber, J. G., Stud. theol.
Thomsen, C. A.
Thomsen, C. J., Etatsraad.
Thorarensen, B., Student.
Thorarensen, G., Stud. theol.
Thorarensen, St., Stud. phil.
Thorarensen, St., Reykjavik.
Thordarson, G., Cand.
Thorlacius, S., Cand. phil.
Thoroddsen, Stud. jur.
Thorsen, P. G., Bibliotekar.
Thorsteinsson, F., Stud. jur.
Thorstensen, A., Student.
Thorstensen, J. J., Stud. med.
Thrige, Overlærer. Roskilde.
Tidemand, Adj. Nykjöbing.
Tolstrup, C., Cand. theol.
Topp, Th.
Trenckner, V., Cand
Trepka, J. C. M., Oberstl.
Trojel, Overlærer. Kolding.

Unger, C. R., Stipendiat. Chri-
stiania.

Ussing, L., Lector.

Warberg, R., Stud. jur.

Vater, D. C.

Vedel, E., Cand. jur.

Vedel, P., Cand. jur.

Wedell-Wedellsborg, Stud. jur.

Vedersö, Fuldmægtig.

Weilbach, J., Cand. jur.

Werlauff, J. C., Conferentsraad.

Wessely, A., Dispacheur.

Westberg, Th., Stud. theol.

Westengaard, Lieutn.

Westergaard, A., Gaardejer.

Westergaard, N. L., Prof.

Westesen, B. O., Adj. Nykjöb.

Wiehe, Overlærer. Slagelse.

Wilhelmsen, L., Stud. med.

Wilhjelm, M., Student.

Winslöv, Vilh., Student.

Vinther, M., Sysselmand, Sando.

Winther, J., Kopist.

Wolff, J., Dr. Præst.

Voltelin, J., Stud. theol.

Worsnae, C., Stud. theol.

Worsnae, J. A., Inspektör.

Zingelmann, W. J., Cand. jur.

Ögmundsen, Distriktslæge. Ribe.

Öhlenschläger, F., Adj. Ny-
kjöbing.

Örsted, H. C., Conferentsraad.

Österreicher, R., Generalconsul.
Triest.

Gísla saga Súrssonar

TVÆR SÖGUR

www.aftibtool.com.cn

GÍSLA SÚRSSYNI,

udgivne

af

det nordiske Literatur-Samfund,
Nordiska oldskrifter, VIII.

ved

KONRAD GISLASON,

med en Forklaring over Qvadene

af

Dr. S. EGILSSON.

KJØBENHAVN.

TRYKT I BRØDRENE BERLINGS BOGTRYKKERI.

1849.

www.libtool.com.cn

8

Fortale.

Sagaen om Gisle Surs Søn findes vel strengt taget i tre forskjellige Bearbejdelser; men da den ene, der betegnes C i Noterne og som indeholdes i AM. 163 P Fol., kun er et slet, i de senere Aarhundreder affattet Udtog, var der ingen Grund til at udgive mere end de to, der her overleveres Almeenheten, og om hvis Udgivelse det er nødvendigt at sige et Par Ord.

I.

Den første af de to følgende Sagaer — kaldet i Overskriften Saga Gísla Súrssonar (jf. S. 3, Note 1; i Sagaens Slutning, 74⁵, kaldes den derimod Gísla saga Súrssonar), men i Noterne betegnet ved S, og som her begynder S. 3 og gaaer til S. 74 — bör for Tydeligheds Skyld kaldes Saga Gísla Súrssonar (hin) minni, i Modsætning til den anden, der oprindelig har været betydelig større, skjönt Forskjellen nu er ubetydelig. Den (Saga Gísla Súrssonar minni) er engang för udgivet, nl. af Björn Markússon i hans Sagasamling i Octav (hvis fuld-

stændige Titel seer omtrent saaledes ud: *Agjætar Forn-
maña Dögur, Eru a Þrich utgeingnar, Ad Forlage Dr.
Vice-Fogmañsens Þiorus Marcus-Sonar. Awerid Jábundid
Selst Eijn Alnum. Þrykt a Hsolum i Hialltadal / Af
Haldore Eriko-Dyuc. ANNO M. DCC. LVI.), S. 127
överst — S. 180 Lin. 6. Men foruden at den
nævnte Sagasamling er bleven temmelig sjelden, saa
maa Sagaen der være trykt efter et maadeligt Haand-
skrift, der har nedstammet igjennem flere Led fra
Skindbogen AM. 556 A i 4. (=Sa i Noterne),
hvorfra alle mig bekjendte Haandskrifter af denne
Bearbejdelse diensynlig have deres Udspring. S findes
nemlig, foruden i Skindbogen, i følgende Papirshaand-
skrifter: 1) i den Arnamagn. Samling — i Folio:
147 (=Sb), 148 (=Sc), 160 (=Sd); i Quart: 481
(=Se), 552 A (=Sf); 2) i Rask's Samling: 52
(=Sg); 3) i de kongelige Samlinger: tre Haand-
skrifter, der ikke forekomme i Noterne. Disse sidste
(Nr. 3) høre til de allersletteste, og udgjøre for saa-
vidt een Klasse med Sf, g og den holunske Udgave
(=Sh); medens de övrige (Sb-e) slutte sig temmelig
nöie til Skindbogen, og navnlig Sc er en umiddelbar
Afskrift af samme. — Da Sa overalt er læselig og
uden Lacuner, danner den saaledes det eneste
Grundlag for nærværende Udgave, og der maa gjøres
Rede for, i hvilket Forhold denne staaer til hün,
eller med andre Ord, hvilken Udgivelsesmaade her
er fulgt. Der gives nemlig, især naar man kun
har eet Haandskrift for sig, forskjellige Maader at
vælge imellem. Den förste er, at facsimilere Haand-
skriftet, og saaledes gjöre det fuldkommen tilgæn-
geligt for alle. Den anden, at udgive det ved Typer,
der ikke blot udtrykke alle Forkortelser, men gjen-*

give hele Skrivemauden, med Undtagelse af Bogstavernes foranderlige Form. Den tredie afviger blot deri fra den næstforegaaende, at den opløser Forkortelserne, men antyder dem (f. Ex. ved Cursiv). Den fjerde opløser Forkortningerne, uden at antyde dem, og foretager adskillige Forandringer i Ting, som Udgiveren ikke tillægger Værd. Den femte løsriver sig fra alt hvad den anseer for blot graphisk, idet den søger at fremstille den rene Sprogform saaledes som den er i det foreliggende Haandskrift. Den sjette og syvende nøies ikke med Sprogformen paa en saadan given Tid, men vil enten føre den tilbage til det foreliggende Skrifts Oprindelighed, eller endog normalisere den. Da nu de tre første — saa nødvendige de end ere, dels som controlerende, ved Siden af Udgaver, der ere byggede paa andre Principer, dels som de eneste brugbare ved saadanne sproglige Undersøgelser, hvor Henviisninger ei kunne undværes — kun have en secundær Vigtighed ved saadanne Skrifter, hvis Indhold synes at gjøre dem skikkede for en større Læsekreds; da endvidere Udgaver af det fjerde Slags, medens de undgaae at støde Øiet, gjøre Afkald saavel paa sproglig Tydelighed, som paa fuldkommen Brugbarhed ved strengere Sprogundersøgelser; og da endelig de to sidste Udgivelsesmaader kun fortjene Paaskjønnelse som Forsøg ved Siden af de mere sikre: saa blev kun den femte tilbage, og det er den, jeg her har fulgt, ligesom ved Droplaugarsona saga. Ved at overgive Skindbogens Indhold til Trykken, maatte altsaa foretages Forandring: 1) af Bogstavernes blotte Form, f. Ex. af r , l , f , d , respective til r , s , f , d , samt af ó til ö og æ (med eller uden Accent)

til á. I Nöckⁿ 4²⁶, har jeg dog gjengivet ö ved o, da det er tvivlsomt, hvorvidt det i andre Haandskrifter (f. Ex. Eyrspennill) ikke sjelden forekommende ö for o udtrykker en Udtale og ikke blot er en graphisk Forveksling, foranlediget ved den hyppige modsatte Brug af o for ö. Med Hensyn til æ maa bemærkes, at Sa har ære 3⁶, og æri 3⁹, samt at den udtrykker önn, 17¹⁴, ved ænn, hvilket sidste vistnok maa antages at hidrøre fra en utydelig Opfatning af au-Lyden, hvis Betegnelse her (i Følge en meget almindelig Brug) anvendes for ö. Hvad derimod hiint Mandsnavn (det nuværende isl. Ari) angaaer, saa bør den Maade, hvorpaa det skrives de to første Gange det forekommer i Sa, neppe forklares af et vist historisk Eftertryk (der i Skrivningen forandrede a til et stærkt fremhævet á), men udtrykker snarere en for Ordet oprindeligere Form, der ikke blot svarer bedre til de beslægtede Sprog, men som vil findes bestyrket ved andre Haandskrifter*. Overgangen til Ari synes at finde sin Forklaring i det i al Fald i en religiøs Tid mindre behagelige Sammenstød med det til ári (en Djævel) forandrede árr. — 2) af Vocalernes graphiske Brede, idet, medens paa den ene Side overflødige Accenter udelades, Selvlydene a, i, o, u, y, e, paa den anden Side, efter Omstændighederne forandredes respective til á, i, ó, ú, ý, è, hvorved bemærkes, at Hvalseyrrarþing- sandsynligviis burde hedde Hvålseyrarþing-, i Overeensstemmelse med Eyrarhvalsodda 11¹⁶, (á=0). — 3) af é (hvis det forekommer), ě (f. 14⁷, 16^{1.5}, 17^{11.15}; řé 3¹¹, 13¹⁷, 17^{8.21.24}; řėnu 17¹⁹); éé (f. 40²⁵,

*) Imidlertid har jeg ikke villat afvige fra den antagne Form.

44¹⁴; fée 40¹) eller ee (nee 6¹¹; fee 57⁸, 63⁶; fee 1²⁴, 43¹², 62⁴ begge Steder, 73¹²) til è. Ligeledes af ı (eller i) med det i indeholdte e til è, f. Ex. i mi⁷ 57⁵; mi⁷ 62¹, pi⁷ 25²⁷, ti⁷ = sibi paa omtrent 30 Steder; = videt i det mindste paa 10 Steder; hi⁷ 6 Gange i det mindste. — 4) af ı (eller i) til ı, eller e til è, paa enkelte Steder, hvor den nuværende isl. Udtale er ji. — 5) af ı eller i (Accenten over ı i de gamle Haandskrifter har nemlig samme Function som Prikken i den moderne Skrift) til i. — 6) af ı eller i til j; samt af j til i eller i. — 7) af o til ö, hvor hiint maa antages at betyde dette, hvilket i övrigt er sjældent i Sa da ö-Lyden her sædvanlig skrives enten ö eller au). — 8) af au (eller av; jf. 9) til ö, f. Ex. i det sjeldne Ord örlygi 15¹⁹, hvor Sa har auylgi. — 9) af u til v — og omvendt, hvis Sa overhoved kan antages at have noget v (og ikke overalt u). — 10) af æ til e, hvor hiint staaer i Stedet for dette, hvilket finder Sted i æh 5¹⁹, 7⁴, 17²⁰, 47¹², overalt i Begyndelsen af en Linie, og saaledes, at æ er tilføjet i Margen, med en vis Omhyggelighed, der har fremkaldt Anvendelsen af det bredere og omstændeligere æ for e. — 11) af ð til ð, hvor Stillingen forlanger denne Lyd, der altid har været tilstede i det isl. Sprog, uagtet det var forsvundet i Skrivningen, indtil det blev igjen indført af Rask. (For sedz, 5²², har Sa sedz.) — 12) af z, hvor det synes at savne saavel phonetisk som etymologisk Berettigelse, til s, (hvilket vistnok ogsaa burde være skeet ved unzt, 45^{9b}, 57¹⁵, og maaskee flere Steder; jf. 7²³, 19¹⁵. — 12³⁰ har Sa unz). Det modsatte Tilfælde

indtræder i gionst*, 25¹⁰, hvilket Sted i øvrigt bidrager til at vise den sande phonetiske Beskaffenhed af den saakaldte lidende Biform. — 13) af fu (eller fv; jf. 9 ovenfor) til f; dog forekommer dette, saavidt jeg husker kun 33⁹, hvor Sa har æfua (for æfa). — 14) af en enkelt Medlyd, foran en anden Medlyd, end j, v eller r, i samme Stavelse, til en dobbelt, hvor Oprindelsen fordrer det, (f. Ex. i hygnt 6¹¹; legnt 15⁴, 67⁹⁷); ligeledes, omvendt, af en dobbelt Medlyd til en enkelt, under de anførte Betingelser (f. Ex. i mycklu eller mycklv 13¹⁶; myckla 57¹⁴, 68¹⁶, 69⁴; poppt 46¹⁶; ligeledes i ingiall; doft 73¹¹**). Derimod bør Skindbogens ottra dal, 61⁷, gjengives ved Ottradal, ligesom ota dal 40²⁸; heller ikke er mackhg forandret til makligr, da l hører til den følgende Stavelse). I øvrigt maatte hele denne Sag nærmere undersøges. — 15) af en fordoblet Medlyd efter en Medlyd i samme Stavelse til en enkelt; dog har Sa, saavidt jeg husker, en saadan Fordobling kun i haftt 57⁹. — 16) af gf til det sædvanlige x, da begge Skrivemaader udtrykke den samme Udtale. Derimod har jeg beholdt ll for rl (en Afvigelse paa tre Steder maa rettes; Sa har nemlig: ualla 52¹⁰, kall maulliga 68²¹, kallmlligaft 70⁵), da der i den tydelige Udtale altid er og har været Forskjel paa disse tvende Lydforbindelser; samt gh i ogh, ikke fordi det antyder, at g har en blød Lyd — thi dette følger af sig selv —, men fordi det her udtrykker den endnu friske Fornemmelse af, at g er opstaaet

*) Gjos. Lideform i Sa skrives i det Hele taget med st (=st); komiz, 57⁸, staaer i Sætningen af en Linie.

**) I Overensstemmelse hermed burde Raudt fellg, 83⁰, og Raud fellg, 92, være gjengivet ved raudfelz.

(ligesom ved en Beaandiny) af en anden Lyd, og fordi denne Fornemmelse bidrog til at vedligeholde en Vaklen i Udtalen. Et Sidestykke til dette gi er th for t eller ð, eller rettere for begge; hvorinod Fylgth, 42²⁸, og mygth, 52⁶, blot synes at beroe paa en uklar Opfatning og derfor ikke ere respectede. — 17) af g til k i mygth, 52⁶; jf. næstforegaaende Nr. — 18) af de romerske Taltegn til heelt ud skrevne Talord, hvorved jeg paa nogle Steder vistnok har optaget Former, der ere for nye, idet jeg har holdt mig til Rask. Men for at gjøre dette uskadeligt, er det nok at anføre de Tilfælde, hvor Sa har Taltegn, nemlig: 3^{5.20}; 4²⁵; 5²⁹; 6⁷ (paa begge Steder), ¹⁴; 7^{18.18} (.ij.), ^{20.21.24.26.27.29} (begge Steder); 8^{3.4} (begge Steder), ^{9.10.12} (þkatla: .ij.), ²⁸; 9²⁵; 10¹⁸; 12^{5.7} (.cccc.); 14^{6.7.19.30} (.x. fadma bitt); 16¹⁷; 17²⁵; 19^{18.28}; 21^{19.21} (.xx.), ²⁶; 22^{4.18}; 23¹²; 27⁷ (halft .c.); 28¹⁶ (.lx.), ¹⁷ (.c.); 29¹ (.xxx.); 30¹⁵ (.lx.); 33²⁷; 36³ (.xl.); 40^{8.10.16.24} (.ccc.); 41^{5.18} (ðum kon² .ij.), ¹⁸; 43^{8.29} (.ccc.); 46⁶ (.e.); 47⁸; 48¹⁸; 54^{28.24}; 56⁹; 57¹⁶; 58²⁹; 61^{9.23} (.ccc.); 68¹²; 69²⁰; 70^{4.20} (.ccc.), ^{22.23} (.ccc.); 72⁶ (.xlj.), ¹¹; 73¹⁵ (begge Steder). — 19) af store og smaa Bogstaver, efter Omstændighederne, (jf. 10 og 20). — 20) af Interpunctionen. — 21) af Forkortelserne, idet de blive opløste. Naar man vil orientere sig i de Forkortelser, der pleie at anvendes i de gamle islandske Haandskrifter, maa man naturligviis lægge Mærke til de forskjellige Arter deraf, og da anerkjender Sprogbrugen en Hovedinddeling i skammstafan (ogsaa skammstöfun) og band. Det første Slags, der i Haandskrifterne især bruges ved Personers Navne, og som i disse har

fremkaldt mangen Forvirring, er den i alle europæiske Sprog brugelige Forkortelse, naar en Punkt eller et Kolon træder i Stedet for det Udeladte. Det sidste derimod bestaaer fornemmelig a) i Sammentrækning eller Sammensætning af Bogstaver (omtrent som i Devanagari). Saaledes (ogsaa i Sa) p for pp. — b) i Anvendelse af Bogstaver, i formindsket Form, over Linien. Da nu et saadant Bogstav deels har forskjellige Betydninger under forskjellige Forhold, deels, som det synes, ofte blot anvendes af Vane, saa opstaae herved ikke sjelden Trivl. Naar jeg saaledes har opløst — ð, som Fho. til við, som Sto. (v i om to) til vit; è til ekki; Fho. f til fyrir; fðindū, 70¹³, til frðindum; hmande, 20¹⁶, til hrímande; hmandí, 21⁸, til hrímandi; kgañda fellí, 9¹¹, til Kviðandafelli; h til hón; u til voro; ann, 5¹, 7¹ paa det første Sted, 8¹², 12⁶, 37⁸¹, 41²⁹, 44⁸ to Gange, 55¹⁸, 60³⁰, 70^{26.27}, 73¹⁶; til annar; yðu, 53¹⁴, til yðvar; ein, 7¹, til Einar; ein ham, 70⁹, til Einhamar; Nævneformens Ha. i Et. ú, 41^{1.5}, 43⁵, 48¹¹, til var; styrki, 7²⁴, til Styrkars; bitni, 57²⁴, til Bjartmárs; bitni syn, 39⁸, til Bjartmárssynir; bitni foñ, 18⁹, til Bjartmárssonum; bitni, 8³⁰, til Bjartmár; biant me, 8²⁶, til Bjartmære; læk off, 19¹⁰, til Lækaróss; ² (over Linien) efter Omstændighederne til ur eller r (alene); m lauff, 15¹⁶, og m leff, 15¹⁴, til mannlöstr og manlestir; eig, 17¹², til eigum; tæk, 25²³; til tækum; meg, 53¹⁹, til megit; ui, 53²⁰, til vitit; rof, 35⁵, til rofit; h, 49²⁶, til hitt; saa er herved at bemærke: at medens við bestyrkes ved endeel Steder, hvor det skrives heelt ud (nl.: uidd 5³⁰, 6⁵, 10²³, 12¹⁶, 16¹⁹, 17⁵, 18²⁸, 46³⁰, 69²⁶, 70⁸, 71⁶, 72^{3.13}; ui, i Enden af en Linie, 47²⁹; uidd 17¹, 34²², 56²⁴,

61²³, 68¹⁴, 74²⁴), beroer vit alene paa den af Rask opstillede Forskjel, der dog ingenlunde overalt gjenfindes, og allermindst i nyere Haandskrifter (som Sa); **at** è som *Biorð* vilgesaa godt kan betyde eigi; **at** *Fho.* þ ogsaa kunde opløses til firir, fyrer, firer, fyre, fire, ja endog til fyr; **at** fridindi (uden nærmere Bestemmelse af Rodvocalen) vel er ganske sikkert, men at det er et andet Spørgsmaal, om man (med Dr. S. Egilsson i Fms. XII) bör læse fridindi, eller om det skal udledes af Tillægsordet frid-r; **at** hrímandi (og hrímande) er et yderst dunkelt og, saavidt mig bekjendt, ellers ikke forekommende Ord, hvis Opløsning derfor maatte blive tvivlsom; **at** de i Landnamsbogen forekommende Kvigandafjörðr og Kvigandanes háve ledet mig med Hensyn til Kvigandafell; **at** Forkortelserne $\frac{0}{h}$ og $\frac{0}{u}$, skjönt udsprungne af de gamle Former, dog maaskee her skulle udtrykke hún og voru; **at** annar, yðvar (Nævneformens Ha. i Et. af det i Attractionsforhold staaende Eiestedord), Einar, Einhamar, var, stemme overeens med ana: (f. Ex. 7¹ paa det sidste Sted, 8¹³, 12⁵), og lign., men at det ligefuldt er umuligt at afgjøre, om ikke annarr, 32¹⁶ (hvor Skindbogen har ann), er rigtigere; **at** Opløsningerne Styrkár- og Bjartmár- (jf. þf kona 52¹⁶) ere byggede paa etymologiske Grunde — da Styrkár synes at være sammensat af (det poetiske) styr-, Kamp, og Navnet Kár, (dog maa det tilstaaes, at dets Form ikke er fuldkommen sikker, hvad Selvtlydens Brede angaaer), ligesom Styrbjörn af styr- og Björn, men Bjartmár af Tillægsordet hjart-r, lys, og má-r, Má-r, hvis r er blevet væsentligt og har sluttet sig til Stammen —, samt at det sidste modtager en Bestyrkelse af Skrivemaaden bit ma: 8²⁰,

(*hvor der burde staae Bjartmár, ikke Bjartmárr*), medens det første ikke modbevises ved Nýkær, 5⁴, (j. afgeið 16⁹, ða 17¹⁰); *at det ikke er afsjort, om j maa tænkes vedelátt i lækinott og tæk* (ligesom i rekkuna, 16²⁴, hvorertveggju 13⁷, det i Skindbogen noget forskrevne ligga, 10⁹, o. s. v.), eller om man skal antage en usædvanlig stærk Forkortelse; *at paa den ene Side eigim, tækim, paa den anden Side megut og vitut, vel ere ældre Former, men at eigum, tækum (=tækjum), megit, vitit anbefales baade ved Forkortningsmaaden og ved Skindbogens Analogier; at rofat (35⁶) ikke var ganske utænkeligt; at en Sammenblanding af hitt og hit forekommer 24¹²; at mannlöstr, o. s. v., (givet i Overeensstemmelse med ðh 6⁶, ðhkan 6¹⁹, kleiða 60¹⁴), d. e. Noget, der forringer et Menneskes Værd, ikke er aldeles utvivlsomt, efterdi manlöstr, o. s. v., vilde betyde Noget, der forringer en Qvindes Værd, og saaledes give en god Mening; samt endelig, at en Tvivl om Rigtigheden af nogensinde at oplöse ² (over Linien) til r alene hæves ved Steder som silfið 62²², iðin 71⁸. — c) i Anvendelsen af andre Tegn, a) over Linien, eller ved dens øverste Rand, f. Ex. ^o, [?]. Det første er opstaaet af ^o, og betyder saaledes egentlig or, ör, ur (j. ððær 57¹⁸), eller úr, men anvendes ogsaa omvendt for ro, (ró?), ru eller rú. Da der nu i Membranen intet Tilfælde forekommer, hvor dette Tegn nødvendig udtrykker ro (eller ró); medens den derimod har te 23⁹, illigt 53¹³, ðnade 12¹, ðnū 25²³, ðckith 25³⁰, ðckit 31²⁴, ðcku 41¹⁸, ðcknað 47¹², bgið 43⁷, o. s. v., saa har jeg ogsaa i Endelserne gjengivet samme ved ru, med Undtagelse af Flydro-*

nese 7⁸, Flyðroness 8¹, Alviðro 8¹⁴, der altsaa maae rettes. Det sidste betegner aldeles overveiede er, undtagen hvor det indeholder en Böi- ningsendelse, i hvilket Tilfælde jeg, da Betyd- ningen her svæver imellem er og ir, overalt har foretrukket dette sidste, som det sædvanlige. — ð) i selve Linien, f. Ex. det gjennemstregede z, hvilket jeg overalt har opløst til ok, saa at og, ogh kun staae i Udga ven, hvor de skrives heelt ud i Sa. — d) i Anvendelsen af en Prik over en Medlyd, for at vise, at den skal fordobles*, sjeldnere over den umiddelbart forangaaende Selvlyd (som: aunn, for önnur, 39⁷ og 41¹³; ken, f. kennir, 43⁶). Hvor der i Haandskrifterne findes en enkelt Medlyd, (uden Fordoblingstegn), hvor man ventede en dobbelt, saa har dette vistnok undertiden sin Grund i en virkelig Vaklen i Udtalen, paa en Tid, da Sproget befandt sig i en vis Gjæringstilstand; men i andre Tilfælde der- imod er Udeladelsen af Fordoblingstegnet deels ikke andet end en simpel Forglemmelse (hvilket jeg har antaget om skogin for skóginn 6²¹, skinnit f. skinnit 26¹⁸, biuguðt f. bjuggust 27¹⁰, huami f. Hvammi 36¹, huam** f. Hvamm 43¹⁹, ate f. átte 44⁷, aulū f. öllum 46⁷, flatt eyi f. Flateyjar 48¹⁰, motte f. móte 49²⁸, doi f. dóttur 73¹¹, kuen skætte f. kvennskratte 52¹⁷, odleif foñ f. Oddleifsonar 60⁴, ein f. einn 60¹¹, skama f. skamma 73¹⁸), deels foraarsaget af Mangel paa Plads, (dette sidste synes at være Tilfældet med lig f. liggj 3¹⁷, haug f. höggj 5¹⁸, dyngiun f. dyngj- unnar 15³, ligia f. liggja 16¹⁰, skapana f. skapanna

*) En anden Betydning har denne Prik neppe, i det mindste ikke i Sa, og ði, foran Forholdsformer af det Ord, der betyder Søn, og hvis oprindelige Böi- ningsæmne er sunn, er saaledes vistnok rigti: t gjengivet ved Sønn (jf. S. 3, Anm. 1).

***) Analogten med fram kan i dette Tilfælde have haet nogen Indflydelse.

17², þan f. þann 18¹⁰, nýni f. rýnni 24¹⁵, legi f. leggi 40²⁵, eyiaud f. eyjarinnar 50¹⁻¹⁰, en f. enn 63²⁶, menirn f. mennirnir 70¹¹, sana f. sanna 73¹⁷. Over u i en f. einn 34²⁰ og 74¹ synes Prikken at være smeltet sammen paa det første Sted med et y, paa det sidste med et f, i Linien ovenfor). — e) i Brugen af en Streg, hvis Betydning ofte kan være tvivlsom. Det er saaledes ikke aldeles vist (uagtet den øvrige Sprogform i Sa synes at tale for det), om þi — i Fleertallets Eieform, samt Eentallets Eie- og Hensynsform i Hunk., af Stedordets Bøiningsæmne þei — er rigtigt opløst til þeirr, eller om Skriveren har meent de oprindeligere Former (þeira, þeirar, þeiri). Ligeledes kunde det omtvives, om þ eller þ (disse to Former adskilles ikke tydelig i Sa), f. Ex. i þe eller þe 3¹, virkelig blot betyder þess, ligesom i þai 9¹². þneff þigf, 36¹⁹, burde vistnok (uden Hensyn til þgmf, paa samme Sted, samt mange lignende Tilfælde) være opløst til Þorsnessþings, ligesom þnef, 48¹¹, er opløst til Þorsnes, (jf. þoaf neff þingf 9¹⁶, þorf nefe 9¹⁷). þorkell, 14²⁸, er skrevet þk. i Sa. kg — i det Ord, der betyder en Konge — har jeg overalt opløst til konung, skjøndt denne Form sandsynligvis fremtræder noget for stærk i Udgaverne, da f. Ex. Codex Frisianus allerede har det synkoperede kóng-. honum skrives i Sa overalt(?) hm; men hánum vilde her være for gammelt. Forkortelser, der enten maae betyde eng eller eing, har jeg opløst til eing, i Henhold til de Steder, hvor saadanne Ord skrives heelt ud (gengr, 43⁵, er deelt — saaledes: ge | *ng — imellem to Linier,

*) Den lodrette Streg betegner her, saavel som i det Følgende, Overgangen fra en Linie til en anden.

og Udeladelsen af 1 er her sandsynligviis blot en Forglemmelse); derimod viser sig ingen Udvidelse af de övrige Selvlyd foran ng (jf. nætlangt 16²⁴). For Noreg, Noregi, Noregs har Skindbogen nōi. (ogsaa 3²); for orustu, 4⁹, oīu; for Eirekssyni, 18⁸, eīrf syni (men eirekf son 8¹³); for sýrdæls, 3^{10.14}, syðf. (eller maaskee syðf paa det første Sted); saa at det altsaa er uvist, om her ikke egentlig menes Norv-, orrustu eller orrostu eller orostu, o. s. v. — 22) af fölgende Feil foruden dem, der ere anförte i Noterne:

up	til upphaf 3 ¹ ,
lūðnf (det mellemste f lidt forskrevet)	— sverðsins 4 ¹⁰ ,
ellðgti (unðiagtig Ret-telse af ellð=eldri)	— eldsti 5 ¹ ,
eck	— ekki 5 ²⁴ ,
uoþa fkip	— vopnaskiptit 5 ²⁴ ,
þomfuf	— hólmsins 6 ¹⁵ ,
kolk.	— Kolbirni 6 ¹⁹ ,
kolk.	— Kolbjarnar 7 ¹⁰ ,
þæ	— þær 7 ²⁸ ,
raudf fellj	— rauðf, 8 ³⁰ ,
þolrf son. mōfti skegf	— þórolfsson mostrarskeggs 9 ¹⁸ , (jf. dog Ísll. I, 350).
uo: þing	— vorþings 10 ¹⁸ ,
þa	— þeirra 10 ¹⁹ ,
þig m	— þingmenn 10 ²² ,
kued	— kveða 10 ²⁴ ,
bríum	— bindum 11 ¹⁸ , (jf. dog funnum og fundum),
iaf ⁿ	— jafnan 17 ¹⁸ , 45 ⁴ , 58 ²⁵ ,

hefut	til hefðut 20 ⁵ ,
úr (foranlediyet ved det umiddelb. følgende úr?)—	ver 20 ²⁶ ,
sam	saman 21 ²⁷ ,
snud	— snúa 22 ¹⁶ ,
hafð	— hafði 23 ²³ ,
brug (eller brúg)	— brugðit 23 ²⁸ ,
erfi erfi	— erfi 25 ³⁰ ,
steytt	— steyptist 26 ²⁵ ,
spri	— sprettr 26 ²⁸ ,
buf feli	— buffeitt 27 ²⁰ ,
f	— fara 28 ¹⁸ ,
lækraif	— lækjarins 28 ²⁶ ,
eigi (hvor Teqnet over det sidste 1 ligner den nedhængende Krog af æ)	— eingi (der dogmaaskee skulde hedde eingin), 29 ⁵ ,
kalk	— kastar 29 ¹⁰ ,
lio fioft	— ljósit 29 ¹⁷ ,
þgm	— þorgrimi 29 ²⁶ ,
fk alau	— skálanum 29 ³¹ ,
skyndilínga	— skyndiliga 29 ³² ,
þuuþ	— þörf 30 ⁷ ,
alle	— aller 31 ⁹ ,
offi inf	— óssins 31 ¹¹ ,
cke	— ekki 31 ²⁷ ,
f	— fram 31 ²⁹ ,
þgei (ikke þgei)	— þorgeirr 33 ¹⁸ ,
auðbógu eller noget lignende	— Auðbjörgu 34 ³ ,
blæ kapu minu	— blákápu manninum 37 ^{26.27} ,
ætl ud	— ætludu 37 ²⁸ ,

gagn giót	til gagngjört 38 ⁶ ,
eiref syni	— Eirekssyni 40 ⁹ ,
haf	— haft 40 ¹² ,
fagyt	— sagðist 44 ⁸ ,
kauluð	— körlunum 44 ¹² ,
tiðina	— tiðinda 45 ²⁹ (jf. <i>dog</i> 11 ¹² — <i>ovenfor</i>),
smíðað	— smíðaði 47 ⁴ ,
lat	— láta 49 ²⁰ ,
m æft	— mælt 50 ²² ,
þgít	— brugðit 51 ²⁰ ,
ro	— róa 52 ⁸ ,
þnd	— landi 52 ⁸ ,
þða þúnd	— Barðaströnd 54 ¹⁴ ,
buð ² rú.	— búðarrúm 54 ²⁶ ,
fagðistz	— sagðist* 55 ³ ,
giz þkan	— girzkann 55 ¹⁵ ,
hug**	— hygg 56 ¹² ,
ek(?)	— ok 56 ²² ,
uz su:	— vísur 59 ² ,
úaa	— vanari 60 ¹⁰ ,
þkik ⁹	— slíkir 60 ²⁷ ,
þela	— félagi 60 ²⁹ ,
þí au:	— för 61 ⁹ ,
þafde (orð ¹)	— hafe (orðit) 61 ¹⁶ ,
nafe	— naser 62 ²⁸ ,
þing ²	— fingrgull 63 ¹⁶ ,
þy þstt	— fylsniss 67 ²² ,
þuef þauþgi	— svefnhöfgi 67 ²⁹ ,

*) *Dog kunde Skrivemaaden sagðistz antages at indeholde en vilkaarlig Antydning af, at Lyden st endnu ikke var bleven ganske fast i Lidformen.*

**) *Da en saa gammel Form ikke kan forekomme her — i en Sætning, der maa have været ganske forstaaelig for Skriveren — undtagen som Fell.*

huff	til húss 68 ¹⁸ ,
é é	— er 69 ²⁷ ,
minj	— minnst 70 ⁷ ,
fræti	— frægri 72 ⁹ ,
tíðingi	— tíðindi* 72 ¹⁹ ,
boð inu	— boðinu 72 ²⁴ .

I nogle Tilfælde har Skriveren selv rettet det Feilskrevne. Saaledes har Sa: tak^a | 8⁵, h^oma 14²⁸; fæ^o | 16²⁹; Rey | at med tilføiet nt i Margen, 17¹¹; g^oft 18¹⁶; fæk^k | 19⁶; hestⁱ 19¹⁸; g^ott 30¹¹; m^ogū 31²⁵; fnd | 34²⁸; eig^o | 35²¹; f^ond 39⁹; kl^ofa^ond 40¹⁹; ueitf^o | 43²⁸; ui^o | 47²⁹; læt^o 57⁷; l^ofa 58²⁸; keyp^o 70²¹; f^ou^oðig (g forskrevet) 70²⁴; út 71⁹. — 23) af følgende utydelige Steder, foruden dem, der anføres i Noterne:

b ð (hvor a er bortædt og b desuden lidt beskadiget) til bað 6¹⁸,

apt n til aptar enn 6³⁰,

b o j (o og j beskadigede) til bjó í 8²⁰.

Endvidere er le i leggr 12²⁷ lidt utydeligt, og af m (=mjök) 70¹⁰ er kun m tilbage. 54²⁸ er det usikkert, om Sa har heuðin eller heuðin.

Mere eller mindre mistænkelige Steder, der ikke omtales i Anmærkningerne findes f. Ex. 4¹⁷, hvor den usædvanlige Udtryksmaade fylgja með e-m matskee beroer paa en Forblanding af Udtrykkene vera með e-m og fylgja e-m; 6¹⁰, hvor þat skaltu ekki segja er mät og usædvanligt; 14²⁹, hvort burt formodentlig staaer feilagtig for inn (jf. 97¹⁴); 17⁷

*) Jf. dog Frumpp. isl. tangu, Kmh. 1846, S. 213—14, samt den kjøbenhavnske Udtale af i n d.

og 17¹⁰, hvor ok i skapi og ok at sjá synes at være senere Udvæxter; 27²⁸, hvor ei synes at burde udelades; 33³, hvor Ordene er æfa skyldte neppe ere oprindelige; 49³², hvor þess á (þ á i Sa) synes at burde rettes, enten til þess í, eller vel snarere til þá; 53¹, hvor ok i at Fald er overflödigt; 54²⁰, hvor noget vistnok er udeladt imellem þingsins og þar, hvis ikke Ordene til þingsins ere, ved en ubehændig Forkortelse, satte i Stedet for det Udeladte, (jf. 140²⁸⁻²⁹); 55¹, hvor þá vilde passe bedre end þar; 70^{5.11}, hvor fjórir (i Sa þíor², tydeligt paa begge Steder) formodentlig skal hedde þír*; o. s. v.

Med Hensyn til Anmærkningerne (hvor Forkortelsen „t.“ anvendes for de forskjellige Former af Gjøt. „tilføie“) bemærker jeg blot, at hvor noget angives at staae anderledes i Sa, end i Udgaven, saa beroer en saadan Læsemaade naturligtviis paa Gisning, samt at de med Cursiv trykte Steder i de islandske Ord indeholde Opløsning af Forkortelser, i hvilket Tilfælde den hele Variant udhæves ved Citationstegn.

Det nøiagtige Aftryk af Versene; S. 161—68, er indrettet efter samme Princip og paa samme Maade, som det i Udgaven af Droplaugarsona saga; (dog bruges i nærværende Aftryk h, — ikke h). Det gjennemstregede z (for Bindeordet ok) gjengives ved z (uden Streg), og det i Formen øfte ubestemte Bogstav, der betegner u og v, overalt ved u.

*) Udeladelsen af et Object for gofa (III) 1815.16, af hér eller þar imellem er og lyst 54¹¹, af oss (eller lign., imellem gefe og alla 74⁵⁻⁸, er rigtig, men usædvanlig. sér (for sér), 30¹⁶, maa tages upersonlig, eller hann maa indskydes foran samme. — Med Gest, 63²⁰, jf. Krist (for Krista). Þórdísastöðum (for Þórdísarstöðum), 73⁸, beroer vel paa den srago Udtale af r. illiga, 45⁵, er skrevet saaledes efter Udtale, for illiga.

II.

Den anden af de to følgende Sagaer — kaldet i Overskriften Saga af Gísla Súrssyni, ligesom i Haandskrifterne (der dog begge her have e for i), men som bør kaldes Saga Gísla Súrssonar (hin) meiri (jf. Fortalen S. I) — findes i den arnamagn. Samling i to Papirshaandskrifter (der som Heelhed betegnes P i Anmærkningerne), nl. 149 Fol. (=a) og 482 Qvart (=b), begge to skrevne af Ásgeir Jónsson, uden Tvívl efter een og den samme Original*, da de stemme saa nøie overeens. For at give en klar Forestilling om disse to Haandskrifter, vil det være tilstrækkeligt at anføre de Regler, der ere blevne fulgte ved Udgivelsen. Jeg har da (for saavidt den prosaiske Deel angaaer), 1) forandret Bogstavernes blotte Form; paa nogle Steder ombyttet store og smaa Bogstaver, tildeels som Følge af nødvendige Forandringer i Interpunctionen. — 2) tilføiet en Prik efter Taltegnene, hvor de staae som Ordenstal. — 3) forandret ı (=i) til i; í (=i, hvis í forekommer undtagen hvor det bør staae) til i; j (=i eller í, hvis j bruges paa denne Maade) til i eller í; æ (=ø) til ø; au (=ø) til ø; o (=ø) til ø; æ (=au) til au; c og q til k; þ (=ð) til ð; s (for z) til z (f. Ex. i brigtz, 98^b, hvor P har brigtz, brigtz); z (for s) til z; z, i Endelser, med Undtagelse af Lideformen, til st, dog saaledes; at Haandskrifternes Skrivemaade anføres i en Anmærkning; af y (for i eller í) til i eller í, og omvendt; af r (for ur) til ur (fodr til fódur, o. s. v.), samt omvendt af ur eller or (for r)

*) Paa en i det ene af Haandskrifterne indlagt Seddel har Árni Magnússon skrevet: „Ex bibliotheca Regia“.

til r; af Stedordet hver- (for hvor-) til hvor-. — 4) forenklet urigtigt fordoblede Medlyd (altsaa forandret, f. Ex. allān, der synes at hidrøre fra en af de senere Afskrivere, til allan), og omvendt (altsaa forandret up til upp; os — for oss — til oss; þes — for þess — til þess; nes — for ness — til ness; o. s. v.) — 5) opløst Forkortelser: ſ; efter Omstændighederne, til sagði, segir, svarði, svarar, o. s. v.; — ʳ til er i Stammer (ogsaa i bet. Dat. af vera) og Afledsændelser, naar det ikke staaer som Endestavelse; til èr, f. Ex. i Stedordet v̄; til ir, som Endestavelse i et Flerstavellesord; til ir, hvor en saadan Stavelse har et i Skrivningen undertrykt j foran sig, f. Ex. i glepir; til yrir i Forholdsordet f̄; til r, f. E. i ē (=er); til or- i Stedordet hver- for hvor- (jf. 3), der uden Tvivl hidrører fra Skjødesløshed hos en senere Afskriver; — v̄ til voro; fo til fóro; h̄ til hón; ē og ēi til ekki; eg naturligviis til eigi); v̄, som Fho. til við, som Sto. (v i om to) til vit (hvor derfor við staaer som Sto. i Udgiven, uden Variant, er det optaget enten efter begge Haandskrifter, eller efter det ene, hvor det andet har en Forkortelse; det er i Følge heraf en Feil, naar v̄ er anført som Variant, S. 110 Anm. 2). — 6) forandret Ordenes Deling, hvor det er nødvendigt, f. Ex. 157¹⁹, hvor Haandskrifterne have lidt at.

Hvad Optagelsen af forskjellige Læsemaader angaaer, har jeg a) kun troet at kunne oversee Forskjel i saadanne Ting, der, i Følge det Anførte, ere blevene rettede uden videre. — b) for övrigt, i at fastsætte Texten, stillet Haandskrifterne, som saadanne, aldeles lige, og kun fulgt den Regel, at foretrække α, hvor begge Læsemaader syntes at være

af lige Værd. — c) ikke foretrukket de ældste Former, men saadanne, der maatte antages at have staaet i *Asgeirs Original*. — d) foretrukket det, der var skrevet heelt ud, for saadanne Forkortelser, der kunde opløses i Overeensstemmelse med hine (saaledes har *æ* vær, men *þ* $\dot{\nu}$ 115^a, 137^a)*; *h* for *o*, i Ord som kvænfang (ogsaa kvoufang); *i* og *u*, i en Bøiningsendelse, eller som Stutningsbogstav i Bøiningsæmnet (umiddelbart foran en Medlyd, der udgjør Bøiningsendelsen), respective for *e* og *o*; *r* og *s*, i selve Stutningen af et Ord, respective for *rr* og *ss*, hvor Fordoblingen ikke er etymologisk**; — *ds* (hvor det anvendes af Rask) for *z* (f. Ex. 101^b, hvor *P* har *Ingialldz* i *æ*, og *Ingiallz* i *þ*); *hl*, *hn*, *hr*, respective for *l*, *n*, *r*; *pt* for *ft*; *eigi* for *ekki* (som *Biord*; — i øvrigt forekommer der neppe nogen Collision imellem *eigi* eller *ēg* og et *ekki*, der er skrevet heelt ud; men *ē* og *ēi* kunne opløses til *eigi*, uagtet jeg, som ovenfor bemærket, har bestemt mig for Opløsningen *ekki*, da dette paa nogle Steder er nødvendigt); normale Skrivemaader for Afvigelser, der ikke udtrykke en forskjellig Lyd***.

Versene (med Undtagelse af de ganske lette, der findes S. 89, 110 og 111) ere aftrykte aldeles nøiagtig efter *æ*, og enhver Forskjel i *þ* — med Undtagelse af den blotte Mangel eller Tilstedeværelse af en Prik over *ı* — anført i Varianterne, der for Versenes Vedkommende alle ere tagne af *þ*. Derimod er det en Selvfølge, at hvor en Læsemaade ellers forekommer

*) Dog undtages *hūn* og *ei*, da hiint ikke foretrækkes for den forkortede Form af *hūn*, og dette ikke for de forkortede Former af *eigi* eller *ekki*; men omvendt.

***) Til denne Regel har jeg henført *Biordenes* høiere Grad paa *-ar*.

***) Saaledes har *a* *geva*, for *gefa*, 125^{2a}.

i Anmærkningerne, uden at henføres enten til *a* eller *b*, (jf. 78 Anm. 2, 79 Anm. 1, 81 Anm. 4, 82 Anm. 1, o. s. v.), saa findes den i dem begge, og Textens Læsemaade berøber paa en Rettelse; hvilket naturligvis ogsaa er Tilfældet, hvor begge Haandskrifters fra Texten afvigende Læsemaade anføres (jf. 98 Anm. 10, o. s. v.). — For derved at yde et Bidrag til Kundskab om Haandskrifterne, har jeg ogsaa her gjengivet Varianterne saa nøiagtig som muligt, uden at lempe deres Skrivemaade efter Texten; hvor en Opløsning var uundgaaelig, er den trykt med Cursiv og de islandske Ord ved Citationstegn adskilte fra de danske.

I den korte Ordsamling tages intet Hensyn til de af Dr. S. Egilsson forklarede Vers.

De (deels forhen anførte) Feil, jeg har opdaget, ere følgende:

Nu, 4¹, (Trykfeil) for Nú.

Baðr, 5¹⁷, (Trykfeil) f. Bárðr.

Flyðronese, 7⁸, f. Flyðrunese (jf. Fortalen X-XI).

Flyðroness, 8¹ f. Flyðruness (jf. Fortalen X-XI).

Alviðro, 8¹⁴, f. Alviðru (jf. Fortalen X-XI).

Bjartmárr, 8²⁰, f. Bjartmár (jf. Fortalen IX-X).

raudfelds, 8²⁰ og 9², f. raudfelz (jf. Fortalen VI Note).

Hvalseyrarpings, 9²⁵, f. Hvalseyrarpings (jf. Fortalen IV).

þat, 16², f. þess (Forkortelsen i Sa er tvetydig).

annarr, 32¹⁶, f. annar (jf. Fortalen IX).

nu, 35²⁰ (imellem ek og vita), (Trykfeil) f. nú.

- þórnessþings, 36¹⁰, f. þórsnessþings (jf. Fortalen XII).
 Eyólfr, 43⁷, (Trykfeil) f. Eyólfi.
 unzt 45⁵, 57¹⁵, f. unst (jf. Fortalen V).
 ut, 45⁹, (Trykfeil) f. út.
 þóptur, 46¹⁶, f. þoptur (hvilken Skrivemaade ogsaa er anvendt 132⁰; jf. hafa opt verit þopto, Sturl. I, 175. Selvlyden synes først at være bleven bred ved Assimilationen).
 varla, 52¹⁰, f. valla (jf. Fortalen VI).
 „S”, 54 Anm. 3, (Trykfeil) f. „Sa”.
 Otradal, 61¹, f. Ottradal (jf. Fortalen VI).
 en, 62²⁸, f. enn (Sa har en).
 með, 68¹², f. við (Sa har ud).
 karlmannliga, 68²¹, f. kallmannliga (jf. Fortalen VI).
 karlmannligast, 70⁵, f. kallmannligast (jf. Fortalen VI).
 fær, 72⁷, f. fær (Sa har nl. fæi).
 munu, 93¹⁸ og 94⁰, f. manu; Anmærkningen paa begge Steder forandres til: mano b, munu a.
 56 Anm. 4 udelades Tankestregen.
 Til Freysejjar, 82¹⁴, bør tilføies som Anm.: „freys eyar b”, (jf. 113 Anm. 2, 123 Anm. 2).
 Anm. 2 S. 110, Anm. 3 S. 128, Anm. 5 S. 134, Anm. 6 S. 135, udelades.

www.libtool.com.cn

SAGA GÍSLA SÚRSSONAR.

Ved

K. Gislason.

www.libtool.com.cn

¹ Þat er upphaf á sögu þesse, at Hákon konungur aðalsteinsfóstri ræð fyrir Noregi; ok var þetta á ofanverðum hans dögum. Þorkell hét maðr; hann var kallaðr skerauke; hann bjó í Súrnadal, ogh var herser ath nafnbót; hann átte sér konu, er Ísgerðr hét, ok sonu þrjá harna — hét einn Are, annar Gísle, þriðr Þorbjörn; hann var þeirra yngstr — ok uxu allar upp heima þar. Maðr er nefndr Ísi; hann bjó í firðe þeim, [er Fibuli² heiter, á Norðmæri; kona hans hét Ingigerðr, enn Ingibjörg dóttir. Ari, son Þorkels sýrdæls, biðr hennar, ok var hón honum gefin, með myklu fæ. Kolur hét þræll, er í burt fór með henne. Maðr hét Björn hinn blakki³, ok var besserkr; hann fór um land, ok skoraðe á menn til hólmgöngu, ef ei vildu hans vilja gjöra. Hann kom um vetrinn til Þorkels sýrdæls; Are, son hans, ræð þá fyrir búa; Björn gjörir Ara tvo koste, hvort hann vill [heldr berjast⁴ við hann í hólmi þeim, er þar liggir í Súrnadal ok heitir Stokkahólmr, eðr vill hann selja honum í hendr konu sína; hann kaus skjótt, ath hann vill heldr berjast, enn hvortveggja yrðe at skömm, hann ok kona hans; skylde þesse fundr vera á þriggja náttu

1) Hier heẏt sögu Gísla fur sonar t., som Overskrift, Sa.

2) Eller sem Erðbull; Sa Aar'nl.: sem e' fibuli.

3) Dette (sidste) Ord' faltes i Sa, og er t. efter P., der dog skriver Blaki.

4) berjast' Vellid' fra [Sa.

freste. Nu líðr til hólmstefnu framan; þá berjast þeir, ok lýkr svo, at Ari fellur, ok lætr líf sitt. Þikist Björn hafa vegit til landa og konu. Gísli segir, at hann vill heldr láta líf sitt, enn þetta gangi fram; vill hann ganga á hólm við Björn. Þá tók Ingibjörg til orða: „Eigi var ek af því Ara gipt, at ek vilda þik ekki heldr átt hafa. Kolur, þræll minn, á sverð, er Grásíða heiter, ok skaltu biðja, at hann ljúe þér; því at þat fylgir því sverðe, at sá skal sigr hafa, er þat hefir til orustu”. Haon biðr þrællinn sverðsins, ok þótte þrælnum mikit fyrir at ljá. Gísli bjóst til hólmgöngu, ok berjast þeir, ok lýkr svo, at Björn fellur. Gísli þóttist nú hafa unnit mikinn sigr; ok þat er sagt, at hann biðr Ingibjargar, ok vilde ekki láta góða konu úr ætt ganga, ok fær hennar; nú tekur hann allann fjárhlut, ok gjörast mikill maðr fyrir sér. Því næst andast faðir hans, ok tekur Gísli allann fjárhlut eptir [hann. Hann lét¹ drepa þá alla, sem með Birni höfðu fylgt. Þrællinn heimte sverð sitt, ok vill Gísle ekki laust² láta, ok býðr hann fê fyrir, enn þrællinn vill ekki annat, enn sverð sitt, ok fær ekki at heldr. Þetta líkar þrælnum illa, ok veitir Gísli tilræðe; var þat mikit sár. Gísli höggur í móte með Grásíðu, í höfuð þrælnum, svo fast, at sverðit brotnaðe, enn haussinn lamdist; ok fær hvortveggi bana.

² Hér eptir tekur Þorbjörn við fê öllu, því er átt hafðe faðir hans ok bræðr tveir. Hann býrr í Súrnadal, at Stökkum. Hann biðr konu þeirrar, er Þóra hét, ok var Rauðsdóttir, úr Friðarey, ok fekk hennar. Þeirra samfarir voru góðar, ok ekki langar, áðr enn þau gátu börn at eiga. Dóttir þeirra er nefnd Þórdís, ok var hún ellst barna þeirra.

1) *Rettet*; „hann leta“ (ved en let forklarlig Skrivfeil) fra [Sa.

2) laust laust Sa.

3) Sa t. som Overskrift: capitulum.

Þorkell hét son þeirra, hinn eldsti; annar Gísli; Ari hinn yngsti; ok vaxa aller upp heima þar. Fundust ekki fremri menn þar í nánd, þeirra jafnaldrar. Ara var fóstr feingit með Styrkäre, móðurbróður sínum; enn þeir Þorkell ok Gísli voro heima báðir. Bárðr hét maðr; hann bjó þar í Súrnadal; hann var ungr maðr ok hafðe ný-tekít við föðurarfí sínum. Kolbjörn hét maðr, er bjó á Hellu í Súrnadal; hann var ungr maðr ok hafði ný-tekít við föðurarfí sínum. Þat töluðu sumir menn, at Bárðr síflði Þórdísi, Þorbjarnardóttur. — Hón var bæði væn ok vitr. — Þorbirni hugnaðe þat illa, ok kvezt ætla, ef Are væri heima, at þá munde ekki vel gefast. Bárðr kvað ómæt ómaga orð — „ok mun ek fara sem áðr”. Með þeim Þorkeli var vingott, ok var hann í bragðe með honum; enn Gísli var óþokkath um tal þeirra, sem föður hans. Þat er sagt einn tíma, at Gísli ræðst í ferð með þeim Bárðe ok Þorkeli; hann fór á miðja vega til Grannaskeiðs — svo heitir þar, er Barðr bjó; ok þá er minnst von var, hüggr Gísli Bárð banahögg. Þorkell reiddist ok kvað Gísli illa gjört hafa; enn Gísli bað bróður sinn sefast — „ok skiptu vit sverðum, ok haf þú þat, sem betr býtr”. Hann brá á glens við hann. Nú sefast Þorkell og sedz niðr hjá Bárðe. Enn Gísli ferr heim ok segir föður sínum, ok líkaðe honum vel. Aldri varð síðan jafn-blítt með þeim bræðrum, ok ekki þá Þorkell vópna skiptit; ok ekki vilde hann heima þar vera, ok fór til hólmgöngu-Skeggja, í eya Söxo — hann var mjök skyldr Bárðe — ok var hann þar. Hann eggjar mjög Skeggja, at hefna Bárðar frænda síns, enn ganga at eiga Þórdíse systur sína. Nú fara þeir til Stokka, tuttugu saman; ok er þeir komu á bæinn, mæler Skeggi til mægða við Þorbjörn, „enn til samfara við Þórdísi dóttur þína”. Enn Þorbjörn vilde eige gipta honum konuna. Þat var talat, ath Kolbjörn væri í þingum við

Þórdísi. Þótte Skeggja sem hann ylli, er hann¹ gat ekki feingit ráðit, ok ferr til fundar við Kolbjörn ok býðr honum hólmgöngu í eyinni Söxu. Hann kveat koma mundu, ok sagðist ekki verðr at eiga Þórdíse, ef hann þyrðe ekki at berjast við Skeggja. Þeir Þorkell ok Skegge fóro heim í Söxu og biðu þar hólmsstefnunnar við annann mann ok tuttugasta. Ok er liðnar voro þrjár nætr, fór Gísli ok hittir Kolbjörn, ok spyrr, hvort hann er búinn til hólmsstefnunnar. Kolbjörn svarar¹ ok spyrr, hvort hann skal þat til ráðsins vinna. „Þat skaltu ekki segja“ segir Gísli. Kolbjörn segir: „Svo byggst mér, at ek mun ekki þat til vinna, at berjast við Skeggja“. Gísli biðr hann mæla allra manna armastan → „ok þóttú verðir allur at skömm, þá skal ek nú þó fara“. Nú ferr Gísli við tólfta mann í eyna Söxu. Skeggi kom til hólmsins, ok segir upp hólmgöngulög ok haslar völl Kolbirni, ok sèr ekki hann þar kominn, nè þann, er gangi á hólminn fyrir hann. Refr hèt maðr, er var smiðr Skeggja. Hann hað, at Refr skylde gjöra mannlíkan eptir Gísla ok Kolbirni — „ok skal annar standa aptar enn annarr; ok skal níð þat standa ávallt, þeim til háðungar“. Nú heyrðe Gísli í skóginn, ok svarar: „Annat munu húskallar þínir vinna þarfara; ok máttu hær þann sjá, er þorer at berjast við þik“. Ok ganga þeir á hólmi ok berjast, ok heldr skilde hvorr fyrir sik. Skeggi hefir sverð þat, er Gunnlogi hèt, ok höggv með því til Gísla, ok gall við hátt; þá mælti Skeggi:

Gall Gunnlogi;
gaman var Söxu.

Gísli hjó í móte með höggspjóte, ok af spordinn skildinum, ok af honum fótinn, ok mælti:

¹) *Fattes i Sa.*

Hrökk bræfrakke;
bjó ek til Skeggja.

Skeggi leyste sig af hólmi, ok gekk ávallt við tréfót síðan. Enn Þorkell fór nú heim með Gísli bróður sínum, ok var nú mjök vel í frændsemi þeirra, ok þiker Gísli mikit hafa vaxith af þessum málum.

¹ Bræðr tveir eru nefndir — hét annar Einar, enn annar Árni — synir Skeggja úr Söxu. Þeir huggu á Flyðronese, norðr frá Þrándheimi. Þeir eflast at liðe um haustit ok eptir um vorit ok fara í Súrnadal til Kolbjarnar ok bjóða honum tvo koste, hvort hann vill heldr fara með þeim ok brenna inni² Þorbjörn ok sonu hans, eðr láta þar lif. Hann kjöre heldr at fara. Fara þeir nú þaðan sextíu manna, og koma á Stokka um nótt, og bera eld at húsum. Enn þau voro öll í svefne í skemmu einni, Þorbjörn ok synir hans ok Þórdís. Þar voro inni sýruker tvau í því húse. Nú taka þeir Gísli hafrstökkur tvær, ok drepa þeim í sýrukerin, ok verjast svo eldinum, ok slökkva svo þryssvar þar fyrir þeim eldinn; ok þá eptir feingu þeir Gísli brotit vegginn³, ok komast svo á burt, tíu saman, ok fylgdu reyk til fjalls, ok komust svo burt úr hundahljóðum. Enn tólf menn brunnu þar inni. Enn þeir þikjast öll þau inni hafa brennt, er til komu. Enn þau Gísli fara unst þau koma í Fridarey til Styrkårs, ok eflast þaðan at liðe, ok fá fjörutíu manna, ok koma á óvart til Kolbjarnar, ok brenna hann inni við tólfta mann; selja nú lönd sín, ok kaupa sèr skip — ok voro á sextíu manna — ok fara á burt með allt sitt, ok koma við eyjar þær, er Æsundar heita, ok liggja þar til hafs. Nú fara þeir þaðan á tveim bátum, fjörutíu

¹) *Sa t. en Overskrift, der er udydelig.*

²) *Fattes i Sa.*

³) *ellin uegín (uden Tvöl en blot Skrifteft) Sa.*

manna, ok koma suðr til Flyðroness. Þeir bræðr, Skeggjasynir, voro þá á leið komnir við níunda mann, at heimta landskyldir sínar. Þeir Gísli snúa til móts við þá, ok drepa þá alla; Gísli vo þrjá menn, enn Þorkell tvo. Eptir þat ganga þeir til bæjar, ok taka þaðan á burtu mikith fè. Gísli bjó þá höfuð af hólmgöngu-Skeggja; því at hann var þá þar hjá sonum sínum.

¹ Síðan fara þeir til skips, ok láta í haf, ok eru úte aukit hundrad dægra, ok koma af hafi vestr í Dýrafjörð, á syðri strönd, í ós þann, er Haukadalsóss heitir. Tveir menn eru nefnder — ok bjó á sinni ströndinni hvorr — Þorkatlar tveir. Annar bjó á Saurum, í Keldudal, á hinni syðri strönd — þat var Þorkell Eireksson; enn annar bjó á nyrðri strönd, í Alviðro — hann var kallaðr Þorkell auðgi. Þorkell fór fystr virðingamanna til skips, ok hitte Þorbjörn súrr; því at hann var svo kallaðr, síðan hann varðist með sýrunni. Öll lönd voro þá ónuminn á hvorretveggju strönd. Nú keypte Þorbjörn súrr land á hinni syðri strönd, á Sæbóle, í Haukadal. Þar gjörðe Gísli bæ, ok búa þar síðan. Bjartmár hét maðr, er bjó í Arnarfirðe, inn í Botni; enn kona hans² hét Þuríðr, ok var Hrafnsdóttir, af Ketilseyre, úr Dýrafirðe; enn Hrafn var son Dýra, er fjörðinn nam. Þau áttu sèr börn: hét dóttir þeirra Hildir — hún var ellst barna þeirra; Helge hét son þeirra, Sigurðr ok Vestgeirr. Vesteinn hét austmaðr einn, er út kom um landnám ok vistaðist með Bjartmáre. Hann geingr at eiga Hilde dóttur hans. Ok er þau höfðu ekki leingi ásamt verit, gátu þau tyau börn at eiga: Auðr hét dóttir þeirra, enn Vesteinn son. Vesteinn austmaðr var Vègeirsson, bróðir Vèbjarnar sygnakappa. Bjartmár var son Áns rauðfelds, Grímssonar.

1) *Sa t. en Overskrift, der er utydelig.*

2) *Fattes i Sa.*

lödinkinna, bróðir¹ örvar-Odds, [Ketilssonar hængs, sonar Hallbjarnar hálftrölls.² Móðir Áns rauðfelds var Helga, dóttir Áns hogsveigis. Vesteinn Vesteinsson gjörðist fardreingr góðr. Þó átte hann bú í Önundarfirðe, undir Heste, þá er hær³ var komit sögunni. Kona hans hét Gunnhildr; Bergr hét sonr hans, ok Helgi. Nú eptir þetta andast Þorbjörn súrr, ok svo Þóra, kona hans. Nú tekr Gísli ok Þorkell bróðir hans við búinu; enn þau Þorbjörn ok Þóra voru⁴ í haug lögð.

⁵Þorbjörn hét maðr og var kallaðr selagnúpr. Hann bjó í Tálknafirðe, at Kvígandafelli. Þórdís hét kona hans, enn Ásgerðr dóttir. Þessarar konu biðr Þorkell⁶ Súrrson, ok getr hana at eiga; enn Gísli Súrrson bað systur Vesteins, Auðar Vesteinsdóttur, ok fekk hana; búa nú báðir saman í Haukadal. Eitthvert haust eðr vor átte Þorkell hinn auðgi, Þórðarson, Víkingssonar, för suðr til Þórsnessþings, ok fylgdu honum Súrrsynir. Í Þórsnese bjó þá Þorsteinn þoskabiðr, Þórólfsson mostrarskeggs: hann átte Þóru Ólafsdóttur, Þorsteinssonar: börn þeirra voro þau Þórdís ok Þorgrímr ok Börkr hinn digri. Þorkell lauk málum sínum á þinginu. Enn eptir þingit bauð Þorsteinn heim Þorkeli auðga ok Súrrsonum, ok gaf þeim góðar gjafir at skilnaðe; enn þeir buðu heim Þorsteinssonum, vestr þangat, annat vor, til þings. Ok nú fara þeir heim. Enn ath öðru vore fara þeir vestr þangat, Þorsteinssynir, tólf saman, til Hvals-eyrarþings, ok hittust þeir þar ok⁷ Súrrsynir; bjóða þeir þá

1) Örvar-Oddr siges ellers at have været en Søn af Grimr löðinkinni.

2) Fra [interpungerer Sa sqaleda: ketul sonar hængs son. þall blazð þalf tnullz.

3) Fattes i Sa. 4) Fattes i Sa.

5) Sa t. som Overskrift: þeigmuz þeck þeðim.

6) Rettet i Overeensstemmelse saavel med P og C som med Sb-A; Sa har þb-

7) Fattes i Sa; men er tilføjet i Overeensstemmelse med SA (Avor det berøer paa Gísning) og P.

Þorsteinssonum heim af þinginu; enn ádr skyldu þeir vera at heimboðe hjá Þorkeli auðga; eptir þat fara þeir til Súrrsona ok þiggja þar veizlu góða. Þorgrími lítst systir þeirra bræðra væn ok biðr hennar, ok því næst er hún honum füstnuð, ok er þá þegar gjört brúðkaupit, ok fylgir henne heiman Sæból, ok ræðst Þorgrímr vestr þangat; enn Bórkr er eptir í Þórsnese, ok hjá honum systursynir¹ hans, saka-Steinn ok Þóroddr. Nú býrr Þorgrímr á Sæbóle; enn þeir Súrrsynir fara á Hól ok reisa þar góðan bæ; ok ligga þar saman garðar á Hóli ok Sæbóle. Nú búa þeir þar hvorir ok er vinfeingi þeirra gott. Þorgrímr hefir goðorð, ok er þeim bræðrum at honum styrkr mikill. Þeir fara nú til vorþings, eitt vor, með fjörutlu manna, ok voro allir í litklæðum; þar var í för Vesteinn, mágr Gísli, ok allir Sýrdæler.

²Gestr³ hèt maðr ok var Oddleifsson⁴; hann var kominn til þings ok var í búð hjá Þorkeli auðga. Nú sitja þeir við drykkju, Sýrdæler; enn ádrir menn voro at dómum; því at sóknarþing var⁵. Þá kemr maðr inn í búð þeirra Haukdæla, gasse mikill, er Arnór hèt, ok mælti: „Allmikil er um yðr Haukdæla, er þær gáit einskiss annars, enn at drekka, enn villt ekki koma til dóma, þar sem þingmenn yðrir eiga málum við at skiptast; ok þikkir svo öllum, þótt ek kveða upp.” Þá mælti Gísli: „Göngum þá til dóma; kann vera, at þetta mæli fleire.” Ganga þeir nú til dóma; ok spyr Þorgrímr, ef nökkurer væri þeir menn, er þyrftu þeirra liðveizlu; — „ok skal ekki eptir liggja þat sem vær megum þeim veita, meðan vær erum uppi, sem vær heitum

1) *Gisning í Överensstemmelse med P. S. hær systir (undtagen for saavidt der til fiftet i Sb er med andet Blæk tilføjet Syner over Linten); C ligeledes.*

2) *Sa t. som Overskrift: u l. 22da lag þra.*

3) *Vestfr Sa (hær; men rigtigt i det Følgende).*

4) *oleif son Sa. 5) Sa t. „þar”, sikkert ved en Skrivefeil.*

voro liðe". Þá svarar Þorkell hinn auðgi: „Lítils eru mál þesse verð, er menn eiga hér við at skiptast; enn vær munum yðr til segja, ef vær þurfum yðvarrar liðveizlu." Ok nú finnst mönnum orð um, hvè skrautligr flokkur þeirra var, eðr um málsenda þeirra, hversu skörlugir voro. Þorkell mælti þá til Gestis: „Hvè leingi ætlar þú at kapp þeirra Haukdæla ok yfirgangr mune vera svo mikill?" Gestr svarar: „Ekki munu þeir aller samþykkir hith þriðja sumar, er þar eru nú í þeim flokke." Enn Arnór var hjá þessu þeirra tali, ok hleypr inn í búð þeirra Haukdæla ok segir þeim þesse orð. Gísli svarar: „Hér mun hann mælt mál talat hafa; enn vörumst vær, at ekki verðe hann sannspárr; enda sè ek gott ráð til þessa, at vær bindum vort vinfeingi með meirum fastmælum, enn áðr, ok sverjumst í fóstbræðralag, fjórir." Enn þeim sýnist þetta ráðligt. Ganga nú út í Eyrarhvalsodda, ok rísta þar upp úr jörðu jarðarmen, svo at háðir endar voro faster í jörðu, ok settu þar undir málaspjót, þat er maðr mátte taka hendi sinni til geirnagla. Þeir skyldu þar fjórir undir ganga, Þorgrímr, Gísli, Þorkell ok Væsteinn; ok nú vekja þeir sèr blóð ok láta renna saman dreyra sinn í þeirre moldu, er upp var skorin undan jarðarmeninu, ok hræra saman allt, moldina ok blóðit; enn síðan fellu þeir aller á knè, ok sverja þann eið, at hvern skal annars hefna sem bróður síns, ok nefna öll goðin í vitni. Ok or þeir tókust í hendr aller, þá mælti Þorgrímr: „Ærinn vanda hefir ek, þótt ek gjöra þetta við þá báða, Þorkel ok Gísli, mága mína; enn mik skyldir ekki til við Væstein" — ok hnykkir hende sinni. „Svo munu vær þá fleiri gjöra", segir Gísli, ok hnykkir ok sinni hende, „ok skal ek ekki binda mèr vanda við þann mann, er ekki vill við Væstein mág minn". Nú þikkir mönnum um þetta mikils vert. Gísli mælti þá til Þorkels bróður síns: „Nú

fór sem mik grunaðe; ok mun þetta fyrir ekki koma, sem nú er at gjört; get ek ok, at auðna ráðe nú um þetta." Fara nú menn heim af þinginu.

¹ Þat bar til tíðinda um sumarit, at skip kom út í Dýrafirði, ok áttu bræðr tveir, norænir menn; hét annar þórir, enn annar Þórarinn, ok voro víkverskir menn at kyni. Þorgrímur reið til skips, ok keypte fjögur hundruð víðar, ok gaf sumt verðit þegar í hönd, enn sumt á frest. Nú setja kaupmenn upp skip sitt í Sandaóse og taka sèr síðan vistir. Oddr er maðr nefndr, ok var Órlygsson; hann bjó á Eyre í Skutilsfirðe; hann tók við stýremönnum. Nú sendir Þorgrímur þórodd son sinn at bera saman við sinn ok telja; því at hann ætlaðe heim at flytja bráðliga. Ok kemr hann til ok tekr² viðinn ok berr saman, ok þikker þó nökkut annann veg um kaup þeirra; enn Þorgrímur hafðe frá sagt. Mælti hann þá illa við austmennina; enn þeir stóðust þat ekki, ok vinna at honum og vega hann. Síðan fara austmenn frá skipi, eptir verk þetta. Þeir fara um Dýrafjörð ok fá sèr hesta ok vilja nú til vistar sinnar; þeir fara dag þann ok um nóttina, unz þeir koma í dal þann, er geingr upp af Skutilsfirðe, ok eta þar dögurð ok fara at sofa síðan. Nú eru Þorgríme sögð tíðinde þesse, ok býst hann þegar heiman ok lætr flytja sigh yfir fjörð ok ferr eptir þeim einn saman. Hann kemr at þeim, þar sem þeir lágu, ok vèkr Þórarinn, stingr á honum spjótskape sínu. Enn hann hleypr upp við ok vill taka til sverðs síns; því at hann kennde Þorgrím. Enn Þorgrímur leggr á honum með spjóte ok vegr hann. Nú vaknar Þórir ok vill hefna fèlaga síns. Enn Þorgrímur leggr hann spjóte í gegnum. Þar heitir nú Dögurðardalur ok Austmannafall. Eptir þetta ferr Þorgrímur

¹) *Sa t. som. Overskrift: þeigm ðp auflma.*

²) *Maaskee Skrifteit for tekr.*

heim ok verðr nú frægr af ferð þessi. Sitr hann nú í búi sínu um vetrinn. Enn um vorit búa¹ þeir mágar, Þorgrímr ok Þorkell, skip þat, er austmennirnir höfðu átt. Austmenn þessir voro óeirðarmenn mikler í Noregi ok höfðu átt þar óvært. Nú búa þeir skip þetta ok fara utan. Þat sumar fara ok utan Vesteinn ok Gísli í Skeljavík í Steingrímsfirði. Ok láta hvortveggu í haf. Ötundr úr Meðaldal ræðr fyrir búi þeirra Þorkels ok Gísla, enn saka-Steinn fyrir með Þórdíse á Sæbólí. Ok er nú þetta er tíðinda, ræð Haraldr gráfeldr fyrir Noregi. Þeir Þorgrímr ok Þorkell koma norðarliga at við Noreg skipi sínu ok hitta konung brátt ok ganga fyrir hann ok kveðja hann vel. Konungr tók þeim vel, ok gjörðust þeir honum handgeingnir, ok verðr þeim gott til fjár ok virðingar. Þeir Gísli ok Vesteinn voro úte enn hundrað dægra ok sigla um vetrnáttaskeið at Hörðalande í myklu fjúki ok ofvidri um nótt, brjóta skipit í spón, enn halda fê sínu ok mönnum.

²Maðr hét skegg-Bjálfi ok átte skip í förum; hann ætlaðe til Danmerkr suðr. Þeir fala at honum skipit hálf. Enn hann kvezt spurt hafa, at þeir voro góðir dreingir, ok gaf þeim hálf skipit, ok launa þeir þegar meir enn fullu. Nú fara þeir suðr til Dænmerkr, ok í þann kaupstað, ef í Vebjörgum heitir, ok eru þeir þar um vetrinn, með þeim manni, er Sigradde hét. Þeir voro þar þrír, Vesteinn, Gísli ok Bjálfi; ok var gott vinfeingi með þeim öllum, ok gjafaskipte. Enn snemma um vorit bjó Bjálfi skip sitt til Íslands. Maðr hét Sigurðr, fêlagi Vesteins, norænn at ætt, ok var þá á Einglande vestr. Hann sende Vesteini orð ok kvezt vilja slíta fêlag við hann ok þóttist ekki þurfa hans fjár leingr. Ok nú biðr Vesteinn leyfis, at hann færi at

1) Fattes í Sa, og er tilfölit í Överensstemmelse med P (samt Sb, e).

2) Sa t. som Overskrift: .G. 1107di þéingn.

hitta hann. „Því skaltu heita mér, at þú farer aldri burt af Íslande, ef þú kemr heill út, nema ek leyfa þér“. Nú játar Vesteinn því. Ok einn morgin ríss Gísli upp ok gengr til smíðju; hann var allra manna hagestr ok gjör at sér um alla hluti; hann gjörðe pening, þann er ekki stóð minna enn cyre, ok hnitar saman peninginn, ok eru tuttugu naddar á, tíu á hvorum hlutum, ok þikkir sem heill sè, ef saman er lagðr, ok má þó taka í sundr í tvo hluti. Enn frá því er sagt, at hann tekr í sundr peninginn ok sclur annann hlut í hendr Vesteini ok biðr þá þetta hafa til jarteigna, „ok skulu vit þetta því at eins sendast á milli, at líf annars hvors okkars liggi við. Enn mér segir svo hugr um, at vit munum þurfa at sendast á milli, þó at vit hittumst eigi sjálfir.“ Nú ferr Vesteinn vestr til Eínglands — enn þeir Gísli ok Bjálfi til Noregs ok út, um sumaríth, til Íslands, ok varð gott¹ til fjár ok góðrar sæmdar, ok skildu vel sitt félag, ok kaupir nú Bjálfe skip hálfst at Gísla. Nú ferr Gísli vestr í Dýrafjörð, á byrðingi einum, við tólfta mann.

²Nú búa þeir skip sitt í öðrum stað, Þorgrímr ok Þorkell, ok koma út hingat, í Haukadalsárús, í Dýrafjörð, þann sama dag, sem Gísli hafðe áðr burt siglt byrðinginum. Nú hittast þeir brátt, og verðr þar sagnafundr, ok fara nú hvorirtveggju til eigna sinna. Hefir þeim ok gott til fjár orðit, Þorgrími ok Þorkeli. Þorkell var ofláte mikill ok vann ekki fyrir búa þeirra; enn Gísli vann nótt með degi. Þat var einn góðan vedrdag, at Gísli lét alla menn vinna heyverk — nema Þorkell, hann var einn heima kalla á bænum ok hafðe lagízt niðr í eldhúse eptir dögurð sinn. Eldhúsíth var tírætt at leingd, enn tíu faðma breitt; enn

¹) Faltes í Sa.

²) Sa t. som Overskrift: „capitulum“.

útan ok sunnann undir eldhúsinu stóð dyngja þeirra Auðar ok Ásgerðar, ok sátu þær þar ok saumudu. Enn er Þorkell vaknar, geingr hann til dyngjunnar, því at hann heyrðe þangat manna-mál, ok leggst þar niðr hjá dyngjunni. Nú tekr Ásgerðr til orða: „Veittu mér þat, at þú sker mér skyrtnu, Auðr, Þorkeli bónda mínum.“ „Þat kann ek¹ ekki betr enn þú“ sagði Auðr, „ok mundir þú ekki mik til biðja, ef þú skyldir skera Vesteini bróður mínum skyrtna.“ „Eitt er þat sèr“ segir Ásgerðr, „ok svo mun mér þikja nökkura stund.“ „Löngu vissa ek þat“ segir Auðr, „hvat við sig var, ok ræðum ekki um fleira.“ „Þat þike mér ekki brizli“ sagðe Ásgerðr, „þótt mér þikke Vesteinn góðr; hitt var mér sagt, at þit Þorgrímr hittist mjök opt, áðr enn þú værir Gísla gefin.“ „Því fylgdu öngvir mannestir“ segir Auðr; „því at ek tók eingan mann undir Gísla, at því fylgde neinn mannlöstr; ok munu vit nú hætta þesse ræðu.“ Enn Þorkell heyrir hvert orð, þat er þær mæltu, ok tekr nú til orða, er þær hættu: „Heyr undr mikit! heyr örlygi! heyr mál mikit! heyr manns bana, eins eðr fleire!“ ok geingr inn eptir þat. Þá tekr Auðr til orða: „Opt stendr illt af kvenna hjali, ok má þat vera, at hær hljólist af í verra lagi, ok leitum okkr ráðs.“ „Hugat hefe ek mér ráð“ segir Ásgerðr, „þat er hlýða mun; enn ekki sè ek fyrir þína hönd.“ „Hvert er þat?“ kvað Auðr. „Leggja upp hendr um háls Þorkeli, er vit komum í rekkju — ok mun hann þetta fyrirgefa mér — og seigja þá lygi.“ „Eigi mun því einu mega fyrir hlíta“ segir Auðr. „Hveft úrræde muntú taka?“ segir Ásgerðr. „Segja Gísla bónda mínum allt þat er ek á vant at ræða eðr af at ráða.“ Um aptaninn kemr Gíslr heim af verkinu. Þat var vant, at Þorkell var vanr at þakka bróður sínum verkit; egn nú er hann hljóðr

¹) *Fattes i Sa.*

ok mælti ekki orð. Nú spyr Gísli, hvort honum sè þungt. „Eingar eru sóttir á mèr” segir Þorkell; „enn sóttum verra er þó.” „Hefir ek nökkut þat gjört” segir Gísli, „at þèr þikke við mik ath?” „Sá er eingi hlutr” segir Þorkell, „ok muntu þessa viss verða, þó at síðar sè.” Ok geingr nú sinn veg hvorr þeirra, ok varð ekki talat fleira at sinni. Þorkell neytir lítt matar um kveldit ok geingr fystr manna at sofa. Ok er hann var kominn í rekkju, þá kemr þar Ásgerðr og lyptir klæðum ok ætlar niðr at leggjast. Þá tók Þorkell til orða: „Ekke ætla ek þèr hèr at liggja náttlangt ne leingra banne¹⁾”. Ásgerðr mælti: „því hefir svo skjótt skipast? eðr hvath berr til þess?” segir Ásgerðr. Þorkell mælti: „Bæðe vitu vit nú sökina, þótt ek hafè leingi leyndr verit; ok mun þinn hróðr ekki at meire, þó at ek mæla berara.” Hón svarar: „Þú munt ráða verða hugleiðing þinni um þetta; enn ekki mun ek leingi þæfast til hvíluunar við þik; ok um tvo koste áttu at velja. Sá er annar, at þú tak við mèr ok lát sem ekki sè í orðit; ella mun ek nefna mèr votta, nú þegar, ok segja skilit við þik, ok mun ek láta föður minn heimta mund minn og heimanfylgju, ok mun sá kostr, at þú hafir aldri hvíluþröng af mèr síðan.” Þorkell þagnaðe, ok mælti um síðir: „Þat ræð ek, at þú gjör hvort þèr líkar; enn ekki mun eg banna rekkuna náttlangt.” Hón lýste brátt yfir því, hvorr henne þótte betre, ok ferr þegar í rekkju sína. Ei hafa þau leingi bæðe saman legit, áðr enn þau semja þetta með sèr, svo sem ekki hefðe í vordit. Auðr kom nú í rekkju hjá Gísla ok segir honum ræður þeirra Ásgerðar ok biðr²⁾ af sèr reide ok bað hann taka nökkut gott ráð ef hann sæe. „Ekki sè ek hèr ráð til” sagði hann, „þat sem duga mun; enn þó

¹⁾ *Ördene ne leingra banne (í Sá ne leing^g banne) ere megal dunkle (jf. Ordsamt.).*

²⁾ *Sa t. „þann”.*

mun ek ekki kunna þik um þetta; því at mæla verðr einn hverr skapanna málum; ok þat mun fram koma, sem auðit verðr.”

¹Nú líða missarín af hende, ok kemr at fardögum. Þá heimtír Þorkell Gísla bróður sinn á tal við sik ok mælti: „Svo er háttath, frænde” segir hann, „at mēr er ráðabreytne [nökkur í hug² ok í skapi; enn því víkr svo við, at ek vil, at vit skiptum fē okkru, ok vil ek ráðast til búlags með Þorgrími mági mínum.” Gísli svarar: „Saman er bræðra eign bezt at líta ok at sjá; at vísu er mēr þökk á, at kyrrt sè, ok skiptum eingu.” „Ekke má svo leingr fram fara” segir Þorkell, „at vit eigum búlag saman; því at á því verðr stórmikill skaðe, þar sem þú hefir jafnan einn haft önn ok erfíðe fyrir búinu, enn ek tek til einskis höndum, þess sem þrifnaðr sè í.” „Tel þú nú ekki at því” segir Gísli, „meðan ek gjöre ekki orð á; höfum vit nú hvortveggja reynt, at margt hefir verit um með okkr ok fátt.” Þorkell mælti: „Ekke er undir, hvat um er talað; skipta skal fenu at vísu; ok fyrir því, at ek beiðe skiptiss, þá skaltú hafa bólstað ok fúdurleifð okkra, enn ek skal hafa lausafè.” „Ef ekki skal öðru við koma, enn vit skiptum, þá gjör þú annathvort — því at ek hirðe ekki, hvort ek gjöre — at skipta eðr kjósa.” Svo lauk, at Gísli skipte, enn Þorkell kaus lausafè, enn Gísli hefir land. Þeir skiptu ok ómegð, þat voro börn tvau; hèt sveinninn³ Geirmundr, enn Guðríðr mærin, ok var hún með Gísla, enn Geirmundr með Þorkeli. Ferr Þorkell til Þorgríms mágs síns ok býrr við hann; enn Gísli hafðe bú epter [ok saknar⁴ eingis í

¹) *Sa f. som Overskrift: „capitulum”.*

²) *Fra [forskrevet og rettet saaledes] hug nökk² i Sa.*

³) *Gísling i Overeensstemmelse med P; Sa har fucih.*

⁴) *okah fra [Sa.*

ath nú sè¹ búit verra enn áðr. Ok líðr nú svo sumarit ok kemr at vetrnóttum. Þat var þá margra manna siðr, at fagna vetri, í þann tíma, ok hafa þá veizlur ok vetrnáttablót; enn Gísli lét af blótum síðan hann var í Vebjörgum í Danmörku, enn hann hèlt² þó sem áðr veizlum ok allri stórmennsku. Ok nú aflar hann til veizlu mikillar, þá er svo líðr stundum, sem áðr var getit; hann býðr til veizlu þeim háðum nösnum, Þorkeli Eirekssyni ok Þorkeli auðga, ok mágum sínum, Bjartmárssonum, ok mörgum öðrum vinum ok félögum. Ok þann dag, er menn koma þar, tekr Auðr til orða: „Þat er satt at segja, at nú þikke mèr eins manns vant, þess er³ eg vilde at hèr væri.” „Hverr er sá?” kvað Gísli. „Þat er Vesteinn bróðir minn; hann munda ek kjósa til at njóta hèr fagnaðar með oss.” Gísli mælti: „Annannu veg er mèr þetta gefit; því at ek vilde gjarna gefa til, at hann kæmi hèr nú eigi.” Ok fellur þetta þeirra tal þar niðr.

⁴Maðr hèt Þorgrímr ok var kallaðr nef. Hann bjó á Nefstöðum, fyrir utan Haukadalsá. Hann var fullr af gjörningum ok fjölkynngi, ok var seiðskratti⁵ sem mestr mátte verða. Honum bjóða þeir Þorgrímr ok Þorkell til sín; því at þeir höfðu þar ok boð inni. Þorgrímr var hagr á járn; ok er þess við getit, at þeir ganga til smiðju háðir Þorgrímarnir ok Þorkell ok síðan byrgja þeir smiðjuna; nú eru tekin Grásíðu-brot, er Þorkell hafðe hlotit úr skiptinu þeirra bræðra, ok gjörir Þorgrímr þar af spjót, ok varð þat algjört at kvelde; mál voro í, ok fært í hepte spannar langt. Nú verðr þar at hvílast. Frá því er sagt, at Önundr úr

1) Fattes í Sa, og er tilfötet í Overeensstemmelse med P.

2) Fattes í Sa.

3) Forskrævet ek í Sa.

4) Sa t, som Overskrift: af þesskinner.

5) Rottet í Overeensstemmelse med P; Sa Aar seid flau².

Meðaldal kom til boðs at Gísli, ok bregðr honum á einmæli ok¹ sagðe, at Vesteinn væri út kominn, „Ok er hans hingat von.“ Gísli bregðr við skjótt ok kallar til sín húskalla sína, Hallvarð ok Hávarð, ok bað þá fara norðr í Önundarfjörð ok hitta Vestein ok bera honum kveðju „mína, ok þat með, at hann sè heima þar til er ek sæke hann heim, ok kome ekki til boðsins í Haukadal“ — ok sèlr í hendr þeim knýtiskauta, ok var þar í peningr hálfir til jarteigna, ef hann tryðe ekki sögu þeirra ella. Síðan fara þeir ok hafa skip úr Haukadal ok róa til Lækaróss ok ganga þar á land, ok til bónda þess, er þar bjó, á Bessastöðum; hann hét ok Besse; þeir bera honum orð Gísla, at hann lède þeim hesta tvo, er hann átte, ok hétu Bandvettir, er skjótastir voro í Fjörðum. Hann lèr þeim hestana; ok ríða þeir unnt þeir komu á Mosvöllu ok þaðan inn undir Hest. Nú ríðr Vesteinn heiman; ok berr svo til, at þá ríðr hann undir melinn hjá Mosvöllum, er þeir bræðr ríða hit efra, ok farast þeir hjá á miss.

² Þorvarðr hét maðr, er bjó í Holte; húskallar hans deildu um verk ok hjuggust með ljám, ok varð hvortveggi sár — kemr Vesteinn til ok sættir þá, og gjörer svo, at hvorumtveggum hugnar vel; ríðr nú út til Dýrafjarðar, ok austmenn þrír samt. Enn þeir³ koma undir Hest, Hallvarðr ok Hávarðr, ok fregna nú hit sanna um ferð Vesteins — ríðu nú aptr sem þeir mega. Ok er þeir koma til Mosvalla, þá sá þeir manna-reið í miðjum dal, ok var þá leite í millum þeirra; ríða nú í Bjarnardal ok koma til Arnkelsbrekku; þar springa þáðir hestarnir; þeir renna þá af hestunum, ok kalla. Heyra þeir Vesteinn nú, ok voro þá

¹) „mælti. ok“ t. Sa.

²) Sa t. som Överskrift; nefstein kom til gísla.

³) Gísling; Sa Aar „er“.

komnir á Gemlufallsheiðe, ok bíða nú ok hittast þeir, ok bera upp erindi sín — herá nú fram peninginn, þann er Gísli sende honum. Hann tekur nú annan pening úr fegyrdli sínum, ok roðnar mjök á at sjá: „Satt eitt segi þit” segir hann, „ok munda ek aptr hafa horfit, ef þit hefðut hitt mik fyr; enn nú falla vötn öll til Dýrafjarðar, ok mun ek þangat ríða; enda em eg þess fúss. Austmenn skulu hverfa aptr. Enn þið stígit á skip” segir Vesteinn „ok segit Gísla ok systur minni þangatkomu mína.” Þeir fara heim ok seigja Gísla. Hann svarar: „Svo verðr nú at vera.” Vesteinn ferr til Gemlufalls, til Lutu frændkonu sinnar, ok lætr hún flytja hann yfir fjörðinn, ok mælti við hann: „Vesteinn!” sagðe hún, „vertu varr um þik; þurfa muntu þess.” Hann er fluttr til Þingeyrar; þar bjó þá maðr, er Þorvaldr gneiste hèt; Vesteinn geingr þar til húss, ok lét Þorvaldr honum heimilann hest sinn; ríðr hann nú við hrím- ande ok hefir sitt södulreide; hann fylgir honum til sauðahúss ok hauð at fylgja honum allt til Gísla. Hann kvað ekki þess þurfa. „Margt hefir skipazt í Haukadál” sagðe hann, „ok vertu varr um þik.” Þeir skiljast nú. Ríðr Vesteinn nú til þess hann kemr í Haukadál, ok var á heiðviðri ok tunglskin. Enn at þeirra Þorgríms, þá láta þau inn naut, Geirmundr ok kona sú er Rannveig hèt; bæser hún nautin, enn hann rekr inn at hienne. Þá ríðr Vesteinn þar um völl, ok hittir Geirmundr hann. [Geirmundr mælti:¹ „Kom þú ekki hær á Sæból ok far til Gísla ok ver varr um þik.” Rannveig hafðe geingit út úr fjósinu, hyggir at manningum ok þikist kenna; og er nautin voro inn látin, þræta þau um manninn, hverr verit hafðe, ok ganga við þat heim. Þeir Þorgrímr sitja við eld, ok spyr Þorgrímr, ef þau hefðe nökkut manna sèth eðr hitt, eðr um hvat þau

¹) Fra [1. efter P.

þrættest. „Eg þóttumst kenna, at Vesteinn var hér kominn” sagðe Rannveig, „ok var í blárre kápu ok spjót í hende ok reið við hrímandi. Enn hvat segir þú, Geirmundr?” „Ógjörla sá ek til; enn húskall ætla ek Önundar úr Meðaldal, ok var í kápu Gísla, enn södulreiðe Önundar, ok í¹ hende fiskestöng ok veðrar af upp.” „Nú mun ljúga annathvort ykkart” sagðe Þorgrímur, „ok far þú, Rannveig, á Hól ok vit, hvath þar er títt.” Nú fór hún ok kom til dyra, er menn voro komnir til drykkju. Gísli var í dyrum úte ok heilsaðe henne ok hauð henne þar at vera. Hón kvezt heim skyldu: „Ok vilda ek hitta Guðríðe mey.” Gísli kallar á hana; ok varð ekki at erindum. „Hvar er Auðr, kona þín?” segir hún. „Hér er hún” segir Gísli. Hón geingr út, ok spurðe, hvath hún vilde. Hón kvað smá erinde ein vera, ok komust eingi upp. Gísli hað hana gjöra annat-hvort, vera þar eðr fara heim. Hón fór heim, ok var þá nökkuru heimskare, enn áðr, ef á mätte gæða, enn kunni eingi tíðindi at segja. Enn eptir um morgininn lét Vesteinn berá at sér töscur tvær, er varningr var í, ok þeir bræðr höfðu með farit, Hallvarðr ok Hávarðr. Hann tók þar úr refel sextögan at leingd ok höfudúk tuttugu álna langan ok ofit í glit af gulli í þrim stöðum ok munnlaugar þrjár fáðar með gulle. Þetta bar hann fram ok gaf systur sinni, Gísla ok Þorkeli svarabróður sínum, ef hann vilde þiggja. Gísli geingr ok Þorkatlar tveir á Sæból til Þorkels bróður síns. Segir Gísli, at Vesteinn var þar kominn ok hann hefir gefit þeim háðum saman gripina, ok sýnir honum ok biðr hann af hafa slíkt er hann vill². Þorkell svarar: „Þó værir þú makkligr, þó at þú eignaðist alla; ok vil ek ekki þiggja gripina; ekki eru launin sýnni enn svo.” Ok vill

1) *Fallos í Sa.*

2) *Fallos í Sa.*

hann víst ei þiggja. Nú ferr Gísli heim, ok þíkkir honum um allt einn veg á horfast.

¹Nú bar þat til nýlundu á Hóli, at Gísli lætr illa í svefne tvær nætr í samt, ok spyrja menn, hvat hann dreyrde. Hann vill ekki segja drauma sína. Nú kemr þin þriðja nóttin, ok fara menn til rekkna sinna; ok er menn höfðar sofit svefn, kemr bylur á húsið, svo mikill, ath af tekr þekjuna alla öðru megin af húsinu. Þat fylgde þessu, at vatn féll úr himni svo mikith, at þat var með ódæmum, ok tóku húsin at drjúpa, sem líkligt var, er þakit tók at rofna. Gísli spratt upp skjótt ok heitr á menn sína, at skýli. Enn þræll einn var með Gísla, sá er Þórðr hét, ok kallaðr hinn huglause. Þrællinn var heima; enn Gísli fór, ok nær aller mennirnir með honum, til hejanna, at duga þeim við. Vesteinn bauð at fara með þeim; enn Gísli vill ekki þat. Ok nú er mest tóku at drjúpa húsin, þá snúa þau syskin rekkjum sínum um endelangt húsið; enn allir menn aðrir voro burt flýðir úr húsinu, nema þau tvau ein. Nú er geingit inn nökkut fyrir lýsing, hljóðliga, ok þangat at, sem Vesteinn hvíler. Hann var þá vaknaðr. Eigi sinnr hann fyrr, enn hann er lagðr spjóte fyrir brjóstit, svo at stóð í gegnum hann. Enn er Vesteinn fekk lagit, þá mælti hann þetta²: „Hneit þar” sagðe hann — ok því næst gekk maðrinn út. Enn Vesteinn vilde upp standa; í því fellur hann niðr fyrir stokkinn dauðr. Auðr vaknar við ok kallar á Þórð hinn huglausa ok biðr hann taka vopnit úr undinni. Þat var þá mælt, at sá væri skyldr at hefna, er vopni kippte úr sári; enn þat voro kölluð launvíg, enn ekki morð, er menn létu vopn eptir í beninni standa. Þórðr var svo líkblauðr maðr, at hann þorðe hvergi í nánd at koma.

¹) *Sa t. som Overskrift: „þorgrímur drap nefsta”.*

²) „er hann fekk lagit” *t. Sa.*

Gísli kom þá inn, ok sá, hver efni í voro, ok bað Þórð vera kyrran. Hann tók sjálfr spjótit úr sárinu ok kastaðe alblóðugu í örð eina ok lét eingan mann sjá ok settist á stokkinn. Síðan lét hann búa um lík Vesteins eptir þeirre siðvenju, er þá var, í þann tíma. Vesteinn var mjök harmdauda bæðe Gísla ok öðrum mönnum. Þá mælti Gísli til Guðríðar fóstur sinnar: „Þú skalt fara á Sæból, ok vita, hvath menn hafast þar at; sende eð þik fyrir því þangat, ath ek trúe þer bezt um þetta ok annat; ok kunn at segja mér, hvat menn hafast þar ath.“ Hón ferr ok kemr á Sæból; þeir voro upp risnir, ok sátu með vopnum, Þorgrímar tveir ok Þorkell; ok er hón kom inn, var henne heilsath óbrátt — því at fólk var flest fámálugt. Þó spyr Þorgrímar þana tíðinda. Hón sagðe víg Vesteins eðr morð. Þorkell svarar: „Tíðindi munde oss þat hafa þótt eina stund“. „Sá maðr er þar látinn“ segir Þorgrímr, „er vær erum allir skyldir til virðing at veita, ok gjöra hans útferð sem sæmiligasta ok heygja hann; ok er þat satt at seigja, at slíkt er mikill mannskaðe; máttu ok segja svo Gísla, at vær munum þar koma í dag.“ Hón ferr heim, ok segir Gísla, at Þorgrímr sat með hjálm ok sverð ok öllum herbúnade, enn Þorgrímr nef hafði bolöxi í hende, enn Þorkell hafðe sverð ok brugðit af handfang — „Allir menn voro þar upp risnir, sumir með vopnum.“ „Slíks var at von“ segir Gísli.

¹ Gísli býst nú til ath heygja Vestein, með allt lið sitt, í sandmel þeim, er á stenzat ok Seftjörn, fyrir neðan Sæból. Ok er ² Gísli var á leið kominn, þá fara þeir Þorgrímr með marga menn til haugsgjörðarinnar. Enn þá er þeir höfðu veitt Vesteini umbúnath, sem siðr var til, gekk Þorgrímr at

1) *Sa t. som Overakrift: uet' i heygð².*

2) *Falles i Sa.*

Gísli ok mælti: „Þat er tíðska“ segir hann „ath binda mönnum helskó, þá er þeir skulu ganga á til Valhallar, ok mun ek þat gjöra við Vèstein.“ Ok er hann hafðe þat gjört, þá mælti hann: „Ekki kann ek¹ helskó at binda, ef þesser losna.“ Eptir þetta setjast þeir niðr fyrir utan hauginn ok talast við ok láta allólíkliga, at nökkur vite, hverr þenna glæp hefir gjört. Þorkell spurðe Gísli: „Hversu berst Auðr af um bróðurdaudann? hvort grætr hón mjök?“ „Vita muntu þat þikkjast“ segir Gísli; „bón berst af lítt ok þiker mikit. — Draum dreynde mik“ segir Gísli „í fyrre nótt, ok svo í nótt: enn þó vil ek ekki á kveða, hverr vígit hefir unnit; enn á hið horfir um draumana. Þat dreynde mik hina fyrre nótt, at af einum bæ hrökktist höggormr ok bjöggi Vèstein til bana. Enn hina síðare nótt dreynde mik, at vargr rynni af sama bæ ok bite Vèstein til bana. Ok sagða ek því hvorngan drauminn, fyrre enn nú, ath ek vilda, ath hvorgi ræðist.“ Ok þá kvað hann vísu:

108,1 Betr hugða ek þá, brigið
 (biðkað ek draums hins þriðja)
 síks, af svefne vöktum,
 sárteina, Vèsteini,
 þá er var í sal sátum
 Sigrhadds, við möð gladdir,
 (komst ei maðr á milli
 mín nè hans) at víni.

Þorkell spurðe þá: „Hversu berst Auðr af um bróðurdaudann? hvort grætr hón mjök?“ „Opt spyrr þú þessa, frænde!“ segir Gísli, ok er þær mikil forvitni á at vita þetta.“ Gísli kvað vísu:

1) *Falles i Sa.*

108,2 Hylur á laun und líni
 linnvegs skap (kinna)
 gríðar (less úr góðum)
 gefn (èl kerum svefna).
 Eik ber (angri) lauka
 (eirekks) brá (geira)
 (bróður) döggr á beiðe
 blíð öndvegi síðan.

Ok enn kvað hann:

109 Hrynja lætr af hvítum
 hvarmskógi gná hauga
 hrönn, reifingum hranna,
 hlátrbann- í knè svanna.
 Hnetr less (enn þreyr þessum)
 þögn (at mærdar rögni)
 snáka túns af sínu
 sjónepile hólgrónu.

Nú ganga þeir bræðr heim eptir þetta báðir saman. Þá mælti Þorkell: „Mikil tíðindi hafa hér gjörzt, ok munu þer verða nökkuru meiri tíðinde, með harmi, enn oss; enn ekki at síðr verðr hverr með sjálfum sér leingst at fara. Vilda ek, at þú létir þer ekki þetta svo mikils fá, at menn renne þar af því grunum í; vilda ek, at vær tækum upp leika, ok væri nú svo vel með oss, sem þá er bezt hefir verit.” „Þetta er vel mælt” seger Gísli, „ok vil ek þat gjarna, ok þó með þeim hætte, ef nökkut kann þat til at bera á þinni æfi, at þer þikke jafn-mikit, sem mēr þikkir þetta, þá skaltu mēr því heita, at gjöra þá með sama hætte, sem þú beiðir mik nú.” Þessu játar Þorkell. Síðan fara þeir heim, ok er þá drukkith erfi eptir Vestein. Ok er þat er

gjört, ferr hverr heim til síns heimiliss, ok var nú allt kyrut.

¹Tókust nú upp leikar, sem ekki hefðe í orðit. Eiga þeir mágar optast leik saman, Gísli ok Þorgrímr, ok verða menn ekki ásáttir, hvorr sterkare er; enn þó ætla flestir Gísla aflameira. Þeir leika knattleika á tjörn þeirri, er Seftjörn heitir ²; þar var jafnan fjölmennt. Þat var einn dag, þá er flesta lagi var komit, ath Gísli bað jafnliga skipta til leiksins. „Þat viljum vær víst“ segir Þorkell; „enda viljum vær, at þú sparer þá ekki af við Þorgrím; því at þat orð flyzt af, at þú sparist við; enn ek ynna þer allvel, at þú feingir sem mesta virðing af, ef þú ert sterkare.“ „Ekke höfum vit þat reynt hær til“ segir Gísli; „enn þó má þat vera, at þar komi, at vit reynum.“ Nú leika þeir, ok hefir Þorgrímr ekki við — fellede Gísli hann ok bar út knöttinn. Þá vill Gísli taka knöttinn; enn Þorgrímr heldr honum ok lætr hann ekki því ná. Þá feller Gísli svo hart Þorgrím, svo hann hafðe ekki við, ok af gekk skinnit af knúnum, enn blóð stökk úr nösunum, af gekk ok kjötit af knjánum. Þorgrímr stóð seint upp; hann leit til haugsins Vesteins ok mælti:

/// Geir í gumna sárum
gnast; ek kann ei lasta.

Gísli tók knöttinn á skeiðe ok rekr á mille herða Þorgrími, svo at hann ³steiptist á fram, ok mælti:

/// Böllr á byrðar stalle
brast; enn ek kann ei lasta.

Þorkell sprettr upp ok mælti: „Nú má þat sjá, hverr sterkastr er, eðr mestr atgjörfimaðr er; ok hættum nú.“

¹) Sa tilfötter som Overakrift: G. giordt ueizla.

²) Falles i Sa.

³) Falles i Sa, og er tilfötlet i Overeensstemmelse med P.

Ok svo gjörðu þeir. Tókust nú af leikarner, ok líðr á sumarit, ok fættkaðist nú heldr með þeim Þorgrími ok Gísla. Þorgrímr ætlaðe at hafa haustboð at vetrnóttum ok fagna vetri ok blóta Frey, ok býðr þangat Berke bróður sínum ok Eyjólfu Þórðarsyni ok mörgu öðru stórmenne. Gísli býr ok til veizlu ok býðr til sín mágum sínum úr Arnarfirðe ok Þorkötlum tveimr, ok skorte ekki hálftr hundrað manna at Gísla. Drykkja skylde vera at hvorratveggja, ok var stráð gólf á Sæbóli af sefinu af Sestjörn. Þá er þeir Þorgrímr hjuggust um ok skyldu tjalda húsin, enn boðsmanna var þangat von um kveldit, þá mælti Þorgrímr við Þorkel: „Vel kæmi oss nú reflarnir, þeir hinir góðu, er Vesteinn vilde gefa þér; þætte mér, sem þar væri langt í mille, hvort þú hefðir þá með öllu, eðr hefðir þú þá aldri; ok vilda ek nú, at þú létir sækja þá.” Þorkell svarar: „Allt kann sá er hófit kann, ok mun ek ekki eptir þeim senda.” „Ek skal þat gjöra þá” sagði Þorgrímr, ok bað Geirmund fara. Geirmundr svarar: „Vinna mun ek nökkut; enn ekki er mér um at fara.” Þá geingr Þorgrímr at honum ok slærr hann buffeitt mikit ok mælti: „Far nú þá, ef þér þikkir nú betra.” „Nú skal fara” sagðe hann, „þó at nú sè verra; enn vit þat fyrir víst, at hafa skal ek vilja til at fá þér þar fylu er þú færð mér fola, ok er þó ei varlaunat.” Síðan ferr hann. Ok er hann¹ kemr þar, þá eru þau Gísli ok Auðr búin at láta upp tjöldin. Geirmundr berr upp erindit ok sagði allt sem farit hafði. „Hvort viltu, Auðr, ljá tjöldin?” sagðe Gísli. „Ekki spyrr þú þessa af því, at þú vitir ekki, at ek vilda, at þeim væri hvorke þetta gott gjört, nè annat, þat er þeim væri til sæmdarauka.” „Hvort vilde Þorkell bróðir minn?” sagðe Gísli. „Vel þótte honum, at ek færa eptir.” „Þat skal ærit eitt til”

1) *Falles t Sa.*

sagde Gísli, ok fylgir honum á leið ok fær honum gripina. Gísli geingr með honum, ok allt at garðe, ok mælti: „Nú er þann veg, at ek þikjumst góða hafa gjört ferð þína, ok vilda ek, at þú værir mér nú leiðetamr um þat sem mik varðar, ok sèr æ gjöf til gjalda, ok vilda ek, at þú lètir lokur frá hurðum þímr í kveld; ok mættir þú muna, hversu þú vart beiddr til fararinnar.”¹ Geirmundr svarar: „Mun Þorkeli bróður þínum við eingu bætt?” „Við alls eingu” sagði Gísli. „Þá mun þetta áleiddiss snúast” sagde Geirmundr. Ok nú, er hann kemr heim, kastar hann niðr gripunum. Þá mælti Þorkell: „Ólúkr er Gísli öðrum mönnum í þolinmæðe, ok hefir hann betr enn vær.” „Þessa þursum vær nú” segir Þorgrímr; ok láta upp refilinn. Síðan koma boðsmenn um kveldit. Og þykknar veðrit; gjörir þá logndrifu um kveldit ok hylur stigu alla.

²Börkr ok Eyjólfur koma um kveldit með sex tigu manna, ok var þar hundrad manna, enn hálf at Gísla. Tóku menn til drykkju um kveldit, ok fara menn í rekkjur eptir þat ok sofa. Gísli mælti við Auðe konu sína: „Ek hefe ekki gefit heste Þorkels hins auðga, ok gakk þú með mér ok lát loku fyrir hurð ok vake, á meðan ek geing í burt, ok lát frá loku, er ek kemr apr.” Hann tekr spjótit Grásíðu úr örkinni, ok er í kápu blárre ok í skyrtu ok í línbrókum; ok geingr hann síðan til lækjar þess, er fellr á milli bæjanna, ok tekít var neytingarvatn af hvorumtveggja bænum. Hann geingr götu til lækjarins, enn veðr síðan lækinn til götu þeirrar, er lá til hins bæjarins. Gísla var kunnig húsaskipan á Sæbóle; því at hann hafde gjört þar bæinn; þar var innangeingt í fjós. Þangat geingr hann; þar stóðu

¹) *Sa tilfötter*) — sandsynliguitt en blot Skrifteit, med mindre der skulde staa) dag (d. e. i dag).

²) *Sa tilfötter som Overskrift*: „G. drap þorgrim”.

Þrír tigur kúa hvorum megin; hann knýtir saman halana í nautunum ok lýkr aptr fjósinu ok býrr svo um, at ekki má upp lúka, þó at innan sé til komit. Síðan ferr hann til mannhúsanna, ok hafðe Geirmundr geymt blut verka sinna; því at loka var eingi fyrir hurðum. Geingr hann nú inn ok lýkr aptr hurðunni, sem um aptaninn hafðe verit um búit. Nú ferr hann at öllu tómliga. Eptir þat stendr hann ok hlýðist um, hvort nökkurir vekte, ok verðr hann þess varr, at aller menn sofa. Þrjú voru log í skálanum. Síðan tekr hann sefit af gólfinu ok vefr saman, kastar síðan í ljósit eitt, ok slokknar þat. Eptir þat stendr hann ok hyggr at, hvort nökkurr vaknar við, ok sinnr hann þat ekki. Þá tekr hann aðra sefvisk, ok kastar í þat ljós, er þar var næst, ok slökkvir þat. Þá verðr hann þess varr, at ekki munu allr sofa; því at hann sér, at ungs manns hönd kemr á et þriðja ljósit ok kippir ofan kolunni ok kæfir ljósit. Nú geingr hann innar eptir húsinu, ok at lokhvílunni, þar er þau Þorgrímr hvíldu, ok systir hans, ok var hnigin hurð á gátt, ok eru þau bæði í rekkju. Geingr hann þangat og þreifast fyrir ok tekr á brjóste henne, ok hvílde hún nærr stokke. Síðan mælti hún Þórdís: „Því er svo köld hönd þín, Þorgrímr?“ ok vegr hann. Þorgrímr mælti: „Viltu at ek snúest at þèr?“ Hón hugði at hann legði höndina yfir hana. Gísli bíðr þá enn um stund ok vermer höndina í serk sér; enn þau sofna bæðe; nú tekr hann á Þorgrími kyrrt, svo at hann vaknaðe. Hann hugðe, at hún Þórdís vekte hann, ok snérist þá at henne. Gísli tekr þá klæðin af þeim annarri hende, enn með annarre leggr hann í gegnum Þorgrím með Grásíðu, svo at í beðinum nam stað. Nú kallar hún Þórdís ok mælti: „Vake menn í skálanum! Þorgrímr er veginn, bóndi minn.“ Gísli snýrr í burt skyndiliga til fjóssins, geingr þar út sem hann hafðe

ætlat, ok lýkr aptr eptir sèr rammliga; snýrr heim síðan hina sömu leið, ok má hvergi sjá spor hans. Auðr lætr lok frá hurðu, er hann kom heim, ok ferr hann í stæng sína, ok lætr sem ekki sé í orðit, eðr hann eigi um ekki at vera. Enn menn aller voro ùlærir á Sæbóli ok vissu ekki hvat af skylde ráða; kom þetta á þá óvara, ok urðu því ekki tekin þau ráð sem dygði eðr þörf var á.

¹ Eyólfr mælti: „Hèr eru orðin mikil tíðindi ok ill, ok er fólk þetta vitlaust, er hèr er. Nú sýnist mér þat ráð, at kveikja ljós, ok hlaupa til dyranna, svo at vegandinn megi ei út komast.” Ok svo var gjört. Þíkkir mönnum, er ei verðr við vegandann vart, sem sá muni þær nökkurr inni vera, er verkit hefir unnet. Líðr nú til þess, er dagr kemr; er þá tekit lík Þorgríms ok burtu kippt spjótinu ok til graptar búit, ok er þar at sex tígir manna; fara nú á Hól til Gísla. Þórðr hinn huglause var úte; ok er sèrr liðit, hleypr hann inn, ok segir, ath herr manns ferr at bænum, ok var hann allmjök flaumósc. „Þat er vel þá”, segir Gíslr, ok kvað vísu:

//4 Fellur eigi ek fullum
 (fólkrunn hjarar!) munni
 (róðit hefi eg margra manna
 morð) við hverju orðe.
 Látum vær, þótt voga
 viggrunnr hniginn liggi,
 (kominn er þyss í þessa
 þjóð) um oss sem hljóðast.

Nú koma þeir á bæinn, Þorkell ok Eyólfr; ganga at lok-rekkju þeirre, sem Gíslr hvíldi í ok kona hans; enn Þorkell, bróðir Gísla, geingr upp fyrir í hvilugólfrit, ok sèr, hvar at

¹) *Se tilfölar som Overskrift: capitulum.*

skórr Gísla liggja, frosnir ok snægir aller; hann skaraðe þá upp undir fótborðit, ok svo, at ekki skylde sjá þá aðrir menn. Nú fagnar Gíslí þeim, ok spyrr tíðinda. Þorkell kvað bæði mikil ok ill, ok spyrr, hverju gegna mundi, eðr hvað þá skal til ráða taka. „Skammt er þá mille illra verka ok stórra” segir Gíslí; „viljum vær til þess bjóðast at heygja Þorgrím, ok eigu þer þat at oss, ok er þat skylt, at vær gjörum þat með sæmd.” Þetta þiggja þeir, ok fara aller saman á Sæból, til haugsgjörðar, og leggja Þorgrím í skip. Nú verpa þeir hauginn eptir fornum sið; ok er búit er at lykja hauginn, þá geingr Gíslí til óssins, ok tekr upp stein einn, svo mikinn sem hjarg væri, ok leggr í skipit, svo at nær þótte hvert trè hrökkva fyrir, enn brakade mjök í skipinu, og mælti: „Eigi kann ek skip at festa, ef þetta tekr veðr upp.” Þat var nökkurra manna mál, at ekki þótte allólíkt fara því er Þorgrím hafðe gjört við Væstein, er hann rædde um helskóna. Nú búast þeir heim frá hauginum. Þá mælti Gíslí við Þorkel bróður sinn: „Þat þikkjumst ek at þer eiga, bróðir, at nú sè okkart vinfeingi sem þá er bezt hefir verit; ok tökum nú upp leika.” Þorkell tekr því vel. Ok fara nú heim hvorirtveggju. Gíslí hefir nú ekki allmannfátt, ok er nú slitit boðinu, ok gefr Gíslí góðar gjafr sínum boðsmönnum.

¹ Nú er erfi drukkit eptir Þorgrím, ok gefr Börkr góðar vingjafr mörgum mönnum. Þat er næst til tíðinda, at Börkr kaupir at Þorgrími nef, at hann seidde seið, at þeim manni yrðe ekki at hjörg, er Þorgrím hefðe vegit, þó at menn vilde duga honum. Oxe níu vetra gamall var honum gefian til þess. Nú flytr Þorgrím fram seiðinn, ok veitir sèr umbúð eptir venju sinne, ok gjörir sèr hjall, ok fremr hann þetta fjölkynngiliga með allri ergi ok skelmiskap.

¹) *Se tilfötter som Overskrift: capitulá.*

Varð ok sá hlutr einn, er nýnæmum þótte gegna, at aldri feste snjó utan ok sunnan á haugi Þorgríms, ok ekki fraus; ok gátu menn þess til, at hann mundi Frey svo ávarðr fyrir blótin, [at hann mundi ekki vilja, at frère á mille þeirra. Því fór fram um vetrinn, ok eiga þeir bræðr leika saman. Börkr geingr þar í bú með Þórdíse, ok fær hennar. Hón fór ekki ein saman, þá er þetta var, ok fæðir hún svein, ok er hann vatne ausinn, ok er fyst nefndr Þorgrímr, eptir föður sínum; ok er hann vex upp, þótte þeim hann þungr í skaplynde ok óeirinn, ok var snúit nafninu, ok kallaðr Snorre gode. Börkr bjó þar þau missere, ok eiga þeir leika saman. Kona er nefnd Auðbjörg, er bjó í ofanverðum dalnum, á^s Annmarkastöðum. Hún var systir Þorgríms nefs. Hón hafðe átt sèr bónda, er Þorkell hét, ok var kallaðr annmarke. Sonr hennar hét Þorsteinn; hann var einhverr sterkastr at leikunum, annarr enn Gísli. Þeir eru jafnan sèr í leik Gísli ok Þorsteinn, enn þeir til móts Börkr ok Þorkell. Einnhvern dag kom þar fjölde manna at sjá leikinn; því at mörgum var mikil forvitni á ath sjá leikinn, ok vita, hverr sterkastr væri, eðr leikmaðr beztr. Enn þar var sem víða annarsstaðar, at mönnum er þess meira kapp á, er fleire koma til leikanna. Þess er getit, at Börkr hefðe ekki við Þorsteini um daginn; ok at lyktum reiddist Börkr ok braut í sundr knatttrè Þorsteins; enn Þorsteinn felle hann, ok rak við svellinu niðr. Enn er Gísli sèr þat, þá mælti hann, at hann skyld leika, sem hann hefðe mátt til, við Börk, „Ok mun ek skipta trjám við þik.“ Svo gjöra þeir. Gísli sezt niðr ok gjörir at trènu, horfir á hauginn Þorgríms; snjórr var á jörðu; enn

1) „at hann mde. at hann mde“ fra [Sa.

2) Fattes í Sa, og er tilfóiet í Overeenstemmelse med P.

konur sátu upp í brekkuna, Þórdís systir hans ok margar aðrar; Gísli kvað þá vísu, er æfa skyldi:

117 Teina sá ek í túni
tálgríms vinar fálu,
gauts þess, er geig um veittag,
gunnbliks, þámiklu.
Nú hefir gunnstærir (geira
grímu þrótt) um sóttann
(þann lét lundr um lendan)
landskost-ár (branda).

Þórdís nam þegar vísuna, geingr heim ok hefir ráðit vísuna. Þeir skilja nú leikinn; ferr Þorsteinn heim. Maðr hét Þorgeir, ok [var kallaðr¹ orre; hann bjó á Orrastöðum. Bergr hét maðr, ok var kallaðr skammfótr; hann bjó á Skammfótarmýre, fyrir vestan ána. Ok nú er menn fara heim, ræða þeir um leikinn, Þorsteinn ok Bergr, ok deila at lyktum; er Bergr með Berke, enn Þorsteinn mælir í móte; ok lýstr Bergr Þorstein öxarhamarshögg; enn Þorgeirr stendr á milli, ok fær Þorsteinn ekki hefnt sín — ferr heim til móður sinnar, Auðbjargar; bindr hón um sár hans, ok lætr ekki vel yfir hans ferð. Kerling fær ekki sofnað um nóttina; svo var henne bimbult. Veðr var kalt úte, ok logn ok heiðrikt. Hón geingr nökkurum sinnum andsælis um húsin, ok viðrar í allar ættir, ok setr upp nasernar. Enn við þessa hennar meðferð, þá tók veðrit at skipast, ok gjörir á fjúk mikit, ok eptir þat þey, ok brestr flóð í hliðinni ok hleypr snæskriða á bæ Bergs, ok fá þar tólf menn bana, ok sèr enn merki jarðfallsins í dag.

² Nú ferr Þorsteinn á fund Gísla, ok skýtr hann skjóle

1) Fra [fallets í Sa; men er tilfölet í Overeensstemmelse med P.

2) Sa tilfölet som Overskrift: capitula.

yfir hann, ok ferr hann suðr í Borgarfjörð ok þar utan. Enn er Börkr frétte þesse fákynstr, þá ferr hann upp á Annmarkastaðe ok lætr taka Auðbjörgu ok ferr með hana út á Saltnes ok berr hana grjóte hel. Ok er þetta er liðit, ferr Gísli heiman ok kemr á Nefstaðe ok tekr Þorgrím nef höndum ok færir á Saltnes, ok er dreginn belgr á höfuð honum ok er barðr grjóte til bana ok er kasaðr hjá systur sinni, á hryggnum mille Haukadals ok Meðaldals. Er nú kyrrt ok líðr á vorit. Ferr Börkr suðr á Þórsnes ok ætlar at ráðast þangat ok þikkist einga virðingarfür farit hafa vestr þangat — látit þvílíkann mann, sem Þorgrímur var, enn feingit einga leiðrétu. Hann býrr nú ferð sína ok skipar til bús síns ok at setja ráð sitt, enn ætlaðe at gjöra aðra für eptir fè sínu ok konu. Þorkell ætlaðe ok þangat at ráðast, Súrson, ok bjóst í för með Berki mági sínum. Frá því er sagt, at Þórdís Súrsdóttir hefir leiddan Børk á götu, kona hans, enn systir Gísla. Þá mælti Börkr: „Nú vil ek, at þú segir mér, því þú vart svo óglöð fyst á hauste, þá er vær slitum leiknum, ok þú hefir því heitit, at segja mér, áðr enn ek færa heiman.” Þau eru nú ok komin at hauginum Þorgríms, er þau ræða þetta. Þá stingr hón við fótum ok kvezt ekki fara leingra; segir hón nú ok, hvath Gísli hafðe kveðit, þá er hann leit hauginn Þorgríms ok kveðr fyrir honum vísuna, „Ok ætla ek” segir hón, „at þú¹ þurfir ekki annann veg eptir at leita um víg Þorgríms, ok munu rétt búin málin honum á hendr.” Börkr verðr við þetta ákafliga reiðr ok mælti: „Nú vil ek þegar apr snúa ok drepa Gísla; enn þú veit ek ekki” sagðe hann, „hvað satt er í þessu, er Þórdís segir, ok þiki mér hitt ekki ólíkara, at eingu gegni, ok eru opt köld kvenna ráð.” Ok ríða þeir sína leið — svo getr Þorkell um talith —

1) *Faltes i Sa.*

þar til er þeir koma at Sandaós, þá stíga þeir af baka ok æja. Börkr var fámálugr, enn Þorkell sagðe, ath hann vilde hitta Önund vin sinn. Hann ríðr þegar svo hart, at brátt felur sýn. Hann snýrr þá leið sinni út á Hól, ok segir nú Gísla, hvat títt er, at Þórdís hefir nú upp rofit málit ok rannsakat vísuna; „máttu nú ok svo við búast, at upp er komit málit.” Gísli þagnar ok kvað vísu:

120 Gat-ath sólfstrar systir,
sveigar, mín at eiga;
gætin, Gjúka dóttur
Guðrúnar hugtúni:
þá er logsága lægis
lèt sinn, af hug stinum,
(svo rak hón snjallra bræðra)
sannfreyjan ver deyjja.

„Ok þóttumst ek ekki þess verðr frá henne; því at ek þikkjumst þat lýst hafa nökkurum sinnum, at mēr hefir ekki ¹ hennar óvirðing betri þótt, enn sjálfs míns; hefir ek stundum lagt líf mitt í háska fyrir hennar sakir, enn hón hefir nú gefit mēr dauðaráð. Enn þat vil ek nu vita, bróðir, hvath ek skal þar eiga, sem þú ert, slíkt sem nú hefe ek at gjört.” „At gjöra þik varann við, ef menn vilja drepa þik; enn bjargir veite ek þer eingar, þær er mēr megi sakir á gefa. Þike mēr mikít af gjört við mik, at drepinn er Þorgrímur mágr minn ok fèlagi ok virktavinnr.” Gísli svarar: „Var ekki þess von um slíkan mann, sem Vesteinn var, at ekki munde mannhefndalaust vera, ok munda ek ekki þer svo svára, sem þú svarar mēr nú, ok ekki heldr gjöra.” Nú skilja þeir. Ferr Þorkell til móts við Börk, ok fara þeir suðr til Þórsnesþings, ok skipar Börkr til búss síns;

1) „verit“ tilfötur Na.

enn Þorkell kaupir land á Barðaströnd, þat er í Hvammi hêt. Nú kemr at stefnudögum, ok ferr Börkr vestr með fjóra tigu manna ok ætlar at stefna Gísla til Þórnessþings, ok er Þorkell Súrrson þar í för, ok systursynir Barkar, Þóroddr ok saka-Steinn; þar var ok í för austmaðr einn, er Þorgrímr hêt. Peir ríða nú til Sandaóss. Þá mælti Þorkell: „Ek á skuld at heimta hær á einum bæ litlum”, ok nefnde bæinn, „ok vil ek þangat ríða ok heimta skuldina; enn þær ríðit eptir tómliga.” Nú ríðr Þorkell fyrir; ok er hann kom þar sem hann hafðe á kveðit, [þá biðr¹ hann húsfreyju, at hón skipte hestum við sik, ok láte þenna sama standa fyrir dyrum, „Ok kasta vaðmáli yfir söðulinn; ok er föruuautar mínir koma eptir, þá seg þú, at ek sitja inni í stofu ok telja ek silfr.” Nú fær hón honum hest annann, ok ríðr hann nú skyndiliga, ok kemr í skóga, ok hittir Gísla, ok segir honum, um hvath vera er, at Börkr er vestan kominn.

² Nú er þar til máls at taka, at Börkr býrr mál til Þórnessþings á hendr Gísla um víg Þorgríms. Á þeirre stundu selr Gísli land sitt Þorkeli Eirekssyni, ok tók við lausafè; þat var honum mjök innan handar. Hann spyr Þorkel bróður sinn ráða, eðr hvat hann legðe til með honum, eðr hvort hann vill nökkura ásjá veita honum. Hann svarar sem fyrr, at hann kvezt mundu gjöra honum njósn, ef honum væri atfarer veittar, enn kvezt mundu firra sik sakagiptum. Þorkell ríðr nú á burt, ok víkr svo reið sinni, at hann kemst á bak þeim Berki, ok seinkar nú ferðina þeirra heldr. Gísli tekr nú [eyki tvo³, ok ekr til skógar, með fjárhlut sinn, ok með honum þræll hans, Þórðr hinn⁴

1) þat biðr. þat biðr fra [*Sa.*

2) *Sa tilföer som Overskrift: „capitulum”.*

3) *Fra [rettet for eykiá (sikkerhet opstaaet af eyki á); ff. S. 37^a—7, 18 og P.*

4) *þiá þiá Sa.*

huglausí. Þá mælti Gísli: „Ópt hefir þú mér hlýðinn verit, ok minn vilja gjörfan, ok á ek þér góðu at launa.” Þat var vande Gísla, at hann var í kápu blárre, ok vel búinn; hann varpar þá af sér kápunni, ok mælti: „Kápu þessa vil ek gefa þér, vinr, ok vil ek, at þú njótir nú þegar, ok farir í kápuna, ok sitt síðan í sledanum, þeim sem síðar ferr; enn ek mun leiða eykina, ok vera í kufli þínum.” Þeir gjöra nú svo. Þá mælti Gísli: „Ef svo berr til, at nökkurer menn kalla á þik, þá skaltu þess mest gæta, at svara aldreigi; enn ef nökkurer menn vilja þér mein gjöra, þá haltu til skógarins.” Enn þat var mjök jafnfært um vit ok hugrekke; því at hvorke var neitt til. Gísli leiðir nú eykina. Þórðr var mikill maðr vexte, ok bar hann hátt í sledanum; hrósaðe hann sér ok heldr, ok þóttist vegliga búinn. Nú sjá þeir Börkr för þeirra, er þeir fara til skógarins, ok hleypra eptir hvatliga. Enn er Þórðr sér þat, þá hleypr hann úr sledanum, sem hann má harðast, ok til skógarins. Þeir hyggja Gísla þar fara, ok halda eptir sem ákafast, ok kalla á hann sem þeir geta. Enn hann þeigir við, ok hleypr sem hann má. Þorgrímr austmaðr skýtr eptir honum spjóte, ok kemr mille herða honum, svo hart, at hann fellur við áfram, ok var þat hans banasár. Þá mælti Börkr: „Skjóttu allra manna heilastr”! Þeir bræðr ræddu sín á milli, at þeir mundu fara eptir þrælnum, ok vita, ef nökkur hugr er í honum; þeir snúa nú til skógarins. Nú er frá því at seigja, at þeir Börkr koma at blákápu manninum, ok draga af honum kápuhöttinn, ok þikir nú minna happ í, enn þeir ælluðu; því at þeir kenndu þar Þórð hinn huglausa, er þeir ælluðu Gísla. Þat er nú sagt, at þeir bræðr koma at skógnum, enn Gísli er kominn í skóginn, ok sér hann þá, ok svo þeir hann. Þá skýtr annar þeirra spjóte til hans; enn Gísli tók þat á lopte, ok skaut aptr,

ok kemr á Þórodd miðjann, ok fló í gegnum hann. Nú snýrr Steinn í móte félögum sínum, ok seigir heldr ógreiðfært um skóginn. Börkr vill þó þangat at leita, ok svo gjöra þeir. Ok er þeir komav at skóginum, þá sèr Þorgrím austmaðr, hvar limit hrærist í einum stað, ok skýtr spjóte á gagngjört, ok kemr í kálfann á Gísla. Hann sendir apr spjótit, ok rekr gegnum Þorgrím, ok lætr hann líf sitt. Nú leita þeir um skóginn, ok finna Gísla ekki, ok hverfa apr við svo búit til bæjarins, ok búa nú mál til á hendr Gísla um víg Þorgríms. Eingan hlut taka þeir þaðan í fjárhlutum, ok fara síðan heim. Gísli ferr nú á fjallit, at húsbake, ok bindr sár sitt, meðan þeir Börkr voro á bænum. Ok er þeir voro á burtu, fór Gísli heim, ok býrr þegar ferð sína, ok fær sèr skip, ok flytr þangat á mikinn fjárhlut, ok ferr Auðr kona hans með honum, ok Guðríðr fósttra hans, ok út til Húsaness, ok koma þar við land. Gísli geingr þar upp til bæjarins, ok hittir þar mann, ok spýrr sá, hvern hann væri; enn Gísli sagðe til slíkt er honum sýndist, enn ekki þat sem var. Gísli tekr upp stein einn, ok kastar út í hólm þann er þar var fyrir lande, ok bað þar bóndason eptir gjöra, þá er hann kæmi heim, ok kvað hann þá vita mundu, hvern maðrenn þar hefðe komit. Enn þat var einskis manns at inna, ok kom þar þá enn þat fram, ath Gísli var betr at íþróttum búinn, enn flestir menn aðrir. Eptir þat geingr hann á bátinn, ok rær út yfir nesit, ok ¹ yfir Arnarfjörð, ok yfir fjörð ² þann, er geingr inn af Arnarfirðe, er heitir Geirþjófsfjörðr, ok býst hann þar um, og gjörir þar alhýse, ok er þar ³ um vetrinn.

³ Pat er nú þessu næst, at Gísli gjörer orð mágum

¹) „yfir neht ok“ tilfötter Sa.

²) Fattes í Sa.

³) Den í Sa tilfötade, meget utydellige, Overskrift synes at være: Gíslí gæi fekur

sínum, Helga ok Sigurðe ok Vestgeiri, at þeir fare til þings, ok bjóðe sætt fyrir hann, at hann yrðe ekki sekr. Ok fara þeir til þings, Bjartmárssynir, ok koma eingu áleiðiss um sættina, ok kalla menn, at þeir hafe illa borit sik, svo at þeim hafe næsta í allt skap komit, áðr enn lètte. Þeir segja Þorkeli auðga, hvat títt er, ok kvodust ekki þora at segja Gísla sekt sína. Urðu þar eingi önnur tíðindi á þinginu, enn Gísli verðr sekr. Þorkell auðgi ferr þá til fundar við Gísla, ok sagðe honum sekt sína. Þá kvað Gísli vísu þessa:

124,1 Mundu-t þau
 á Þórsnese
 málalok
 á minni sök,
 ef Vesteins
 væri hjarta
 Bjartmárs sonum
 í brjóst lagit.

2 Þá glúpnuðu,
 er gleðjast skyldu,
 móðurbræðr
 minnar kvonar,
 sem eyðendr
 eggji væri
 fjarðar dags
 fúlu losnir.

3 Luku (þunglig) á þingi
 (þau eru orð komin norðan),
 saldeilande sólar,
 sómlaust á mik dómi.

125 Á ek (bláserkjar) Berke
 [háru] (hreims) ok Steine
 [veitir dags ens vegna!]
 (valdr!) hermila at gjalda.

Nú spyr Gísli, hvær hann skal von eiga hjá þeim. Þeir segjast¹, nafnar báðir, muna skjóta skjóle yfir hann, með þeim hætte, at þeir lète ekki fè sitt fyrir þá sök. Ferr Þorkell heim eptir þetta. Svo er sagt, at Gísli var þrjá vetr í Geirþjófsfirðe, enn stundum með Þorkeli Eirekssyni; enn aðra þrjá vetr ferr hann um allt Ísland, ok hittir höfðingja, ok biðr sèr liðs; enn sakir þess tröllskapar, er Þorgrímr nef hafðe haft í seidinum, ok atkvæða, þá verðr þess ekki auðit, at höfðingjar tæke við honum, ok þó at stundum þætte þeim ekki svo ólíkliga horfa, þá bar þó allsstaðar nökkut við. Hann var þó löngum með Þorkeli Eirekssyni, ok hefir hann nú sex vetr verit í sektinni. Eptir þetta er hann stundum í Geirþjófsfirðe á bæ Auðar, enn stundum í fylsnum, fyrir sunnan ána, er hann hafðe gjört sèr; annat fylsni átte hann við kleifarnar, suðr frá garðe, ok var hann ýmist.

²Nú er Börkr spyr þetta, þá býrr hann heiman för sína, ok hittir Eyjólf hinn grá, er þá bjó í Arnarfirðe, í Ottradal, ok beiðir, at hann leite eptir Gísla ok drepe hann í sektinni, ok kvezt mundu gefa honum til þrjú hundruð silfrs, þess at allgott sè, at hann leggi á alla stund at leita eptir honum. Hann tekr við fènu, ok heitr sinni umsýslu. Sá maðr var með Eyólfe, er Helgi hèt, ok var kallaðr njósna-Helgi, hann var bæde frárr ok skygn, ok var honum um alla Fjörðu kunnigt. Hann er sendr í Geirþjófsfjörð,

1) *Gísning for legta.*

2) *Se tilfðier som Overskrift: „capitulum“.*

at vita, hvort Gísli væri þar. Hann verðr var við manninn, ok veit ekki, hvort Gísli er, eðr annar maðr. Hann ferr heim, ok segir Eyólfe til svo búins. Hann kvezt víst vita, at þat mun Gísli verit hafa, ok bregðr við skjótt, ok ferr heiman við sjaunda mann í Geirþjófsfjörð, og verðr ekki var við Gísla, ok ferr við svo búit aprt heim. Gísli var vitr maðr ok draumamaðr mikill ok berdreymr. Þat kemr saman með öllum vitrum mönnum, at Gísli hafe leingst allra manna í sekt geingit, annar enþ Grettir Ásmundarson. Frá því er sagt, eitt haust, at Gísli lét illa í svefne, nótt eina, þá er hann var á bæ Auðar; ok er hann vaknar, spurðe hón, hvalh hann dreymde. Hann svarar: „Ek á draumkonur tvær” sagðe hann, „ok er önnur vel við mik, enn önnr segir mēr þat nökkut jafnan, er mēr þikkir verr enn áðr, ok spár mēr illt eina. Enn þat dreymde mik nú, at ek þóttumst ganga at húse einu, eðr skála; ok inn þóttumst ek ganga í húsit, ok þar kennda ek marga inni, frændr mína ok vine; þeir sátu við elda ok drukku, ok voro sjau eldarnir — sumir voro mjök brunner, enn sumir sem bjartastir. Þá kom inn draumkona mín hin betri, ok sagðe, at þat merkte aldr minn, hvat ek ætta eptir ólifat; ok hón ræð mēr þat, meðan ek lifða, at láta leidast¹ forna sið ok nema einga galdra nè forneskju ok vera vel við daufan ok haltan ok fátæka ok fáráða. Ekki var draumrinn leingri”. Þá kvað Gísli vísur nökkurar:

126 (Fold) kom ek inn þar er eldar
 (unnfurs!) í sal brunnu
 [at vorum þar aura]
 einn ok sex [at meini].
 Sá ek blíðliga báðar
 bekksagnir mēr sagna

¹) *Saaledes (uden Kjendeordet) Sa.*

(bróðrdeiler það heilan
hvern mann) í því ranni.

127,1 Hyggit at, kvað Agða
annspilli vör banda,

(míldr) hvè margis eldar
(málmrunnr!) í sal brunni.

Svo áttu, kvað bil blægju,
(bjargs) ólifat margann.

(veðr- Skjöldunga- valde!)
vetr [nú er skammt til betra].

2 Gersk-at-tu næmr, kvað nauma,
(níðleiks ara steikar

árr!) [nema allt gott heyrir
íðla] galdrs [at skaldum].

Fátt kveða fleina brautar
fur-þverranda verra
(randar leggs ins reynda
runnr!), enn illt at kunna.

3 Vald eigi þú vígi

(vertu ótyrrinn) fyrre
(móts við meite-njörðu)
[mér heitit því] (sleitu).

Baugskyndir! hjálp þú blindum.

(Baldr) hygg þú at því (skjaldar!)
illt kveð-a háð at höltum;
handlausum tý grand-a.

¹ Nú er frá því at segja, at Börkr þrýstir at Eyólfe fast, ok þikkir ekki svo fylgt sem hann vilde, ok þikkir ekki mikit koma fyrir fèit, þat er hann fekk honum í hendr, ok kvezt þess viss vera orðinn, at Gísli væri í Geirþjófs-

1) *Se tilfötur sem Overskrift: „þeigerð“ tek á gísla“.*

fræðe, ok sendir Bórkr mann¹ at leita eptir Gísla, elligar hann kvezt sjálfr mundu fara. Eyólfr vaknar við skjótt, ok sendir enn njósna-Helga til Geirþjófsfjarðar, ok hefir hann nú vistir með sèr, ok er á burt viku, ok sitr nú um, at hann yrðe var við Gísla; sèr nú einn dag, at hann gengr frá leynum sínum, ok kennir Gísla; lætr hann nú verða við brugðit, ok ferr á burt, ok segir Eyólfr, hvers hann er viss orðinn. Eyólfr býrr nú ferð sína heiman með níunda mann, ok ferr til Geirþjófsfjarðar, ok hittir á bæ Auðar; þeir finna ekki Gísla þar, ok fara nú um alla skóga, at leita Gísla, ok finna hann ekki; koma aptr til bæjar Auðar, ok býðr Eyólfr henne mikit fè til at segja til Gísla; enn þat ferr fjarre, at hón vilè þat; þá heitast þeir at meiða hana at nökkuru, ok tjár þat alls ekki; ok verðr við þat heim at fara. Þikkir þesse för hin hæðiligasta, ok er Eyólfr heima um haustit. Enn þó at Gísli yrðe þá ekki fundinn, þá skilur hann þó, at hann muni tekinn verða, er skammt er á mille. Gísli ræzt nú heiman, ok inn til Strandar, ok riðr á fund Þorkels bróður síns, í Hvamm; hann drepr þar á dyrr á svefnhúse því, er Þorkell liggir í, ok geingr hann út, ok heilsar Gísla. „Nú vil ek vita” sagðe Gísli, „ef þú vilt mèr nökkurn fullting veita; vænte ek nú af þèr góðrar liðveizlu; er nú mjök þröngt at mèr; hefir eg ok leingi til þessa sparast”. Þorkell svarar hinu sama, ok kvezt önga björg munu veita honum, þá er honum megi sakir á gefa; enn kvezt mundu fá honum silfr eðr fararskjóta, ef hann þyrfti, eðr aðra hluti þá sem fyrr var sagt. „Sè eg nú” sagðe Gísli, at þú vilt mèr ekki lið veita. Fá mèr nú þrjú hundruð vaðmála, ok huggast svo, at ek mun sjaldan

1) Skjöldi Ordene ere klare, saa synes dog Meningen her at være forvansket og at burde udtrykkes enten ved bliv Eyólf senda mann eller bliv Eyólf fara, i Stedet for sendir Bórkr mann.

krefja þik hëðan frá liðs". Þorkell gjörir svo, fær honum vöru ok silfr nökkut. Gísli kvezt þat nú ok þiggja mundu; enn sagðist ekki þó svo lítiliga við hann gjöra mundu, ef hann stæðe í hans rúmi. Gísli þiker fyrir, er þeir skiljast. Hann ferr nú út í Vaðil, til móður Gests Olleifssonar, ok kemr þar fyrir dag, ok drepr á dyrr. Geingr húsfreyja til dyra. Hón var opt vön at taka við skógarmönnum, ok átte hón jarðhús; var annar jarðhússendir við ána, enn annar við eldahúsith hennar; ok sèr enn þess merke. Þorgerðr fagnar vel Gísla, „Ok mun ek þat til láta við þik, at þú¹ dvellst hær um hríð; enn ek má ekki vita, hvort þat verðr nökkuth annat, enn kvennvælar einar". Gísli kvezt nú þat þiggja mundu; enn segir nú ekki verða körlunum svo vel, at örvænt sè, at konunum verðe betr. Gísli er þar um vetrinn, ok hefir hværgi verit jafnvel gjört við hann í sektinni sem þar.

²Þegar er vorar, ferr Gísli aptr í Geirþjófsfjörð, ok má þá ekki leingr vera í buft frá Auðe konu sinne; svo unnast þau mikit; er nú þar um sumarit á laun, ok til þess er haustar; ok kemr nú á þref um draumana, þegar er leingir nóttina, ok kemr nú hin verre draumkonan at honum, ok gjörast nú svefnfarer harðar, ok seigir nú eitt sinn Auðe, hvat hann dreymde, er hón spurðe eptir, ok kvað þá vísu:

130,1 (Villa oss, ef elle
oddstríðir skal biða,)'
mèr gengr sjöfn í svefna
sauma (mínir draumar);
(stendr) eigi (þat þeygi)
(þornreið!) bragar geire

¹) Fattes í Sa.

²) Den í Sa tilfötæde Overskrift: .G. kō ð ingjallz er lídt utyðelig.

Ölnannan selr annars
efne (mèr fyrir svefne).

Ok nú segir Gísli, ath konan sú hin verre kemr opt at honum, ok vill jafnan ríða hann blóðe ok roðru, ok þvo honum í, ok lætr sèr illiga. Þá kvað hann enn vísu:

130, 2 Eigi verðr enn (orða
oss lèr um þat skorða)
[gefn drepr fyrir mèr glaumi]
gott úr hverjum draumi.
Kemr, þegar ek vil blunda,
kona, við mik til funda,
(oss þværr hón unda flóðe)
öll í manna blóðe.

Ok enn kvað hann:

130, 3 Sagt hefe ek frá orum
oddflaums viðum draumi
(eir) [varð-ath mèr]. (aura!)
[orðfátt], er ek mun láta.
Verr, hafa vopna snerru
vekendr þá, er mik sektu, —
brynju hats hins bitra
beiðendr —, ef ek nú reidumst.

Ok eru nú kyrr tíðinde. Ferr Gísli nú til Þorgerðar, ok er með henne annann vetr. Enn um sumarit eptir ferr hann í Geirþjófsfjörð, ok er þar unzt haustar. Þá ferr hann enn til Þorkels bróður síns, ok drepr þar á dyrr; Þorkell vill ekki út ganga, ok tekr Gísli kefli¹, ok rístr á rúnar, ok kastar inn. Þat sèr Þorkell ok tekr upp ok lítr á ok stendr upp síðan, geingr ut, ok heilsar Gísla, ok spyr tíðinda. Hann kvezt ekki kunna at segja, „Ok em eg nú kominn hit síðasta sinn á yðvarn fund, frænde, ok lát nú verða at

1) Falla í Sa, og er tilfátt í Ögrecensstemmelse með P.

sköruligri liðveizlu; enn ek mun því launa, at ek mun aldri krefja þik optar". Þorkell svarar enn hinu sama ok fyrr — býðr honum hross eðr skip, enn skerast undan allri liðveizlu. Gísli þiggur skip, ok býðr Þorkel setja fram með sér skipit. Hann gjörer svo — ok fær honum sex vættir matar ok hundrað vaðmála. Ok er Gísli er á skip kominn, stendr Þorkell á lande. Þá mælte Gísli: „Nú þikist þú öllum fótum í etu standa ok vera vinr margra höfðingja, ok ugger nú ekki at þær; enn ek er sekr, ok hefe ek mikinn fjandskap margra manna; enn þat kann ek þær at segja, at þú munt þó fyrr drepinn enn ek. Ok munum vit nú skilja, ok verr enn vera skylde, ok sjást aldri síðan; enn vita skaltu þat, at ekki munda ek svo við þik gjöra". „Ekke hirðe ek um spár þínar" sagðe Þorkell — ok skildust við svo búit. Ferr Gísli inn til Hergilseyjar á Breiðafjörð. Þá tekr hann úr skipinu þiljur ok þóptur, árar, ok allt þat sem laust var innbyrdiss, ok hvelfir skipinu ok lætr reka inn at Nesjum. Ok nú geta menn þess til, er sjá skipit, at Gísli mune druknaðr vera, er skipit er brotith, ok rekit á land, ok mune tekit hafa frá Þorkeli bróður sínum. Nú geingr Gísli í Hergilsey til húss. Þar býr sá maðr, er Ingjaldr hét; kona hans hét Þorgerðr; Ingjaldr var systrungr Gísla at frændseme, ok hafðe með honum farit út hingat til Íslands. Ok er þeir hittast, býðr hann Gísla allann greiða, ok alla björg, þá er hann mátte honum veita; ok þat þiggur Gísli, ok er þar síðan um kyrrt nökkura stund.

¹ Með Ingjalde var þræll ok ambátt; þrællinn hét Sværtr, enn ambáttin hét Bóthildr. Helgi hét son Ingjalds, ok var afglapi, sem mestr mátte vera, ok fífl; honum var sú umbúð veitt, at raufarsteinn var bundinn við hálsinn, ok beit hann

¹) *See tilföer som Overkrift: „G. I i Hergilsey“.*

gras úte, sem fenaðr, ok er kallaðr ingjaldsffil; hann var mikill vexte, nær sem tröll. Gísli er þar þann vetr, ok smíðar skip Ingjaldi, ok marga hlute aðra. Enn allt þat, sem hann smíðaði, þá var þat auðkennt, því at hann var hagare enn flestir menn aðrir. Menn undruðust, því þat var svo vel smíðað margt, sem Ingjaldr átte; því at hann var ekki hagr. Gísli er ávallt á sumrum í Geirþjófsfirðe; ferr nú svo fram þrjá vetr, frá því er hann hafðe dreymt, ok verðr honum þetta at mestu trauste, er Ingjaldr veitir honum. Píkkir mönnum nú grunsamligt um þetta allt jafnsaman, ok hyggja nú, at Gísli muni lifa, ok hafa verit með Ingjaldi, enn ekki drukknaðr, sem sagt hafðe verit. Leggja menn nú ræðu á, at¹ Ingjaldr á nú þrjú skip, ok öll vel gjörr. Kemr þesse kvittr fyrir Eyólf hinn grá, ok hlýtr Helgi enn at fara, ok kemr hann í Hergilsey. Gísli er ávallt í jarðhúse, þá er menn koma í eyna. Enn Ingjaldr var góðr gestgjafe, ok býðr Helga gisting; þar var hann um nóttina. Ingjaldr var iðjumaðr mikill; hann rère á sjó hvern dag, er sjófært var; ok um morguninn, er hann var búinn til útróðrar, spyr hann, hvort Helga er ekki ákast um ferðina, eðr því hann liggir. Hann kvað sèr vera ekki einkar skjallt, ok blès við, ok strauk höfuðbeinin. Ingjaldr bað hann þá liggja sem kyrrastann, ok ferr hann til sjófar; enn Helgi tekr at stynja fast. Nú er sagt, at Þorgerðr geingr til jarðhússins, ok ætlar at gefa Gísla dögurð; enn þile er á millum búrsins ok þess, er Helgi lá í; Þorgerðr geingr í burt úr búrinu; klífr Helge upp á þilit, ok sèr, at þar var manne matr deildir; ok í því kemr Þorgerðr inn, ok vizt Helgi við fast, ok fellr ofan af þilinu. Þorgerðr spyr¹, því hann lætr svo;

1) Fattes i Sa.

at klifa í ræfr upp, ok vera ekki kyrr. Hann kvezt svo óðvirke vera af beinverkjum, at hann mätte ekki kyrr vera, „Ok vilda ek” segir hann, „at þú¹ fylgdir mér til rekkju”. Hón gjörir svo. Síðan geingr hún² burt með matinn. Enn Helgi ríss upp þegar, ok geingr eptir, ok sèr nú, hvath lít er; geingr nú aptr, ok leggst niðr eptir þetta, ok er þar þann dag. Ingjaldr kemr heim um kveldit, ok ferr til rekkju Helga, ok spyr, hvort honum lètte nökkut. Hann kvað áleiðis snúast, ok beiðir sèr. farnings um morguninn úr eyinni; ok er hann fluttr suðr til Flateyjar, ok ferr síðan suðr til Þórsnes; segir nú, at hann er orðinn var- við, at Gísli er með Ingjalði. Síðan býst Börkur heiman, ok eru saman fimmtán, fara á skip, ok sigla sunnan yfir Breiðafjörð. Þenna dag er Ingjaldr róinn á vastir, ok Gísli með honum, enn þræll hans ok ambátt á öðru skipi, ok sátu hjá eyjum nökkurum, þeim er heita Skutileyjar.

³ Nú sèr Ingjaldr, at skipit sigler sunnan, ok mælti: „Skip sigler þarna, ok hygg ek, at þar mune vera Börkr hinn digri”. „Hvat er þá til ráðs takanda?” sagði Gísli; „ek vil vita, hvort þú ert svo hygginn, sem þú ert² dreingrinn góðr”. „Skjótt er til ráða at taka” sagði Ingjaldr, „þó at eg sè eingi vitreiksmaðr: róum sem ákafast at eyinni, ok göngum síðan upp á Vaðsteinaberg, ok verjumst, meðan vær megum upp standa”. „Nú fór sem mik varðe” sagde Gísli, „at þú mundir hitta þat ráðit, at þú mættir dreingrinn af verða sem beztr⁴; enn verre laun sel ek þær þá fyrir liðveizluna, enn ek hafða ætlat, ef þú skalt fyrir mínar sakir lífit láta. Nú skal þat vera aldri, ok skal annat ráð taka. Þú skalt róa at eyjunni, ok þrællinn, ok

1) Fattes í Sa.

2) Fattes í Sa, og er tilföet í Overeensstemmelse med P.

3) Sa tilföet som Overskrift: „G. for us hægilt es”. 4) mest² beztr² Sa.

ganga upp á bergit, ok búist at verjast, ok munu þeir ætla mik annann manninn, er sigla sunnan fyrir nesit. Enn ek mun skipta klæðum við þrælinn, sem eitt sinn fyr, ok mun ek fara á bátinn, með Bótbildi". Ingjaldr gjörðe sem Gísli ráðlagði; fannst þat eitt á, at hann var hinn reiðaste. Ok¹ er þeir skilja, þá mælti Bótbildr: „Hvat er nú til ráðs?" Gísli kvað vísu:

134 Ráðs leitar nú rítar
 ruðr [vekjum mar Suðra]
 (skorð), er skiljast verðum
 (skjaldsteins!) frá Ingjaldr.
 Þó mun ek hlýrs at hváru
 hafla (bláfeldar!) skafla
 (snyrtigált), nè ek sýtum,
 (snaud) hvat mér verðr auðit.

Nú róa þau suðr í móte þeim Berki, ok láta sem ekki væri til vandræða. Þá segir Gísli fyrir, hversu háttá skal: „Þú skalt segja" segir hann, „at hér sè flíth innanborðs; enn ek mun sitja í stafni, ok herma eptir því, ok vefja mik í voðunum, ok vera stundum utanborðs, ok láta sem ek má æriligast; [ok ef nökkur² berr þá um fram, mun ek róa sem ek má, ok leita þess á, at sem skjótast skilde með oss". Ok nú rærr hún í móte þeim, ok þó ekki allnærre þeim Berki, ok lætr sem hún bregðe til miða. Nú kallar Börkr á hana, ok spýrr, ef Gísli væri í eyinni. „Ekki veit ek þat" segir hún; „enn hitt veit ek, at er þar sá maðr, er mjök berr af öðrum mönnum, þeim sem í eyinni eru, bæðe at vexte ok haglcik". „Já", segir Börkr; „enn hvort er Ingjaldr bónde heima?" „Löngu áðan rère hann

¹) ek Sa.

²) Fra [gjentaget í Sa saaledes: ok ef nöck². ok ef nöck².

til eyjarinnar” sagðe hón, „ok þræll hans með honum, at því er ek hugða”. „Þat mun þó ekki verit hafa” sagðe Börkr, „ok mun Gísli þat verit hafa — ok róum eptir þeim sem ákafast.”¹ Þeir svöruðu: „Gaman þiker oss at sifinu, ok horfa á þat, svo sem þat getr æriliga látit”. Þeir sögðu, at hón var hörmuliga stödd, er hón skyldde fylgja fóla þessum. „Svo þikki mēr ok” segir hón; „enn hitt finn ek á, at yðr þikkir hlæligt, ok harmit mik alllitt”. „Förum ekki at heimsku þesse” sagðe Börkr, „ok víkjum áleidis”. Skiljast þau nú, ok róa þeir til eyjarinnar, ok ganga á land, ok sjá nú mennina á Vaðsteinabergi, ok snúa þangat, ok hyggja allgott til sín; enn þeir eru uppe á berginu, Ingjaldr ok þrællinn. Börkr kener brátt mennina, ok mælti til Ingjalds: „Hitt er nú ráð, at selja fram Gísla, eðr segja til hans ella; ok ertu mannhundur mikill,¹ er þú hefir leynt bróðurbana mínum, ok ert þó minn landsete, ok værir þú ills verðr frá mēr, ok væri þat sannara, at þú værir drepinn”. Ingjaldr svarar: „Ek hefe vond klæde, ok hrygger mik ekki, þó at ek slíte þeim ekki gjörr; ok fyrr mun ek láta lífit, enn ek gjöra ekki Gísla þat gott, sem ek má, ok firra hann vandræðum”. — Ok þat hafa menn mælt, at Ingjaldr hafe Gísla mest veitt, ok þat at mestu gagni vorðit; ok þat er sagt, at þá er Þorgrímr nef gjörðe seiddinn, at hann mælti svo fyrir, at Gísla skyldde ekki at gagni verða, þó at mennu byrgi honum hēr á lande; enn þat kom honum ekki í hug, at skilja til um úteyjar, ok endist því þetta hóte leingst, þótt ekki yrðe þess áleingdar audit. —

² Berke þikkir ekki þat til liggja, at veita Ingjaldr at-

¹) *So indskyder En, Avilket maaskee er foranlediget ved, at der i dens Original har staaet en for et.*

²) *So tilføies som Overskrift: „captulum”.*

göngu, landseta sínum; hverfa þeir nú frá til bæjar, ok leita þar Gísla, ok finna hann ekki, sem von var. Þeir fara nú um eyna, ok koma þar at í einum stað, er siflit lá, ok beit gras í dalverpe einu; ok bundinn steinn við hálsinn. Þá tekr Börkr til orða: „Bæde er nú, at mikit er sagt frá siflinu Ingjalds, enda deilist þat nú heldr víðara enn ek hugða, ok er hér ekki á at horfa, ok hefir oss orðit svo mikil vanhyggja, at stóru berr; ok ekki veit ek, nærr vær fáum þetta leiðrét; ok mun Gísli þar verit hafa á bátinum hjá oss, ok mun hafa látit epter siflinu; því at hann er við hvortveggja brugðinn, ok er hin mesta hermi-kráka; ok er þat skömm jafnmörgum mönnum, ef hann skal nú komast úr höndum oss; ok skundum eptir honum, ok látum hann nú ekki úr færi ganga”. Síðan blaup þeir á skip, ok róa eptir þeim, ok falla fast við árar. Þeir geta at líta, at þau eru komin langt inn á sund, ok sækja nú hvortveggju fast róðrinn. Renner þat skipit meira, sem mennirnir voro fleire á, ok leggst svo nære um síðir, at þá er Börkr kominn í skotsfæri, er þau eru komin at lande. Þá tekr Gísli til orða, ok mælti við ambáttina: „Nú munu vit skiljast, ok er hér gull, at þú skalt færa Ingjaldi, enn annat konu hans, ok seg þeim, at þau gefi þær frelse, ok ber þetta til jarteigna. Ek vil ok, at Svarte sè frelse gefit. Máttu at vísu heita minn lífgjafe, ok vil ek, at þú njótir þess.” Nú skilja þau, ok hleypr Gísli á land, ok í hamraskarð nökkut; enn þat er á¹ Hjarðarnese. Ambáttin rère í burt, alsveitt af mæde, ok rauk af henne. Þeir Börkr róa at lande, ok verðr saka-Steinn skjótastr af skipinu, ok hleypr at leita Gísla; ok er hann kemr í hamraskarðit, stendr Gísli fyrir með brugðit sverð, ok keyrir þegar í höfuð honum, svo at stóð í herðum niðri, ok fèll hann

¹) Skulde maaskee hedde fyrir; *sf. det Følgende.*

dauðr á jörð. Þeir Börkr ganga nú upp á eya; enn Gísli hleypr á sund, ok ætlar at leggjast til lands. Börkr skýtr eplir honum spjóte, ok kom í kálfann á honum, ok skar út úr, ok varð þat mikith sár. Hann kemr á burt spjótinu, enn týnir sverðinu; því at hann var svo móðr, at hann gat ekki á haldit. Þá var myrkt af nótt. Er hann komst at lande, þá hleypr hann í skóg; því at þá var víða skógum vaxit. Þá róa þeir Börkr at landi ok leita Gísla, ok kvía hann í skóginum, ok er hann svo móðr ok stíðr, at hann má varla ganga, ok verður nú varr við menn alla vega frá sèr. Nú leitar hann ráðs, ok ferr ofan til sjófarins, ok kemst þar inn með slæðarbökkum til Haugs í myrkrinu, ok hittir bónda einn, er Refr hèt, ok var allra manna slægastr. Hann heilsar honum, ok spyr tíðinda. Hann sagðe allt, hversu farit hafðe með þeim Berki. Refr átte sèr konu, er Álfðís hèt, væn at yfirlite, enn fárskona sem mest í skapi, og var hinn meste kyennskratte; með þeim Ref var jafnræðe. Og er hann hefir sagt Ref tíðindin, skorar Gísli á hann til fulltings, „Ok munu þeir koma hær brátt“ sagðe Gísli, „ok ekr nú at mjök, enn fáer verða til liðveizlu“. „Ek mun gjöra á nökkurn“ sagðe Refr, „þann, at ráða einn, hversu at með skal fara at veita þær, ok hlutast þú til einskis“. „Þat skal nú þiggja“ sagðe Gísli, ok mun ek ekki ganga fæte framar“. „Gakk þú inn þá“ sagðe Refr; ok svo gjörðu þeir. Þá mælti Refr við Álfðise: „Nú mun ek skipta mönnum við þik í rekkjunni“, ok tekr nú fötin öll úr rúminu, ok mælti, at Gísli skylde þar niðr leggjast í hálminn, ok berr á hann ofan fötin, ok hvíler nú á honum ofan hón Álfðís — „Ok vertu nú þar“ sagðe Refr, „fyst, hvat sem í gjörest“. — Hann biðr nú ok Álfðise vera sem versta viðskiptes, ok sem ærasta, „Ok spare nú ekki

af" sagðe Refr „ok at mæla þat allt illt; er þer kemr í hug, bæðe í blóte ok skattyrdum; enn ek mun ganga til tals við þá, ok haga svo ordum sem mér sýnist". Ok í annath sinn, er hann kemr út, sér hann menn fara, ok eru þar förunautar Barkar, átta saman; enn Börkr er eptir at Forsá; ok skulu þesser þangat fara, at leita at Gísla, ok taka hann, ef hann væri þar kominn. Enn Refr er úte, ok spyr tíðinda. „Þau ein kunnu vær at seigja, at þú munt spurt hafa. Eðr veiztu nökkut til fara Gísla?" segja þeir; „eðr hvort hefir hann hær nökkut komit?" „Þat er bæðe" sagðe Refr, „at hann hefir ekki hær komit; enda munde honum skammt til skjótra ófara, ef hann hefðe þess freistat; ok ekki veit ek, hversu trúligt yðr þikkir, at ek munda ekki óbúnare, enn einhverr yðvar, at drepa Gísla; enn hefe ek þat vit með mér, at ek munda þikkjast ekki allítit í vinna, at hafa slíks manns traust, sem Börkr er, ok hans vin vilda ek vera". Þeir spyrja: „Er þer nökkuth um, at vær rannsökum þik ok hús þín?" „Já!" sagðe Refr; „þat vil ek gjarna; því at ek veit, at þer megit því öruggligar leita í öðrum stöðum, ef þer vitit fyrir víst, at hann er ekki hær, ok gangit inn, ok leitit sem gjörsamligast". Þeir ganga inn. Ok er Álfðís heyrðe hark þeirra, þá spyr hún, hvat gauragangi þar væri, eðr hverer glóparnir starfaðe á mönnum um nætr. Refr bað hana hafa sik at hófe. Enn hún lætr þó ekki vant margra síflyrða; veitir hún þeim mikla ágauð, svo at þeir máttu minni til reka. Þeir rannsaka ekki at síðr, ok þó minnr enn þeir mundu, ef þeir yrðe ekki fyrir því líkum hrópyrdum af húsfreyju. Fara síðan á burt, ok finna alls ekki, ok biðja bónda vel lifa; enn hann bað þá vel fara. Ok koma þeir aptr til fundar við Börk — ok una allilla við sína för, ok þikjaz feingit hafa mikinn mannskaða með svívirðing, enn komit eingu

áleiðis. Flyzt þetta nú yfir héraðit, ok þíkkir mönnum ekki úr steini hefja, hverjum óföllum þeir fara fyrir Gísli. Börkr ferr nú heim, ok segir Eyólfe, hvat um er at vera. Gísli er með¹ Ref hálfan mánuð, ok síðan ferr hann á burt, ok skilja þeir Refr góðir vinir, ok gefr Gísli honum kníf ok belte, ok voro þat góðir griper; enn ekki hafðe hann fleira laust. Ok eptir þetta ferr Gísli í Geirþjófsfjörð til konu sinnar, ok hefir nú mikith aukizt hans frægð í þessum atburð; ok er þat ok sannsagt, at ekki hefir meiri atgjörfemaðr verit, enn Gísli, nè fullhugi; enn þó varð hann ekki gæfumaðr. Nú er fyst frá horfith.

²Nú er þar til máls at taka um vorith, at Börkr ferr til Poskafjarðarþings með sjölmenne, ok ællar ath þitta vini sína. Gestr ferr vestan af Raudasande á Barðaströnd, ok Þorkell Súrrson, ok ferr á sínu skipi hvorr þeirra. Ok er Gestr er albúign, koma til hans sveinar tveir, ok klæddir illa, ok höfðu stafi í höndum. Þess verða menn víser, at Gestr hefir launtal við sveinana, ok verða menn þess víser, at þeir biðja hann sars, ok hann veitir þeim. Þeir fara nú með honum til þingsins. Þar ganga þeir á land, ok fara sem leiðir liggja fyrir þeim til þess er þeir koma til Þorska-fjarðarþings. Maðr er nefndr Hallbjörn; hann var göngumaðr, ok fór um héraðin, ekki með færri menn enn tíu eðr tólf; enn hann tjaldaðe sér³ búð á þinginu. Þangat fara sveinarnir, ok biðja hann búðarrúms, ok segjast vera göngumenn. Hann kvezt veita búðarrúm hverjum þeim, er hann vill beitt hafa, „Hefe ek hér verith mörg vor“ sagðe hann, „ok kenne ek alla höfðingja ok goðorðsmenn“. Þeir sveinarnir segja, at þeir vilde hlíta hans ásjá ok fræðaz af

1) Faltas í Sa, og er tilfölit í Overeensstemmelse med P.

2) Sa tilfötur som Overskrift: „sueiazur þpa þorkel tuzf“.

3) Gigning í Overeensstemmelse med P; B Aar 2.

honum. — „Er okkr mikil forvitni á at sjá stóreflismenn, þar er miklar sögur ganga frá“. Hallbjörn kvezt mundu fara ofan til strandar ok sagðist mundu kenna hvert skip skjótliga, sem kæmi, ok seigja þeim til. Þeir biðja hann hafa þökk fyrir lættlæte sitt. Fara nú ofan til strandar, ok svö til sjófarins; sjá nú, at skipin sigla at lande. Þá tekr sveinn hinn eldri til orða: „Hverr á þat skip, er nú sigler þingat næst?“ Hallbjörn sagðe, at þat á Börkr hinn digri. „Enn hverr sigler þar næst?“ „Gestr hinn spake“ sagðe hann. „Enn hverr sigla þar næst, ok leggja skip sitt við fjarðarhornit?“ „Þat er Þorkell Súrsson“ sagðe hann. Þeir sjá nú, at Þorkell geingr á land, ok sezt niðr einshversstadar, meðan þeir flytja varnað þeirra af skipinu, svo¹ sem sjórrinn felle á land. Enn Börkr tjaldar búð þeirra. Þorkell hafðe girzkann hatt á höfðe, ok feld grán, ok gulldálk um öxl, enn sverð í hende. Síðan geingr Hallbjörn, ok sveinarnar með honum, þangat at, sem Þorkell sitr. Nú tekr annar sveinninn til orða, sá hinn eldri, ok mælti: „Hverr er [sá hann² göfugligi, er hér sitr? Ekki hefe ek sæð vænna mann nè tiguligra“. Hann svarar: „Vel fara þer orð; enn Þorkell heite ek“. Sveinninn mælti: „Allgóðr gripr mun sverðit þat vera, sem þú hefir í hendinni; eðr hvort muntu losa mæ at sjá?“ Þorkell svarar: „Furðu undarliga lætr þú um þetta, enn þó mun ek þetta leyfa þer“, ok réttir at honum. Sveinninn tók³ við sverðinu, ok yeik sær frá líttat, ok spretter friðböndunum, ok bregðr sverðinu. Ok er Þorkell sá þat, þá mælti hann: „Þat losaða ek þer ekki þarna, at bregða sverðinu“. „Þar spurða ek þik ekki at leyfis“ sagðe sveinninn, ok reidir upp sverðit,

1) *Ueðker Gíening; i Sa synes at staae in (tu—eo—svo?)*.

2) *Rettelse; hið fra [Sa.*

3) *tek ik Sa.*

ok rekr á hálsinn Þorkeli, svo at af tók höfuðit. Enn þegar þesse úðinde eru orðin, þá hleypr upp Hallbjörn göngumadr; enn sveinninn¹ kastar niðr sverðinu alblóðugu, ok grípr upp staf sinn, ok hlaupa þeir með þeim Hallbirni; ok urðu göngumenn næsta at gjalte. Þeir hlaupa upp hjá búðinni, er Börkr tjaldaðe. Mennt drífa þá ath Þorkeli, ok þikkjast ekki vita, hverr verkit hefir unnit. Börkr spyrr, hverju gegnde þyss sjá, eðr kliðr, er var hjá Þorkeli. Ok er þeir Hallbjörn hlaupa upp hjá búðinni — ok eru fimmtán göngumenn — ok er hann Börkr spurðe þessa, þá svarar sá hinn yngri sveinninn, er Helgi hét — enn sá hét Bergr, er vígit hafðe vegit —: „Ekki veit ek, hvat þeir þinga; enn þat hygg ek, at þeir þræte um, hvort Vesteinn hefðe átt eptir dætr einar, eðr hefðe² hann áttann son nokkurn”. Hallbjörn hleypr til búðar; enn sveinarner til skógar, er þar var nærr, ok verða ekki fundnir.

² Mennt hlaupa nú til búðar Hallbjarnar, ok spyrja, hvè gegnde. Enn þeir göngumennernir segja, at sveinar tveir ungir höfðu komit í flokk þeirra, ok segja, at þeim kom þetta mjök at óvörum⁴ ok kvodust eingi deile á þeim vita; þeir seigja þó frá yfirlitum þeirra, ok viðtal þeirra, hvílíkt verit hafðe. Börkr þikkist nú vita af orðum þeim, er Helgi hafðe mælt, at synir Vesteins mune verit hafa; ok eptir þetta geingr hann til fundar við Gest, ok ræðz um við hann, hversu með skal fara. Börkr mælti: „Mèr er þat skyldast allra manna, at mæla eptir Þorkel mág minn⁵. Þikkir oss ekki því ólígt hafa til borit, sem synir Vesteins

1) *Gísling i Overeensstemmelse med P; Sa har tvejã.*

2) *þefðe þefðe Sa.*

3) *Sa tilfötter som Overakrift: capitulum.*

4) *mjök at óvörum tilfötet i Følge Gísling; i Stedet for Ordene at þeim . . . at óvörum Aar P: — at þetta kemr mjök at þeim óvörum.*

5) *Faltta i Sa, og er tilfötet i Overeensstemmelse med P.*

mune unnit hafa verkit; því at ekki vitum vær annarra manna von, þeirra er sakir hafe átt við Þorkel, enn þeir. Nú kann vera, at þeir hafe komiz burt at sinni. Gef þú til ráð, hversu málit skal upp taka". Gestr svarar: „Kunna munda ek mér ráð, ef ek hefða vígit vegit, at hafa þat undanbragð, at málit mætte ónýtt verða, ef á mér yrðe hápt, at nefnast annann veg enn ek heta"; ok letr Gestr mjök, at sökin sè fram höfð. Þat hafa menn fyrir satt haft, at Gestr hafe verit í ráðum með sveinunum; því at hann var skyldr þeim at frændsemi. Nú hætta þeir, ok falla niðr málin; enn Þorkell er heygðr at fornum sið, ok fara menn heim af þinginu; ok gjörist ekki fleira til tíðinda á því þingi. Börkr untr nú illa við sína ferð, sem þó átte hann stundum vanda til, ok hefir þó svo búit mykla sneypu ok svívirðing af þessu máli. Sveinarnir fara nú unzt þeir koma í Geirþjófsfjörð, ok liggja úte tíu dægr. Koma þeir til Auðar, ok er Gísli þar fyrir; þeir koma þar um nótt, ok drepa á dyrr. Auðr geingr til hurðar, ok heilsar þeim, ok spyr tíðinda — enn Gísli lá í rekkju sinni ok var þar jarðhús undir niðri, ok beinde hón raust þegar, ef hann þurfte at varast. Þeir segja henne nú víg Þorkels, ok um hvat væla var; segja henne ok, hversu leingi matlauser þeir hafa verit. „Ek mun senda ykk" sagðe Auðr, „yfir hálsinn í Mosdal til sona Bjartmárs; skal ek fá ykkr vistir, ok jarteignir, at þeir skjóte yfir ykkr nökkuru-skjóli; ok gjöre ek því þetta, at ek nenni ekki at kveðja Gísla bjargar við ykkr." Nú fara sveinarnir í skóga þá, er þeir mega ekki finnast, ok neyta matar — því at þeir höfðu leingi matar misst —, ok leggjast síðan niðr ok sofa, er þeir voru mettir; því at þeir voro mjök syfjaðir.

¹ Nú er at segja frá Auðe, at hón geingr inn til Gísla,

1) *Se tilfötter som Overskrift: capitulum.*

ok mælti: „Nú skiptir mik myklu, hversu þú vilt til snúa, at gjöra minn sóma meira enn ek em verð”. Hann tók þegar undir ok mælti: „Veit ek, ath þú munt segja mér víg Þorkels bróður míns.” „Svo er, sem þú getr” sagðe Auðr, „ok eru hér komnir sveinarnir, ok vildu, at þær byrgist at aller saman, ok þikkjast nú ekki traust eiga, nema þetta.” Hann svarar: „Ekke má ek þat standast, at sjá bróðurbana mína, ok vera ásamt við þá”, ok hleypr upp, ok vill bregða sverðe, ok kvað vísu:

145,1 Hverr of veit, nema hvassann
 hjaldrís drage Gísli
 (átt mun fyrða frétta
 færevón) úr spónum,
 alls sigrviðir segja
 snyrte hrings af þingi
 (drýgjum enn til dauða
 dáð) Þorketil ráðinn.

Nú sagðe Auðr þá á burtu, „Ok hafða ek vit til þess, at hætta þeim ekki hér”. Gísli sagðe, at þann veg var ok allra bezt, at þeir hittist ekki; ok sefast hann brátt, ok eru nú kyrr ein tíðinde. Svo er sagt, at nú eru ekki meir optir, enn tveir vetr þess, er draumkonan sagðe hann mundu lífa. Ok er á líðr, er Gísli í Geirþjófsfirði, ok koma aþr dæumar hans aller, ok harðar svefnfarir, ok kemr nú jafnan at honum draumkonan sú hin verre, ok þó hin stundum, hin betri. Einhverja nótt er þat enn, at Gísli drøymer, at konan sú hin betri kom at honum; hón sýndist honum ríða grám heste, ok býðr honum með sér at fara, til síns inniss, ok þat þekkist hann. Þau koma nú at húse einu, því er nærr var sem höll væri, ok leiðir hón hann inn í húsit, ok þóttu honum þar vera hægindi í þöllum, ok vel

um búit. Hón bað þau þar vera, ok una sèr vel — „Ok skaltu hingat fara, þá er þú andast” sagðe hón, „ok njóta hær fjár ok farsælu”. Ok nú vaknar hann, ok kvað vísur nokkurar eptir því sem hann dreymdæ:

145,2 Heim bauð með sèr sínum
 saumhlökk grám blakke
 (þá var brúðr við beiðe
 blíð) lofskreyte at ríða.
 (Mágrundar) kvazt mundu
 (man ek orð um þat skorðu)
 hneigesól af heilu
 hornflæðar mik gæða.

146,1 Dýrr lèt drápu stjóra
 dís til sess um vísat
 lægiss elz, þar er lágu
 (lítt týni ek því) dýnur.
 Ok með sèr hin svinna
 saums leidde mik nauma,
 lagðe heil í hvílu;
 hlaut skald sæng blauta.

2 Hingat skaltu (kvað hringa
 hildir at óðar gilde),
 [fleina þollur] með fullu,
 [fallheygjaðr] deyja.
 Þá muntu (ullur),***
 ísungs, fæi þvísa
 [þat hagar okkr til auðar]
 (ormláðs) ok mæð ráða.

¹Frá því er sagt, at einhverju sinni var Helgi² enn

¹) *See tilføier som Overskrift: eyjlopuz lestaði (dette Ord er uttydet.) gíla (saut.)*

²) *Gísning; See her nl. „at ein hverin tíái. at helgi d” i Stedet for Ordene at einhverju sinni var Helgi.*

sendr á njósn í Geirþjófsfjörð; ok þikkir mönnum áráðiligt, at Gísli mune þar¹. Sá maðr ferr með honum, er Hávarðr hét. Hann hafðe komit út um sumarit áðr, ok var frænde Gests Oddleifsonar. Þeir voro sendir í skóga, at höggva efnetrè; enn þó at þetta væri yfirbragð á þeirra ferð, þá bjó þó hitt undir, at þeir skyldu leita at Gísla, ok vita, ef þeir fyndi fylsne Gísla. Ok einn dag at kvelde sjá þeir eld í kleifunum fyrir sunnan ána; þat var um dagsetsrskaið, ok niðmyrkr sem mest. Þá spyrr Hávarðr Helga, hvat þá sè til ráðs — „Ok muntu” segir hann „vera þessu vanari, enn ek”. „Einn mun á gjörr” segir Helgi, „at hlaða hér vörðu á hóle þessum, er nú stöndum vit á, ok mun þá finnast, er ljóss dagr er; ok sèr hëðan frá vörðunni til kleifanna, er skammt er at sjá”. Þetta taka þeir ráðs. Ok er þeir hafa hlaðit vörðuna, sagðe Hávarðr sik syfja, svo at hann kvezt ekki mega annat, enn sofa. Hann gjörir svo. Enn Helgi vakir ok hleðr þat sem ógjört var at vörðunni. Ok er hann² hafðe því lokit, þá vaknar Hávarðr, ok biðr Helga þá sofa, enn hann kvezt vaka mundu. Ok Helgi sefr um hríð. Ok á meðan hann sefr, tekr Hávarðr til verks ok berr á burt vörðuna alla ok sèr hvern steininn í náttmyrkrinu. Ok er hann hefir þat gjört, þá tekr hann stein einn mikinn, ok keyrir niðr á bergit, nærre höfðe Helga, svo at jörðin bifaðist við. Ok þá sprettr Helgi upp, ok verðr lafhræddr ok felmsfullur, ok spurðe, hverju gegnde. Hávarðr sagðe: „Maðr er í skóginum, ok hafa marger slíkir komit í nótt”. „Þat mun Gísli verit hafa” seger Helge, ok mun hann hafa orðit varr við okkr; ok máttu þat skilja, félagi góðr”, segir hann, „at vit munum aller lemjast, ef á okkr kemr slíkt grjót; ok. ér eingi annar.

1) Her fattes formodenilig vera.

2) Fattes i Sa.

á gjörr, enn verða á burtu sem skjótast¹⁾. Nú rennr Helgi sem fljótast má hann; enn Hávarðr geingr á eptir, ok biðr Helga ekki hlaupa undan sér; enn Helgi gaf at því eingan gaum, ok fór sem fætr toguðu. Ok at lyktum koma þeir báðir til skips, ok stíga þar á, ok ljósta síðan árum í sjó, ok róa sem ákafast, ok létta ekki fyrr sinni ferð, enn þeir koma heim í Otradal, ok segir Helgi, at hann er viss orðinn, hvar Gísli er niðr kominn. Eyólfr vixst við skjótt, ok ferr þegar við tólfta mann, ok er þar í för Helgi ok Hávarðr. Þeir fara til þess er þeir koma í Geirþjófsfjörð, ok ganga um alla skóga at leita vörðunnar ok fylsnis Gísla, ok fundu hvorke. Nú spyr Eyólfr Hávarð, hvar þeir settu vörðuna. Hann svarar: „Ekki má ek þat vita; því at bæde var, at ek var svo syfjaðr, at ek vissu fátt frá mér, enda blóð Helge þá vörðuna, er ek svaf. Ekki þikke mér örvænt, at Gísli hafe orðit varr við okkr, ok hafe borit burt vörðuna, þá er lýste, ok vit vorum í burtu farner²⁾. Þá mælti Eyólfr: „Afaudit verðr oss mjök um þetta mál, ok munu vær aptr snúa³⁾, ok svo gjöra þeir, ok kvezt Eyólfr áðr vilja hitta Auðe. Þeir koma nú á bæinn, ok ganga inn, ok settist Eyólfr enn á¹⁾ tal við Auði. Hann tekr svo til orðs: „Ek vil eiga kaup við þik, Auðr²⁾,“ segir hann, „at þú seg mér til Gísla, enn ek mun gefa þér þrjú hundruð silfrs, þau sem eg hefir tekit til höfuðs honum. Þú skalt³⁾ ok ekki³⁾ við vera, er vær tökum hann af lífe. Þat skal ok fylgja, at ek mun fá þér ráðahag þann, at öllu sè betri, enn sjá hefir verit. Máttu ok á þat líta“ segir hann, „hversu óhallkvæmt þér verðr at liggja í eyðefirðe þessum, ok hljóta þat af óhöppum Gísla, ok sjá aldre frændr ok nauðlitamenn³⁾“.

1) at at Sa.

2) Sa sgentager Ordene Þú skalt saaledes: „þu skalt þu skalt“.

3) Tilfötat i Overensstemmelse med P.

Hón svarar: „Þar þikke mæð óvænst um“ segir hón, „at væð verðum um þat sætt, at þú fáir mæð þat gjaforð, at mæð þikke jafnt við þetta. Enn þó er þat satt, sem mælt er, at fê er bezt eptir feigaann; ok lát mik sjá, hvort fê þetta er svo mikit ok frítt, sem þú seger“. Hann steypir nú fênu í knè henne, ok hefir hón högd í, enn hann telur ok tjár fyrir henne. Guðríðr fóstra hennar tekr at gráta.

¹ Síðan geingr hón út, ok til móts við Gísla, ok segir honum: „Fóstra mín er nú vitlaus orðin, ok vill svíkja þik“. Gíslí mælti: „Gjör þú þèr gott í hug; því at ekki mun mæð þat at fjörleste verða, at Auðr blekke mik“, ok kvað visu:

149 Segja menn, at manni
menhlín hafe sínum
fjarðar elgs um fólgit,
fleyvangs, hugi ranga.
Enn grjót ölun- gáttin
góins fitjar vill sitja.
Hygg-at ek hælíbrekku
hannlògs at því sanna.

Eptir þetta ferr mærin heim, ok segir ekki, hvert hón hefir farit. Eyólfr hefir þá talit silfrít; enn Auðr mælti: „Í eingann stað er fêð minna eðr verra, en þú hefir sagt; ok mun þèr nú þikkja ek heimilt eiga² at gjöra af slíkt er³ mæð sýnist“. Eyólfr tekr því glaðliga, ok bað hana at visu gjöra af slíkt er hón vill. Auðr tekr nú fêð, ok lætr koma í einn stórann sjóð; stendr hón síðan upp, ok rekr sjóðinn með silfrinu á naser Eyólfi, svo at þegar stökk blóð um hann allann, og mælti: „Haf nú þetta fyrir auð-

¹) *Sa tilfötter som Overskrift: eyiol² mætte hœðin (líðt utydeligt, tear 12).*

²) *Fattes i Sa.*

tryggi þína, ok hvert ógagn með. Einge von var þær þess, at ek munda selja bónda minn í hendr illmenni þínu. Haf nú þetta, ok með bæðe skömm ok klæki. Skaltu þat muna, vesall maðr, meðan þú lifir, at kona hefir barit þik; enn þú munt ekki at heldr fá þat er þú vildir". Þá mælti Eyólfr: „Hefit¹ hendr á, ok drepi, þó at blauðr sè". Hávarðr tekr þá til orða: „Þó er fúr vor helzte ill, þó at vær vinnum ekki þetta níðingsverk; ok stande menn upp, ok láte hann ekki þessu ná". Eyólfr mælti: „Satt er hit fornkveðna — án er ills geingiss, nema heiman hafe". Hávarðr var vinsæll maðr, ok voro marger búnir at veita honum lið til þessa, enn í annan stað at firra Eyólf óhappi; ok verðr hann nú svo búit at hafa, ok ferr á burt við þetta. Enn áðr enn Hávarðr geingi út, mælti Auðr: „Ekke mun sannligt at halda skuld þeirre, er Gísli á at gjalda þær, ok er hær fingrgull, er ek vil at þú hafir". „Ekke munda ek þetta þó heimt hafa" seger Hávarðr. „Ek vil nú þó gjalda" segir Auðr. Hón gaf honum þó raunar gullit fyrir liðveizlu sína. Hávarðr fekk sèr hest, ok ferr suðr á Strönd til Gest Oddleifssonar, ok vill ekki leingr vera með Eyólfi. Eyólfr ferr heim í Otradal, ok unir illa sinni ferð; enda þótte mönnum þesse ferð hin hæðiligasta.

²Líðr svo nú sumarit, at Gísli er í jarðhúsum sínum, ok er varr um sik, ok ætlar hann nú ekki í burt; þikkir honum nú fokit vera í öll skjól; nú eru ok liðner draumavetr hans gjörfaller. Þat herr enn til einhverja nótt um sumarit, at Gísli lætr illa í svefne. Enn er hann vaknar, spýrr Auðr, hvath hann hefðe dreymt. Hann segir, at nú kom at honum draumkonan sú hin verre, ok mælti svo: „Nú skal

¹ Burde maaskee rettes til Hafst, da hafa hendr á er den sædvanlige Udtryksmaade.

² Sa tilføier som Overskrift: G. kuab ufsuz.

ek því öllu bregða, er hin betri draumkona þætti við þik; ok skal ek þess ráðande, at þær skal þess ekki at gagni verða, er hún hefir mælt". Þá kvað Gísli vísu:

150 Skulut þit ei, kvað skorda
skaptkers, saman vera
(svo hefir ykk) við ekka
eit (guðrúnar heitit).
Allvaldr hefir alda,
erlendis, mik senda
enn úr æðra ranni,
annann heim at kanna.

„Þat dreyrde mik enn" sagði¹ Gísli, „at sjá kona kom til mín, ok batt á höfuð mæ dreyruga húfu, ok því áðr höfuð mitt í blóðe, ok jóð á mik allann, svo at ek varð alblóðugr". Gísli kvað vísu:

151/1 Þvo hugða ek mæ. þrúðe,
þremja lunns úr brunni,
Óðins elda löðri,
auðs, mína skör, rauðu:
ok hraun-kneifar, hræfa,
hand veri, því blande,
báls í benja ele
blóðrauð vala slóðar.

Ok enn kvað hann:

151/2 Hugða ek geymigöndul
gunnela mæ faldar,
ok rakskorinn reikar
rúf, dreyrugri húfu:
være hendr á henne
í hjörregni þvegna.

¹) Faltas í Sa, og er tilfótt í Överensstemmelse með P.

Svo vakte mik sága
saums úr mínum draume.

Nú gjörðist svo mikit um drauma Gísla, at hann gjörir svo myrkræddan, at hann þorir hvergi einnsamann at vera; ok þegar hann leggr sín augu saman, þá sýnist honum hin sama kona. Þat var enn eina nátt, at Gísli lét raunlítt í svefne. Auðr spurðe, hvat fyrir hann bæri. „Þat dreyimde mik” segir Gísli, „at menn kæme at oss, ok væri Eyólfr í för, ok margt annarra manna, ok hittumst vær, ok vissa ek, at áburðir¹ urðu með oss. Einn þeirra fór fystr, grenjande mjök, ok þóttumst ek höggva hann sundr í miðju, ok þótte mér vera á honum vargshöfuð. Þá sóttu margir at mér; ek þóttumst hafa skjöldinn í hende mér ok verjast leingi”. Gísli kvað þá vísu:

152,1 Vissa ek fjandr at funde
(fekk ek) inni (líð minna)
ár [þótt eige værag
andaðr] (af því) standa
(gælt var) [verr! enn væri]
(valtafn í mun hrafni)
[fríðr í fögru blóðe
faðmr þinn roðinn mínu].

Ok enn kvað hann:

152,2 Máttuð skilde skalde
(skjöldr, kom mér at halde —
gátum hug — við hneite)
björ gellanda bella,
áðr enn mik þeir, er mínu
munu aldragi valda,
[gnýrr var hjörs at heyra
hárr] ofríðe báru.

1) P Ágr atburðir.

Ok enn kvað hann:

153,1 (Stè ek yfir einn, áðr ynni
 árflagnis mik sárann)
 hrælækjar gaf ek hauke
 (huggendr) munins tuggu.
 Sneið at sínu ráðe
 sverðs egg í trau leggi;
 misste menja lestir
 (mannbót var þat) fótar.

Nú líðr á haustit, ok minnkar ekki draumana, ok heldr er vaxande gangr at þeim. Þat var eina nótt, er Gísli lét enn illa í svefne. Auðr spurðe þá enn, hvath fyrir hann bære. Gísli kvað vísu:

153,2 Hugðe ek blóð um báðar
 (benvíðis) mèt síðr
 (þann höfum vær at vinna
 víl) senn ofan renna.
 [Slíkt dreymir mik, seima]
 sekr er ek við her nökkut
 (biðum brodda hríðar
 ben) [lofa, er ek mun sofna].

Ok enn kvað hann vísu:

153,3 Hugða ek blóð um báðar,
 baughlín, granar mínar
 harðar hvössu sverðe
 hrænez rekin setja:
 ok val mærar være
 (Vör) af myklu fáre
 (líkn rekjum svo, lauka)
 lífs vónir mèt grónar.

Ok enn kvað hann:

154,1 Hugða ek hlífar slagða
 hristendr af mèt kvista
 (stór feingum ben) brynju
 báðar hendr með vende.
 Enn fyrir mækiss munni
 minn hugða ek, Syn tynna,
 (oss gein hjörr um hjassa)
 hjálmstofn ofan klofna.

Ok enn kvað hann vísu:

154,2 Hugða ek Sjöfn í svefne
 silfrbands yfir mèt standa
 (Gerðr hafðe sú garða)
 grátande (brá vota),
 ok eld-njórun öldu
 allskyndiliga bynde
 (Hvath hygg'r þú mèt, hin mæra,)
 mín sár (under því voru.)

¹Nú er Gísli heima þat sumar, ok er nú kyrrt. Síðan kemr sumarnátt síðasta. Þá er þess getit, at Gísli mátte ekki sofa, ok ekki þeirra þriggja. Veðre var þann veg farit, at var á logn mikit — hælufall var ok mikit. Þá kvezt Gísli vilja fara frá húsum ok til fylsniss síns, suðr undir kleifarnar, ok vita, ef hann mætte sofna. Nú fara þau öll, ok eru þær í-kyrtlum, ok draga kyrtlarnir döggslóðena. Gísli hafðe kefle, ok reist á rúnar, ok falla niðr spænerir. Þau koma til fylsnisins. Hann leggst niðr, ok vill vita, ef hann gæte sofit; enn þær vaka. Rennr á hann svefnhöfgi, ok dreymir hann, at fuglar kæmi í húsit, er læmingar heita; þeir eru meire enn rjúpkerar; ok létu illiliga, ok höfðu volkast í roðru ok blóde. Þá spurðe

¹) *Þa tilföier som Overskrift: at þei við gísla.*

Auðr, hvað hann hafði dreymt — „Nú voro enn ekki svefn-
farer góðar”. Gísli kvað vísu:

155 Mèr bar hljórn í heimi,
hörbil, þá er vit skildumst,
(svaukkvig dverga drekkju)
dreyra sals fyrir eyru.
Ok hjörraddar hlýdde
heggr (rjúpkera Tveggja
koma mun dala dreingi
dögg) læmingja höggvi.

Ok er þetta er tíðinda, heyr þau manna mál, ok er Eyólfr þar kominn með hinn fimmtánda mann, ok hafa áðr komit til húss, ok sjá dögglóðina, sem vísat væri til. Ok er þau verða vör við mennina, ganga þau upp á kleifarnar, þar sem vígi er best, ok hefir hvor þeirra þusl í hende mykla. Þeir Eyólfr ganga at neðan. Hann mælti þá við Gísla: „Hitt er nú ráð, at fara ekki undan leingra, ok láta þik ekki elta, sem huglausu menn, því at þú ert kallaðr fullugi mikill. Hefir nú ekki¹ orðit skammt funda á milli, ok þat mundu vær vilja, at sjá være hinn efste”. Gísli svarar: „Sæk þú at karlmannliga, fyrir því at ek skal ekki leingra undan fara. Er þat ok þín skylda mest at sækja fystir at mér; því at þú átt sakir við mik meire enn aðrir menn, þeir sem hær eru í för”. „Ek mun þat ekki under þær eiga” segir Eyólfr „at skipta liðe mínu sem mér líkar”. „Þat var ok líkara” segir Gísli, „at grey þitt mundi ekki þora við mig vopnum at skipta”. Eyólfr mælti þá til njósnar-Helga: „Þat væri nú frægð mikil, at þú reðir fystir upp á kleifarnar at Gísla, ok mundi þat ágæte leingi uppi vera”. Opt hefe ek þat reynt” segir Helgi, „at þú vilt aðra hafa fyrir þær optast, þar er nökkur raun er at; enn

1) Tilfötet i Følge Glæting; P Aar vorðit langt (for ekki orðit skammt).

fyrir því, at þú eggjar svo ákaflega, þá skal ek til ráða, enn þú fylg mér dreingiliga, ok gakk næst mér, ef þú ert ekki með öllu blauðr". Helge ræðr nú til, þar sem honum þíkkir vænst, ok hefir í hende öxe mykla. Gísli var svo búinn, at hann hafðe í hende öxe ok gyrðr sverðe ok skjöld á hlið; hann var í kufle grám, ok hafðe gyrt at sèr með reipe. Nú skopar Helge skeið, ok hleypr upp á kleifarnar at Gísla. Hann snarar í móte Helga, ok reiðir upp sverðit, ok rekr á lendarnar, svo at í sundr tók manninginn í miðju, ok fellur sèr hvorr hlutrinn ofan fyrir kleifarnar. Eyólfr komst upp¹ annarsstaðar, ok kom þar Auðr í móte honum, ok lýstr á hönd honum með lurke, svo at úr dró allt aflit úr, ok hratar hann ofan apr. Þá mælti Gísli: „Pat vissa ek fyrir löngu, at ek var vel kvæntr; enn þó vissa ek ekki, at eg væri svo vel kvæntr, sem ek er. Enn minna lið veittir² þú mér nú, enn þú munder vilja, eðr þú ætlaðir, þó at tilræðit væri³ gott; því at eina leið mundu þeir nú hafa farit báðir".

⁴Þá fara til tveir menn at halda þeim Auðe ok Guðríðe, ok þíkkjast þeir hafa ærit at vinna. Nú sækja tólf at Gísla, ok komast upp á kleifarnar. Enn hann verr sik bæde með grjóte ok vopnum, svo at því fylgde mikil frægð. Nú hleypur at förunautr Eyólfs einn, ok mælti til Gísla: „Legg þú af við mik vopnin þau hinu góðu, er þú berr, ok allt saman ok Auðe konu þína". Gísli svarar: „Tak þú þá við ódeigluga; því at hvorke samir, vopnin, þau er ek hefe átt, nè svo konan". Sjá maðr leggur til Gísla með spjóte. Enn Gísli höggr mót ok spjótit af skaptinu, ok verðr höggit svo mikit, at öxin hjóp í helluna, ok brestr

1) Glaning for ut.

2) Glaning for „veitar".

3) Fattes i Sa.

4) Sa tilfoter som Overskrift; capitulum.

af hyrman. Hann kastar þá ǫxinni, enn grípur til sverðsins, ok vegr með því, enn hlífir sèr með skildinum. Þeir sækja nú at röskliga; enn hann verst vel ok dreingiliga; komu þeir nú hart saman. Gísli vo þá enn tvo menn, ok eru nú fjórir látair. Eyólfr bað¹ þá sækja at sem karlmannligast — „Fám vær hart af“ segir Eyólfr, „ok væri þat einskiss vert, ef góð yrðe erfðislaunin“. Ok er² minnst er vonin, vitz Gísli við, ok hleypr upp á hamar þann, er heitir Einhamar, ok af kleifunum; þar snýst Gísli við ok verst. Þetta kom þeim at óvörum; þikkir þeim nú mjök óþægjast sitt mál¹ — mennirnir dauðir sjórir, enn þeir sárer ok móðir. Verðr nú hvíld á atsókninni. Þá eggjar Eyólfr menn sína allfast, ok heitr þeim myklum fríðindum, ef þeir næðe Gísla. Eyólfr hafðe einvala lið með sèr at hreyste ok harðfeingi.

²Maðr er nefndr Sveinn, er fystr ræðst í móte Gísla. Gísli höggr til hans, ok klýfr hann í herðar niðr, ok fleygir honum ofan fyrir hamarinn. Nú þikkjast þeir ekki vita, hvar staðar næmi manndráp þessa manns. Gísli mælti þá til Eyólfs: „Þat munda ek vilja, at þau þrjú hundruð silfrs, er þú hefir tekit til höfuðs mèr, skaltu hafa dýrast keypt; ok þat munda ek vilja, at þú gæfir til þess önnr þrjú hundruð silfrs, at vit hefðum aldri fundizt, ok muntu taka svívirðing fyrir mannskada“. Nú leita þeir sèr ráðs, ok vilja ekki fyrir líf sitt frá hverfa. Sækja þeir nú at honum tveggja vegna, ok fylgja þeir Eyólfi fremstir, er annar heitir Þórer, enn annar Þórðr, frændr Eyólfs; þeir voro binu mestu garpar; ok er atsóknin þá bæðe hürð ok áköf, ok

1) Tilfötet i Margen i Sa med samme Haand som Texten.

2) Fattes i Sa.

3) Sa tilföter som Overskrift: .G. let lup sitt.

fá þeir nú komit á hann sárum¹ nökkurum með spjótalögum; enn hann verst með mikilli hreyste ok dreingskap; ok fá þeir svo þungt af honum af grjóte ok stórum höggum, svo at eingi var ósárr, sá er at honum sótte; því at Gísli var ekki missfeingr í höggum. Nú sækja þeir Eyólfr at fast, ok frændr hans; þeir sá, at þar² lá við sæmd þeirra ok virðing. Leggja þeir þá til hans með spjótum, svo at út falla iðrin; enn hann sveipar at sèr iðrunum ok skyrtunni, ok bindr at fyrir neðan með reipinu. Þá mælti Gísli, at þeir skyldu bíða lítt þat — „Munu þèr nú hafa þau málalok, sem þèr vildut”. Hann kvað þá vísu:

157 Fals, hallar skal fylla
fagrleit, sú er mik reitar,
rekkelát, at, rökkve
regns, sínum vin fregna.
Vel hygg ek, þótt eggjar
firslegnar mik bíte
(þá gaf sínum sveini)
sverðs (minn faðir herðu).

Sjá er hin síðasta vísa Gísla; ok þegar jafnskjótt er hann hafðe kveðit vísuna, hleypr hann ofan af hamrinum, ok keyrir sverðit í höfuð Þórðe, frænda Eyólfs, ok klýfr hann allt til beltisstaðar; enda fellur Gísli á hann ofan, ok er þegar örendr. Enn þeir voro aller mjögh sárir, förunautar Eyólfs. Gísli lét líf sitt með svo mörgum ok stórum sárum, at furða þótte í vera. Svo hafa þeir sagt, at hann hopaðe aldri, ok ekki sá þeir, at högg hans være minna hið síðasta enn hið fysta. Lýkr þar nú æfe Gísla; ok er þat alsagt, at hann hefir hinn meste hreystemaðr verit, þó at hann være ekki í öllum hlutum gæfumaðr. Nú draga

1) „fáir hann” Sa (for hann sárum).

2) Tilfötet i Morgen i Sa med samme Haand som Texten.

þeir hann ofan, ok taka af honum sverðit, götva þeir hann þar í grjótinu, ok fara ofan til sjófar. Þá andaðist hinn sætte maðr, við sjó niðri. Eyjólfur bauð Aude, at hón færi með honum. Enn hón vildi ekki. Eftir þetta fara þeir Eyjólfur heim í Otradal, ok andaðist þegar hina sömu nótt hinn sjaunde maðr. Enn hinn átte liggir í sárum tólf mánaðe, ok fær bana. Enn aðrer verða heiler, þeir sem sárir voro, ok feingu þó óvirðing. Og er þat alsagt, at eingi hafe hér frægri vörn veitt verit¹ af einum manni, svo at menn vite með sannindum.

²Nú ferr Eyjólfur heiman við hinn tólfta mann suðr til fundar við Búrk hinn digra, ok sagde honum þesse tíðindi, ok allann atburð. Ok varð Búrkur kátr við þetta, ok biðr Þórdíse taka vel honum Eyjólfu — „Ok mun þú ást þá hina myklu, er þú unner Þorgrími bróður mínum, ok gjör vel við Eyjólf“³. „Gráta mun ek Gísla bróður minn“ segir Þórdís; „enn mun eigi vel fagnat Gísla bana, ef grautr er gjörr ok gefinn?“ Ok um kveldit, er hón bar mat fram, feller hón niðr spónatrogit. Eyjólfur hafde lagt sverð þat í mille stokks ok sóta sèr, er Gísli hafde átt. Þórdís kenner sverðit, ok er hón lýtr niðr eftir spónunum, þreif hón meðalkastann á sverðinu, ok leggr til Eyjólfis, ok vilde leggja á honum³ miðjum; gáde hón ekki, at hjaltit horfde upp, ok nam við borðinu; hón lagde nedar, enn hón hafde ætlað, ok kom í lærit, ok var þat mikit sár. Búrkur tekr Þórdíse, ok snarar af henne sverðit. Þeir hlaupa upp aller, ok hrinda fram horðunum ok matnum. Búrkur bauð Eyjólfse sjálfðæmi fyrir þetta, ok gjörde hann full manngjöld, ok kvezt gjört hafa mundu meira, ef Berki hefde verr í farit.

1) Fallet í Sa.

2) Sa tilfötur som Overskrift: „en mñ ó gísla þáa vel fagn“.

3) Rettelse for „þann“.

Pordís nefnir sér þá votta, ok seger skilit við Börk, ok kvezt ekki skyldu koma síðan í sömu sæng hjá honum; ok þat ende hón. — Fór hún þá at búa á Þórdísastöðum út á Eyre. Enn Börkr er eptir at Helgafelle til þess er Snorre goðe kom honum á burt; ok fór Börkr þá at búa í Glerárskógum. — Enn Eyólfur ferr heim, ok unir illa við sína ferð.

¹Syner Vesteins fara til Gests frænda síns, ok skora á hann, at hann komi þeim utan, með ráðum sínum, ok Gunnhildi, móðr þeirra, ok Auðe, er Gísli hafðe átta, ok Guðríðe Ingjalzdóttur ok Geirmunde bróður hennar. Fara þau öll utan í Hvítá. Kom Gestr þeim utan með fè sínu. Þau voro skamma stund úte, ok komu við Noreg. Geingr Bergr á stræte, ok vill kaupa þeim búðarrúm í kaupangi, ok tveir menn með honum; þeir mæta tveimr mönnum, ok var annar í skallazklæðum, ungr maðr ok mikill vexte; sá spurðe Berg at nafne. Hann sagðe til hith sanna um nafn sitt ok kyn; því at hann ætlaðe, at hann mundi þess víðar koma, at hann mundi njóta fōður síns, enn gjalda. Enn sá, er í skarlaksklæðunum var, brá sverðe, ok hjá Berg banahögg. Þat var Are Súrrson, bróðir Gísla ok Þorkels. Förunautar Bergs fóru til skips, ok sögðu tðindin. Stýremaðr kom þeim undan ok tók Helga far til Grænlands. Helge kom þangat, ok þroskaðist þar, ok þótte hinn bezte dreingr; ok voro menn sendir til höfuðs honum; enn þess varð ekki auðit. Helgi týndist í veiðefür, ok þótte þat mikill skaðe. Þær Auðr ok Gunnhildr fara til Danmerkr í Heiðabæ; tóku þær við trú, ok geingu suðr, ok komu ekki aprt. Geirmundr var eptir í Noregi, ok kvongaðist, ok varð vel at þroska. Guðríðr systir hans var manni gefin,

1) Sa tilföler som Overskrift: capitulū.

ok þótte skýr kona, ok eru marger menn frá henni komnir. Are Súrrson fór til Íslands; hann kom í Hvítá, ok selde skipit, enn keypte sér land at Hamri, ok bjó þar nökkura vetr. Viða hefer hann búth á Myrum, ok eru menn komnir frá honum. Lúku vær hær Gísla sögu Súrrsonar. Guð gefe alla góða daga utan enda. Amen.

www.libtool.com.cn

SAGA

AF

GÍSLA SÚRSSYNI.

Ved

K. Gislason.

www.libtool.com.cn

Þat er upphaf á sögu þessi, at Haraldr enn hárfagri ræð fyrir Noregi. Hann var fyrstr einvaldskonungur um allan Noreg, ok urðu margir landflóttar fyrir honum til ýmissa landa, ok voru þat meirr stórmenni, fyrir því at þeir vildu ekki¹ yfirgang hans þola, en höfðu ei styrk til mótstöðu við hann. Um hans daga fannz Ísland ok byggðiz. Ræðuz þá út hingat börn Ketils flatnefs — Björn enn austræni, er Kjalleklingar eru frá komnir, ok Helgi bjóla, er bjó á Kjalarnesi, ok Þórunn hynna, er Helgi enn² magri átti, í Eyjafirði. Eru frá þeim Eyfirðingar komnir. Auðr, dóttir Ketils, kom síðast út hingat, ok eru af hennar ætt komnir Orkneyjarlar ok Götuskeggjar í Færeyjum ok Breiðfirðingar hér á³ landi. Þórólfr mostrarskegg ræðz út hingat, ok nam hann öll Þórsnesslönd; eru frá honum komnir Snorrungar. Úlfr enn skjálgi ræðz út hingat, ok nam hann Reykjanes í Breiðafirði; eru frá honum komnir Reyknesingar. Þórðr víkingr kom út hingat; kom hann í Dýrafjörð ok nam þar land allt enum neyrðra megin. Hrollaugr, son Rögnvalds jarls af Mæri, bróðir torf-Einars jarls ok Þóris þegjanda⁴ ok göngu-Hrólfss, hann fór út hingat, ok nam land austr á Síðu, ok eru frá honum komnir Síðumenn.

Í þenna tíma var hersir einn ríkr í Noregi, sá er Þorkell hæt, ok var kallaðr gullbjálmr, á Sunnhörðalandi, í Súrnadal. Hann var kvongaðr maðr. Átti hann iij sonu við konu sinni. Ari hæt hinn ellsti, annarr Gísli, þriðl

1) ei ð.

2) hús ð.

3) i ð.

4) þegjanda ð.

Þorbjörn. Þeir voro allir efniligir menn. Ísi er maðr nefndr, er ræð fyrir Fjarðafylki. Dóttir hans hét Ingibjörg; hún var kvenna vænst. Hennar bað Ari Þorkelsson, ok var hún honum gift. Hann tók fjárlut mikinn með henni. Henni fylgði sá maðr heiman, er Kolr hét; hann var mikill at kyni; hann hafði hertekinn verit ok var kallaðr þræll; hann fór með Ingibjörgu í Súrnadal. Þorkell lætr bú eitt auðigt koma í hendr Ara syni sínom þar í dalnum; tekr hann þar til forráða ok þykkir vera enn efniligsti maðr. Sá maðr¹ er nefndr til sögunnar, er Björn hét. Hann var kallaðr Björn enn blakki². Hann var berserkr ok hólm-göngumaðr mikill. Þeir voro xij saman. Björn var fjölkunnigr ok bitu hann ei járn³. Hann var ópokkasæll við alþýðu. Settiz hann í bú manna, þar er honum sýndiz, en lagði í rekkjur hjá sèr konur þeirra ok dætr ok hafði við hönd sèr slíka stund sem honum sýndiz. Kvíddu allir við kvámo hans, en fögnuðu er hann fór í brott. Þess er við getit, at Björn spyr þetta, at Ari hefir fríða konu heim flutta ok tekit við auð fjár. Þykkir⁴ honum [þangat vænligt⁵ at ráðaz. Snýr hann þangat með sveit sína ok kemr þar at kveldi eins dags; ok er þeir hittaz, [Ari ok Björn⁶, þá segir hann, at hann ællar sèr forræði fyrir búi því, ok vill, at Ingibjörg kona hans samrekki með honum slíka stund sem honum sýniz; bað Ara gera hvort er honum þykkir betra, at fara á brott eða vera þar. Ari kvez ekki mündu brott fara ok eigi ætla honum þar⁷ nokkor forræði. „Þá er vel“ segir Björn, „ok er sá kostr annarr, at⁸ ek vil skoða þèr á hólmi, at þú beriz við mik, ef þú treystiz, á þriggja náttu fresti, ok skal þá reyna, hvorr okkarr skal eiga Ingibjörgu; skal sá ok fè taka

1) Í maðr a. 2) Blaki. 3) Jarns a. 4) þikk' a. 5) „vænligt þangat“ fra [b. . 6) Blom oc Ari fra [a. 7) „þar“ a. 8) Fattes i a.

eptir annan, er sigr hefir á hólminom. Mun ek mik ekki með fè leysa af hólminom, enda tek ek ei fè fyrir aðra". Ari kvez þat gjarna vilja, at þeir berðiz. Fóro berserkir við þat á brott, ok búaz nú til hólmostefnunnar, ok ganga þeir nú á hólmi, ok lýkr svá þeirra viðskifti, at Ari fellr, en berserkinn varð ekki sárr, því at hann beit ekki járn. Nú þykkiz Björn hafa vegit til landa ok laussa aura ok kvánfangs. Lýsir hann þá yfir því, at hann ætlar þangat at kveldi, til þess bæjar, er Ari hafði átt. Gísli svarar, bróðir Ara, ok kvat brátt eptir verða um þá frændr, „ef sjá óhæfa skal fram fara, at sjá ófagnaðr skuli ofgöngum ganga yfir oss. Nú skal þat aldri verða. Vil ek skora á þik til hólmgöngu þegar á morgin. Vil ek miklu heldr falla á hólmi, enn þola óhæfu þessa". „Þat er vel" segir Björn; „mano þer svá fara gjörvallir frændr, ef þer villt til þess hætta at berjaz við mik". Skilja nú eptir þetta, ok ferr Gísli heim til búss þess, er Ari hefir átt. Eru nú sögd tíðindi þessi af hólminom, lát Ara, ok þykkir þat hífylabrestr mikill vorðinn. Gísli gengr til fundar við Ingibjörgu ok segir henni fall Ara, ok þat með, at hann hefir skorat Birni¹ á hólmi ok þeir skulu berjaz um daginn eptir. „Sú er óvænlig ætlan" sagði Ingibjörg, „ok uggi ek, at þer takiz ekki vel, nema þú njótir annarra við". „Þess vil ek þá biðja þik, ok svá aðra, þá er glíkligstir veri, at þá luti mætti til leggja, at þá væri sigrinn vænligri enn áðr". „Einn maðr er sá" segir hón¹, „er mæri þykkir glíkligstr til at leggja kunni til þessa máls, svá at þer mætti at gagni koma". „Hverr er þat?" segir Gísli. „Kolr fóstri minn er þat", segir hón; „því at þat hygg ek, at hann eigi sverð þat, er betra skal vera, enn flest önnur, þótt hann láti úvirðuliga yfir, ok kallar hann þat

1) B:

2) hann a.

brytskálm sína". Nú var sendt eptir Kol, ok kemr hann á þeirra fund, Gísla ok Ingibjargar. Gísli mælti: „Áttu sverð nokkut gott?" Kolr svarar: „Lítil gersimi er sverð mitt; en þó er þat mart í karishúsi, at ei er í konungsgarði". Gísli mælti: „Viltu ekki ljá mèt sverðit til hólmgöngunnar við Björn?" Kolr mælti¹: „Þá mun þér fara sem öðrum um þá gripi, er gersimar eru undir, ok nennit þá eigi at láta af höndum. En ek mun nú segja þér, at sverðit mun bita þat sem því er til höggvit, hvort sem er járn eða annat, má þat ok ekki deyfa, því at þat er dvergasmíði; ok heitir sverðit Grásíða. En svá máttu ætla, at mèt mun illa hugnaz, ef ek nái eigi þá sverðinu, er ek vil við taka". „Ómakligt er annat" segir Gísli, „enn þú nái sverðinu, þá er ek hefir haft í nauðsyn mína". Tekr Gísli nú við sverðinu, ok líðr af nóttin. En áðr þeir færi heiman til hólmgöngu, spurði² Þorbjörn Gísla bróður sinn: „Hvorr okkarr, bródir! skal nú berjaz við berserkinn í dag, eða hvorr skal höggva kálfinn?" Gísli svarar: „Þat ræð ek, at þú höggvir kálfinn; en vit Björn manom reyna með okkr". Eigi kaus hann et inndælla. Fóro þeir nú til hólmsins. Ganga þeir nú á hólmi Gísla ok Björn. Þá sagði Gísli, at Björn skyldi höggva fyrri. „Þat hafa mèt öngvir fyrr boðit" segir Björn; „enda befir mèt engi fyrr boðit hólmgöngu enn þú". Nú höggv Björn til Gísla; en hann kemr skildi fyrir sik; ok höggv hann af skildinom allt þat er tók, fyrir utan mundriðann. Gísli höggv apr til Bjarnar³, ok kemr á skjaldarsporðinn, ok tekr þar af, ok undan honum fótinn fyrir ofan knè. Gísli höggv í annat sinn af honum höfuðit. Er þá snúit at þeim fúrunautum Bjarnar: eru sumir drepnir, en sumir komaz á skóg undan. Þá fór Gísli heim eptir þat, ok fekk af þessu orðstír góðan; tekr

1) G. b.

2) spurð a.

3) B. b; Bjarns a.

hann síðan bú það at erfðum eptir Ara bróðor sinn, er hann hafði átt; hann fekk ok Ingibjargar — líða nú stundir fram — ok seldi ekki sverðit af hendi, enda hefir Kolr eigi til kallat.

Einn dag hittaz þeir úti ij saman: hafði Gísli þá í hendi sverðit Grásíðu, en Kolr öxi. Spurði Kolr, hvè honum hefði sverðit gefiz. Gísli lét vel yfir. „Þá vil ek nú við taka” segir Kolr, „ef þú þikkiz haft hafa¹ í þína þörf. nú at sinne”. „Viltu selja?” segir Gísli. „Ekki” segir Kolr. „Ek mun gefa þér frelsi ok kaupeyri, svá at þú megir fara með öðrum mönnum þangat sem þú vill”. „Ekki vil ek selja” segir Kolr. „Þá mun ek gefa þér frelsi ok ljá þér eða gefa þér jörð ok þar með fá þér ganganda fè svá sem þú þarft at hafa”. „Ekki vil ek at heldr selja” segir Kolr. „Já” segir Gísli, „of fastr ertu af. Mettu nú svá dýrt” [segir hann², „sem þú hefir í hug, við lausafè, ok mun ek ekki smátt á sjá, ef þú vill nokkorn á gera. Þar með fæ ek þér frelsi ok kvánfang sæmlligt, ef þér leikr nokkot³ í skápi”. „Ekki er um at tala” segir hann; „ek mun ekki selja, hvat er þú býðr við. En nú ferr þetta eptir því sem mik grunadi í fyrstu, at ekki væri víst, hvort þú vildir þegar laust láta, ef þú vissir, hver gersimi í veri”. „Ek mun ok segja þér” segir Gísli, „hversu fara mun, at hvorrgi mun hafa vel; því at ek nenni sverðit ekki laust at láta, ok ekki kemr þat öðrum manni í hönd, enn mèr, ef ek má ráða”. Kolr reidir þá upp öxina, en Gísli brá Grásíðu, ok hjó hvorr til annars: hjó Kolr í höfut Gísla, svá at í heila stóð — en sverðit kom í höfut Kols⁴, ok beit ekki; en þó var svá fast til höggvit, at haussinn rifnadi, en sverðit brast sundr. Þá mælti Kolr: „Nú hefði betr færit, ef at ek hefði

1) *Faltes i b.*2) *Fra [faltes i b.*3) *noekut, a.*4) *K.*

tekit við sverði mínu fyrr, sem ek beidda; ok mun þó endir einn leystir vera um þá ógíptu, er yðr frændum mun þar af standa". Nú lætr þar hvárrtveggi líf sitt.

En eptir þat fýsiz Ingibjörg ór Súrnadal, ok ferr hón heim til föður síns með fè sitt. Þorbjöruf aflar sér kvánfangs, ok ferr hann austr um Kjöl til Fresseyjar, ok bað konu þeirrar, er Ísgerðr hèt, ok fekk hennar. Fór hann eptir þat heim í Súrnadal, ok tekr þar til ráða með föður sínom. Þorkell gullbjálmr lifir skamma stund þaðan frá — tekr hann sótt ok andaz; en Þorbjörn tekr sjárlut allan eptir föður sinn. Hann var síðan kallaðr Þorbjörn súrr. Þau Þorbjörn ok Ísgerðr áttu börn, þau er nefna verðr. Þorkell hèt son þeirra, enn ellsti; annarr Gísli; Ari hèt enn þriðl, ok fór hann þegar austr til Freyseyjar til fóstrs, ok er hann lítt við sögu þessa. Þórdís hèt dóttir þeirra. Þorkell var maðr mikill ok fríðr sýnom, rammr at afli ok skrautmenni et mesta. Gísli var maðr svartr, ok sem þeir menn, er stórr voro vexti; ógerla vissu menn afli hans; hann var hagr maðr ok iðjumaðr mikill, hógværr í skapi. Þórdís systir þeirra var fríð kona sýnum, skörungr mikill ok heldr harðfeng í skapi ok svartr enn mesti.

Þeir menn eru nefndir þar í Súrnadal, er¹ annarr hèt Bárðr, en annarr Kolbeinn: þeir voro báðir á ungum aldri ok vel sjáreigandi; ekki var þó skylt með þeim; þeir höfðu ok litlu misst feðra sinna í Englandsferð. Sá bær, er Bárðr bjó á, hèt á Hellu; en á Granaskeiði þar er Kolbeinn bjó. Þeir voro mjök jafnkomnir at aldri við sonu Þorbjarnar² súrs, ok váro þar hvárrtveggjo enir beztu gleðimenn. — Nú í þenna tíma hefir höfðingjaskifti orðit, meirr enn eitt, í Noregi — fyrir því at Eiríkr bléðöx, Haraldsson, tók konungdóm af³ föður sínom lífanda; en er Haralds

1) *Fatten.*

2) „þorbiörn.“ *a.*

3) *at b.*

missti við, þá kom Hákon vestan af Englandi, ok fór þegar norðr til Þrándheims, ok hittir fyrst Sigurð Hlaðajarl, ok tjár fyrir honum, hvert ríki Hákon, hinn gamli hafði haft í Þrándheimi, faðir hans — „Þætti mér ok þat kaup vel fara, at þú heldir mik til konungs, en ek ynna þér slíkrar sæmdar, sem faðir yðvarr hefir átt — værir þú frjáls, en ekki ánaudigr, sem nú eru allir í landi þessu“. Þat höfðu álög verit Haralds ens hárfagra, at hann eignaðiz jarðir allar í Noregi, hyggðar ok óbyggðar, ok jafnvel sjóinn ok vötnin; skyldu allir hans jarðbyggendr vera. Nú hugsar jarl þetta með sèr, ok virðiz honom vel tal Hákonar, ok binda þeir nú fasta vináttu með sèr. Jarl stefnir þá þriggja fylkna¹ þing. Nú er þingit er sett, stendr Hákon upp ok mælti svá: „Þat er öllum mönnum kunnigt, þeim sem hér eru komnir, at Haraldr enn hárfagri lagði Noreg allan undir sik, allt norðan frá Finnmörk ok austr til Elfar; var hann einvaldskonungr yfir öllum mönnum; átti hann ok fjölda sona, sem yðr er kunnigt, ok voro flestir vel mannaðir; en hann unni þeim misjafnt; sendi hann sumu brott í önnor lönd; en sumu hafði hann innanhirðar við sèr, ok var þat Eiríkr blóðöx, er hann² hugði at vera skyldi fyrir öllum sonum hans; ok hlýddu því allir, sem hann vildi vera láta, meðan hann lifði; en nú hefir Eiríkr frændi mjök marga þá luti látit vinna, er mikil óhæfa fylgir. Nú vil ek þess biðja yðr alla Þrændr, at þér hyggit at því at styrkja ok styðja þann til landstjórnar, er hagfeldari væri landsbyggðinne, ok meirr lèti frændr sína hefjaz af sèr, ok alþýðu, enn hinn, er niðra vill landsbyggðinne. Vil ek ok því lýsa, at ek vil öllum mönnum upp gefa ódul sín öll, þeim er til mín vilja snúaz ok kalla mik konung“. Margir menn mæltu sín í milli: „Nú bregðr kynliga við. Hér er kominn

1) fylkja a.

2) Fattes.

Haraldr enn hárfagri, ok er nú orðinn ungr í annat sinn; en þá var hann gamall, er vær¹ sá hann síðast. Eðr hví mun gegna? eða mun hann eiga son nokkorn svá glíkan sèr, at eigi megi kenna hvorn frá öðrum — utan þat, at annarr er ungr, enn annarr² gamall, ok sá maðr gaf oss aftr fúðurarf várn ok óðul með góðvilja, en faðir hans tók af oss með ofríki?" Nú mælti þat allr múgr, at þeir kvøðuz til konungs vilja yfir sèr þann er glíkastr veri Haraldi ok mestan góðvilja sýndi alþýðu, en kvøðuz aldri vilja Eirík yfir sèr — þann mann, er um útgarda færði frændr sína alla — eða Gunnhilde ok sonu hennar. Lýkr svá þinginu, at Hákon var til konungs tekinn. En er þetta spurðiz í annat fylki ok it þriðja, hver rættarbót Prændum var gefin: þá sendu menn orð til Hákonar konungs ok bjóðaz allir til þjónostu³ við hann. En er hann var konungr vorðinn í Noregi, þá var þat samtíða, er Þorbjörn súrr ok synir hans reðu fyrir í Súrnadal.

Nú er þat fyrst at segja, at Kolbeinn, er fyrr var nefndr, gerir sèr títt um kvámor til Þorbjarnar súrs ok þíkkir þat mest gaman at tala við Þórdíse. Ok eigi líðr svá lengi fram, áðr aðrir leggja þeim þetta⁴ til orðs. Ok svá er þetta í orðróm fært, at Þorbjörn faðir hennar verðr varr við, ok þíkkir sem vera muni dagsatt. Talar hann þá við þá sonu sína, at honom þykkir þeirra vera at ráða bætr á slíku. Gísli kvað hægt at ráða bætr á því, er engi⁵ mein voro á — „ok kveðr þá ekki þat, er þer þíkkir fjandskapr í, ef vèr mælum?" „Ek sè" kvat Þorbjörn, „at miklu er þetta meirr á lopt komit, enn nú stodi at drepa því niðr. Nú þykki mèr hitt miklu sannara, at þá⁶ þræðr munut vera óhlutvandir; enda mun lítil karl-

1) verðr.

2) er tilfóterð.

3) þjónusta.

4) „þat" þ.

5) engi þ.

6) þið.

mennska með yðr". Gísli mælti: „Gjör þú þér ekki angur at¹, faðir! um kvámor hans; en ek mun ræða við hann, at hann láti af kvámom hingat". „Til slíks ertu glíklígastr" segir Þorbjörn „at fara með þónorði til hans, at hann láti af kvámom hingat, ok leggja þökk ok aufusu á, ok láta allvesalliga — en hafaz ekki at, þótt ekki sè látit at orðum þínum". Nú gengr Gísli frá í brott, ok hætta þeir feðgar tali þessu. Ok næst, er Kolbeinn kem þangat, þá leiðir Gísli hann á götu um kveldit, er hann fór í brott, ok ræðir við hann, at eigi vill hann kvámor hans lengr þangat — „því at faðir minn gerir sèr angrátt² um ferðir þínar; því at³ þat er mál manna, at þú glepr Þórdíse systur mína; en föður mínum er þat ekki at skapi. Mun ek þat til vinna, ef þú vill fyrir mín orð gera, at ek vil færa þér heim leika ok gleði". Kolbeinn mælti: „Hvat mun slíkt at ræða, er þú veizt at öngu⁴ gegnir? Veit ek ekki, hvort mèt er þungligr, angrylnde föður þíns eðr eptirlæti við hann". Gísli svarar: „Ekki er þannig á at taka. Mun hær ok svá fara, sem þar segir, at ek mun þat mest virða í þrautina, sem vill föður míns er. Nú þætti mèt⁵ miklu skipta, at þú gjörðir þetta fyrir mín orð; ok áttu þá slíkt at mèt í annat sinn; en ek uggi, at oss líkí verr, ef þú vilt þverlyndi við hafa". Kolbeinn svarar fá um, ok skiljaz þeir við þat. Ferr Gísli heim, ok líðr nú svá um hríð, ok er nokkoru lengra milli um kvámor Kolbeins, enn verit hafði. Honum þykkir nú enn daufligt heima, ok ferr hann til Þorbjarnar. Ok einn dag, er hann var þar kominn, sat Gísli í stufu ok smíðaði, ok voro þeir þar allir feðgar. Þorkell var hinn kátasti við Kolbein, ok sátu þau þrjú á þverpalli, Þórdís ok⁶ Þorkell ok Kolbeinn. En er á leið

1) Jf. L. 11 nederfor. 2) Jf. L. 2 ovenfor. 3) Udeladt i b. 4) engu b.
5) þat tilfötet i b. 6) Udeladt i b.

daginn ok kvelda tók, þá standa þau upp og ganga¹ fram. Þeir voro eptir í stofunne feðgar, Þorbjörn ok Gísli. Þá tek Þorbjörn til orða: „Ekki hefir þer í hald komit bónríkit þitt. Er þat bæði, at meylig hefir vorðit² tiltekjan þín, enda ætla ek tvísýni á, með hvoru yðr skal heldr telja, bræðr, sonum eða dætrum. Nú er þat mikit at vita á gamals aldri, at eiga þá sonu, er ekki þykkir³ meiri karlmennska yfir, enn þar sè konur aðrar, ok erut þer ólíkir þeim bræðrum mínum Gísla ok Ara”. Gísli svarar: „Ekki þarftu svá mikit af slíku at taka; því at vant er at vita, hverja⁴ raun hverr gefr”. Ok nennir Gísli nú ei lengr at heyra á hrakyrði hans ok gengr fram. Þeir ganga þá ór dyrunum út, Þorkell ok Kolbeinn; en Þórdís snýr þá til stofu. Gísli gengr út eptir þeim, ok gengu þeir nú allir samt. Enn vekr Gísli til við Kolbein, at hann læti af kvámum. Hann kvaz ætla, at ekki⁵ mundi af því verða. Gísli mælti: „Þá viltu lítils virða orð mín; ok manom vær þá verr leggja félagskapinn, enn ek hefði ætlat”. „Ekki þykkjumz ek því valda” segir Kolbeinn. Gísli mælti: „Annathvort mun þó vera, at þú munt nokkors verða at virða orð mín, eðr ella vil ek sundr segja allri vináttu þeirri er með oss hefir verit”. „Þú verðr því at ráða” segir Kolbeinn; „en ekki nenni ek at láta af kvámom mínum at⁶ heldr”. Gísli brá sverði ok hjó til hans, ok vannz Kolbeini þat at fullu. Þorkell lét sèr mjök misboðit um verkit; en Gísli gengr heim í stofu. Þorbjörn spýrr, hversu gengit hafi þá bónríkit. „Þat vil ek kalla” segir Gísli, „at vel hafi gengit, fyrir því at þat mæltumz vèr nú við, er vèr skildum, at Kolbeinn mundi af láta af kvámom, svá at þer yrði angr at því”. „Þat mun því at eins”

1) kengu a.

2) orðit b.

3) þicki b.

4) hv'a.

5) ei b.

6) Udeladt i b.

segir Þorbjörn, „ef hann er dauðr“. „Láttu þér þikkja¹ at betr“ segir Gísli, „at þinn vill sè gerr um þetta mál“. „Pá njóttu heill handa“ segir Þorbjörn; „ok kann þá vera, at ek eigi ekki dætr einar barna.

Nú er at segja² frá Þorkeli, at hann unir ei heima, ok ætlar hann at ráðaz austr til Freyseyjar. Ok er hann kemr austr at Kilinom, til konungsbónda, er Sigurðr hét — hann var ekki auðigr maðr, góðviljamikill við alþýðu; hann tók vel við Þorkeli, ok spurði, hví gegndi um ferðir hans. Þorkell segir, at hann ætlar á Kjöl. „Þar er sú för“ segir Sigurðr, „er ek vildi at þú legðir eigi hug á, fyrir því at sú Veitir nú mörgum þungt“. „Hvat berr mest til þess?“ segir Þorkell. „Ek veit þat eigi glöggt“ segir Sigurðr; „en hitt veit ek þér með sönnu at segja, at allir þeir, er færri fara saman, enn xij menn, þá hafa öngver aptr komit; en þeir menn, er með fjölmenni hafa farit, þá hafa við öngva³ torfæru orðit varir“. „Pá þykki mér óvíst, hvat slíku veldr“ segir Þorkell; „ok kann ek ekki at hnekkja för minne fyrir þat. Hitt vil ek * * *

* * *⁴ taka þeir Gísli nú stórviðu ok færa í skipin, ok meiðiz hvat sem fyrir verðr. Vilja þeir þá frá leggja víkingarnir; en þeir máttu eigi á þeim skipunum, er við voro fest; blaupa þeir þá af þeim skipunum ok í önnur, en sumir lupu á kaf; ok voro þau nú broðin, er við voro fest; en aðrir urðu því fegnir, er frá hældu. Ok eptir þat flýðu víkingar, er eptir voro. En þeir Gísli tóku þar mikit fè ok blóðu skipin; halda nú til lands eptir þat ok heim í Súrnadal. Eru þeir nú heima um hríð, ok þykkja⁵ þeir enn mikit hafa vaxit í þessi ferð.

1) þikka a.

2) sega b.

3) einga b.

4) Her er en Lacune, i a

næsten 10, i b næsten 20 Sider.

5) þykkja b.

Þenna vetr hinn sama gera þeir ferð sína bræðr norðan af Flúðunesi, Einarr ok Sigurðr, með nærr xl manna, ok fara til þess er þeir koma í Súrnadal um nótt. Þeir koma fyrst á Hellu til Bárðar ok tóku hús á honum; voro honum tveir kostir gervir — at hann mundi tekinn af lífi, eðr hann skyldi ráðaz í ferð með þeim, við þá karla, sem þar væri til. Bárðr kvat sér vera vandalaust við Þorbjörn ok sonu hans — „Virði ek meira” segir hann „lífit; en fyrir þessu þikki mér alls ekki”. Ræðz hann síðan til ferðar við þeim með x menn. Voro þeir þá saman v tigur manna. Þeir koma á óvart til Stokka til Þorbjarnar; skipaði hann liði síno fyrir skála, en sumum fyrir stökkabúrit. Gísli hafði smíðat nokkorum vetrum áðr stökkabúrit, ok gert á þann hátt, at einnvern stokkinn í öllum veggjum hafði hann í sundr tekit, ok var miðkaffinn lauss, ok voro þeir utan í festir, en járnlykkjor innan slegnar, ok þar járnslár fyrir, ok þótti utan at sjá sem heilt veri. Veðri var þannig farit, at veðr var þykkt ok vindr hvass, ok stóð vindrinn framan á stökkabúrit. Þeir draga viðu bæði at skálanum ok stökkabúrinu ok slá eldi í. En er þeir verða þess varir í stökkabúrinu, lúka þeir upp hurðina; en sýruker var inni í búrinu eðr stokkaker; þeir taka sýruna ok bera í eldinn ok slökkva. Nú taka þeir ok gera bálit mikit í annat sinn, hvorntveggja veg frá dyrunum¹ ok tekr [brátt at festaz eldrinn² í viðinum. Þeir feðgar voro allir í stökkabúrinu, ok svá þær mæðgur, Ísgerðr ok Þórdís. Gísli ræðz þá frá dyrunum ok til gaslhláðsins ok kippr³ þar ór slánni ok hrindr út stokkinom, gengr síðan þar út ok hvern þeirra at öðrum; váro þar öngvir menn fyrir; því at allir gættu dyranna, at þar skyldi öngvir út komaz; en þessa varði þá eigi. Þau fylgja reyknium frá bænum á⁴ brott, ok til skógar. En er þau

1) dyrunum (forakrovet) ó. 2) eldrinn heit at festaz frá [ó. 3) Saaf. 4) í ó.

koma í skóginn, sjá þau heim, at skálinn logar ok bærinn. Þá kvat Gísli:

Hár leikr eldr yfir örur
 (er bál mikit) skála;
 gaukr mun Gauts af slíku
 gladdr, en vargar saddir.
 Reynda ek fyrr á fjandum,
 faðir minn, af þraut þinne
 (stofnaz styrjar efni)
 [stinn járn um¹ sök minni.

Nú eru þau í mörkinne; en bærinn brennr² at köldum kolum. Ganga þeir bræðr ekki fyrr frá, enn þeir þikkjaz Þorbjörn hafa inni brennt ok sonu hans ok allt lið þeirra. Þat voro xxx manna, er inni höfðu brunnit í skálanum. Segja þeir bræðr þetta, hvar sem þeir koma — lát þeirra feðga. En þeir Gísli gerðu ekki vart við sik, fyrr enn hinir eru í brottu. Þeir afla sèr nú liðs á laun, ok síðan fara þeir um nótt til Bárðar, leggja eld í bæinn ok brenna upp allt saman ok mennina þá sem inni voro; fara heim eftir þat ok efna til bæjargerðar. Gísli hverfr í brott, ok veit engi maðr, hvat af honum [er vorðit³. En er vorar, kemr hann heim. Er þá snúit at þegar, ok selja þeir jarðir sínar á laun, en fjárlutrinn er færðr í brott. Þat var reyndar ætlan þeirra bræðra, at ráðaz brott ór Noregi; ok hafði Gísli því í brott horfit, at hann annaðiz um skipsmið þeirra; ok ferr þetta svá af hljóði allt saman, at ráðabreytni sjá spyrst ekki fyrr, enn þeir væri⁴ til skips komnir, xxx karla⁵, ok konur at auk. Halda þeir nú síðan skipinu til hafs, ok leggja þar til hafnar einnar, undir eyjar nokkorar, ok ætla þaðan at bíða byrjar. Einn góðan veördag stíga

1) Fra [som set Ord. 2) brañ b. 3) verðr fra [b. 4) Saal. 5) kalla.

þeir bræðr¹ á bátana; en x voro með kaupskipinu, ok sínir x stigu á hvorn bátinn; var Þorbjörn eptir á skipi. Þeir Gíslí róa norðr fyrir land ok stefna til Flúðuness; segir Gíslí, at hann vill finna þá bræðr, áðr hann færi brott ór Noregi. Ok er þeir komu þar, þá fréttu þeir, at þeir voro heiman farnir at landskyldum Hákonar konungs. Þeir Gíslí snúa þá á leið fyrir þá, þar sem þeir áttu at fara, ok sitja fyrir þeim; en þeir bræðr voro xv saman; hittaz nú, ok varð þar harðr bardagi. Falla þeir Einarr ok Sigurðr þar ok allir förunautar þeirra, ok varð Gíslí v manna bani, en Þorkell þriggja². Gíslí kvez eiga eyrinde heim til bæjarins. Gíslí gengr nú heim til bæjarins ok inn í skálann, ok sèr, hvar Skeggi liggir — snýr at honum ok höggv af honum höfudit. Þeir ræna þar öllu, ok fara at öllu sem hermannligast³, ok taka lausafè þat allt, er⁴ þeir komaz með; róu nú til skips síns; ganga síðan upp á eyna ok efla þar heit mikit ok heita til byrjar sèr, ok kemr byrr á. Láta þeir í haf ok ætla til Íslands. Þeir hafa útivist langa ok harða; sigla þeir fyrir norðan landit ok svá vestr fyrir Strandir ok síðan vestr fyrir Fjörðu; kvámo þeir skipi síno í Dýrafjörð, í Haukadalsós; bera þar af skipinu ok setja tjöld sín; ok spyrz brátt skipskváman⁵. Maðr hèt Þorkell, er bjó í Alviðru; hann var auðigr maðr ok ættstórr. Í Keldudal bjó sá maðr, er Þorkell hèt, ok var Eiríksson. Þá var byggt víðast⁶ á Vestfjörðum. Þorkell Eiríksson seldi þeim Þorbirne land í Haukadal. — Byggt var áðr fyrir innan ána, ok er sá maðr Þorgrímr nefndr, er þar bjó, ok kallaðr nef. Upp í dalinn langt bjó sá maðr, er Þorkell hèt, ok kallaðr anmarki; hann var kvongaðr, ok hèt Þórhalla kona hans; hón var systir Þorgríms nefs. Þorkell anmarki fylgði at nafni síno; en Þórhalla bætti þó

1) „bæðr“ tilfötet í b. 2) líj a. 3) x for st. 4) fem b. 5) íslphomaz a.

hvergi um fyrir honum. Þau áttu son, er Þorsteinn hét; hann var mikill ok sterkr. Í Meðaldal inn frá Haukadaf bjó sá maðr, er Önundr hét; hann var vel sjáreigandi ok skilríkr maðr. — Þeir feðgar húsa nú bæ sinn, Þorbjörn ok Gísli ok Þorkell.

Maðr er nefndr Bjartmárr. Hann kom út til Íslands í Arnarfirði, ok byggði bæ þann, er í Eyju hét; þat er í Arnarfjarðarbotni. Bjartmárr var kvongaðr maðr. Helgi ok Sigurðr hétu synir hans. Gunnhildr hét dóttir þeirra Bjartmárs; hón var fríð kona sýnum. Um sumarit eptir kom skip af hafi. Sá maðr er nefndr Vesteinn, er skipit átti; hann vistaðiz um vetrinn með Bjartmári; hann gekk at eiga Gunnhilde dóttur hans. Vesteinn var allra manna vápnfmastr. Þau Gunnhildr ok Vesteinn áttu ij börn: son þeirra hét Vesteinn, en Auðr dóttir. Vesteinn Vesteinsson gerðiz fardrengr góðr, ok átti hann þó bú í Önundarfirði undir Hesti. Kona hans hét Hildr. Bergr hét son hans ok Helgi. Þá er þetta var tíðinda, andaðiz Þorbjörn súrr ok Ísgerðr kona hans. Þeir Þorkell ok Gísli tóko þá við búi eptir þau. Þorbjörn ok Ísgerðr voro í haug lögð í Haukadaf. Litlu síðarr biðr Þorkell sèr konu. Þorbjörn hét maðr ok var kallaðr selagnúpr; hann bjó í Tálknafirði, at Kvígandafelli. Þórdís hét kona hans, en Ísgerðr dóttir þeirra. Þeirrar konu bað Þorkell Súrsson ok fekk hennar. Gísli bróðir hans bað Auðar, systur Vesteins, ok fekk hana. Þeir búa nú báðir samt í Haukadaf ok skiftu ekki fè með sèr at heldr, þótt þeir væri kvongaðir. Eitt vor er þat sagt, at Þorkell í Alviðru átti fòr suðr til Þórsnessþings, ok fylgðu þeir honum Súrssynir, Gísli ok Þorkell. Í Þórsnesi bjó þá Þorsteinn þorskabítr, sonr Þórólfs mostrar-skeggja. Þorgrímr hét son Þorsteins, en annarr Börkr digri. Þórdís hét dóttir hans. Kona Þorsteins er nefnd

Þóra, dóttir Ólafs feilans, sonar Þórðar gellis. Þorkell lauk máli sínu á þinginu. Þorsteinn þorskabítr bauð Þorkeli heim ok þeim Súrssonum, ok gaf þeim góðar gjafir; ok áðr þeir skildu, bjóða þeir heim sonum Þorsteins vestr þangat annat vor til þings þeirra Dýrfirðinga. Líða nú þau misseri ok er allt tíðindalaust. Kemr nú annat vor, ok fara þeir heiman Þorsteinsynir, Þorgrímur ok Börkr, ok eru xvi saman. Koma þeir nú vestr til Valseyrarþings, ok hittaz þeir þar ok Súrssynir, ok bjóða þeir heim með sér sonum Þorsteins af þinginu; en áðr höfðu þeir verit at heimboði Þorkels í Alviðru. Fara þeir nú heim með Súrssonum ok þiggja veizlu. Þorgrími lftz væn Þórdís systir þeirra bræðra, ok hefir uppi¹⁾ orð sín ok biðr hennar; ok því næst var hón föstnut Þorgrími, ok var þegar at boði setit, ok fylgði henni heiman Sæból, er þeir bræðr höfðu áðr búit á. En þeir Gísli ok Þorkell fara á Hól ok búaz þar fyrir. En Þorgrímur ræðz þá vestr þangat²⁾, ok býr hann á Sæbóli. En Börkr, bróðir hans, ræð fyrir í Þórsnesi, þá er Þorsteinn var andaðr, faðir þeirra; voro með honum systursynir hans, saka-Steinn ok Þóroddr.

Nú búa þeir í nágrenni mágar í Haukadall, ok er með þeim gott vinfengi. Þeir Þorkell ok Gísli húsa vel bæ sinn á Hóli, svá at þar er brátt ekki minne bær, enn á Sæbóli; þar liggja saman garðar, ok er vinfengi þeirra gott at svá búnu. Þorgrímur hafði goðorð, ok er þeim bræðrum at honum afli mikill. Nú fara þeir um várít til várþings, xl manna, ok voro allir í litklæðum. Þar var Vesteinn, mágr Gísla, ok allir þeir Súrðælir. Gestur Oddleifsson var ok þar kominn til þings, ok var hann í búð með Þorkeli auðga ór Alviðru. Þeir sitja við drykkju Haukdælir; en aðrir eru at dómum, því at sóknarþing var. Þá kemr inn

1) up þ. 2) „þangat“ a.

í búð þeirra Haukdæla gassi mikill, er Arnórr hét, ok mælti: „Allmikit er um yðr Haukdæli, er þær gát einkis, nema drekka, en þær gangit eigi til dóma, er þingmenn yðrir eigu¹ málum at skipta, ok þikkir svá öllum, þó ek kveða upp”. Þá mælti Gísli: „Göngum til dóma sem snarast²; kann vera, at þetta tali fleiri”. Þeir ganga nú til dóma, ok spyrr Þorgrímr, ef nokkorir veri þeir þar, er þyrfti þeirra liðveizlu, „ok skal ekki eptir liggja þat er vèr megom at veita vorum mönnum; ok skulu þeir hvergi bera skerðan lut, meðan vèr³ erum uppi”. Þá mælti Þorkell auðgi: „Lítills eru mál þessi verð, er vær eigum við at skiptaz; en vèr manom yðr til segja, þegar vèr þurfum yðra liðveizlu”. Nú finnaz mönnum orð um lið þeirra, hvè skrautligt var, ok um málsemd Þorgríms ok um skörungskap hans. Ok er menn koma heim til búða, þá mælti Þorkell við Gest enn spaka: „Hvè lengi ætlar þú at kapp þeirra Haukdæla eða yfirgangr muni vera svá mikill?” Gestr mælti: „Eigi munu⁴ þeir allir samþykkir hit þriðja vor hèðan, er þær eru nú”. En Arnórr var hjá þessu ok ljóp þegar í búð þeirra Haukdæla ok hermir þessi orð, er þeir Gestr höfðu við talaz. Gísli svarar: „Hèr mun hann mælt mál hafa, ok vörumz vær, at eigi verði svá þetta; því at Gestr er sannspárr um marga luti; ok sè ek ráð til þessa, at vær megom vel gera við þessu”. „Hvert er þat?” segir Þorgrímr. „Vèr skulum binda þetta meirum fastmælum, enn áðr — vèr skulum sverjaz í fóstbræðralag”. Þeim sýndiz þetta ráðligt, ok ganga síðan út ór búðinne á eyraroddann, ok ristu þær upp jarðarmen, svá at báðir endar voro fastir í jörðunne, ok settu þær undir málaspjót, þat er maðr mátti taka hendi til fals. Þær skyldu þeir nú undir ganga, Þorgrímr, Gísli, Þorkell, Vèsteinn. Ok nú vökva

1) eiga ó. 2) z for st. 3) † a. 4) mano ó.

þeir sèr blóð ok láta renna saman dreyra sinn í¹ moldu þeirri, er upp var skorjð jarðarmenit í miðju, ok hræra allt saman; en síðan fellu þeir allir á knè, ok sverja at hverr skal annars hefna, sem hverr bróðir annars veri, ok nefndu öll goð í vitni. Ok nú er þeir takaz í hendr allir², þá mælti Þorgrímr: „Erinn vanda hef ek, þótt ek gera þetta við Þorkel ok Gísla mága mína; en við Vèstein skyldir mik ekki til³ at binda svá mikinn vanda” — ok hnykkir at sèr hendinne. „Svá munu⁴ þá fleiri gera” segir Gísl, ok hnykkir sinni hendi; „skal ek við engan þann binda vanda, er ekki vill við Vèstein mág minn”. Þíkkir mönnum nú mikils um vert spámæli Gestu. Þá mælti Gísl við Þorkel: „Nú fór sem mik varði, ok mun þeim nú þetta til nokkors koma um þetta”. Nú fara menn heim af þinginu, ok er allt kyrrt ok tíðindalaust. Þá kemr skip af hafi þat sumar í Dýrafjörð, ok áttu bræðr ij norrænir; hét annarr Þórir, en annarr Þórarinn, ok voro víkverskir menn. Þess er við getit, at Þorgrímr ríðr til skips ok kaupir at stýrimönnum cccc víðar ok gefr sumt verðit þegar í hönd, en sumt á frest. Setja þeir nú upp [skip sitt⁵ austmennirnir í Sandaós ok taka sèr vist. Oddr er maðr nefndr ok var Örlygsson; hann bjó á Eyri í Skutulsfirði; hann tók við stýrimönnum báðum til vistar. Nú sendir Þorgrímr Þórodd son sinn at færa innan viðinn, ok bað hann telja ok vita við hverju hann tæki. Hann kemr nú inn til skipsins, ok þykkir honum nokkut annan veg um kaupit, enn Þorgrímr hafði honum sagt; vilja nú austmennirnir ekki þat halda, er þeir höfðu við keypt í fyrstu; ok mælti Þóroddr illa til austmannanna. En þeir stóðuz þat ekki ok vinna á honum ok vega hann þar.

1) *Gísling for oc; jf. 1121.*

2) *saman tilfóiet i b.*

3) *Udeladt i b.*

4) *mano ó.*

5) *[skipit fra] ó.*

Austmennirnir fara frá skipinu eptir þetta ok fá sér hesta ok ætla til vistar sinnar í Skutilsfjörð. Þeir fara dag þann allan ok um nóttina, þar til er þeir koma í dal þann, er gengr af Skutilsfirði, ok haða þar dagverð sinn, ok fara síðan leið sína. Þorgrímr spyr nú tíðindi þessi, at sonr hans er veginn, en ógreitt um viðuna; býst hann nú heiman ok lætr flytja sik yfir fjörðinn; hann ferr nú eptir austmönnum einn saman, ok kemr at þeim þar sem þeir lágu ok svofu á áfanga. Hann vekr Þórarinn ok stingr á honum spjótskapti síno; hann hleypr upp ok vill taka sverð¹ sitt, því at hann kennir Þorgrím; enn Þorgrímr leggur þá spjótinu í gegnum hann. Nú vaknar Þórir ok vill hefna hans; en Þorgrímr leggur hann ok spjóti til bana. Ok heitir þar Dögurðardalr, er þeir átu dagverð, en þar Austmannafall er þeir létuz. Nú ferr Þorgrímr heim, ok verðr hann af verki þessu frægr; sitr í búi sínu um vetrinn. En um vorit búa þeir mágar skip þat, er austmenn höfðu átt, til utanferðar, Þorgrímr ok Þorkell, ok kasta á sinne eigu, ok ætla utan at fara. Austmenn þessir höfðu verit óeirðarmenn miklir í Noregi ok áttu þar óvært. Eptir þetta láta þeir í haf; ok þetta sumar et sama ferr Gísli utan ok Vesteinn mágr hans í Skeljavík á Steingrimsfirði; ok láta hváirtveggjo í haf. En Önundr ór Meðaldal ræð fyrir búi þeirra bræðra, Gísla ok Þorkels; en saka-Steinn fyrir búi þeirra Þorgríms, með Þórdíse konu hans, á Sæbóli. Hann var náfrændi Þorgríms.

Í þenna tíma ræð fyrir Noregi Haraldr gráfeldr. Þorgrímr ok Þorkell kvámu at norðr í Prándheimi² ok hittu þar konunginn, gengu fyrir hann ok kvöddu hann; en hann tók þeim vel. Gerðuz þeir honum handgengnir. Varð þeim gott til fjár ok virðingar. Þeir Gísli voro úti meirr enn

1) spjót ó.

2) þrandheim a.

c dægra, ok sigldu um vetrnáttaskeið at Hórnalandi í miklu fjúki ok ofviðri á náttarpeli, ok brutu þeir skipit í spán, en hældu fê síno ok mönnum. Maðr hét skegg-Bjálfi; hann átti skip í fórum, ok ætlaði til Danmerkr. Þeir Gísli fóludu hálfst skip at honum. En hann kvaz spurt hafa, at þeir voro góðir drengir, ok gaf hann þeim skipit hálfst, ok launa þeir þegar meirr enn fullu í fjárlutum. Þeir hældu nú suðr til Danmerkr, ok í þann kaupstað, er í Vèbjörgum heitir. Þar voro þeir um vetrinn, með þeim manni, er Sigrhaddr hét; voro þeir þar iij saman fèlagar, Gísli ok Vèsteinn ok Bjálfi, ok var vingott með þeim ok mikit gjafavíxl. Í þenna tíma var kristni komin í Danmörk, ok létu þeir Gísli fèlagar þrimsignaz; því at þat var í þann tíma mikill siðvani þeirra manna, er í kaupferðum voro, ok voro þeir þá í öllu samneyti með kristnum mönnum. Um vorit snimma bjó Bjálfi skip sitt til Íslands. Sigurðr hét maðr norrænn; hann var fèlagi Vèsteins¹ ok var þá vestr í Englandi²; hann sendi þá³ orð Vèsteini ok kvaz vilja skilja fèlag við hann ok þóttiz ekki⁴ þurfa fjár hans lengr. Nú biðr Vèsteinn Gísla leyfis at fara at hitta hann; „því at ek á þar fjár at vitja“. „Því skaltu þá heita mèr“ segir Gísli, „at þú farir aldri síðan af landi, ef þú kemr nú aprt heill, nema ek leyfa þèr“. Ok þessu játar hann. Gísli ríss upp snimma um morgininn ok gengr til smiðju; hann var manna hagrastr ok gervastr at sèr um alla luti; Gísli smíðar silfrpenning, er stóð eyri; hann hnitir saman penninginn, ok voro í xx naddar; hann var í tveim hlutum, ok voro x naddar í hvorom lut, ok þótti sem heill væri, þá er saman var lagðr, ok mátti þó taka sundr í tvo luti. Gísli tekr nú í sundr penninginn ok selr annan lutinn

1) Eng- for Eng- a.

2) Udéladi i b.

3) el b.

í hendr Vesteini, en hann sjálf hefir¹ annan; biðr þá þetta hafa til jartegna, ef nokkut geriz þat í, er þeim þykkir² máli skipta, „Ok skulum vit þá at eins sendaz í milli“ segir Gísli, „ef líf annarshværs liggir við; ok segir mér svá hugr um, at vit manom þess við þurfa, at sendaz í milli, þótt við finnumz ekki sjálfar“. Eptir þetta skiljaz þeir, ok ferr Vesteinn til Englands³, en þeir Gísli ok Bjálfi til Noregs. En um sumarit fóro þeir út til Íslands, ok hafði vorðit gott til fjár ok virðingar, ok skildu þeir vel sitt félag; kaupir Bjálfi nú háft skipit at Gísla. Ferr Gísli vestr til búss síns, í Dýrafjörð⁴, við xij. mann. Þetta sama vor þjoggu þeir skip sítt Porkell ok Þorgrímr ok komu út þat sumar í Dýrafjörð ok sigldu þann sama dag í Haukadalssós sem Gísli hafði áðr inn siglt á byrðinge sínom. Hittuz þeir bræðr Porkell ok Gísli, ok verðr þar sagnafundur mikill. Fara nú hváirtveggjo heim til sinna eigna.

Porkell Súrsson var skartsmaðr mikill ok ofláti ok vann ekki fyrir búi þeirra bræðra, en Gísli vann nótt með degi. Þat var einn góðan þerridag, at Gísli lætr vinna alla menn heyverk, nema Porkel bróður sinn — hann var einn karla heima, ok hafði hann lagz niðr í eldaskála eptir dagverð ok sofnat. Eldhúsit var tírætt at lengð, en v faðma breitt; utan ok sunnan undir eldhúsinu stóð dyngja þeirra Auðar ok Ásgerðar, ok sátu þær þar ok saumuðu. Porkell gengr þá þangat ok leggz niðr úti hjá dyngjunni. Ásgerðr tók til orða: „Veittu mér Auðr“ segir hún „ok sníð skyrtu Porkeli bónda mínom“. Auðr mælti: „Þat kann ek ekki betr enn þú; ok mundir þú mik eigi þess biðja, ef þú skyldir gera Vesteine bróður mínom“. „Eitt er þat sèr“ segir Ásgerðr, „er tekr til Vesteins; ok svá mun mér

1) hefr a. 2) þick' ð. 3) „Englandz“ a. 4) Dýraf:

þykja¹ nokkora stund, ok meira ann ek honum, enn Þorkeli bónda mínom, þótt vit megim aldri njótaz². Auðr mælti: „Löngu vissa ek þat, hvat Þorkeli³ var um þat ok hvè þat fór, ok ræðum vit ekki lengr um⁴. „Þat þykki⁵ mèr engi brigzl⁶“ segir Ásgerðr, „þótt mèr þykki⁴ Vesteinn góðr; en heyrða ek hitt sagt, at mjök opt funduz it⁶ Þorgrímr, áðr þú vart gefin heiman⁷. Auðr mælti⁶: „Þar fylgðu öngvir mannlestir, ok tók ek engan⁷ mann undir Gísla, svá at þar fylgði ósæmd; ok hættum þessu tali⁸“ segir⁶ Auðr. Ok svá gera þær. Þorkell hefir nú heyrð hvert orð þat⁹ er þær hafa mælt, ok tekr hann til orða: „Heyr undr mikil! heyr örlyge¹⁰! heyr mál mikit — manns bana, eins eða fleiri!“ ok gengr brott eptir þat. Auðr tekr til orða: „Opt hlýtz illt af hjali kvenna, ok má þó vera hèr hljótiz í meira lagi¹¹ illt af, ok leitum okkr nú ráðs¹². Ásgerðr mælti: „Hugsat hefi ek mèr ráð, sem duga mun¹³. „Hvert er þat?“ segir Auðr. „Ek mun leggja hendr um háls Þorkeli bónda mínom, þá er við komum í rekkju í kveld, ok láta sem blíðast¹³; ok mun honum gangaz hugr við þat, svá at hann mun fyrirgefa mèr. Man ek ok segja bonum, at þetta er sú lygi, at ekki gegnir, þó vit hafim þetta fleipat. En ef hann vill nokkot¹³ á þessu halda, þá seg mèr annat ráð. Eða hvert ráð mantú taka?“ segir Ásgerðr. Auðr mælti: „Skjótt mun ek þèr þat segja. Ek mun segja Gísla bónda mínom allt þat sem⁹ ek á vant um at ráða, hvort sem þat er gott eðr¹⁴ illt; kann hann þá ráð fyrir; því þat mun mèr bezz gegna¹⁵. Um kveldit kom Gísli heim af verknæði. Þat var

1) þekta ð.

2) þk: a, þork: ð.

3) þekki ð.

4) þekki a.

5) ið a.

6) „mæltu“ (forskravat) a.

7) ongan a.

8) Tilfólet i Fólge Gísning.

9) Fattes i ð.

10) aurlige a, aurlige ð.

11) lagi.

12) x for ok.

13) neckut a.

14) eða ð.

vandi Þorkels, at hann þakkaði Gísla bróður sínom verkit; en nú gerði hann ekki þat, ok ekki orð mælti hann við Gísla. Þá gekk Gísli til Þorkels ok mælti: „Er þer þungt, bróðir, er þú ert svá hljóðr¹“. „Engar² eru sóttir á mēr³“ segir Þorkell; „en þó er þetta sótt verra⁴“. Gísli spyrr: „Hefi ek nokkut þess gert, bróðir, at þer mislíki?“ „Sá er engi lutr⁵“ segir Þorkell. „Vel þykki mēr þá þegar⁶“ segir Gísli; „því at þat vilda ek sízt, at okkr skildi á. En þó vil ek gjarna vita⁷, hvat er⁸ veldr úgleði þinni“. Þorkell svarar: „Þess mantu viss verða, þó at⁹ síðarr sè“. Gengr Gísli nú á brott, ok fara menn í rekkjur um kveldit. Þorkell fór fyrstr í rekkju. En er Ásgerðr kom til rekkjonnar, þá tók Þorkell til orða: „Ekki ætla ek þer hēr at rekkja í nótt“ segir hann. „Hvat er annat sæmiligra“ segir hún, „enn ek rekki hjá bónda mínom? Eðr⁴ hví hefir svá skjótt skipaz hugr þinn? eðr hvat er til saka vordit?“ segir hún. „Veiztu sökina“ segir Þorkell; „enda veit ek ok“. „Hvat þarf slíkt at tala?“ segir hún, „ok trú þú ekki á heimskutal vort kvenna; því at jafnan rausum vær þat“ segir hún, „þá er vær erum einar, er lítill sannleikr fylgir; er ok þetta svá“ segir hún. Ásgerðr leggur nú upp báðar hendr um háls honum ok lætr hit blíðasta ok biðr hann ekki trúa slíku. Þorkell biðr hana á brott fara. Ásgerðr mælti: „Þá skal ekki lengi þrá til þess, er þó skal ekki tjá. En kosti geri ek þer tvá⁵ — at þú lát⁶ sem þetta sè ómælt, er við höfum geipat, ok legg engan⁷ trúnat á þat, sem ekki er satt; hinn er annarr, at ek nefni mēr vátta nú þegar ok segi skilit við þik. Tek ek þá upp þat er mēr sýniz; má ok vera“ segir hún, „at þá gefi þer til at segja um sannan fjandskap⁸; en ek mun

1) eng^r a. 2) Fattes t a. 3) Fattes t b. 4) eða b. 5) U a.
6) lát^r b. 7) aungaū a. 8) Glansing for leap.

föður minn láta heimta út mund minn ok heimanfylgju". Þorkell þagnar, ok mælti er stund leið: „Þat ræð ek, at þú smjégir undir þar hjá stokkinom í nótt". Nú ferr hóm í rekkju, ok semja þau mál sín sem ekki sè í orðit. Auðr kemr í rekkju hjá Gísla bónda sínom, ok segir honum ræðu þeirra Ásgerðar, alla saman, sem farit hafði, ok biðr af sèr reiði hans, ok biðr hann nú gefa til góð ráð, ef hann sæi nokkut til; „Því at ek veit víst, at Þorkell vill feigan Vestein bróður minn, ef hann má ráða". Gísli mælti: „Eigi sè ek hèr ráð til þau er góð sè; en ek mun ekki þik um þetta ávíta, fyrir því, at mæla verðr nokkorr skapa-mál".

Nú líða þau misseri af hendi ok kemr at fardögum. Þorkell segir Gísla bróður sínom, at hann vill fè öllu með þeim skifta, ok vill fara til búlags með Þorgrími mági sínom. Gísli mælti: „Saman er bræðra eign best at sjá, bróðir; ok sè ek til aufusu-orð at við skiptim eigi". Þorkell svarar: „Fyrir löngu sá ek þat, at við erum ójafnt af því haldnir, er þú vinnr nótt með ðegi fyrir búi okkra¹, en ek kem til einkis". Gísli mælti: „Vel uni ek við þat, ok vil ek gjarna at kyrrt sè". En engu kemr öðru við Þorkel, enn þeir skipti — „Skaltu hafa bólstað ór skipti ok föður-leið okkra²" segir Þorkell, „fyrir því er ek beiði skiftis; en ek skal hafa lausafè". „Reynt höfum vit hvárttveggja³, frændi" segir Gísli, at verit hefir fátt með okkr, ok hitt, at mart hefir verit; ok hefir þá hváromtveggja okkrom⁴ betr tekiz, er okkat samþykki var meira; ok breytum eigi um þetta, bróðir" segir Gísli, „er vel ferr með okkr". „Eigi þarf um at ræða" segir Þorkell; „skipta skal fènu". „Þá gör þú, hvort er þú vill" segir Gísli, „at þú skipt

1) eckora ð.

2) eckar ð.

3) t for ú.

4) eckorum ð.

eða kjós; því át ek hirði eigi, hvort ek geri". Þá vil ek at þú skiptir" segir Þorkell. „Nú skiptir Gísli fenu; en Þorkell kýss meira lausafé til sín, en Gísli hlaut land. Ómegð var á fenu; þat voru börn iij; het sveinninn Geirmundr, en mærio het Guðríðr; þessi voru börn Ingjalda frænda þeirra; Guðríðr fór með Gísla, en Geirmundr með Þorkeli. Síðan fór Þorkell til Þorgríms mágs síns ok býr við hann; en Gísli býr eptir á Hólinum, ok saknar enkiss¹ í, at nú sè þar verra bá, enn áðr. Líðr nú á sumarit ok kemr at vetrnóttum. Gísli býr veizla ok býðr þangat vinum sínum; vill hann hafa vinaboð ok fagna svá vinum sínum ok vetri; hann lét af blótum öllum síðan hann var í Vebjörgum með Sigrhadde. Þorköttlum báðum bauð hann þangat ok þeim mágum sínum; Bjartmárssonum. Ok þann dag er boðsmanna var von, býr Gísli hús sín. Þá tók Auðr húsfreyja til orða: „Nú þykki² mér eins lútar á vant". „Hverr er sá?" segir Gísli. Auðr svarar: „Þess eins, at Vesteinn bróðir minn er ekki hér". „Pat er okkr eigi einn veg gefit" segir Gísli; „ek munda gefa til mikit fé, at hann veri eigi hér, sem nú væntir ek".

Maðr er nefndr Þorgrímr nef; hann bjó á Nefstöðum fyrir innan ána; hann var fullr upp galdra ok gerninga; hann var ok seiðskratti. Þessum manni buðu þeir Þorgrímr ok Þorkell til sín, ok hafa þeir ekki minna boð enn Gísl. Þorgrímr freysgoði var maðr vel hagr á járn. Fara þeir nú iij saman, Þorgrímar iij ok Þorkell; þá tekr Þorkell brotin af Grásíðu; því at hann hafði þau hlotit ór skipti þeirra bræðra; Þorgrímr gerði þar ór spjót, ok var spjótit algert at kveldi ok í hepti fært; var spjótit mikit; var skeptit langt at spjótinu. Ok er þetta var tíðinda, þá kemr Ónundr ór Meðaldal ok til Gísla, ok bregðr honum

1) enkiss þ.

2) þykki þ.

á eintal einum saman, ok segir honum, at Vèsteinn mágr hans er út kominn ok heim undir Hest til búss síns, ok þat með, at hans er þangat von um kveldit. Gíslí kvaddi þá húskarla sína íj Hallvarð ok Hávarð, ok biðr þá fara sendiför sína norðr í Önundarfjörð „ok hitta Vèstein mágr minn; mér er sagt, at¹ hann sè heim kominn; ok skulu þit honum bera kvedju mína, ok þat með, at hann sitl heima kyrr, þar til er ek kem at sækja hann heim, ok ek vil ekki at hann komi til boðs þessa”. Gíslí selr þeim í hendr skauta, ok þar í silfrpenning hálfan til jartegna, ef hann tryði ekki elligar sögu þeirra. Nú fara þeir húskarlarnir, ok hafa skip ór Haukadal, ok róa til Lækjaróss, ganga þar á land ok hitta bónda þann er Bessi hét; en bærr sá heitir á Bessastöðum, er hann bjó; honum sendi Gíslí orð til þess, at ljá þeim hesta íj, er hann átti, er hétu Bandvettir; þeir voru hestar skjótastir í fjörðunum; hann læði hestana ok stigu þeir á bak ok riðu þar til er þeir komu á Mosvöllu; ríða síðan inn í fjörðinn. Í þenna tíma var Vèsteinn heiman farinn, ok var kominn undir melinn á Mosvöllum ok svá til Holts; en húskarlarnir riðu it² efra, ok faraz þeir svá hjá. Þorvarðr hét bóndi, er bjó í Holti; húskarlarnir hans deildu um verk ok hjogguz með ljám ok særðuz mjök; þá kom Vèsteinn til³ ok sætti þá, svá at hváromtveggja líkaði vel; síðan ríðr hann út til Dýrafjarðar ok austmenn íj með honum. En húskarlarnir koma undir Hest, ok frèlta⁴ þar til ferða Vèsteins, at hann er heiman farinn; snúa þeir nú aptr sem þeir mega skjótast⁵; ok er þeir koma á Mosvöllu, sjá þeir manna-reið eptir miðjom dalnum, ok var þá leiti milli þeirra; ríða þeir nú upp eptir dalnum; ok er þeir koma á Arnkelsbrekku, sprungu báðir hestarnir; en húskarlarnir renna þá af fram

1) Faltes í b. 2) et a. 3) at b. 4) frèlta (forskrævet) b. 5) x fur st.

ok kalla. Þat heyra þeir Vèsteinn; voro þeir þá komnir á Gemludalsheiði; nú bíða þeir Vèsteinn þar til er hinir koma eptir. En er þeir hittaz, bera húskarlar upp erindi sín ok sýna honum nú jartegnir. Hann tekr þá annan penningslutinn ór pusi¹ sínom ok leggir saman hlutina ok roðnar á at sjá: „Satt eitt segi þit” kvát hann, „ok munda ek aptr hafa horfit, ef þit hefðit mik [fyrr fundit²; en nú falla vötn öll til Dýrafjarðar, ok mun ek nú þangat ríða; því at ek em fúss at hitta mág minn ok systur; hefir mjök langt orðit funda í milli; en austmenn skulu aptr hverfa. Þit skolut hafa leið ena skemmstu, er þit erut í göngu, ok segit Gísla ok systur minni þangatkvámo mína; ætla ek þar at koma at heilum mæ”. Nú fara þeir yfir fjörð ok koma á Hól ok segja Gísla allt sem farit hafði um ferð þeirra ok at Vèsteins er þagat³ von. Gísli mælti: „Svá verðr þá at vera”. Vèsteinn ríðr nú et iðra um Dýrafjörð; en húskarlar höfðu skip, sem fyrr var sagt, ok urðu þeir miklu skjótari. Vèsteinn kemr til Luku frændkonu sinnar í Lambadal; þat er innarla í firðinom; hón lét flytja hann yfir fjörð, ok mælti hón við hann: „Vertu varr um þik, frændi! þurfa mantu⁴ þess”. Hann kvað vel mundu til duga. Síðan var hann fluttr til Þingeyrar; þar bjó sá maðr, er Þórhallr hét; Vèsteinn gekk þar til húss, ok lær hann honum hest. Vèsteinn hafði allt söðulreiði sitt ok reið við hrynjandi⁵; hann hafði ok sitt söðulklæði. Þórhallr fylgir honum til Sandaóss ok býðr at fylgja honum allt til Gísla. Vèsteinn kvat þess eigi þurfa. Þórhallr mælti: „Mart hefir síðan skipaz í Haukadal er þú vart þar næst, ok vertu varr um þik”. Skiljaz þeir nú við þetta.

Vèsteinn ríðr nú þar til er hann kemr í Haukadal,

1) pusi *b.*
2) hrynlandi.

2) fundit fyrr fra *b.*

3) „þangat” *a.*

4) mantu *a.*

ok er á heidviðri mikit ok tunglskin. En þat var tífinda á Sæbólí um kveldit at Þorgríms, þá er hann ríðr þar um tún, at þau bundu inn naut, Geirmundr, frændsveinn Gísla ok Þorkels, er fyrr var gelit, ok með honum kona sú er Rannveig hét; básar hún nautum, en hann rekr at henni; ok er þau eru at þessu verki, ríðr Vesteinn þar um tún, ok hittir Geirmundr hann. Geirmundr mælti: „Kom þú eigi hér á Sæból; far til Gísla ok ver varr um þik”. Rannveig gekk í þessu út ór fjósinu ok hyggir at manningom, ok þykkiz kenna, því at hún hafði jafnan sæt Vestein. Ok er þau höfðu nautin inn bundit, þá þrættu þau um þetta, hverr maðrinn hefir verit, ok ganga við þat heim. Þeir Þorgrímr ok Þorkell sitja við eld, er þau koma inn, ok spyr Þorgrímr, ef þau hefði nokkot manna hitt, ok um hvat þau þrætti. Rannveig mælti: „Ek þóttumz kenna, at Vesteinn reið hér um tún, ok var í blárri kápu ok hafði spjót mikit í hendi ok rekit¹ við hrynjandi²”. Þorgrímr mælti: „Hvat segir Geirmundr til?” „Ógerla sá ek” segir hann; „en þat hugða ek, at væri húskarl Önundar ór Meðaldal, ok veri í kápu Gísla, en ríði hesti Önundar bónda, ok hefði í headi fiskastöng ok aurriðanet á stöngunum”. „Nú mun ljúga annat tveggja” segir Þorgrímr; „Far nú á Hól, Rannveig³, ok vit, hvat þar er komit manna”. Hún⁴ fór nú ok⁵ kom til dura. Þá var Gísli í durom úti, ok heilsaði henni ok bauð henni þar at vera; en hún kvez heim skyldu. „Hvat er at eyrendum⁶?” segir hann. „Ek vildi hitta Guðríde mey” segir hún. Gísli kallar á hana; ok varð ekki at eyrendum⁷, er hún kom út. Rannveig mælti þá við Gísla: „Hvar er Auðr húsfreyja?” „Hér er hún” segir Gísli „inni í dyrunum. Hittu Rann-

1) rek.

2) hrynjandi b, hrynjandi a.

3) rannveg a.

4) hún a.

5) Fattas t b.

6) eyriandum a.

7) erindū a.

veigu, Auðr² segir hann. Auðr gekk út ok hittir Rannveigu¹, ok spyrr, hvat hón vill. En hón kveðr vera smá erindi, ok kómz ekki upp. Gísli bað hana gera annathvort — vera þar eða fara heim, ella þá er svá komit kveld, at þú þarft ekki at fara síðarr ein saman, þótt leið sè skömm³. Hón fór nú heim ok var hálfu heimskari ehn áðr; kunni hón engi tíðindi at segja nè mannakvámor. Um morgininn eptir lét Vèsteinn bera at sèr töscur, er varningr hans var í⁹ ok hann hafði þeim Hallvarði fengit í hendr með at fara. Vèsteinn tók þar ór refil LX ok höfuðdúk tvítogan ok ofit í glit af gulli í þrim stöðum; hann tók ok þar ór upp munnlaugar ij, fáðar af gulli; þessa gripa bar hann fram ok gaf systur sinnè höfudúkinn; en þeim Gísla ok Þorkeli munnlaugarnar ok refilinn, ef Þorkell vildi þiggja. Síðan gengr Gísli ofan á Sæból, ok Þorkatlar ij með honum, at hitta Þorkel bróður sinn; segir Gísli nú, at Vèsteinn er þar kominn til hans, ok sýnir hann Þorkeli gripina, ok segir, at þeim eru gefnir báðum gripirnir, ok bað hann við taka. Þorkell segir: „Þess ertu verðr, at þú hafir einn alla, ok vil ek eigi þiggja; eru ok ekki launin sýnne enn svá af minni hendi²“. Ferr Gísli nú heim, ok vill Þorkell ekki þiggja gripina.

Þat verðr til frásagnar at boðinu á Hóli at Gísli lætr illa í svefni ij nætr í samt; hann vill eigi segja, hvat hann dreymdi; ok síðan fara menn [it þriðja kveld í rekkjur³. En er menn höfðu sofit svefn, kemr bylr á hurð, ok svá mikill, at þegar tekr af skálanum þakit öðrum megin, ok hvern at öðrum þar til er allt er þakit af húsinu; vatnfall fylgði hær ok svá mikit ór lopti, at þat var ekki með minnum fádæmum. Gísli sprettr upp ok heitr á menn sína ok biðr þá duga sem bezt. Þræll sá var með Gísla, er

1) Rannvegu a.

2) Fattes t a.

3) í recki íð þriðja qvelli fra [a.

hét Þórðr hinn¹ huglausi; hann var mikill maðr vexti, nærr því sem Gísli. Gísli ferr nú ok fólkit til heyja sinna ok vill duga þeim at. Vesteinn býðz at fara með þeim; en Gísli vill þat eigi. Prællinn, Þórðr, liggir ok inni; því at hann þorði ekki út at ganga í fárviðri slíku sem var. Ok nú er mest drjúpa húsin, þá snúa þau rekkjum sínom Vesteinn ok Auðr ok horfa þá um endilangt setit; en allir menn voro þá farnir ór eldaskálanum², nema þau Vesteinn, Auðr ok Þórðr þræll. Ok litlu fyrir lýsing er gengit inn í eldaskálann ok þar gagnvart³ er Vesteinn hvílir; ok er hann þá vaknaðr; ok er þegar lagt á honum spjóti fyrir bringspöluna ok þegar í gegnum hann. Vesteinn mælti þetta við, er hann fekk lagit: „Við hneit þarna“ segir hann, ok spratt upp við, er hann fekk lagit; féll hann þegar fram á gólfít, ok var þegar dauðr, sem glíkligt var. Þar næst gekk maðrinn út; en Auðr vaknar við þetta, ok sær, hvers efni í eru. Nú kemr at Þórðr enn huglausi, ok mælti hón við hann, at hann skyldi taka vápnit ór undinne; en þat var þá mælt, at þeim manni væri skylt at hefna þess, er veginn var, er vápnit tæki í⁴ brott ór undinni; ok voru þat þá köllut launvíg, en eigi morð, ef þannig var gert; en Þórðr var svá líkblauðr, at hann þorði hvergi⁵ nærr at⁶ koma, þegar hann vissi, hversu háttat er. Þá kom Gísli inn, ok mælti við þrælinn, at hann láti vera kyrrt; gekk Gísli þá til ok tók í brott spjótít ok kastaði í örk eina alblóðgu ok lét öngan mann sjá; hann settiz síðan niðr á stökk, ok lét búa um líkít sem þá var siðr til, ok þykkir⁷ Gísli allmikill skaði at honum ok svá fleirum öðrum. Þá sendi Gísli Guðríðe fósturu sína til Þorgríms á Sæból, ok kvez henni bezt til trúa, ok skyldi hón vita,

1) en ð.

2) skalanū ðilla (begge).

3) gagnvt.

4) Fattos t ð.

5) eigi ð.

6) at at a.

7) þick' ð.

hvat menn hefðiz þar at, „ok seg mér sem glöggligast¹ frá háttum manna eða athæfi“. Eptir þat ferr hón á Sæból. Þeir voro þá upp risnir, er hón kom þar, ok sitja þeir með vápnom sínom. Þar voro Þorgrímar ij ok Þorkell. Þeir spyrja hana tíðinda; en hón segir víg Vèsteins eðr² morð. „Tíðindi mundu oss þat þótt hafa“ segir Þorkell. Þorgrímr mælti: „Til þess erum vær skyldir at gera virðuliga útför Vèsteins ok koma til at heygja hann. Vær manom þar koma í dag“. Eptir þat ferr hón heim, ok segir, at Þorgrímr gode sat við hjálm ok sverð ok öllum herbúnaðe, er hón kom inn; en Þorgrímr nef hafði bolexi í hendi; Þorkell hafði sverð í hendi, ok brugðit til miðs; ok allir menn voro þar á fótum, er hón kom. Eptir þetta býst Gísli at heygja Vèstein mág sinn með allt heimalið sitt, ok ætlar at heygja hann í sandmel þeim, er inn horfir at seftjörninne fyrir neðan Sæból; ok er þeir voro á leið komnir með líkit, fara þeir Þorgrímr við marga menn til fundar við þá. Ok er þeir hafa gert hauginn, gengr Þorgrímr goði at Gísla ok mælti: „Þat er nú siðr, mágr“ segir hann „at binda helskó at fótum mönnum, áðr í haug eru lagðir“ — því at þat var þá mælt, at þeir skyldi til heljar fara, þá er hann væri dauðr; er þat því mælt, at maðr þykki til heljar búaz, sá er sik klæðir mjök, þá er hann gengr út, eðr klæðir sik lengi —; „nú mun ek þetta gera við Vèstein“ segir Þorgrímr, „at binda helskóna á fætr honum“. En er hann hafði því verki lokit, þá³ mælti Þorgrímr: „Ekki kann ek helskó at binda, ef þessir losna“. Nú setjaz þeir niðr á grundina, ok talaz við fyrir utan hauginn, er þeir höfðu lokit verkino. Gísli fréttir estir, ef nokkorr þættiz vita, hvern þetta verk hefði unnit; ok láta allir úglíkliga við því, at þar viti nokkot⁴ til, hvern þenna

1) z for st.

2) eða ð.

3) Faltas í ð.

4) neckut a.

glæp hefir gert. Þá mælti Þorkell við Gísla bróður sinn: „Hversu berz¹ Auðr af um bróðurdaudann? Hvorú grætr hón nokkot²?“ — Auðr hafði ekki farit með líkino. — Gísli svarar: „Vita mantu³ þykkjaz þat — hón berz af vel, en þykkir þó mikit. Draum dreymdi mik í nótt“ segir Gísli, „ok svá hina fyrri nótt; en eigi vil ek á kveða, hvern verkit hefir unnit; en á sama hæfi ek um draumana“. „Hvat dreymdi þik?“ segir Þorkell. „Þat dreymdi mik“ segir Gísli „ena fyrri nótt, at af bæ einum hrökktiz höggormr ok hjoggi Vestein til bana. En í nótt dreymdi mik, at vargr rynni af enom sama bæ ok beit Vestein til bana. En því sagði ek hvorigan⁴ drauminn fyrr en nú, at ek vildi gjarna, at hvorngi ræði“. Þá kvat Gísli vísu:

24 Betr hugðac at briggðe
 biðkat ec ðraums⁵ ens þriþia⁶
 sliks með svefn oc voktum
 farceina Vesteine
 þa e'⁷ vær i fal fatum
 figur haððz ½ miod glaðð'
 komz þ'⁸ ei maðr a mille⁹
 min eða hans at vine.

Enn spyr Þorkell, hversu Auðr bæriz¹⁰ af úm bróðurdaudann — „hvort grætr hón¹¹?“ „Títt spyr þú ens sama, bróðir“ segir Gísle, „ok er þer mikit um at¹¹ vita þat“. Hann kvað þá vísu:

25 Hylr a lwn¹² und¹³ line
 liñvengis scap qviña¹⁴
 grid'¹⁵ legs or goðum
 gefn aulkerū¹⁶ svefna

1) berz a. 2) nokkut a. 3) mantu a. 4) hverigan b, hv'igan a.
 5) draums. 6) þriðla. 7) er. 8) þar. 9) millí. 10) bærðiz
 (urígligt) b. 11) Fattes i a. 12) laun. 13) með. 14) qvínna,
 15) gridar. 16) aulkerum.

eik ber angri lauk^r
 eiriks bra geira broðr¹
 ðæg² a bæði
 blip andugi³ líp⁴

Ok enn kvað hann:

25 Hrynja lætr af hvitū⁵
 hvmfcogi gna bogar
 hrænfyliungū⁶ hyljar
 hlatr bañ i kne svaña
 huetr⁷ eñ þreyr þefsum⁸
 þægn⁹ at mærd¹⁰ rægne¹¹
 snaka tuns af sinu
 sion herfis baul¹² grono.

Ganga þeir nú heim eptir þetta. Þá mælti Þorkell, áðr þeir skildu: „Tíðindi hafa hér gerz mikil, ok manu¹³ þér vera, Gísli frændi, nokkoru¹⁴ meiri harmtíðinde enn oss; ok verðr þó hverr með sik sem lengst at fara; nú vilda ek, at þú létir þetta eigi svá mjök á þik bita, ok tækim vær upp leika, sem vær erum vanir”. „Þetta er vel mælt” segir Gísli; „ok vil ek þetta gjarna, ok þó með þeim hætti, ef nokkot¹⁵ berr þat síðan til á þinni æfi, er þér þykkir¹⁶ eigi minna, enn mæð þetta, vil ek, at þú gerir þat þannig, at þú látir þat ekki á þik bita”. Ok því heitr Þorkell Gísla bróðor sínom. Síðan fara þeir heim hvárir-tveggjo, ok er drukkit erfi eptir Væstein; en¹⁷ síðan ferr hverr heim til síns heimilis, ok er nú allt kyrrt ok tíðindalaust. Svá er sagt, at illviðri því hinu¹⁸ mikla hefir valdit Þorgrímr nef, með göldrum sínom ok gerningum, ok framt til seið, at nokkorn veg yrðe þess, at þat færi gæfiz á

1) broður. 2) ðauð. 3) andugi. 4) síðan. 5) hvítum.
 6) hraunfyliungum. 7) hvetr. 8) þessum. 9) þægn. 10) mærdar.
 11) rægne. 12) baul. 13) manu þ, muna a. 14) nokkuru a. 15) nockut a.
 16) þick' a. 17) Fattes i þ. 18) eno þ.

Vèsteini, at Gísli væri ekki¹ við staddr; því at þeir treystuz eigi á hann at ráða, ef Gísli væri hjá. En Þorgrímr freyss-góði fór síðan til verksins, ok vo Vèstein, eptir því sem áðr var sagt. www.libtool.com.cn

Eptir þetta tókuz upp leikar ok gleði með þeim mágum, svá sem ekki hefði í gerz; ok er þeim mágum skipat at leikaz í móti, Þorgríme ok Gísla; ok urðu menn ekki á sáttir, hvorr sterkari var; en þat ætla flestir, at Gísli sè aflameiri. Þeir leika á seftjörninne knattleikinn, ok ferr mart manna til leiksins; því at þat þótti þá mikit gaman. Ok einn dag, er flest manna kom þar, þá ræddi Gísli, at menn skyldi skipta jafnliga til leiksins. „Þat viljom vèr vist, at svá sè” segir Þorkell; „ok þat með, at þú sparir nú ekki² af við Þorgrím; því at þat leikr orð á, at þú sparir jafnan af; en ek ann þèr vel, at þú fáir af sæmd ok virðing, ef þú ert sterkari”. „Ekki höfum vit þat reynt” segir Gísli; „en vera má, at þar komi, at við³ reynim”. Þeir leika nú um daginn, ok hefir Þorgrímr vist eigi við, ok fellr hann drjúgum; berr Gísli ok út knöttinn. Þá leypr Þorgrímr at honum, ok lætr hann [ekki því⁴ ná. Gísli fellir hann þá við svellinu, svá at af honum gengu knúarnir, en blóð stökk ór nōsonum; ok stóð hann seint upp, ok varð honum stórum illt við fallit. Þorgrímr leit þá til haugsins Vèsteins, ok mælti þetta við:

2b Geirr í gumna⁴ benjom

gnast; kann-at ek þat lasta.

Gísli tók þá upp knöttinn á skeiðinu, ok hleypr at Þorgrími ok rekr knöttinn milli herða honum, svá at hann fell við ok kastaði sótonum fram yfir höfuðit. Gísli mælti þetta við:

1) el ð.

2) v a.

3) því ð fra [ð.

4) gūna.

26 Böllr á byrðar stalli

brást; kann-at ek þat lasta.

Þá hleypr Þorkell at ok mælti: „Nú reyndi, hverr sterkastr var ok mestr atgervimaðr, ok bættum nú leikunum”. Ok svá var gert. Takaz nú af leikarnir, ok líðr nú af vetrinn, ok svá líðr sumarit allt til hausts.

Þetta haust it sama vill Þorgrímr hafa inni vinaboð at vetrnóttum ok fagna vetri ok blóta Frey. Þangat bauð hann Berki bróður sínom ok Eyjólfse syni Þórðar gellis — hann bjó þá í Otradal — ok mörgum öðrum stórum höfðingjum. Gísli hafði ok veizlu búit, ok bauð hann þangat¹ mágum sínom í Arnarfirðe², ok Þorkeli hváromtveggja³, hinom auðga, ór Alviðru, ok Eirekssyni, ór Keldudal; ok skorti þar eigi lx manna. Drykkja skyldi vera at hvárotveggja boðino, ok var stráð gólfrit á Sæbóli með sefinu af tjörninne, er unnin hafði verit um sumarit. Þorgrímr tók til orða, er þeir skyldu búa húsin: „Þar í milli þótti mér vera, Þorkell” segir hann, „hvort þú þægir gripina, er Vesteinn gaf ykkur bræðrum báðum, eða hitt, at þú hefðir⁴ aldri”. „Allt kann sá er hóf kann” segir Þorkell; „ok kemr hér nú at því; af því at eigi mun ek fá menn til þess at senda eptir gripunum”. „Ek skal þat gera þá” segir Þorgrímr — „ok far þú, Geirmundr, ok sæk gripina”. „Vinna mun ek annat” segir hann, „en láta vera þat kyrrt”. Þorgrímr hleypr at honum ok gefr honum kinnhest: „Far þú nú, ef þèr er nú værra⁵”. „Nú skal fara” segir Geirmundr, „þótt nú sè verra. En vittu þat, at ek skal fá þèr fylju, þar er þú fekkz mér nú hestinn”. Geirmundr ferr nú á Hól, ok eru þau Gísli búin at festa upp refilinn. Hann segir Gísla allt sem farit hafði með

¹) þangat a.

²) Ararf: (forskrevet) ð.

³) hvárotveggja (forskrevet) ð.

⁴) þat tilfóter ð.

⁵) Glening; vera ð, vera a.

þeim Þorgrími. Þá spyr Gísli Auði: „Hvort viltu ljá þeim gripina?“ Auðr svarar: „Ekki spyr þú þessa af því, at þú vitir eigi áðr, at hvorki vilda ek gera þeim þetta til gagns nè annat“. Gísli spyr Geirmund: „Hvort vildi Þorkell bróðir minn at læð veri gripanna?“ „Þat ætla ek“ segir Geirmundr, „at hann vildi, at þú læðir“. Þat skal þá eitt ærit til“ segir Gísli, ok tekr þegar gripina ok selr honum. Gísli gengr á læð við honum, er hann ferr heim, ok segir honum svá, at hann [þykkiz hafa góða¹ gert hans för — „Ok vilda ek nú, at þú gerðir minn vilja; ok kemr hér at því sem mælt er, at æ sèr gjöf til gjalda². Nú vil ek, at þú látir lokur frá hurðum í kveld“. Geirmundr mælti: „Mun þá við engu hætt Þorkeli frænda mínom?“ „Við engu skal honum hætt vera“ segir Gísli. „Þá skaltu til ætla“ segir Geirmundr, „at þetta skal til leiðar komaz“. En er Geirmundr kemr heim, kastar hann á gólfrit gripunum. Þorkell mælti: „Ólíkr er Gísli bróðir minn öðrum mönnum at þolinmæði sinne; því at þessu³ mundu engir nenna, at ljá nú gripina, þannig sem hann er áðr beiddr; ok hefir hann miklu betr enn vær; því at þessa þurstum vær nú mest, at gripirnir kvæmi“. Látu þeir nú upp koma refileinn um kveldit, ok búaz allvel um. Um kveldit var á útsynningsveðr ok snæfall mikit; ok er náttar, fellr í logni ok drífr í stigu alla. Börkr ok Eyjólfkr komu um kveldit með lx manna; ok er þar á húi c manna, en at Gísla er hálfst c manna. Um kveldit tóku menn til drykkju á Hóli, ok fóro menn í rekkjur eptir þat. Ok er þau hjón kvámo í hvílu sína, tekr Gísli til orða: „Þat er satt, at ek hefir ekki gefit hesti Þorkels hins auðga; ok gakk þú með mér, ok lát loku fyrir hurðina, ok vak, meðan ek er brottu, ok lát

¹) þykkiz góða hafa fra [b.

²) gjallðz ó.

³) þessa ó.

þá frá lokuna, er ek kem aftr¹⁾. Hann tekur upp spjótit ór örkinne; því at þat hafði þar legið, síðan hann tók ór sárinu Vesteins. Gísli var í blárri kápu ok skyrta ok línbrókum ok skúo²⁾ á fótum. Hann gengr út, ok til lækjar þess, er fellr hjá húsum; hann veðr eptir læknum til götu þeirrar, er lá til hins neðra bæjarins³⁾, ok ferr hann svá til húss. Gísli hafði smíðat bæ Þorgríms. Hann gengr til fjóss, ok þar inn, ok er mart nauta inni; hann bindr saman alla hala á nautonum; en xxx stóðu hváro megin; hann lýkr aptr nú fjósinu, ok býr svá um, at eigi má innan upp lúka. Síðan gengr hann til bæjarins ok at útidyrum, ok er ekki loka fyrir hurðu; hann gengr inn, ok byrgir aptr hurðina, ok síðan í skálan. Hann hyggr at, hvort menn sofa, ok verðr hann þess varr, at flestir menn sofa; síðan vindr hann saman sefit ok kastar í ljósit þat er næst honum var ok slökkvir þat; en iij brunnu ljós í skálanum. Hann stendr þá kyrr ok hyggr at, hvort menn bregða nokkot⁴⁾ við, ok finnr hann þat ekki. Þá tekur hann upp visk aðra, ok kastar til þess ljóss, er þar var næst, ok slökkvir þat. Þá sér hann, at ungs manns hönd kom á hit⁵⁾ innsta ljósit ok slökkvir þat; ok var þat Geirmundr frændi hans. Gísli gengr nú isnar eptir skálanum, ok til lokrekkju þeirrar, er þau Þorgrímr ok Þórdís hvíldu í, systir hans; ok var Lokrekkjuhurðin hnigin aftr. Síðan gengr Gísli upp í lokrekkjuna ok þreifaz fyrir; hann tekur á brjósti hennar, ok hvílir hón nærr stokki. Þórdís mælti: „Hví var hönd þín svá köld, Þorgrímr?“ — ok hugði hón, at hann hefði lagt yfir hana. Gísli vermir þá hönd sína í serk sér, ok stendr þar meðan⁶⁾ í hvilugólfinu; ok nú þreifaz hann upp á háls Þorgrími, ok vekr hann. Gísli tók þá annarri hendi af honum klæðin, en annarri hendi

1) skúo.

2) bejarins ó.

3) nokkut a.

4) ió a.

5) með ó.

leggr hann spjótinu í gegnum¹ hann ok í beðinn niðr; ok þá kallar Þórdís: „Vaki menn í skálanum; veginn er Þorgrímr bóndi minn”. Gísli snýr þá í brott skyndiliga; ferr hann til fjóssins ok gengr þar út sem hann hafði ætlat sér, ok lýkr síðan aptr rammliga, svá at þar mátti eigi út komaz. Ferr hann nú aptr hina sömu leið, sem hann fór þangat; ok má ekki² sjá spor hans. Auðr hefir ok tekit loku frá hurðinne, er hann kemr heim; gengr hann inn auðvelliga ok leggz niðr ok lætr sem ekki sè í orðit. En menn voro mjök ölóðir á Sæbóli, ok vissu ógerla, hvat at skyldi gera; kemr þetta mjök á menn óvart, ok tóko menn af því eigi svá skjótt þat ráð, er hlýddi. Þá mælti Eyjólfur ór Otrardal: „Hèr eru orðin mikil tíðinde ok fólk þat vitlaust, er hèr er inni³. Nú sýniz mér þat ráð, at kveikja ljós, en nokkorir laupi til dyranna, at ekki megi þar út komaz”. Nú var svá gert, ok þykkir mönnum undarligt, er ekki verðr vart við manninn; ok þótti mönnum nú sem nokkorr mundi þar inni vera, er verkit hefir unnit. Líðr nú svá þar til er dagr kemr. Síðan var tekit lík Þorgríms ok kippt í brott spjótino, ok gerði þat Börkr bróðir hans. Er nú Þorgrímr til graftar búinn ok fara þar með lx manna, en aðrir lx fara á Hól til Gísla. Þá kemr Þórðr enn huglausi inngangandi, ok segir, at herra manna ferr⁴ at bænum. „Þat er vel” segir Gísli, ok kvað þá vísu þessa:

30 Fellr í ec fullum
 folkrunr hiaf⁵ muñe
 roðit hefic m̄g^w 6 maña
 morð við hvíu⁷ orði
 latum vær þott vaga
 vigrud hnigiñ ligi

¹) gegnð ð. ²) el ð. ³) *Haandskrifterne interpuugere samlede*: líl (iñe a) nu, sýniz o. s. o. ⁴) ferr ð. ⁵) hjarar. ⁶) marg^o. ⁷) hvíe.

komen e¹ þus i þessa²
þið ū³ ofs fem bliðaz.

Nú koma þeir á Hól, Þorkell ok Eyjólfur hinn grái. Þeir gengu þegar inn, ok at lokrekkju þeirri, er Gísli hvíldi ok kona hans með honum. Þorkell bróðir Gísla gekk fyrir, ok upp í lokrekkjugólfit, ok sèr, hvar skuor⁴ Gísla liggja ok eru síldir allir; hann skarar þá upp undir rekkjustokkinn með döggskónum, svá at ekki mátti sjá þá. Gísli fagnar þeim vel ok spyr tíðinda. En þeir kvóðuz segja bæði mikil ok ill, víg Þorgríms freysgoda, ok hversu atburðir höfðu þar vorðit. Þeir spyrja, hvat nú skal til ráða taka, eðr hverju hann ætlar at gegna mune. Gísli mælti: „Skammt verðr hér nú illra verka í milli ok stórra. En til þess viljom vær bjóðaz, at heygja Þorgrím; ok eigi þèr þat at oss; er þat skylt, at vær gerim⁵ þat með sæmd”. Ok þat þiggja þeir Eyjólfur. Fara þeir nú heim til Sæbóls. En eptir þat búaz þeir til haugsgerðar með líkit; leggja þeir Þorgrím í haug ok í skip; verpa þeir nú hauginn at fornum síð. Nú gengr Gísli inn til óssins ok tekr upp stein mikinn, nær sem bjarg væri; hann gengr at skutstafn-
inom, ok setr þar niðr steininn, svá at nær þótti skipit hrökkva fyrir ok braka þótti í hverju trè. Gísli tók í stafninn við, ok mælti: „Ekki kann ek skip at festa; ef þetta tekr upp”. Ok var þat nokkorra manna mál, at hann þótti mjök mynda eptir því sem Þorgrímur hafði áðr fyrir gert, þá er hann ræddi um helskuona⁶. Bjogguz þeir nú í brott þaðan frá haugnum. Gísli mælti þá við Þorkel bróður sinn: „Þat þykkjomz ek at þèr eiga, bróðir”, segir hann, „at nú sè frændsemi okkor⁷ ok vingan sem þá er þezt hefir verit, ok takim vær upp leika eða aðra gleði,

1) er.

2) þessa.

3) um.

4) skuor.

5) þum a.

6) helskuona.

7) Gísning for okkar.

eptir því sem öðrum mönnum er títt". Þorkell tók því vel; ok fara nú heim hváirtveggjo. Gísli gaf góðar gjafir Þorkatti hváromtveggja ok svá mágum sínom; er nú slitit boðino, ok hefir Gísli eigi allmannfátt. Nú er erfi drukkit eptir Þorgrím á Sæbóli, ok gefr Börkr mörgum manni góðar gjafir. Hann kaupir ok við Þorgrím nef, at hann magni seið, svá at þeim manni verði ekki at björg, er Þorgrím hefir vegit, ok hann megi sèr hvergi ró eiga á landi; Börkr keypti at honum fyrir¹ uxa ix vetra gamlan. Ok síðan gerði Þorgrím sèr seiðhjall, at þeim seið, er þá var títt, ok lagði hann á þat alla stund ok kraft. Skilja þeir nú boðinu, ok fara heim eptir þat, hverr til síns heimilis.

Þat gerðiz til tíðinda, at snæ festi ekki utan sunnan á haugnum ok ekki fraus þar, ok gátu menn þess til, at hann mundi vera svá þekkr Frey, at Freyr mundi ei vilja at frysi milli² þeirra. Svá fór nú fram um hrið, ok áttu þeir leika saman. Nú gengr Börkr í bú á Sæbóli ok gengr at eiga Þórdise bróðurkonu sína; skyldi þá hverr taka þann arf, sem annan, eptir frændr sína. En hún var þá ekki heil kona, ok átti Þorgrím barn þat með henni, er hún gekk með; ok er at þeirri stundu kom, er hún skyldi lættari verða³, ól hún sveinbarn; ok var sveinn sá vatni ausinn, ok nefndr Þorgrím, eptir föður sínom; en er hann vóx upp, þá þótti hann vera þungr í skape ok óeirinn við allt, ok var þá snúit nafni hans ok kallaðr Snerrir, en því næst var hann kallaðr Snorri. Börkr bjó þar þau misseri. Kona er⁴ nefnd Auðbjörg, er bjó í ofanverðum Haukadæl, á Anmarkastöðum; hún var systir Þorgríms nefs; hún hafði átt sèr bónda, er Þorkell hét, ok var kallaðr anmarki, er fyrr var nefndr í sögunne. Somr þeirra hét Þorsteinn;

1) Tilfóttet í Fólge Gísling.

2) a mille d.

3) vó¹¹ m.

4) Fattet í d.

hann var þá ernastr maðr annarr enn Gíslí. Þeim var jafnan skipat í leik Þorsteini ok Gísla, en þeim sèr Þorkeðí ok Berki. Einn góðan veðrdag var fjölmenní mikít at leikum; lèkuz þeir þá við Börkr¹ ok Þorsteinn, ok hafði Börkr¹ ekki við; þá reiddiz Börkr¹ ok braut í sundr knatt-trèð Þorsteins; en Þorsteinn felldi hann ok rak hann niðr við svellinu. En er Gíslí sá þat, þá mælti hann, at hann skyldi leika sem hann hefði füng á — „Ok mun ek skipta trjám við þik” — ok svá gerðu þeir. Nú sezt Gíslí niðr ok gerir² at trènu því er Þorsteinn hafði átt, ok horfir á hauginn Þorgríms, ok var snærr á landi annarstaðar, enn í útsuðr á hauginum — þar var snjólaust ok þítt sem á sumarsdag; en konurnar sátu meirr upp í brekkuna; var þar Þórdís ok margar aðrar, er gaman þótti at horfa á leikinn. Þá kvað Gíslí vísu:

33 Teina fa ec i tune
talgrims vin³ falu
gaurs þ⁴ e⁵ geig ū⁶ veittac
guñgliks þa mikla
nu hefic guñstæri geira
gmu⁷ þrott um fottan
þań let ec lund [of lenda⁸
land kostuð ar branda.

Þórdís systir hans heyrði vísuna, ok nam þegar. Hón gengr nú heim ok hefir ráðna vísuna í hug sèr. Þorgeirr hèt maðr, ok var kallaðr orri; hann bjó á Orrastöðum. Bergr hèt maðr, ok var kallaðr skammfótr; hann bjó á Skammfótarmýri fyrir vestan ána. Nú tala þessir menn með sèr um leikinø, ok þykkir sinn veg hvárum þeirra, ok deila þeir loks ór þrætunne; er Bergr með Berki, en Þorgeirr

1) Rettet for G. 2) g'pl ó. 3) vinar. 4) þefs. 5) er. 6) um.
7) grima. 8) Est Ord fra [.

með Þorsteini; ok eigi lýkr þar fyrr, enn Bergr hleypr upp ok lýstr Þorstein öxarhamarsbögg ok kveðr hann vera ekki at manna — segir, at hann mun at síðr leika til móts við Börk, at hann kveðr hann ekki skulu þora í móti at gera, þótt hann slái hann. En Þorgeirr stendr þá milli þeirra, ok er hann til samnings; ok nú fær Þorsteinn ekki hefnt sín, ok skiljaz þeir nú at því. Ferr hann nú til móður sinnar Auðbjargar, ok bindr hón um; því at höggit hafði komit í höfudit, ok hafði sprungit fyrir. Auðbjörg sofnar eigi skjótt um kveldit, ok gengr hón ýmist¹ út eða inn, ok er henni þungt í skapi. Þá var á kalt veðr ok logn ok heiðbjart. Hón² gengr þá nokkorum sinnum annsælis um húsin; ok eptir þat skipaz veðrit ok gerir á fjúk ok krapa-drífu. Þat verðr tíðinda á þeirri nótt, at hlíðin brestr yfir bænum á Skammfótarmýri, ok hleypr skriða ór fjalli yfir bæinn Bergs, ok fá þar xij menn bana, ok sèr enn gjörla merki jarðfallsins. Eptir þat ferr Þorsteinn, ok segir Gísli, hvat títt er; kveðr þessu valda móður sína. Gísli skýtr yfir hann skjóli, ok lætr hann fara suðr til Borgarfjarðar ok kom honum þar utan. En Börkr fór upp á Anmarkarstadi³, ok tekr Auðbjörgu höndum, ok fór með hana á Saltnes, ok var hón þar börð grjóti í hel; því at allir menn höfðu þat fyrir satt, at hón⁴ hefði valdið⁴ þessum tíðindum. Ok eptir þetta ferr Gísli heiman fám nóttum síðarr, ok ferr á Nefstadi, ok tekr Þorgrím nef höndum, ok færir hann á þat sama nes; ok er dreginn kálfsbelgr á höfud honum, ok er hann barðr grjóti í hel, ok jarðaðr þar hjá systur sinne, á hólunum milli Haukadals ok Meðaldals. Nú líðr af vetrinn, ok ferr Börkr um vorit suðr á Þórsnes, ok ætlar hann þangat at ráðaz⁵ ok þikkiz enga⁶

1) z for st. 2) han a. 3) Saal. 4) velðit a. 5) reðazt a.
6) engi (þ udrýkt við det i Haandskrifter hyppige, af á og o sammensatte Tegn) a.

virðingarför farit hafa vestr þagat¹ — misst þar þvflíks bróður síns sem Þorgrímur var, en fengit enga leiðréttu. Börkr býr nú ferð sína suðr, ok ætlar nú at skipa til bús síns þar ok fá þar til þess er þurfi at hafa, en ætlaði þá at gera aðra ferð eptir fè sínu ok konu. Þorkell Súrsson ræðz ok í för með honum, mágr hans, ok ætlar hann at ráðaz suðr þangat. Þat er mælt, at Þórdís Súrsdóttir leiddi þá á götu. Þá mælti Börkr: „Nú vil ek, Þórdís, at þú segir mér þat er ek hefi þik stundum eptir spurt”. „Hvat er þat?” segir hón. „Hví þú vart svá úglöð² it³ fyrra haust, er vær lukum leikum; ok því hefir þú mér heitit, at segja mér, áðr ek ræðumz suðr í Þórsnes”. Ok nú eru þau komin mjök inn at haugnum Þorgríms, er þau talaz þetta við, ok nú stingr hón fótum við, ok kvez ekki ganga mundu lengra, ok segir honum nú þetta, er hann spyr at, ok hversu Gísli hafði kveðit vísuna, er hann gerði at knatttrènu of haustit, ok hann leit til haugsins við, er hann kvat vísuna. Síðan kveðr hón vísuna fyrir Berki — „Ok ætla ek” segir hón, „at⁴ ei þurfir þú annan veg eptir leita, enn hær, um víg Þorgríms, þar sem Gísli játti sjálfr í vísunne, ok man⁵ rétt búin mál á hendr honum”. Börkr varð við þetta óðr — „Ok vil ek nú” segir hann „aptr snúa ok drepa Gísla, ok er nú ráð at dvelja eigi við”. Þórdís segir, at hón mun eigi við þat samþykkjaz — „Ok veit ek enn eigi hvort þetta er satt eðr ekki” segir Þórdís; „ok eru jafnan köld kvenna ráð. En þótt svá illa sè sem nú er rætt, þá er þat ráð, Börkr, at fara landslögum fram um þetta mál ok gera mann sekan; því at þú hefir málaefni svá brýn, at bita mun Gísla sökin, þótt honum veri nokkor vorkunn á; manom

1) þangat b. 2) oglöð (þ udtrykt paa den S. 118 Note 5 omtalte Maade) a.
3) et a. 4) Faltas i b. 5) mane b, manu a.

vær þá ok leiða hjá oss þetta mál, sem vær megom, ef þannig er at farit; en þær er betra at spilla eigi málaefnum þínum ok rasa svá fyrir ráð fram". Ok getr hón þetta niðr harit. Ok ríða þeir eptir þat Sanda-leið, þar til er þeir koma yfir Sandsós; þar stíga þeir af hestum sínum ok æja þar. Þá segir Þorkell, at hanu vill hitta Ónund mág sinn, ok kvez mundu ríða fyrir hart. Ok er feir sýn, þá ríðr hann þegar út á Hól, ok segir, hvat títt er, at Þórdís hefir nú sagt, at hann hefir vegit Þorgrím — „Ok er nú upp komit málit fyrir alþýðu". Gísli þagnar, ok kvæð síðan vísu:

35 Gatað falfastr¹ fyftr
 sveig' miñ at eiga
 gætiñ [Giuka dottr²
 Guðrun³ hugtanu³
 þà e'⁴ logfaga⁵ lægis
 let siñ⁶ af hug stínum
 fva rak hon sniall⁷ bræð⁸
 faur freyiañ nær deya.

„Ok varði mik þó eigi þess" segir hann, „at hón mundi þat gera. En hvat skal ek þar eiga sem þú ert, frændi" segir hann, „slíkt sem ek hefir nú gert?" „Þat⁹" segir Þorkell, „at vara þik við, ef ek verð þess varr, at menn vill sitja um líf þitt; en þjargir veiti ek þær engar⁹ aðrar svá at þar fyrir megi mæ sakir gefa. Þykki mæ [þú ok¹⁰ mikit hafa við mik afgert — drepit bæði mág minn ok félaga ok virktavin". „Já!" segir Gísli; „var ekki þess von fyrir slíkan mann sem Vesteinn var, at nokkor mannhefnd mundi fyrir koma? Ok eigi munda ek þær svá

1) falfastrar.

2) Est Ord fra [.

3) hugtanum.

4) er.

5) loglagá.

6) siñ.

7) snialla.

8) Tilfötet i Følge Giesing.

9) ong^r a.

10) ec þu fra [b.

svara, sem nú gerir þú við mig; ok ekki heldr skylda ek svá gera". Síðan skiljaz þeir bræðr, ok ferr Þorkell til fundar við þá Börk. Ríða þeir nú vestr yfir heiði. Lættir Börkr eigi fyrr, enn hann kemr suðr í Þórsnes, ok skipar þar til búss síns. Þórkell Súrsson kaupir sèr land á Barða-strönd, þat er í Hvammi heitir. En er líðr at stefnudögum, þá ferr Börkr við lx manna vestr í fjörðu, ok ætlar at stefna Gísla til Þórsnessþings, ok var þar Þorkell í ferð með honum, mágr hans, Súrsson, ok þeir systursynir Barkar, Þóroddr ok saka-Steinn, synir Þórdísar, Þorsteinsdóttur þorskabíts¹; Þorgrímr hèt ok austmaðr, er í förum var. Fara þeir nú þar til er þeir koma til Sandaóss. Þá segir Þorkell, at hann á fè at heimta á þeim bæ, er á Hólum heitir, fram fyrir á leiðina — „Ok vil ek ríða fyrir"; ok svá gerir hann. En er hann kemr á bæinn, biðr hann húsfreyju skipta hestum við sik — „En lát þenna sama standa fyrir þurum úti, minn hest, með öllum súdulreiða sínom; ok er þeir koma hær förunautar mínir, þá seg þeim, at ek sè inni ok telja silfr". Hón² gerði eptir því sem Þorkell beiddi, fær honum annan hest; ok ríðr hann skyndiliga út á Hól, ok finnr Gísla, segir honum enn, hvat nú er um at vera. Gísli spyrr Þorkel enn, hvat³ hann skal nú ráðs taka, eða hverja ásjá hann vill honum veita. En Þorkell svarar sem fyrr, at hann vill ekki annat veita honum, enn vara hann við, ef honum er við nokkoru⁴ hætt. Þorkell ríðr nú á brott, ok snýr svá leið sinne, at hann kemr á bak þeim Berki, ok hefir hann þá tekit hest sinn; hann tálmar fyrir þeim slíkt er hann má ok seinkar förlone⁵. En er þeir bræðr hafa skiliz, Þorkell ok Gísli, þá tekr Gísli eyki ij, ok ekr fè sitt til skógar, svá sem

1) þofka bitz b. 2) hun a. 3) hvað b. 4) nokkuru a. 5) b tilfötur ved en Skrifteit: teinkar h faurlæe.

hann má við komaz ok Þórðr enn huglausi með honum. Þá mælti Gísli við Þórð: „Opt¹ hefir þú mér vel gefiz ok verit mér jafnan hljóðinn ok gert minn vilja, ok á ek þér þat vel at launa”. Pat var jafnan búningr Gísla, at hann var í blárri kápu, ok var hann opt vel búinn. Ok nú segir Gísli Þórði: „Ek vil nú gefa þér kápuna, ok far þú í, ok sit síðan í sledanum; en ek mun leiða eykinn ok vera í kuffi þínom”. Þeir gera nú svá, ok þakkar Þórðr honum vel gjöfina. Ok enn mælti Gísli: „Þat skaltu varaz, þótt svá sè, at menn fari eptir okkr, at svara aldri, þótt á þik sè kallat. En ef svá illa verðr, at nokkorir² vill þér mein gera, snú undan til skógar, ok látum hann gæta okkar”. Þeir skipta nú klæðunum. Þórðr var nokkot³ glíkr Gísla í ferðinne ok mikill maðrinn vexti. Nú sjá þeir Börkr för þeirra Gísla, er þeir fara til skógarins, ok bleya eptir þeim þegar slíkt er þeir mega. Ok er Þórðr sèr þat, þá bleypr hann ór sledanum þegar sem hvatast⁴ ok til skógarins. Þeir þykkjaz⁵ þar kenna Gísla, ok leggja þegar eptir honum, ok kalla á hann, en hann þegir við. Þá skýtr Þorgrímr austmaðr til hans, ok kemr skotit miðli herða honum þærlinom, ok fellr þegar við, ok þarf ekki fleira. Þá mælti Börkr: „Skjót þú allra manna heilastr!” Þeir bræðrnir mæltu sín í milli, Þóroddr ok saka-Steinn: „Viljom vèr leggja eptir þærlinum, ok vita, ef nokkor veiðr sè í honum”. Þeir snúa nú eptir honum. En er þeir Börkr koma til blákápumannsins, draga þeir af honum kápuna, ok kenna, hvern er; þykkir þeim nú eigi svá mikit happ í verkinu, sem þeir hugðu til; kenna þeir nú Þórð enn huglausa. Þat er nú sagt, at þeir koma at skóginom, bræðr; sjá þeir þá Gísla ok kenna hann. Þá skaut annarr þeirra

¹) op (*forskræst*) a.

²) neckoðr b.

³) neckat a.

⁴) z for st.

⁵) þeckiaz a.

spjóti til hans; en hann hendir á lopti ok sendir aptr, ok kemr á Þórodd miðjan ok flýgr þegar í gegnum hann. Þá snýr Steinn aptr í¹ móti þeim fêlögum sínom, segir þeim þessi tíðindi. Þeir fara síðan allir til skógarins. Ok nú sèr austmaðrinn, at limarnar hræraz í einom stað; hann skýtr þangat til spjóti, ok kemr í kálfa Gísla. Hann sendir aptr spjótit, ok leitar svá staðar, at kemr á austmanninn miðjan, ok fær hann af því bana. Nú leita þeir Börkr um skóginn, ok finna hann ekki; hverfa síðan aftr til bæjarins Gísla, ok búa mál til á hendr honum; því at nú voro brýn málaefni, ok þurfti nú eigi getsakir at sækja. Öngum lut ræntu þeir þar. Ferr Börkr nú heim við þetta, ok unir illa við sína ferð.

Gísli ferr nú upp á fjallit, er stendr hjá bæ hans, ok bindr þar sár sitt. Hann er þar meðan þeir Börkr eru heima á bænum, ok sèr hann þaðan öll tíðindi. Síðan snýr hann heim til bæjarins², er þeir fara brott; býr síðan ferð sína í³ brott af Hóli með allt síft. Hann selr landit Þorkeli Eiríkssyne or Keldudal, ok tók fyrir lausafè þat er honum var mjök innan handar. Hann fær sèr skip ok flytr fè sitt, ok búferli brott þaðan. Kona hans ferr með honum. Þá fara þau út eptir Dýrafirði, ok svá vestr fyrir Slèttanes, ok síðan inn til Arnarfjarðar; þar hann vestr at Laugabólshlíð, ok gekk þar á land, ok hittir smalamann. Hann spyrr, hvern hann væri⁴. En hann segir slíkt til³ sem honum sýndiz. Gísli fær sèr hall einn, ok kastaði út í skerit, er lá fyrir landi, ok reyri til sjálfr at forvitnaz um, ok fundu þar hallinn sem niðr hafði komit. Gísli bað þar bóndason eptir gera, þá er hann kvæmi heim — „Ok mun hann þá vita þikkjaz, hvern maðrinn verit hefir” — því at þetta var

1) a b.

2) bæjarins b.

3) Fattes t b.

4) veri b.

enkis¹ manns kast annars, því at hann var betr búinn at íþróttum, enu flestir menn aðrir. Gísli stígr nú á skip, ok rær út fyrir Lauganes, ok inn á fjörð þann, er Geirþjófsfjörðr heitir; hann gengr at Arnarfirði; býst hann þar um. Síðan sendir Gísli orð mágum sínom, Helga ok Sigurði ok Vestgeire, at þeir fari til Þórsnessþings, ok byðe sættir, svá at hann yrði ekki sekt. Þeir voro þá ungir at aldri. Fóru þeir nú til þingsins, Bjartmárssynir, ok kvámo engo til leiðar um sættina; því at Börkr hinn digri var svá óðr, at ekki mátti um þat leita við hann. Ok nú kemr þeim í allt í² skap, er Gísli var sekt görr, mágr þeirra. Fara þeir síðan vestr aftr ok hitta Þorkel auðga ór Alviðru, ok segja honum, hvat títt er; biðja hann hitta Gísla, en kvoðuz ei þora at segja honum sekt sína. Ok verða engi tíðindi á þinginu önnor enn sekt Gísla. Eptir þetta ferr Þorkell ok segir Gísla sekt sína. Þá kvað Gísli vísu þessa:

- 39,1 Mundid þa a þsneli
 mala lok a miðe fauk
 ef Veststeins væri hiarta
 [Bít m̄s³ fonū i brioft lagit
 2 þa glupnuðu e'⁴ glad' fkyllðu
 moðrbræðr miðnar kvonar
 fem eidenðr eigi⁵ væri
 fiard' ðags fulu lofn'.
 3 Luku þungliga a þinge⁶
 þa⁷ eru⁸ orð komið norðaū
 faldeilandi folar
 fomlvft⁹ a mer ðomi

1) enkis ó.
 6) þingi.

2) Saal.
 7) þau.

3) Blart m̄s fra [.
 8) ero.

9) fomlvft.

4) er.

5) ecki.

40,1 Þ a ec blaferkiar berki
 baru hreins¹ oc Steine²
 veitt³ dags ens vegna
 vallör h mila⁴ at gialloa.

Þorkell hvárrtveggi segir svá, at þeir mani⁴ skjóli yfir hann skjóta, með þeim hætti, at þeir láti ei fyrir þat eignir sínar. Gísli var nú iij vetr hina⁵ næstu ýmist⁶, at hann var í Geirþjófsfirði eða með Þorkeli enom auðga, ok var með honum á laun. Aðra iij vetr fór hann um allt land ok hittir höfðingja ok biðr þá liðs; en nokkut bægði allsstaðar⁷, svá at hvergi hreif við. En þó var hann leingstum þá stund með Þorkeli Eiríkssyni, ok liðr nú svá aðra iij vetr, ok hefir hann nú verit vi vetr í sektinne. En svá beit á með miklu fári ok fjandskap⁸ seiðrinn Þorgríms nefis, at eingir⁹ vildu duga honum til fulls. Ok eptir þat var hann í Geirþjófsfirði, stundum á bæ þeim, er Auðr ræð fyrir, en stundum var hann í fylsni því, er hann hafði gert sér; þat var fyrir norðan ána; en annat fylsni átti hann fyrir sunnan ána við kleifarnar; ok var hann þar ýmist. Ok er Börkr spyr þetta, þá býr hann heiman för sína ok hittir Eyjólf hian grá, er þá bjó í Otradal í Arnarfirði; ok skorar Börkr á hann, at hann drepí Gísli í sektinne, ok leiti eptir honum, hvar sem hann er niðr kominn; kvez mundu gefa honum til þessa eoc silfrs þess er allgott er, at hann legði á alla stund at koma þessu fram. Þeir kaupa nú þessu, ok ferr hann heim eptir þat; en Eyjólf tók við fenu. Sá maðr var með Eyjólf, er Helgi hæt, ok var kallaðr njósnar-Helgi. Eyjólf sendi hann inn í Geirþjófsfjörð, at vita, hvort Gísli veri heima eða ekki. Helgi hverfr aftr, ok segir Eyjólf, at Gísli mun heima vera. Eyjólf

1) hreins.

2) stein.

3) hermila.

4) mane a.

5) ina b.

6) z for st.

7) all stað b.

8) fiandscaps (Skriofell) b.

9) engv' a.

ferr nú við hinn viij. mann, ok hittir ekki Gísla, ok ferr hann heim við svá búit. Gísli var vitr maðr ok drauma-maðr mikill ok allra manna berdreymastr. Frá því er glöggt sagt, at hann hafði mána leingst gengit í sekt sinne, annarr enn Grettir Ásmundarson; xvij vetr segja flestir menn¹ at Gísli hafði verit í sekt sinne. Þatt er sagt eitt haust, at Gísli lætr illa í svefni, ok var hann þá heima á bænum Auðar, ok spyrir hún², er hann vaknaði, hvat hann dreymdi. En hann svarar: „Ek á draumkonur ij, ok er mēr önnur vel viljut ok ræðr jafnan heilt, en önnur segir mēr jafnan þat er mēr þykkir³ illa ok spár mēr illt; ok nú dreymdi mik sú en verri konan. Ek þóttumz⁴ ganga at skála miklum, ok voro þar inni margir [mínir vinir⁵ í skálanum, ok frændr; þeir drukku við elda; en vij voro eldarnir ok voro sumir mjök brunnir, en sumir sem glaðastir. Þá kom en betri draumkonan þar, ok mælti: ‘Nú skal gera vinveitt við þik, Gísli’ segir hún⁶; ‘mun ek nú segja þér fyrir, hvè marga vetr⁶ þú átt ólifat; eldar þessir merkja aldr þinn; en þat ræðr ek þér’ segir hún, ‘at⁷, meðan lifir, skalt fyrirláta fornan sið ok öll blót önnur; üngva skaltu galdra nema, nè fyrnsku, ok vertu vel við haltan ok blindan ok þér minni menn; ok vætti ek’ segir hún, ‘ef þú ferr svá með, at þér dugi vel; en svá marga átt þú vetr ólifat, sem eldarnir voro óbrunnir’. Ok síðan vaknaða ek”. Þá kvat hann vísur þessar:

41 Fellð kom ec in þ' e'⁸ ellð'
 [uñ furs⁹ i fal bruñu
 eiri oru þar ʒra¹⁰
 én oc vi at meine

1) *Fattog t b.*2) *hún a.*3) *þick' a.*4) *þóttiz b.*5) *vin'*6) *min' fra [b.*7) *Tilfötet i Fölgo Gising.*8) *a a.*9) *er..*10) *Est*

Ord fra [.

10) *aura.*

fa ec blípliga¹ þap²
beckfagn' m'³ fagna
broðr ðeil'⁴ það heilañ
hv'n man i því rañe

42,1 Hycit at qvað Agðe⁵
anspille vanr branda
millðr hve m'gir⁶ ellðar⁷
malmruñr i sal bruñu
fva attu qvað bil blægiu
biarg olifat m'gañ⁸
veðr skiollðunga vellði
vetr nu er skamt t'⁹ bet^w

2 Gioraz sktu næmr qvað nau^{ma}¹⁰
niðleiks ara steikar
ar¹¹ nema allgott heyr'¹²
iðia gallðrs at skallðu¹³
fatt qveða fleina brat'¹⁴
fur þveranda vera
rand' logs hins renða
ruñr eñ illt at kuña

3 Vallð é þu vigi
v'tu otyriñ¹⁵ fyri
morðz v'¹⁶ mæti niörðu
m'¹⁷ heitið því fleitiñ¹⁸
þaugfend'¹⁹ hialp þu blindum
ballðr hyg²⁰ þu at því²¹ skialldr
illt qveða það at holltum
handlaufum²² ti granda.

1) blípliga. 2) það. 3) mer. 4) ðeitr. 5) Agð. 6) margir.
7) ellð. 8) margañ. 9) ill. 10) nau^{ma}. 11) aur. 12) heyrir.
13) skallðu. 14) brati'. 15) otyriñ. 16) við. 17) mer. 18) fleitiñ.
19) þaugfend'. 20) bygg. 21) þ'. 22) handlaufum.

Nú heldr Börkr á máliu við Eyjólf, er þeir hittaz; þykkir honum ekki eptirleitun hans verða sem hann hafði heitit honum, ok eigi mikit koma fyrri¹ sè þat, er hann hafði fengit honum, en þykkiz þat vita, at Gísli var vestr þar í fjörðunum; biðr hann nú eptir leita, ella hann kvez [mundu eptir² leita sjálfr — „Ok er báðum okkr þetta mikil skömm, at fá ei drepit Gísla, slíkir garpar ok höfðingjar sem við³ erum ok þykkjumz vera”. Eyjólf heitr enn at leita eptir Gísla; ok skiljaz þeir at því. Nú ferr njósna-Helgi í annat sinn, ok⁴ hefir⁵ með sèr vist. Hann er í brott viku, ok sitr um síð ok snimma, ef hann yrði varr við Gísla. Nú sèr hann einhvern dag, hvar Gísli gengr frá leyni síno neyrðra, ok kennir hann; ferr nú í brott við⁶ svá búit, ok segir Eyjólfse, hvat títt er. Hann býr nú ferð sína við x^{da} mann. Ferr hann í Geirþjófsfjörð ok hittir á bæ Gísla, ok er Gísli eigi þar. Þeir leita hans um skógu alla í nánd, ok finna þeir hann ekki. Þá fara þeir heim til bæjarins; ok segir Eyjólf Auðe, at hann mun gefa henni sè mikit til, ef hón vill segja til Gísla; en þat tjár ekki; ok þá ógnar hann henni ok ætlar at skelfa hana með harðindum, ok hefir ekki at sök. Ferr Eyjólf heim við svá búit ok unir illa við sína ferð. Er nú kyrrt allt um haustit. Gísli þykkiz⁷ nú vita, at ekki má duga svá búit, ok ætlar nú, at hann muni tekinn verða, ef hann heldr þar við. Ferr Gísli nú heiman, ok ríðr til Barðastrandar, at hitta Þorkel bróður sinn í Hvammi. Gísli drepr þar á dyrr á svefnhúsi því, er Þorkell sefr í. Þorkell heilsar honum, ok spyrr, hvat hann vill. Gísli kvez nú vilja vita, ef hann vill nokkot⁸, á hans mál líta, ok kveðr nú mjök at sèr þrüngt — „Hefir

1) r (den i begge Haandskrifter sædvanlige Forkortelse af dette Forholdsord) a.

2) eptir þá fra [b. 3) þ a. 4) Fattes i a. 5) hefr b. 6) Fattes i b.

7) þeckiz b. 8) nokkut a.

ek þik, bróðir, lengi til aparat, ok vænti ek nú af þér góðrar liðveizlu". En Þorkell svarar hino sama, ok kvez ekki manu¹ veita honum björg svá hann hefði fé sitt í hættu eða sjálfan sik, svá at honum mætti² sakir á því gefa — „En fá mun ek þér fararskjóta ok silfr nokkot³, ef þú þykkiz⁴ þurfa, ok aðra luti, svá sem ek hefir fyrr sagt þér⁵". „Sè ek nú" kvat Gísli, „at þú vill mér ekki lið veita, bróðir, svá at þú hafir nokkot³ þitt í hættu. Fá mér nú ekk vaðmála, ok ætla ek hédan frá sjaldan at krefja þik tillags⁶". Þorkell fær honum nú ekk vaðmála ok silfr með; ok skiljaz⁷ þeir eptir þetta, ok kvað Gísli ekki mundu sèr verða svá til hans. Síðan ferr Gísli út í Haga, til Þórunnar móður Gests hins spaka, ok kemr hann þar áðr dagat er; drepr hann þar á dyrr, ok gengr húsfreyja út. Hón átti opt vanda til þess at taka við skógarmönnum; átti hón sèr jarðhús, ok var annarr munni við ána, er fellr nærr bænum, en annarr var í eldhúsi hennar; ok sèr þess enn merki. Þórunn fagnar honum vel; en Gísli skorar á hana til viðtöku⁸. Hón kvez víst mundu hlífa honum nokkora stund, ef hón mætti; en kvað þat þó kvennvælar einar mundu verða. En hann kvez á þat hætta mundu ok gjarna þiggja vilja; kvat kōrlum eigi svá vel til sín verða, at örvænt væri⁹, at konum tækiz betr. Gísli var þar þann vetr, ok var aldri svá vel haldinn sem þá. En er voraði, fór hann vestr í Geirþjófsfjörð; má hann þá ekki lengr vera frá konu sinni; svá unntuz þau mikit. Hann var þar þá á laun um sumarit, ok til þess haustaði. Ok nú kemr brátt at hit¹⁰ sama, þá er nótt lengir¹¹, at hann dreymir jafnan, at komi en verri draumkonan at honum.

1) mano ð. munu a.

2) mætti a.

3) nokkut a.

4) þykkiz ð.

5) s' a.

6) Gísning for tillag.

7) skilla ð.

8) viðtöku ð.

9) vð' a.

10) H ð.

11) leng' ð.

Þat var nú eitt sinn, at Auðr spyrr, hvat hann dreymir — „Eru nú” segir hún „svefnasarar þínar illar”. Þá kvæð Gísli vísu:

44) Villa ofs af elli
 oððstríð' ík biða
 m' ggr stofn i svefna
 fæma¹ min' draum²
 stendr é³ þ⁴ þeigi
 þorn reid' brag⁵ greiði
 aþnanan⁶ selr aþars
 efni m'⁷ f' svefni.

Ok nú segir hann henni, at konan sú en verri kom jafnan at honum ok vill ríða á hann blóði ok rjóða ok þvo honum í því, ok lætr hún illiliga við honum. Þá kvæð hann enn vísu:

45,1 Eigi verþr⁸ eñ orþa⁹
 os¹⁰ lér ū¹¹ þ skorþa¹²
 gefn dreþr f' m' glæmi¹³
 gott or hv'rom¹⁴ draumi¹⁵
 kemr þeg¹⁶ ec vil blunða
 kona ↓¹⁷ mic t'¹⁸ funda
 ofs þvær unda floði
 oll i maña bloþi

Ok enn kvat¹⁹ hann:

45,2 Sagt hefi ec fra orū²⁰
 oððflæms²¹ viðum draum²²
 eir v'þat²³ m'²⁴ aþra²⁵
 orðfatt e'²⁶ ec mun lata

1) fauma.	2) draumar.	3) eigi.	4) þat.	5) bragar.
6) aþnanan.	7) mer.	8) verþr.	9) orða.	10) ofs.
11) um.	12) skorða.	13) glæmi.	14) hveriom.	15) draumi.
16) þegar.	17) við.	18) ill.	19) kvæð ó.	20) orum.
21) draum.	22) varðat.	23) mer.	24) aþra.	25) er.

vær hafa vapna færu
vekenðr þeir e¹ mic foktu
bryniu hats ens betra
beidenðr ef ec nu reiðuz

Ok nú er kyrrt um bríð.

Þetta haust ferr Gísli enn í Vaðel, til Þórunnar, ok var þar vetr annan með henne. En eptir um sumarit fór hann í Geirþjófsfjörð ok var þar um sumarit til hausts. Ok nú fór hann enn til fundar við Þorkel bróður sinn, ok kemr hann þar í lýsing. Gísli drepr þar á dyrr; ok vill Þorkell ekki út ganga, því at hann þykkiz² vita, hverr kominn var³. Þá tekr Gísli kefli, ok rístr á rúnar, ok kastar inn um⁴ glugg einn, er á var húsinu. Nú sèr Þorkell þetta, ok lítr á keflit. Hann gengr út ok heilsar Gísla ok spyrr hann tíðinda. En Gísli kvez ekki kunna at segja — „Er ek nú kominn á þinn fund, ok ætla ek at þetta skuli vera it⁵ síðasta sinn; ok lát þèr nú verða at sem bezt, bróðir! ok veit mèr lið nokkot⁶; því at ek mun nú eigi krefja þik optarr“. Þorkell svarar enn hinu sama, at hann kvez eigi mündu hafa fè sitt í hættu eðr sjálfan sik, ok býðr honum hross eðr⁷ skip, ef hann vill leita á brott nokkot⁶; ok þat þiggr hann, ok biðr hann draga fram skipit með sèr. Þorkell gerir svá ok fær honum sexæring einn ok þar með vi vættir matar ok c vaðmála. En er Gísli er á skip kominn, þá stendr Þorkell á landi uppi. Gísli mælti þá: „Nú þykkiz þú standa öllum fótum í jötu, bróðir“, ok vera vin margra höfðingja, ok uggir þú nú ekki at þèr; en ek er maðr sekr, ok á ek hvergi vonir skjóls nè trausts; en þat kann ek þó þèr at segja, at þú mant⁸ fyrri drepinn enn ek; eða ella er ekki mark at um

1) er. 2) þykkiz ð. 3) er ð. 4) í e. 5) et e. 6) nokkut a.
7) eða ð. 8) mant a.

mína forspá; ok vænti ek þó, at þat muni ekki af mér til hljóta. Manom ver nú skiljaz at sinni, ok ekki¹ með svá mikilli blíðu sem vera setti; ok aldregi mundi ek svá til þín gera, ef þú þyrstir mín jafnmjök, ok eitt skyldi þá ganga yfir okkr báða". „Ekki hirði ek um spár þínar" segir Þorkell, „eðr þótt þú hætir drengskap þínom" — ok skiljaz nú við svá búið. Gísli rær nú suðr til Hergilseyjar; hón liggir á Breiðafirði; ok er hann átti skammt til eyjarinnar, þá tekr hann þiljur ok árar frá skipinu ok þoptur, ok síðan bvelsir hann skipinu, ok lætr hann² reka skipit inn at nesjum. Ok er skipit fannz, sæludu menn at Gísli mundi druknaðr vera, ok mundi hann tekit hafa skipit frá Þorkeli bróður sínom. Gísli gengr nú til Hergilseyjar. Ingjaldr hét maðr sá, er þar bjó; Þorgerðr hét kona hans; Ingjaldr var systrungr Gísla at frændsemi, ok kom út til Íslands með honum. En er þeir funduz, býðr Ingjaldr Gísla³ þar at⁴ vera með honum, ok þá björg aðra, er hann má veita honum. En Gísli þiggir þat, ok er hann þar um hríð. Svartr hét þræll Ingjalds, er þar var með honum; en Bóthildr hét þý hans eðr ambátt. Helgi hét son Ingjalds; hann var afglapi, sem mestr mátti vera, ok fífl; hann var mikill vexti sem tröll. Gísli var þar þann vetr. Hann smíðaði verkfæri ok marga luti aðra; þat var allt betr gert, enn þat er flestir menn smíðudu aðrir, ok hagligra. Nú undraz menn þetta mjök, þeir er þar komu⁵ ok sá⁶ smíðarnar⁶; því at menn vissu, at Ingjaldr var lítt hagr — en þetta var svá smíðat allt, at langt bar af öðru smíði. Gísli er þar iij vetr í samt; en hann er í⁷ brott um⁸ sumrum, ok er þá í Geirþjófsfirði; verðr honum þetta at bezta trausti, er Ingjaldr er; ok eru nú liðnir iij vetr frá

1) el ð.

2) Fattes í ð.

3) h ð.

4) kvæmo ð.

5) fla a.

6) smíð'n' a.

7) Fattes í a.

8) a ð.

því er hann hafði dreymt, at því sem draumkonan vísaði honum, at hann mundi ólifat eiga. Nú þikkir mönnum grunsamligt um þetta, ok ráða menn nú, at Gísli muni vera með Ingjalði, en hafa ekki drukknat sem ætlat var; Ingjaldr á nú ok iij skip ný, ok öll vel gör. Nú grundar¹ Eyjólfur þetta, ok sendir nú njósna-Helga, at hann verði þessa varr. Ferr hann síðan at vanda sínom, ok kemr síðan í Hergilseyjar. Gísli á sèr jarðhús, ok er hann þar jafnan, þá er menn koma þar. Ok er Helgi hefir verit þar um nóttina, lætr hann sem hann sè sjúkr, ok þykkiz hann hvergi fær. Ingjaldr var á fiski um daginn, ok þræll hans með honum, ok Bótildr ambátt. Ok um daginn, er á leið, gengr Þorgerðr húsfreyja til jarðhúss Gísla ok gaf honum mat sinn; enn þili eitt var á millom² svefnhússins, er Helgi svaf³ í, ok búrsins; ok er Helga grunar þetta, hvert húsfreyja man⁴ gengin, klífr hann á þilit upp, ok sèr, at einum manni er matr búinn; ok í því bili gengr hún fram ór búrinu; hann kippiz þá við fast, ok dettr af þilino ofan. Hón mælti þá: „Hví háttar þú þer svá, at þú klífr⁵ í ræfr upp sem þjófar, ok ert eigi kyrr?“ „Ek er svá verkóði“ segir hann, „at ek má ekki kyrr vera; ok fylgðu mèr til rúms míns“. Hón gerir svá; en síðan gengr hún með matinn, ok færir Gísla. Helgi ríss þá upp, ok gengr þegar á spor henni, ok sèr nú gerla, hvat títt var; leggz hann niðr eptir þat, ok er þar þann dag. Ingjaldr kemr heim um kveldit, ok spyr, ef Helga batni nokkot⁶. Hann kveðr heldr áleiðis. Er hann þar um nóttina. En um morgininn beiðir hann fars ór eyjonum; kvez hann eiga eyrinde suðr um fjörð; ok er hann sluttr suðr til Flateyjar. Lættir hann ei fyrr enn hann kemr suðr til Þórsness, ok segir Berki,

.. 1) Þarðe formodentlig hedde grunar og det følgende Ord staae i Gjenstandsformen.

2) milll ó.

3) la ó.

4) u ó.

5) Gtaning for klífr.

6) nokkut u.

at hann er orðinn varr við Gísla; at Ingjaldr heldr hann í Hergilsey. Síðan býst Börkr heiman, ok xv karlar með honum, ok fara á teinæringe ok sigla sunnan um Breiðafjörð. Ingjaldr er enn róinn á fiski, ok Gíslir með honum; en þrællinn ok ambáttin eru á öðru skipi. Þau sitja hjá eyjum þeim, er Stykkiseyjar heita. Nú sèr Ingjaldr [seglið ok skipit¹, er sunnan siglir, ok mælti: „Þar sè ek þá sýn, er mèr er lítt at skapi“. „Hvat er þat?“ segir Gíslir. „Skip siglir sunnan frá Flateyju, ok er seglið stafat rauðu, ok er meiri von, at þar sè Börkr enn digri“. „Hvat er þá til ráðs?“ segir Gíslir, „ok vil ek nú² vita, hvort þú ert svá vitr sem þú ert drengr góðr“. „Skjótt 'er nú til ráðs at taka“ segir Ingjaldr; „en þó er ek ekki vitr maðr. Róum vit heim at eyjunum, ok förum upp á Vadsteinaberg ok verjumz þaðan, meðan auðit verðr“. „Drengiliga er þetta mælt“ segir Gíslir; „en ekki vil ek leggja þik svá mjök í hættu, ok mun ek annat ráð upp taka. Ró þú nú heim at eyjunne, ok þrællinn með þèr, ok gangit upp á bergit ok sýnit ykkz; ok mano þeir ælla, at ek muni³ annarr maðrinn, er þeir sigla sunnan í sundit. En ek mun skipta klæðum við Svart, sem ek gjörða⁴ eitt sinn fyrr; en ek mun ganga á selabátinn með Bóthilde. Þurfi þit þá ekki at hirða um okkr“. Ok svá gera þeir. „Hvat skulum vit nú at hafaz?“ segir hón, „er við⁵ skiljumz við Ingjald?“ Þá kvað Gíslir vísu:

49 Raðz leitar nu ritar
ruðr vekiuð miod̄ suðra
skorð þ¹ at skiliaz verðum
skialld̄ steins fra jngialdi⁷

1) skipit ok seglið frá [þ. 2) Fattas í þ. 3) mun þ. 4) s'þa þ.
5) þ. 6) því. 7) Ingjaldr.

þó mun ec hyrs at hvoru
 hafa blafollðar¹ scafla²
 snyrta gatt ne ec fylti
 smið þanz m³ verðr æðit⁴.

„Nú skulum vit“ segir Gísli „róa it beinasta suðr í móti þeim Berkí, ok láta sem ekki sè at vandræðum; ok er vèr Börkr finnumz, þá seg þú, at síflit sè á skipinu við þèr; því at þess vita allir von; mun ek sitja í stafni ok herma eptir því, ok mun ek allglíkt fá látit því; mun ek vesja niik í vaðnum, ok vera stundum nær utanborðs, ok láta sem ek má ærligast⁵. En ef í sundr berr með oss, ok gefi þeir engan gaum at, ok ráði ekki í þetta, þá skulum við⁶ róa bæði slíkt er vit megom, þegar er sýn felr⁷ milli vor“. Svá gerir hón, at hón rær suðr í móti þeim, ok þar allnær skipia. Ok er þau Börkr finnaz, kallar hann á hana, ok kenndi, hver hón var, ok spurði, ef Gísli væri í eyjunne. Hón læzt þat ei vita; „En hitt veit ek“ segir hón, „at verit hefir þar sá maðr um hríð, er mikit berr af öðrum mönnum at sjá“. „Mun hann þar enn vera?“ segir Börkr. „Þar var hann áðr ek fór heiman“ segir hón. „Þá berr vel til“ segir Börkr — „en hvort er Ingjaldr heima at húse?“ Hón segir, at hann reyri fyrir skömmu heim, ok þræll hans með honum, at því er ek hugða“. „Þat mun ekki svá verit hafa“ segir Börkr, „ok mun þar Gísli verit hafa“. „Þar mun ek“ segir hón „ekki mikit af taka; en á þetta leit ek, at þrællinn var með þeim þar“. „Vel ferr þèr“ segir Börkr; „en þetta manom vèr fyrir satt hafa, at Gísli hefir þar verit“. Róa þeir Börkr eptir þeim hvattliga — „Því at bíta mætti nú beinfiskr, ef at borði yrði dreginn. Ok er þeir reyru heim til eyjar-

1) blafollðr. 2) scafla. 3) mer. 4) æðit. 5) z for st.
 6) i a. 7) feltr (Skrtvfeil forarsaget ved milli) a.

innar¹, mun Ingjaldr ok Gísli hafa sæt skipit, er vær sigldum sunnan, ok brugðit þegar við, er hann sá oss; ok herðum nú eptir honum; því at honum skal nú fyrir allt eitt koma". Þeir segja: „Gaman þykkir oss at sjá á sílit, hversu þat lætr marga vega" — og sögðu, at² hón veri aumliga stödd, er hón skyldi ein fylgja því. „Svá þikkir mēr" segir hón; „en hitt eitt finn ek á, at yör þykkir hlægiligt, sem vorkunn er, ok harmit mik lít". Nú skiljaz þau eptir þat, ok koma þeir til eyjarinnar, ok ganga á land at Vaðsteinabergi; en þeir Ingjaldr ok þrællinn eru á berginu uppi. Þá tekr Börkr til orða: „Hitt er nú ráð; Ingjaldr, at selja Gísla fram eðr segja til hans ella; [ok ertu³ mikill mannhundur, er þú leynir honum hēr, bróðorbana mínom, þar sem þú ert landseti minn, ok ertu ills verðr fyrir slíkt". Ingjaldr segir: „Ek hefi vond klæði, ok þykki mēr ekki mikit⁴ fyrir, þótt ek slíta þeim ekki; ok heldr skal ek láta líf mitt, enn gera ekki⁴ Gísla allt gagn þat er ek má, eðr firra⁵ hann vand-ræðum". Ok þat hafa menn mælt, at Ingjaldr hafi allra manna⁶ mest lið veitt Gísla í sektinne ok honum at mestu gagni vorðit. Þat hafa menn ok sagt, at þá er Þorgrímr nef eðli seiðit, at hann skildi svá fyrir, at honum skyldi ekki at björg verða þat er menn veitti honum á Íslandi; en þetta kom honum ekki⁴ í hug, at skilja úteyjar undir⁶; endiz því þetta hóti helzt, þótt ekki væri með fullu. Börkr þóttiz ekki mega veita atgöngu Ingjaldi landseta sínom, ok kvaz ekki nenna at láta drepa hann. Ganga þeir nú til húss, ok leita Gísla, ok finna hann ekki. Fara þeir nú umhverfum eyna, ok koma nú at í einum stað, þar sem sílit var ok bítr gras, ok var bundinn steinn við hálsinn, í geil einne; ok nú tekr Börkr til orða: „Bæði er nú" segir

1) Her er nogen. Farelirring.

2) Fattes i b.

3) oc ertu, oc arta fra [a.

4) ei b.

5) Gising for fra.

6) undan b.

hann, „at mikit er sagt frá Ingjaldsfilfi; enda deiliz þat nú heldr í fleiri staði af, enn mæð þætti glíkinde á vera. Ok er nú ekki hær á at horfa — hefir oss vorðit svá mikil vanhyggja, at stórum berr; ok ekki veit ek, nær vær getum þessu áleiðis snúit; mun Gísli þar hafa róit í mót oss í dag, er vær ætluðum filfit, ok ambáttin með honum. Skyndum nú eptir þeim, ok látum hann nú ei undan setja, ok bætum þessa óför sem fyrst”. Róa þeir nú eptir þeim Gísla sem þeir mega, ok sjá brátt, at þau eru langt komin inn á sundin, ok hafa vel réttstreymt. Ok er þau eru mjök komin inn at landi, þá er Börkr ok hans menn kominn í skotsfæri við þau. Þá tekr Gísli til orðs: „Nú manom vit¹ hær skilja; en hær eru ij fingrgull, er þú skalt selja í hendr Ingjaldi ok konu hans; þú skalt ok bera þeim kveðju mína, ok þat með, at ek vil, at Ingjaldr gefi þær frelsi, ok svá Svarti, ok ber þetta til jartegna; seg honum svá, at mæð þykkir² þetta allmiklu máli skipta; því at þú hefir mæð líf gefit, ok vilda ek, at þú nytir þess”. Ok nú skiljaz þau. Gísli leypr nú á land; ok var þat eyland, er þá var hann á kominn, ok er þó skammt þaðan til meginlands; þetta er fyrir Hjarðarnesi. Gísli hleypr yfir eyna ok í hamraklif eitt á eygni. En Bóthildr rær í brott alsveitug út³ af mæði ok út á sundit hjá þeim⁴; ok gefa þeir Börkr engan⁵ gaum at henni, er þeir sjá hana eina á skipinu. Þeir Börkr⁶ róa nú at eyne, ok verðr saka-Steinn skjótastr á land, ok rennr hann þegar yfir eyna at leita Gísla; ok er hann kemr í hamraskarðit, þá stendr þar Gísli fyrir honum með brugðit sverðit, ok keyrir þegar í höfud honum, ok klýfr hann í herðar niðr, ok fellr hann þegar dauðr á jörð.

1) ver ð.

2) þek' ð.

3) Dette Ord synes at hidrøre fra et ikke

meget gammelt Haandskrift.

4) heül a.

5) eingän ð.

6) Naal. rettet

(for G.) af hageir selo i ð, men ikke i a.

Þeir Börkr hlaupa nú á eyrna ok sjá þessi tíðinde. Gísli leggð þá á sund ok ættlar til meginlands. Börkr fleygir þá spjóti eptir honum, ok kemr í kálfann, ok varð þat mikit sár. Gísli kippir spjótinu, en hann týnir sverðinu, er hann var áðr móðr mjök, ok fekk ekki á haldit. Gísli komz¹ á land í húminu; því at þá tók at myrkva af nótt, ok hleypr hann í skóginn; en þar var víða [vaxit skógr². Nú róa þeir til lands, ok leita Gísla, ok kvía hann í skóginom; því at skógrinn var óvíðr, en Gísli mjök móðr, svá at nærr mátti hann ekki ganga. Hann verðr nú varr við menn á alla vega frá sèr, ok veit hann nú, at þeir sitja um skóginn. Gísli leitar sèr nú ráðs, ok sèr, at honum mun þetta ekki endaz, því at skógrinn var óvíðr, ok mani³ þeir þegar fá fundit hann, er ljóst er, ok vildi hann ekki þess at bíða, ef svá mætti verða. Hann ferr nú ofan til sjófarins sem hljóðast⁴, svá at þeir verða ekki⁵ við þat varir. Ferr hann svá inn til Haugs með flæðibökkum í myrkriu. Hann hittir þar bónda at máli. Refr hèt bóndi sá, er þar bjó; hann var sonr Þorsteins vanstafs. Svá er⁶ frá honum sagt, at hann væri manna slægstr. Hann heilsar Gísla vel, ok spyrr hann tíðinda. En hann sagði af skyndinge allt sem farit hafði með þeim Berki. Refr átti sèr konu, er Álfðís hèt — væn yfirlits ok galin í skapi, ok var hón enn mesti kvennskratti; ok var með hjónum et mesta jafnræði. Ok er Gísli hefir sagt honum tíðindin, þá skorar hann á Ref til fulltings ok liðveizlu — „Manu⁷ þeir brátt verða vísir, at ek er brott úr skóginom, ok manu⁷ þeir hær skjótt koma. Er nú brátt til ráðs at taka, ef þú vill mæ nokkora ásjá veita⁷”. Refr mælti: „Ek mun gera þær þann kost, at ek ráða einn fyrir, hvè með skal fara, ok hlutiz þú ekki til; hitt er

1) komzt a. 2) Saaledes fra [. 3) mane a. 4) z for et.
5) et d. 6) var d. 7) mane d, munu a.

elligar, at þú sjáir sjálfur fyrir þér, ok mun ek eiga at engan¹ lut". „Þetta skal nú þiggja" segir Gísli, „sem þú býðr". „Gakk þú nú inn þá" segir Refr. Ok svá gerir Gísli. Þá mælti Refr við Álfðíse: „Nú mun ek skipta mönnum við þik í rekkjuna". Refr tekur þá upp klæðin öll ór rekkjunne, ok mælti, at Gísli skyldi þar niðr leggjaz á² hálminn. Hann gerir svá. Síðan leggr Refr á hann ofan aftr klæðin, ok þar leggz Álfðís ofan á klæðin, ok ferr þar í rekkju sína. Refr mælti: „Verit þar nú í rekkjunne, hvat sem í geriz, ok vertu nú viðskiptis sem þá er þú hefir vest verit, ok spara nú ekki af, í orðalagi, þat er illt er; en ek mun ganga til máls við þá, er þeir koma, ok mæla þat er mærl sýniz". Ok eptir þat gengr hann út ok sèr margra manna fœr, ok eru þar fœrunautar Barkar viij saman, en hann var eptir at Forsá. Nú spyr Refr þá tíðinda, er þeir koma á bæinn; en þeir kunnu honum þau at segja, sem hann hafði áðr spurt. Þeir frétta, ef hann yrði nokkut varr við Gísli. En hann kveðr bæði vera, at hann kvez ekki vilja Gísli við hjálpa, enda kveðr hann Gísli ekki þar komit hafa — „Ok er þat víst, at ek vildi Berki heldr liðsinnaðr, enn mótsnúinn, í því er ek má; því at mærl þykkir engi³ vera betr at sèr um alla luti, enn hann, ok vilda ek gjarna vera vinr hans; en ekki manu⁴ þér trúa sögu minné, nema þér rannsakit bæinn; ok vil ek þat fúsliga; ok gangit inn, ok leitit sem þér villt". En er Álfðís verðr þessa vœr, þá geyr hún á þá, ok mælti hvetvetna⁵ illt, er henni kemr í hug; ok skortir þar eigi illt orðalag. En Refr er allt með þeim, ok kveðr hana vera eigi meðalfífl⁶, at hún gerir ekki mannamun at slíku — „Ok ertu ekki meðalfól". Hún mærlir við hann slíkt eðr verra, enn við

1) eingaá þ.

2) í þ.

3) eingt þ.

4) manó þ, munu a.

5) Gíening

for hvœina.

6) meðalfíflu a.

þá. Ok er þeir hafa rannsakat bæinn sem þeir vilja, þá fara þeir út, ok tor tryggja Ref alls ekki, ok biðja hann vel lifa. Fara þeir nú í brott, ok hitta Börk, ok una illa við sína ferð; hafa fengið mannskada mikinn með svivirðing mikilli, at því er þeir kalla. Ferr Börkr nú heim við svá búit. En njósna-Helgi ferr í fjörðu vestr til fundar við Eyjólf, ok segir honum, hvat títt er. Gísli var með Ref hálfan mánut¹, ok eptir þat ferr hann í brott, ok skiljaz þeir góðir vinir. Gísli gefr honum kníf ok belti, ok voro þat góðir gripir; ok ekki hafði Gísli þá laust til meira. Estir þat fór hann vestr í Geirþjófsfjörð til konu sinnar. Þótti nú enn mikit hafa aukiz hans frægð, ok gekk af honum mikil frètt, ok meiri enn áðr. Var þat mál manna, at ekki hafi verit meiri atgervismaðr, enn Gísli. En þó var hann ekki gæfumaðr, sem raun bar vitni.

Nú er frá því at segja, at Börkr ferr sunnan til Þorska-fjarðarþings við miklu fjölmenni ok ættlar at hitta vini sína. Gestr Oddleifsson fór vestan af Barðaströnd, ok Þorkell Súrsson, á sínu skipi hvorr þeirra. Ok er Gestr er alþúinn, koma til hans sveinar ij, mjök sátækligir; þeir voro illa klæddir ok höfðu stafu í hendi; þeir báðu Gest fars ok töluðu við hann hljótt nokkora hríð. Hann tók við þeim, ok veitir þeim farit, ok flytr hann² þá á Hallsteinsnes. Gengu þeir þar á land fyrir innan bæinn á Hallsteinsnesi, þar sem heitir Nesgranatrè; þar blótadi Hallsteinn syni sínom til þess, at þar ræki trè sextug, ok eru þar enn þær öndvegissúlur, er hann lét ór trènu gera. Sveinarnir ganga nú upp í Teigsskóg; fara eptir skóginom þar til er þeir koma til Þorskafjarðarþings³. Maðr hét Hallbjörn húfa; hann var göngumaðr, ok hafði með sér x göngumenn aðra,

1) manud d.

2) Fattos i d.

3) Þorskafjarðar þings s.

eðr fleiri; hann var vanr at tjalda sèr búð á þinginu, ok enn gerir hann svá; hann hefir nú með sèr mikla göngumannasveit. Þangat fara sveinarnir til hans ok biðja hann búðarrúms þar; en Hallbjörn var góðr viðtakna, ok kvez enn hverjom manni veitt hafa búðarrúm hær til, er hann hafði beðit, kvez hann ok ekki enn mundu spara við þá — „Hefir ek ok hær verit mörg vor á þinginu, ok kenni ek alla höfðingja, þá er goðorð hafa”. Sveinarnir kvedaz gjarna vilja hans ásjá hafa ok af hánom fræðaz. Hallbjörn kvez ætla til strandar niðr, er skipin sigla at landi, ok læzt hann mundu segja þeim grein á skipunum. Þeir biðja hann þökk fyrir þat¹ hafa, ok kvedaz² þat þykkja³ mikit gaman. Fara nú til strandar, er skipin sigla at landi. Þá tekr enn ellri sveinninn til orða: „Hverr á þat skip, er þar siglir næst hingat?” Hallbjörn segir: „Börkr enn digri”. Sveinninn spyr: „Hverr siglir þar næst?” Hallbjörn segir: „Þar er Gestr enn spaki ór Haga á Barðaströnd”. Sveinninn spyr⁴: „En hverir leggja skip sitt út við fjarðarhornit?” Hallbjörn svarar: „Þar er Þorkell Súrsson”. Ok nú sjá þeir, at hann gengr á land ok sezt niðr á einn stein; en þeir förunautar hans fluttu föng þeirra af skipi, svá at ekki félli sjár undir. Börkr lét tjalda búð þeirra; því at þeir höfðu báðir mágar eina búð, ok var [jafnan með þeim⁵ allvingott. Þorkell hafði hatt girzkan⁶ á höfði ok grán feld yfir sèr ok gulldálk um öxl, en sverð í hendi. Síðan gengu þeir sveinarnir ok Hallbjörn húfa⁷ með sveit sína þangat til er Þorkell sat. Þá tók hinn ellri sveinn til orða: „Hverr er þessi enn göfugligi maðr, er hær sitr? ok hefi ek ekki sèt vænna

1) *Faltes t b.* 2) *☞.* 3) *þickta b.* 4) *Saaledes interpongere begge;*
men Sveinninn spyr enn: „Hverir (o. s. v.) var maaskee bedre. 5) *með þeim*
jafnað fra [b. 6) *izkañ a, izkan b.* 7) *Gisning for hver.*

mann nè tiguligra". „Vel mæliz þér, sveinn", segir Þorkell; „en Þorkell heiti ek". Sveinninn mælti: „Muntu lofa mér at sjá sverð þat, er þú heldr á, svá mikil gersimi sem þat er?" Þorkell segir: „Þó lætr þú nýráðliga; en yst skal ek þetta lofa þér, ef þér er allmikil forvitni á". Ok nú tekr hann við sverðinu ok sprettir þegar friðböndunum; hann bregðr þá sverðinu. Þorkell mælti: „Þat lofaða¹ ek þér ekki at bregða því". „Þar beidda ek þik ok engis leyfis at" segir sveinninn. Hann reiðir þá skjótt upp sverðit, ok heyggr höfuðit af Þorkeli. En er² þessi tíðindi voro vordin, þá ljóp hann Hallbjörn í brott, slikt er hann mátti, ok vill ekki sín láta verða við gelit, ok svá aðrir göngumennirnir. En sveinninn kastar niðr sverðinu blóðgu ok tók staf sinn, ok laupa sveinarnir þá með öðrum göngumönnum; ok verða þeir nú nálíga at gjalti göngumennirnir fyrir hræzlu sakir: laupa upp hjá búðinne Barkar, er þeir voro at tjalda. En þeir, er sjá fall Þorkels, styrma yfir honum dauðum, ok þykkjaz³ ekki vita, hverr verkit hefir unnit. Börkr mælti: „Hvat sætir þys þeim ok hlaupum, sem eru hjá búðinne hans Þorkels?" — ok í því hleypr hann Hallbjörn húfa upp hjá þeim ok xv göngumenn við honum; þá svarar hinn yngri sveinn (sá hét Helgi; en hinn hét Bergr, er vígit hafði vegit): „Ekki veit ek" segir hann „um hvat þeir þinga; en hitt veit ek, um hvat þeir þræta". „Hvat þá?" segir Börkr. Sveinninn svarar: „Hvort Vesteinn muni [eptir hafa⁴ átt dætr einar, eðr nokkorn son muni hann átt hafa". Hallbjörn húfa hleypr til búðar sinnar. En sveinarnir laupa í skóginn, er [nær var⁵ búðunum, ok verða ekki fundnir. En menn laupa til göngumannanna, ok frétta eptir⁶, hvè gegni. En þeir segja, at sveinar ij hafi

1) lofaði b.

2) þeg^r a.

3) þykkjaz b.

4) hafa eflur fra [b.

5) ^r nær fra [a.

6) ept' ol' (Skriofell) b.

komit í flokkinn þeirra, ok segja, at þetta kemr mjök at þeim óvörum, ok kvoduz eigi deili á þeim vita. Þeir segja, hvern veg sveinunum var háttat ok hversu þeir voro at yfirlitum ok svá viðrtal þeirra. Nú þykkiz¹ Börkr vita af orðum þeim, er Helgi mælti, at synir Vèsteins manuz² þar verit hafa. Þeir Börkr ganga nú til búðar Gestz, ok ráðaz um við hann, hversu með skal fara; vill Börkr nú búa mál til á hendr sveinunum — „Er mèr”, segir hann „skylt at mæla eptir Þorkel mág minn; en ekki þykkir oss því ólíkt blut til reka, at synir Vèsteins mundi verkit unnit hafa; ok ekki vitum vær annarra manna von, þeirra er sakir ætti við Þorkel; en þó hafa þeir nú undan komiz at sinne; em ek þess fúsastr at gera þá hær seka á þinginu. Ráð oss nú ráð, Gestr”, segir Börkr, „hversu eptir skal mæla”. Gestr mælti: „Ekki þykkir mèr hógligt hönd á at hafa; ok kunna munda ek mèr þat, ef ek hefða vígit vegit, at nefnaz annan veg enn ek heta, ok mundi þá ónýt sökin ok málit, er mèr veri á hendr búit. Nú þætti mèr ok vera mega, at svo hefði sá hugsat, er verkit hefir unnit” — ok letr Gestr mjök at fram sè haft málit. Ok þat hafa sumir menn fyrir satt haft, at Gestr hafi heldr í ráðum verit með sveinunum; því at hann var skyldr Vèsteini. Nú hættu þeir Börkr þessu tali; ok var [málit eigi³ fram⁴ haft; ok heygja þeir Þorkel þar á þinginu; fara nú heim þegar menn voro til þess búinir, ok verðr þar eigi fleira til tíðinda. Unir Börkr enn illa við ferð sína, sem hann átti vanda til; ferr hann nú heim suðr ok hefir mikla svívirðing af þessu máli. Nú fara sveinarnir þar til er þeir koma í Geirþjófsfjörð, ok liggja áðr úti ix dægr matlausir. Þar var þá fyrir Gísli hjá konu sinne. Þeir koma þar um nótt ok drepa á dyrr, ok gengr

1) þykkiz ð.

2) manuz ð, munu a.

3) ¹/₂ málit fra [a.

4) framí ð.

Auðr til dyra ok heilsar þeim vel ok spyr þá tíðinda. — Var hún því opt vön, at hún gekk út, en Gísli lá í rekkju sinni, er honum var sökótt, ok mátti ógerla vita, hvaðan eðr¹ hverir komu; ok var jarðhús undir rekkjonne; beindi hún þá raust, ef hann þurfti at varaz. — Sveinarnir segja henni, hvat um var at væla, ok allt eptir því sem var um farar sínar, ok kvoðuz úti hafa verit ix dægr matlausir. Auðr mælti: „Ek mun senda ykk yfir hálsinn, til Mosdals, til suna Bjartmárs með jartegnum” (þeir voro móðurbræðr hennar) „ok skal ek fá ykk vistir ok fararskjóta, ok skjóta jafnan skjóli yfir ykk, slíku er² ek má; en ekki mun ek biðja Gísla ykk bjargar hëðan af”. Nú fara þeir á brott, ok gengu í skóginn, ok leynaz þar, svá at þeir mega ekki finnaz; neyta nú matar, er þeir hafa lengi áðr misst; síðan leggjaz þeir niðr, ok sofna brátt, er þeir voro áðr móðir, ok þreyttir af göngu. Nú er at segja frá Auði, at hún³ gengr inn ok hittir Gísla, ok segir svá: „Nú skiptir miklu⁴, hverjo þú vill til þín snúa, ok gjör nú minn sóma meira enn ek er verð”. „Veit ek” segir Gísli, „at þú mant⁵ segja mër víg Þorkels bróðor míns”. „Svá er sem þú getr til” segir hún, „ok hafa þeir Vèsteinssynir vegit hann, bræðrsynir mínir; ok var þat ekki um sakleysi, þótt þeir vildi hefna föður síns, er þeir Þorgrímr vogu; ok þótt Þorgrímr bæri vápn á hann, þá blauzt⁶ þat mest af Þorkeli bróðor þínom. Eru þeir hër komnir; ok vilda ek, at þèr byrgiz at allir samt; ok þykkjaz⁷ þeir nú, sem er, ekki traust eiga annat”. Gísli segir: „Ekki kann ek þat standaz, at vera ásamt við bróðurbana mína”. Hann bleypr upp ok vill bregða sverðino. Hann kvat vísu:

¹) eða ó. ²) fem a. ³) hun a. ⁴) mikl' (*Skrifteit*) a. ⁵) munt a.
⁶) hlaut ó, „hlautt” a. ⁷) þykkjazt ó.

58 Hver um veit nema hvalsan¹
 hialdr is dragi Gíslí
 at h fer of frettir
 færi von or fponum
 allz tígr viðir legia
 snirti hrings af þingi
 drygiū² v'³ til dauða⁴
 það Þketill radiñ

Auðr svarar, at hann þyrfti ei at vera svá reiðr —
 „Því at þeir eru allir í brottu; ok hafða ek vit til þess, at
 láta þá ekki koma í augsyn þer ok hætta þeim svá”.
 „Þannig er ok allra bezt” segir Gíslí. Ok er nú kyrrt
 nokkora hríð, ok eru nú eptir ij vetr þess er draumkonan
 kvað hann lifa.

Ok nú er Gíslí í Geirþjófsfirði. Ok er á líðr sumarit
 ok haustar, koma aftr draumar hans ok þungar svefnfarar;
 kemr nú at honum draumkonan sú en verri; en þó hin
 stundum. Nú dreymir hann um nótt eina, at konan sú en
 betri kæmi at honum, ok sýndiz honum sem hón⁵ riði hesti
 grám, ok býðr honum með sér at vera ok fara til innis
 síns, ok þat þóttiz hann gera, ok kemr hón at húsi einu
 með hana ok leiðir hann inn í húsit, ok þótti honum þar
 vera vel um búiz⁶. Hón bað hann þar vera ok una sér
 vel — „Ok skaltu hingat fara, þá er þú ert andaðr, ok
 njóta hér fjár með mér”. Ok nú vaknar hann, ok kvað vísu:

[Heim bauð⁷ með s'⁸ sinom
 sam⁹ hlæck¹⁰ gm¹¹ blacki
 þa v' bruðr v'¹² beiþe¹³
 bliþ loffkreyti riða

1) hvaffan. 2) dryglum. 3) ver. 4) dauða. 5) hun a.
 6) buizt þ. 7) Eet Ord fra [. 8) fer. 9) sam, 10) hlæck.
 11) gram. 12) við. 13) beiðe.

magrundr qz mdu¹
 man ec orð v² þ³ fkorðu
 hneigi fol af heilu
 hornflæðar mic gæða

Ok enn kvað hann:

59, 2 Dyr let drapu stiora
 ðis t¹⁴ svefns ū⁵ vífat
 lægis ellz þ⁶ e⁷ lagu
 litt tíne ec þ¹⁸ ðynr
 oc með s⁹ hin sviúa
 fæms¹⁰ leiðði mic næma¹¹
 fakat ec hol i hvilu
 hlæt¹² fcallð fæng hlæta¹³

3 Hingat fktu qvat hringa
 hillðr at oð þ¹⁴ gillði
 fleina þollr með¹⁵ fullu
 [fiáll heyiadr¹⁶ ðeyia
 þa muntu ullr oc allu¹⁷
 ifungs fe þvifa
 þ hag^r ockr¹⁸ t¹⁹ að^r20
 orm laðs oc f^r raða

Þat var nú enn næst at segja, at Eyjólfur enn grái sendir njósnar-Helga í Geirþjófsfjörð. Annarr maðr var ok sendr með honum; sá hæt Hávarðr; hann var nýkominn út, áðr um sumarit; hann var frendi²¹ Gestis Oddleifssonar. Þessir menn voro sendir í Geirþjófsfjörð, at höggva efnit^r í skógum þeim, er þar eru, ok at leita byggða Gísla, ef þeir fyndi fylsni hans. Ok enn síðasta aptan sjá þeir, er

1) munda. 2) um. 3) þat. 4) til. 5) um. 6) þer.
 7) er. 8) því. 9) fer. 10) faums. 11) nauma. 12) hlaut.
 13) blauta. 14) þer. 15) at. 16) Est Ord fra [. 17) aullu.
 18) ocker. 19) til. 20) aubr. 21) Saaf.

þeir höfðu verið iij nætr í skóginum at leita Gísla, eld brenna upp í klettunum í skóginom fyrir sunnan ána, ok var þat um dagsetrs skeið, ok var á niðamyrrkr. Nú spyrr Hávarðr Helga ráðs, hversu með skal fara, svá at þeir feti til þar er eldrinn brann. „Sá einn er til” segir Helgi, „at hlaða hær vörðu, sem við stöndum á hólinom ok miða svá við¹ þar sem eldrinn brenn; ok mun þá finnaz fylsnit, er ljóss er dagr”. Nú gera þeir svá. En er þeir höfðu þessu verki lokit, kvez Hávarðr verða at sofa — „Ok má ek ekki annat” — ok svá gerir hann. En Helgi blóð vörðuna ok gerir furðuliga háfa. En er á leið náttina, þá vaknar Hávarðr, ok mælti, at Helgi skyldi sofa — „En ek vil vaka” segir hann. Ok er Helgi hafði sofit um hríð, þá berr Hávarðr í brott vörðuna, ok sèr hvern stein. Eptir þat tekr hann einn mikinn stein ok keyrir niðr á helluna, ok kom nærr við hnakka honum, svá at bifaz við jörðin. Helgi sprettr upp við, ok spyrr, hví sæti, ok verðr ákafa hræddr. Hávarðr segir: „Þat hygg ek, at maðr sè í skóginom í nánd okkr; því at margar hafa slíkar sendingar farit í nótt”. Helgi segir: „Gísli mun hær kominn ok ordinn varr við okkr, ok mun ei hæfa at biða hær, ok manom vit lemjaz² allir, ef á okkr kemr slíkt grjót”. Rennr Helgi nú slíkt er hann má, ok biðr Hávarð fara harðara; en Hávarðr kvez vera ófrár, ok biðr hann eigi hlaupa frá sèr. Helgi rennr nú til skips þeirra, sem hann má hvatast³. Fara þeir nú heim í Otradal ok segja Eyjólfu frá ferð sinne. En hann kveðr Helga enn ekki allilla hafa rekit njósnina, sem vani hans var til, ok kvez nú víst vita, hvar Gísli var niðr kominn. Síðan ferr Eyjólfur við xij. mann, ok er Hávarðr þar í ferð, ok njósnar-Helgi. Þeir fara á skipi yfir

1) til s.

2) lemlazt s.

3) x for st.

fjörð, ok koma í Geirþjófsfjörð, ok leita um daginn víða um skógana, ok svá vörðunnar, er þeir Helgi kvoduz blaðit hafa, ok finna eigi, sem glíkligt var; ok ekki finna þeir heldr fylsniit. Þá spyrr Eyjólfur Hávarð, hvar þeir hafi blaðit vörðuna. En hann kvez eigi sjálfr blaðit hafa — „Ok svaf ek, meðan Helgi hlóð vörðuna. En vera þykki mér þat mega, ef Gísli hefir orðit varr við okkr, at hann hafi brotit í sundr vörðuna, þá er lýsti, er vèr vorum farnir”. Nú þykkir Eyjólfur þetta et glíkligsta; leita þeir þó lengi ok finna eigi. Þá mælti Eyjólfur: „Afaudit verðr oss um þetta mál, ok manom vær enn aftr fara at sinne”. Ok svá gera þeir. Snúa þeir nú heim til bæjarins Auðar, ok kvez Eyjólfur vilja finna hana. Þeir ganga til dyra, ok inn í bæinn; sezt Eyjólfur á tal við Auði, ok mælti svá: „Ek vil eiga kaup við þik, at þú segir mér til Gísla; en ek mun gefa þèr til þess ekk silfrs þess er ek hefir áðr tekit til höfuðs honum; ok skaltu ekki vera við aftöku hans; því at vorkunn er, at þat sè þèr skapraun; man ek ok fá þèr ráðabag ekki verra, enn þenna; því at þèr mun verða lítit yndi at Gísli hèðan af”. „Þat þykki mér ekki víst” segir Auðr, „hvort vit verðum á þat sátt; kann vera, at mér þykki vandgoldinn¹ maðr fyrir Gísla bónda minn; en satt er þat mælt, at fè er eptir feigan bezt, ok lát mik sjá, hvat mér er boðit, hvort svá er silfrit gott sem þú segir”. „Já” segir Eyjólfur; „sýnaz skal þat”. Steypir hann nú silfrinu í skikkjuskaut hennar, ok tjár fyrir henni. En Guðríðr, fósttra Gísla, tók at gráta, er hún varð þessa vör, ok hleypr hún út í skóg til fundar við Gísla, ok segir honum, hvar komit [er — „Nú² er fósttra mín ær vorðin, ok ætlar hún at segja til þín ok svíkja þik.” Gísli mælti:

1) vangollðin ó.

2) var, oc fra [ó.

„Láttu gott í skapi þínu; annat mun mér verða at fjörlesti, enn Auðr sè ráðbani minn”. Ok nú kvað hann vísu:

62 Segia meñ¹ at mañe
 mio hlin hafi finom
 fiarð² elgs ū³ folgit
 fleyvangs hugi ranga
 eñ griot auluns gatna
 gullz fit vitum fitia
 hyckat ec hæli brecku
 hækny⁴ s ↓ mic lyfa

Ok nú ferr mærin heim, ok kemr innfarandi, ok segir ekki eyrinde sín Auði, hvert hún hefir farit. Ok nú hefir Auðr talit fèit, ok segir, at í öngan⁴ stað er verra, enn hann hefir sagt — „Nú mun þèr þykkja ek eiga at ráða fyrir fènu” segir hún, „slikt er ek vil af gera”. „Já” segir hann; „at vísu er þat”. Hún lét þá fèit í gyrðilinn, ok rekr síðan á nasar honum, svá at þegar lá blóð á jörðu — „Hafðu þetta nú⁵” segir hún „fyrst fyrir ótryggðir þínar; eðr var þèr nokkot⁶ þess vánir, at ek munda⁷ selja bónda minn undir öxi, í hendr vanmenni þínu; haf nú þessa⁸” segir hún „skömm ok svívirðing, en eigi þat er þú vildir”. Þá mælti Eyjólfur: „Hafit nú hendr á hundinom, ok drepit, þótt blauðr sè”. Þá mælti Hávarðr: „Þó er fúrin vor fullill⁸ vordin, þótt eigi gerim vèr þetta niðingsverk; ok höfum vær áðr ærna skömm fengit; en þetta er svá langt um fram; því þetta mun engi⁹ dugandi maðr hafa geyra látit; ok standi þeir upp, er mér vilja lið veita, ok látum þessu eigi ná; mart er satt it fornkveðna, at án er illt gengi, nema heiman hafi farit”. Ok eptir þetta ferr Eyjólfur heim með sneypu mikla ok svívirðing. Ok áðr enn

1) m. 2) um. 3) hækny. 4) eingū b. 5) Fattes í b.
 6) neckut a. 7) mundi b. 8) allill b. 9) eingi b.

Hávarðr gekk út, þú mælti Auðr: „Ekki mun þat makligt, Hávarðr, at þú fáir eigi skuld þína, er vit Gísli eigom þær at gjalda fyrir varning á hausti, er vit keyptum at þær; er þær fingrgull, er ek vil at þú hafir; því at ek hefir ekki¹ vöru til at gjalda þær”. „Ekki er þat meiri skuld, enn svá” segir Hávarðr, „at ekki munda ek heimta, nema þú vildir gjalda”. En hón gaf raunar fingrgullit fyrir liðveizlu hans, ok þiggr hann fingrgullit. Ok fara þeir nú heim síðan. Ok litlu síðarr fær Hávarðr sér hesta ok ferr í brott ór Otrardal² með allt sitt ok suðr til Barðastrandar til Gests hins³ spaka, ok vill ekki⁴ lengr vera með Eyjólfenum grá. Líkar Eyjólfenum nú stórilla þetta allt saman. Gísli er nú varr um sik, ok er hann⁴ lengstum í fylsnum sínum. Líðr nú svá vetrinn þar til er kemr sumar, ok nú ætlar hann ekki at hefjaz á brott þaðan; því at honum þykkir nú véra drifit í öll skjól; ætlar nú, at hann skuli annathvort þar bíða bót eðr⁵ bana; ok eru nú liðnir allir draumvetrnir. Ok nú dreymir Gísli optliga um sumarit, svá at ekki hefr⁶ af. Hann lætr nú illa í svefni nótt eina; ok er hann vaknar, spyr Auðr, hvat hann hefir dreymt. Hann segir, at kom konan sú en verri at honum ok mælti svá: „Ek skal bregða því öllu, er en betri draumkonan mælti við þik, ok skal ek þess vera ráðandi, at þær verði ekki at björg nè at gagni þat er hón⁷ mælti við þik”. Þá kvað hann vísu:

64,1 Skulu⁸ þ'⁹ ei qvat fcorða
 scaftkers saman veria
 fva hef⁹ yckr t'¹⁰ ecka
 etr [goð mun⁷ leitat

1) ei ð.

2) Otrardal ð.

3) ens ð.

4) nu ð.

5) eða ð.

6) Gíening for hef.

7) hun a.

8) Skulu.

9) þer.

10) til.

11) Eet Ord fra [.

allvallör hef' allð¹

erlendis þic fendañ

eiñ or yðru rañe²

añañ heim at kanna

„Ok þat dreymdi mik enn³“ segir Gísli, „at kona kom at mér ok batt dreyruga húfu á höfut mér, ok hón⁴ þó áðr höfut mitt í blóði ok jós á mik allan blóði“. Ok nú kvað hann vísu:

642 Hugða ec þvo m'⁴ þruði⁵

þremia luñz at bruñe⁶

odins ellða laudri

auðr mina skar⁷ raðða⁸

z⁹ hyrkneifar hreifa

haund væri þvi bandi

bals i benia eli

blóðrað¹⁰ vala stoþar¹¹

Ok enn kvað hann:

643 Hugþa¹² ec greine gaudul¹³

gunellða¹⁴ m'¹⁵ fellða

v¹⁶ rakfkotiñ reik'

rauf¹⁷ ðreyruga húfu

væri hendr a heñi

i hior regni þvegn¹⁸

sva vakti mic¹⁹ saga

saums or minō²⁰ ðraumi²¹

Ok nú lættir enn fyrst draumunum, ok þó líðr eigi mjök á haustit, áðr þá dreymir hann optliga. Ok nú geriz svá mikill gangr at, at hann geriz svá myrkfælinn af draum-

1) allðar. 2) rañi. 3) hun s. 4) mer. 5) þruðe.
6) bruñi. 7) skaur. 8) rauda. 9) oc. 10) blóðrað. 11) floðr.
12) Hugða. 13) gaudul. 14) gunellða. 15) mer. 16) v. 17) rauf.
18) þvegnar. 19) mig. 20) minom. 21) ðraumi.

unum, at hann má ekki vera einn samt í fylsnum sínum, ok varð hann nú einart at vera þar sem þær voro Auðr ok Guðríðr. Auðr spyr at í hverju sinne, hvat hann dreymir, þá er hann lætr aðr undarligast¹; en hann segir henni jafnan. Nú er þat eina nótt, at svefnarar hans eru hardar; ok nú spyr Auðr enn, er hann vaknaði, hvat fyrir hann bæri. En hann segir, at hann dreymdi, at menn kvámo hingat at oss, ok var þar Eyjólfur enn grái [í ferð-
inne² ok mjök margir menn, „Ok hittumz³ vær, ok vissa ek, at atburðir urðu með oss. Þá þóttiz ek höggva mann þeirra einn sundr í miðju; en á manningom þótti mér vargshüfut, ok fór hann fyrst at mér grenjandi, ok þótti mér vera margr um einn mér á móti; en ek þóttumz hafa skjöld í hendi ok verjaz þeim svá lengi, at þeir fengu eigi sótt mik“. Ok þá kvað hann vísu:

65,1 Vísa⁴ ec standr at fundi
feck ec inān lip⁵ miña
ar þott ec e⁶ vœra
andaðr at m' standa
gætt v⁷ ver eñ væri
valtafns i muñ hrafni
fríðr i fogru klæði
faðmr þin⁸ roði⁹ minu

Ok enn kvað hann:

65,2 Mattu skyllða skialldr
skialldr⁹ kom m'¹⁰ at hallði
gatū¹¹ hug v¹² hreyti
hiorgellandi þvi bella

1) a for st. 2) fra [fallets i b. 3) Glensing for hittuz. 4) Vísa.
5) lið. 6) var. 7) þiñ. 8) roðin. 9) skialldr. 10) mer.
11) gatam. 12) við.

aðr eñ mic þr e'¹ minu²
 munu allðrlagi uallða³
 gnyr v'⁴ hiora at heyra
 har ofrlipi baru

Ok enn kvað hann:

66,1 Ste ec yf' eiñ aðr yñe
 ar raugn'⁵ mic farañ
 hrælaki' gaf ec hauki
 hugendr munens tugu
 fneid at sinu radi
 sverðz ec i tvæ'⁶ legi
 mifti menia lestir
 maubot v'⁷ þ'⁸ fotar

Nú líðr á haustit, ok tekr þá aldri af honum draumana, ok er heldr vaxandi. Nú er þat eina nótt, at hann hefir ekki fyrr jafnilla látit. Auðr spyr hann enn, hvat fyrir hann bar, er hann vaknar. En hann svaraði ok kvað:

66,2 Hugþa⁹ ec bloð um bað'
 benviðis mer síþr
 þañ hofum vær at viña
 vil siñ ofañ reña
 slict ðreim'¹⁰ mic feima
 fekr em ec v' her nockut
 biþū¹¹ broðða hriðar
 benlofa e'¹² ec sofna

3 Hugða ec bloð ū¹³ bað'
 baughlingnar¹⁴ minar
 h'þar¹⁵ hvaðsu¹⁶ sverði
 hræ netz regin setiaz

1) er. 2) mino. 3) vallða. 4) var. 5) raugn'. 6) tvæ.
 7) var. 8) þat. 9) Hugða. 10) ðreym'. 11) biþum. 12) er.
 13) um. 14) baughlingnar. 15) herðar. 16) hvaðtu.

oc valnær¹ væri
 vor af miklu fari
 líkn reynūz su lækka²
 lífs von³ m³ gronar

67.1 Hugða⁴ ec hlif⁵ slagði⁶
 hristendr af m⁷ kvista
 stor fengū⁸ ben bryniu⁹
 þap¹⁰ hendr með vendi
 eñ f¹ mækis muñe
 miñ hugða ec syn tvína
 ofs gein þior ū hlafsa¹¹
 hialm stofn ofan klofna

2 Hugða¹² ec stofn i svefni
 sílfr þanz at m¹³ standa
 gerðr hafði¹⁴ su garða
 gratandi bra vota
 oc [ellð nioran¹⁵ ollðu
 allskyndila bynde
 hvað¹⁶ hygr m¹⁷ eñ mæ^w
 min far e¹⁸ þa voru

Nú er Gísli heima kyrr¹⁹ þat er eptir er sumarsins, þar til er kemr sumarnótt en efsta. Þá er þess við getit, at hann má ekki sofna, ok ekki þeirra. En veðr er þannig farit, at logn var veðrs ok hálf-hælufall. Þá kvez hann vilja fara brott frá bænum til fylsnis áns undir kleifarnar suðr, ok reyna, ef hann mætti sofna þar. Nú fara þau öll, ok eru þær í kyrtlum síðum, ok drepa kyrtlarnir slóðina, er þau fara, en Gísli hefir eitt kefli, ok rístr á rúnar, ok falla niðr spænirnir um leiðina. Þau koma nú

1) valnærar. 2) lækka. 3) mer. 4) Hugða. 5) hlifar.
 6) slagða. 7) mer. 8) fengum. 9) brynio. 10) þap. 11) hlafsa
 (rottol). 12) Hugða. 13) mer. 14) hafði. 15) ellðnioran fra [.
 16) hvað. 17) mer. 18) er. 19) Fattar í b.

til fylsnisins. Hann leggð þá niðr ok ætlar at sofna; en þær vaka yfir honum, ok rennr á hann höfgi, ok dreymir hann þegar, at fuglar ij koma¹ á húsit ok hjogguz at í læmingi, þeir voro heldr meiri enn rjúpkarar, ok létu heldr illiliga, þeir voro allir litaðir í blóði einu. Hann vaknar eptir þat; ok spyrr Auðr, ef hann dreymdi nokkut — „Ok eru nú ekki² góðar svefnfarar þínar” segir hón. En hann kvað vísu:

68 Mer bar hliom i heimi
 hærbil³ þa e'⁴ ↓ skildūz.⁵
 skecki ec ðv'ga⁶ ðreckiu
 ðreyra fals f' eyru
 at hior raððr hlyðði
 hegr riupkē⁷ tvegia
 koma m'⁸ ðals a ðrengi
 ðæc⁹ læmingia hogvi

Ok þessu næst heyra þau út mannamál, ok er Eyjólfur kominn við xv. mann, ok hefir komit áðr heim til húsa, ok sjá þeir dögglóðina, hvar þau höfðu farit, ok var þá sem vísat veri til þeirra. Ok er þau urðu vör við mennina, þá ganga þau upp á kleifarnar, þar sem þeim þótti bezt vígit, ok hefir hvártveggi þeirra kvennanna lurk í hendí. Þeir Eyjólfur ganga nú upp at kleifunum. Þá mælti Eyjólfur: „Þat er nú ráð, Gísli, at renna ekki undan ok láta ekki elta þik, alls þú ert kallaðr fullhugi mikill. Hefir nú vorðit langt funda á milli; ok þat munda ek vilja, at sjá væri enn síðarsti”. Gísli segir: „Gakk þú at því karlmannligar, at ekki skal nú lengra undan renna; ok sæk nú at því drengitigar, sem þú þykkiz við mik sakir eiga”. Eyjólfur mælti: „Ek mun [nú þat¹⁰ eigi undir þer eiga, ok vil ek nú njóta við liðsmunar ok góðra drengja, er ek

1) komu ð. 2) el ð. 3) hærbil. 4) er. 5) skildumz.
 6) ðverga. 7) riupkera. 8) mun. 9) ðæc. 10) þ nu fra [ð.

hefir með mér". Þá mælti Eyjólfur við njósna-Helga: „Þat væri nú karlmannligt" segir hann, „at þú ræðiz fyrstr upp kleifarnar at Gísli, ok mundi þess lengi getit, ef þú yrðir skadamaðr hans; höfum vér jafnan þér til treyst um karlmennsku". Helgi svarar: „Þat hefir þú jafnan sýnt, at þú vildir aðra fyrir þér, þegar mannhætta væri í; en þó skal ek at vísu til ráða, alls er þú eggjar þá svo mjök; ok fylg mér þá vel, ok gakk et næsta mér, ef þú þorir þat". Síðan ræð Helgi til þar sem honum þótti vænst at leita upp á kleifarnar. Hann hafði öxi í hendi. Gísli hafði ok öxi, gyrdur sverði, ok í kuffi grárendum, ok gyrdur at sér reipi. Ok er hann ræðz upp í kleifarnar, þá hleypr Gísli at honum, ok höggr hann sundr í miðju með sverðinu, ok fellr hvárrtveggi hlutrinn niðr fyrir kleifarnar. Eyjólfur ræðz þá annarr maðr næst upp í kleifina, ok snèri Auðr í móti honum, ok lýstr hann með trènu, svá at hón glýr alla höndina. Verða þær þá handteknar konurnar, ok fekk Eyjólfur til ij menn at halda þeim. En nú sækja þeir xij at Gísli ok komaz upp þeir nú á kleifarnar at honum; en hann verst bæði með grjóti ok vápnum. Eyjólfur höggr nú til hans með spjóti; en Gísli höggr spjótit af skapti ok niðr í hellurnar, ok verður höggit svá mikit, at hann brýtr hyrnuna af öxinne. Ok nú hlífir hann sér með skildinom, en vegr með sverðinu. Þeir sækja nú fast at honum; ok er svá sagt, at hann dræpi enn ij menn. Eyjólfur eggjar nú ákast; at þeir skuli sækja fast at honum — „Ok fám vær illt af honum" segir hann; „en þat er þó einkis vert, ef góð yrði erfðislaunin, ef vér fengim sótt hann". Gísli hleypr nú niðr fyrir kleifarnar, ok á hamar þann, er heitir Einhamarr; þat er gott vígi. Hann verst nú þaðan um hrið. Þetta kom mjök at þeim óvörum, ok þykkir enn óhægjaz sitt mál. Eyjólfur eggjar þá nú á nýja leik —

„Ok fyrir því mjök“ segir hann, „at sá klækisskapr mun hvervetna¹ spyrjaz“ er þeir skulu ei geta sóttan Gísla, þar sem þeir voro xy, en hann einn. Eyjólfr heitr² þeim nú miklum sæmdum, ef þeir fá unnit hann. Hann hafði ok valit menn með sèr. Maðr er nefndr Sveinn, er nú reð³ fyrstr upp í hamarinn at honum. En Gíslí höggv til hans í móti, ok vegr hann þegar, ok fellr hann dauðr niðr fyrir hamarinn. Nú þykkjaz þeir Eyjólfr ekki vita, hvar staðar nemr at eiga við þenna mann, en yllja þó með engu móti frá hverfa, fyrr enn þeir fá unnit hann. Þeir sækja nú at honum ij vega ok fylgja þeir Eyjólfi fremstir, er annarr heitir Þórir, en annarr Þórðr; þeir voro náfrændr Eyjólfis; ok er nú atsókn þeirra allhörd; fá þeir nú drjúgum komit sárum á hann með spjótalögum; en hann verst ekki at síðr, svá at allir verða sárir, þeir er at sækja. En þat er frá lyktum at segja, at þeir særa hann á hol, svá at út falla iðrin. Hann sveipar nú at sèr iðrunum með skyrtunne, ok bindr svá at sèr með reipinu fyrir neðan. Ok þá mælti Gíslí, at þeir skyldi bíða littat — „Ok mano þer þó hafa þau málalök, er þer villt“. Hann kvað nú vísu þessa:

7/ Fallshall' fík⁴ fylla
fagrleit su mic reit'
reckilat at ræckū⁵
regns finō⁶ vin fregna
vel hyg ec þott egi⁷
itrflagn mic biti
þa gaf finō⁶ fveine
sverðz miñ fap⁹ herð'

Þessi var hin sízta vísa hans. Ok þegar jafnskjótt er

1) hver vísa b. 2) Gíening for heit'. 3) reðz b. 4) „ðal“.
5) rauckum, 6) flnom. 7) eGlar. 8) flnom. 9) fað'.

hann hafði kveðit vísuna, hleypr hann ofan fyrir skorina, ok keyrir sverðit fyrir brjóst Þórdi, frænda Eyjólfra, ok fær hann þegar bana. Ok nú lætr Gísli þar líf sitt með mikilli breysti ok drengskap, ok mörgum sárum særðr, svá at furða var at; ok þat þótti þeim frá dæmum, hverja vörn hann veitti. Þeir Eyjólfir voro allir sárir, er eptir lifðu, ok mjök þreyttir. Ok lýkr þar nú æfi Gísla Súrssonar; ok er þat rétt at segja, at hann hefir verit einhverr¹ enn² mesti breystimaðr. Þeir drógu hann síðan ofan á jöfnu, ok tóku af honum sverðit, ok götva hann þar í græntóinne. Síðan fóro þeir ofan til sjófar, ok til skips síns; ok andaz nú enn sætti maðr við skip. Eyjólfir bauð Audi með sér at fara til húss, ok sóstru bennar; en hón vildi þat eigi þiggja. Fara þeir Eyjólfir nú heim í Otrardal; ok andaz hina sömu nótt enn³ sjaundi maðr af sárum; en hinn viij. maðr liggir í sárum xij mánuðr, ok bíðr þá bana. En aðrir menn verða heilir sára sinna at kalla, ok fá þó af mikla meiðing ok mörg örkuðl. Ok þegar Eyjólfir þykkiz⁴ til fær, ferr hann heiman við xij. mann, ok suðr yfir Breiðafjörð til fundar við Börk, ok segir honum tíðindi þessi ok allan atburð þessa máls, ok þykkiz hafa illt af fengit. Börkr verðr glaðr við þessa sögu, ok bíðr nú Þórdise, at henni takiz vel til ok fagni vel Eyjólfu — „Því at hann hefir rekit af höndum oss skömm ok svívirðing; ok lát þer nú í hug koma ást þá er þú hafðir á Þorgrími bróður mínom, ok tak nú við þeim vel, ok ger heint við þá”. Þórdis segir: „Gráta mun ek Gísla bróður minn; en fagna ek dauða hans”. Ok um kveldit var sett borð fyrir þá Eyjólf ok Börk. Þeir tala nú mart⁵ um kveldit ok voro allkátir. Síðan voro borð tekin, ok bar Þórdis mat á borð. Eyjólfir hafði sverð þat í hendi, er átt hafði Gísli bróðir hennar.

1) einn þ.

2) hún þ.

3) hún þ.

4) þykkiz a.

5) saman tilfötet i þ.

Hón slær þá niðr spónunum, er hún¹ ætlaði áðr at fá mönnum, ór keraldri því, er hún hélt á, ok lýtr hún niðr, ok lætr hún² sem hún [vill samna³ saman spónunum; hún⁴ þrífir um meðalkafla sverðinu ok bregðr því skjótt; hún leggur þá neðan undir borðit, ok ætlar at leggja neðan í smáparma Eyjólfs⁵; en gaddhjalt var á sverðinu, ok gáði hún ekki þess, ok nam gaddrinn við borðinu, ok berr lagit⁶ neðar, enn hún hugði, ok kom í lærit, ok varð þat svöðusár mjök mikit. Þeir Eyjólfur laupa nú upp skjótt, ok fœrunautar hans, ok hrinda fram borðunum, ok steypiz niðr matrinn allr. Börkr tekr Þórdíse höndum, ok tekr af henni sverðit, ok kvað hana vera vitlausa, ok lýstr hana kinnhest. Börkr býðr Eyjólfu eindæmi fyrir þenna atburð; ok gerir Eyjólfur þegar í stað full manngjöld fyrir áverkann; en kvez gera mundu meira miklu, ef Berki hefði eigi farit svá vel. Eptir þetta nefnir Þórdís sér votta, ok segir skilit við Bökk bónda sinn, ok kvez ekki mundu koma í sama rekkju honum síðan; ok þat efndi hún. Fór hún þá út á Eyri, á Þórdísarstæði, ok bjó hún⁴ þar nokkora vetr síðan. En Börkr var þá eftir at Helgafelli, þar til er Snorri goði kom honum brott þaðan; ok fór hann þá, at búa í Glerárskógi í Hvammsfirði. Eyjólfur fór heim vestr í Otradal, ok undi illa við sína ferð. Eptir þetta fóro synir Vesteins til fundar við Gest í Haga, ok skora á hann, at hann komi þeim utan, af sínom ráðum, ok Gunnhildi móður þeirra ok Audi föðursystur þeirra, er verit hafði kona Gísla Súrssonar, ok Guðríde Ingjaldsdóttur ok Geirmuudi bróður hennar. Ok þessum mönnum öllum kom Gestr Oddleifsson utan, í Hvítá, með Sigurði hvíta, ok voro litla hrifð úti, ok kvámo norðr við Noreg. Ok einn

1 „hann“ ó.

2) Fattos t ó.

3) tannl fra [a.

4) hun a.

5) Ey: ó.

6) legit.

dag gengr Bergr Vesteinsson um stræti, ok vill taka þeim búðarrúm, ok ij menn norrænir með honum. Þeir mæta ij mönnum fyrir sér, ok var annarr i skarlatskyrtli, ungr maðr ok mikill vexti. Hann spurði Berg at nafni. En hann segir til nafns síns hit sanna ok til kyns; ok hugði hann, at þat mundi heldr víðara fara þar, at hann mundi þess njóta, en gjalda ekki föðor síns; því at Vesteinn var hinn vinsælsti maðr í kaupförum. En þegar Bergr hafði þetta sagt, þá brá þessi maðr sverði ok högg hann bana- högg. En þar var Ari Súrsson bróðir Gísla ok Þorkels. En er þetta var vordit, ljópu þeir til skips, er upp höfðu gengit með Bergi, ok ségja þessi tíðindi, er gerzt höfðu. En Sigurðr stýrimaðr kom hinum undan, er eptir lifðu, ok sók hann þeim far til Grænlands, ok staðfestiz Helgi þar, ok þótti vera hinn beztu drengur; ok voro menn sendir til höfuds honum, ok var þess eigi auðit, at þeir fengi hann drepit; hann týndiz síðan í veiðiför á Grænlandi, ok þótti at honum mikill skaði. En þær Auðr ok Gunnhildr fóro til Danmerkr í Heidabæ, ok tóku þar við trú; síðan gengu þær suðr til Róms, ok kom hvárgi aptr. Geirmundr fór til Grænlands, ok kvongaðiz þar, ok varð vel auðigr at fe. Guðríðr systir hans var manni gift, ok þótti hún vera skýr kona. Ok eru menn margir frá þeim syskinum á Grænlandi komnir. Ari bjóst til Íslands, ok átti hann þá skip í förum, ok kom hann í Hvítá skipi sínu; hann seldi þá skipit; en hann kaupir land¹ at Hamri í Borgarfirði út frá Borg, ok bjó hann þar nokkora vetr, ok víðara bjó hann á Mýrunum, ok eru menn frá honum komnir; er ekki fleira frá honum sagt í þessi sögu. Ok lýkr her nú sögu Gísla Súrssonar.

¹) Landit 6.

geir

S. 26. J gūna sau^m. gnaft ek kan ei lafta

baufr ær byðð stalle bft^u

en ek kan ei lafta.

S. 30. *Sellu: eigí ek fullū. folk run þian muni. noð þeþí*
eg mgia mana. moðð nið húfu oðde. latū ne: þott noga. uig run: þni
gín lígi. komín é þyff j þa. þioð ū off se hlíðoðgt.

Tel

S. 33.

na sau ek j tuni. tal gmf uín fælu. gá: þ é geig ū ueitag. gunbhlkf þæu
 miklu. nu þeþ^u gun stæ: geira. gmu þrott ū sottan. þn let lunð ū lenð. íð:;
 kost ær: þianda.

S. 35. Gat ath solfast: syst^r. sveig mína eiga. gætin giuka ðott. guðun hugt
 uní. þæu é log saga lægíf. let lín af hug stinū. s rak þ^o sníallra þ:
 æð. sau: fyan uæ: ðeyfa.

S.39-40. Mundu þau ær þær nefe, mæla lok ær míni sauk. ef uest
 einf uæ [hita. bitmf¹] fon j þost lagt. þær glupnuðú e² glediazt skyll
 ðu moð þæð minn kuon sé eyðend³ egi uæ. fíazð ðagf þulu lofn⁴
 Luku þunguga þígi. þau eú oiz komin noizð. sal ðealande solaz. somlau
 st ær m⁵) ðomi. ær ek blær seki þeike. bu þímf j steine. ueitte ðagf enf
 uegna. uallð þmíla at gíallða.

S.41-42. fólð³) kom ek ín þ⁶ e⁷ ellð. un þuaf j sal
 þnuu. at uoz þ auza. ein z segf at meíni. fæ ek blíðliga þeð bekk bekk
 fagn² m⁸ fagna. þioð ðeilez það heilan.⁴) þun m j þ rani. þygit at kuað
 agða. anspilli⁵) uauz þanda. millð þue mg ellð. [malm run¹) j sal þuuní. s
 attu kuað bil blægju þígf olírat mgan. ueð skíollðinga uallðe. uef nu
 e⁹ fíamt t¹⁰ þet. [Gez skattu⁶) næm kuað nauuma. níðlekf aza steik. auz
 nema all gott þeyz. íðla gallðf at skallðu. fættí kuæða fleina but⁷). þuz

1) Uýdeligt fra [. 2) ° uýdeligt. 3) Eller fóld. 4) . uýdel. 5) Þríkten over n uýdeligt.
 6) Saet. (nl. i to Ord) fra [. 7) r uýdeligt.

þrúanda¹⁾ úa. kandi legf ínf reynda. runi en illt at kuna. Vallð e
þv²⁾ ugi. útu ofyín fye. mot³⁾ u meite mauðu. m heit þ fleitu. bang sk
índ⁴⁾ þalp þu blind. ballð hyg þu at þ skialld. illt kueda þaið at þault.

þandlaufu ty gíanda.

S. 44-45.

Ulla off ef elle. odd sūd⁵⁾
sk bida. m gng: síofn j suefna. sauma min duma. stend eigi þ þeygi. þn
neid þrag geire. aulnanan sel⁶⁾ annf. efne m f suefe.

Æigi uð en oða. off lei: u þ skoda. gefn ðri f mi
glaumi. gott u: huiu dumi. kem þeg ek vil blunda. kona uð m til funda. off þu
æi h unda flode. aull j ma blode.

Sagt þere ek f oðu. odd flaumf uí
dū dumi. eir uð ath m au:a. oð fcut e ek mū lita. u: þara uopna sneiu. ueke
índ þa e m fektu. býniu þalf þinf bita. beidnd ef ek nu reidūjt.

Raðf leit nu rit. ruð ue
kiu mið sūða. skoid þ at skilhaft uðu. skialld þeinf f ingalldi.

S. 49.

1) Det sidste a vrydeligt. 2) v vrydeligt. 3) Eller maaskee (det rigtigere) molg. 4) Saal. (v stemt). 5) Saal.

þo man ek hlyst at hvozu. þara bla follað skarla. snytte gaut
ne ek syteg. snauð þ m ueið auð.

S. 58.

ma þuaffan. þvallð if ðrage gisli. aut mū fyða fitta. færæ uon uz sponū. allz si
gæ uidið fegia¹). snytte þingsf af þingi. ðygtū en i ðauða. ðauð þkessi¹) ræðin²

S. 59.

þeim bauð mæ si¹ sinū. saum þlauck gm bl
acke. þæi u þuð uidið beide. blið lof skyte at riða. magnda² kuast inðu. mā
ek oidi ū þ skoiðu. hneige sol af heilu. hojn flæð m gæða. Dyi let ðpu
stuoza. ðif til seff ū uifat. lægiff ellz þ e lægu. litt tyni ek þ ðyn. z mā fet
þin suina. saumf leiðde m nauma. lagde heil j huilu. þlaut skalið sæng b
lauta. þingat faktu kuad þinga¹). þillið at iodi¹) gillde. fleina þolluz mæ þu
llu. þall þeygiad² ðeyia. þæi muntu ulluz²). isungf fæe þuifa. þ þag ock
til auðai. oim læuf z me¹ ræða

1) Saal. 2) Hertil er fótet i Margen med en ny Haand: öllu.

S. 62. S egla in at maní. men hlin hafe sinu fíad eigf u folgt. fley ugf hugf a
 anga. en gíot aulun gíatín. góinf fíí unll fítía hyg at ek haeli beku. ha
 nlogf at þ suana.

S. 64-67.

Skulut þ er kuad fkoða. fkapf keaf fa
 man ua. suo hef yek u eeka. eif gudun heit. allualid hef allða. eflen
 dif in fenda. en u: oðru raní. anan heim at kana.

Þuo
 hugða ek in þuðe. þma lunz u: þuní. oðinf eil, a laudaf. auðf mina fka
 u: raðu z þraun kueif þæfa. þand u: 1) þuf blande. þalf j beina 2) ele blod a
 auð uala flod.

Hugða ek geymi gaundul. gun eifða in falfða. ok a
 ak fkoðin reik. ruþ ðreyug þufu. være þend a hne. j þiau: regní þuegn. suo
 uakte mik fcuða. faumf u: minu ðaute.

Viffa ek fíand: at funde. feck ek iní líð mina.
 // cu: þott eige uezag. andað af þui flða. gæit u u: en væ. ual tafn j mun þfni.

1) Saal.

2) Dog maastee beua.

Fýð² j faugju blode þaðm þín roðin mínu. Mottuð skilide ska
 liðe. Fktaullð² kō m at þallide. gatū hug uíð þneite. þiauz gellanda bella. að
 en mik þz e mínu. munu allð² lagi gíallða. gnyz² u þiauzf at þeyza. þau² of
 liðe þauu. Ste ek yf² ein að yní. auz flogn² mik foran.¹⁾ Þzæ læki
 gaf ek þauke. hugendz míminf² tugu. sneið at sínu rade. súðz eg j tuau segí.
 míste mīa lest. mañ bot u þ fot.

Þugðe ek bløð u það. þen uíðif m síðz.
 þan þauþ uæz at uína. uil sen ofan rena. slíkt ðým m seíma. sek² e ek uíð
 þer nóckut. bíðū þróðða þíð. þen lofn² e ek mū sofna.

Þugða ek bløð um það. þaug þlín gn mín. það þuauffu síðe. þzæ neþ rekín se
 tíá. z ual næiaz² uæze. uó: af mycklu þe. líkn rekiū suo lauka. lípf uon² mí
 gzon.

Þugða ek þlíp þlagða. þístend² af m kúfta. stoz þeing
 nú²) þen þzyniu. það þend² mþ uende. en þ mækíff muñi. mín²) þugða ek syn ty
 na. off gein þjó: u þíaffa. þíalm stofn ofan klofna.

1) Enten saaledes, eller (dog maaskee snarere) 2) Saal.

Þugða ek staufn j suefne. silf bandi yf me; standa. geið þarðe fu gða. giat
 ande þia uota. z elló nioiu¹⁾ aullou. all skynólliga bynde. þuath þygi þu me;
 þin næra¹⁾ mín fca;¹⁾ unðez þui uo;u

S. 68.

Me; bat þliom j þeimí. þau; bil þca e u siló
 um;í. suauckung ðúga ðckíu. ðy;ia salf f eyu. ok þró; radd þlyðde. þegi
 níup ke;ia tuegia. koma mū ðal ca ðíngí. ðaug læmíngia þauguí.

S. 71.

Salf þalla; sík fylla. fag; leit fu e' m reit. recke lat at R
 auckue. regnf sinū uín f;iegna. uí þy; ek þott egia; it flegn mik þite.
 þca gaf sinū sueíni. súð; mín¹⁾ það þeiðu.

1) Saettedes.

Gisle Sursöns Viser,

ordnede efter A.M. 556 A, 4to,

af Dr. Sv. Egilsson.

1. Ek biðkað hins þriðja draums. Ek hugða Vesteyni, brigði teina sár-síks¹, (vera) þá betr, vöktum af svefni, þá er vær sátum at víni í sal Sigrhadds, gladdir við möð; maðr komst ei á milli mín nè hans.

1) Ordret: Sværsvingeren, i Hf., og i Sammenstilling (appositi) med Vesteyni; opløst: sár-sík, Saarvædske, Blod: teinn sár-síks, Blodstikke, Sværd. Man kunde gjette síks, i Stedet for síks, nl., ek biðkað síks hins þriðja draums, d. e. jeg ønsker ikke at have *saadan en* Dröm tredje Gang. Thi sárteinn, Saarstikke, er ogsaa Sværd.

2.¹ Gefn linnvegs hylr gríðar skap á laun und líni,² less el kinna úr góðum kerum svefna. Blíð eik lauka her síðan dög, geira (af) ángri³ eirekks⁴ bróður, á bæði bráundvegi⁵.

1) Visen er bearbejdet af Olavsen i Nord. g. Digtek. S. 161 og i Mantissa. Jeg har optaget hans Ordfølge og Læsemaader i Visens første Halvdeel, da denne Deel af Visen, efter de forhaanden værende Læsemaader, ellers ganske mangler den poetiske Holdning. 2) ubundne Sætninger (ἀσύνδετον), som Edda kalder atriðsklauf. 3) ángr, Veemod; her, Sorg. 4) TO., altid tapper (ei—æ, rekk—rakkr). 5) Öjne.

3. Gná bauga lætr hlátrbann-hrönn¹ hrynja (með) hreyfingum² hranna af hvítum hvarmskógi í knè svanna.

Þögn túns snáka less hnefr af sínu bölgrónu sjónepli², en þreyr at⁴ þessum rögni mærdar⁵.

1) Ordret: Sorgbólge, d. e. Taareflod; oplöst, hrönn, Bölge, hlátrbann, Latterens Hinder, Sorg. 2) Beaandingen (h) maa i dette Ord undertrykkes i Udtalen. 3) Óje. 4) —eptir (efter at have mistet, over Tabet af). 5) Digtekunstens Gud, en Digter.

4. Ek fellr eigi fullum munni við hverju orði, fólk-runn¹ hjarar! Ek hefi roðit² morð margra manna. Vær látum sem hljóðast um oss, þótt voga viggrunnr³ liggi hnign; þyss er kominn í þessa þjóð.

1) Med bortkastet Hankjönsmærke, (r), Omskr. af en Helt, af fólkþjórr, Krigssværd, Slagsværd. 2) Levning af den ældste Udtale, —ráðit, af ráða, med Gf., bevirke ved Raad. 3) Omskr. af en Mand, (her, Thorgrim), af voga vigg, Havhest, et Skib.

5.¹ Ek sá (hina) þámiklu teina í túni fálu-vinar-tál-gríms², þess gauts gunnbliks, er um veittag geig. Gunnstærir hefir nú um sóttan landskost-ár. Lundr branda lét geira³ þann þrótt grímu⁴ um lendan.

1) Visen er bearbejdet i Ol. Nord. g. Digtek. S. 169—170. 2) Omskr. af Egennavnet Thorgrim. 3) d. s. s. gera, gjöre. 4) Omskr. af en Mand, af gríma, en Visirhjel, og þrótt, et af Odins Navne.

6. Systir mín², gætin¹ sveigar, gat-að at² eiga hugtúni³ solfastrar⁴ Guðrúnar Gjúkadóttur: þá er lægis logsága⁵ lét af stinum hug sinn sannfreyjan⁶ ver deyja; svo rak hún snjallra bræðra.

1) opmærksom; maaskje gættin el. gáttin (af gátt, en Fyrrestamme)? 2) gjettet for „mína“. 3) med i paragog. 4) af sol (ikke sól) —sál, Sjel. 5) Kvinden, (log lægis, Sölue, Guld). 6) gjettet for „saur freyjan“; freyjan staaer efter Udtale, for frægjan.

7. Þau mála lok mundu-ð¹ á sök minni á Þórsnesi, ef hjarta Vesteins væri lagit í brjóst sonum Bjartmars.

1) Gjettet for mundu.

8. Móðurbræðr minnar kvonar glúpnuðu, þá er skyldu gleðjast¹, sem eyðendr dags fjarðar² væri lostnir fúlu eggí.

1) I Følge Fofnism. 31. 2) Mændene (o: de), af dagr fjarðar, Söens Dag (Lys), Guld.

9. Sólar saldeilandi!¹ (menn) luku sómlaust dómi á mik á² þingi; þau þunglig³ orð eru komin norðan³. Valdr hreims bláserkjar⁴, vettir ens vegna dags báru!⁵ ek á hermila at gjalda Berki ok⁶ Steini⁷.

1) Mand! af sals sól, Husets Sol, Skjold (Skjolde ophængtes i Husene til Prydelse, og om Valhal hedder det i Grimnism. 9, „sköptum er rann rept, skjöldum er salr þakiðr“). 2) gjettet for „þungliga“. 3) Thorkel den rige, som boede i Alvidra ved den nordlige Side af Dyrefjorden, bragte Gisle Efterretning om Sagens Udfald paa Thornæsting. 4) Helt (af bláserkr, blaa Kappe, Brynje, hreimr bláserkjar, Brynjelarm, Kamp). 5) gavmilde Mand! (af dagr báru, Guld; veginn b. d., vejet Guld, forsaauidt Guld plejede at udbetales efter Vægt; vettir, den som vejer (gjettet for „veittir“), af vett, Vægt, deraf handvetta, veje i Haanden; Stamme, vega). 6) gjettet for „i“. 7) d. e. Sakastein, en Söstersön af Börk, som deeltog med denne i Gisles Efterstræbelse og Forfølgelse af Dommen; nedlægges af Gisle i den gamle Udg. 27. Kap. [her S. 51—52].

[10.¹ Ruðr rítar² leitar nú ráðs, er (vèr) verðum skiljast frá Ingjaldi. Skorð skjaldsteins!³ (vèr) vekjum mar Suðra⁴. Snauð snyrtigátt bláfeldar!⁵ ek mun þó at hváru hafla skaffa hlýrs⁶, nè ek sýtum, hvat mèr verðr auðit.

1) Denne Vise manglede i den tilsendte Afskrift af Viserne i G. Sursöns S. efter AM. 556 A, 4to. 2) Manden (d. e. jeg), af ruðr (—runnr) rítar, Skjoldets Stamme. 3) Omskr. af en Trækvinde. Jeg formoder, at ved skjaldsteinn (Skjoldsteen) betegnes enten den överste Möllesteen (Löberen), eller den underste Möllesteen (Liggeren) i en Haandkværn, formedelst Ligheden med et Skjold, ikke alene med Hensyn til deres runde Form, men især formedelst det over Hullet i Löberen anbragte Seil, og den i

Míðten af Liggeren anbragte Tap (segi, standr, Fólgsrit 1782, 2, 158), som giver Møllestenen Udseende af et Skjold med et Haandsfang. Dog, dette er kun en Gisning, med Hensyn til at her omskrives en Trækvinde. Skjaldsteinn kan gjerne være en Steen eller Glasperle, som anbringes i et Brystsmykke (brjóst-skjöldr, — brjóstkringla, Völundarkv. 24. 34, og kína, Rígsn. 26), og tjene til Omskr. af en Kvinde i Almindelighed. *) Dværgedrik, Digt, Vise; mar, Sö, for ethvert Flydende. *) den der pudser (—en som er iført) en sort Kappe, her, en Trækvinde. *) Jeg antager, at GO. hafla er det samme som det nu brugelige heflla (Dansk, *høvle*), og at det tyder hen til et NO. hafill — hefill, uagtet hint Ord ikke forekommer. Hlýr, Boven paa et Skib, skafi, en Sneedyngge, deraf hlýrs skafnar, hvide, fraadende Bølger; at hafla hlýrs skafna, at slette Bølgerne, er at lade Baaden løbe over dem. At Gisle bruger denne Vending, laant af Tømmerhaandværket, vil man finde rimeligt, naar man betænker, at han selv var en meget övet Tømmermand og Snedker.]

11. Hverr of veit, nema Gísli dragi hvassan hjaldris¹ úr sponum² (átt fyrða³ mun frétta færivon), alls sigrviðir⁴ segja snyrti hrings⁵ af þingi Þorketil ráðinn⁶. Drygjum enn dáð til dauða.

*) Kampis, et Sværd. *) Spaaner, her, Sværdskede, Balg, ligesom skið i Edda. *) Omskr. af en enkelt Mand; Manden, d. e. jeg. *) Mændene, þ: man. *) den som holder Sværdet blank, Omskr. af en Mand, her, Gisle selv; af hríngr, Sværd. *) dræbt (egentl., ved List).

12. Menn fleyvángs¹ segja, at menhlín fjarðar elgs² hafi fólgit manni sínum ránga hugi. Hygg-at ek hæliblekku hannlogs³ sanna at því. Gáttin sitjar góins⁴ vill enn sitja⁵ ölun-grjót⁶.

*) Egentlig Söfarende, her, Folk i Almindelighed. *) Kvinden (her, min Kone); fjörðr elgs, Elddyrets Fjord, Jord (sjár dýra), men fjarðar elgs, Jordens Ring, Omkreds, Verdenshavet, Söen. *) Hun som roser, holder af Guldet, en Kvinde, hannlog (—handlog), Haandlue, Guld, og hæliblekka,

rosende Jord (som Gudinde). ⁴⁾ Kvinden (=hun); fit góins, Slangens Mark, Guld. ⁵⁾ sitja, sidde, her GO. med Gf., foragte (sidde uden at bekymre sig om). ⁶⁾ Guldet (Sølv); ordret, Armens Stene, af ö lun (=öln, alin); Arm.

13. Fold unnfurs! ek kom inn í sal, þar er einn ok seks eldar brunnu; vorum at¹ þar, at meini aura². Ek sá báðar bekkisagnir í því ranni fagna mèt blíðliga. Hróðr-deilir bað hvern mann (vera) heilan.

¹⁾ tilstede. ²⁾ ved Ilden; mein aura, Ejendelees Ødelæg-gelse (Ødelægger), Ild.

14. Vör banda kvað anspilli Agða¹: Mildr málm-runnr, hyggit at, hve margir eldar brunni² í sal. Blægju³ bil kvað: svo margan vetr áttu ólifat, valdi bjargs veðr-Skjöldunga⁴! Nú er skamt til betra.

¹⁾ Agðar, Fl., Agdeboerne; ellers Egðir. Gisle's Forhold til eller Bekjendtskab med Agdeboerne kjender jeg ikke. Maaskje han kalder sig saa, som en norsk Mand. ²⁾ = brynni (hafi brunni). ³⁾ = blæju, med indskudt g. ⁴⁾ Helt! af veðr Skjöldunga, Skjöldungernes Uvejr, Kamp, men Kampens bjarg (Klippe, Skjærm), et Skjold.

15. Nauma¹ kvað: árr ara steikar niðleiks²! gerskattu³ næmr galdrs, nema⁴ heyrir iðla allt gott at skaldum⁴. Runnr ins reynda leggs randar⁵! (menn) kveða fátt (vera) verra fleina-brautar-furpverranda⁶, en at kunna íllt.

¹⁾ Kvinden (ufuldstændig Omskr., ligesom gefn, skorð, i 18. Vise). ²⁾ Helt! opløst: ara steik, Örnens Føde, Aadsel: Aadslets nið (Maane), et Sværd. i Analogi med hræljómi, hræleiptr, ogisær hræmáni (Sværd), hvori Begrebet af dræbende Lyn synés at ligge; Sværdets leikr, Sværdleg, Kamp; Kampens árr, Kämpförrer, Kæmpe, Kriger. ³⁾ Bliv ikke, vær ikke (gerskat-tu). ⁴⁾ her: men. ⁵⁾ Forsaauidt som Digterne kunde udenad mange gamle Kvad, indeholdende adskillige nyttige Leve-regler for det daglige Liv, Tankesprog, Exempler paa Dyder og Laster, f. Ex. adskilligt i den ældre Edda, til hvilken Gisle selv

synes at pege hen i den 8. og 16. Vise. ⁵⁾ Helt! af leggr ræddar, Skjoldstikke, et Sværd. ⁶⁾ for en Mand (for et Menneske), af braut fleina, Skudvaabenes Land (Terrain), et Skjold, Skjoldets furr (Ild), et Sværd, Sværdets eller Sværdenes þverrsædi, den der forbruger et Sværd eller mange Sværd, en stridbar Helt.

16. Vald þú eigi fyrri vígi; vertu ótyrrinn við sleitumóts-meiti-njörðu¹! Heiút mër því! Baugskyndir! hjálp þú blindum. Baldr skjaldar! hygg þú at því: kveð-a illt háð at höltum; grand-a handlausum tý².

¹⁾ fredelige Mennesker. Jeg opløser det saaledes: sleitumót, fjendtligt Møde, Kamp, Ufred (af sleita, Trætte, Uenighed); meitinjörðr, den formindskende Gud (egentlig er meita, at skjære); men den der formindsker, forebygger Ufred, er netop en fredelskende Mand, en Fredsstifter. ²⁾ Dette har aabenbar Hensyn til Mythen om Tyr, hvem Fenrisulven afbed den ene Haand (Sn. Ed. 8. 29. 35-36), samt til Lokes Angreb paa ham, Ægisdr. 38.

17. Sjöfn sauma gengr mër í svefna. Mínir draumar villa oss, ef oddstríðir skal bíða elli; ölnannan selr eigi geiri bragar efni annars. Þornreið! þat stendr mër þeygi fyrir svefni.

18. Eigi verðr enn gott úr hverjum draumi; skorða¹ lër oss orða um þat: gefn¹ drepr glaumi fyrir mër. Kona, öll í mannablóði, kemr til funda við mik, þegar ek vil blunda; hon þvær oss unda flóði.

¹⁾ Kvinden; usuldstændige Benævnelser.

19. Eir aura¹, ek hefi sagt viðum oddflaums² frá orum draumi, er (=eins og) ek mun láta (∴ sagt); mër varðat orðfátt. Vekjendr snerru vopna, beiðendr hins bitra hats brynju³, er sektu mik, hafa þá verr, ef ek reidumst nú.

¹⁾ Kvinde; han tiltaler vel sin Kone. ²⁾ Mændene, ∴ Folk, af oddflaumr, Sværdtummel, Kamp. ³⁾ yppende Vaabenbrag og fordrende Sværdet, ∴ Helte, Mænd.

20. Saumhlökk bauð lofskreyti at riða sínum grám blakki heim með sér; þá var brúðr blíð við beiði¹. Hneigisól hornflæðar² kvazt mundu gæða³ mik af heilu⁴; ek man orð skorðu mágrundar⁵ um þat.

1) beiðir, egentlig, den som beder, frier; her, en Elsker.
 2) Omskr. af en Kvinde; ordret, Gudinden, der skjenker Øllet, af hornflæðr, Hornets (Drikkehornets) brusende Sö, Öl; hneigisól (af hneigja — láta hníga: Sól, Asynje). 3) gjettet for græða; gæða, her, beværte, modtage. 4) —af heilum hug, oprigtigen.
 5) Kvindens, af mágrund, Maagens Land, Söen.

21. Dýr dís ells lægis¹ lét um vísat stjóra drápu til sess, þar er dýnur lágu; ek týni því lítt². Ok hin svinna nauma saums leiddi mik með sér, lagði (mik) heil í hvílu; skald hlaut blauta sæng.

1) Kvinde, af lægis eldr, Söens Ild, Guld. 2) d. e. jeg erindrer det godt.

22. Hildir hrínga kvað at óðar¹ gildi: fleina þollr, fallheygjadr²! hingat skaltu deyja með fullu. Þá muntu, ullr ormláðs! (. . .³ ísúngs) ráða þvísa fei ok mèr; þat hagar okkr til auðar.

1) Gjettet for „ioðar“; gildir óðar, den som forfærdiger et Digt, en Digter. 2) med indskudt g: den som udöver Manddrab, en krigersk, stridbar Mand (af fall, og heyja, gjöre, udrette, fuldföre). 3) Her mangler i Membr., ikke alene: kvað (sagde), men ogsaa endnu et Tostavelserord, Hovedordet til en Kvindebenævnelse, svarende til Biledet ísúngs, f. Ex. íma (hvis det ellers bruges, som nauma); ísúngr, et Fruentimmer-Klædningsstykke.

23. Skorða skaptkers kvað: þit skulut ei vera saman við eitr ekka¹; guðrúnar² hefir svo heitit ykk. Allvaldr alda³ hefir enn senda mik úr øðra⁴ ranni, at kanna annan heim erlendis.

1) Sorgens Gift, d. e. Glæde, Fornøjelse. 2) —god-rúnar,

Gudernes Udsagn, Flertal med foregaaende GO. i Et., ligesom ofte i Prosa, t. Ex. Sn. Ed. (Rask's Udg.)- 146¹⁰: „i þann tíma fannz i Danmörk kvernsteinar ij svá miklir“, og S. 344¹⁰, „hér gegnir þessi orð saman: Hákon ræðr konungdómi, er fyrst standa ok síðast“. www.libtool.com.cn

Vel kunde man ordne Visens første Halvdeel saaledes: þit skulut ei (=æ, bestandig) vera saman við ekka (med Sorg): eitru Guðrúnar (Gudruns Forbittrelse) hefir heittit ykkur svo. Denne Gudrun skulde da være den bekjendte Gudrun Gjukesdatter († i det 4. Aarh.), hvis Aand, som et Slags Valkyrie, udsendtes af Odin til at tage Deel i menneskelige Anliggender her paa Jorden. Men uagtet Gudrun Gjukesdatter henved Aar 1255 fremtræder saaledes i Island (ligesom Ingolf Landnamsmand noget før i samme Aarh.), tør jeg dog ikke, af Mangel paa bestemte Data, anvende dette her i denne Vise, uagtet den er digtet omtrent 979-80, dengang Kristendommen endnu ikke var indført i Island. 2) Odin. 4) Gjettet for ödru; her menes vel Himmelen eller Valhal.

24. Ek hugða Þrúði auðs¹ þvo mër mína skör² (i) rauðu löðri elda Óðins³, úr brunni lunns þremja⁴: ok hand⁵ vala-slóðar hraun-kneifar⁶ veri blóðrauð í eli báls benja⁷, því blandi hræfa⁷.

1) Rigdommens (Guldets) Gudinde, en Kvinde. 2) Hoved, ogsaa Hovedhaar. 3) Odins Ild, et Sværd, og sverðlöðr, Sværdskum, = Blod. 4) þremja lunnr, den rifede Stok = sverð, og Sværdets brunnr (Kilde, Vand), Sværdvædske = Blod. Det hører da til de udmalende, i Hovedtanken identiske Appositioner. 5) Sempel Rodform, = hönd. 6) kneifar, gjettet for kveifar; opløst: vala slóð, Falkenes Jord (Vej), en Haand, vala slóðar hraun (=grjótt), Haandens Stepe, Guld og Sölv, vala-slóðar-hraun-kneif, den som knuger (d. e. haandterer, har imellem Hænder) Guld- eller Sölvsmykker, en Kvinde. Dette gjettede Ord skulde da maaskje snarere skrives kneifar. Vil man nu endeligen læse kveifar, da ordne man: hand slóðar kveifar hraun-vala, i samme Mening, Kvindens Haand; opløst, hraun vala, Falkes Jord (hraun taget for en Landstrækning i Almindelighed), Haand, hraun-vala kveif, Haandens Bedækning, en

Handske, og Handskens slóð (Jord, som Gndinde), en Kvinde. kveif, egentlig Hue, antages da for Dække. Men jeg veed ikke, om kveif er et saa gammelt Ord, eller om det muligen er indført fra andre Sprog; det bruges i Skuggsjá om et Slags Stadshuer, og i Sverrissaga om Bisp Nielses Hue. I Engelsk forekommer det samme Ord *Coif*, i det Franske *Coiffe*. 1) benja báls el og hræfa bland er her i Grunden synonymt, blot en Variation i Udtrykket; det første er ordret, Saar-Ildens (d. e. Sværdets) heftige Regn, det sidste, faldne Legemers Vædske, d. e. Blod; see 4).

25. Ek hugða geymigöndul gunnelða¹ falda mèt dreyrugri húfu, ok² rúf reikar³ (vera) rakskorinn⁴: væri hendr á henni þvegnar í hjörregni. Sága saums vakti mik svo úr mínum draumi.

1) Kvinden, ordret, Valkyrien, der gemmer Sværdene, af gunnelðr, Valkyriens Ild, Sværd, og geymigöndul, den gjemmende Valkyrie, (Gudinde). 2) Vilde man her gjette of (for ok), fik man at oversætte: over det bortragede Haar, paa det glatte Hoved. Men denne Gisning behöves ikke, og er endda mindre passende. 3) rúfr, det samme som rúgr, Rug, her, Straa. Reik, Isse, den Deel af Hovedet, hvor Haaret adskilles eller kæmmes til begge Sider; deraf rúfr reikar, Issens eller Hovedets Straa, Hovedhaar. 4) Ordret: beskaaren ved at rages (raka, rage, skera, skjære).

26.¹ Ek vissa fjandr standa ár inni at fundi (ek fèkk minna lið; af því var valtafn gætt², í mun³ hrafni): en þinn fríðr faðmr væri (verr!) roðinn í mínu fögru blóði, þótt eigi værag andaðr.

1) Denne Vise er digtet i stor Affekt. Ikke alene ere begge Visens Halvstropher sammenblandede (hvilket ikke indtræffer ret ofte), men ogsaa ere de enkelte Tankeled frit omkastede og slynkede ind imellem hverandre. 2) Jeg tager dette af gæða, gjøre stor, forøge. 3) Jeg tager det af munr, Lyst, Glæde, usgtet Skb. har her mun, som om det var af munnr, en Mund.

27. Skjöldr kom mèt at haldi við hneiti¹: gátum hug. (Menn) máttu-ð bella skildi (fyrir) skaldi (með)

gellanda hjör, áðr en þeir, er munu valda³ aldragi mínu, báru mik ofríði. Hár gnýr hjörs var at heyra.

¹) Da Sværdet Bæsingr, tilhørende Kong Olav Digerben († 850), först henved 1012 erholdt Navnet hneiti, saa kan hneiti paa dette Sted ikke udledes deraf, som Hf. i Et., men hneiti maa snarere antages for Intetkjön, i samme Betydning som hnit, Conflict, Kamp. ²) Gjettet for gjalda, hvori Stavelsen gi synes blot at være en Uagtsombeds-Gjentagelse af den sidste Stavelse i det næstforegaaende Ord aldragi.

28. Ek gaf tuggu munins¹ hauki hrælækjar: ek stè yfir einn, áðr huggendr árflognis² ynni mik sáran. Sverðs egg sneið at sínu ráði leggi³ í tvau; læstir menja misti fótar: þat var mannbót.

¹) Gjettet for mimins (im=un): munins tugga, Ravens Mundfuld, Aadsel. ²) Gjettet for árflognir. Árflognir, en Ravn, egentl. den, som flyver tidlig ud om Morgenens, et poetisk dannet Ord. ³) Gjettet for seggi.

29. Ek hugði blóð renna ofan um báðar síður mèr senn; þann¹ benvíðis víl² höfum vèr at vinna³. Ek er nökkut sekr við her; (vèr) biðum þen brodda hríðar. Lofu seima! slíkt dreymir mik, er ek mun sofna.

¹) Staaer her i samme Betydning som slíkan, saadan en, lig den, jeg syntes at have at kæmpe med i Sövn. ²) benvíðir, Saarsö, Blod, benvíðis (genit. descript.) víl, blodigt Arbeide, (víl, l., her víll, Ha., Möie, Arbeide). ³) her, taale, udstaae, *perferre*. Denne Halvdeel af Visen anføres i Ordregisteret til Sæm. Edd. I. Del (khsk. Udg. i 4to) S. 698 under Ordet víl.

30. Baughlín! ek hugða rekin hrænets¹ setja blóð (með) hvössu sverði um báðar mínar harðar granar²: ok mèr væri gronar val mærar³ vonir lífs af myklu fári. Vör lauka! (vèr) rekjum svo líkn.

¹) Ordret: Skjoldguder (= Helte); opløst: hrænnet, et Skjold, rekin = regin (k = g), Guder. ²) Gjettet for gn (= gn).

²⁾ Gjettet for nærar, ligesom nära i 32. Vise, 7. Lin., nödvendigen maa læses mæra; mærar vonir, smilende Haab.

31. Ek hugða bristendr flagða hlífar¹ kvista af mér báðar hendr með vendi brynju; (væ) fengum stór ben. Enn hugða ek, Syn tynna², minn hjálmstofn³ klofna ofan fyrir munni mækiss; hjórr gein oss um hjassa.

¹⁾ flagð hlífar, Skjoldets Troldkvinde, egentl. en Æxe.

²⁾ = tvinna; Syn tynna, Traadenes Gudinde, en Kvinde. ³⁾ Ordret: Hjelmens Stamme, Hoved.

32. Ek hugða í svefni Sjöfn silfrbands standa grátandi yfir mér; sú Gerðr garða¹ hafði vota brá: ok njórun² eld(s) öldu byndi allskyndiliga mín sár. Hin mæra! hvat hygg þú mér voru undir því?

¹⁾ Kvinde, af garðr, Flt. -ar, her det samme som hlað, gullhlað, silfrhlað, nemlig et Bænd om Hovedet eller et Bælte om Livet, besat med forsølvede eller forgyldte Metalplader, tildeels med ophøjet Arbeide. ²⁾ Rettet for njoru (u = ū); Guldets Gudinde, en Kvinde.

33. Hörbil! þá er við skildumst, bar hljóm fyrir eyru mér í heimi dreyra sals¹; svaukkvig² drekkju dverga. Ok heggr hjórraddar³ hlýddi höggvi læmingja. Dögg rjúpkera tveggja⁴ mun koma dala⁵ drengi.

¹⁾ heimr dreyra sals, Flodens eller Flodernes Hjem, er enten Hedestrækninger, Fjeldstrækninger eller Dale, hvorigjennem Floderne tage deres Løb; opløst: salr, her Jorden, dreyri sals, Jordens rindende Vædske, Vande, Floder. ²⁾ Er formodentlig at gjengive som Tostavelsesord: svökkvig, svækkvig, eller i 2 Ord, svá ukkvig, hvoraf det er fremkommet. Ukva (= ykva = vikva = víkja), sætte noget i Bevægelse; her: frembære, fremføre, (opvarte med en Vise). ³⁾ Manden (d. e. jeg); heggr, Hæg (et Træ), hjórrödd, Sværdlyd, Sværdlarm, Kamp. ⁴⁾ tveggi, et af Odins Navne; rjúpkeri tveggja, Odins Hanrype, en Ravn, men Ravnens Dug er Blod. ⁵⁾ Gjettet for dal æl. Ved dala drengr, forstaaer jeg En, som bestandig maa opholde sig paa öde og ubeboede Steder, en fredlös Mænd.

34.¹ Fagrleit, rekkilát fylla hallar², sú er reitar mik, skal fregna at sínum vin, rökkvi regns fals³. Ek bygg vel, þótt lírslegnar sverðsegjar bíti mik. Þá herðu gaf minn faðir sínum sveini⁴.

1) Denne Vise er oversat og forklaret i Nord. gl. Digtek. S. 183, samt i Mantissa. 2) Husets Gudinde, Konen i Huset, af höll, et Hus. 3) Den, som lader Spydregnen sorte i Luften, d. e. en stridbar Helt, af falr, Klinge; eller simplere, den, som spreder (hrökkvir) Spydregnen, (lader Spyd flyve i Mængde). 4) Ordene, þá, minn, sínum, i denne Sætning, ere ved Ordstillingen mesterligen udhævede; hvilket viser den rolige Stemning og den ubyre Aandskraft, som Digteren har bevaret lige til sit sidste Øjeblik.

Tillæg.

1) Afskriverfeil i Viserne i AM. 556 A 4to:

2 ³ , kuinna (for kinna) <i>jf.</i> 12 ³ .	22 ² , iodar (óðar?).
5 ¹ , lendar (lendan).	22 ⁵ , mangler 3 Stavelser.
6 ² , mína (mín at?).	23 ¹ , öðru (eðra?).
- ² , dóttir (<i>f.</i> dóttur).	24 ⁴ , radū (rauðu).
- ⁶ , lín (<i>f.</i> sinn).	- ³ , kueifar (kneifar?).
- ⁸ , saur freyjan (sannfr.?).	27 ⁶ , gialda (valda).
7 ¹ , mundu (munduð).	28 ² , ærflognir (árflognis).
9 ¹ , þungliga (þunglig á).	- ⁴ , mimins (munins).
- ⁶ , í (ok?).	- ³ , sínu (sýnu?).
12 ⁵ , gratin (gáttin?).	29 ² , síðr (síður).
- ⁸ , suanna (<i>f.</i> sanna).	30 ² , gñ (gñ = granar).
16 ³ , motr (mótz).	- ⁵ , nærar (mærar?) <i>jf.</i> 32 ¹ .
— maurdu (njörðu).	32 ⁵ , nioru (niorun).
19 ⁶ , þá (þeir?).	- ⁷ , næra (mæra).
20 ⁸ , græða (giæða?).	33 ¹ , dal æ (dala).

2) *Verlinier, hvori intet Stavelserim iagttages:*a) *ulige Verlinier:*

1^{6.7}, 4^{3.5}, 6¹, 16³, 19¹, 11^{1.7}, 20¹, 21⁵, 22⁷, 12⁷,
23¹, 24¹, 25¹, 27⁵, 33⁷.

b) *lige Verlinier:*

9⁶, 17⁶.

3) *Halvrime Stavelser i lige Verlinier:*

3², 20², 25², 27², 29⁶, 30⁶, 31⁶, 32⁴.

4) *Heraf følger, at følgende Rettelser, som ligge meget nær, ikke ere nødvendige:*

1⁷ (miðli); 14² (andspill); 22⁷ (það); 12⁷ (hykkat);
27² (skjaldr); 29⁶ (nekvat); 30⁶ (vár); 31⁶ (tvinna).

5) *Fem Stavelser i lige Verlinier (versus catalectici, isl. hnept):*

2^{2.6}, 5⁴, 20², 21⁸.

6) *Appositio:*

a) *til Egennavne:* Vesteyni, brigði teina sár-síks, *V. 1*; fálu-vinar-tál-gríms, þess gauts gunnbliks, *V. 5*. b) *til Fellesnavne:* systir mín, gættin sveigar *V. 6*; sínum vin, rökkvi regns fals, *V. 34*. *Hertil høre gjentagne Om-skrivninger (en Art Epexegetis):* valdr hreims bláserkjar, vettir ens vegna báru dags, *V. 9*; vekjendr snerru vopna, beiðendr hins bitra hatrs, brynju, *V. 19*; þollr fleina, fallheygjadr, *V. 22*; see og 2 Exempler *V. 24*. (*Edda kalder det ofkent, Tautologi*).

7) ἀσύνδετον, *V. 2²¹*. 8) διάλυτον, *V. 34*.

Gisle Sursöns Viser,

oversatte af Dr. Sv. Egilsson.

A. I Anledning af Vesteins Mord.

1. Jeg ønsker ikke at have en tredje Dröm. Vestein, denne krigsvante Helt, havde det bedre, tror jeg, opvaagnet af sin Sövn, da vi sad ved Drikkebordet i Sejerhadds Hus, muntre af Mjöden, og hinanden saa nær, at end ikke een Mand havde Plads imellem mig og ham.

2. Den guldprydede Kvinde skjuler i Lön, under det linnede Slör, sin heftige Sindsbevægelse (Sorg), men samler imidlertid en Taareström fra de yndige Steder, hvor Sövnens har hjemme (Öjnene). Derpaa lader den blide Skjönne en Dug, frembragt af Smerten over hendes tapre Broders Död, væde begge Øjenlaagenes Höjsæder.

3. Ringenes Gudinde lader Sorgens Ström med Bölgens Fart styrte fra de blonde Øjenhaar ned paa sit Skjöd. Guldets Besidderinde, fölende Savnet af denne Digter (Vestein), samler den ene (Taare-) Perle efter den anden, idet den falder ned fra hendes af Sorg omkrandsede Öje.

B. I Anledning af Thorgrims Mord.

4. Stridbare Helt! Jeg, som med Overlæg har været Aarsag i mange Menneskers Död, tager ikke Munden fuld over hvert Ord, jeg hörer. Jeg holder mig ganske rolig, omendskjönt denne Mand ligger strakt til Jorden. Disse Folk derimod ere betagne af en forstyrrende Uro.

5. Jeg saae de stærkoptøede Revler paa Thorgrims Toft (Høj), hin Helts, hvem jeg tilføjede Skade (som jeg skilte ved Livet). Sværdsvingeren (jeg) sørgede for, at den Hjelm dækte (Thorgrim) fik et Stykke Jord i Besiddelse. Nu har Kampføreren (han) aflagt et Besøg hos Frugtbarhedens Gud (Frey).

6. Min Søster, der er saa omhyggelig for sin Hovedpynt, besad ikke den samme Sjælsstyrke, som den aandskraftige Gudrun Gjukesdatter, der med et ubøjeligt Mod ombragte sin berømte Ægtefælle, og paa den Maade hævnede sine tapre Brødres Død.

C. I Anledning af, at han erklæredes fredløs paa Thornæsting.

7. Den Sag, jeg havde for paa Thornæsting, vilde ikke have haft det Udfald, den fik, hvis Bjartmars Sønner havde det Mod i Brystet, som Vestein havde.

8. Men, min Kones Morbrødre bløve nedslagne, just som de skulde været oprømte, ret som om En havde ladet et Vindæg spille paa dem.

9. Jeg har faaet den ubehagelige Efterretning nordfra, at man har fældet en Dom over mig paa Tinget, uden at der tilstodes mig nogen Oprejsning. Stridvante Helt, gavmilde Mand! Jeg har altsaa at tage en grusom Hævn over Börk og Stein.

D. I Anledning af hans Flugt fra Ingjald.

[10. Skjoldføreren (jeg) søger nu en Udvej, eftersom jeg nødes til at forlade Ingjald. Jeg laver, Trælmö, Dværgedrikken (digter en Vise). Fattige Kvinde i sorten Kappel! Jeg vil dog i al Fald lade Baaden stryge hen over Bølgerne. Min förestaaende Skjebne, den blive hvad den vil, forarsager mig ingen Bekymring.]

B. I Anledning af hans Brøder Thorkels Drab.

11. Hvo veed, om ikke Gisle (jeg) trækker det skarpe Sværd ud af Skeden (jeg vil nok vide at gribe Leiligheden), eftersom Folk, der ere komne fra Tinget, fortælle mig, at Thorkel skal være bleven ombragt. Jeg vil endnu lige til min Död udføre tappre Bedrifter.

F. I Anledning af hans Kones Troskab.

12. Folk fortælle, at min Kone skal have villet svigte Troskab imod (villet forraade) sin Mand. Jeg kan ikke tro, at hun er skyldig i denne Forbrydelse. Tværtimod, hun vil endnu, som för, staa ubevægelig imod de frembudte Stikpenge.

G. Gisles Drömme.**a. I hans 7de Fredlöshedsaar.**

13. Kone! Jeg kom i et Hus, hvor der brændte syv Baal. Jeg opholdt mig der ved Ilden, og saae, at Folkene i Huset, som sad paa Bænkene til hver Side, hilsede venligen paa mig. Digteren (jeg) hilsede paa hver Mand igjen.

14. Baandenes Gudinde tiltalede Agdeboernes Ven saaledes: Gavmilde Helt! Læg Mærke til, hvor mange Baal der brændte i Huset; thi, sagde hun, saa mange Aar har du tilbage at leve. Snart forestaaer dig en bedre Fremtid.

15. Helt! sagde Kvinden, læg dig ikke efter at lære Hexekonster, men hör flittig Digterne, for at lære af dem hvad der er godt. Du vaabendjærve Mand! man siger, at ingen Ting er fordærveligere for et Menneske, end at kunne det, som er ondt.

16. Vær ikke den første Ophavsmand til noget Drab, og opir ikke fredelige Mennesker imod dig. Lov mig det. Du gavmilde Mand! Hjelp den Blinde. Helt, giv Agt

derpaa: spot ikke den Halte, og fornærm ikke det hjelpe-løse Menneske.

b. I hans 8de Fredlöshedsaar.

17. En Kvinde aabenbarer sig for mig i Sövn. Hvis mine Drömme ikke slaae feil, kommer jeg neppe til at blive en gammel Mand (til at döe af Alderdom); Kvinden giver Digteren (mig) ikke Anledning til at slutte andet. Imidlertid forhindrer, Kone, dette ikke min Sövn.

18. Mine Drömme varsle endnu ikke noget godt. Kvinden giver mig Anledning til at yttre mig derom; thi hun berøver mig al min Munterhed. Hvergang jeg vil lukke Öjnene for at sove, kommer en Kvinde, ganske dryppende af Menneskeblod, hen til mig, og vasker mig i Saarvædsken.

19. Kone, jeg har fortalt min Dröm for Folk, saaledes som jeg agter det; og det manglede mig ikke paa Ord. Hvis jeg nu bliver vred, vil det gaae endnu værre for de kamplystne, Vaabendyst yppende Helte, der udvirkede, at jeg blev erklæret fredlös.

c. I hans 11te Fredlöshedsaar.

20. Kvinden tilbød Digteren (mig), at jeg skulde ride hjem med hende paa hendes graa Hest. Da var hun (meget) mild imod sin Elsker, og lovede, at hun vilde modtage mig med Velvillie. Jeg kan erindre de Ord, hun brugte ved den Lejlighed.

21. Den ædle Kvinde anviste Digteren en Bæk, hvori nogle Puder laae; jeg glemmer det ikke. Og den artige Skjønne førte mig med sig, og lagde mig i en Seng; jeg er hende takskyldig derfor. Da fik Digteren et blødt Leje.

22. Da tillaede den ringprydede Kvinde Digteren saaledes: Krigerske Helt, som nedlægger mange i Kamp! Hid skal du engang komme efter Döden. Da skal du, gavmilde Mand, vedblev hun, faae Raadighed over disse Kostbarheder og over mig selv, og da skal vi begge blive lykkelige.

d. I hans 13de og sidste Fredlöshedsaar.

23. Kvinden sagde: I skulle ikke nyde den Glæde at boe sammen. Saaledes er Gudernes Bestemmelse. Menneskenes Hersker (Odin) har endnu engang sendt mig fra det Høje, for at besøge et andet Hjem i fjærne Lande.

24. Jeg syntes at Kvinden vaskede mig mit Hoved i det fra Odins Flammer neddryppende røde Skum, i Sværdvædsken: samt at den med Ædelstene prydede Kvindes Haand var blodröd af Saarvædsken, af hin af faldne Legemer udströmmende Vædske.

25. Jeg drömte, at Kvinden bedækkede mit Hoved med en blodig Hue, samt at mit Hovedhaar var bortraget, og at hendes Hænder vare vaskede i Blod. Saaledes vækkede Kvinden mig af min Dröm.

26. Det forekom mig, at mine Fjender en Morgen tidlig stode kampfærdige inde i mit Hus, hvor jeg ikke var mandstærk nok (derfor faldt der, til Glæde for Ravenen, mange Offere paa Valpladsen): men at dit skjønne Bryst, nagtet jeg endnu var levende, var (desværre!) rödfarvet i mit favre Blod.

27. Mit Skjold kom mig til god Nytte i Kampen, og Mod havde jeg. Derfor kunde de Angribende ikke med det hvinende Sværd faae Magt over Digterens Skjold, indtil endelig de, der engang skulle gjöre Ende paa mit Liv (mine

Dödsfjender), overmandede mig. Der hörtes en lydelig Sværdklirren.

28. Jeg opvartede Raven med Aadsel, og ryddede een (af mine Modstandere) af Vejen, førend Angriberne kunde saare mig. Sværdets Eg skar af egen Drift Skinnebenet i to. Manden mistede sit Ben. Det var et Vederlag for min egen Person.

29. Jeg drömte, at Blodet strömmede mig ned af begge Siderne paa engang. Slig en blodig Dyst har jeg at udholde (forestaaer mig). Jeg har tilföjet Andre adskillige Forurettelser; derfor blev jeg saaret i Kampen. Sligt drömmer jeg, Kone, hvergang jeg falder i Sövn.

30. Jeg drömte, Kone, at Skjoldbærerne (mine Modstandere) gjorde begge mine haarde Læber blodige, ved Hjælp af det skarpe Sværd; og at der (dog) blomstrede hos mig et frodigt Haab om at kunne komme levende fra denne store Fare. Saaledes forklarer jeg dig, Kone, den Trüst, jeg havde.

31. Jeg drömte, at Sværdrysterne (Fjenderne) afhug mig begge mine Hænder med deres Sværd; jeg fik store Saar. End videre drömte jeg, Kone, at mit Hoved var klövet ovenfra med Sværdets Eg; (thi) Sværdet svævede over min Isse med spærret Gab (som et glubende Dyr).

32. Det forekom mig i Sövine, at Sölvbaandets Gudinde (Kvinden) stod grædende over mig med taarefulde Öjne, og at hun hurtigen forbandt mine Saar. Hvad tror du, ædle Kone, at det har haft at betyde for mig?

33. Kone! Efterat jeg var gaaet bort fra dig, kom en Lyd mig for Öre, da jeg var inde imellem Fjeldene. Saaledes frembærer jeg Dværgedrikken. Og jeg hørte tydelig, at denne Lyd kom fra nogle Læminger (Fugle; maaskje

en Art Lomfugle), der sloges med hverandre. En blodig Dyst forestaaer den Fredlöse (mig).

H. Gisles sidste Vise, förend han faldt.

34. Den skönnne, raske Kone, som indtager mig (som jeg elsker), vil spørge efter sin Ven, hin stridbare Helt (d. e. hun vil höjligen savne mig, naar jeg er falden). Jeg er ved godt Mod, omendskjönt tyndslagne Sværdsegge bide mig. Den Haardförhed gav min Fader sin Sön.

Ordsamling.

A.

- afauðit (jf. auðit), *som ikke vil lykkes.*
- afglapi en tosset (forrykt) *Person.*
- aka age: ekr nú mjök at *Faren (Nöden) nærmer sig med stærke Skridt.*
- aldreigi (for aldregi), *aldrig.*
- allóflkliga: láta a. *bruge megen Forstillelse.*
- ambátt *Slavinde.*
- andast (opgive Aanden) *døe.*
- andsælis og, efter Udtalen, *annsælis, (æ=œ), imod Solen; modsat sólarsinnis.*
- angráðr *bedrövet*: gera sér angrátt um e-t *táge sig en Ting nær.*
- angrlynde (e=i), *bedrövet Sindstilstand.*
- annarr *anden*: konur aðrar, *egentl. andre Qvinder, d. e. Qvinder, hvilket I fortjene at kaldes, 86.*
- at (i *Overeensstemmelse med*) því er ek hugða *saa vidt jeg troede.*
- atburðr *Tildragelse.*
- atkvæði *Udtryk.*
- atsókn *Angreb.*
- auðit, *et kun i denne Form forekommende To., bestemt af Skjebnen, περιωμένον.* verðr þess ekki *auðit det lykkes ikke.*
- auðna, *Skjebne.*
- auðtryggi *Lettroenhed 62-63.*
- auðvelliga (for auðveldliga), *med Lethed, uden Hinder, 114.*
- aufusa (*Tak*), *forstærker Ordet þökk, 85.*

aufusu-orð *Taksigelse*: sjá til a. *vide (een) Tak*, 100.
 aumliga, *beklagelig*, 136.
 austmaðr *en Normand*.

A.

á ek, *bör jeg*, 37°.
 áðr, *für*; *hidindtil*, 51°.
 ágaud, (*eg. Gjerningen at gjøe ad een; men bruges om*) *Skjeldsord* (*jf. lat. allatro og latro*), 53.
 ákafr *ivrig*: e-m er akast um e-t, *een finder, at det haster med en Ting*.
 áleiðis (*og áleiðiss*): koma eingu ál. *faae ingen Ting udrettet. snúast ál. blive bedre (om en Sygdom)*.
 áleingdar (*eingf. eng*), *i Længden*.
 árædiligr, *antagelig, rimelig*.
 ásátt (for á þat sátt), *enig om*.
 ásjá, *Beskyttelse, Hjelp*, 138.
 ávallt *bestandig*.
 ávarðr, *kjer*, 32.

B.

bása nautum = bæsa naut.
 beðr, *Seng(ebund)*, 29.
 beina raust, *høve Stemmen*, 57.

beinfiskr. (*Beenfisk*): bíta mætti nú b., ef at bordi yrði dreginn, *nu var der en Fangst at gjöre*, 135.
 beinn, *lige*, 135.

bera bære: hvath (th = t, der er ved at gaae over til ð) berr til þess *hvad er Grunden dertil*. berast af bære *sin Smerte (paa en vis Maade)*. bera sik illa, *lade sig overvælde af det Ubehagelige*, 39.
 nökkut berr við *Noget kommer i Veien*. bera stóru, *finde Sted i en høi Grad, gaae alt for vidt*.
 berdreymr *hvis Drømme tydelig forudsige kommende Ting*.

berg en (*især regelmæssig og oventil flad*) *Klippe*.
 berja e-t niðr, *dysse noget ned*, 120. berjast, (*slaacs*), *kæmpe*.

besserkr (*ved Assimilation*) = berserkr.

bimbult: e-m er b. *der er Uro over een*, 33.

bjarg, *en Klippe*, 31.

björg *Redning*.

blekkja *skuffe*.

blót, *Banden*, 53.
 bogsveigir, *jf. Fas. II 329-32*.
 bónorð *Frieri*; *sarkastisk*, 85.
 bónriki, *Dygtighed (Færdighed)* i at bönfalde (om det, man har Ret til at fordre), 86.
 bragð, *en hurtig (pludselig) Bevægelse*, o. s. v.: vera í bragðe (e=i) með e-m, *holde med een*, 5.
 bráðliga *snart*.
 bregða: ok (*nl.* var) brugðit af (*nl.* sverðinu) handfang og det var trukket en *Haandsbredud af Skeden*. lætr hann nú verða við brugðit nu er (*var*) han ikke seen. bregða til miða; see mið. bregða e-u forandre (*ophæve*) noget. *Jf.* hvorrteggja.
 brekka *Siden af en Bakke*.
 bresta (26²⁶) omtrent=gnesta.
 breyta um e-t, *gjøre en Forandring i noget*, 100.
 brigzl (98) og brigzli (15), *Bebreidelse*.
 bringspelir, *det Sted paa det menneskelige Legeme, hvor Brystet og Mavehuulheden mødes*, 106.

brot, *Brudstykke*, 18.
 brytskálm, *en stor Kniv, hvor med raat Kjöd sönder-skæres; Kjödkniv, (Slagterkniv)*, 80.
 brýnn (*eg. som har en skarpt fremtrædende Kant eller Rand*), klar, 119, 123.
 buffeitt, *Örefigen*, 27.
 buggu (7⁹) =bjuggu *boede*.
 búa: búast um, *indrette sig*, 38. at svá búnu for nærverende *Tid*. búa mál (til) á hendr e-m *anlægge Sag imod een*.
 búlag *Fællig*.
 búr, *Madkammer, Madstue, (Spisekammer)*.
 bylur (*for bylr*), *Vindstöd*, 22.
 byrðingr *Fragtbaad*.
 byrgist, 2 *Pers. i Flt. af lid. Dat., i tilbagevirkende Betydning, af bjarga, frelse, forsvare*, 58.
 byrgja *lukke*.
 bæde (e=i), . . . enda, *ligesaa vist . . . som*, 53.
 bæsa naut *baase Qvæget*.
 böllr=knöttr.
 D.
 dagsannr, *sand som Dugen, fuldkommen sand*, 84.

dagsætrskeld *Tiden ved Dagslysets Nedgang.*

dagverdr (*if. Davre*), *den første af de gamle Nordboers to Maaltider.*

dalverpe (e=i), *en lille Dal.*

daufliqr, *kjedelig, 85.*

deila trættes (*skjendes*).

deile (e=i), *eg. det som adskiller, (Skjeltmærke): vita eingi d. á e-m kjende intet til een, 56.*

dreingr (*eing f. eng*) *en brav Mand.*

drepa á dyrr, *banke paa Døren, 43.*

dreyrigr, *blodig, 64.*

duga due: *d. vel til have ingen Nød, 103.*

dyngja, (*svarer nærmest til*) *Frueerstue, 15, 97.*

döggsór (*eg. Dugsko*), *Dopsko (paa en Sværdskede), 115.*

dögglóð, *en Stribe, der fremkommer derved, at noget drages langs hen ad Jorden, naar den er bedækket med Dug eller Riim.*

E.

eðlast at liðe (e=i), *samle Folk, 7.*

efsti, *sidste, 154.*

eiga, *ei, o. s. v.: áttu þá slikt at mér saa skylder jeg dig det samme, 85.*

eindæmi (æ=œ) = *sjældæmi, 159.*

einkar *ganske (jf. skjallr).*

einn: *ekki ein saman frugt-sommelig. einn mun á gjörr vi har nok intet andet Valg.*

enda *holde (Ord). endast holde ud.*

endir *Ende: mun þó e. einn leyst vera um þá ógipiu, dog er dette vistnok kun Begyndelsen til den Ulykke, (der o. s. v.), 82.*

eptir, *efter, o. s. v.: ok kvat brátt eptir verða um þá, og sagde, at de snart vilde være sunkne dybt, 79.*

ern, *rask, stærk, 117.*

eta *Krybbe: standa öllum fótum í etu (staae med alle Fødder i Krybben, d. e.) være ovenpaa, 46.*

F.

fagna vetri, *hilse Vinteren, 18; jf. 31^a.*

fagnadr *Glæde.*

fagnafundr *et glad Møde.*

fala e-t *forlange noget tilkjöbs.*

falla fast við árar *tage stærke og lange Aaredrag.*

far, *Plads i et Skib, 73.*

fara gaae; handle, 5¹³. verðr þverr með sjálfum sèr leingst (eing=eng) at fara *Enhver er sig selv nærmest.*

fararskjóti, *et Befordringsmiddel (især en Hest), 43.*

fardreingr (eing for eng), *en reisende Kjøbmand, 9.*

farningr, *Befordring (Skydsning), 48.*

fast, *stærkt, 47.*

fastna forlove (*en Pige med een*).

fá faae: láta e-t fá sèr mikils *tage sig en Ting nær.*

fádæmi, *eg. noget svagere, end ódæmi, men bruges dog i samme Betydning.*

fáðar með gulle (e=i), *for-gylde.*

fákynstr *en uhört Begivenhed.*

fáráðr *ensfoldig.*

fárskona *en arrig Qvinde.*

fárviðri, *ondt (forførdeligt)*

Veir, 106.

fátt, *jf. margt.*

fátækligr (æ=œ), *som seer ud til at være fattig, 140.*

felmssfullr *fuld (betagen) af Rædsel.*

ferð, *Omrids (af eens Skikkelse, seet i det Fjerne), 122.*

fèlagi *Kammerát: f. góðr kjære Ven!*

fínnast, *jf. orð.*

fírra sik e-u (*egentl. fjerne sig fra noget*), *undgaac noget.*

fiskestöng (e=i, 21) og fiska-stöng (104), *Medestang.*

fífl *en Gal (med Biforestilling om det Latteropvækkende hos ensaadan Person).*

fífla *bedaaere (en Qvinde).*

fíflyrði *slemme (eg. gale) Ord.*

fjárhlutr og fjárhlutir, *Gods, Eiendele.*

fjúka *fyge: er fokit i öll skjól enhver Tilflugt er lukket.*

fjölkyngi *Trolldom.*

fjör löstr, *det, som gjør Ende paa eens Liv.*

flaumóse (e=i), *kæsebla-sende.*

flægja *slænge.*

flytja, *sætte (een over en Fjord), 103.*

flædarbakki (52) og flæðibakki (138), (æ=œ), *Strand-brink.*

flæðibakki *see flædarbakki.*

forneskja (*gamle, hedenske*)

Trolldømskonster

fornkvedinn, *som er bleven sagt i gamle Dage: bit fornkvedna det gamle Ord, 63.*

forvitni *Nysgjerrighed: e-m er f. á e-u een er nysgjerrig efter noget.*

fóstr *Opfostring.*

frárr (*for frárr*). *rap til Fods.*

fregna, *faae at vide (ved at høre).*

freista e-s *prøve paa noget.*

fréro (e=i), *frøs.*

fríðindi *Herligheder: heita e-m myklum fríðindum love een Guld og grønnē Skove.*

fríðr, *eg. skjön; om Sölvets Godhed, 62.*

fræða *belære.*

frægr *navnkundig.*

fulltingr *Hjelp.*

fullugi (*efter Udtale for fullbugi*), *en Mand, der er fuld af Mod.*

furduliga, (*eg. forunderlig*), *overmande, 147.*

fúsliga, *gjerne, 139.*

fyla (27) = fylja (111), *en ung Hloppe (med Hentydning til Udtrykket: Kindhest).*

fylgja nafni síno (o=u) at, *svare til sit Navn, 90.*

fylja *see fyla.*

fylsni (*f. fylgsni*), *Skjulested.*

fyrir þessu þikki mér alls ekki, *jeg har intet imod at gjöre dette, 88.*

fyrstr=fyrstr (*den*) *först(e).*

fýsaz úr e-m stad, *længes efter at komme bort fra et Sted, 82.*

færi (æ=œ): *ganga úr færi undslippe.*

fættkast (*en etymologiserende Skrivemaade, for fækkast*) *blive koldt (i uegentl. Betydning; jf. margt).*

füng, *Reisetøj, 141.*

G.

gaddhjalt, *et Sværdfæste, der er forsynet med to Pigge i Stedet for Pareerplade, 159.*

gaddr, *en Pig, 159.*

gagngjört, *paa Stedet, öieblikkelig, 38.*

galinn, *arrig, 138.*

ganga, *gaae, o. s. v.: e-m gengz hugr við e-t een lader sig bevæge af en Ting, 98.*

gangr, *Gang, Bevægelse, hyppig Gjentakelse, o. s. v.: geriz svá mikill g. at det gnaer saa vidt, 151. er vaxande (e=i) g. at þeim de ere i Tiltagende, 66.*

garpr *en stærk og modig Mand.*

gasse (e=i), *en Fusentast.*

gauragangr, *Larm af grove, plumpe Mennesker.*

gátt: *var hnigin hurð á gátt Dören stod paa Klem.*

gefast (vel), *gaae (godt).*

gegna öngu, *være aldeles ugrundet, 85. hví gegndi hvorledes det hang sammen, 87. g. e-u komme*

(være foraarsaget) af noget.

geil, *en (snever og langagtig) Fordybning, 136, (dalverpe, 51).*

geingi (eing f. eng), *Følge, Held: án er ills geingiss (eing f. eng; ss f. s), nema heiman hafe (e=i), man slipper for Uheld, naar man ikke bringer det med hjemmefra(?), 63 (jf. 149).*

geipa, *sladdre (tale meget overflödigt og unyttigt), 99.*

geir (f. geirr), *poet., Spyd, 26, (110).*

geirnagli, *den Nagle, hvor-med Spydsodden besæstedes til Skaftet.*

gera *see gjöra.*

gerningar *see gjörningar.*

gestgjafe (e=i, — *en som beværter Fremmede*): *gódr g. en gjestfri Mand.*

geta, *faae, 9¹⁸. geta at lita faae Öie paa.*

getsakir, *Sager, der beroe paa Gisning, 123.*

geyra *see gjöra.*

- gisting, *Gjerningen at overnatte*, (jf. *Natteherberg*).
- gjafavíxl, *gjensidige Foræring*, 96.
- gjaford *Giftermaal*.
- gjalte (e=i) — verða næsta at g. *blive meget forfærdet*.
- gjöra og geta og geyra (ey =ö, 149), *gjøre o. s. v. bilægge en Sag*, 19²¹.
- gjörast i *foresælde*.
- gjörfaller, *alle (tilhøbe)*, 63.
- gjörningar (18) og gerningar (101), *Hexekonster*.
- gjörr, *et Tilførsord, der bruges som lidende Tilførsform af gjöra: gjörr (f. gjör), gjorte, byggede*, 47.
- gjörr, *nöiagtigere, grundigere, og lign.*
- gjörsamliga, *nöie, omhyggelig*.
- gladr, *klar*, 126.
- glens (eller glenns), *Spög*.
- glit *indvævede Figurer af glimrende Farve (her: af Guldtraad)*.
- glíkligr til at mega e-t, *om hvem man tør vente, at han vil være i Stand til en Ting*, 79.
- gluggr, *Vindue*, 131.
- glýja = lýja, *lamme*, 156.
- glöggr, *tydelig*, 87.
- gnesta, *give fra sig den Lyd, der fremkommer, naar to meget haarde Legemer støde sammen*.
- greidi, *Tjeneste (Villighed), Gjestfrihed*.
- grenja, *tude*, 65.
- grey *Kujon*.
- gripr, *en Gjenstand (med Hensyn til dens Værdi; jf. Stykke)*.
- gruna (upersonl. Gjo., der styrer G.), *i mik grunar jeg aner*.
- grund, *en haard, med kort Græs bevoxet Slette*, 107.
- grunr *Anelse: renna grunum i ane Sammenhængen*.
- grunsamligr, *mistænkelig*, 47, 133.
- græntó (æ f. œ), *en græsbevoxet Plet imellem Klipper*, 158.
- gull, *en Fingerring af Guld*, 51.
- gumnar (poet.), *Mænd*.
- gyrdill, *Pengepose*, 149.
- gæða (æ f. œ): *gæða á, lægge noget til, forøge*.

gæfumadr, en Mand, der har
Lykken med sig.

gæta, (eg. bevogte), skjule,
122.

göfugligr, anseelig (af Ud-
seende), 55.

göngumadr, en Tigger, en
Landløber.

götva nedgrave (et Lüg)
skjödesløst og ligesom fo-
relöbig.

H.

hafa: hafast at bestille. hafa
ekki við e-m kunne ikke
staae sig imod een. h.
framsökina anlægge Sagen.

hafstakka, det uopskaarne
Skind af en Buk, 7.

hagleikr Hændighed.

hagligr, der vidner om Hæn-
dighed, 132.

hagr hændig: hagr á járn
som forstaaer at gjöre
Jernarbeide.

hald (Hold), Nytte: koma
e-m í h. nytte een, 86.

halda við, blive (paa et Sted),
128.

hallr, en Steen, der ikke er
flad, 123.

hamarr, en Klippe, 70.

hamraklif (137²²) = hamra-
skarð (jf. 137²⁷).

hamraskarð, Kippekløft, 51.
håndgenginn, haandgangen,
95.

handtaka tage til Funge.

hann jf. þeir.

hapt=haft (af hafa), 57^r.

hardfeingi (eing f. eng), Strid-
barhed.

hardfengr, heftig, 82.

hardindi, haard Behandling.

hark Stöi.

harma, beklage (hos sig selv),
yrke.

hasla e-m völl, afstage det
Sted, hvor man vil kæmpe
med een; jf. Korm. S. 86.

hauss, Hjerneskal, 4.

hátta (e-u), indrette (noget).

háttaðr beskaffen.

háttr, Maade; Betingelse.

hefja heve: hefjaz á brott
(eg. løfte sig bort, d. e.)
tage bort, 150.

heidrikt klart (Veir).

heidviðri, klart Veir, 20.

heili, Hjerne, 81.

heill, vel beholden, 14².

heimboð Gjestebud.

heimskutal, ufornuftig Tale,
99.

heimta, *indkræve*, 8².

heita e-m e-u *love een noget*.

heitast, *true med*, 43¹³.

heldr, *snarere, noget, lidt*, 37¹⁴.

helskór *see 24 og 107*.

hepte (=hepti), *Skafst*, 18
(*if. 101*).

herðar *Skuldre*.

herma, *fortælle*, 93. h. eptir
e-m *fremstille eens Ord*
eller Lader.

hermikráka, *een, der kan ef-*
terligne Andres Lader og
Tale.

hælufall, *den Omstændighed,*
at der falder Rüm.

hirda um *bryde sig om*.

hith (*en sjelden Form*) for
hitt, 24¹².

híbýlabrestr, *Tab, der rammer*
et Huus (en Familie), 79.

hjal *Talé*.

hjallr, *Stilling (Stillads)*, 31.

hlada, *opreise, opføre*.

hlíta *lade sig nøie med*.

hljóð *Stilhed*: af hljóði *i*
Stilhed, 89.

hljóðliga *sagte*.

hljóðr *taus*.

hljóta, *faae (som sin Andeel)*,
101.

hlutast til e-s *blande sig i*
noget.

hlutr, *Deel; Ting*: ekki þykkir
oss því ólíkt hlut til reka,
at o. s. v., *der synes os*
at være Formodnings-
grunde for, at o. s. v., 143.

hlæligr (*for hlægiligr; maa-*
skee er Mangelen af gi
blot en Skrivfeil), *morsom*.

hníga *jf. gått*.

hníta, *stöde (paa noget)*,
22²³.

hnykkja *rykke (trække*
stærkt).

horfa: þykkir honum um allt
einn veg á horfast *Alt*
synes ham at tyde hen
paa det Samme. þó at
stundum þætte (e=i) þeim
ekki svo ólíkliga horfa
uagtet nogle ikke syntes
utilböielige. horfa á, *see*
paa, betragte.

hóf *Maade*: hafa sik at hófe
(e=i), *holde Maade, holde*
sig i sit Skind.

hógligr, *nem, let*, 143.

hóll *Höi*.

hrakryði, *fornærmelige Ord*,
86.

hrata, *tumle*, 69.

hreyste=hreysti.
 hreysti *Tapperhed.*
 hrinda *stöde.*
 hrifa við, *blive til noget,*
lykkes, 125.
 hrimande *see* hrimandi.
 hrimandi (21) og hrimandi
 (20), *et dunkelt Ord; jf.*
 hrynjandi.
 hróðr, *Berømmelse, Hæder.*
 hrópyrði=ágaud.
 hrósa sér, *bryste sig, 37.*
 hryggja *bedrøve.*
 hrynjandi (103, 104), *et*
dunkelt Ord.
 hræfrakke (e = i) *poet.,*
Sværd(et), 7¹.
 hrökkva, *springe, (skifte ha-*
stigen Sted), 7¹. briste,
31¹⁵. hrökkvast, om Slan-
gens Bevægelse.
 hugga tröste: *huggast tröste*
sig.
 huggleiðing *Betragtning(s-*
maade).
 hugna *hue.*
 hugrekke (=hugrekki), *Mod.*
hundrað vaðmála 120 Alen
Vadmél. h. silfrs, þess
at allgott sè, 40 Lod meget
godt Sölv.
 hurð, *den tilen Döraabning*

passende bevægelige Fla-
de, som tjener til Luk-
kelse.
 hum, *Skumring, 138.*
 húsaskipan *Husenes (Værel-*
sernes) Indretning.
 húsbak: *at húsbake (e=i),*
bag ved Gaarden.
 hygginn *klog.*
 hyggja, *mene, troe. h. allgott*
til sín være fuld af Haab
(om at kunne udrette det
man har i Sinde).
 hyrna *en af de to Spidser*
paa et Öxeblad.
 hvattliga, *rask, 37.*
 hvatr *rask: sem hann má*
hvatast af alle Kræfter,
147.
 hvelfa *hvælve (jf. „hvælve*
et Kar”), kantro (en Baud,
med Forsæt).
 hverfa *aptr, vende om, 20.*
 hvè, *hvorledes, 138. For*
hvi (Hensynsf. i Et. af
hvat), 56¹⁵.
 hvortveggja og hvortveggi,
saavel den ene, som den
anden: vera við hvortveggja
(for hvortveggja) brugðinn,
eg. have at bestille baade
med det ene og det andet,

være udlært i alskens
Konstgreb.

bædiligr latterlig.

bæfa (æ=æ), træffe: á sama
bægi ek um draumana *Dröm-
mene pege (kun) hen til
eet Punkt, 108.* bæfa, gæae
an, 147.

bægindi (æ f. œ), *Dyne.*

bængr en *Hanfisk (jf. Fas.
II 111—12).*

bætr: e-m er bætt *een svæver
i Fare.*

börmuliga, *beklagelig, jynkelig.*

I.

iðjumadr mikill en *arbeidsom
(driftig) Mand.*

inna, *udrette, gjøre.*

innan bandar *tilpas.*

innanborðs=innbýrðis.

innarla, *dybt inde, 103.*

innbýrðiss (ss=s), *ombord.*

innðæll, *let, 80.*

inni, *Hjem, 58.*

J.

jafna, *Slette, 158.*

jafnfærr (æ f. œ), *som passer
sammen.*

jafnræðe (e=i), *den Omstæn-*

*dighed, at to Mennesker
passe godt sammen.*

jafnsaman *tilhobe.*

jafnskjótt er, *ligesaa snart,
(saa saare), 71.*

jarðarmenn en *Strimmel Grön-
svær (der i övrigt be-
skrives 11).*

K.

karlmennska, *Mandighed,
84—85.*

kaup, *Overenskomst, 83.*

kaupför, *Handelsreise, 160.*

kálfi *Læg (sura).*

kálfsbelgr, *den uopskaarne
Hud af en Kalv, en Kalve-
bælg, 118.*

kippa *trække (med eet Ryk).*

kleif, *en Klippekløft, 156.*

kleifar en (*af Kløfter gjen-
nembrudt ?*) *Klippevæg,
40, 67 fölg.*

kliðr *Bulder.*

klif *jf. hamraklif.*

klífa, *klyve, klattre.*

klæki (æ f. œ), *Skjendsel.*

klækisskapr (æ f. œ), *Skjend-
sel.*

knattleikr *et Slags Boldspil.*

knúi, *Kuo, 26 (knúnum sam-
mentr. for knúunum); den*

Hud, der bedækker Knoerne, 110.

knötr *Bold.*

kola *et Slags Lampe.*

koma *komme*: þat kemr saman með öllum vitrum mönnum *deri erc alle kyndige Mænd enige.*

kostr, *en Ting, der er Gjensstand for Valg, (Alternativ), 7¹¹.*

krapadrífa, *Tösne, 118.*

kuff, *en Kappe af grovere Slags; (senere især en Munkekappe).*

kunna e-n um e-t *være vred paa een for noget.*

kvedja e-n e-s *opfordre een til noget.*

kveikja *tænde.*

kvenskratte (te=ti), *en (ond) Qvinde, der har en slem Mund.*

kvennvælar (eg: *Qvindelist; her*). *Qvindelöfter (man ikke tør stole paa).*

kvitr *Rygte.*

kvía, *indeslutte, 52.*

kynlíga, *underlig, 83.*

kyrr *stille; som bliver ved det Gamle, 17¹⁰.* kyrr

tíðinde (de=di), Nyheder af fredelig Natur.

kæfa (æ f. œ), *eg. qvæle.*

L.

lafhræddr *ganske forferdet.* landsete (te=ti), *Fæster.*

láta eptir e-m *fremstille (efterlign) eens Lader.*

leggja, *lægge, o.s.v.; ophæve, 86.* leggjast (eg. *lægge sig*), *svømme.* leggja e-m

e-t til ords, *omtale een i Forbindelse med noget (der er ufordeeltigt),*

84. l. eptir e-m *give sig til at forfølge een, 122.*

leið *Vei (jf. Udtrykket: Dagsled=Dagsreise).*

leiðast: láta l. e-t (egentl. *gjøre sig selv kjed af Noget*), *holde sig fjern fra noget, 41.*

leidetamr (= leiðitamr), *föielig.*

leiðrétta, *bringe i Orden, oprette.*

leiðrétta *Opreisning.*

leite, (te=ti), *en Jordforhöining der begrænder Synet.*

lemja, *knuse, 60.*

- letja *frarnade*.
- leysa sik af hólmi, udrede den Sum, som det blev bestemt i Forveien at den, der blev overvunden i Holmgang, skulde udrede til den Seirende.
- lætta standse; holde op; være forbi.
- lættlæte (e = i), Forekommenhed.
- lið, Hjelp, 40¹¹.
- liðsinnadr e-m, som understøtter een, 139.
- liðveizla Bistand.
- ligga=liggja, 10⁹.
- liggja til, frembyde sig som noget, der bør gjøres, (være passende), 50⁹.
- lim, Trærnes Grene, 38.
- limar, Grene, 123.
- litlu, for kort siden, 82.
- likblauðr bange for Liig.
- liklikt (for likligt), rimeligt.
- lita kaste et Blik.
- litiliga (for litilliga), paa en sneverhjetet Maaße.
- littat (for litt þat), lidt, 55, (jf. 71¹⁰).
- ljám, H. Ft. af læ (nu ljár) en Lee, 19.
- ljósta slaae.
- lok, Skodder, 30.
- loka Skodda.
- lopt (Luft; Loft): e-t er á lopt komit, en Ting er bleven Gjenstand for almindelig Omtale, 84.
- lurkr, Knippel, Prygl, 69, (jf. 68¹⁵).
- lúta bukke sig ned.
- lykkja, en Krog, hvis begge Ender slaacs fast i noget, 88.
- lykt Slutning.
- lýkr (upersonl.), i lýkr svo Enden bliver.
- lýsa, vise, 35¹⁷.
- lækr en Bæk.
- læmingr, eller læmingi (i hvilket sidste Tilfælde j er udcladt i Fleert.), jf. 67.
- læmingr (for leymingr?, af laum- = laun-), Dølgemaal, Fordølgelse: i læmingi i Smug, 155.

M.

- makkligr (for makligr), værdig, 21.
- makligr, fortjent, 150.
- manngjöld Mandebod.
- margt hefir verit um með

okkr ok fátt *der har været Enighed og Uenighed imellem os.*

málalok *Ende paa en Sag.*

málasþjót *et Spyd med indgravede Runer(?); jf. 18²⁷.*

málsemd, *Maade at tale paa, 93.*

máls-endar *Tale.*

með *imellem (zwischen), f. E.*

5¹³. *langs med, 52¹².*

meðalkaflí *Greb, Haandfang.*

meiða, *lemlæste, 43¹³.*

meiðing, *de slemme Følger af en Beskadigelse, 158.*

meyligr, *jomfruagtig, 86.*

mið *Fiskegrund: bregða til*

miða söge sig Fiskegrunde.

miðkaflí, *den midterste Deel, 88.*

misþjóða, *fornærme, 86.*

misjafn, *forskjellig, 83.*

missa e-s, *undvære noget, 57.*

missari *Halvaar: missarin Aaret.*

missfeingr (eing for eng), *som ikke træffer det, han sigter efter.*

morgun(n): *um morguninn næste Morgen.*

mótsnúinn e-m, *som er een imod, 139.*

munnlaug (for mundlaug), *et Bækken.*

mynda, *forme (sin Adfærd og sin Tale), 115.*

mæðgur (æ=œ), *Moder og Datter (ell. Döttre), 88.*

mælt mál, 11¹¹, *betyder sandsynligviis: en Tale, hvorpaa den Talende ikke lægger en særegen Vægt.*

mær, (G. mey, o. s. v.), *Mö, Pige, 17.*

N.

nafnbót, *Navnebød, Ærestitel.*

nam (*Dat. af nema*), *lærte, 33.*

nauðlitamenn *Paarørende.*

nema land *tåge en ubeboet Landstrækning i Besiddelse.*

neyrdri (ey=ö=y), *nordlig, (jf. nörre), 128.*

niðmyrkr *Bælgmörke.*

niðr *kominn, bleven af, 61.*

niðra (*med H.*), *undertrykke, 83.*

njósn *Nys.*

njóta *nyde: njóttu heill handa, jeg ønsker dig til Lykke med kvad dine Hænder*

have fullført, (jf. mact e virtute), 87.

nýnæmi, noget, der er nyt. nýráðliga, som om alting er (dig) nyt, 142.

nære (=nærre, nærri), nær. nökkurn (Gjenstandsf. i Has. Et., af nökkurr nogen): gjöra á nökkurn gaae ind paa Sagen under een Betingelse.

O.

ofanverðr (brugt om Tid), sildig,

ofgöng, eg. en alt for stærk Gang: ganga ofgöngum yfir, undertrykke med Vold, 79.

ofláte (e=i), een, som slaaer stort paa ell. er stor paa det.

ofriki, Vold, 84.

Olleifssonar staaer (ved Assimilation) for Oddl.

orð, i Udtr. finnst mönnum orð um man kunde ikke lade vtere at tale om.

orðrómr, Omtale, 84.

orre (e=i), Aarfugl.

Ó.

óbúnare (ó=ú; e=i) mindre redebon.

ódeiglga (ó=ú), mandigen. modigen.

ódæmi (ó=ú), Exempelløshed, Mageløshed, 22.

óðr, rasende (vred), 124.

óðvirke (i af e; e=i), som har rasende Smerter.

óeirðarmadr (ó=ú), et uroligt Hoved.

ófagnaðr (ó=ú), et ondt Væsen (ell. lign.), 79.

ófrár (ó=ú), ikke fodsnar, 147.

ógreiðfært (ó=ú), vanskeligt at komme frem.

ógreiðr (ó=ú), som der gjøres Vanskeligheder med, 95.

óhallkvæmr (ó=ú; ll=ld), som man ikke er tjent med.

óhapp (ó=ú), Uheld.

óhlutvaðr (ó=ú), som har liden Æresfølelse, 84.

óhæfa (ó=ú), eg. det, som paa ingen Maade gaaer an, 83. Skjendsel, 79.

óhægja (ó=ú), vanskeliggjøre. óligt (ó=ú; gt, efter Udtale, for kt), 56²⁷.

ómagi (ó=ú), *een, som ikke kan ernære sig selv, (et Almisselem).*

ómakligr (ó=ú), *ufortjent, 80.*

ómegð (ó=ú), *de som formedelst Ungdom, Alderdom eller Sygdom ikke ere i Stand til at ernære sig selv; Fattige og Hjelpeløse.*

ómætr (ó=ú), *som er uden Vægt, ikke værd at bryde sig om.*

ór, *fra (lat. ex), o. s. v.*

óss *Flodmunding.*

ótryggðir, *(eg. Utroskab), Falskhed, 149.*

óyarr (ó=ú), *i Udtrykket: á óvart uforvarenda.*

óvænligr (ó=ú), *som ikke lover et godt Udfald, 79.*

óvænn (ó=ú), *som ikke kan ventes, 62.*

óværr (ó=ú), *uroilig, 13.*

ópokkadr (ó=ú), *forhadet (i et upersonligt Udtryk), 51⁴.*

P.

pallr, *en Bænk, 58.*

primsigna, *døbe foreløbig, 96.*

R.

raufarsteinn *en Steen med et Hul igjennem.*

raun (*Prøve*) — *Fare; Erfaring. raunar, i Grunden, 63. raun-, meget, 65⁶.*

rausa, *snakke, sludde, 99.*

råd, *Parti (Giftermaal), 62¹⁰.*

rådabreytne (17) og rådabreytni (89), *eg. Forandring af Livsstilling.*

rádahagr, *Giftermaal, 148.*

rádaz um við e-n *raadføre sig med een.*

ráðleggja, *raade til (noget), 49.*

refell(=refill), *et Forhængstæppe.*

reiða sverð *svinge et Sværd. reka drive; udføre, (skille sig fra), 147.*

rekkja, *sove (hos een), 99.*

rekkja, *Seng, 16.*

rekkuna(=rekkjuna), *Sengen, 16.*

reyri (=rèri), *roede, 123.*

rèðst, *flyttede, 10⁶.*

rère, (e=i), *roede.*

rèttstreymt — *hafa r., have Strømmen med sig, 137.*

ríða e-t e-u *bestryge en Ting med noget.*

rjúpkeri *en Hænrype.*

rodra *Blod* (*især, som det synes, af et Offerdyr*).

ródr *Gjerningen at roe: søkja fast ródrinn roe stærkt.*

rúm *Rum, o. s. v.: standa í e-s rúmi være i eens Sted.*

ræða (*æ f. æ*), *tale.*

ræða (*æ f. æ*), *Tale: leggja ræðu á gjöre til Gjenstand for Omtale.*

S.

samfarir *Samliv.*

samningr, *Forligelse, 118.*

samrekkja með e-m, *sove hos een, 78.*

samt, *sammen: einn s., alene, 152.*

sandmeir *Sandbakke.*

sannligr, *billig, 63.*

sannr, *overeensstemmende med Ret og Billighed, 50¹⁷.*

sedz (=sezk), *sætter sig, 5²³.*
sefa *formilde.*

seiðskratti *Troldkarl; jf. 31²⁶-31.*

sækr *fredløs.*

sekt *Fredløshed.*

siðr *Skik, Vedtægt, o. s. v.: (hinn) forni siðr, den gamle Religion, Hedenskabet.*

sinn, *Sind, Gang: at sinne (e=i), for denne Gang, 81.*

sitja um hure paa.

sjálfðæmi *Voldgiftsdom i sin egen Sag.*

sjúðr, *en (stor) Pengepung.*

skadamaðr, *Banemand, 156.*

skammfótr, *ordret: Kortfod.*

skammir *kort.*

skap, *Sind, 138²³.* at þeim hafe (e=i) næsta í allt s. komit at de har været nær ved at græde.

skara rage (*noget fra et Sted til et andet*).

skartsmadr, *en Mand, som klæder sig pragtfuldt, 97.*

skattyrði *Skjeldsord: blót ok sk. Banden og Skjelden.*

skauti, *det, hvori noget indknytted, 102.*

skelfa, (*bringe til at skjælve*), *indjage Skræk, 128.*

skemma *en kort (liden) ene-staaende Bygning.*

skera skære: *skerast undan e-u undslaae sig for noget.*

skilja til um *fremhæve særskilt.*

skilur (*for skilr*), *indseer, 43¹⁷.*

skipa til e-s. *ordne noget.*

- skipast forandre sig, 33.
 skipta, skifte, o. s. v.; bytte, 121. e-t skiptir (e-n) myklu noget er af Vigtighed (for een).
 skjallr (eg. om Lyden, stærk): e-m er ekki (=ekki) einkar skjallt een er ikke ganske vel.
 skjólliga snart.
 skopa skeið gjöre et Anløb.
 skora á e-n opfordre een. s. á e-n til hólmgöngu æske een til Tvekamp.
 skorti þar eigi lx manna, der manglede intet i 60 Mand, 111.
 skotfæri (æ f. œ), Skudvidde.
 skógarmaðr, een, der er dömt til den høiere Grad af Fredløshed.
 skórr for skór, Nf. i Flt. af skór en Sko, 31^a.
 skrautligr stadselig.
 skygn skarpsynet.
 skyldr beslægtet: ekki var skylt með þeim de vare ikke i Slægt sammen, 82.
 skyndingr Skynding: af skynding (e=i), i en Skynding, 138.
 skýrr, forstandig, 74.
 sköruligr rask; mandig.
 slá, en Slaa, 88.
 slægr (æ f. œ), forslagen.
 smalamaðr, Faarehyrde, 123.
 smáþarmar, Lyske, 159.
 smíða forferdige (noget) af Metal eller Træ: sm. skip bygge en Baad, 47.
 snara dreie.
 sneypa ok svivirðing Skam og Skjændsel.
 snæfall, Sneefog, 112.
 sóknarþing, det til Rettergang bestemte Afsnit af den Tid, hvori de islandske Vaarting holdtes.
 spjótalög Spydstik.
 sporðr (Hale paa en Fisk eller en Slange eller en Drage), den nederste Ende af et Skjold.
 spónatrog et Trug hvori Skeerne bæres til og fra Bordet.
 spónn, Knas, Smadder, smaa Stykker, 13.
 spretta upp springe op.
 spretta, lösne, løse.
 staðfestaz, nedsætte sig, 160.
 staðr et Sted: nema stadar standse.
 stallr, det, hvorpaa noget

stilles (lægges): byrðar
 stallr (poet.), *Skuldre*.
 standast, *udholde*, 58. stand-
 ast á staac líge overfor
 hinanden.
 starfa, eg. arbeide. st. á
 mönnum um nætr overlöbe
 (forstyrre) *Folk om Natten*.
 steinn en Steen: þikkir mönn-
 um ekki úr steini hefja,
 man fandt, at der ingen
 Forandring var at spore
 (med Hensyn til Bórks
 Uheld o. s. v.), 54.
 steypast styrte (falde).
 stinga stikke: st. við fótum
 standse pludsetig.
 stíga á, gæe ombord i, 90.
 stökkabúr, et *Bjelkehuus*,
 hvori man gjemte Føde-
 varer, m. m., 88.
 stökkaker, et stort *Kar*, der
 kviler paa *Bjelker*, 88.
 stokkr, en *Tømmerstok*, en
Bjelke, 88.
 stórefismaðr en nægtig *Mand*.
 stund, *Stund*, *Time*, o. s. v:
 leggja alla st. á gjöre sig
 al mulig *Umage* for.
 styðja, understötte, 83.
 styrma yfir e-m, være samlet

omkring een (der er saa-
 ret eller dræbt).
 stýremaðr og stýrimaðr, *Skibs-*
styrer, (*Captain*).
 suðr, *Syd* efter, 135; til
Rom, 73.
 sund, *Sødmning*, 52².
 svarabróðir=fóstbróðir.
 svarrkr (jf. svarri), en stor-
 modig (storraadig) *Qvin-*
de, 82.
 svefnfarir (det, som een op-
 lever i *Søvne*), *Drømme*.
 svefnhöfgi *Stummer*.
 svívirðing see sneypa.
 syfjadr sövniq.
 systrungr, *Mostersøn*, 46.
 sýra (gammel) suur *Valle*.
 sætt *Forkig*.
 sækja (æ f. ø); jf. róðr.
 sök *Sag*: eiga sakir við e-n
 have noget udestaaende
 med een. hafa ekki at
 sök, *udrette intet*, 128.
 sökótt, eg. fuldt af *Sager*.
 honum var s., han havde
 mange *Fjender*, 144.

T.

taka mikit af e-u, bruge
 stærke *Udtryk* om noget,

86. takast upp, komme i Gang, 26.

tálma fyrir e-m, opholde een, (lægge een Hindringer i Veien), 121.

teinæringr, en Baad, der har ti Aarer, 134.

telja at e-u dadle noget.

tiguligr=göfugligr.

tílræde (e=i), Angreb; Forsög; (Hensigt).

tíðr hyppig: hvat títt er hvordan Sagen staaer.

tírædr, som er 100 Favne, 97.

tjá, nytte, 43.

tjörn en liden Indsö.

toga, trække, strække: fara sem færtr (æ f. œ) toga löbe af alle Kræfter.

torfæra (æ f. œ), Hindring paa en Reise, 87.

tómliga i Mag.

traust Beskyttelse; Tilflugt.

tröll, en Jette, 47.

tveggja vegna, fra to Sider, 70.

tvísýni, den Omstændighed, at noget er tvíolsomt, 86.

týna tabe.

U.

ugga, nære Frygt (for): u.

at sér være paa sin Post (imod mulig Fare).

um, om, o. s. v.: búaz allvel um indrette sig godt.

allmikít er um yðr I er nogle underlige Folk. mër er ekki (=ekki) um jeg holder ikke af. hvat um er at vera hvorledes Sagerne nu staae.

umbúð Behandlingsmaade.

umhverfum eyna, Öen rundt, 136.

umsýsla Omsorg.

una e-u illa være misfornöiet med noget.

undir under: eiga e-t under (e=i) e-m lade noget komme an paa een, 68.

þá gripi, er gersimar eru undir, saadanne Ting, hvori der stikker en Kostbarhed, 80.

unna elske: unnast (gjensidiqt), 44.

unst see unz.

unz (og unst), indtil.

upphaf Beyyndelse.

Ú.

útgardar, Udhegn, (eller og-saa: de yderste Dele

af en Gaards Jorder):
færa e-n om útgarda, un-
dertrykke (eg. forjage)
een, 84.

útróðr Gjærningen at roe
fra Land.

útsuðr, Sydvæst, 117.

úvirðuliga, paa en lidet ærende
(udmærkende) Maade: láta
ú. yfir (e-u), omtale noget
. som ubetydeligt, 79.

V.

vaðr, Medesnor, 135.

vandi Skik: e-r á vanda til e-s
noget møder een ofte.

vandi, Ansvar, 11.

vandr, vanskelig, vigtig, 15²⁹.

vandræði Vanskeligheder.

vanbyggja, Dumhed, (For-
seelse), 51.

vanmenni, een, der ikke for-
tjener at regnes blandt
Mænd, 149.

vargr en Ulv.

varningr, Vare, 150.

vastir Fiskegrund.

veðrar, sandsynligviis: noget,
der anbragtes paa Enden
af Medestangen, i den
samme Hensigt, hvori man

nu anvender Flod (paa
Medesnoren); meðmindre
veðrar er en Feil for
veðrarhorn, et Vædderhorn.

vega, dræbe, 12.

veidieför (e=i), Jagtreise, 73.

veizla, Gjestebud, Gilde.

vekja, vække: v. sèr blóð,
saare sig til Blods, 11.

v. til, fremkomme med
en Anmodning, 86.

vel, vel: vera vel at sèr,
være som man bør være,
139.

verða vorde; nödes, (uper-
sonl. 43¹⁴); e-m verðr vel
een viser sig fra en for-
deelig Side. verða á
burtu pakke sig.

verpa haug, opkaste en Grav-
høi, 31.

veitnætr Vinterens Begyn-
delse (i October).

við (nl. landinu), for (Gaar-
den), 36²⁰.

viðra snuse (holdende Ho-
vedet i Veiret).

viðrskifti (viðr = við, Fho.;
ft = pt), Kamp, 79; jf.
viðskipte.

viðskipte (e=i), det at komme
i Kast med een.

viljaðr, som vil (een vel eller ilde), 126.

vingott (et blot i Nævneformen af Intetkjønnet Eental brugeligt Tilleggsord), venskabeligt.

vinna e-t til e-s blutar gjöre noget (med Biforestilling om Oposffrelse) for at opnaae en Ting. vinnaz e-m at fullu blive eens Död, 86.

virðingamaðr en anseet (vigtig) Mand.

virktavinr en kjær (fortrolig) Ven.

vistast með e-m tage Ophold hos een.

vistir Födemidler.

vitlauss, gal, fra Forstanden.

vizt (for vindst), dreier sig, 47, 70.

víkja: víkja e-u svo, at give noget en saadan Retning (indrette noget saaledes), at. því víkr svo við det henger saaledes sammen, Sagen er. víkjast við skjótt sette sig strax i Bevægelse.

vo dræbte, (jf. vega).

væla um have at bestille

med: um hvad v. var hvorledes Sagerne stode.

vænlig, som man tør nære Haab om, 79.

vænn smuk, 52; som giver Haab om Fremgang, 69.

vætt = 80 Pund.

vökva, væde: v. sèr blóð (93-94) = vekja sèr blóð.

Y.

yfir, omkring, 38⁹⁵.

yfirbragð, Paaskud, 60.

yfirlit, Udseende, 52.

ylli voldte.

yndi, Glæde, Fryd, 148.

Y.

ýmist, skifteviis, 40⁹⁰.

þ.

þeir Þorkell han (el. de) og Thorkel; og lign.

þekkjast modtage (noget, der tilbydes een).

þiggja modtage (noget, der tilbydes een).

þikja (for þikkja, for þykkja): Gísla (i Hensynsf.) þiker (e=i) fyrir, G. blev rørt.

þile (e=i), en Skillevej af Bræder, 47.

þilja en af de løse Fjæle i en Baad.

þing Samtale: vera i þingum við hære Samtaler med. þopta (jf. Fortalen), Toft, Rorbænk.

þó, dog (i Udtryk som: det er dog underligt), 142^a.

Þórnes for Þórness, 48.

þraut, Møie, Møisommelighed, Nød, Trængsel: i þrautina naar det gjelder, 85.

þrá, længes, (yttre Længsel), 99.

þreifa, føle (paa noget). þreifaz fyrir føle sig for, 113.

þrifnaðr, Nytte, 17.

þroskast voxe til.

þroski, Modenhed, o. s. v.: verða vel at þroska blive en rask Mand.

þrýsta trykke: þr. at e-m trænge een (jf. „hun trængte ham alle Dage med sine Ord“).

þröngva trænge: er mjök þröngt at mér jeg er haardt be-

trængt, bestedt i stor Nød og Fare.

þual (68¹⁵)=lurkr.

þverlyndi, Modvillie, Gjenstridighed, Trods, 85.

því (for hví), hvorfor, 16¹¹; 47²¹.

þyss Larm.

þæfa (æ f. æ), eg. valke: þæfast til e-s gjøre sig megen Umage for at opnaae noget.

Æ.

æfa, aldrig, 33².

æja, (lade Hestene) bede, 120.

æriliga (æ f. æ), som en Gal.

ætla have i Sinde; agte sig (til et Sted).

Ö.

önn, Uleilighed, 17¹⁴.

örk en stor Kiste.

örkuml, legemlige Beskadigelser, der gjöre een vansör, 158.

örlygi en uþyre Lögn(?).

öruggligar med større Sikkerhed.

Det nordiske Literatur-Samfund

blev stiftet i 1847 med det Formaal, at fremme Kundskab til Nordens ældre Literatur, nærmest ved at udgive og udbrede nordiske Oldskrifter og de til disses Benyttelse fornødne Hjælpemidler. I dette Öjemed har Samfundet efterhaanden udgivet 8 Hefter, der bære den fælles Titel af „Nordiske Oldskrifter, udgivne af det nordiske Literatur-Samfund”, men hvoraf hvert Hefte udgjör et Hele for sig. Af disse 8 Hefter indeholde de 6 Sagaer og Fortællinger, der nærmest angaae selve Island og især omhandle Islænderes Bedrifter; et Hefte indeholder et mythisk Sagn fra Nordens Oldtid, og det sidste en gammel dansk Folkebog fra Middelalderen. Det förste Hefte af Samfundets nordiske Oldskrifter indeholdt en af Lector Gislason besörget Udgave af Hrafnkel Freysgodes Saga, der i flere væsenlige Punkter adskiller sig fra den af ham og P. G. Thorsen tidligere besörgede. Til denne Saga slutter sig nærmest den i andet Hefte for første Gang udgivne Droplaugarsona Saga, eller Saga om Droplögs Sönnner, Helge og Grim, da Hrafnkel Freysgodes Sönnnesönnner heri spille, næst efter Droplögs Sönnner, den vigtigste Rolle, ligesom ogsaa Begivenhederne i begge Sagaer foregaae i de samme nordöstlige Egne af Island. Denne Udgave er besörget af Lector Gislason, der har ledsaget den med en Fremstilling af den old-islandske Udtale, forsaavidt som

